

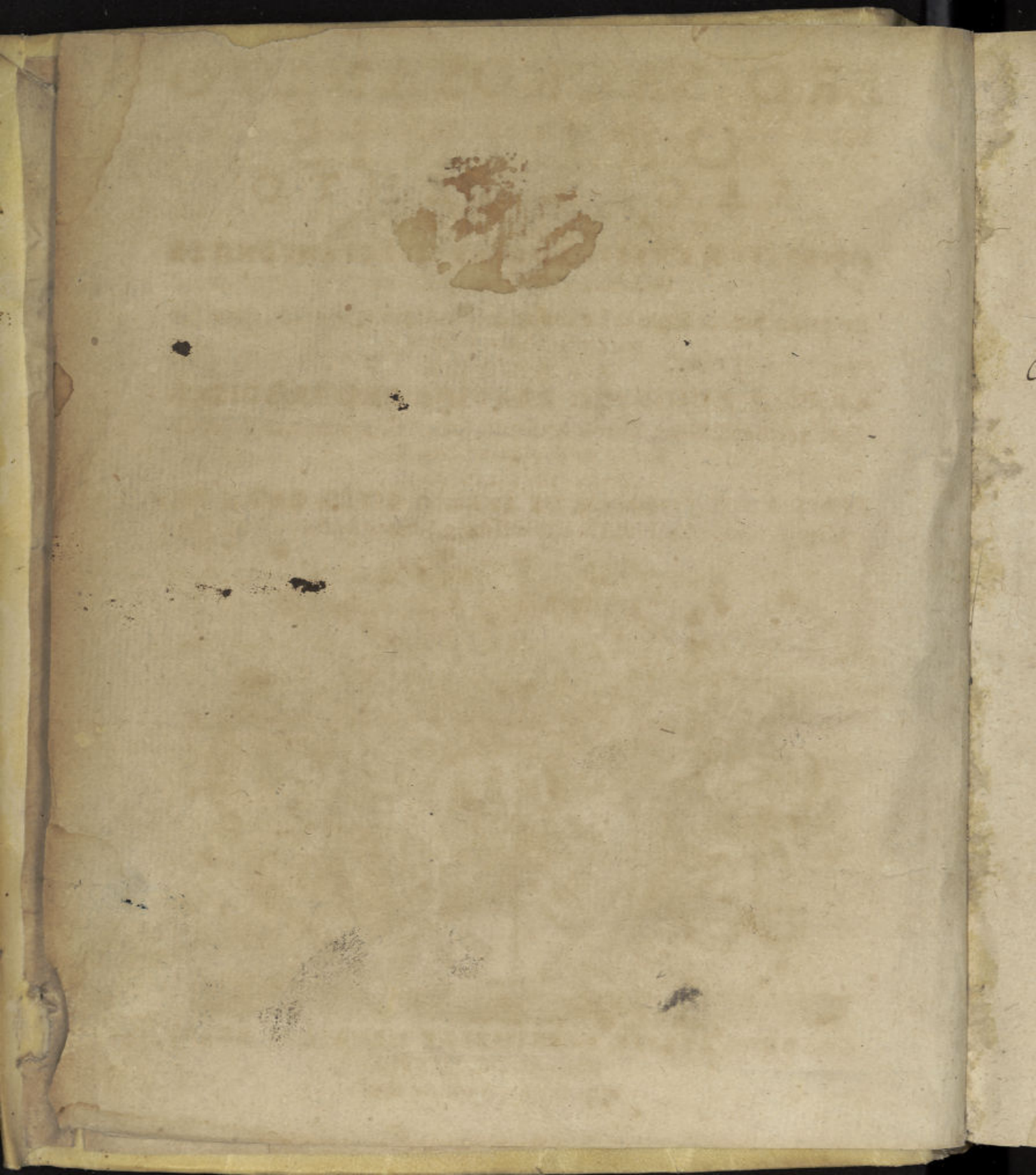
El Museo Universitario
de PANAMA

Date	A
Vol.	13
No.	136

El Sr. Josefile Quin de la
Comp^a de Seguros compró este
libro.

26-5-6.

PRO SACRO
FIDEI CATHOLICAE

ET APOSTOLICÆ DEPOSITO
FIDELITER A ROMAN. PONT.

CVSTODITO APOLOGETICVS.

ADVERSVS NOVATORVM CALVMNIAS, ET PRÆSERTIM

nouissimi M. Antonij De Dominis Archiapostatae Spalatensis.

A V T H O R E

A. R. P. M. F. DOMINICO GRAVINA ORDI-

NIS PRÆDICATORVM:

*Cur. Archiepis. Neap. Theologo, Sancti Officij Consultore, in Vniuersit.
R. Sac. doct. primario Professore.*

REVISVS ET ILLUSTRATVS

PER A. R. P. F. THOMAM DE SARRIA EIVSD. ORD. S. TH.

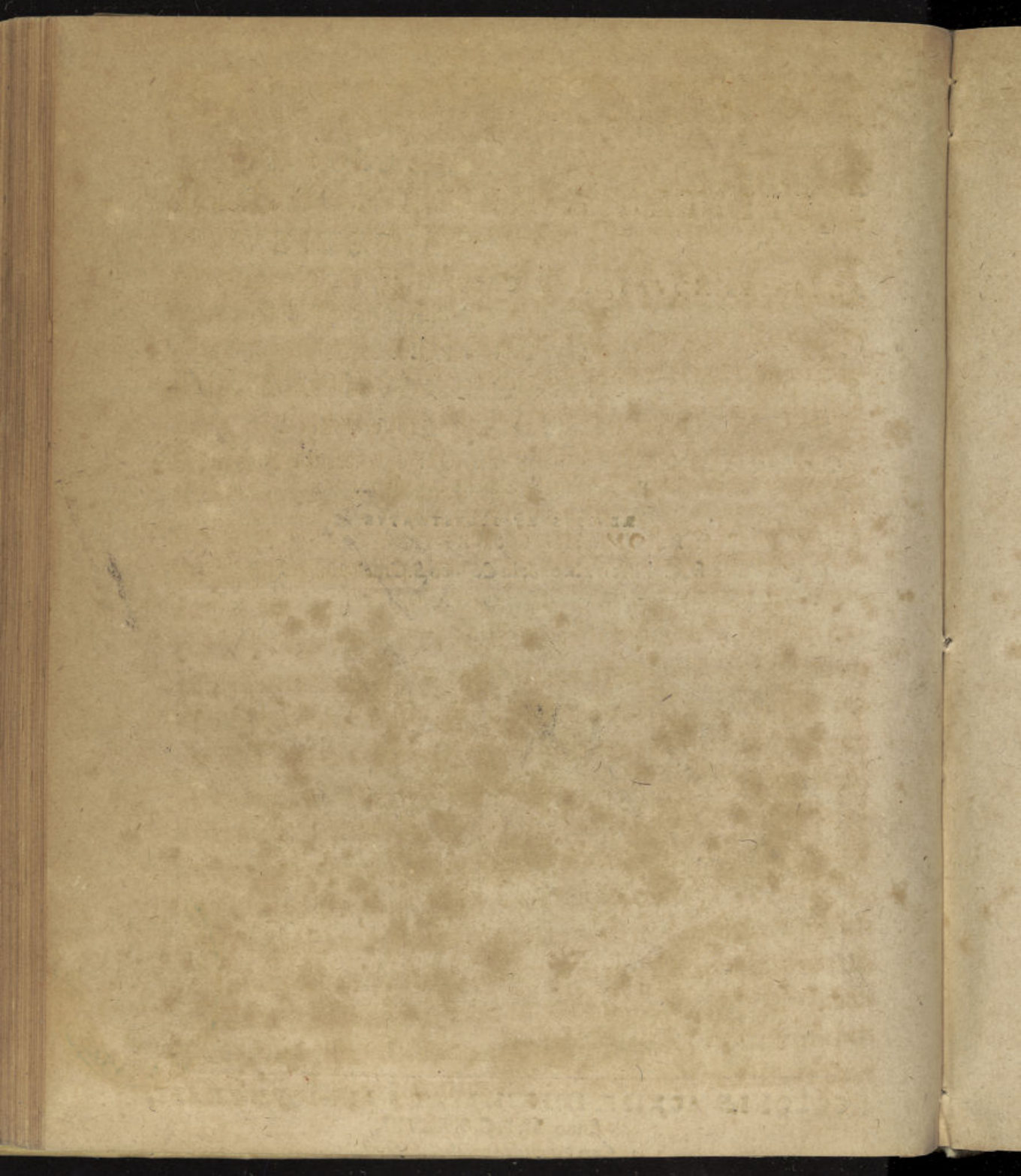
Mag. in Vniuersit. Col. Prof. Theol. & in Conuen. S. Crucis studiorum Regentem.

COLONIAE AGRIPP. IMPRIMEBAT HENRICVS KRAFT,

Anno M. DC. XXXVIII.

Cum Privilegio Speciali Col. Masch.

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO,
D. FERDINANDO

S. COLON. ECCLESIAE ELECTO
ET CONFIRMATO ARCHIEPISCOPO,

S. ROM. IMPERII PER ITALIAM AR-
CHICANCELLARIO, ET PRINCIPI ELECTORI,
Episcopo Paderbornensi, Leodiensi, & Monasteriensi, Administratori
Hildesheimensi & Berchtesgadensi. Principi Stabulensi: Comiti Palatino
Rheni: Veriusq; Bauariae, Westphaliae, Angariae, Bullionis Duci:
Marchioni Franchimontensi: Comiti Lossensi, Hormensi:
S. Sedis Apostolicae Legato Nato, &c.

DOMINO AC PATRONO CLEMENTISSIMO.

Ecce apud Vlpianum Principes dicti
sunt Sacerdotes, SERENISSIME PRIN-
CEPS, quod iustitiam colant, & boni a-
quique notitiam profitentes equum ab i-
niquo separent, licitum ab illicito dis-
cernant; bonos non solum metu pana-
rum, verum etiam premiorum exhor-
tatione efficere cupientes, sacratissima quaeque ministrent
& conficiant; leges utpote (explicante Glossa) sacratissi-
mas condant: quae ut vim habeant, regimen Princeps
stabilietur, cunctaque foelicitatis apicem attingant, fidei
fax praeluceat, erga Deum religio resplendeat, ad Pro-

solem Petrum, interiora animorum lumina inflammē-
 tur necessum est. Diligent iustitiam oportet qui terram
 iudicant, nam qui diligit, dilectum defendit, ne hostium
 insultibus id quod diligitur oppugnetur. Ad Te S. Prin-
 cipem Sacerdotem in quo tam illustre, tamq; anti-
 quum hoc principum Sacerdotium non gentilitiâ su-
 perstitione, sed Catholica lege, quantum tot titulis Se-
 renis.^{ma} BAVARIÆ stirps, luculentissimè refulget, con-
 citis affectus alis euolat properatq; libellus, iste, in quo
 Ecclesiæ doctrina proponitur; *Sacrum Catholica fidei
 Deposita fidelissimè à Romanis Pontificibus custodi-
 tum*, ostenditur, lucens ardensque Catholicæ verita-
 tis facula dissipatis hæresum tenebris clarissimè inspi-
 citur. Digna fuit Italia quæ hunc tanti viri foetum luci-
 datū primo aspiceret, qui toto vitæ decursu lusit in ca-
 pite veteratoris, dum eruditione eximia in lectionibus;
 sapientia profunda in decisionibus, acrimoniâ in-
 credibili in solutionibus, Cristas eius comminuit, nec
 minus ac Lernæam Hydrã in arundinetis sublatentem,
 in suis præscriptionibus aduersus veteris & huius tem-
 poris hæreticos, inq; explicandis difficillimis Sacrae
 scripturæ sensibus in re Catholica tuenda, ornanda,
 propagandaq; ardore, grauitate, & constantia suppres-
 sit. Nec potuit non nostras typo nostro in oras emitti,
 vbi tot feralia, inferni rabiem contra Sacra Christi de-
 spumantia monstra, sacratissimum fidei nostræ Depo-
 situm sacrilego prorsus ausu impetere, scelestioresque
 mul-

multo, quam Heliodori quidam, temerarias manus ini-
 cere, incassum tamen nec impune machinantur. haud
 secus enim ac peruicacissimus ille assentator Apollo-
 nius plurimis verborum fallacijs & figmentis Regem,
 ad Hierosolymitani Depositi (in quo *ut ait Glossa non
 reseruabantur deposita malorum hominum, aut infidelium
 unde Neemias fecit projici vasa Tobia gentilis de Gazo-
 philacio Domus Domini. Neemia 13.*) depilationem ad-
 duxerat, iniquioribus mendaciorum falsorumq; com-
 mentorum imposturis, nedum Principum, verum etiã
 vulgi animos peruertere, atq; ad Sacratissimum Eccle-
 siæ Romanæ depositum, in quo nulla hæresiarcharum,
 aut iniquorum periuria includuntur, diripiendum &
 dissipandum incitare conantur. sed frustra illa generis
 Christiani pestis, hac abominanda lue debacchatur;
 non minus quippe modò, quam olim Sacerdotum pre-
 ces orationesq; exaudit, nec deesse patitur inexpugna-
 bilis, infallibilis, & fidei suæ commissum protegens
 thesaurum Spiritus sancti assistentia, contra quam
 omnis necquicquam desudat impietas. Inuadant Pa-
 gani gazas templi Dei, cum fidem ac cultum Christi de-
 struere laborant, impetant Iudæi dum Christianorum
 Religionē veteris & abrogatæ legis cæremonijs confun-
 dere nituntur: impugnent hæretici, quando Euangelij
 veritatem sinceritatemque falsis dogmatibus peruerte-
 re festinant: descendit ecce orante Onia vidualis depo-
 siti tutore *equus terribilis, cuius equus albus & qui sede-
 bat*

bat super eum, vocabatur fidelis & verax, & cum iustitia
 iudicat, oculi eius sicut flamma ignis, in capite eius diade-
 mat a multa, habens nomen scriptum quod nemo nouit ni-
 si ipse, & vestitus erat veste aspersa sanguine, & vocaba-
 tur nomen eius verbum Dei, tremendus fessor cum im-
 petu prauorum illorum præsumptionibus, qui super-
 bia, auaritia, at Orci furijs instigati, Domini sanctifica-
 tionem, pollutis affectibus, & manibus contaminare,
 eique contumeliam inferre tentant, priores calces eli-
 fit, atque in terram prostrauit: id est (ait Lyra) *punit*
grauiter in hoc saculo vel grauius in futuro. Tu Serenif-
 sime Princeps non immemor hunc communem veluti
 omnium clarissimorum Tuorum maiorum, semper ex-
 titisse zelum, fideique ardorem, vt quasi hæreditario iu-
 re accepto, quisque id sibi agendum statueret ne non
 sacri inuiolati *Depositi* obseruatio permaneret; cuius fi-
 delissimi custodes atq; inuictissimi Protectores tot Im-
 peratores Augusti, Illustrissimi Principes ex Serenissi-
 ma BAVARIÆ stirpe vixere, & vero viuunt in ho-
 minum recordatione, qui debacchante hæresum inso-
 lentia, armis, fide, tutela defenfarunt, quorum gloriosis-
 simam memoriam innumeris insignijs celeberrimam,
 tot victorijs immarcescibilem, tot triumphis immorta-
 lem nulla vnquã delebit vetustatis obliuio. Tu itaq; qui
 (vt dixi) pedū iure hæreditario Sacri Depositi custodiæ
 assistis, verum etiam vt alter Onias cum in alto Ecclesiæ
 dignitatis culmine constitutus, diligenter euigilas, ar-
 den-

DEDICATORIA.

dentique zelo & charitate operaris, vt contra virulentas
 sacrorum omnium depeculatorum machinationes, in
 Dei templo Ecclesiâ, tutò fidei seruetur custodia. Acci-
 pe igitur *Serenissime Princeps* in meæ Ordinisq; mei er-
 ga tuam Celsitudinem obseruantiaë symbolum Apolo-
 geticum hunc tuo Nomini consecratum, Munuscu-
 lum est quod offertur, nec tamen vereor tanto Principi
 ac Clementissimo Domino præsentare; sciens magno-
 rum Principum esse non minus libenter parua accipe-
 re quam magnum offerentis affectum pensare, *Dysque* Plin. in
epistola
Nuncu-
pat.
 vt quidam in simili causa dicebat, *non solum thure, sed
 etiam mola salsa litari.* ita fiet vt te Protectore Cœle-
 stium dogmatum Spirituale ærarium, & communes
 pro Ecclesiæ gazis Doctrinarum thesauri intemerati &
 intacti perseuerent; Ecclesia glorificata magnificetur,
 omnium bonorum hostes confusi atq; prostrati omni
 plebi Christianæ lætitiâ, tibi triumphum, Deo glo-
 riam concedant. Vale *Serenissime Princeps*, Deo, tibi, &
 tuis vsque in æternitatem omni foelicitate viue. Colo-
 niæ in Conventu S. Crucis Ord. Prædicatorum 14. Iulij
 1638.

Sereniss.^x Celsitudinis Vestrae

Humilis Seruus & Orator

F. Thomas de Sarrin.

F. THOMAS SARRIA
CANDIDO LECTORI.

Quantum præstiterit ille, qui opusculum hoc è do-
ctrinali suo musæo in Æthereas lucis auras emi-
serit, ipsa libri facies indicat: *Sacrum videlicet fidei De-
positum fidelissimè à Romanis Pontificibus custoditum*, opus
sane insigne & non minus utile quam necessa-
rium, ad novos illos antiquitatis tibicines retun-
dendos, quod & præstantissimis viris semper pla-
cuit, & eruditorū calculo maximo cōmendatur,
atque huius auctor, non Comicis Emblematis
paragraphos suos & capita repleuit, sed solidæ
veritatis rationis & auctoritatis fundamentis fulciuit; neque etiam à
styli eloquentia abhorret, verum adeo fœlicissima æmuli Studij imitatio-
ne vberimum illum ac validissimum eloquentiæ fontem in se transtulit,
non minus proinde iucundum, utpote quem inde pulcherrimis promana-
re rivulis fecit, ne tædio pernuolentibus foret, hoc igitur opusculi opus,
quod omnes eruditi merito suspiciunt, amplectuntur, & magni faciunt,
quod nemo nisi malevolus & omnis probitatis, fidei, & veritatis hostis
vquam reprehendat, typis nostris euulgari placuit, ne tanto bono Pro-
vinciam carere sinerem; nempe ubi tot nonnātium Spiritus Ecclesiæ nostræ
fidem veluti canes Lunā allatrant; nonnulla fortasse reprehendenda sunt
impressionis vitia ea tu Lector pro tua discretione corrige, ego vero si
gratum animaduertero studium hoc nostrum, ad alia eiusdem auctoris
(uti iam coepi) Opera præcis emittenda alacriter pergam,
Vale, hoc Depositum apud te depone, & hunc qua-
lemcunq; laborem nostrum æqui
boniq; consule.

PRIVILEGIUM CÆSAREVM.

ERDINANDVS TERTIVS, diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, Comes Tyrolis &c. AGNOSCIMVS & notum facimus tenore præsentium vniuersis, quod cum demissè nobis exponi curauit Honorabilis Religiosus Deuotus Nobis dilectus Fr. THOMAS DE SARRIA Sacræ Theologiæ Magister, & Professor in Vniuersitate Colonienſi sese pro communi tam litterariæ quam Christiano, Catholicæ reipublicæ bono eruditissima Honorabilis Patris Dominici GRAVINAE Neapolitani Catholicas nimirum præscriptiones contra hæreses nostrorum temporum Octo Tomis distinctas, & alia eiusdem Autoris Opuscula complura in lucem iam semel edita recudenda, & hætenus nunquam edita, iam nunc imprimenda curare decreuisse, vereri autem ne quod sæpe confiteri solitum est, Chalcographus cuius illa Sumptibus & operæ commissurus sit, æmulorum fraude, sperato laboris atque impendij fructu destituatur: Eaque de causa demissè Nos rogarit, uti talis Bibliopolæ qui dicta Opera ex commissione sua memorati Patris SARRIÆ distrahturus sit, indemnitate, hac in re Priuilegio Nostro Cæsareæ clementer consulere dignemur. Nos æquis huiusmodi precibus benignè annuendum duxerimus, uti vigore præsentium annuimus. Ac proinde omnibus & singulis Bibliopolis & alijs quibuscunque librariam negotiationem exercentibus seridè inhibemus, ac vetamus, ne quis prænominata Patris GRAVINAE Opera, coniunctim vel sigillatim eorum aliquod per integrum decennium à prima editionis die computandum, intra Sacri Imperij Regnorumque Prouinciarum ac ditionum Nostrarum hæreditariarum fines simili, vel alio quouis typo vel forma siue in toto, siue in parte recudere, aut alio recudenda dare; vel alibi etiam impressa adducere, vendicare, aut distrahere clam vel palam, citra voluntatem & consensum prædicti Patris THOMAE DE SARRIA, vel Bibliopolæ cui ea ipse distrahenda commiserit, eius hæredum præsumat. Si quis vero secus faciendo Priuilegium hoc Nostrum Cæsareum spernere, negligere, aut transgredi conatus fuerit, eum non solum eiusmodi libris perperam quippe recusis, & adductis, quos quidem ante dictus Pater SARRIA siue eiusdem Bibliopola, ipsiusve hæredes vbicunq; locorum deprehensos, siue propria autoritate, vel Magistratus loci illius auxilio sibi vindicare poterunt, de facto priuandum, sed & pœna decem marcarum auri puri Erario siue Fisco No-

Pro Imperiali fraudis vindici, & sæpediti Bibliopola eiusue hæredum vsibus ex æquo
pendenda, omni spe veniæ præcisa, plectendum: Ita tamen vt dictus Bibliopola, qui
ea Opera sæpe memorati Patris SARRIÆ iussu distractus est, teneatur quaternis
ad minimū de vnoquoque exemplaria proprijs suis Sumptibus quamprimum ad Can-
cellariam nostram Aulicam transmittere. Mandamus ergo vniuersis & singulis no-
stris, & Sacri Imperij Regnorumque ac ditionum Nostrarum Hæreditarium sub-
ditis, cuiuscunque status, gradus ordinis, conditionis, aut dignitatis existant, tam
Ecclesiasticis, quam secularibus, præsertim vero ijs qui in Magistratu constituti, vel
proprio vel superiorum nomine & loco, ius ac iustitiæ administrationem exercent; ne
quenquam Priuilegium hoc nostrum Cæsareum temere & impune transgredi, aut
violare patiantur; quin potius contumaces, si quos forte compererint præscripta pec-
na mulctari, alijsque modis idoneis coerceri curent; quatenus & ipsi eandem mul-
ctam euitare voluerint. Harum testimonio litterarum manus Nostra subscriptione,
& Sigilli Cæsarei impressione munituram. Quæ dabantur in Ciuitate Nostra Viennæ
Die prima Mensis Aprilis, Anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo octauo.
Regnorum Nostrorum Romani altero, Hungarici decimo tertio, Boemici vero vno
decimo.

FERDINANDVS

Locus
Sigilli.

*Ad Mandatum Sacre Cæsareæ
Majestatis proprium.*

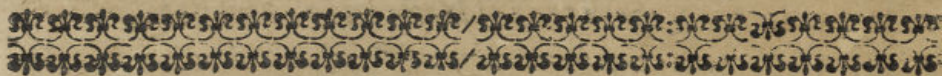
Ioannes Walderode.

APPROBATIONES.

NVS V Reverendiss. P. Fr. Luca Castellini S. Th. Profess. Vicarij, & Procuratoris generalis totius Ord. Prædicatorum, A. R. P. Fr. Dominici Graulina. S. Theol. Magistri Commentarium de Sac. Apostolico totius Ecclesie Deposito, qua maxima potui diligentia legi: nihilq; in eo contra orthodoxiam, aut bonos mores, quinimo omnia ad Catholici thesauri inestimabile pretium extimandum, ad summorum Hierophantarum insiolatam Fidem suspiciendam, & ad vigilem curam Apostolica Sedis, in eo servando magnificandam, seu demonstrandam, ex variis Ecclesie tabulis summo studio comparatum reperi, dignumque publica luce censui. Romæ apud S. Petrum in meo Musæo 6. Kalend. Iulij Anno 1628.

Ego Fr. Abraham Bzouius S. Theol. Mag., Ord. Præd.

Nvbente Reverendiss. P. S. Theolog. Mag. F. Luca Castellino totius Ord. Præd. Procuratore Generali, nec non Reverendiss. P. F. Seraphini Sicci eiusdem Ord. Generalis Magistri Vicario, Tractatum de Sacro Deposito Catholicæ Fidei, ab A. R. P. F. Dominico Graulina S. Theol. Magistro, eiusdemmet Ordin. diligenti studio compilatum, pro dicti Sac. Depositi mantenentia, maiori qua potui diligentia legi, & consideravi: nihilque reperi quod Fidei Catholicæ, & Christianis moribus aduersetur. Vnde ad commodum eorum, qui ad dicti Depositi custodiam selecti sunt, & omnibus perutilissimum, in lucem prodire debere censeo, saluo meliori iudicio. Dat. Romæ in ædibus S. Nicolai in Campo Martio die 29. Iulij 1628.

Ego Fr. Archangelus Caraccia de Ripalia S. Th. M. & Procurator Canonizationis Pij V. S. mem.

Licentia Reverendiss. Vicarij, & Procuratoris Generalis.

NOS Fr. Lucas Castellinus S. Theolog. Magist. ac totius Ord. Præd. in Rom. Cur. humiliss. Procurator, & Vicarius Generalis, stante attestacione supradictorum PP. Magistrorum, quibus iuxta dispositionem decretorum Apostolicorum, Concil. Tri. & Capitul. Generalium prædicti demandatum fuit diligens examen huius libri, quem nos ipsi aliis detentis occupationibus, haud

naud videre potuimus: tenore p. h. *Magistro Fr. Dominico Graulina nostra Congregat. Sanitatis*, quantum in nobis est, ut a-
liis seruatis circa editionem librorum, prelo committere possis librum, qui inscribitur, Pro Sac. De-
posito Fidei Cath. & Apost. fidei à Rom. Pontif. custodito Apologeticus. In quorum fidem his no-
stro sigillo munitis manu propria subscripsimus die 30. Iulij 1628.

Ita est Fr. Lucas qui sup. manu propria,
Reg. f. 12. Ioannes Spina M. & locius.

Facult. Curiae Archiepisc. Neap.

Antum abest, ut ullus relinquatur ambigendi locus,
num hic Apologet. sanam doctrinam contineat, ut
potius ad confutandos hereticos, & conuincendas Nouat.
calumnias, principem teneat locū: in eo enim potius Chri-
stiana Religionis compendium, & quicquid in PP. scri-
ptis, ad recte viuendi, & Catholicè sentiendi pertinet regu-
lam, reperitur expressum, non solum igitur permittenda
est eius impressio, sed ipsi uehementer instandum, ad totius
Christiana Reip. bonum, mille enim clypei pendent ex eo,
omnis armatura fortium, ut omnes qui aduersus hereti-
cos, & Nouat. fallacias pro fide agonizant, hinc commu-
niti, & armati, de hostibus S. Depositii facile triumphau-
rint.

D. Andreas Lanfranc. Cler. Reg. Dep.
Imprimatur. Iac. Terrag. Vic. Gen.

Imprimatur. Coloniz in Conuentu S. Crucis Ord. Præd. 12. Mensis Iulij
1628.

F. IOANNES PHILIPPVS FRIDT S. Th. Doctor,
& Apostolicus Inquisitor.

A V T H O R I S
P R A E F A T I O . E T
O P E R I S A R G V -
mentum.

1. **F**IDUCIA Christianorum, fidelitas Ecclesiae in custodiendo fidei deposito. Hoc credere veritas fidei cogit, hanc veritatem, Deus quoque in sacris eloquijs manifestavit. Sed haereticus ridet, Nouator insultat, & de nouitate dogmata Ecclesiae sugillare non erubescit. Eamque eorum dem artificem in dies noua cudentem, & obtrudentem placita, & pro articulis venditantem, inicitia malitia, odio amore, gratia vel metu, superstitione vel pietatis specie, inflatis buccis conclamat.

Fides Catholica sacrosancto deposito inmittitur.

2. A hoc malitiae proprium (ait Chryl. hom. 33. in Gen.) quod semper contra virtutem pugnat, & ei sua peccata aspicere, & impingere vult: id quod & mulier illa faciebat, adolescentem Iosephum quasi intemperantem criminans, & se contenta larua induit, & dicit propter hoc & illum reliquisse vestes, & se retinuisse illas: & misericors Deus fieri haec permittit, vt per omnia saecula suum clariorem efficiat. Non dissimilis criminationis forma in reformata, verius deformata religione, quae ne adulterij crimine denotetur, castam matronam, imo virginem, Romanam Ecclesiam de machia inculcat, venerandamque antiquitatis canicem exagitat, quod nouitates admittat, ne de sua nouitiola paratura conuincatur, & depositum Apostolicorum dogmatum permutatum ab Orthodoxis fingit, ne sui professores tanquam fures, & latrones eiusdemque depositi inuafores, & aggressores habeantur.

Malitia Nouatorum, qui ne de nouitate nocentur, verustate Catholicam de nouitate traducere non verentur.

3. Si ergo, o noui Euangelij ministrelli, falsum istud crimen a vobis, vel maioribus vestris illatum, hoc apologetico, & calumniam istam portentosam mendaci stylo fabricatam conuellere aggredior, ne succenseatis. Vnicuique vi legum maximè in materia religionis, licitum est aduersarios propulsare. Quod si nostrates tanquam depositi violatores apud vestros, & per orbem infamatis; æquum est innocentiam quoque nostram propalare, quae conscientiae securitati confisa, in publicum apparere non erubescit, non ad incertas probationes, vel nupera hominum commenta prouocans, sed ad antiquam Fidem Catholicorum dogmatum, temporis autoritate firmatam confugiens, & veterum instrumentorum, ac tabularum autoritate indicans, & demonstrans, eiusdem numero depositi identitatem ab Apostolis, & Apostolicis contestatam, & semel traditae fidei dogmata diligentissimè a posteris custodita.

Quam rationabiliter orthodoxi de obiecta nouitate inuinem se monstrant.

4. Nemo nescit initio quinti Euangelij, repudiata fidei regula, varia ad credendum principia tradita a vestris Cacangelicis; primo enim ad solam eamque emortuam scripturam se astrinxerunt: mox videntes nec sua haerethodoxa posse statuere, somnia & enthusiasmos inuexere, vt se Deodactos venditarent. Inde articulos Smalcaldicos,

Abiecta fidei regula, Cacangelici, noua principia credendi quam inaniter stantuerint.

confessionem Augustanam, Apologiam Philippi, Catechismum Lutheri, eiusdemque confessionem è suo cerebro natam (quam verbum Dei, & succum Prophetiarum, & Apostolicorum scriptorum appellarunt) inter principia nouæ Mateologiae, loco sacri depositi Apostolici, recensuerunt: è quibus tot errores quot conclusiones, tot errorum portenta, quot placita, tempori, loco, personis, Principum auribus, & atheismo accommodata deduxerunt, *simulantes fidem, non subditi fidei, sibi que fides potius constituentes, quam accipientes, vt scripsit quondam de Arianis Hil. lib. 6. de Trinit. se ipsos constituentes regulam veritatis, Apostolica doctrina eierata: extra namque sanæ doctrinæ patientiam positi, populi immorigeri (vt idem scripsit lib. 10.) per impietatis studium ijs qua desiderabant, coaceruarunt magistros, apta scilicet cupiditatibus suis doctrinarum instituta cumulantes, nec doceri se cupientes ad id quod optabant congregarunt, vt cumulus ipse conquisitorum, & coaceruatorum magistrorum, astuantium desideriorum doctrinis satisfaceret; dumque aures pruriginè incitata, vetera fastidientes, noua exoptantes, nouella desiderij sui predicatione scalperentur, totos se fabulis destinauerunt, & non tam aures ex refricata pruriginè oblectata, sed miserè exulcerata, dum secundum desideria studiorum potius, quam secundum Euangelicam fidem, coaceruata doctrina est, quam & incentiuâ seducentium spirituum suppeditauerunt, & simulata religionis falsiloquia confirmauerunt, sequitur enim (ait idem) defectiōnem fidei hypocritis mendax, vt sit vel in verbis pietas, quam amiserat conscientia.*

Talia principia, noua Mateologia fabricata est, qua auribus pruriginè laborantibus placerent, qua potius sunt exulcerate quàm oblectata, ex Hil.

Orthodoxiam perperam criminantur Nonatores, quod veritati & deposito fidei vim intulerit.

Verba calumniosa Lutheri, Catholicam Ecclesiam infamantis, quod articulos fidei immutauerit

Alia confimiles calumnia Marini Kemnitij, & aliorum Lutheranorū.

5. Sub specie ergo pietatis in verbis, quæ à corde iam pridem fuerat ablegata, apostasiam, & fornicationem spiritualem obtegere volens vestra hæresis, nostrum pallium, furata est, Scripturam, Sacramenta: hypocritico mendacio, veritati vim illatam ab Orthodoxia inelamat, & veritatis constupratorem, & adulterum & depositi infidelem custodem, imò inuaforem, catholicum exitisse criminatur. Quid Lutherus lib. de concilijs? Illi sycophantæ, qui parasitantur Papa, ad eum sunt dementati, vt hoc paradoxum audacissimè defendant: Concilia potestatem habere condendi nouos articulos fidei, & mutandi veteres. Et a. 27. Permitto quod Papa condat nouos articulos fidei, suis fidelibus, vt panem, & vinum transubstantiari, &c. Lutheri corculus Martinus Kemnitius apud Payuam lib. 5. de pecc. orig. eidem articulos eudere. Conuenticulus Smalcaldicus c. de primatu Papæ. Papa sibi arrogat auctoritatem condendi leges de cultibus, de mutatione sacramentorum, de doctrina, & vult suos articulos, sua decreta, suas leges existimari pares legibus diuinis. Sed fortasse doctiliores Calviniani minime: nam cane, & angue peiores, iisdem verbis, & sententijs, sub pietatis specie veluti gehennæ ignibus, nutriunt eandem blasphemiam, vt simul & semel nostros Pontifices offendant, & apud suos promereri de suis synagogis videantur. O pietatem de religione ludentem: sacrificare videntur, & insultant, & obsequium putantes se præstare Deo, fidem sine qua impossibile est illi placere, Deum extra orbem iubent exulare. Audiamus Caluinum truculentam belluam sua verba resonantem in lib. 4. instit. c. 7. se & 10. Fidem nostram suo arbitrio stare volunt, & cadere, vt quicquid ipsi vtramque in partem constituerint, firmum animis nostris, statumque sit, vt si quid probauerint, nobis vlla dubitationi probari, si quid damnauerint, id quoque pro damnato esse oporteat. Interim sua libidine, contemptoque Dei verbo, eudunt dogmata, quibus postea fidem, hac ratione sui postulant, nec enim Christianum esse, nisi qui in omnia sua dogmata tam affirmatiua, quam negatiua certo consentiat, si non explicita fide, tamen implicita, quia penes Ecclesiam sit condere nouos articulos. Iacobus I. Rex Britannix, & Hibern. in suo

Basili-

Caluini calumnia aduersus Ecclesiam à Lutherana non degenerat, quod penes illam sit condere nouos articulos.

Iacobus Rex Britannix & Hibern. in suo

Philipp. Mor. men. quos placitific. noua. mas. trudi.

Mar. tonij. Dom. frimo. prate. de sus. post. fing. (quoa. recita. haret. hausi. uorun. ticulo. intru.)

Corra. crimina. tiones. iustas. porten. mend. pracla. dictum. Berna. expedi.

Iacobi l.

Regis Bri-
tanniae ca-
lumnia,
quod dog-
mata Ec-
clesia Rom.
nouitia
sint, &
nupera.

Philippi
Mornai
mendacia,
quod pro
placito Pö-
sific. Rom.
noua dog-
mata ob-
trudatur.

Marci An-
tonij de
Dominis
frivolus
praetextus
de sua A-
postasia,
fingendo
(quod à
recitatis
haereticis
hauit, no-
uorum ar-
ticulorum
intrusionē.

Cöira istas
crimina-
tiones in-
iustas, &
portentosa
mendacia,
praclarum
dißum S.
Bernardi
expeditur.

Caluini
calumniæ
aduersus
Ecclesiam
à Luthe-
rana non
degenerat.
quod pen-
illam sit
condere
nouos arti-
culos.

Basilico Doro in præfatione, multa Ecclesiastica dogmata, vt nouitia, & nupera, crimi-
natur, & exemplificat de B. Virginis, & Sanctorum inuocatione, reliquiarum venera-
tione, &c. & pag. 62. de sua hæresiloquens ait, Ego ingenuè spondeo, quoties religionis quæ pro-
fiteor vllum caput ostendetur non antiquum, non Catholicum, & Apostolicum, sed nouitium esse in
rebus spectantibus ad fidem, me statim ab eo discessurum. Philippus Mornæus, qui ense accin-
ctus, sexagenario maior, eiusdē Regis lateri indiuulsè se adhærere promittit in suo my-
sterio iniquitatis, progressu 50. pag. 346. de vet. Patribus, & Pontificibus dicit, quod
nouos articulos condehant, transubstantiationem, adorationem crustula in Missa, auricularem con-
fessionem, &c. & in progressu 62. pag. 546. loquens de communione sub vtraque specie,
Laicis ab Ecclesia ininhibita, ait, Ecclesia, seu Concilium suum, supra sanctam scripturam non
extollitur tantum, sed supra Deum ipsum assurgit, qui, si ijs fides, pro eorum libidine consilium muta-
re teneatur, & postea, Papa Deum corrigere audeat, verbi sui sensum pro libidine aut commodo cau-
ponetur, &c. Modestior fortè Spalatensis archiapostata? nequaquam: concupiscentiæ
enim tartaræ flammis adustus, reformatæ religionis illecebris inescatus, pudorem cum
religione exuens in Angliam aufugit, vt suam Venerem in libero regno, canis respersus,
exaturaret, sed ne ab Ecclesia temerè se recessisse videretur, hanc causam inter cæteras
sua Apostasia euulgauit, in sua profectiois consilio cap. 7. pag. 15. Vidi apertissimè peni-
tusque prospexi Roma, absque vlllo legitimo fundamento, imò per summam vim innumeros fidei arti-
culos nouos quotidie cudi, & nobis obrudi, in his non modo, quæ ad fidem diuinam nihil pertinent,
sed etiam manifestam in se continent falsitatem. Plurima quoque dicit ad fidei articulos re-
duci, quibus anima fidelium miserabiliter decipiuntur, & in barathram perditionis ruunt, ob innu-
merabiles quoque Romana Curia nouitates, perniciosissimos errores, quibus scandala in Ecclesiam in-
uehuntur, & regna subuertunt, & schismata fiunt. Hi sunt adulteræ clamores, vt Ortho-
doxiam infament. Sed vos compello cum Bernardo serm. 3. de adult. & Susanna, Vestras,
ô Heretici, manus, neque adultera effugit, nec pudica: vestras accusationes, nec sanctus, nec peccator e-
uadit. Dissimulatis peccata vestra, vbi inueneritis aliena, alioquin verò si quis fortè suum non habet, furri.
vestrui ei crimen impingitis. Et cum omnia vestris nouitatibus turbassetis, meretricia fronte
huius nos reos criminis facitis, cum nihil magis symmiltis vestris cordi fuerit (hic enim
proprius est hæreticorum character) quàm vestram nouitatem antiquitatis pallio ami-
cire, nostram verò antiquitatem à sua legitima possessione exturbare; nostrum deposi-
tum adoriri, custodes verò eius (Iudaicam impietatem imitando, Apostolos de furto
Dominici corporis à monumento criminantem) latrocinij incusare. At nec nouum fu-
ribus, rem furibus sublatam, ne recentis delicti suspicione notentur, vel alijs suppo-
nere, vel eosdem de perpetrato delicto proclamare. Etiam impudici illi senes, Susan-
nae specie excæcati, propriaque concupiscentia velut belluæ illaqueati, ne adulte-
narunt: veritas tandem aperta est, cælo mendacium non ferente, vlciscente, & pudici-
tiam innocentis detegente. Quod si plene absurdus atque improbus, vt scitè Nazian-
zenus in Apologet. pronunciauit, qui aliorum res proprijs affectibus perpendit πᾶντῶ
ἀτόπος ἔμοχόκερος ἤνρινε τὰ τῶν ἄλλον τοῖς ἐκάστῃς πράξει; dicant nobis noui isti deposti-
tarij, à quibus, quando, sub qua testis præsentia, depositum fidei acceperunt, acce-
ptumque in sua integritate, & identitate seruarint? Vos cum Tertull. conuenio in Apo-
log. c. 6. Vbi religio vbi veneratio maioribus debita à vobis? habitu, victu, instructu, sensu ipso de-

Nouatores
imitantur
custodes se-
pulchri do-
minici: e-
mentes
mendaciū
Sunt imi-
tatores
quoque se-
niorum il-
lorum, qui
falso Sus-
annam
accusabāt.

Obijcientes
Novatores
hac crimi-
na immu-
tationis, &
depraua-
tionis de-
positi, ten-
tur ad pro-
bationem,

*Optimum argumen-
tū desum-
ptum ex
Tertullia-
no, quo
probat̄
erga nostrū
depositum,
ip̄orum ir-
religiositas,
& in custo-
dia sua
impia do-
ctrina in-
delitas.
In hoc ope-
re demon-
stratur no-
strorū fida
custodia.
Novatorū
temeraria
inuasio, &
suorum
dogmatum
inconstan-
tia.
In ip̄is cō-
fessorijs Ge-
nevensibus
& Angli-
canis, pro
depositario
pronuncia-
tur, si iden-
titas depo-
siti legiti-
mè proba-
tur.*

nique sermone, pro suis renunciaſtis. Quomodo ergo illibatum depositum ſeruari potuit, qui à maioribus veſtris in tot deſciuiſtis? *Laudatis ſemper antiquitatem*, licet tunc cum Patres recipere ſimulatis: *& nouè de die viuitis*, nouas confeſſiones, & reconfeſſiones fabricando. *Per quod oſtenditur*, dum à bonis maiorum inſtitutis receditis, ea vos retinere, & cuſtodire, que non debuifſis, dogmata præcedentium hæreticorum, quæ ab Orco reuocafſis; cum quæ debuifſis, non cuſtodifſis; ea ſcilicet, quæ ab Apoſtolis, & Apoſtolicis tradita, vſque in præſentem diem in Eccleſia ſunt conſeruata.

6. Contra verò cum depositi conſignationem, publica antiquitatis atteſtatione, indentitatem, fidam cuſtodiam oſtendamus in hoc opere, fures quoq; & aggreſſores depositi denotemus, qui à noſtris repulſam paſſi ſunt, & eierati, veſtrorum quoque teſtimonio, veſtra etiam dogmata à primipilis veſtris magiſtellis tradita, centies innouata, alieni depositi inuaſores, & veſtri inſidi cuſtodes, ſuper eſt euincamini.

7. Certè quando alia argumenta deeſſent ad veſtram peruicaciam conterendam, hoc ſolo, à facti depositi cuſtodia noſtra, & temeraria aggreſſione veſtra haberi debetis extorres à fide, & eierati, nam ſi in ſubſellijs veſtris Anglicanis, vel Geneuanis, pro depositario pronunciat̄, ſi eam quam recepit argenti vel auri ſummam, gemmas, vel lapides pretioſos fideliter cuſtodierit, & in eadem indentitate concreditam reſtituat; aduerſus vero depositi aggreſſores procedatur, ſi clanculo, vel effraeto muro, abſque claue depositum adorti, theſaurum ſuffurati fuerint, vel plumbum pro argento, æs pro auro ſubſtuerint; rationabilius (cum de illo agatur deposito, in cuius cuſtodia religio, & ſalus æterna tanquam in vitæ ſpiritalis fundamento conſiſtit) pro cuſtodibus, non aggreſſoribus pronunciar̄, nobis tacentibus, veſtris quoque iudicantibus ſperat. & ſatis oſtenſio noſtræ cuſtodiz, tot nedum domeſticis, ſed externis indiçijs onerata, erit idonea ad depellendum crimen innouationis, cum in vos exprobratio reſultabit, qui mendacium & figmentum colentes, antiquam, & veram religionem, quæ antiquum depositum conſeruauit, atque conſeruat deſeruifſis, ve tera ſuffurantes, noua ſuperinducentes. Propoſitum ergo aggreſſiamur, ad Dei ſolam gloriam, methodicè procedentes, ab ipſa depositi notionem incipiendo, vt ſubſtratis paulatim gradibus feratur grefſus ad ſumma; & ne lector fatigetur, capitulorum connexionem primo propoſita, iter intelligentiæ ordinatæ, quaſi cliuo molliore lenitum, lectorem ad legendum inuitet.

Aggreſſores depositi habentur inuaſores, effraçtores murorum, arca, &c.

Eodè quoque argu-mento, ab ipſorum Novatorū politia deſumpto, deprehendi poteſt, qui ſint legitimi cuſtodes, qui nã depositi aggreſſores.

Ordo dicendorum proponitur.

INDEX I.

- Immediatæ reuelationes, sed ex depositi inspectione, Spiritu sancto assistente, illustrante, dirigente, tanquam legitimi iudices, & Critirion, quod, decernunt, & definiunt.*
- Cap. 18. *Magna sollicitudine, & diligentia curarunt Romani Pontifices controuersias definire ex sacro deposito ostendendo, & præscribendo quid in deposito recondendum, quid abijciendum.*
- Cap. 19. *In huiusmodi definitionibus non temerè, sed maturè depositum inspicunt Rom. Pont. hoc est, S. scripturam, traditiones, Conciliorum, & prædecessorum decreta, Patrum sensum, atque consensum.*
- Cap. 20. *Ex sola PP. doctrina sepe Proceres Ecclesie, Concilia Romani Pontifices triumpharunt. Ephesina Synodus decem numero Patrum autoritate contenta, Nestorium damnauit, minori quoque numero hæretici debellati: ex solo Augustino hostium acies profligata.*
- Cap. 21. *Diabolus semper, funestius vero hoc seculo, in Patrum contemptu Atheismum fundasse, proinde à Catholicis magna cura adhibenda in PP. autoritate tuenda.*
- Cap. 22. *Mystici canes ex omnibus ordinibus, Dominicani ex sui instituti ratione suam operam latrando impenderunt, fures exterrendo, Pastores excitando, pro custodia depositi, & Patrum doctrina tuenda.*
- Cap. 23. *Victrix palma de doctrinarum nouitate (in suo tamen gradu) unitati, seu consensu, Vniuersitati, & vetustati doctrine Augustiniane, atque Thomistica tribuenda est, qua depositum Apostolicum tuetur, & defendit.*
- Cap. 24. *Aduersus doctrinam Sanctorum Augustini, & Thome de Apostolico deposito tam benemerita, diabolus etiamnum varias machinas est meditatus.*
- Cap. 25. *Merito à viris Catholicis diaboli technæ, & alia sophismata detecta, præsertim à florentissimis Vniuersitatibus Louaniensi, & Duacensi, & insigni Salmanticensi Academia, qua in verba tantorum magistrorum Augustini, & Thome iurasse gloriatur, & exuliet pro sacri depositi tuta custodia.*

Scio enim, cui credidi, & certus sum, quia potens est
DEPOSITVM meum seruare in illum diem.

2. Timor. 1.

Est autem depositum Fides, & prædicatio. Hoc ipsum, qui deposuit, inquit, integrum inuiolatumque seruabit. Omnia patior, uti ne huiusce thesaurus expi-
letur. *Chrysof. ibid. hom. 2.*

ALTER INDEX QVÆSTIONVM,
 QVÆ IN HOC OPERE TRACTANTVR,

Et vsui esse possunt Scholasticis, Lectoribus, in Lectura I. Partis q. 1. & 2. 2. q. 1. Summa Angelici
 Doctoris.

Primus numerus caput, secundus capituli
 numeros designat.

- Q**uestio 1. An regula Fidei solam Scri-
 pturam amplectatur, 2. 5.
- Q. 2. An traditiones pertineant ad
 eandem regulam, & quomodo
 cognoscantur, 3. 1.
- Q. 3. An consensio, Vniuersitas, Antiquitas con-
 iunctim monstrent traditiones, 3. 8.
- Q. 4. An Patrum doctrina sit index traditionis,
 & quomodo, & quibus conditionibus, 6. 1.
- Q. 5. An DD. posteriorum doctrina, sit sufficiens
 traditionis testimonium, 7. 1.
- Q. 6. An hi posteriores proponendi Patribus, c. 8.
 num. 3.
- Q. 7. An modernis Scholasticis sit magis, quam
 S. Thoma, Bonauentura, Scoto, & c. deserend-
 um, num. 5.
- Q. 8. An omnes presentis seculi DD. possint in re
 ad Fidem pertinente decipi, c. 7. n. 7.
- Q. 9. An posteriores DD. à Patribus in doctrina
 discordent, c. 7. n. 8.
- Q. 10. An Fidelium omnium consensus firmum
 argumentum subministret in dogmatibus, c.
 7. n. 10.
- Q. 11. An sensus populorum pertineat ad depost-
 tum Apostolicum, c. 9. n. 1.
- Q. 12. An sit conueniens populares de mysterijs re-
 ligionis differere, c. 9. n. 9.
- Q. 13. An ex priuatis reuelationibus sumatur ef-
 ficax argumentum in Theologia, c. 10. n. 1.
- Q. 14. An seculares magistratus debeant se in Fi-
 dei negotijs immiscere, c. 11. n. 16.
- Q. 15. An vnquam per additionem, diminutio-
 nem, depositum Fidei sit immutatum à Ro-
 man. Pontif. c. 13. & c. 14. per totum.
- Q. 16. An Rom. Pont. determinans quæstiones Fi-
 dei, habeat nouas reuelationes, c. 17. per totum.
- Q. 17. An cum desinit aliquid de Fide, propheticè
 instinctu illustretur, c. 17. n. 18.
- Q. 18. An eiusdem Pontificis mens solum illustre-
 tur, an etiam voluntas moueatur, ne erret, c.
 17. 19. 20.
- Q. 19. An in definiendo teneatur Pontifex Rom.
 præmittere consultationes, c. 19. per totum.
- Q. 20. An sit expediens, Fidei quæstionum decisio-
 nes differri, an accelerari, c. 18. à n. 2.
- Q. 21. An sola Patrum doctrina aliquando sit
 definitum, & quot satis sunt ad definitionem,
 c. 20. per totum.
- Q. 22. An doctrina S. Augustini magnam habeat
 in Ecclesia auctoritatem, & qualem, c. 23. &
 24.
- Q. 23. An doctrina S. Thoma Aquinatis in Eccle-
 sia magnam sibi vendicari auctoritatem, &
 quam. ibid.
- Q. 24. An iuste sint criminationes sciolorum con-
 tra duo Ecclesie ista luminaria, ibidem.
- Q. 25. An ob sciolorum istorum audaciam, Sal-
 mantina Schola laudanda, & in cælum esse
 rendanda sit, quod in istorum Heroum verbis in-
 rari, c. vltimo.

INDEX ALTER
A X I O M A T V M
HIEROPOLITICORVM,

Quæ in hoc opere continentur, pro tuendo sacro deposito, & ciuitate Dei.

DRo propagatione terrenæ ciuitatis, à filijs huius sæculi voluitur, & manibus teritur Cornelius Tacitus, sanè ille mendaciorum loquacissimus, hoc enim titulo à Tertull. in Apolog. cap. 6. cohonestatur. Rationabilius Patrum monumenta à filijs ciuitatis Dei pro sacrosancto fidei Cath. & Apost. Rom. deposito conseruando, leguntur: è quorum fontibus selectiora hæc Hieropolitica præcepta colligimus, ijsque pauperem nostrum tractatum ditauimus, in obsequium sponsæ IESV CHRISTI Romanæ Ecclesiæ. Vel serò tandem sapiant (vt dicam cum Nazianz. oratione ad Arian.) qui arenam in precto habent, & ipsa mundi lumina fastidiunt, & quod peius est, contumelijs afficiunt, qui de nique conchas aggerunt, & margaritas contemnunt. Vale, & fruere.

EX CAP. I. Obuiandum ijs, qui gesiunt religioni, addere mutare, detrabere num. 7. Ex S. Vincentio Lerinenfi.

In deposito fidei nullus Doctor habendus auctor, sed custos, rem ad se perductam, non à se prolatam, & inuentam tradendo. *ibid.*

Cauendum ne pro auro plumbum, aut eramenta deposito supponantur. *ibid.*

EX C. II. Personarum acceptio locum non habet, vbi fides expenditur nu. 2. Ex Chrysoft. & Naz.

Propter asserendam primæ fidei tenacitatem, nulli parcendum. *ibid.* Ex Lerin.

EX C. III. Doctrina discordans ab Apostolicis, matricibus, & originalibus Ecclesijs, de mendacio præsumpta, & proinde abiicienda nu. 2. Ex Tertull.

Illud verum & Dominicum quod prius, illud extraneum, & falsum quod posterius immissum. nu. 4. Ex eodem.

In questionibus fidei, canalis prædicationis ad Dominicam, & Apostolicam traditionem dirigendus. n. 8. Ex Cypriano.

EX C. IV. Nulla hæresis prodijt, nisi sub certo loco, nomine, & tempore, se prius ab Vniuersitate, & Patrum consensione separando. n. 6. Ex Lerin.

Proprius character hæresis est, profanis nouitatibus gaudere, antiquitatis scita fastidire. nu. 8. Ex eodem.

Minimam particulam fidei ladens, totam corrumpit. n. 3. & 8. Ex Chryf.

Supprimenda nouitas præsumptionis, contra antiquos Magistros insurgens. n. 1. Ex Prospero.

Propter vnum, vel duo verba fidei contraria, multa hæreses de Ecclesia eiecta. n. 8. Ex Epiphã.

AXIOM. HIEROPOL.

EX C.V. Conatus adinuertendum depositum, est Rom. Imp. conuulsio & Reip. turbatio n. 3. ex Naz.
Non est necesse exigentibus haeticis synodos conuocare, sat ibi damnari haereses, vbi sunt orta.
n. 8. Ex Aug. & Amb.

Corrupto membro, sanitas vniuersi corporis Ecclesia praeferenda. num. 5. Ex Lerin.

EX C. VI. Quod vno eodemque sensu à PP. traditur firmiter, & assueueranter, omnino retinendum.
n. 2. Ex Lerin.

In opinionibus verò priuatis, non personarum, sed rerum pondere iudicandum. n. 4. Ex Hier.

Si nouandarum rerum cupidi Patrum volumina legerent, plus saperent. n. 5. Ex eodem.

Dolor proprius in opinione priuata, causa Ecclesia non putanda. num. 6. ex eodem.

Non proprii factus nostri pro dogmatibus venditandi, ne humana putetur pietatis verba. n. 10.
ex Basilio.

EX C. VII. Patres defuncti in Ecclesia etiam nunc fide viuunt, & sua auctoritate, & magisterio, &
voce adsunt. num. 9. ex Naz.

Impius, crudelis, qui defunctos PP. lacepsit, & in eorū decreta peruersus irrumpit. n. 8. ex Hilar.

DD. Ecclesia non tam ipsi docent, quam in ijs Deus, qui per Sanctos loquitur. nu. 4. ex Hier.

EX C. VIII. Dicere in rebus fidei Patres sibi contradicere, est Spiritum sanctum impugnare. num. 1.
ex Leone Bizantio.

Affectatio est in omni disputatione dominari velle, & in quacunque questione, primariam &
idem obtinere. num. 6. ex Naz.

Etiam in minimis temeritas comescenda, ne maioribus abutamur. ibid. ex eodem.

Sapientia Chalana turtis est, cum diuersorum lingua, contrarijs factionibus scinduntur. nu. 5.
ex eodem.

Si reprimi non potest curiositas scrutandi diuina, in rebus vbi nullum est periculum, exercea-
tur. n. 6. eo eodem.

In fidei pietate periculosum omnibus magistris se imbuendum tradere, & sibi ipsis delectum se-
quendarum rerum tanquam malis iudicibus, reseruare. n. 6. ex eodem.

Antiqui scriptores cum reuerentia legendi sine iniuria recentes. n. 7. ex Apollin. Sidon.

Sciolorū propriū impertinentes questiones necere, & soluere vt sapere videantur. n. 7. ex Naz.

Non est laudabile contra antiquos sapere, & noua comminisci, vt sapientes iudicemur. ibid. ex
Cassiod.

Superborum nota est, dicere se solos sapientes, sibi solis mysteria reuelata. nu. 8. ex Theodor.

Vna mater superbia, omnes haereses generat. n. 8. ex Aug.

Despicies praesentes Magistros, etiam Patres despexisset, si cum illis vixisset. n. 10. ex Chryl.

Dementia est, vnius diei Theologos creare velle, & supra veteres leuissimos quosque homines ef-
ferre. num. 9. ex Nazianz.

Feruentia ingenia non Theologicis, sed Philosophicis studijs incumbant, circa elementa discur-
rant, & vacuum, vel spacium imaginarium impetant. n. 10. ex eodem.

EX C. IX. Si laici de dogmatibus disputent, bellum Ecclesia inferrent. n. 4. ex eodem.

Nihil inconstantius vulgi opinione. n. 5. ex Chryl.

Stultum est odisse, quod ignoratur, & de incognitis ferre iudicium. n. 8. ex Tertull.

Arcana Theologica coram imperita plebe effundere, ruinarum causa. n. 9. ex Nicephoro.

Non debent Principes saculi, in religionis se immiscere tractatibus, quia perdere multos possunt,
lucrari neminem. nu. 10. ex Facundo Afric.

INDEX II.

- EX C. X.** Fidei controuersa non priuatis reuelationibus, sed publicis scripturarum, & traditionum monumentis terminata. n. 5. & 10. ex Aug. & Baronio.
 Semel Euangelium reuelatum, & eiusdem doctrina regula, Apostolis, vt publicis fidei praconibus à Christo adlegata. n. 1. ex Tertull.
- EX C. XI.** Pijs professionibus fidei contradictiones attexere, impiorum est. nu. 11. ex Hilar.
 Pro Dei laudibus, non sunt assumenda leuia, & officiosa mendacia, quia maiori scelere in Deo laudatur falsitas, quam vituperetur veritas. n. 14. ex Aug.
 Male sanctis rebus praiudicatur, si quia à quibusdam sancta non putantur, esse non debeant. n. 25. ex Hilaro.
 Fidei diuina suffragia non à terrenis palatijs, & Principibus expectanda. n. 16. ex eodem.
 Dicentes Religionem esse inimicam regnis, & coronis sunt Herodis sectarij. n. 18. ex Bern.
 Ecclesiasticam libertatem, sub pratextu pacis, multi impugnant, per pacem bellum inferentes. n. 18. ex eodem.
 Non damnandi Patres, ne animentur heretici, & vnde haresim expellimus, haresim nutria-
 mus. n. 11. ex Hilar.
- EX C. XII.** Si ab Ecclesia zizaniam tolerantur, quae sunt contra fidem, aut mores non probantur. n. 21. ex Aug.
 Nihil in religione innouandum, seruandum quod traditum est. n. 15. ex S. Steph. PP.
 Non est aliquid superinducendum in Ecclesia, quod auctoritatem non habet, & exemplo defisi-
 euitur. n. 22. ex Inno. PP.
 Nihil liceat Nouitati, quia nihil addi conuenit vetustati. n. 23. ex Caelest. PP.
 Agendum labore communi, vt credita, & per Apostolicam successionem nobis tradita, decreta seruentur. ibid. ex eodem.
 Solicite curandum, ne constitutiones PP. ad soliditatem fidei pertinentes, praua cuiusque in-
 terpretatione violentur. n. 24. ex Leone PP.
 Nullus fas est sine sui periculo diuinas constitutiones, vel decreta Apostolica sedis temerare. n. 25. ex Hil. Papa.
 Pro fidei deposito tuendo, eligendum quodlibet perpeti, quam incidere causas damnationis a-
 terna. num. 28. ex Gelaf. PP.
 Infirmum satis ostendit affectum, qui quod diligit, videlicet fidei dogmata, non tuetur. n. 31. ex Hormisda.
 Haresis radicatus euellenda, ne radix eius in posterum inueniatur. n. 32. & 40. ex Ioane PP.
 Regiam viam ambulantes PP. vestigia insequendo, in insaniam non prorumpunt. nu. 78. ex Steph. VI.
 Membra Ecclesia se non agnoscant, qui capiti Ecclesia B. Petro, & successoribus reluctantur. nu. 93. ex Gregor. VI.
 Humanis coniecturis, & argumentationibus antiqua fides frustra impetitur. n. 95. ex Leone IX.
- Non proprio libito, & adinventione, Pontifices Rom. determinant, sed veterem, & antiquam fidem, ad credendum proponunt. n. 74. & 98. ex Greg. VII. & Adrian. II.
- EX C. XIII.** Ecclesia Rom. tot sustinet argumenta veritatis, quot peruersitatum, & infidelitatis calumnia monebuntur. n. 9. ex S. Hil.
- Melius, & optabilis est egregium bellum pace impia, & à Deo distrahente, num. 11. ex Naz.

AXIOM. HIEROPOL.

Non permittendum, ut quod mali iure non possunt, temeritate, & desperatione perficiant. n. 12. ex S. Cyp.

Nullo modo cedendum impietati, & ijs, qui minantur, non enim diabolus maior est Christo. ibid. ex eodem.

Non plus possunt, ad impugnandum fidem, humana conamina, quam ad protegendum valet diuina tutela. ibid. ex eod.

Non indulgendum impietati rebellium, ne timeri videantur, & incipiant terroris sui potestate dominari. ibid. ex eod.

Heretici dum putant nos sua comminatione terreri, magis erigunt, & accendunt. ib. ex eod.

Misera est fides, à plebis iudicio, & saculari potestate dependens, & qua nescitur, quo auctore sit nata. num. 16. ex S. Zenone.

EX C. XIV. Obiecta Romanis Pontificibus à fide deuiationes, conuicia sunt, non criminum probamentum. num. 24. ex Symmacho.

Heretici, quos gladijs impetere nequeunt, voto interficiunt. nam. 41. ex Hieron.

Iidem canes sunt, argumentationes vero ossa, qua rodunt. num. 47. ex Tertull.

Neque suis fiduculis acquiescunt, confessiones, & decreta variantes. n. 51. ex Athanas.

Quum simulant de fide scribere, cum Pilato lauant manus, & maiores errores confingunt, ibi. ex eod.

EX CAP. XV. Christianus, nihil amplius quam quod à Deo, Ecclesia administrante, addiscit, quod autem hoc modo discitur, tutum est. n. 8. ex Tertull.

Ab Apostolis tradita, nec augmentum, nec imminutionem patiuntur. n. 11. ex Cœlestin.

In hereticis, nec est verbum sapientie, nec religionis fides. n. 13. ex Hil.

Dogmata Catholica non de nouo reuelantur, processu tamen temporis limantur, poliuntur, excurantur. n. 17. ex Leri.

Profana uocum nouitates illa sunt, qua sunt antiquitati contraria. n. 16. ex eodem.

Conciliorum decretis id perficitur, ut in traditione repositum consignetur, & autoritate Ecclesia obsignetur. n. 17. ex eodem.

EX C. XVI. Errat, qui à via quam SS. PP. monstrauit electio, exorbitat. n. 2. ex Hormisda.

Scriptura sacra non aliter interpretanda, quam quod Ecclesia lumina sunt interpretati. nu. 3. ex Concil. Gen. 6.

Catholici in sacris dogmatibus, censum ad Patres deferunt, heretici nullum è veteribus habent progenitorem. n. 4. ex Athanas.

Si quandoq; heretici, Patres recipere simulant, tunc Rapsacem imitantur. n. 5. ex S. Martino Papa.

Qui Patres repudiant, bella contra hereticos confecta retractant, & munitiones securapacis infirmant. num. 7. ex Prospero.

Romana Ecclesia nil aliud predicat, quam qua PP. nostri toto orbe docuerunt. n. 3. ex S. Leo.

Callidè Heretici Patrum ambigua dicta assument, ne soli sentire videantur. n. 8. ex Lerin.

Fides, & religio mutuo nexu iunguntur, ut ab illis deuiantes, nec sapientes, nec religiosi videantur. num. 10. ex Lact.

Quod religio firmiter colit in templo, fides primo praescribit esse colendum. n. 12. ex August.

Obsequium rationabile praesumptione non turbatur, nec temeritate confunditur, nec simulatione fucatur. num. 13. ex Chrysologo.

INDEX II.

EX C. XVII. Quisquis diuinum, & profundum nosse cupit, ad Petri magisterium recurrat, etiam si quod quaeritur non ignoret. n. 6. ex S. Maximo.

In sede sua adhuc uiuit S. Petrus, & praestat quaerentibus fidei veritatem. n. 6. ex eodem.

Christus Dominus adest, praecipue in suorum congregatione Pontificum, & per eos sua opera exequitur. n. 9. ex Leon.

Romano Pontifici diuinitus datum, syncera ab adulterinis discernere, & Patrum fidem sine metu predicare. n. 22. ex S. Basilio.

EX C. XVIII. Vera & syncera fidei predicatio, nunquam à Rom. Pontificibus omissa. n. 5. ex Agathone PP.

Facilius cedunt prauè opinantes, cum eorum errores Apostolico mucrone truncantur. nu. 8. ex Prosp.

Fidei controuersia decisionibus sopiuntur, ne sit infinita inquisitio, & ne Pagani, & haeretici nobis insultent. n. 12. ex Const. ad Donum Papam.

Malum haereticis sanandum celerius, ne execrandus morbus inserpat. n. 14. ex Concil. Carth.

Cito repellendi haeretici, ne putentur vera sentire, cum videntur in Ecclesia perdurare. n. 15. ex Possessore Episcop.

A Romana Ecclesia fideles in dubijs certitudinem se habere gaudent, vnde noscuntur magisterium fide suscepisse. n. 17. ex Adrian. PP.

Vetusta Rom. Eccles. sollicitudo, tam mala damnare, quam probare laudanda. n. 19. ex Episc. Afric.

Nihil periculosius, quam vno verbulo Dominicam fidem, tanquam veneni stilla inficere, & sub obtentu fidei, eius integritatem violare. n. 19. ex Nazianz.

Non diutius religionis negotia protrahenda, ne dilatis temporibus, aliquid nascatur incertius. n. 20. ex Iustiniano.

Nouantes, veterum contemptores, suae sententiae amatores, nulli cedentes, putant ad sui arbitrium vniuersum orbem inclinandum. n. 22. ex Hormisdas.

Idem in domibus dominorum nidificant, & potentes in sui patrocinium assumunt. num. 23. ex Archimandr. ad Agapetum.

Sola haereticis est, quae publice loqui erubescit. num. 25. ex Hieron.

Nunquam impugnata nostra religio succubuit, sed tunc magis inuicta permansit. n. 26. ex Gelas.

Non Ecclesiasticae definitiones, sed per contemptores, & nouorum dogmatum satores, Ecclesiam Christi conturbant. n. 27. ex Stephano Cœnobita.

A defensione fidei maiorum, sacros Antistes nulla vis atque potentia retardauit. n. 29. ex Letin.

Vtilius scandalum nasci permittitur, quam quod veritas relinquatur. n. 29. ex 5. decret.

Quo studiosius praualeere contendit audacia perditorum, eo magis resistendum, & Christianae religioni consulendum. n. 29. ex Iuone.

Haeretici nedum Ecclesiasticas leges violant, sed & politiam euertunt. nu. 23. ex Archimandr.

EX C. XIX. Legislatores, nullam, eorum quae condunt decretorum rationem assignare tenentur. nu. 7. ex Chryf.

Non incognitis rebus, sed maturo iudicio, decreta ab Apostolico throno descendunt. nu. 10. ex Episc. Num. ad Theodor. PP.

Nihil errore aut presumptione, sed pontificali totum deliberatione à Petri sede praecipitur. nu. 30. 35. q. 9. c. ad Apost.

Prudentia suas habet excubias, diligentiam, vigilantiam, ne mala suasio fallamur. nu. 11. ex August.

AXIOM. HIEROPOL.

EX C. XX. *Compendiosa via hereses refutandi, ad Patrum antiquorum doctrinam recurrere, & Theodofij, & Theodoræ Augustiæ exemplis hæreticos confundere. num. 6. & 7. ex Theophane oratione in S. Niceph.*

Decem Patrum numero velut sacro decalogo, Ephesina synodus Nestorij proscript. n. 9. ex Lerin. Non concorditer loquerentur Patres, nisi ex notissima regula veritatis essent instructi. nu. 12. ex August.

Qui PP repudiant, Ecclesie decorem tanquam Sara pulcherrima anicula castitatem corrumpere tentant. num. 13. ex eodem.

Iidem contra muros antiquissima veritatis novas machinas struunt. n. 13. ex eodem.

EX C. XXI. *Nullus repente, sed gradatim ad impietatem tendit. n. 1. ex Chryf.*

A Patrum abnegatione ad Apostolos, ab Apostolis vsque ad Dei abnegationem proceditur. nu. 2. ex Doroth.

Spretis Patribus, ex artificio loquuntur homines, non Theologicè. n. 5. ex Basil.

Simulant impij Orthodoxiam, ne de falsitate argui possint, ibidem. ex eodem.

Iidem dissensiones excitant in Ecclesia, vt publicis malis eorum delicta tegantur, ib. ex eodem.

Incondita epula, quas non condit Apicius, hoc est, qua non de Patrum iure suffumant. num. 8. ex Hieronym.

EX C. XXII. *Canis Catholicus pradicator, qui domesticos mulcet, externos latrando insectatur. nu. 2. ex Nazianz.*

Doctores Ecclesie pie vrgent, & stimulant Pastores, ne zizania crescant. n. 71. ex Chryf.

Laborem promittunt, nec patiuntur, vel temporalem Dominica mensis videre fructum. nu. 72. ex eodem.

Tempore manifestatur in doctrinis, quod latebat in gramine, & quod occultabatur in herba, apparet in spica. ibid. ex eodem.

EX C. XXIII. *Nouatores de vna via, obliquos multos tramites, & inextricabiles faciunt. num. 3. ex Tertull.*

Bellum, & discordia hereticorum. pax & Triumphus Ecclesia. num. 4. ex Hilar.

Mendacium multiplex, & varium est, veritas vna. & simplex. nu. 4. ex Theodor.

Facilis omnia mutare quisque solet, quam religionem, & consuetudini reuerentiam. nu. 8. ex Chrysof.

Non aliunde hereses, quam quod auctores, in rebus nouandis vacabant. n. 7. ex Niceph.

EX C. XXIV. *Non prius Christiani, quam Christus, nec heretici, quã vera doctrina. n. 4. ex Tertull.*

Non expectauit veritas hereses, vt per illas ab errore liberaretur, ibid. ex eodem.

Facilem consensum eliciunt Nouatores illi, qui sibi reuerentiam presumptione pepererunt. nu. 8. ex Prosp.

Peremptorum bellum rursus iidem innouant, & reaccendant, ibid. ex eodem.

Nesciunt iidem latrare, habentes solum voluntatem, & rabiem mentiendi. n. 15. ex Hieron.

Veritas semper, vt oleum supra est, seorsum mendacium. nu. 16. ex eodem.

Qui a vero aberrant, in stulticia perseuerant, vana vanis defendendo. nu. 17. ex Lactant.

Qui Patres Ecclesie calumniantur, ad stimulos calcitrantes se ipsos feriunt. n. 18. ex Chryf.

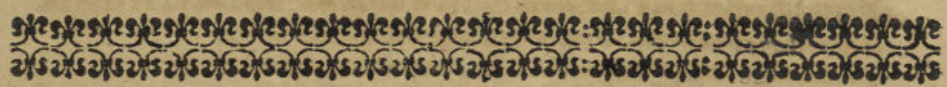
Contrarias disputationes introducentes, veritatem cum multo errore commutant. num. 19. ex Hieron.

Malignitas ex vna parte confusa, alium sibi aditum adinuenit. n. 22. ex Chrysof.

INDEX II.

- Si canes latrant pro dominis suis, a quibus Catholicos latrare pro Christo. nu. 24. ex Hieron.*
Heretici conuicti de perfidia, ad maledicta se conferunt, ibid. ex Hieron.
Calcibus magis seuire possunt, quam dentibus, vt Alpini canes, ibidem. ex eodem.
- EX C. XXV. *Academias impetentes, ciuitates euertunt, n. 6. ex 2. Reg. c. 20.*
Nulla disciplina absque magistro, quem sequatur, & imitetur, addiscitur. n. 8. ex Aug.
Fastidientis stomachi est, diuersos magistros degustare. nu. 10. ex Seneca.
Absque ordine, & discretionem addiscens non proficit, sed puluerem in ventum spargit, ib. ex Hug.
Non turpe est vinci ab eo quem vincere nefas, & ei submitti à quo postis edoceri. n. 11. ex Valerio Patere.
- Cum precipuis DD. in obscuris qq. sapere, vel errare, sapientissimum. n. 11. ex Bernard.*
Propria, non publicam doctrinam consignantes, à multiloquio in falsiloquio incidunt. n. 22. ex Aug.
Scriptura. S. non propria presumptione, sed maiorum scriptis interpretanda. n. 13. ex Ruff.
Modestiorum filiorum est, Patrum dicta, cum dissonare videntur, non reijcere, sed conciliare, ib. ex Niff.
Subdole Heretici, Patres, & Ecclesia DD. interpellant, quorum sententias ipsi celsant. n. 14. ex Athanas.
- In consultatione moralium, vbi deficiamus, maiori periculo peccatur. n. 17. ex Lact.*
Communes sententias respuentes, nouas requirentes, de singularitate sapientia volunt gloriari. n. 20. ex Greg.
- Post dicta veterum, qua dici possunt, iam à melioribus ingenijs occupata. ibid. ex Hiero.*
Pauperes & humiles facilius Deo, & Sanctis eius credunt, quia minus terrenis sunt implicati. n. 24. ex Lact.
- Mali Doctores sunt, qui auditorum voluptatibus se conformant. n. 25. ex Hieron.*
Mundus magis audit Doctores, qui palpent, quam qui vitia reprehendant. n. 25. ex Hier.
Veri Patres Reip. non quod suauius, sed quod honestius est, proponunt, ibid. ex Plutarch.
Discordia in materia religionis, tranquillam statum Reip. turbat. n. 26. ex Nazianz.
Multitudo pace carens, se ipsam dissensionibus impugnat, ibid. ex S. Thoma.
Nihil magis animos ciuium ligat, quam religio, ibidem. ex eodem.
Discordiarum materia, nouitas opinandi in materia religionis, ibid. ex Theodosio Imp.
Qui seditiones affectant, nouitates, & dissentientes sectas introducunt. nu. 28. ex Naz.
Nulla heresis cepit nisi sub velamine opinionis probabilis, vel prae-textu Euangelij. n. 28. ex Chryl.
Multa Prouincia sub prae-textu libertatis desolata, ibid. ex Iosepho.
Cum impijs deest occasio exercenda malitia, non desunt tunc venena, sed torpēt. n. 29. ex Seneca.
Disputationes de fide animo sinistro, contra veritatem sunt exercitamenta. n. 31. ex Naz.
Pro salute imperij geritur, quicquid pro religione laboratur. n. 31. ex Caelest.
Dei cultus (qui S. Officij Tribunali conseruatur) & sapientia scholastica (qua in Vniuersitatibus exercetur) regna conseruant, ibid. ex S. Thom.
Talis est multitudo qualis habet Duces, & consiliarios. nu. 30. Polybius.
Vitia sub velamine probabilitatis defensa, virtutum sunt euersiones. n. 36. ex Lact.
Vt cicatrix monet cauendum vulnus, sic memoria prae-teritorum malorum, reddit cautiore. nu. 38. ex Plut.

Bonum DEPOSITVM custodi per Spiritum sanctum,
 qui habitat in nobis. 2. Timot. 1.

PRO SACRO DEPOSITO FIDEI CATHOLICÆ, ET APOSTOLICÆ,

Fideliter à Romanis Pontificibus custodito Apologeticus.

AVTHORE FR. DOMINICO GRAVINA, ORDINIS PRÆD-
icatorum S. T. M.

Quid sit Apostolicum Depositum. CAPVT I.

In ipsa autem nominis no-
tione exordium sumētes,
& huius seculi legibus,
depositū explicamus: in-
terdū accipio pro actio-
ne, qua res aliqua alterius custodiae cōcre-
ditur, & hæc mutuo consensu, tradentis &
acceptantis perficitur; quandoq; pro ipsa
re depositata, & custodiae demādara vsur-
pari. Primo modo definitur à Iurisperitis
quod sit, *consignatio qua aliquid custodiendum
traditur, vt integrum restituatur.* Secundò
quod sit aliquid *alicui custodiendum, vel ali-
cuius fidei datum, cuius custodia illam exigit
fidelitatem, vt nedum permutatio, sed, &
eiusdem vsus inuito Domino, furti iudicio
condemnetur, ad quam illicitam contre-
ctationem cauendam, olim in ædibus sac-
ris custodienda deposita tradebantur:*
modo apud publicos Reipublicæ depōsi-
tarios ob signatis testibus, vel syngraphis
reponuntur.

*Definitur,
quid sit de-
positum.*

1. Fidei ergò Catholicæ consignatio

in cunctas opes exuperantis (à cognitione il-
lius promanantis, in quo sunt omnes the-
sauri sapiētiae, & scientiæ Dei) vel ipsamet
Catholica fides, alias & sapissime, regula
ab Apostolo dicta est, depositum quoque,
metaphora à Forensibus deducta, rectissi-
mè ab eodem nuncupata.

*Fides Ca-
tholica
Regula, &
depositum.*

3. Hoc depositum, è sinu Patris accep-
tum Christus Dominus Apostolorum pe-
ctoribus primò consignauit, ipso dicente
Ioannis cap. 15. *Omnia quaecumque audiui à
Patre meo nota feci vobis: eosque publicos de-
positarios instituit, quos adlegerat (ait Ter-
tull. cap. 22. lib. Præscript.) designatos natio-
nibus magistros.* Nec elanculo, sed palam eos
edocuit: quo argumento ipsum Annam
Pontificem de suæ doctrinæ veritate con-
uicit, & si altiora, ne profanis & vulgari-
bus committerentur, similitudinum &
Parabolarum inuolueris absconderet: eos-
que quibus mandabat Euangelij admini-
strationem, & si voluerint non passim, vel
inconsideratè margaritas porcis, nec san-
ctum

*Depositum
è sinu Pa-
tris accep-
tum Chri-
stus primo
Apostolorū
pectoribus
consignauit.*

ctum canibus iactarent, tamen sicut idem Dominus palam edidit (dicit Tertullianus de præscrip. cap. 26.) *sine ulla significatione alicuius taciti Sacramenti, ipse quoque præcepit, si quid in tenebris, & in abscondito audissent, in luce, & in tectis prædicarent.*

4. Publici ergo huius depositi fidei custodes Apostoli eandem doctrinam seu fidei regulam nationibus euulgauerunt, & quasi in depositorium diues, ut dicit Irenæus lib. 3. cap. 4. *plenissime in Ecclesiam contulerunt omnia, qua sint veritatis, Domini mandatum implentes, nihil abscondentes, id est, Dei verbum, & Christi Sacramentum palam prædicantes, & edocentes. Quamquam (ut ponderauit quoque idem Tertull. cap. 26.) & si quadam inter domesticos (ut ita dixerim) differabant (nempe difficiliora, & seorsus aliosimilibus plebi non credendo, sed Episcopis,) non tamen ea fuisse credendum est, quæ aliam fidei regulam superinducerent, diuersam, & contrariam illi quam Catholice in medium proferebant, ut alium Deum in Ecclesia dicerent, alium in hospitio. Vnde Apostolus Paulus volens ostendere Apostolicam praxim in legitima, & publica consignatione depositi ait 2. Tim. 2. *Quæ audisti à me per multos testes hac commenda fidelibus. Audisti, ait, non quæ inuenisti, nam fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi, quid est autem per multos testes? Non ea inquit, clam audisti, neque in secreto; sed palam adstantibus omnibus. Neque ait, dic & ipse, sed commenda veluti thesaurum regium, qui tuto loco deponitur.**

5. Verùm Diabolus Dei æmulus sub ipsis quoque Apostolorum temporibus exceptiones ad labefactandum depositum adinuenit, his dicentibus non integrum depositum Apostolis commissum, ignorassequè plenitudinem prædicationis, illis, non omnem regulam omnibus edidisse: his integrum quidem depositum simplici-

ter, & plenè Ecclesiæ commendasse, sed eam suo vitio aliter accepisse, quàm Apostoli proferebant - & ab Apostolis desinuisse, illis aliud depositum accepisse iactantibus occultiores quamdam sapientiam in arcanis contentam, quæ Paulo in tertium Cælum raptò mutire non licuit, vel Enthusiasmos introducendo, plura dixisse Spiritum sanctum in suis hæresiarchis quàm Christus in Euangelio protulerit, immo & maiora, & meliora. Propterea Apostolus ad has hæreticorum exceptiones eradicandas ad Timotheum exclamauit dicens. *Bonum depositum custodi per Spiritum sanctum qui habitat in nobis* 2. Tim. 1. nomine autem depositi Euangelicam, & Apostolicam doctrinam interpretatur PP. Græci, quibus Ambrosio tributus commentarius ad stipulatur. Bonum autem depositum vocat, hoc est, perfectum, non mutilum, sed integrum, neque viriatum, vel supposititium, & à Timotheo expositulat in posterum similiter conseruandum integrum, & immune ab omni impietate & heretica fraude. *Feruent enim cuncta latronibus* (ait Chrysostomus in eum locum) *densissima imminent tenebræ; insidiatur Diabolus, nescimus, quæ hora, quo immineat tempore. Quomodo ergo hoc depositum custodire sufficimus? per Spiritum sanctum, hoc est, si spiritum habeamus apud nos manentem, &c.* quare sicut opusest gratia & Spiritu sancto, ut vnusquisque fidem custodiat, ut, & cætera Dei dona, non enim, ait idem Sanctus, *humana anima, humanaque virtus est tam multa deposita dignè posse seruare, ita diuino Spiritu opus est apud Ecclesiam manente, pro illibata custodia depositi, tam ad dicacitates hæreticorum comprimendas & exceptiones frivolas, quàm fraudes ad depositum bonum inuertendum excogitatas. Vnde factum est, ut ex assistente Spiritu, à deposito semel tradito diligenter custodiendo,*

Ecclesia

Sacrum depositum nationibus euulgatur.

Difficiliora Episcopis creditur non plebi.

Diabolus sacri depositi labefactare tentauit etiam temporibus Apostolorum.

Clamavit Apostolus, ut sacrum depositum custodiat, ne latrones ipsum irruant.

Reminiscitur sacri depositi sources.

Ecclesia nec de leui culpa possit argui, utpote directa à Spiritu, præcipuo Custode depositi, non sinente (ait Tertull. cap. 28.) Spiritu sancto Ecclesias aliter intelligere, aliter credere, quàm ipse per Apostolos predicabat, & arceute fures & latrones, ne sub depositi authentici nomine adulterina, & priuata miscerentur.

6. Sed quoniam hoc eodem loco (Tertull. teste ca. 24.) antiqui Gnostici abutebantur ad secretiorem illam suam doctrinam de Cælo lapsam, illa eructantè, quæ Paulo loqui non fas fuit, illi sunt reuincendi ex Tertull. hoc modo. Si hoc se aliqua hæresis sequi affirmat, aut Paulus secreti proditori reus est, aut, & alius postea in Paradysum raptus ostendi debet, cui permiffum sit eloqui, quæ Paulo mutire non licuit; & postea ca. 25. quod hoc depositum est, tam tacitum ut alterius doctrina deputetur? An illius denuntiationis de qua ait: Denuntiationem commendo apud te filiule Timothee: Item illius præcepti de quo ait: Denuntio tibi ante Deum, qui uiuificat omnia, & Iesum Christum qui testificatus est sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut custodias præceptum. Quod autem præceptum ex supra, & infra scriptis intelligetur, non nescio quid substendi hoc dicto de remotiori doctrina, sed potius inculcari de non admittenda alia præter eam, quam audierat ab ipso. & puto coram multis inquit testibus, quos multos testes, si nolunt Ecclesiam intelligi, nihil interest quomodo nihil tacitum fuerit, quod sub multis testibus proferebatur.

7. Per hæc eadè vestigia posteriores hæretici incesferunt, non contenti tradita semel, & accepta antiquitus credendi regula, & antiquo deposito, sed noua, ac noua commiscendi in diem quærun (ex Lerinensi, c. 26. contra prophanas vocu nouit.) semperque aliquid aliud gestiunt religioni addere, mutare, detrabere, quasi non cæleste dogma sit quod semel reuelatum esse sufficiat, sed terrena institutio qua aliter perfici nisi assidua emendatio-

ne, imò potius reprehensione non possit. Illud, Apostolicum dictum quo omnes omnium hæresum sceleratæ nouitates veluti quoddam spirituali gladio sæpe truncatæ semperque truncandæ sunt. O Timothee depositum custodi deuitans prophanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientia, quam quidam promittentes circa fidem exciderunt. Audiamus eundem magnum illum Lerinensem hæc verba, coronidis loco omnium eorum, quæ hucusque dicta sunt, egregiè explicantem. O Timothee, ò, exclamatio ista præscientia etiam pariter & charitatis, prouidebat enim futuros, quos etiam pradolebat errores. Quis est hodie Timotheus, nisi, vel vniuersa Ecclesia, vel specialiter totum corpus Prepositorum, qui integram diuini cultus scientiam, vel habere ipsi debent, vel alijs infundere? Quid est depositum custodi? custodi, inquit, propter fures, propter inimicos, ne dormientibus hominibus superseminentur zizania super illud tritici bonum semen, quod seminauerat filius hominis in agro suo. Depositum inquit custodi, quid est depositum, id est, quod tibi creditum est, non quod à te inuentum, quod accepisti, non quod excogitasti, rem non ingenij, sed doctrina, non usurpationis priuata, sed publica traditionis: rem ad te per Ætiam non à te prolatam, in quo non Autor debes esse, sed custos, non institutor, sed sectator, non ducens, sed sequens. Depositum inquit custodi Catholica fidei talentum inuiolatum, illibatamque conserua Quod tibi creditum est, hoc penes te maneat, hoc à te tradatur. Aurum accepisti, aurum redde. Nolo tibi pro alijs alia subijcias: nolo pro auro impudenter plumbum, aut fraudulenter aramenta supponas, &c. Hæc ille, explicationem & notionem Apostolici depositi tradens, & suppositiij depositi naturam demonstras, ut legitimum & verum depositum sit illud, quod Ecclesia creditum est & traditum, doctrinam Apostolicam continens publica consignatione & traditione firmatum, ad Ecclesiam proceditur per successiones, cuius sunt non

Obuiandum ijs qui gestiunt religioni addere, mutare, detrabere.

In fidei deposito nullus Doctor habendus est auctor, sed custos.

Cauendum ne pro auro plumbum aut aramenta deposito supponantur.

mas:
folus
sacrum
situm
odia-
ne la-
mas in
em ix-
uat,

Reuincit-
sur sacri
depositi in-
suaiores.

Veri depositi signa & nota quibus suppositio distinguitur.

Autores, vel Institutores, sed fidelissimi custodes. Suppositivum vero depositum, res sit posterius inuenta, excogitata ab ingeniolis inflatis, priuatè vsurpatum à Nouatoribus, velut Authoribus, Institutoribus, ductoribus primo prolata, pro vero auro, veluti plumbum & æramenta, similitudinem auri præferens fraudulenter supposita, & pro verbo Dei venditata. Quod est breuiter dicere, quæ de fide sunt velut adiphora, & vt ad fidem non pertinentia prædicare, quæ vero de fide non sunt, tanquam articulos fidei sub pœna perfidiæ in sacrorum dogmatum numero velle concludere.

CAPVT II.

Hoc depositum regula fidei alias appellatur, & critirion quo finiendarum questionum, quod scriptum, & non scriptum verbum comprehendit.

1. **I**dem vero depositum regulæ nomine appellatum, sacro testante eloquio didicimus, secunda namque Corinth. 10. prædicationem Apostolicam regulam nostram Apostolus vocat, in illa permanendum (Philip. 3.) cum aliter sapimus inculcat, & si quid aliter sapitis in rebus scilicet cõtrouerfis, &c. & hoc Deus reuelabit, id est, quod non rectè sapitis, exponit Anselmus, vel quicumque sit author eorum cõmentariorum, qui enim (subdit) in pace Catholica permanet, si quid aliter sapit quam oportet, humiliter Deus reuelabit, si illud superbus defendit, Deus abijciat: Veruntamè subdit Apostolus ad quod peruenimus, vt idem sapiamus (nempe in credendo ex Anselmo) in eadem permaneamus regula, hoc est, ex Chrysofomo, eadem fide, eodem præscripto.

2. Est autem regulæ proprium ex Chrysofomo in eodem loco, quæ nec addi sibi quicquam, nec demi susinet, alioquin hoc ipsum quod regula est amittit & perdit; Eiusdem quoque

Humilib. Deus depositi sui thesauros reuelat, superbis occultat.

regulæ essentialis proprietates, vt sit prima in suo genere, vt non per aliud mēsuretur, sed alia per ipsam mēsurentur: ex quo infallibilitatem obtinet, cum non per aliã oporteat regulari, quæ si regulanda esset, vel ei quicquam adderetur, vel minueretur, à regulæ nomine, ne dum ratione deficeret. Hinc ab hac regula deuiantes seductos à Pseudoapostolis Galatas corrigit, vt aduertit Tertull. sup. c. 27. dicens. *In Christo lesu non valet, neque circumcisio, neque præputium, sed noua creatura. & quicumq; hanc regulam secuti fuerint, &c. Gal. 1. & diuersa, vel aduersa sentientes, hoc est, regulæ addētes, vel minuentes, anathematis mucrone percutiēs inquit. Sed licet nos, aut Angelus de Cælo euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus, anathema sit. Hoc est, ex Lerinēsi c. 12. etiam si Petrus, etiam si Andreas, etiam si Ioannes, etiam si postremo omnis Apostolorum chorus euangelizet vobis, præterquam euangelizauimus vobis, anathema sit: tremenda distinctio propter adserendam primæ fidei tenacitatem, nec sibi, nec ceteris Apostolis peperciss: Hæc ille. Vide prudentiã Apostolicam clamat Chryf. ad Galat. hom. 1. ne quis diceret illum sua ipsius ostentare dogmata, etiam se ipsum deuouit. Ceterum subdit Chryf. quoniam ad aut horitatem confugiebant, & vbiq; celebrabant iacobum & ioannem, hac de causa Angelorum meminit. Ne mihi: (inquit) iacobum narres & ioannem, etiam si quis Angelorum è Cælis descenderit corrumpens Euangelij prædicationem, anathema sit. Neque dixit, si contraria annunciauerint, aut totum Euangelium subuerterint. Verum si vel Paulum euangelizauerint præter Euangelium quod accepistis, etiam si quiduis labefactauerint, anathema sit. Hæc eleganter Chrysofomus addens: per hoc quod euangelizans & Angelos pronuntiauit anathema, omnem dignitatem comprehendit, per hoc verò quod seipsum quoque pronuntiat anathema, omnem familiaritatem, ac germanitatem completus est; quasi diceret (subdit Chrysofom.)*

Regula ratio & definitio.

Regula addentes aut diminuentes anathemate percutiuntur.

Ne

Per dign non tur exp veri

Prop seren prim fidei citat nulli corda

Ne mihi dixeris (inquit) collega tui, & socij Apostolorum hoc dicunt, nec mihi parvo, si diuersa pradicem. Neque vero Paulus hoc dicit quod damnaret Apostolos tanquam Euangelica pradicacionis prauaricatores, absit, aut enim siue nos, siue illi sic pradicamus (quæ est conditionalis particula non ponens in esse) si d' vt ostenderet personarum dignitatem non recipi, (vel familiaritatem, ac germanitatem) quoties expenditur veritas, & ad denotandum, quod, vt dixit Lerinenf. Etiam si fiat, quod non potest fieri, quisquis ille traditam semel fidem mutare tentauerit diuersa, vel aduersa inducendo, anathema sit.

3. Iple quoque Paulus vt suo præiret exemplo, cum non ab homine, neque per hominem accepisset Euangelium, ne in vacuum curreret, & orbi quis arbitaretur aliam superinductam regulæ fidei prædicationem, Hierosolymam ascendit ad cognoscendos, & consulendos Apostolos, ne non secundum illos credidisse, & non secundum illos euangelizasse crederetur. Denique vt cum Authoribus contulit, & conuenit de regula fidei dexteram miscuere, & exinde officia prædicandi distinxerunt, vt illi, nempe Petro ad Iudæos, Paulo ad Gentes & nationes, vt eleganter Tertull. eodem profequitur lib. cap. 23.

4. Sed quæ sit regula fidei adæquata operotius inquirendum est. Lutherani & Calviniani solam, eamque integram, & adæquatam regulam fidei, dicunt esse verbum Dei, quod in scripturis legitur. At præter Dei verbum scriptum, traditio inhaerendū esse, scriptum quoq; verbum quod ex tradito manauit, apertè demonstrat. Tenete traditiones quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram, ait Apostolus 2. Thes. 2. Alij symbolum Apostolorum cum scriptura coniunctum regulam fidei integram esse asseuerant. Sic Lutherus, & Georgius Cassander. At Apostolo contradicunt 2.

Corinth. 10. spem ait habentes crescentis fidei vestra, in vobis magnificari secundum regulam fidei nostram in abundantiam, etiam in illa, qua ultra vos sunt, euangelizare, non in aliena regula in ijs qua preparata sunt gloriari, quæ verba Clemens Alex. lib. 6. Strom. sic interpretatur, docet cogitationem qua est perfectio fidei abundare ultra catechesim, conuenienter maiestati doctrina Domini, & regula Ecclesiastica. Certum est autem in catecheli Symbolum tradi, & ultra hanc dicit Apostolus regulam prædicationis abundare, non est ergo adæquata fidei regula Symbolum solum scripturæ adiunctum, cum regula catechesim excedat.

5. Adæquata ergo regula, seu critirion quo fit Iudicium, est Euangelica & Apostolica prædicatio, cuius quædam ait S. Dionysius lib. de Eccles. Hierarch. cap. 1. in Sanctis, ac Theologicis commendata sunt libri, quedam vero sacratori, & purgatori, & propinqua quodammodo calistis Hierarchia doctrina, Sanctos Duces Præceptores nostros didicisse, & ex animo in animum medio intercurrente verbo sine litteris transfudisse, quæ etiam idem Sanctus, non scriptas institutiones vocat. Hæc ergo euangelizatio, seu prædicatio scriptum & nō scriptum verbum complectens est depositū, & regula adæquata fidei, seu critirion, quo, vt quicumque ab ista regula discedat, Apostolicæ doctrinæ, & ipsi verbo scripto aduersarius esse manifestè deprehendatur.

CAPVT III.

Quibus vijs, & regulis indagari possint sacra traditiones, in deposito consignata.

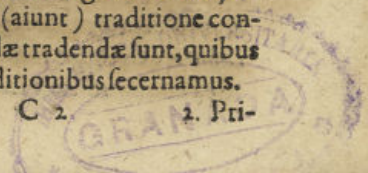
1. Verum cum varia scrupulositatis videamus obijci incitamenta ab aduersarijs veritatis, qui traditionem (inquit) reciperent, & Apostolico deposito, & regulæ fidei se, & sua regulanda subijcerent, si de vera eis (aiunt) traditione constaret, viæ & regulæ tradendæ sunt, quibus certas à nobis traditionibus secernamus.

gula ra-
& defi-
io.

Personarū
dignitas
non recipi-
tur quoties
expenditur
veritas.

Propter as-
ferendam
primam
fidei tena-
citatē
nulli par-
candum.

gula
dentes
& dimi-
ntes
ac tre-
se per-
iuntur.

2. Prima est. Si ex originalibus Apostolicis, hoc est, quæ ab Apostolis fundatæ sūt Ecclesijs, & præsertim Ecclesia Romana habeamus aliqua dogmata, vel consuetudines, ex traditione descendere deprehendimus. Hæc ponitur à Tertull. de Præscr. c. 21. his verbis. *Quid autem prædicauerint, id est, quid illis Christus reuelauerit, & hic præscribam, non aliter probari debere, nisi per easdem Ecclesias, quas ipsi Apostoli condiderunt, ipsi eis prædicando, tum viua (quod aiunt) voce, quam per epistolas postea, & subdit ibidem, si hæc ita sint, constat proinde omnem doctrinam, quæ cum illis Ecclesijs Apostolicis, matricibus, & originalibus fidei conspiret, veritati deputandam, id sine dubio tenentem quod Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, & Christus à Deo suscepit. Reliquam verò omnem doctrinam de mendacio præiudicandam, quæ sapiat contra veritatem Ecclesiarum & Apostolorum, & Christi, & Dei. Designans autem cap. 26. Ecclesias Thessalonicam, Ephesum, & super omnes Romanam, subdens: statu felix Ecclesia cui totam doctrinam cum sanguine suo profuderunt, nempe Petrus & Paulus.*

Ex sola Romana Ecclesia quædo ex alijs non possemus Argumentū sumi potest pro doctrina fidei.

3. Ex sola verò Romana Ecclesia, quando ex alijs non possemus deprehendere quid ceteræ sentiant, efficax argumentum sumi posse, eleganter demonstrauit Augustinus dicens Iuliano Pelagiano libro primo contra eundem. *Puto tibi eam partem orbis sufficere debere, in qua primū Apostolorum suorum voluit Dominus gloriosissimo martyrio coronare, cui Ecclesie Præsidentem B. Innocentium si audire voluisses, iam tunc periculosam iuuentutem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Cuius rationem reddens subdit. Quid enim potuit vir ille sanctus Africanis respondere Concilij, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum ceteris perseueranter tenet Ecclesijs? Ex vna ergo Romana Ecclesia (cum in ea communicent Ecclesie ceteræ, &*

cum quibus ipsa quoque communicat) quid Apostoli prædicarint habetur, cum Romana Ecclesia vetustam fidem tradat, eamque numero quam per totum orbem Apostoli prædicarunt, ipsique Principes terræ Petrus, & Paulus tradiderunt.

4. Hanc viam tradidit quoque Irenæus lib. 4. cap. 4. *Quapropter eis qui in Ecclesia sunt presbyteri obaudire oportet, qui successionem habent ab Apostolis, vt ostendimus, qui cum Episcopatus successione charisma veritatis certum secundum Patris placitum acceperunt. Et lib. 3. cap. 3. per traditionem Ecclesiarum quas fundarunt Apostoli, maximè Petrus, & Paulus confundit eos, qui præterquam oportet colligunt; & addit de Romana Ecclesia. Ad hanc propter potentiorem principalitatem necesse est omnem Ecclesiam conuenire, hoc est, eos, qui vndique sunt fideles, in qua semper ab eis, qui sunt vndique conseruata est ea, quæ est ab Apostolis traditio. Quouis ergo tempore Ecclesia Romana aliquod dogma definit, videlicet numerum librorum canonicorum, septenarium numerum sacramentorum & huiusmodi, quod ex scripturis desumi non potuit, Apostolicæ id traditioni adscribendum.*

5. Sic iliter cum aliquid decreuit, quod præter Deū nullus potest statuere, vt quod dispensare possit in votis vel iuramentis, & c. traditione id acceptum fateri necesse est: cum enim nihil sub fidē cadat, nisi quod à Deo reuelatum est, quod autem reuelatū est in scripturis, & viua voce Apostolorum contineatur, si scriptum non est, in viua voce est, alioquin si nec in viua voce esset, sub fide non esset. Absit autem, vt dicamus verbum hominum pro verbo Dei obtudi potuisse, non enim accepisset charisma veritatis, quod cum acceperit, decipi non potuit. Cumque Ecclesiarum consensus, omnium præcipuè, non sit humanæ sapientiæ opus, diuinam originem dogmatis

Veritates definitæ à Romanæ Ecclesie, vel scripturæ, vel traditionibus sacris adscribendas.

Omnia Ecclesiæ consensus non est humanæ sapientiæ sed diuina

Secundum viam cognitionis scilicet traditionis.

Omnium
Ecclesiarum
consensus
nō est opus
humana
sapientia
sed diuina.

dogmatis arguit, nec eam esse potest, vt tot Ecclesiæ errauerint, (vt ponderauit quoque Tertull. cap. 28.) & non sint inductæ à Spiritu sancto in veritatem; & prædicationem, & depositum ipsis traditum fideliter non custodierint, diuersam vel contrariam fidem inducendo.

6. Secunda via agnoscendæ traditionis est, quam tradit S. Augustinus epist. 118. quod vniuersa tenet Ecclesiæ nec Consilijs institutum sed semper retentum est, non nisi auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur. Regula hæc rationabiliter constituta est, nam doctrina Apostolica, est Catholica, & vniuersalis: vnde respicit vniuersalitatem temporum, locorum, & personarum, cuius doctrinæ Apostolicæ vestigia sunt, Antiquitas, quæ tempora; Vniuersitas, quæ loca; Consensus, quæ Apostolicorum virorum sensum respicit; vnde illud Catholicum à Lerinenfi dicitur (cap. 3. contra prof. vocum nouit.) Quod semper, quod vbiq; quod omnibus creditum est. Itaq; si dogmatis alicuius prædicationis initium nō reperiamus, sed retroactis temporibus per singula sæcula excurrendo vsque ad Apostolos, reperimus à vritis Apostolicis factā esse mentionem, & semper retentum esse, ad traditionis Apostolicæ depositum, illud dogma pertinebit. Vnde Tertull. 4. contra Marcionem cap. 5. sic dixit: Id verius quod prius id prius quod ab initio, & de præscriptionibus, cap. 1. illud, ait esse Dominicum, & verum, quod prius sit traditum, id autem extraneum, & falsum, quod sit posterius immissum; & S. Ignatius ad Philippenfes, relinquentes ait vanitates multorum, & falsas doctrinas, ad illud quod traditum est nobis à principio verbum reuertamur.

7. Rursum, si alicuius dogmatis doctrina per vniuersam Ecclesiā prædicatur, non potest nisi de Apostolica doctrina descendere. Vnde Tertull. lib. de præscriptioni-

bus c. 29. ait: *Ceterum quod apud multos vnum inuenitur, non est erratum, sed traditū, & optimam ibidem affert rationem, & quid verisimile est vt tot, ac tantæ, Ecclesiæ, in vnam fidem errauerint? nullus inter multos euentus est vnus, exitus, variasse debuerat error doctrinæ Ecclesiarum.*

8. Si constantissimè secundum suorum temporum successionem Patres aliquod tanquam dogma tradiderunt, oppositum refutando, ad depositum Apostolicum pertinere dicendum est. Vnde Sanctus Irenæus lib. 3. cap. 3. sic dicit. *Traditionem Apostolorum ergo in toto mundo manifestatam, in omni Ecclesiā adest perspicere omnibus, qui vera velint audire, & habemus annumerare eos, qui ab Apostolis instituti sunt Episcopi in Ecclesijs, per successiones eorum, vsque ad nos, qui nihil tale docuerunt, neque cognouerunt quale ab his, nempe hæreticis, deliratur.* Ergo quando ex antiquitate, ex vniuersitate, ex consensione, aliquod dogma fulciri cernimus, iam tuto ex his regulis in Apostolico deposito reponi potest, & illam doctrinam tuto Pontifex Summus definire, & sua auctoritate ad credendū proponere.

9. Regulam secundam Sancti Augustini etiam Aduersarij, aliqui expressè accipiunt, vt Fieldus lib. 4. de Ecclesiā cap. 21. pag. 242. cuius capitis argumentum est, de regulis quibus vera traditiones à falsis dignosci poterunt, & Vahitgiftus Superintendens Cantuariensis in defensione sua contra Cartwrightum pag. 351. hanc regulam tantam certam Apostolicæ doctrinæ notam vtget, dicens. *Quandoquidem hæc nomina Metropolitanus, Archiepiscopus, &c. tam sunt antiqua, vt origo, & initium eorum (quantum ego quidem legendo assequi potuerim) inueniri nequeat, existimandum est illa ab Apostolis manasse. Hæc etiam regulā, vt memini, statuit Augustinus epist. 118. & pag. 352. (ait idē) recepta est ab Auctoribus nostri temporis, Zuuinglio,*

Quod apud multos inuenitur, nō est erratum, sed traditum.

Secundam regulam agnoscendæ traditionis, aliqui aduersarij accipiunt.

*Nomina
Metropoli-
tantis, Ar-
chiepisco-
pus conformiter ex-
traditioni-
bus, propter
res Eccle-
sia usur-
pandas ve-
renter ha-
retici, alia
vero ne-
gant.*

*Omnia
ex tradi-
tionibus
accepta ve-
renter Ca-
tholici
quia vera
sunt.*

Gualtero, Caluino, & certè neminem puto do-
ctum ab illis dissentire. Non minus ergo cæ-
tera dogmata, fideique capita controuer-
sa, quæ initio carent, &c. in scrinio Apo-
stolico collocanda, quàm nomina, Me-
tropolitanus, Archiepiscopus, &c. quæ
propter res Ecclesiæ usurpandas retinere
voluerit fures iniqui, & latrones Superin-
tendentes, & ad Apostolicum depositum
pertinere, rectè & iustè ex nostra veritate in-
struèti docuerunt. Consequutionem istam
videns Cartuighus apud eundem pag.
352. initio, & 103. curauit hanc regulam, le-
tantam iudice, abijcere pronunciando
quod per illam aditus patet ad omnem Papis-
ticam doctrinam, & iterum. Appello iudicium
omnium, si hoc Augustini dictum probare, non
sit Papsimum postliminio reducere. Sed dum
omnia dogmata, quæ vocat Papsitica, ex
Augustini regula ad Apostolos referuntur,
suo ore velis nolit Aduersarius, ad de-
positum Apostolicum pertinere satis, su-
perque euincitur.

10. Hæc autem omnia simul iuncta, an-
tiquitas, vniuersitas, consensus, cum mirifico
nexu inter se connectuntur traditionem
ostendunt; vnde cum præsentis doctrinæ
vniuersitas, & mirificus consensus depre-
henditur, tunc tanquam effectus à causa
originem ducit, non secus ac flumina à
mari, riuus à fonte. Vnde sicut riuus quando
cum sua origine non continuatur decre-
scunt, ac deficiunt, ita præsentis Ecclesiæ
vniuersitas, & cōsensio, si non continuaretur
cū suo primario fonte deficeret. Qua-
re S. Cyprianus epistola ad Pompeium ad
cognoscendum an aliqua consuetudo ex
antiquitate profluat, hoc exemplo riuus
vultus est. Si canalus inquit aquam ducens, qui co-
piosè prius, & larguer profuebat subitò deficiat,
nonne ad fontem pergitur, vt illic defectionis ra-
tio noscatur, virumne arescentibus venis in capi-
te vnda siccauerit, an verò integrè inde, & plene

procurrens in medio itinere destiterit, vt si vicio
interrupti, aut bibuli canalus effectum est, quo
minimus aqua continua perseueranter, ac ingiter
fluere, refecto ac confirmato canali, ad vsum at-
que ad potum Ciuitatis aqua collecta, eadem v-
bertate, atque integritate repræsentetur, qua de
fonte proficitur: Quod, & nunc facere oportet
Dei sacerdotes diuina præcepta seruantes, vt si in
aliquo nutauerit, atque vacillauerit veritas, ad
originem Dominicam, & Euangelicam, & Apo-
stolicam traditionem reuertamur.

11. Respectu tamen nostri nõ semper in
quocumque dogmate, vel traditione Ec-
clesiastica, Vniuersitate, & consensione fir-
mata, caput, vel principiū innotescit, nec
primæ ætatis habere possumus positia
testimonia, vt positiuè antiquitatis testi-
monio probari possint: nihilominus dog-
matis initium non legamus in Concilijs
posterorum; sed semper cum de illo per
præcedentes ætates, tanquam de re non
tunc recenter instituta, sed omnium ho-
minum memoria antiquiore facta sit mē-
tio; negatiuè, hoc est, ex non probatione
initij alicuius, sufficienter arguitur, non a-
liunde, quàm ex antiqua traditione descē-
dere; quæ licet non appareat ex rationabi-
li Patrum silentio, in sua natura (cum ab
illa descendat) suo fonti nempe antiqui-
tati coniungitur, non secus ac Nilus, qui
necessario à suo capite originatur, & ta-
men nobis continuatio ista non innotescit:
de quo Lucanus cecinit.

Nullaq; non atas voluit conferre futuris

Notitiam, sed vincit adhuc natura latendi,

Hac via multa ad sacrum depositum
pertinere definiuit Ecclesia, nempe ex
non probatione initij, vt etiam fatentibus
Aduersarijs, vt supra visum est, aliquod
dogma ad Apostolicam traditionem
referri debere argua-
mus.

*In aqua-
stionibus
fidei, ca-
nalis pra-
dicationis
ad Domi-
nicam & A-
postolicam
traditio-
nem di-
rigendus.*

*Novitas
repellenda*

CAPVT IV.

Antiquitas traditiones attestatur, & dogmata ad depositum pertinere.

1. **C**VM ergo depositum Apostolicum ijs consignatum sit (ex Tertulliano cap. 20 de præscrip.) quibus plenitudo prædicationis, & omnis regula fidei euulgandæ in nationes commissa est, vt per eos ad posteros per intermedias intercurrentes ætates perueniret, merito dogmata aliquod à plenitudine Apostolicæ prædicationis descendere deprehenditur, quod antiquitatis testimonijs comprobatur. Veneranda (ait Basilius lib. de Spiritu sancto cap. 29.) sunt vetusta dogmata, quod ob antiquitatem, ceu quandam canicem habeant aliquod reuerendum. Vnde Cælestinus Papa aduersus Nestorium curabat maximè ne cani à proceribus Ecclesiæ euellerentur, vt vetustas, & antiquitas qua dogmata Apostolica deprehenduntur, innotesceret. Desinat, aiebat, nouitas incesse vetustatem, desinat Ecclesiarum quietè inquietudo turbare. Conantur sepe naufragio mergere, quos intra portum stantes statio facit fida securos. Quod testimonium pro vetustate à Sancto prolatum commendauit S. Prosper dicens, lib. contra Collatorem, cap. 41. Sancto manifestauit eloquio euidenter pronuncians, quantum sibi istius præsumptionis nouitas displiceret, qua auderent quidam aduersus antiquos magistros insolenter insurgere. & indisciplinata calumnia prædicationi veritatis obstrepere. Hoc est enim mandatum, scripsit dilectus Ioannes 2. ep. 1. vt quemadmodum audistis ab initio, hoc permaneat in vobis, & Iudas pro antiquitate eiusdem fidei supercertandum rogat dicens, deprecans supercertare semel tradita sanctis fidei. Ad hoc ipsum Hierem. fideles tunc etiam sui temporis prouocabat cap. 6. state super vias vestras, & videte, & interrogate de semitis antiquis, qua sit via bona, & ambulate in ea.

Nouitas repellenda.

2. Etiam in scientijs humanis partibus, & proprio ingenio comparatis, conclusiones quæ nouiter educuntur è principijs, scientiam non pariunt, quousque ad principia quæ vetustiora sunt, non reducuntur. In Philosophorum quoque, Academicis (purium, & adulterinum dogma reputabitur, quod antiquitatis præsidio non fulcitur, vnde Eusebius quidam Philosophus (referente Stobæo ser. 4.) dicere solebat. Homines multa potius scire, quam vera dicere, studio teneri proinde multos, dum contrarias veteribus opiniones probant, veri cognitionem de rebus maximè necessarijs efficere dubiam. Ad eorum quoque superstitionem tuendâ Ethnici antiquitatis suffragium assumebant, à scripturis nostris suffurantes. Vnde Socrates ad Nioclem. In his quæ ad Deorum cultum pertinent, ita facito, quemadmodum est à maioribus præceptum: nouitatem semper abhorruerunt sapientes. In ipsis quoque subfellijs cum de possidenda hæreditate cõtrouertitur, illi res adiudicatur qui antiquitatis iure prior deprehenditur libr. 3. Cod. de seruit. & aqua. l. si quis diuturno vsu, §. de acquir. possess.

3. In antiquitate gradum fixit Apostolus, cum (vt dicit Tertullianus 4. contra Marcionem cap. 2.) auctoritatem antecessorum, & fidei, & prædicationi suæ optauit, propterea Hierosolymam ascendit ad cognoscendos Apostolos, & consulendos, ne fortè in vacuum cucurrisset. Ex Antiquæ fidei regula Galatarum nouellam perfidiam idem Apostolus confutabat cū diceret cap. 1. miror quod sic cito transferimini ab eo, qui vos vocauit in gratiâ Christi, in aliud Euangelium, eosque deprehendit aduicatos monet fabricatores, quia antiquitatis caractere relicto nouum characterem fabricarent; vel quia de antiquitatis veronumismate pauca corroserant, duo solummodo, vt aduertit Chrysostomus, circumcissionem,

Nonatos sunt aduersari fabricatores.

tionem, & dierum obseruationes innouantes, & ob hoc nouum Euangelium, vetere relicto, rectè conquestus est Apostolus, & vt ostenderet (vt subdit Chrysostomus) quòd pusillum quiddam perperam admixtum totum corrumpit, dixit subuerti Euangelium. Quemadmodum enim in moneta regia, qui paulum aliquid amputarit de expressa imagine totum numisma reddidit adulterinum: ita quisque sane fidei vel minimam particulam subuerterit, in totum corrumpit, ab hoc initio semper ad deteriora procedens. Et quasi præuidens Adiaforistas nostri temporis, qui vetusta Apostolorum dogmata, de Sanctorum intercessione, coelibatu, &c. ad indifferentia pertinere dogmatizant, & nõ ad fidei fundameta, & articulos (quos vocant) Capitales, sic eos euincit. Vbi sunt igitur qui nos, vt contentiosos damnant, eo quod cum hereticis habemus disidium, dicuntque nullum esse discrimen inter nos, & illos, sed ex principatus ambitu proficisci discordiam? audiunt quid dicit Paulus, nimirum illos subuertisse Euangelium qui paululum quoddam rerum nouarum inuexerant. Isti verò, nempe heretici quales etiam sunt Nouatores, & Lutherani, non simpliciter pusillum quiddam innouant, nam qui pusillum qui filium Dei prædicant creaturam, &c. quod etiam Neariani nostri temporis tenouarunt: Vnde ex tali nouitate per motus Apostolus Anathematis fulmine percussit antiquitatem relinquentes, & nouitias paraturas inducentes; sed licet nos, aut Angelus de Cælo Euangelizauerit vobis præterquam quod Euangelizatum est, anathema sit.

4. Sed cum pari nisu Hæreticus cum Catholico certet de dogmate, vnoquoque contentente se Apostolicam fidem tueri, cui fides adiudicabitur in pari concertationis gradu, nisi per antiquitatis funem res deducatur: scilicet vt cum deprehensum fuerit pro dogmate controuerso

antiquitatem suffragari, ad depositum pertinere dignoscatur. Quid enim dicebat S. Irenæus lib. 1. cap. 4. & si cui de aliqua modica quaestione disceptatio esset, nonne oportet in antiquissimas recurrere Ecclesias in quibus Apostoli conuersati sunt, & ab eis de presenti quaestione sumere quod certum, & liquidum est Exempli gratia vt cum Tertulliano discurremus lib. 4. contra Marcionem cap. 4. Si ego meum dico verum (Euangelium) Marcion suum: ego Marcionis affirmo adulteratum, Marcion meum, quis inter nos determinabit nisi temporis ratio, ei præscribens auctoritatem quod antiquius reperietur, & ei præiudicans vitiationem quod posterius reuincetur: in quantum enim falsum est corruptio veri, in tantum præcedat necesse est veritas falsum. Sic & de quouis dogmate controuerso de fide, operibus, iustificatione, sacrificio, &c. an plumbum, an aurum sint, hoc est, ad Apostolicum depositum pertineant nec ne, temporis ratio præscripra erit testis, & iudex.

5. Per hanc lineam antiquitatis incedente Ecclesia quotquot hæresum monstra insurrexerunt eliminata sunt, & de posteritate proscripta: nam sicut Catholici dogmatis initium, aut à nobis nouatæ fidei nunquam potuerunt rebelles ostendere; sic orthodoxi nouellæ perfidiæ caput, & originem demonstrarunt, & non ad aurum, & argentum; sed ad æramenta pertinere comprobarunt. Certè non potest esse (vt scripsit Tertull. de præscrip. c. 8.) vt ante sit hæresis, quam vera doctrina, sed in omnibus veritas imaginem antecedit, postremo similitudo succedit. Cæterum satis ineptum est vt prior in doctrina hæresis habeatur, vel quoniam ipsa est, quæ futuras hæreses prænuuciauit. Etiam acutè idem inuehitur in Marcionem, Si Marcion nouum testamentum à veteri separauit, sicut quilibet hæreticus se separar ab orthodoxa doctrina, posterior est, eo quod separauit, quia

Temporis
ratio præ-
scripta te-
stis est &
iudex ve-
ritatis.

Veritatis
imago an-
tecedit sui
similitudi-
nem.

Hæresis
nulla sine
certo no-
mine, lo-
& tēpore

quia separare non posset nisi quod vnitum fuit, vnitum primo antequam separaretur, postea factum separatum. Similiter prior res est passio, & materia emulatione 4. contra Marcion. c. 4. cumque omnis hæresis ex passione, & emulatione procedat, prius est id circa quod, vel contra quod versatur passio, & emulatione, id autem est Catholica doctrina quæ semper antiquior demonstratur.

6. Nulla verò hæresis (dicit Lerinens. c. 34.) nisi sub certo nomine, certo loco, certo tempore ebulluit. Quis vnquam hæreses instituit, nisi qui se prius ab Ecclesie Catholica vniuersitatibus, & antiquitatis consensione discreuit? quod ita esse luce clarius exempla demonstrant. Quis enim vnquam ante prophanum illum Pelagium, tantam virtutem liberi presumpsit arbitrij, vt ad hoc in bonis rebus per actus singulos adiuvandum necessariam Dei gratiam non putaret? Quis ante prodigiosum discipulū eius Cælestium reatu preuaricationis Adæ omne genus humanum negauit astrictum? Quis ante sacrilegum Arium Trinitatis vnitatem discindere, Quis ante sceleratum Sabellium vnitatis Trinitatem confundere ausus est? Quis ante crudelissimum Nouatianum, crudelem Deum dixit, eo quod nollet mortem morientis, quæ vt reuertatur, & viuat? Quis ante Magum Simonem Apostolica districtione percussus, à quo verus ille turpitudinum gurges vsque in nouissimum Priscillianum continua, & occulta successione manauit, authorem malorū, id est, scelerum impietatum flagitiorumque nostrorum ausus est dicere creatore Deum? Quippe quem asserit talem hominum manibus ipsum suis creare naturam, que proprio quodam motu, & necessaria cuiusdam voluntatis impulsu, nihil aliud possit, nihil aliud velit, nisi peccare. Innumera sunt alia quæ breuitatis studio prætermittimus, & c. vt de imputatiua iustitia, de Canalistica in Cœna manducatione ab helluonibus adinuenta.

7. Tanti ponderis huius Sancti verba existimata sunt etiam ab aduersarijs, vt ea

contra alios Symmistas vrgeant. Ita Sarauia in defensione tractatus de diuersis ministrorum gradibus, c. 23. Iuellus respons. ad Hardingum. Frustra verò & inaniter laborarunt Nouatores nostra dogmata de nouitate taxare. Et quomodo verisimile erat Ecclesiam loco antiquæ fidei noua dogmata, momento non leuia, numero non pauciora, creditu difficiliora, sensui, & carni nõ adblandientia confingere potuisse, & nec domesticos, nec extraneos, nec nostros, nec aduersarios reluctasse? qui proculdubio reluctassent, si vel ortum, vel initium reperissent recentissimi dogmatis: vnde calumnia existimatur, exempli causa, quod dicunt aduersarij, Honorium III. qui sedit 1220. Eucharistiam idolatricè adorandam proposuisse, nam & Foxus non ignobilis hæresum confarcinator in actis, & monumentis pag. 846. desperans authorem eius dogmatis non posse reperire, tandem dixit. Si Honorius hanc Eucharistia adorationem non introduxerit, se alium eius authorem non inuenire. Ipsi quemet Centuriatores Argi oculos assumentes ad nauos, & stipulas (vt dicebant) inueniendas, videntes singulorum penè capita controuerforum hodie dogmatum à primis sæculis vsque ad nos, antiquitatis testimonio roborata, non ausi sunt ea appellare recentia, nec initium designarūt, nisi quod venerandos antiquitatis ca nos fugillarūt, vel earum authoritatem eludendo, vel asferta & tradita ab eis dogmata tanquam nauos & paleas, vel paradoxa æstimando: cum tamen cogitare debuissent, ea antiquitatis, & Sanctorum Patrum testimonia aptissima esse (vt in simili confutat, S. Augustinus Pelagianum Iulianum) qui alieni ab omni studio partium antequam nos, & illi nasceremur suffragia tulerunt, & pro nobis pronunciarunt.

8. Illud leuius aura quod prætexunt

Hæresis
nulla sine
certo no-
mine, loco
& tempore.

temporis
io præ-
cipua re-
est &
ex ve-
atis.

itatis
ego an-
edit sui
ilitudi-
p.

aduersarij (Sancti Vincentij regula exter-
riti) nõ esse necesse cum aduersum nos di-
sputant, vt de nouitate conuincant, initium
dogmatis prædicati ostendere, quãdo (in-
quiunt) crines non subitò, sed impercepti-
bilibiter canescunt: rimæq; paruulæ in ædifi-
cijs vix queunt discerni, & paulatim termi-
nant in ruinas ædificiorum. Sic ait Vuita-
kerus ratione 7. contra Campian. & Ga-
briel Pouelus in considerat. pag. 102. Sed
valdè dissimilis nostro proposito, inepta-
que similitudo allata caniciei, & rimarum
exemplum, nam canicies, vt sit suis nume-
ris absoluta, non vnum, vel alterum capil-
lum album exposcit; nec vna vel altera ri-
ma ædificia subuertit. At in materia reli-
gionis, vt scripsit Gregorius Nazianz. de
fide ad Ruff. vno verbo, ac si veneni gutta sim-
plex fides dominica, & exinde Apostolica tradi-
tionis inscitur? Et vel leuissima rimula ædi-
ficium rectæ fidei corruiat; vnde in doctrina
religionis nec vnã syllabam Patres
immutari passi sunt: vnde & in Concilio
Ariminenfi mutatione facta ab impijs vo-
cis illius Homouision, in Hemiusion, cui
cum sine dolo ab orthodoxis subscriptum
esset, ac proinde hæreticis ouantibus ad-
uersus illos esset in clamatũ, detecta fraude
sunt eierati, & anathematizati, litteru-
la illa abolita, & depositum vetus non
passi sunt nec in vno apice immutari. Et-
iam vt scribit Epiphanius epist. ad Ioannẽ
Episcopum Hier. contra Origenẽ, propter
vnum verbum, aut duo quæ contraria fidei sunt,
multa hæreses abiecta sunt ab Ecclesia. Sed si
ipsi oculos lincæros habere iactant, profe-
rant mutatiunculæ etiam imperceptibilis
initium & authores. Cumque proferre
non possint, & è contra totius doctrinæ
Luthericæ initium à Lutero, & Caluino
assignetur, dum vocant se Apostolos, re-
formatores, Luciferos orbis, &c. restat
manifestè probatum, vt ponderauit Leri-

*Minima
particula
fidei ladens
totam cor-
rumpit.*

nen. cap. 34. apud omnes hæreses quasi solemnne
esse ac legitimum, vt semper profanis nouitati-
bus gaudeant, antiquitatis scita fastidiant: &
per oppositiones falsi nominis scientia à fide nau-
fragent. Contra vero Catholicorum hoc fere
proprium deposita Sanctorum Patrum, & com-
missa seruare: & sicut dixit Apostolus. Si quis
annunciauerit præterquam quod acceptum est,
anathemate feriat. Hec iste elegantissimus
scriptor, vetustatis, & antiquitatis moni-
menta confirmans.

*Proprius
hæresis Ca-
racter est
nouitati-
bus gau-
dere.*

9. Sed nouitas nobis obiecta nunquã
probata, cum ipsorum nouitate ceteret. Si
oculos ad ipsorũ dogmata cõuertas, mox
occurrent fides illa saluifica, imputatiua
iustitia, canalistica cœna, gratiæ & præde-
stinationis certitudo; & negatiua tota fer-
mè ipsorum doctrina, videlicet quod non
deur liberum arbitrium, non transub-
stantiatio, non septenarius Sacramento-
rum numerus, non vota seruanda, non in-
uocandi Sancti, non ieiunandum, &c.
quæ quando cœperint Lutherus testis, di-
cens præf. in corpus doctrinæ Lypsiæ 1561.
Christum à nobis primo vulgatum audemus glo-
riari, Caluinus de necess. reformat. Eccle-
siæ, reformatorem Ecclesiasticorũ dogma-
tũ se iactat: Caluiniani ministri reformatæ
religionis à suis nuncupantur. Nostra verò
quando cœperint, designari non possunt,
imò ipsi quod nunquam efficere potue-
runt, designate audent. Amplius contro-
uerforum dogmatum antiquitatem non
diffitentur, nec clam intrusa; sed in Con-
cilijs promulgata, pro nostra sententia Pa-
tres referunt; nam vt canonicos libros ha-
bitos primum, & secundum Machabæo-
rum ex 3. Concil. Carthag. testatur Lu-
bertus de princip. Christiani dogmatis,
cap. 4. pag. 8. Nubere non posse religionis
voto sacratos ex Concil. Chalced. can. 16.
testatur Osiander in epit. cent. 5. pag. 139,
nec sacris ordinibus initiatos ex Nicæno,
testa-

testatur Fulconius in testam. Rhemens. in Matt. sect. 3. col. 14. minores ordines à 4. Concilio Carthaginensi cum suis cuique officio debitus instrumentis agnoscit recenserit Osiander epit. cent. 5. pag. 4. Ex eodem Concilio can. 33. ut virgines sacrae ab Episcopo consecrarentur. Ne Bigamus fieret sacerdos can. 69. ut poenitentia, & absolutio impositione manuum celebraretur can. 76. & 78. Eucharistia pro viatico administraretur can. 77. & 78. ut sacrificium pro mortuis offerretur can. 79. quæ omnia idem Osiander in notis super canones illos agnoscit. Ex Concilio Laodicensi agnoscit Sacerdotem non eligendum à populo can. 13. osculum pacis, & secreta in Missa can. 19. peregrinationes ad sepulchra Martyrum can. 34. Item ex Concilio Arausico secundo noscit traditam doctrinam de operum possibilitate can. 25. Meritum operum can. 18. Omnium controuersorum dogmatum, antiquorum Patrum testimonia ferè recentent Centuriatores, & Osiander, & alij, quæ videri possunt in apologia protestantium pro Romana Ecclesia apud Barlaam tract. 2. cap. 1. sect. 3.

10. Cum ergo nostra antiquissima sint, & vetusta dogmata ex ipsorum confessione, non ab vno vel altero, sed publicis Ecclesie comitijs tradita, non tum primo promulgata, sed tradita à prioribus Patribus, & vicinis Apostolorum temporibus; saltem nostra antiquiora esse, suis nouitatibus fateri adstringuntur, quas dum ideo ab eis adiuuentas dicunt, ut pristinam labescentem reformarent religionem, iam nostram fatentur antiquiorem, arque affirmatiua dogmata vetustiora probant, dum negatiua obrudunt, prior enim affirmatio est negatione. Iam ergo cum noua sint ab eis inuenta; vetustiora

nostra: & mirum est quod post hæc (ait Lertinensis cap. 26.) inueniantur aliqui, qui tanta inueterata frontis duritia, tanta impudentia incude, tam adamantina pertinacia, qui tantis eloquiorum caelestium molibus non succumbant, tantis ponderibus non fatiscant, tantis malleis non quassentur, tantis postremo fulminibus non conterantur. Deuota, inquit Apostolus, prophanas vocum nouitates: non dixit antiquitates, non dixit vetustates, imò planè quid è contrario sequeretur ostendit. Nam si vitanda est nouitas, tenenda est antiquitas: & si profana est nouitas, sacrata est vetustas: dicamus & nos. Si plumbum, æs, stipula, nouitas; aurum argentum & lapides pretiosi antiquitas, quæ in deposito Ecclesie merito conseruata atque seruanda est.

CAPVT V.

Ex vniuersitate pariter aliquod dogma de traditione Apostolica descendere, & ad depositum attinere demonstratur.

1. **V**niuersitas quoque locorum, & Ecclesiarum antiquitati testimonium perhibet. Nam cum Apostoli in omnem terram prædicatione euulgarint, quicquid in doctrina eorundem conspirans reperitur, ad depositum pertinet. Vnde Iren. 1. lib. cap. 2. Ecclesia per vniuersum orbem vsque ad fines terræ seminata, & ab Apost. & discipulis eorum accepit eam fidem, &c. Et iterum. Ecclesia quidem hanc fidem, in vniuersum disseminata diligenter custodit quasi vnâ domû inhabitans, & similiter credit ijs, videlicet quasi vnum possidens os. Nam & si in mundo loquela dissimiles sunt: sed tamen virtus traditionis vna, & eadem est. Et neque qua in Germania sunt fundata Ecclesie aliter credunt, neque ha qua in Celtis, neque qua in Oriente, neque qua in Libya, neque ha qua in medio mundo sunt constituta. Irenæi consimile testimonium

Ecclesia vno ore vbi que loquitur.

affert Nicep. lib. 4. cap. 3. ad veritatem confubstantialitatis aditruendā. Huic nempe veritati, omnes vbi que Ecclesia assensu sunt, vt Hispania, Britania, Gallia, Italia, totius Dalmatia, Mysia, Macedonia & cuncta Gracia, & omnes Africa, Sardinia, Cypri, Orientis demique Ecclesia, exceptis paucis quæ secta sunt Ariana, lege aliud simile in Theodoro 4. Hist. cap. 3.

2. Hinc merito PP. ad decidendas fidei controuersias & sacra probanda dogmata, & depositum indagandum hoc medio vsi sunt. S. Basilius lib. de Spiritu sancto cap. 29. contra quosdam nolentes in glorificatione & adoratione Spiritus sancti admittere particulam CVM, quam admittendam docebat Basilius, cum Patre scilicet, & Filio Sanctum conglorificandum Spiritum, ad vniuersitatem tanquam ad lateram confugit anchoram dicens. *Quin & Cappadoces sic iuxta regionis morem loquimur, iam tum in linguarū diuisione dictionum vsu prouidente Spiritu. Quid porro Occidens totus, propemodum ab Illyrico vsque ad fines nostri orbis, nonne per hanc vocem orat: qui sit igitur, vt ego sim innouator, & recentium verborum architectus: quum totas nationes, ciuitates, & consuetudines omni hominum memoria vetustiores, insuper & viros Ecclesia columnas, & omni scientia ac virtute Spiritus venerandos Duces, & auctores huius vocis exhibeam.*

3. S. Hieronymus epist. ad Marcum presbyterum Celdensem, orbem integrum præponit orbis particulæ Arianae infectæ dicens. *Hæreticus vocor, nempe ab emulis, homouision predicans Trinitatem; Sabellianæ impietatis arguor, tres subsistentias veras, integras, perfectasque personas indefessa voce pronuntians. Si ab Arianis, merito. Si ab Orihodoxis, qui*

*exceptis socijs criminantur: si riuus tenuiter fuit, non est aluci culpa, sed fontis. Pudet dicere, de a-uernis cellularum damnamus o: beni, &c. optime arguebat scilicet ex vniuersitate orbis ad partem, quæ à fide exciderat euincendam, stulteque orbem damnari ab orbis particula demonstrabat, ac proinde stultissimè hæreseos se damnari & infimulari, cum quo Oriens, & Occidens conspirabat: quinimo orbis particula damnanda esset, vbi à toto terrarum orbe manifesta & publica prof. sione in asserenda & propugnanda consubstantialitate personarū salua distinctione, contradicebatur. Illud etiam Hieronymus aduersus Pelagianos ex vniuersitate ductum validissimum vrgebat argumentum, contra paucos, nempe, *Apostolicam Sedem vniuersamq; Romanam Ecclesiam, Romanumq; Imperium, quod Deo propitio Christianum est, fuisse commotū. Cuius argumenti formam à suo præceptore, S. Gregotio Nazianzeno iam pridem didicerat, nam in oratione prima contra Iulianum Imperatorem commotionem orbis cum commotione Christianæ Religionis, tanquam mutuo se inferentia probauit, dicens. Nunc autem salutifera doctrina longè lateque fusa, ac circa nos maxime vigente, Religionem Christianam inuertere, & labefactare conari, nihil aliud fuerit quam Romanum Imperium conuellere, omnibusq; Reipublica partibus periclitari.**

4. Eodem ariete Pelagianos S. Augustinus impetebat, cū enim Iulianus temerario ausu Occidentales Patres à testimonio repulisset, & ad solas Orientales prouocasset, S. Pater ad consensum Orientis confugit, vt eos proteruos, per eas, quas cupiebant Ecclesias Orientales, reuinceret.

Et fides ipsa Christiana est, & te certè Occidentalis terra generauit, Occidentalis regenerauit Ecclesia. Et mox Orientalium Ecclesiarum antistes affert, ad eius procacitatem retundendam.

5. Illud idem antidotum præparauit Letinensis, cap. 4. sciscitando enim: *Quid faciet Catholicus, si se aliqua Ecclesia particula ab vniuersalis fidei communionem præciderit? Respondet. Quid vti que nisi vt pestifero corruptoque membro sanitatem vniuersi corporis anteponat: Sed iam pridem à nostræ fidei auctore Christo domino idem præparatum antidotum accepimus: exurgentibus enim Pseudoprophetais & falsis DD. atque dicentibus: Ecce hic est Christus. Ecce illic, non ex eundem admonuit. Nolite, inquit, exire. Nolite credere: Vbi Hieronymus in eum loc. Matt. cap. 24. eleganter. Nolite, inquit, credere quod filius hominis sit, vel in deserto gentium, vel in penetralibus hereticorum, sed quod ab Oriente vsque in Occidentem, fides eius in Catholicis Ecclesijs fulget.*

6. Porro ista Ecclesiarum vniuersitas adeò præsto est in Concilijs, & definitionibus Ecclesiasticis efformandis, vt ad finiendas & componendas controouersias expeditum, & efficax medium semper sit adiudicatum, compendiosa enim via est ad reperiendum depositum illudque fidelibus consignandum. Vnde Theodoretus loquens de definitione Nicæna aduersus Arium, docet lib. 4. cap. 3. quod multis ibi benè & rectè, nonnullis perperam sentientibus obtinuit illa, *qua tunc per vniuersum orbem vicerat ac diuulgata fuerat fidei confessio, dicens quoddam hanc, nempe consubstantialitatis fidem, confirmarunt SS. Nicæa coacti. Huic omnes Ecclesia assensu sunt, &c. & quamuis pauci huic fidei contradicant, non tamen præiudicium inde potest orbi terræ fieri vniuerso.* Vide Historiam Tripartitam lib. 2. cap. 5. & 10. Et S. Leo magnus epistola decima cap. 2.

in Eutychete hoc criminabatur; quod, *quæ per totum mundum omnium regeneratorum voce depromebantur, illius adhuc senis corde non caperentur.* S. Cyrillus quoque Nestorium ita eum cebat in Concil. Ephe. sin. in Epistola Synodica. *Non sufficit tua religioni solummodo Symbolum fidei consistere, quod expositum est per idem tempus Sancti Spiritus largitate à venerando & magno Concilio apud Nicæam congregato, sed consequens est, & iureiurando fateri te quod anathematizes quidem tua profana, & polluta dogmata: sentias autem, & doceas quæ nos vniuersi per Orientem, seu Occidentem Episcopi & magistri Præsulesque populorum credimus, & docemus.*

7. Sed vt damnaretur Origenes in Prouincialibus Concilijs, sic scribebat Theop. ad Epiph. (quæ epistola inter Hieron. epistolas recensetur.) *Dignationis tuæ est, quæ in huiusmodi certaminibus saepe ante nos pugnauit, & post eos in prælio consolari, & congregare totius insula Episcopos, ac synodicas litteras, tam ad nos, quam ad Constantinopolitanam vrbis Episcopum, & si quos alios putaueris mittere, vt consensu omnium, & ipse Origenes nominatim, & hæresis nefaria condemnetur; Et paulò post. Cura igitur tua sit, vt cunctis Episcopis, per Isauriam, atq; Pamphiliam, & cæterarum Prouinciarum, quæ in vicino sunt, rei ordinem pandas & nostram si dignam putas epistolam subijcias, vt omnes vno spiritu congregati, cum virtute Domini nostri Iesu Christi tradamus eos Satanae interitum impietatis, quæ possidet eos.* Hæc ille.

8. Adeo verò vrgens hoc medium habitum est, vt absque Synodi Generalis, vel Prouincialis, aut Nationalis congregatione, quando de vniuersitate constabat, multi errores pullulantes repressi, vt reclamantibus Hæreticis, & ad Synodos maxime generales prouocantes, reiecti fuerint. Vnde S. Ambrosius epist. 32. ad Valentin. *Si ad Synodum prouocat Auxentius, vt de fide disputet, licet non sit necesse propter vnum tot Episcopos*

Multa hæreses ab ipsa synodis generalibus damnata.

scopos fatigari, qui etiam si Angelus de Cælo esset. paci Ecclesiarum non deberet preferri, cum audiero Synodum congregari, & ipse non deero. Pelagiani quoque apud S. August. 4. libro contra duas Epistolas Pelagianorum c. 8. impiè conquirebantur, non minus, vt dicebant, stultum quàm impium dogma esse susceptum, & simplicibus Episcopis sine congregatione Synodi, in suis locis sedentibus, ad hoc confirmandum subscriptionem queruntur extortam, cum potius eorum prophanas vocum nouitates Ecclesia Christi & Occidentalis, & Orientalis horruerit. Iidem inimici gratiæ sub laude naturæ (eodem Augustino testante lib. 1. contra Iulianum) dicebant, Catholicos idcirco esse victores, quia ipsis Pelagianis non erat datum, sicut ipsi desiderabant & exposcebant, examen. Quibus querelis, & murmurationibus gratiæ defensor S. Augustinus ad Vniuersitatem recurrentes Apostolici depositi indicem, solum absque Synodi cōgregatione ad eos errores cauēdos sufficere, elegātissimè his verbis ostendit. An vero Congregatione Synodi opus erat, vt aperta perniciosè damnaretur? Quasi nulla heresis aliquando nisi Synodi congregatione damnata sit, quum potius rarissima inueniantur propter quas damnandas necessitas talis extiterit, multaq; sint & incomparabiliter plures, quæ vbi extiterunt, illic improbari, damnariq; meruerunt, at que inde per ceteras terras deuiatandè innotescere potuerūt. Satis ergo ex Sanctorum documentis ostensum, multa ex ista consensione definita, & ad depositum Apostolicum pertinere, etiam absque Synodi congregatione, sæpissimè declarata.

Hæretici
vniuersi-
tatis argu-
mento cō-
uicti, veri-
tati sub-
scribunt.

9. Fortasse suspectos in nostra causa nos esse conclamabunt. Ergo ipsi inimici nostri, eius quam probamus veritatis, sint iudices, vniuersitatis enim argumento conuicti, vel tandem inuiti eidem testimoniū perhibent. Et vt Centuriatores omittam, alios producam, Dauid Chytræus in ora-

tionē habita apud Academiam vrbis Rosarum anno 1559. docet inter alia. Apud omnes gentes cuncta esse missarum plena, Sacramenta 7. dispensari, sancti inuocationē, honores imagines saltem pictas adhiberi: Ecclesiam per Hierarchyam à Patriarchis in Archiepiscopos, Episcopos, &c. descendentem administrari. Constantino poli esse Christianorum templa. Hos, & Georgianos veterem Iberiam, & Albaniam incolentes inter Col. hos, Caucasum, mare Caspium, & Americā in octodecim Episcopatus distribuit, Syros Liturgia sua authorem D. Basilium laudare, &c. Quod testimonium cum alijs subsequen- tibus legi potest apud Genebrardum 4. Chronol. pag. 747. & 754.

10. Philippus quoque Nicolai Protestās in comment. de Regno Christi lib. 1. c. 35. loquens de Missæ sacrificio, cui tot nationes testimonium perhibent, ad Armenos descendens dicit, quod, in ipsorum Liturgiæ forma inuocationis est, & intercessionis Sanctorū. Et oblationis sacrificij mentio sit, pag. 22. Hoc, ait, teneant Christiani Lectores non modo Græcorum Ecclesias verum & Ruthenos & Georgianos, & Armenos, & Aethiopes, qui Christo nomē dederunt, veram & realem corporis & sanguinis Domini fateri presentiam, vbi cumque Eucharistia celebratur, & pag. 56. Non desunt, ait, qui senti- ant in Arabia sp. sim adhuc nonnullos Christiani nominis Mozarabes superesse, quos in Africa & Hispania superioribus seculis religionem Christianam haud multum ritibus Pontificijs absimilem, excoluisse cōstat. Et de remota India pag. 45. & 46. de illis populis ait, quod in ingressu tēpli lustralibus aquis, perinde vt Pontificij asperguntur. Eodem etiam ritu mortuos, & eadem religio- ne sepeliunt, &c. pro illorum sempiterna salute Christum inuocantes, &c. Sacerdotes in capite ita sunt attonsi, vt Crucis imaginem in vertice summo contineant. Sunt & apud illos Monachorum sodalitia, & virginum sacrarum cætus adibus semotis inclusa, ab omnibus illis pudicitia cum summo probitatis & abstinentiæ, & religionis studio

Conditio-
nes ad co-
ligendum
deposu-
erunt.

conser-

conseruatur. Ieiunia temporum, qua aduentū & Quadragesimam appellamus, stricte obseruant: in Thoma honorem diem festum agunt, pag. 64. de remotis Charayamis, dicit (Vide horū populorum iam pridem, non nuperam fundatam fidem.) *Sua habent facella, in quibus pro mercatorum, & peregrinantium incolumitate, ritibus, missisque litatur.* Si ergo hæc omnia ab ipsis Nouatoribus explosa, ab omni natione, quæ sub cælo est recipiuntur, eorūque placita in solis angulis delitescant Angliæ, Galliæ, vel Germaniæ, et ubescant de tam parua portione sub suis vexillis militante, cum per vniuersum orbē Catholica religio ipsis fatētibz sit dilatata, & ad depositū dogmata Catholica pertinere cognoscant, & ab illis descendere, de quibus scriptum est Psal. 18. *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.*

CAPVT VI.

Patrum doctrina siue consensus, & per omnia sibi consonans magisterium, traditionem, & depositum ostendunt.

Conditio-
nes ad col-
legendum
depositum.

I. **A**T si antiquitas vel vniuersitas argumenta non suppeditaret, tūc ex magni Vincentij Lerinensis doctrina c. 4. ad magisterium Patrum, eorum sentētiās conferendo, confugiendum est, vnde depositum colligamus, his conditionibus & legibus, Primo vt cōferantur ij, qui diuersis locis, & temporibus docuerunt; Secundo vt ij inspiciantur, qui in Catholicę fidei communionē magistri probabiles extiterunt: Tertio vt non quicquid vnus, vel alter, sed omnes vel penē omnes tradiderūt, diligenter inspiciatur: Quarto vt nō omne quod per trāennam, vel perfunctoriē ab illis prolātū, vt ad depositum pertinēs accipiatur, sed quicquid vno eodemq; consensu, apertē, frequenter, perseueranter tenuisse, scripsisse deprehenditur, sine ambiguitate accipiendum, & paucorum hominum inscitia præponendum.

2. Hæc doctrina apertissimē his verbis tradita est à Lerinens. *Quid si tale aliquid emergat, vbi nihil eiusmodi reperiat? tunc operā dabit, vt collatas inter se maiorū consulat, interrogetq; sententias, eorum dumtaxat, qui diuersis licet tēporibus & locis, in vnus tamē Ecclesia Catholica communionē, & fide permanētes Magistri probabiles extiterunt: & quicquid non vnus, aut duo tantum, sed & pariter vno eodemq; consensu, apertē frequenter, perseueranter, tenuisse, scripsisse, docuisse cognouerit, id sibi quoque intelligat absq; vlla dubitatione credendum.*

3. Prima conditio latis rationabiliter apponitur, nam consonantia in doctrina diuersis locis & temporibus, omnē suspitionem, & scrupulum aufert, quod sit cōspiratio & humana adinuentio: nec enim nisi ab illo, qui facit concordia in sublimibus, in vno sensu conuenire potuerunt loco, & tēpore distantes, & in veritate concordēs, vnde Greg. li. 29. moral. c. 15. assimilat PP. Ecclesiæ Pleiadibus stellis, *quod simul quidē sita sunt, & tamen lucis sua variatim radios fundunt: ita omnes Sancti alijs, atque alijs ad predicandum temporibus apparentes, & disuncti sunt per visionem sua imaginis; & coniuncti sunt per intentionem mentis. Simul micant quia vnum predicant, sed non semetipsos tangunt; quia in diuersis temporibus partiuntur, & tandem post multa concludit, quod, quia solius diuinę virtutis est, & disunctis temporibus missos in fidei predicatione coniungere, & dissimilibus virtutibus prados fillgore intentionis vnire, rectē dicitur: Nunquid coniungere valebis micantes stellas Pleiades?*

4. Secunda cōditio rectē apposita est, vt magistri Ecclesiarum ij accipiantur, qui vt probabiles in Ecclesia Christi habitū sunt, & in fide Catholica permanserunt. Cum enim eorū testimonia assumantur ad decidendas fidei quæstiones, eorum de quoq; fides diligēter inspicienda, nullus. n. (dicebat Hier. ep. ad Theoph. 62.) *magis Ecclesiasticus*

sticus est, quam qui hereticus numquam fuit; Vnde d. 15. cap. Sancta Romana Ecclesia Gelasius Papa sic dicit. Item opuscula atque tractatus omnium PP. orthodoxorum, qui in nullo à Sancta Romana Ecclesia consortio deuiarunt, nec ab eius fidei predicatione seuncti sunt, sed communioni ipsius gratia Dei vsque ad vltimum diem vitæ suæ participes fuerunt, legenda decernimus. Enumerat autem ibi Sanctus Pontifex Cyprianum, Nazianzen. Basil. Athanasium, Cyrillum, Chrysostom. Theoph. Alex. Hil. Ambrosium, August. Hieron. Prosp. Orosium, Sedulium, Iuuenecum, &c. Sic autem eos suscipit, vt non singula verba & apices (dogmatica tantum Leonis PP. epistola ad Flauianum excepta) probet & canonizet, quicquid dixerit Gloss. in decret. d. 9. Agnoscat si quidem aliter habendos canonicos scriptores, aliter cæteros fidei tractatores, illos semper vera dicere, istos in quibusdam, vt homines aberrare, vt dicit Hieron. epistola ad Theophil. aduersus errores Ioh. Hierosol. Cæteros vero Patres qui vel priuata dogmata docuerunt ab Ecclesia separati, vt Tertull. Origenes, &c. vel hæreticis applauserunt, vt Faustus, Cassianus, & alij (quos propterea Gelas. inter Apochryphos doctores censet habendos,) sic esse accipiendos idem Gelasius voluit, vt illa lima Apostolica præ manibus haberetur, nempe: *Omnia probate, quod bonum est tenete, ab omni specie mala abstinete vos*, 1. Thess. cap. 5. Vnde Hieronymus hunc delectum habendum docuit epistola ad Pammachium, & Oceanum loquens de lectione Tertulliani, Eusebij, &c. *va*, inquit *Esaias, qui dicunt bonum malum, & malum bonum, & qui faciunt amarum dulce, & dulce amarum: Nec bonis aduersariorum, si honestum quid habuerint, detrahendum est, nec amicorum laudanda sunt vitia: Et vnumquodque non personarum, sed rerum pondere iudicandum est.* Et ad Tranquill. Ego Origenem

Aliter habendi Canonici scriptores, aliter alij fidei tractatores.

propter eruditionem sic interdum legendum arbitror, quomodo Tertullianum, Nouatum, Arnobium, Apollinarium, & nonnullos Ecclesiasticos Scriptores, Græcos pariter & Latinos, vt bona eorum eligamus, vitemusque contraria, iuxta Apostolum dicentem: *omnia probate, &c.* Et post allegatam Esaiæ sententiam subdit. *Nec enim propter doctrinam eius, scilicet Origenis, praua suscipienda sunt dogmata, nec propter dogmatum prauitatem, si qui commentarij in scripturas sanctas vtiles, penitus respuendi sunt* (vnde, & Gelasius calculo Hieronymi legenda vult eiusdem Origenis opuscula) & sequitur. *Quod si contentiosum inter se amatores eius, & obrectatores funem duxerint, vt nihil medium appetant, nec seruent modum, sed totum aut probent, aut improbent; libentius piam rusticitatem, quam doctam blasphemiam eligam.* Et tandem epist. ad Minerium, & Alex. *Meum propositum est antiquos legere, probare singula, retinere quæ bona sunt, & à fide Ecclesie Catholica non recedere.* Lege eundem in cap. 9. Daniel.

5. Tertia conditio rationabiliter adducitur à Sancto Vincentio, Patrum enim consensus vniuersalitatem personarum respicit, sicut & antiquitas vniuersaliratem temporum, vniuersalitas autem personarum plures respicit, nõ vnã, vel alteram: vnde cap. 3. dixit consensionem tunc inuestigati, *cum omnium, vel penè omnium Sacerdotum & magistrorum definitiones, sententiasque sectamur*, vnde, & propter hoc ait cap. 38. contra paucorum incitiam, multorum, atque magnorum consentientes magistrorum sententias esse sequendas. Sic aduersus Heluidium fecit Hieronymus. Nunquid, ait, non possum tibi totam veterum scriptorum seriem commouere, Ignatium, Polycarpum, Ireneum, Iustinum Martyrem, multosque alios Apostolicos & eloquentes viros, qui aduersus Hebrionem, & Theodorum Bizantium, & Valentinum hac eadem sentientes plena sapientia volumina scripserunt & quæ si legisses aliquando, plus scires.

Medium tenendum vt veritas inueniatur.

Vnus vel alter à cõmuni sententia recedens nõ prauitatis.

Personarum vniuersitas depositum custodit.

saperes. Benè verum est (vt dicemus infra) cum ex notissima regula veritatis Patres aliquid pronunciant, duos etiam posse sufficere vt traditionistestes, quod patrum testimonio comprobabitur.

6. Quando autem vnus, vel alter à communi sententia PP. recedit, communi magisterio nullo pacto derogant tales sententiæ, sed inter priuatas opiniones, vel etiam lapsus recedendæ sunt, vnde idem Hieron. in dialogo contra Luciferianos, c. 8. ait. conatus est, & B. Cyprianus contritos laquos fugere, nec bibere de aqua aliena, & idcirco hereticorum baptisma reprobans, & ad Stephanum tunc Romana vrbs Episcopum, qui à B. Petro vigesimus sextus, super hac re Africanam Synodum direxit, sed conatus eius frustra fuit; & epist. 62. ad Theoph. ca. 2. Nouum defensionis genus, sic Origenis vitia non negare, vt cum illo ceteros crimineris, & cap. 4. ex quo, ait, perspicuum est dolorem proprium, causam Ecclesie non putandum, nec stomachum vnus hominis, in d per illum aliorum, generali Ecclesia vocabulo nuncupandum. Ex hoc deducitur conditio sequens.

7. Quarta conditio rationalis quoque est. Nec enim vnus, vel alterius opinio vel etiam plurius, reclamante communi Satorum choro firmum: Theologo præstat argumentum, tunc enim non idem sensus eademque concordia apparet, vt traditionis vestigium appareat, sæpe etiam vniuscuiusque particularis sententia improbanda, vel approbanda relinquitur: vnde S. Hieronym. in simili loquens in cap. 9. Danielis, ait. Scio de hac questione ab eruditissimis viris variè disputatum, & vnumquemque pro capite ingenij sui dixisse quod senserat. Quia igitur periculosum est de magistrorum Ecclesie iudicare sententijs, & alterum præferre alteri, dicam quid vnusquisque senserit, lectoris arbitrio derelinquens, cuius expositionem sequi debeat. Et tunc in talibus discordia nullo modo Patrum autoritatem infirmat, sed firmat:

nam in hoc apparet non proprios factus obtrudi, vel eorum placita, & opiniones pro fide venditari, sed solam fidem eorum testimonio contestatam proponi: vnde idem Hieronym. de dissensione huiusmodi placitorum loquens, tertia ad Ruff. c. 1. sic dicit. Nonne & Apostoli saluis inter se amicitijs dissenserunt, cum Paulus & Barnabas propter Ioannem cognomento Marcum stomachati sunt? & separauit eos nauigatio, quos Christi Euangelium copulabat. Nonne idem Paulus in faciem Cephe restitit, quod non recto pede incederet in Euangeliorum & tamen præcessorem suum, & columnam Ecclesie vocat, & exponit cum eo prædicationem, ne in vacuum curreret, aut cucurrisset. Nonne in religione etiam liberi à parentibus, & coniuges à maritis salua pietate dissentiunt vos si ita habetis, vt habemus, cur nos odistis? si aliter creditis, quid vultu occideret an qui à vobis discesserit occidendus est?

6. Talia etiam sunt in quibus dissentiant interdum diuinorum eloquiorum tractatores, vt ad fidem non pertineant. Tunc enim in his, & similibus diuinæ legis quæstionibus, (vt dicit idem Lerinensis cap. 39.) fidem certam Patres non adstruunt, v.g. cum controuersum est, an dies illi qui recensentur in rerum creatione, fuerint veri & naturales? vbi affirmatiuam partem tenent Basil. hom. 2. Hexam. Ambros. in Hexam. cap. 7. Chrysostomus in c. 1. Genes. & hom. 22. in Io. Greg. lib. 32. moral. cap. 10. Damasc. 2. de fide orthodox. cap. 7. Hil. 12. de Trinit. negantem vero tenent August. 11. de ciuit. cap. 9. & ad Orosium lib. 4. in Genes. cap. 8. & vtramque probabilem existimat S. D. 1. part. quæst. 74. art. 2. & quæst. 4. de creat. in disput. art. 2. vocans Augustini sententiam subtiliorem, oppositam planiorem, & superficiem litteræ magis consonam, & quia (ait S. D.) neutra à fide discordat, & vtrumque sensum littera circumstantia patitur, vtraque sustineri potest.

Vnus vel alter à communi sententia recedens non præiudicatur.

sona
in vni
ficus
scium
podit.

Item in illa celebri quæstione, an Moyses in hac vita viderit diuinam essentiam: partem negantem asserunt Dionys. de Myst. Theol. Nazianz. 2. oratione Theol. Cyrill. in Ioan. c. 22. Hieron. epist. ad Damas. & l. 3. cõtra Pelagianos, & in Esaiæ c. 6. Chryf. hom. 14. in Ioan. & in 2. epist. ad Cor. cap. 12. Greg. PP. l. 13. moral. cap. 37. Euaristus PP. epist. 1. decretal. Affirmantem sequitur Basil. in hexam. August. epist. 112. de videndo Deo, quem secuti sunt Anselmus, & Beda 2. Cor. cap. 12. S. Thom. 1. p. quæst. 12. art. 11. Neutrum ad fidem attinet, vnde vtraque opinio sustineri potest: qui enim negant, in lege communi fundantur, qui affirmant in priuilegio. Vnde quotiescunque contingit aliquos PP. aliquem locum scripturæ vniformiter explicare de lege, si contingat alios, vel etiam vnum, aut alterum aliquem ex priuilegio à communi lege excipere ob aliquã rationem, non præstat indubitatum argumentum Theologo ex communi, eodemque illo PP. consensu.

7. Multa sunt alia in Theologia exẽpla, vt de illa quæstione, vtrum omnes sint morituri, qui in iudicij vniuersalis articulo erunt superstites, nam communis sententia est Patrum affirmatiua, & Hieronymus in specie docet epistola ad Mineriu, & Alex. Ecclesiam in ea magis acquiescere, verum alios in contrarium PP. in eadem epistola commemorat: vnde propter horum Patrum reuerentiam in 1. Cor. 15. in ea verba, *omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur*, ait S. Thomas, hanc contrariam opinionem non esse contra fidem, vnde alludit quod Patres affirmatiue loquentes, ad legem communẽ respexerint. Quãuis tempore S. Thom. antequam decretum de vulgata editione editum esset, in qua hæc lectio retinetur, *omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur*, fauens

affirmatiuæ, & non illa Græcorum, *omnes quidem non dormiemus*, fauens posterioribus Patribus; probabilitate non careret: modo (ait Soto 4. sent. dist. 43. quæst. 2. art. 4.) audacia esset illam defendere, iam probata vulgata lectione à Tridentino; nec excipi, ait, vllus potest ab illa lege, *Terras, & in terram ibis*, antequam de diuino priuilegio constiterit, hæc Soto.

9. Et iterum vltima conditio rationabiliter ponitur; cum enim aliquod tradere PP. voluit vt dogma, & ad Apostolicũ depositum spectans, nõ circumductili animo, sed firma, stabili, clara, & frequenti sententia pronunciant. Tunc ergo aperte Patres tradunt, cum illud dicunt à maioribus traditum, vel ab Apostolica traditione descendere, sic Basilius dicit li. de Spiritu sancto, *à maioribus acceptam formam glorificandi Spiritum sanctum*, vel cum ab alijs de hac antiquitate testimonium perhibetur, sic dicit August. lib. 1. contra Iul. quod Patres confitentes peccatum originale dum vno ore credunt, vno ore fatentur, *Pelagianorum nouitiã presumptionem, Catholica antiquitate subuertunt*. Idem docet lib. 4. cap. 12. Item cum dicunt illam esse, *Christianam fidem*, vel ad *notissimam regulam fidei* attinere, sic August. lib. 2. in Iul. cap. 2. *ex notissima fide Christiana à PP. asserit haberi originale peccatum*, & 6. contra eundem cap. 4. eandem veritatẽ vnanimiter ab omnibus PP. contestatam, dicit *ita esse vulgatam, & apud omnes confirmatam istam Catholicam fidem, vs nec notitiam effugiat popularem*.

10. Rursum aperte aliquid tradunt Patres, cum ea quæ asserunt non veluti suos fœtus proponunt, sed tanquam citra omnẽ contentionem recepta & indubitata, & praxi vñtata, sic dum apud Dionys. in Eccles. Hierarch. S. Ignatium epist. ad Antioch. cernimus fieri mentionem de minoribus, & maioribus ordinibus, item ab his & alijs

Alia conditio attendenda in dogmatũ cognitione.

PP. de cœlibatu, de inuocatione Sanctorū & huiusmodi, non propria sententia referatur, sed quod tot lustris, vel annorum centurijs summa diligentia est custoditum, & traditū euulgatur. Qua in re illud ab Augustino prolatum, locum firmum obtinet, secundo lib. in Iul. propè finem. *Quod inuennerunt in Ecclesia tenuerunt, quod didicerunt docuerunt, quod à PP. acceperunt, hoc filijs tradiderunt.* Quare nihil magis cauebāt Patres, ne paleas pro tritico venditarent, & opiniones & noua inuenta pro indubitatis dogmatibus commēdarent, vnde Basil. ad Eccles. Antioch. dicebat. *Fidem autem nos neque recentiore ab alijs conscriptam acceptamus, neque ipsi mentis nostrae factus alijs obtrudere audeamus, ne humana putentur pietatis verba, sed quae à SS. PP. edocti sumus, ea rogantibus nos, annunciamus.* Rursus etiam apertè tradunt, cum ad probandum aliquid incertum certa aliqua sententia vtuntur. Sic dogma tunc controuersum à quibusdam tempore Augustini, quod deberet propter adulteriū, matrimonium dissolui, idem S. Aug. lib. 2. ad Pollentium destruxit, ex receptissimo & à nemine controuerso dogmate, characteris baptismi, quod sicut qui ab Ecclesia separatus est Sacramento non caret, sic nec caret vinculo illo coniugali mulier à viro separata, etiam si nunquam reconcilietur viro.

11. Frequenter verò tradunt dogma aliquod, cum non in vno, vel altero loco de illo mentionem faciunt, sed pluribus in locis, secundum quod sese offert occasio disputandi. Tunc tradunt perseueranter quādo id, quod docent minimè retractāt, sed vrgent, inculcant, probant, mordicus illud tuendo, consignando, defendendo, fidelium cordibus imprimendo. Hinc est quod vel quādo propriam opinionem referunt, vel verbis dubitatiuis vtuntur, vel alienas sententias referūt, & quae in aliorum opinio-

ne sunt posita, vel per transfennam aliquid dicunt, & obiter præter institutum de quo agitur, vel quando sententias proprias retractant, seu (vt dicit Basil. epist. 64.) *contentiosè, non dogmaticè loquuntur, infallibilia documenta non præstant.* Plura in tertio tomo nostrarum Catholicarum præscriptionum in prima controuersia generali art. 9. §. de cautelis obseruandis in patrum lectione, scripsimus.

12. Hoc igitur vno firmo; patrum consensu, patres hæreticos debellarunt, quod pluribus eodem tomo, demonstrauimus. Vnum Augustinum in medium afferre sufficiat. Is cum plures SS. sententias ad euerendum pelagianismum adduxisset, tandè sic concludit lib. 1. cap. 2. contra Iul. pelagianum. *Tu interim habes in conspectu, non solum Occidentis, verum etiam Orientis Episcopos, nam qui nobis deesse videbantur, plures Orientis inuenimus. Omnes vno eodemque modo credunt, per vnum hominem peccatum intrasse in mundum & per peccatum mortem, & ita in omnes homines pertransisse, in quo omnes peccauerunt; Et postea. Quod credunt, credo, quod tenent, teneo, quod docent, doceo, quod predicant prädico. Istis cede, & mihi ceda, acquiesce istis, & quiesce à me.* Et lib. 2. Hoc autem probauimus Catholica auctoritate Sanctorum, ac per hoc non est consequens vt hoc falsum sit, quia illa vera sunt. Tales quippe, ac tanti viri secundum Catholicam fidem, qua vbique toto orbe diffunditur, & hoc & illa vera esse cōfirmant, vt vestra fragilis, & quasi argutula nouitas sola auctoritate conteratur istorum. Sufficiens ergo ex patrum consentiente magisterio aliquid ad depositum Apostolicum pertinere demonstratum est, sed plenius in tertio nostro tomo præscriptionum, qui iam prælo mandandus præparatur.

CAPVT VII.

Posteriorum Pastorum & DD. sensus, & fidelium consensus, ad inueniendum Apostolicum depositum, argumenta subministrant.

1. **P**osteriores quoque Pastores, & Doctores vsque ad præsens à diuina providentia destinatos, hæreditatem paternā conseruasse adeò ex scripturis ipsis manifestum, vt nec Nouatores huius seculi ausi sint id denegare. *Spiritus meus, qui est in te* (ait Elaias c. 59.) *& verba mea, qua posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & c. amodo, & vsque in sempiternū.* Quod de propagatione Doctrinæ Catholicæ verificari tradunt Patres in eum locum, & fatentur Nouatores. & iterum: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filij.* Pl. 44. & Apost. ad Ephel. 3. in Ecclesia (ait) *Deus posuit Pastores & Doctores, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, id est, (Fulcone Nouatore etiam interprete) in aternum;* Vnde, & ipse Calu. in Instit. Geneuenf. l. 550. c. 8. de fide §. 37. 38. & Vvita. de Ecclesia contra Bellarm. pag. 281. Ecclesiam, aiunt, *nunquam carere posse Pastoribus & Doctoribus, cum enim Euanglij predicatio vsque in finem mundi dilatanda & propaganda sit; Prædicabitur* (ait Christus Dominus Matt. c. 24. *hoc Euangelium regni in vniuerso orbe, & c. & tunc veniet cõsummatio,* ministros oportet esse, & præcones verbi Dei, & pastores à quibus legitimam obtineant prædicandi missionē, tam diu duraturos, quā diu Euangeliū vsq; in finem prædicabitur.

2. A posterioribus ergo Pastoribus & Doctoribus, hoc est, à præsentibus atque futuris desumi quoq; potest, (si consentiāt in aliquo dogmate) firmū argumētum, ijs conditionibus & legibus, vt de Patrib. dictum est: nempe si concorditer, firmiter, perseveranter, tradendo, firmando, consignādo aliquid edocuerint. At hæc inter se connexa sunt, traditio Patrū sensus, posteriorum atque præsentium pastorum, at-

que doctorum consensus, vt innicē se statuunt, ac firmēt. Nam vt ordinatē à primo ad vltimum descendimus, sic ab vltimo ad primū ascendimus: & recurrentibus partibus in controuersijs fidei, ad legitimos iudices, ad inuestigandū posteriorū, & præsentium pastorū & magistrorum doctrinam, ad sciendum Ecclesiarum consensum (quod fit in Cõcilijs generalibus, & in cõsultationibus Rom. Pontificū cū aliquod dogma definiendum est) mox ipsi antrati controuersiarū iudices currūt, à posteriorum PP. & doctorū sensu ad præcederium Patrum documenta inspicienda recurrunt, ex Patribus depositum traditionis venantur, inde multa dogmata ex traditione finiuntur, scripturæ consignantur, sensus verus ex eadem traditione præscribitur.

3. Horum Pastorum primo, & DD. quos vnoquoque tempore præsentis habet Ecclesia, sensum infallibilem esse, & certam viam ad Apostolicum depositum reperiedum, & argumenta firmissima ministrandi (quod sine errore negari non potest) dicimus, & fatemur. Nam cum fides Ecclesiæ ex doctrina Christi dependeat, & hæc per Apostolos eius comites descendat, eaque per Apostolicos vsque ad cuiuscunq; ætatis pastores & doctores perueniat, & per hos magistros populus in dogmatibus instruarur, nō est possibile aberrare à veritate eos per quos populi sunt saluendi & illustrandi. Cumque sint Ecclesiæ oculi, non est credendum eos cæcutire à vero aberrando (alias essent cæci ducesque cæcorū) vnde à sancto Spiritu continuo in fluxu reftaurantur, ne caligent. Et licet omnes DD. & Pastores (secluso Pontifice) non sint infallibilis regula credendorū, sicut est Summus Pontifex, vel Conciliū à Põtifice approbatum, tamen, verum est quod si nō sunt primaria regula, ita vt ex illis per se dependeat Summus Pontifex, ceterum sunt

Ex Posteriorū doctorum consensu depositum confirmatur, custoditum.

Consensus non solum in scripturis sed in cõcilijs Patrum exaratus depositum relictum custoditum probat.

sunt regula secundaria ; quatenus talis concors doctrina non promulgaretur ab ipsis, nisi è scripturis, traditione, vel definitionibus Ecclesiæ descenderet, quam idcirco etiam definitiones Pontificum, & Concilium suspiciunt, in quantum ex his fontibus originantur. Sed de hac re in 3. tomo nostrarū præscriptionum diffusius.

Consensus non solum in scriptis, sed in cordibus Patrum exaratus depositum recte custoditum probat.

4. Hunc verò sensum non solum intelligimus illum quem apertè in scriptis eorundem legimus, sed rationabiliter etiam eum, quem in eorum cordibus cernimus exaratum: non enim nisi à Spiritu sancto potest fieri, ut omnes DD. & pastores idè sentiant, atque concorditer in eodem sensu conveniant. Quamobrem cum idè sentiunt, ab illo est qui gratiarum est fons, ut ex gratia gratis data (quæ fides vocatur ab Apostolo. I. Cor. 12. hoc est, super eminens quædam cognitio, & certitudo) sint potètes in actu primo exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere, vnde tunc etiam de his Doctoribus verificatur, quod de Patribus scripsit S. Hieron. in c. 1. ad Galatas. *Doctores Ecclesia non tam ipsi docent, quam in eis Deus, qui ad sanctos loquitur,* & propterea S. Prosper 2. de vita contemplat. c. 2. hos vocat *Fundatores Ecclesia post Apostolos, fidei populi Duces, veritatis assertores, & prava doctrina hostes.* Reasonabiliter verò tuemur, eos Ecclesiam decipere non posse, quia nec ipsi vniuersaliter decipi possunt: & ex quo conuincimus Ecclesiam totam errare non posse, nec prædicando, nec falsum dogma sentiendo; ita similiter nõ solum non possunt errare in docendo (quod certissimum est) sed nec in sentièdo, quod rationabilissimum est: & miracula multiplicare non est necesse asserendo, quod contra veritatem omnes sentire possint, & tamen vera docere contra suum sensum valeant.

5. Ex praxi Ecclesiæ quod dictum est

manifestatur, nullum enim dogma (ait noster Magister sapientissimus Cano in lib. 8. de locis c. 5.) quod communi DD. Scholasticorum consensu tanquam de fide receptum est, quod ab Ecclesia tanquam de fide non sit approbatum: nec vllum est quod vniuersaliter à DD. sentitur (etiam si non doceatur) quod ex iisdem fontibus non prodeat, quando scilicet non opinatiuè, sed firmo assensu in aliquo dogmate, eoque ad sanam doctrinam spectante, conspiciant. Quare ex tali consensu possunt quæstiones fidei absque vilo dubio terminari.

6. Communem verò consensum intelligimus Pastorum, & DD. qui varijs ætatibus floruerunt, quos, quid docuerint non est difficile enumerare, & cognoscere, cum in definito sint numero, & famigeratissimi sint eorum libri. Sunt autem præcipuè inter hos Scholastici DD. qui eandem doctrinam Patrum distinctius, & apertius enuclearunt, & quæ illi de religione tradiderunt distinctiori methodo explanarunt. Numerus verò eorum in suis sæculis viuentium, qui vnum eundemque sensum habuerunt in aliquo dogmate non potest cognosci, sicut nec nec omnes Episcopi, & DD. congregari possunt, nec interrogari quid sentiant. Quare difficile ex horum omnium sensu, potest sumi argumentum, si mathematicè res expendatur: cæterum moraliter, omnium consensus censetur, quando auctores graues recensentur, consideratis, & attentis omnibus qualitatibus, verbi gratia, sanctitatis, pietatis, eruditionis, ut nõ tam sectatores attendamus, sed Duces, & DD. classicos; non nouos, sed veteres potius Scholasticos &c. ut alij respectu eorum, discipuli potius, quam Magistri habeantur, & tunc firmum præstat argumentum. Vnde, sicut dixit Lerinensis cap. 3.

Qualis sit dicens communis Patrum consensus.

Confessionem sequemur (loquendo de Patribus) *si in ipsa vetustate Sacerdotum omnium, aut pene omnium definitiones, sententiasque sectemur*; ita & de ijs doctoribus dicendum est, qui pro Patribus nobis dati sunt, posteriores scilicet Episcopi, Patres, & Ecclesiarum doctores. Cum hac tamen differentia, quod consensum Patrum sine errore ante Ecclesie definitionem rejicere non possumus, Scholasticorum verò dogmata communia, ne grauiori nota inuramur, saltem sine erroris proximitate.

Impossibile est omnes huius sæculi Doctores repudiare aliquid quod de fide est, aut acceptare tantquam de fide id quod de fide non est.

7. Sed an omnes præsentis sæculi Doctores, & Patres siue seorsim, siue simul iuncti accipiãtur, possint in aliqua ad fidem pertinentè quæstione decipi, tenendo nõ piè, vel opinatiuè, sed certo, & infallibiliter aliquid velut de fide quod sub fide non est, & repudiare aliquid quod sub fide est, casus est impossibilis. Primo quia impossibile est errare omnes oculos Ecclesie, & columnas Ecclesiam sustentantes. Secundo quia quod ita firmiter sentitur, non aliunde nisi ab antiquitate potuit descendere (secus si non firmiter, sed piè, & opinatiuè) quare id impossibile est falsum esse; nisi antiquitatem velimus damnare, cui consensio testimonium perhibet.

8. Hinc deducitur, quod impossibile est vt omnes Patres cum antiquitate in aliquo dogmate sint concordēs, & ex consensione, posteriores conuenientes, à Patribus discordent. Primo, quia fides respicit vniuersalitatē personarũ, locorum, & temporum: quod ergo ab omnibus, vbique, quod semper est creditum, tanquã dogma accipiendum, & ex hoc retro sæculorum fides optimè demonstratur, quia scilicet antiquitas non contradixit, vt supra explicatum est. Secundo, quia à Spiritu sancto contrariè non possunt prodire sententiæ, cumque Spiritus sanctus sit loquutus per os sanctorum, & nũc loquatur per Pastores,

& DD. impossibile est, vt omnes à vero aberrent, sicut impossibile est PP. nostros in tradendis dogmatibus errare potuisse. Tertio, quia insipientis est prætere Patres veteres à præsentis sæculi doctrina Theologica discordare (vt falso existimauit M. Antonius de Dominis in consilio professionis suæ cap. 5. infra allegandus) & illos à præsentis magisterio esse secretos: vnde merito argui potest contra ipsos, sicut cõtra Iulianum Augustinus disputabat. *Si Episcoporum Synodus ex toto orbe congregaretur, mirum si tales possent illic facile sedere tot, quia nec isti, nec vno tempore fuerunt: loquebatur autem Augustinus de Chrylostomo, Basilio, Olympio, Irenæo, & alijs Pastoribus vita functis, quorum testimonium nihilominus, etiamsi vita functi essent, ad eò Aug. magnificat, vt ijs de Iuliano Pelagiano triumpharit. Vnde, eodem lib. 1. cap. 2. circa med. dicebat, Tantum ne apud te possunt Pelagius, & Cælestius, & à solis ortu vsque ad occasum tot ac tantos Catholica Fidei DD. & defensores, antiquos, & nostræ atati contiguos, dormientes, & manentes, non solum deserere, verum etiam Manichæos audeas appellare? ecce quomodo antiquos cum contiguis, dormientes cum manentibus Doctoribus Augustinus copulauit, & quod impiè tanquã Manichæi fuerint traducti, obijcit Iuliano. Sed & S. Hilar. eo titulo Constantium sugillat (contra eundem scribens) quod veteres Patres mortuos putabat aduersari sui æui Doctoribus. Ceteri (ait) quidem mortales semper cum viuus bella gesserunt, dum homini ad hominem vltra mortem nihil causa est. Tibi vero inimicitiarum nullus est finis, receptos enim in aternam requiem Patres lacestis, & in decreta eorum peruersus irrumpis. Apostolus communicare nos memorijs SS. docet, tu damnare coegisti. Non ergo, quia mortui, eorum sensus à præsentis sensu discordare putandum.*

9. Huius rei rationem assignauit Cassianus lib. 7. de Incarnat. Verbi cap. 28. eleganter, dicens. *Loco fides non imminuitur, & quid sit quis, non ubi sit considerandum, praesertim cum religio omnes uniat, & hi qui in fide una sunt, in corpore quoque uno esse noscuntur, & allegans S. Greg. Nazianz. vita functum, sic dicit. Qui cum iam vita functus sit, & nunc auctoritate, & fide uiuit: & cum iam olim in corpore absit ab Ecclesijs, tamen magisterio, & uoce ab Ecclesia non recedit.*

10. His annexitur fidelium consensus in dogmate aliquo, vel cultu; nam ut signum consensus Ecclesiarum, & Pastorum adducitur. Pastores enim & DD. sic sentire arguimus, quia eorum oues cum a Pastoribus & DD. erudiendas se tradunt, a Pastorum uoce non recedunt. Secus autem quando contra Pastores, & DD. insurgunt, & sentiunt. Et in hoc sensu dixit Magnus ille Ualdensis 2. lib. doctrin. fi dei cap. 10. Ecclesiam, cuius est determinare doctrinam fidei, testimonium omnium fidelium non excludere, sed includere. Quod testimonium, quando, & quibus circumstantijs sit efficax, vel inefficax sit, nempe Populi Christiani consensus, inferius in proprio titulo discutietur.

11. Satis ergo expositae sunt viae, per quas incedendum est ad Apostolicum depositum inuestigandum, nempe traditio, antiquitas, uniuersitas consensione contestata. Quia uero contingit in multis posterioribus dissentire, inquirendum est, quibus uiam magis sit inhaerendum prioribus, vel posterioribus Doctoribus ubi hos ab illis contigerit in rebus grauibus discordare.

* *
*

CAPVT VIII.

Eorundem Doctorum posteriorum sensus atque consensus in fidei rebus cum veterum doctrina conspirans, ad depositum attinet. Non proponendi autem uetustioribus, nec moderni Scholastici antiquioribus, ubi hi ab illis disident.

1. **H**oc pallio suam apostasiam colorare studuit M. Antonius de Dominis Archiopoeta Spalatensis, mentiens, quod discrepantiam inter Theologos, & patres deprehendisset. Sic ergo ait cap. 5. *Consilij profectiois tuae. Obseruabam hinc in theoreticis dicta PP. ualde communi doctrina, qua imbutus in Schola fueram, in multis aduersantia, & ea uel praetermissa a meis magistris, uel non fideliter adducta, uel non sufficienter, aut etiam perperam explicata.* Futilis causatio, ad tuam colorandam apostasiam. Dato enim quod Magister tuus (Antonius) quaedam dicta patrum non explicasset, deest forte in Ecclesia Christi doctissimi, & eruditissimi uiri, qui tibi laboranti suppetias ferrent? Cur pietate, doctrina, & eruditione praestantes patres Societatis Iesu (cui nomen dedisse inaniter gloriaris, in illa non perseverando) inique criminaris, qui laetate Catholicae doctrinae, bonis moribus, adulescentiam tuam informare curarunt, quam postea tua instabilitate norasti, & tuae denigrasti turpitudine senectutis? Verum haec non tua noua, sed uetus fuit quoque Nestorij fraus; sic enim Leo Bizantius (lib. 1. contra Nestorium, & Eutychetem) scribit. *Eos (Nestorianos) conari Theologos ad contradictionem adducere, & dicere, a se ipsis dissentire. Hic conatus susceptus non est contra nos, sed contra illorum gloriam, iam uero contra Paulum, & adhuc contra Spiritus sancti auctoritatem, & Christum, qui in Paulo loquebatur: post enim Apostolos, & Prophetas, DD. posuit in Ecclesia Deus, secundum prouidentiam Spiritus sancti*

M. Antonius de Dominis refutatur.

incomprehensam in opus ministerij, ad edificationem corporis Christi. Ita à simili cum Patres, & Scholastici secundum suorum temporum successionem, diuinitus sint prouisi ad ædificationem corporis Ecclesiæ; eos conari ad contradictionem adducere, seu asserere, quod in dogmatibus ad inuicem discordat, est Spiritui sancto contradicere, qui illos ad docendum destinauit. Vnde rectè Gregorius eiusdem, & aliorum Nouatorum temeritatem corrigens libr. 36. Moral. cap. 12. ait. *Dicunt hæc nescientes, quia omnipotens Deus Ecclesiam suam digna sine administratione non deserit, &c. de quibus eidem Sancta Ecclesia dicitur: Pro patribus tuis nati sunt tibi filij, &c. in virtute quippe antiquorum PP si qui postmodum prelati sunt, subrogantur; quia, & cum annosa arbuta succiduntur, in eorum robore tenera virgulta succrescunt. Pro patribus ergo nati sunt filij, nempe Scholastici, in eorum hæreditate, & deposito cõseruando succedentes. Et lib. 36. cap. 5. exponens illud: *Qui aufert stillas pluuia, &c. ait. Cum Prophetas abstulit, eorum vice Dominus Apostolos misit, qui in similitudine gurgitum pluerent. Et mox. Reductis ad superna Apostolis, per expositorum sequentium linguas, diuina fluentia scientia diu abscondita largiori effusione patefacit. Nam quod illi sub breuitate locuti sunt, hoc exponendo multipliciter auxerunt. Vnde, & non immeritò ipsa expositorum Predicatio, gurgitibus comparatur, quia dum multorum precedentium dicta colligunt, ipsi in eo, quod adstruunt profundius dilatantur, nam dum testimonia testimonijs iungunt, quasi ex guttis gurgites faciunt. Vbi nota, quod sicuti guttæ, & gurgites eiusdem substantiæ, & naturæ rationem participant, ita eadem doctrinam Apostolicam retinent Patres cum Scholasticis, vt in substantia posteriorum sapientia, à priorum doctrina non sit in dogmatibus ab similibus, sed conformis.**

2. Sed non propterea, quia Apostolo-

rum doctrina guttis, gurgitibus verò assimilantur Apostolici Patres, & Doctores, existimandum est extitisse Apostolis sapientiores; sed tantum habetur, quod quæ guttæ strictius sunt locuti, gurgites dilatantur; hoc est, quod pressius Apostoli, vberius Apostolici explicarunt. Vnde, subdit idem Gregorius, ad hanc obiectionem dissoluendam. *Sed nequaquam se eisdem Apostolis expositores in scientia præferunt, cum exponendo latius loquuntur: meminisse quippe incunctanter debent, per quos eiusdem scientia inuentiones acceperunt.*

3. Ita, & de Scholasticis, & posterioribus Doctoribus dicendum est: per comparisonem ad primos Scholasticos, Albertum, Thomam, Alensem, Bonauenturam, Scotum, &c. qui Patribus fuere proximiores; quod nullo modo (& si illi sint veluti pluuia, hi veluti gurgites) sint vetustioribus illis præponendi, præsertim in controuersijs grauioribus, quæ pietatem, & religionem concernunt: nam, & si posteriores respectu antiquorum diffusius quasdam materias, vel quædam argumeta pertractarunt, agnoscere debent humiliter pluias, per quas profecerunt, & à quibus inuentiones acceperunt. Et sola hæc differentiâ cernitur, quod guttæ pluuia parua seorsum, adunata, gurgites produxerunt: & concisè, & Laconicè nonnulla quæ veteres Scholastici tractarunt, vberius pluribus argumetis, testimonijs, exemplis posteriores illustrarunt. Semper tamen pluiarum stillæ gurgitum sunt parentes, & procreatrices, & quamcunq; habent gurgites qualitatem, stillis attribuunt.

4. Vbi ergo sunt, qui modernorum aliquot sapientiam, philautiæ morbo laborantes, ex librorum multitudine definiunt, & veteribus Scholasticis supra dictis Alensi, Alberto, Thomæ, Bonauenturæ, Scoto, audent comparare, immo, & præferre

Sic

Pro Patribus nati sunt filij.

Non præponendi moderni Scholastici antiquioribus.

Non
bror
mult
din
ent

Non ex li-
brorum
multitu-
dine sapi-
entia.

Si ex multitudine librorum autoritas iactatur, iam iactare possent sapientiam etiam Mathæologi, qui aduersus pietatē caritas replerunt, sic eo titulo S. Basilius epist. 74. ad Occidentales Episcopos scripta, Apollinaristas perstrinxit, quod supra Patres, de multitudine librorum ab Apollinari compositorum gloriarentur. Alter ait ex illis, de quibus vos admonemus est Apollinaris, haud parum, & ipse Ecclesius contristans; facilitati namque scribendi, quæ per occasionem ad quosuis irrepfit, coniunctam habens sufficientem linguæ facultatem, orbem libris suis repleuit, contempro Ecclesiasse, qui cauendum esse dicit, ne multi libri fiant. In multitudine autem certum est, quod multa delinquantur. Nam quomodo potest in multiloquio vitari peccatum? Sunt verò quæ scribit, etiam ad Theologiam penitentia, non ex scripturæ probationibus, & alijs locis Theologicis, sed ex humanis argumentis adstructionem habentia. Sed si multos specietenus Aquinates, Albertos, Bonauenturas, &c. in librorum copia imitantes, Neotericos aliquos celebrari audire contingat, quasi in vmbra (vel loquar cum Nazianz. in laudem Basilij) nimirum illis dederit, si eos resonabili Echo voci similes esse dixerit, nam illa quamuis postremam dumtaxat sermonis partem expressius tamen refert atque exprimit, hi autem longius ab eo distant, quàm quantum accedere concupiscant. Vocem certè imitatur Echo per reuerberationem è concauis locis, vt uidentius sermonem exprimere videatur; extremas tamen syllabas reddit, & à voce dependet, nec integram vocem format, vel reddit (proprium enim Echo est, extremarum syllabarum additio cum fortiori sono) sic multi ab eo dependent, vt de Principe Theologorum S. Thoma nostro exemplificem, de quo dici potest, vox sermonum eius, vt vox multitudinis, Daniel. cap. 10. vt non integram vocem cum sua mente, sed extremas sylla-

bas reddant voci superadditas, & superinductas; vt ipsius Echo additicia cum sono, & rumore sint propria; articulata verò vox, & animata intelligentia proferenti attribuitur. Aufer vocem, & mox Echo tacebit.

5. Sed qua fronte modernioribus etiam quibusdam supra Scholasticos classicos in subtilitate, & in profunditate plus defendendum in multis quoq; grauioribus sententijs aliqui iactant? nonnè hoc est canalem prædicationis Euangelicæ inuertere? nonnè ea pars, quæ viciniori contiguitati Apostolicæ ætatis fonti copulatur, posterioribus, & vltimis postponitur? Diuinæ illuminationis ordinem hac via confundimus, nam ex Nazianz. de moder. in disputat. seruanda, aliter Moses, aliter Aaron, aliter Ithamar, & Eleazar eruditi sunt: siquidem Moyses Deum adiit, & facie ad faciem allocutus est. Secundo loco ascendit Aaron, sed extra nubem in propinquo constitit. Tertio loco veluti in tertia sede quiescentes, gradum fixerunt Ithamar, & Eleazarus, belluis, & plebeis à monte procul tub pœna capitis ablegatis Exod. 19. Primo loco cum Deo loquentes, fuerunt Prophetæ, & Apostoli, mox Apostolici in propinquo constitierunt; in tertia classe Scholastici. Verum inter eos ille ordo, qui seruabatur in arcæ ministerio, seruandus est; nam ex eodem Nazianz. præscriptum erat, vt distribuenter alij præstantiores eius partes, alij inferiores minoresque precij, prout cuiusque dignitas ferebat. Et quoniam eam quoque custodiri oportebat, quidam eam quoquo modo custodiebāt, alij videlicet aliud latus, alij aliud: nec quicquam indistinctum, & perturbatum erat, nec minimarum quidem rerum. Sic in custodia doctrinæ cœlestis, dignioribus, & verustioribus Doctoribus (nempè classicis) locus dandus est dignior: modernioribus seruandus suus est locus. Sed cum ordo inuertitur,

Non mentio-
res aut
profundiores
moderniores
res
quam an-
tiqui.

iam id incidimus, quod S. Gregorius deplorauit supra dicens. At nos si exiguam quandam gloriam, nominiſque ſplendorem affecti fuerimus, ac ne id quidem perſepe, verum temerè duo, aut tria ſcriptura verba, eaque imperitiè, & concisè perdidicerimus, illa videlicet ſapientia eſt vno die parta. & Chalana turris, qua lingua præclarè diuiſa ſunt. Super alios enim ſapere feſtinamus, & cœlum artiſcioſè conſcendere, & altiores videri, cæteris ſuper terram incedentibus: inde ad æmulationem contendentibus, linguæ quoque diuiduntur, vt tot ſint capita quot ſententiæ, & diuiſas Babylonicas linguas præſentent, & exuperent.

6. Proinde (dicit ibidem S. Pater) ad iſtam ſuper cæteros ſupereminentiam cauendam; Non graue, & intolerandum putes, ſi non in omni diſputatione domineris, atque in omni quaſtione, & problemate primariam ſedem obtineas, etiamſi minima ſint, quæ in contentionem cadunt, & lubdit infra. Proinde nobis cura eſſe debet, vt quemadmodum in prima inſtitutione puerorum animos formamus, vt inſequentis ætatis improbitatem nequitiamque fugiant, ita nos quoque ne in leuibus quidem paruiſque momenti diſputationibus, temeritatis ineptiaque ſpecimen edamus, ne ea tandem diuturna conſuetudine in maioribus abutamur. Minoris enim laboris eſt in iſtis principijs improbitati non cedere atque accedentem ſugere, quam progredientem, altiusque graſſantem excidere, ac proſtigere; non ſecus, ac petram initio firmare, & retinere, quam ruentem ſuſum retrahere. Quod ſi tamen immodica, & inexplicabili diſputandi cupiditate ſlagras, nec morbum ſiſtere, ac reprimere potes, hac meditare, in his eſto, ambitionem iſtam in ijs rebus à quibus periculi nihil impender, eſſunde. Quod ſi hoc repudias, nec linguam freno coercere, animique impetus frangere, ac comprimere potes, ſed tibi furere atque inſanire certum eſt, Angelis que minimè cedere, niſi tantum ijs quoru

cognitionis modus eſt conſtitutus, altiusque omnino aſſurgere. quam ex vtilitate tua ſit; at illud ſaltem tibi impira, vt fratrum non condempnes, nec timiditatis eos cenſurando, aut arguendo, impietatis nomen imponas, &c. Ergo ſi prioribus Magiſtris, & vetuſtioribus non cedemus, & nos nec erudiendos tradamus, & in minimis quoque palmam deferamus, ſed potius condemnemus, & in impietatis, & erroris imponamus notam (vt quidam, vt dicitur infra, in S. Thomam nuper auſi ſunt facere.) Verendum eſt (vt idem Nazianz. dixit ibidem) ne propter animi elationem cadant, peniſque propter volatus ſublimitatem liquefactis miſere corruant: nam & ſi non ſint ex eorum numero, & de prædictæ classi impietate, qui in fide errent, eas operationes habendo quas domo ſecum afferant, vel qui gloriæ dominandi ſtudio iniquitatem in excelſum loquuntur, aduerſus ſanam doctrinam inſurgentes, vt hæretici faciunt; tamen in tertia claſſe (ait Nazianz. in Apologet.) collocantur, qui per imperitiã eiſque comitem temeritatem, aduerſus omnem doctrinam ſuillo quodam affectu gradiuntur, pulchraſque margaritas conculcant; vel in vltima claſſe, qui nec certam (inquit) vllam opinionem, nec diuina doctrina, vel probam vllam, vel vitioſam formam, impreſſionemque ſecum ferentes, verum ſermonibus omnibus magiſtris que ſeſe ſubijcients, tanquam ex omnibus id; quod melius certiusque eſt electuris, ac ſibi iſtis, hoc eſt, malis veritatis iudicibus, confidentes, à diſertis poſtea verbis, & ad perſuadendum comparatis ſubinde circumferuntur, atque verſantur: omnibusque ſermonibus obruti, protritique Doctoribus permutatis, ac multis litteris velut puluere in ventos facile abiectis (ô inſignem veçordiam) omnes, pura que fidei doctrinas ſaſtidiunt, pernicioſamque formam ſibi iſtis inſculpunt, ipſam videlicet fidem noſtram, vt incertam, nihilque ſani habentem

Superbus
Doctor ex-
probratur.

Stru-
eſt ſ-
ant-
Doſ-
deſp-

irridentes, & aspernantes, stulteque à doctrina professoribus ad doctrina condemnationem transeuntes. Ad hunc autem impietatis barathrum, Lutherum, ex Scholasticorum Sancti Thomæ Bonauenturæ, &c. contemptu, descendisse, suo loco demonstrabitur infra.

7. Non graues, & sapientes huius temporis ex omnibus ordinibus scriptores, ac celebres Theologos perstringimus; Illud enim præclarū, quod de Lampridio Oratore refert Sidonius, dicere solitum: Antiquos cū reuerentia lego, sine iniuria recentes, & Plinius: Sum ex ijs, qui miror antiquos, non tamen, ut quidam, nostrorum temporum ingenia despicio: Sed sciolos quosdam admonemus; qui eo pertingere solent, vel possent, ut veritatis terminos transgrediantur, quibus, ut dixit Nazianz. oratione prima de Theol. non aures dumtaxat, sed etiam lingua, atque adeo manus quoque ipsa, ut video, prurunt, prophanis videlicet vocum nouitatibus, & contentionibus falso nominata scientia, pugnisque disputationum, nullam vtilitatem afferentibus, &c. qui omni pietatis via sublata atque deleta, hoc vnum sibi proponunt, ut questiones neſtant, vel soluant, quemadmodum, qui in Theatris palestra artem profitentur, eaque certaminum genera, que non iuxta palestra leges, ad victoriam ferunt, sed imperitorum dumtaxat oculos perstringunt, ac laudem à spectatoribus captant, &c. maximè venditando multoties probabilia pro certis, & certa, ut probabilia creando; ut periculum sit (ait idem Sanctus) ne magnum fidei nostræ mysterium, in argutatricem quandam artem desciscat, Sic Paulum Samosatenum constat fecisse ex Euseb. libr. 7. Ecclesiast. Hist. cap. 28. quia in congregationibus Ecclesiasticis volebat à viris, & mulieribus sibi noua dicenti applaudi, & acclamari, antiquis PP. scriptoribus, & defunctis insultari. Sic & alij, de quibus Cassiodor, in lib. insti-

Stultorum est saniorū antiquos Doctores despiciere.

tut. cap. 11. quem locum ponderat Vualdenf. 3. tom. doct. 4. contra Vuitcleph. qui putabant, laudabile esse si quid contra antiquos saperent, & aliqui noui, ut perici viderentur, inuenissent. Perbellè, qui hos imitantur, disertissimè perstringuntur à Clem. Alex. lib. 7. Strom. his verbis, Ex ijs, qui declinant à veritate, ait Cle. Ale. alij se ipsos solos, alij vero propinquos quoque conantur fallere, atque ij, qui appellantur doctores, id est, opinionione sapientes, qui se veritatem inuenisse existimant, nullam habentes veram demonstrationem, se ipsos decipiunt, quorum non parua est multitudo: & questiones declinantium propter confutationes, & doctrinam vitantium propter condemnationem. Qui autem eos, qui accedunt decipiunt, hi sunt valde callidi, & astuti. Qui etiam si satis sciant se nihil scire, probabilibus tamen argumentis obscurant veritatem.

8. Superbus fuit ille Arianorum tumor, ex Alex. Alex. ep. Encyclica ad Orient. Episcopos apud Theod. lib. 1. c. 4. qui etiam neminem voluit ex antiquis patribus sibi comparari, neque illis, quibus nos ab ineunte aetate vsque sumus praeceptoribus, se pares existimari sinunt. Imo vero, ac vnus quidem collegarū nostrorum, vel ad mediocrem sapientiam peruenisse censent, sed se solos, sapientes, solosegestatem voluntariam sectantes, soli dogmatum inuentores, & sibi solis, & ea doctrina patefacta esse mysteria, que in nullius vnquam sub sole cogitationem, mentemque venerint, arbitrantur: aduersus quam temerariam vocem Episcopus ille exclamare conatus est. O impiam arrogantiam, ô insaniam, ô inanem gloriam cum furore coniunctam. O Spiritus planè Satánicos, qui impijs eorum animis velut calulum malitia obduxere: non diuina veterum scripturarum claritas vllum ipsis incusuit pudorem, non consensiens collegarum, & pia de Christo doctrina eorum audaciam repressit. Scelus nefariū, ne homines quidem, quippe qui sedulo

caueant, ne vllam omnino maledicam, & contumeliosam vocem contra Filium Dei eloquatur omnino ferre videntur. Eundem morem depingit in Manichæis S. Vinc. Lerin. cap. 14. Nobis inquit auctoribus, nobis principibus, nobis expositoribus, damnate qua tenebatis; tenete, qua damnabatis: reiicite antiquam fidem paterina instituta, maiorum deposita; & recipite, quoniam illa tandem horreo dicere, sunt enim tam superba, vt mihi non modo affirmari, sed nec referri quidem sine aliquo piaculo posse videantur. vnde S. August. in Psal. 67. vna mater superbia omnes hareses generat. Verendum est, vt sicut antiquos Patres suorum temporum Neoterici illi aspernabantur, & illis subijci detestabant, & propterea paulatim in errores prolapsi sunt, ita formidandum, ne dum Classici DD. in rebus grauibus nouitiolis adinventionibus postponuntur, & super sapientiam antiquorum, quidam se sapere, plura vidisse, & inspexisse gloriantur, vt in absurda, & commentitia incidant.

Refutatur
superborū
Scholasticorum
frivola solutio.

9. Obmurmurat gloriolæ cupidus, aliam esse de patribus, aliam de Scholasticis rationem: illos immane piaculum esse reiicere; istos sine erroris periculo explodi posse: Si in patrum choro Scholastici numerarentur, illis reuerentia debita æqualiter impenderetur: At nunc cum Scholastici, etiam veteres, sint in inferiori gradu, non mirum si illis præferri possint multi Neoterici, cum ratio cogit ab eorum placitis discedere.

10. Sed hanc technam olim S. Chrysoft. hom. 45. in imperfectum Matthæi propulsauit, exponens enim illam fictam phariseorum religionem, qui dicebant, si fuisset in diebus PP. nostrorum, non fuisset socij eorum, in sanguine Prophetarum, ait S. Doctor. Semper Iudæi præteritorum sanctorum cultores fuerunt, & presentium contemptores, & inimici viuentium, & amici mortuorum:

non enim sustinentes increpationes Prophetarum suorum, persequebantur eos, & occidebant, & concludit. Cum audieris aliquem beatificatem antiquos DD. proba illum qualis est circa suos doctores. Si enim illos sustinet, & honorat cum quibus viuit sine dubio, & illos honoraturus, si cum illis vixisset. Si autem suos contemnit; verè & illos contempturus fuisset si cum illis vixisset. Si ergo hi patribus solis se erudiendos tradant, & veteres Scholasticos subsequentes sibi æquant, & ab illis erudiri non se permittunt, quomodo recepturi essent patres, si illis sæculis vixissent, si posterioribus sæculis nobis proximis debita reuerentia non præstatur? Sint posteriores Scholastici classici patribus, nonne antiquiores omnibus etiam Neotericis? Quod si antiquiores, merito hoc solo titulo præferendi, quando cætera argumenta deessent. Sed si super antiquos iactent se Neoterici aliqui de eximia sapientia, illud Platonis obijcimus in Timæo, quod refert Theodoretus tom. 2. de Græcan. affection. cur. lib. 1. O Solon Solon, vos quidè Græci pueri semper estis, senex autem Græcorum nemo; nulla enim est apud vos sapientia, qua senio incanuerit. Sed de S. Hieron. in Ezech. de quibusdam sui temporis magistris dicebat, quod sunt quidam Ecclesiastici viri, qui dogmatum non custodiunt veritatem, sed de corde suo consingunt, magistramque habent presumptionem suam: simili errore detinentur, qui cum populo persuaserint vera esse, qua fingunt, & cum theatralem modum plausus concitauerint, & clamores; immemores sunt imperitiae suae, & adducto supercilio liberatisque sermonibus, atque trutinatis, Magistrorum sibi assumunt auctoritatem.

11. Quod si obijcias, ergo ne vllus erit in Ecclesia Christi religionis profectus? Habeatur planè, & maximus, dicam cum Lerinensi cap. 28. hanc objectionem repellente, sed ea lege, vt verè profectus sit ille fidei, non permutatio: Siquidem ad profectum pertinet,

vt in

Super
semper
parus

*Superbus
semper
parus.*

vt in semetipsa vnaquaque res amplificetur: ad permutationem vero, vt aliquid ex alio in aliud transfertatur. Et postea concludit post multa: *Fas est enim, vt prisca illa caelestis Philosophia dogmata processu temporis excurentur, limentur poliantur, sed nefas est, vt commutentur, nefas vt detruncentur, vt mutilentur: accipiant licet euidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant necesse est plenitudinem, integritatem, proprietatem: dicant nouè, non noua, antiquitatem expoliant, non vetustatem nouitate corumpant, super humeros gigantum veluti pueri positi, & si tectum attingant, meminerint super Pelion, & Ossa innixos, & ab humeris excussos, nanos apparere & humi repere. Esto autem (dicam cum Nazianz. oratione prima de Theol. sis ipse altus & sublimis, & sublimibus sublimior, & nubibus altior, si ita lubet, rerum ab occultis remotarum spectator & arcanorum auditor, post Heliam in sublime raptus, post Moysen de conspectu dignus habitus, post Paulum in Caelum euectus: quid tandem est, quod alios quoque vnus dies sanctos fingit (vocando hunc, vel illum alterum Basilium, alterum Augustinum) & Theologos creas, dicendo hunc, vel illum non inuidere Thomæ, non Bonauenturæ, eruditionemque ipsis velut inspiras, & multa eloquentium indoctorum Conciliabula facis. cur aranearum telis infirmos illaqueas, ex eoque tibi scitus, ac magnus videri? cur contra fidem crabrones excitas: id est, ex Billio num. 6. dando occasionem Ethnicis, vt fidem ex ista varietate & nouitate traducant? cur dialecticorum agmen nobis ex tempore produci non aliter, ac fabula olim gigantes? Cur leuissimos quosque homines supra veteres viri nomine indignos, velut collusum quandam in vnum torrentem cogens, & verborum illecebri, magis, ac magis effeminatas nouam officinam condidisti astute interrim eorum amenia ad utilitatem tuam abutens, ex eaque messem faciens?*

12 Quod si his Sanctorum documentis

quoque contradicis (talis enim est quorundam Theomachia) nec parturientem linguam vlla arte retinere potes, multa quoque alia, & honorifica argumenta tibi suppetunt, ad que morbum istum contradicendi, & nouandi, & arcana rimandi contra veteres, non sine fruge conuertere queas; Theologica lingue: Pythagora silentium, & fabas illas Orphicas insectare, &c. Stoicorum supercilium deijce, Cynicorum ingluuiem, & scurrilitatem impete, vacuum illud nugarum certè plenum incesse, &c. de mundo vel mundis philosophare, de materia, &c. in his enim argumentis; & scopum assequi vtile est, & aberrare minime periculosum, & nullum piaculum est contra veteres Philosophos aliquid inuocare, in Theologia vero, vt inscitia veniam meretur, sic temeritas contra veteres in rebus grauib. sapiendi, pœnam habet.

CAPVT IX.

Non pertinet ad depositum populorum sensus cum à DD. Ecclesia discrepat, nec illis preponendus, sed ab illo regulandus.

1. **E**st quidem & de communibus sapere in Dei rebus (scripsit Tertull. de resurr. carnis cap. 3.) Sed in testimonium veri, non in adiutorium falsi, quod sit secundum diuinam, non contra diuinam dispositionem. Quædam enim natura nota sunt, quædam vero apud sapientes. Inijs, quæ apud omnes nota sunt, ex communi consensu populorum, aded efficax est argumentum (vt idem Tertullian. lib. de testimonio animæ cap. 1. ad probandam Dei existentiam, animorum immortalitatem) vt communem etiam indoctorum hominum aduersus Philosophos sensum produxerit, dicens. Nouum testimonium aduoco, imo omni litteratura notius, omni doctrina agitatius, omni conditione euulgatius, toto homine maius; Animam, simplicem, impolitam, non qua scholis formata, bibliothecis exercitata,

*Cõmunis
populorum
consensus,
efficax est
argumentum.*

qua nec Academicis, & partibus Aëticis sapientiam eructat, sed quam in animo legebat veritatem impressam, ad Christianæ defensionis argumentum, & humanam incredulitatem ad fidem inclinandam, ita pronuncians. Si Deus voluerit, si Deus dederit, Deo commendo, Deus reddet, Deus inter nos iudicabit, vt mirum sit (ô grande testimonium veritatis) quæ dogmata Christiana suadeat, & apud ipsa Dæmonia testem efficit Christianorum.

2. Quædam vero nota sunt apud sapientes, à quibus imperiti & rudes, conceptiones cōmunes habent, quæ lumine quidem naturali sciri possunt, ab imperitis sciri tamen non possunt, credi tamē possunt, & conari debēt, vt discere possint, qui cum non discunt nec maioribus se submitunt, aded̄ obscuratur insipiens cor eorum, vt hæc ipsa notissima apud plures (vt quod anima sit immortalis, vel apud omnes sapientes, vt quod Deus sit) diffiteantur, vt si hinc conscientia populi contestantis Deum, vel animarum immortalitatem, audiatur, ibi vox Athea insonet, nō est Deus, & iterum apud Tertull. de resurrectione carnis cap. 3. Mortuum, quod mortuum & viuendum viuis, & post mortem omnia finiuntur, tunc ex his locutionibus, & si communes essent, meminero (ait Tertull.) cor vulgi cinerem Deo deputatum, & ipsam sapientiam sæculis stultitiam pronunciatam. Quisquis ergo sedem arguendo in erroribus popularibus sibi strueret, vt contra immortalitatem animarum, & huiusmodi Ethnicos Philosophos, vel vulgares locutiones attenderet insipientium, cum contra Dei dispositionem, hoc est, diuini luminis impressionē, hæc omnia adstruantur in adiutorium falsi, non pertinerent hæc sedes ad pietatis rudimenta, sed impietatis elementa. Audi Tertull. Si hereticus ad vulgi vitia, vel sæculi ingenia confugerit, discede dicam ab Ethnico ha-

retico, & si vnum estū omnes, &c. redde illi suos sensus, quia nec ille de suis instruitur. Quid cæco duci inmitteris si videris quid vestris à nudo si Christianum induisistis quid alieno vteris clypeo, si ab Apostolo armatus es mille potius discat à te carnis resurrectionem, immortalitatem animarum confiteri, quàm tu ab illo diffiteri. Quia si à Christianis eam negare oporteret, sufficeret illis de sua scientia, non de vulgi ignorantia instrui aufert. (subdit) Hereticis, quæ cum Ethnicis sapiunt, vt de scripturis solis sistant, & stare non poterunt, & subdit rationem, omnes enim sensus simplici: as ipsa commendat & compassio, seu sympathia, vel mutuuum responsum sententiarum & familiaritas opinionum, eoque fideliores existimationes, quia nuda & aperta, & omnibus nota definiunt: facillimè enim plerumque capiuntur mentes, de communione fauorabili sensuum: cæterum ratio diuina in medulla est, non in superficie, & plerūque æmula manifestis: nam quæ vulgaria sunt, sensui accommodata, multentia aures populorum, sensum, & imaginatione non transcendentia, & propterea notiora & plausibilia, quæ à vulgi capacitate remota sunt, altiora, sublimiora, abstrusiora, reconditiora. Persequar ergo propositum. Si communes vulgarium sensus, atque consensus è limpidio rationis fonte promanant, quæ & sensus quoque carnis corrigit, & emendat, certè malus est, qui eius testimonio non credit, tunc enim credens animæ in sua puritate, Deo credis naturæ auctori & animæ credens, tibi credis. Si verò phantasmatis decepta anima, vel familiaritate opinionum, vel philantia passionum ex sympathia sententiarum aliquid sibi contra veritatem elegerit, quod à lumine naturali discordat, suspectam habeas conuenientiam prædicationis. Quod si excedat eadem conceptiones communes intelligentiam plebeium, quis

Ratio diuina in medulla est, non in superficie,

Quæ reuelat mnes illas cœdū asstant, populū arguere submittant

rudis populi testimonium affumet ad corrigendos sapientes?

3. In illis autem quæstionibus, quæ lumine naturali cognosci nequeunt, sed ex diuina reuelatione dependent, distinguendum est. Quædam enim res ita sunt ad fidem pertinentes, vt cum ad notissimam veritatis regulam pertineant, omnesq; fideles ad ea credenda astringant, ex populi quoque sensu arguendi locum subministrant. Hinc quia Baptismi effectum omnes tenentur credere, ex populi voce, per baptismum dari peccatorum remissionem adnotat Augustinus de pec. mer. & rem. lib. 1. cap. 24. *Optimè Puncti Christiani, baptismum ipsum nihil aliud, quam salutem, & Sacramentum Corporis Christi, nihil aliud, quam vitam vocant.* Et in communibus Christianæ fidei capitibus, ait de vtilit. cred. cap. 17. idem, *imperitum vulgus marium faminarumque in tam multis & diuersis gentibus, credit & prædicat.* Et Iuliano Pelagiano obijcient dogma de peccati originalis existentia esse murmur populi, erudite respondit. lib. cap. 7. *Non tibi sicut calumniaris, solum populi murmur opponimus, quamquam, & ipse populus aduersum eos propterea murmuret, quia non est talis quæstio, qua possit etiam cognitionem populi effugere Diuites & pauperes, excelsi atque infirmi, docti, atque indocti, mares, ac femina nouerunt quid cuique genti in baptisinate remittatur.* Notissima enim regula veritatis est, quam nec famellas effugit, omnes nos concipi in originali peccato, & baptismi Sacramentum esse necessarium ad puerulos quoque abluendos. Et S. Basilius lib. de Spiritu sancto cap. 29. ex populi sententia, qui hymnum ad accensionem lampadarum canere solebat, probat conglorificationem Spiritus sancti cum Patre & Filio dicens. *Quis autem fuerit autor illorum verborum, quæ dicuntur in gratiarum actione apud lucernas, dicere non possum; Populus autem*

antiquam profert vocem, neque cuiquam visum sunt impietatem committere, qui dicunt: laudamus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum Dei. Item ex S. Augustino. 12. de ciuit. cap. 29. loquens de futuro aduentu Eliæ ad iudicium ait. *Celeberrimum est hoc in sermonibus cordibusque fidelium.* Et de liberatione Adæ à Limbo sic ait epist. 99. *De illo quidem primo homine patre humani generis, quod eum ibidem soluerit, Ecclesia ferè tota consensus, quod eam non inaniter credidisse credendum est, etiam si scripturarum canonicarum expressè non proferatur authoritas.* In his ergo fidei Catholicæ notissimis articulis, cum populi sensus sit sui prototypi, nempe fidei maiorum, signum, & imago tunc est Apostolici depositi. Vnde sapienter Augustinus epist. 86. *cum nihil statuit diuina Scriptura, mos Populi Dei, & instituta maiorum pro lege habenda sunt.* Sapienter morem populi, cum institutis maiorum suorum ab illis dependentem, coniungens, sicut & in dogmate de originali peccato, quod ex sententijs Patrum probat, consensum populi cum fide maiorum adiunxit dicens. *In hoc fidei firmissimo & antiquissimo fundamento, ipsa toto orbe diffusa, à se non discrepat multitudo.* &c.

4. At quædam dogmata sunt subtilia & difficilia, populi sapientiam exuperantia, & tunc cum non subtiliora credere adstringatur, & in fide maiorum acquiescat tantum abest, vt ad populos recurrere debeamus, vt potius ipsos populos, quos non intelligendi viuacitas, sed credendi simplicitas tutissimos facit, in arcem fidei recludere debeamus, ad prælia sapientissimis exeuntibus, vt pro eis iam tutissimè positis, fortissima ratione pugnetur, ex Aug. epist. 56. vnde cum Vuicleph in subtilioribus dogmatibus populi consensum vrgeret, tale responsum à Thoma Vuald.

Ad dogmata difficilia probanda, non subministrat populi consensus, sed fortissima rationis à sapientibus ponderata.

Ratio diuina in medulla est, non in superficie.

Quæ res reuelata omnibus ad illas credendum astringant, & ex populi consensu locum arguendi subministrant.

tom. 2. cap. 44. reportauit. Non ego dedignor laicos petere quasi viles, sed in subtilitatibus fidei desero sicut incautos. Præclare Nazianzen. in Apologetico 1. Quamuis multi ad montem acciti, aduocati que fuissent, inter quos Aaron etiam erat, duobus filiis iisque Sacerdotibus comitatus est, & 70. Seniores, ceteros tamen omnes eminus adorare iussos esse: Moysen solum propius accessisse, plebem verò ne simul quidem ascendisse, tanquam videlicet non cuiusuis esset Deo propius iungi, sed eorum dumtaxat, qui Dei gloriam Moyses instar concipere possent. Cumque Moyses legem de manu Domini suscepit, fulgura & tonitrua populos inferiori loco cohibebant, adeo, vt præclare secum agi arbitrentur, quod solam Dei vocem audirent, idque hac lege, vt se ipsos ante summa cura diligentiaque purgarent. At Moyses ascendit, nubemque perumpit, legesque & tabulas accipit, crassioribus quidem literales, acutioribus autem spirituales. Quid ita? vt populus ad subtilia rimanda non se intramitteret, nec auderet Sacerdotibus tabulas porrigere, sed à Sacerdotibus potius diuinam legem, eiusdemque intelligentiã susciperet. Quod si auderet populus, vel de subtilitatibus fidei differere, vel Sacerdotibus legem cum intelligentia tradere, in illa tempora incidere, quæ deplorabat Nazianz. in eodem Apologetico. Metus omnis ex animis pulsus est, in eiusque locum subrogata impudentia. Cuiusuis est scientia & profunditates, & rursus. Qui in plebeio ordine, grandiores atque præstantiores sunt: quin potius hi, apertum quoque bellum Sacerdotibus inferunt, subsidium ad persuadendum habentes pietatem.

5. Sed quale populi iudicium sit, Chrysostomus, eleganter expressit dicens homil. 2. in Ioann. Quid multitudinem esse arbitraris? procul dubio desidem, & nulli bonæ rei deditam responderes. Quid autem an ex illius numero fieri optares? Si quis eundem iterum interrogaret, non vti que mihi assensurum per-

suadeo. Nonne igitur maxime ridiculum est gloriam eorum (adde iudicium) aucupari, quorum ne similia quidem esse velles? Si autem dixeris multos etiam constantes viros hac esse sententia, idcirco longe magis contemnendos dicimus, nam si sponte sua contemptibiles sunt, cum multi fuerint, maiorem in modum digni sunt, qui contemnantur: singulorum enim amentia simul collecta multitudine ipsa fit auctior. Quamobrem si quis eos sigillatim castigaret, cum contra Patres & Doctores loquuntur, facile, quod vellet assequeretur: sin cunctos simul, nullus esset correctioni locus, cum numero ipso stultitia crescat, & pecudum more ducantur, quamcumque inuicem secularem gloriam atque opinionem securi. Quare bene deducit idem Sanctus lib. 2. de Sacerdotio, nequaquam vulgi opinionem veritati præpositam esse oportuit, & inferius dat rationem, nam sæpe vsu venit, vt opinio vulgi falsa sit, à qua tamen nihil periculi exoriri possit, si res ipsa tota per te prius exactè ac diligenter discussa atque examinata fuerit. Præclare Anacharsis, ex Tertullian. in apolog. cap. 1. ignorantes musicam detridebat de musicis ferre iudicium, multo magis, ait idem Tertullian. imprudenter damnasset, si de prudentibus vidisset iudicare, cum culpabilior sit imprudentia, quàm amusia. Certè nec Lyncurgus à Lacedæmonijs, neque ab Atheniensibus Solon, nec Camillus à Romanis tantam iniuriam passi essent, si integro iudicio fuisset populi multitudo, at ipsi experti sunt, quod scripsit Ennius.

Pellitur è medio sapientia, vigeritur res.

6. Nihil autem esset inconstantius fide nostra, si à populis de rebus ad fidem pertinentibus, iudicium esset expectandum, contemptis Ecclesiæ Doctoribus, atque Magistris: Non dicam annua, sed mēstrua, æphimera; esset fides, si populari sententiæ esset subiecta. Aspice Iudæorum popu-

populum Dei beneficijs allectum verum Deum colentem, mox populari inconstãtia, nouos recentisque adorare Deos, quos non coluerunt Patres eorum. Eundem intueri, Christum Dominum, tanquam Messiam verum recipientem atque acclamantem, paulò post eundẽ Barrabæ postpositum, morti adiudicatum. Paulo tanquam Mercurio, Barnabæ, ceu Ioui, Lycaonici populi diuinos titulos cū imolationibus obtulerunt A&C. 14. vnus diei periodo immutati aduersus eisdem insurgunt, nam Paulum lapidibus obrutum semiuuium reliquerunt. Alexandrinus populus Athanasio aduersus furorem Arii fuit deuotissimus, acramen Petri loco, quem Athanasium futurum Episcopum commendarat, populari nausea, & inconstantia Lucium Africanum suffecerunt, ex Socrate lib. 11 hist. cap. 2. & eierata fide Catholica, sub Arianorum vexillo militauit. Ipsi quoque Ariani eo clypeo suas hæreses tuebantur, quòd magnam populi partem suæ sectæ haberent obsequentem: Creuit autem scintilla hæc in eam flammam, ex Socrate lib. 1. cap. 19. & 2. cap. 2. Sozomen. lib. 2. cap. 26. & 3. cap. 2. Niceph. lib. 8. cap. 47 & 9. cap. 2. quia *pedetentim euagata, primum inter satellites, qui palatium frequentabant, deinde per multitudinis animos, qui urbem incolebant peruasit hæresis, & illius mali contagio ad alias prouincias quoque, & Ciuitates celeriter permeauit.* quare eo titulo suos subornabant Ariani, quod maior (vt iactabant) esset pars sub eorum castris, ea quæ sub vexillis orthodoxorum militabat. Lutherus populum sibi conciliauit loquens carni, & sanguini placentia, eumque multitudinem callidus veterator inspiceret sibi applaudentem, iudicium plebis, populorumque adeo extulit, vt singulos Christianos de doctrina, & dogmatibus posse cognoscere, & iudicare auda-

cter pronunciarit de captiu. Baby. cap. 11. Hinc Scholasticis contemptis, Patrum doctrinis explosis, Episcoporum subsellijs prostratis, tamquam onager liber vagans in vanitate sensus sui, rupit cœlestium dogmatum sepem, & velut singularis ferus depastus est vineam Ecclesiæ.

7. Vtinam ij, qui contemptis Patribus Ecclesiæ, & populorum iudicium expectant, attenderent, quod scriptum est Exod. 23. *Ne sequaris turbam ad faciendum iudicium (vbi Glossa ibidem) non populum sequendum, ait, sed Doctores, qui licet pauciores sint, sanioris tamen sunt consilij & d. 62. ait Cœlestinus ep. 3. cap. 3. docendus est populus, non sequendus.* procul dubio de ore Sacerdotis, non populi expectandum, quid in rebus fidei sit tenendum, vel respuendum. Esto, dictum est Moyfi, cap. 18. *Exodi, in populo in ijs, quæ ad Deum pertinent, vt referas, quæ dicuntur, ad eum, ostendat, quæ populo ceremonias, & ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, & opus, quod facere debeant;* populus verò timeat, & Sacerdotem vereatur, non legem præfigat, non suffocet Sacerdotem, vt secundum eius placita definiat, *Timuitque populus Dominum, & crediderunt Moyfi seruo eius.* Posuit Deus Pastores, & Doctores post Apostolos, *ne circumferamur omni vento doctrina,* Eph. 3. *ne uelut paruuli fluctuantes* ait idem Apostolus. Quis ergo Pastores, & Doctores instruet, qui instruendus suscipitur? *Boues arabant, & asina pascebantur* Iob 1. significando, vt minores fidei maiorum inhæreant, & nullo modo inuertatur ordo, vt Boues terram proscindant, hoc est, subtilitates aperiant, & Asinæ pascantur, vt exponit Greg. loquantur Doctores sapientiam, sed inter perfectos, & paruulis non detur esca subtilioris doctrinæ, ne fauces simplicium suffocentur. Simplicia elementa fidei tradantur iisdem, nullo pacto

virgula censoria, vt de dogmatibus diuidicer, tribuatur, nam si cæco vulgo tribuatur talis facultas, facile potest damnare, quod ignorat. At nihil est iniquius (ait Tertull. in Apolog. cap. primo) quam, vt homines oderint, quod ignorant, etiam si res mereatur odium, tunc enim meretur, cum cognoscitur an mereatur. Optimorum (ait idem) potius ille iudex est, qui cognoscit, & intelligit, quod ignorabat, etiam si res mereatur odium. Quare duplex esset peccatum populi iudicium vsurpantis, & de dogmatibus differentis, si de sua sapientia, dogmata tamen nesciens, supra Patres, & Doctores, vel contra, aut præter illos sentiret (quod tamen Patres probarent,) & iniustitiæ, odio habendo, quod nesciatur, cum bonum esse possit, quod ignoratur. Discat quis à populis, quod sensibus præsto est, at subtilia à sapientibus addiscat.

8. Quod si liberæ populis habentæ latentur, nedum religionis interitus, sed tragicus regnorum exitus expectabitur, Anarchia introducta. Hoc diserte Nicephorus Gregoras lib. 11. manifesto exemplo declarauit, qui videns suo tempore prophanum vulgus de mysterijs differere, signa quoque (vt euenit) iuranti Græcanici Imperij, exhibuit. Apud nos, inquit, etiam opificibus effusa sunt arcana Theologia: atque ita omnes inhiant ratiocinantiunculis, & sermonibus syllogisticis, vt herba, & pascuis armenta. Et illi quidem recta fide ambigunt, & quid, nec quoquo modo credendum sit sciunt, nec quid sit aliud, quod credere se dicunt. Illi inquit, & fora, & porticus Theologia impleuerunt. Neque solum huic testem facere impudicitia sua reuerentur. Quomodo autem non sit absurdissimum? Olim quidem cum florent Gentilium dogmata, ordinationem aliquam fuisse & arcana, qua Delphorum Theologia commissa erant; nulli alij, vel edicere, vel indicare licuisse, sine is

Plato siue Socrates, aut alius sapiens celebris sufficeret. Apud nos verò, qui purum pietatis mysterium profiteamur, ita cernimus profanari res diuinas, vt omnibus, qui de Theologia differere volunt, id liceat suo pte arbitrio, & suffragio, quæ omnia imminentis ruinæ Græcorum, apertum fuisse iudicium Scriptores non ignobiles testati sunt.

9. Sic Rex ille, sic Imperator, à Sacerdotibus mystica edicat. Præclarè Facundus Africanus Imperatori scribebat (cuius scripto monitus tandem ad Sacerdotes confugit) Melius est, ait, vt Imperator semet intra limitem suum contineat, quem cum transgreditur, perdere multos potest, lucrari neminem. Nam & suas officinas habent, vel artifices, omniaque ex proposito doceri videmus. Nunquam enim de tonsrina personare incudes audimus, & ignem illic in fornacibus anbelare. Neque comperimus à sutores quæ situm, qua cuiusque fabrica proportio latitudinis conueniret, & quam vtriusque conueniens congrueret altitudo: quomodo illa integrescere possunt, qua ab ipsis artis sunt præceptoribus instituta Schola. Idè in contemptu sunt diuina littera, qua nec suam Scholam, nec Magistros habent, vt de quibus peritissimè disputare se credat, qui nunquam didicit. Quibus verbis eruditus Imperator Iustin. conuoluerit fidei iudicium ad pp. Vigilium detulit.

10. Meritò ergo populorum consensus in rebus subtilibus fidei extra Apostolici serinia collocatur, & colloandum esse etiam ex Pontificum praxi in definitionibus apparet, quam ex S. Petro didicerunt: à vulgi enim sententijs de Christo alienus, solam illam pronunciauit sententiam, quæ in diuinæ reuelationis thesauris continebatur. Audiamus Ambrosium lib. de Incarnat. Dominicæ Sacram. ca. 4. Laudatur, ait, Petrus quia Dei Filium credidit, quem videbat, quia se ab imperita plebis rudibus adhuc opinionibus separabat. Denique cum

interrogasset Dominus, quid homines, de Filio hominis existimarent, cum diceretur vulgi sententia, Petrus tacebat. Taces ergo Simon, & respondentibus alijs adhuc taces, cum ipse sis primus, qui etiam non interrogatus interrogas, nec times ne reprehendaris à Domino, quia non respondes interroganti? Ideò (inquit) non respondeo, quia non interrogor meam, sed alienam sententiam: legi enim, vt non loquatur os meum opera hominum; opus autem est perfidorum perfidias predicare. Ergo taceo adhuc, quia non dum id, quod sentio interrogor: non proferam labijs, quod animus non probauit. Erit tempus quando respondeam: Interrogabor, & ipse, quid sentiam, tunc demum respondebo, quod meum est. Meum est enim fidem loqui, pietatem asserere, gratiam predicare. Non igitur, quasi pigrior sensu, voce tardior, tacet, nec quasi fastidiosus differt vocis obsequium, sed quasi cautus periculum vulgaris opinionis euitans, qui periculum non euasit salutis. Denique in posterioribus habes, quia exiliuit è nauis, vt occurreret Domino non gloria cupidus, sed obedientia pramaturus. Egregiam sanè praxim à Summo primo Pontifice Petro successoribus ostensam, semper omnibus in definitionibus Conciliorum, à Patribus & Summis Pontificibus æmulatam, quando exclusis populorū turbis, laicis quoq; Principibus, cū solis Sacerdotibus collationes facte inter Ecclesiasticos proceres, & discussæ, & nullo populi iudicio habito, iuxta regulas fidei, de fidei dogmatibus pronunciarunt.

CAPVT X.

Reuelationes facta particularibus personis, quia ad fidem Catholicam non pertinent, in depositi scrinio non locantur: recipiendæ tamen consequenter ad fidei confirmationem, vt & miracula.

CVM ergo fidei nostræ depositum, vt supra dictum est, ex vniuersalitate tēporis, locorum, & personarum testimo-

nium accipiat, eiusq; ratio formalis sit diuina reuelatio, non quæcunq; facta priuatis personis, sed publicis præconibus, & ministris sermonis, dicente Apostolo. super adificati super fundamentum Apostolorū, & Prophetarū, Eph. 2. & Tertull. ait Christum Dominū semel Euangelium. & eiusdē regule doctrinæ Apostolis delegasse, lib. de præscr. c. 20. & 29. cōsequens est, vt particulares reuelationes extra fidei arcam collocentur, cum à Prophetis, & Apostolis non fuerint Ecclesiæ consignatæ.

2. Hinc Paulus, qui per reuelationē acceperat Euangeliū, contulit illud cū Petro Gal. 1. ne fortè in vacuum curreret, vel cucurrisset: facili enim repulsam passus esset, si identitatem depositi publicæ doctrinæ à cæteris collegis prædicatæ, suffragio Petri ob signatā populi nō reperissent, & eatenus est Pauli reuelatio intra scrinia collocata, quatenus ipsissima, quæ iisdē prædicanda fuerat demandata. Graui etiam quæstione eorum circa legalia exorta, non reuelationes particulares adduxere, sed ex deposito publicæ doctrinæ Euangelicæ contra Iudaizantes est definitum.

3. Rationes etiam suffragantur. In politica enim benè ordinata, quæ ad rem publicam generaliter pertinet, non priuati homines referunt, sed publici oratores, & ministri, multo magis, quæ Deus reuelauit, non à priuatis, sed publicis ministris proponenda, & ab iisdē accipiēda. Amplius cū Ecclesia sit ministra obiecti fidei, & credendorum mēsurā, non ad priuatas personas recurrēdum, sed ad Ecclesiā, quæ quicquid illi cōsignatū est pandit, nec nouiter superinductū promulgat. Accedit, quod mēsurā debet esse infallibilis, & certa. 10. Mer. & 1. 2. q. 91. a. 3. is autem cui fit talis reuelatio particularis, infallibilitatis dono præditus non est: cum enim prophetia non sit habitus (quo vtantur prophetæ, vt volunt) sed actus;

Particula-
res reuelationes extra fidei arcam collocantur.

actus; contingit, vt propheta aliquando tangatur Spiritu sancto, aliquando dicat aliqua ex spiritu proprio, vt patet de Nathan quem consultuit Dauid, vt templum ædificaret, & deceptus est (vt tradit cum Greg. S. Th. quodlib. 12. a. 26.) vnde S. Augustinus lib. 6. confess. cap. 13. cum de futuro matrimonio suo deprecaretur Deū eius mater, vt per visum ei aliquid ostenderetur dicit, quod *videbat quidem vana, & phantastica, quo cogebat impetus de hac resatagēti humani spiritus, & narrabat mihi non cum fiducia, qua solebat, cum tu demonstrares ei, sed contemnens ea, dicebat enim discernere se, nescio quo sapore, quem verbum explicare non poterat, quid interesset inter reuelantem te, & animam suam somniantem.* Vnde argumentum, ex his visionibus ductum, vt fluctiuagum, & incertum (quia ab aduersarijs Hæreticis, quoque poterat usurpari) repudiat S. Augustinus lib. d. vnit. Ecclesia, cap. 16. vt gentibus enim Donatistis, vt ad eiusmodi visiones recurreretur in dogmatum discussione, sic eosdem perstringit. *Ostendat nempè Ecclesiam suam Donatus per omnes gentes diffusam: & non dicat verum est, quia hoc ego dico, aut quia hoc dicit ille collega meus, aut illi collega mei, aut illi Episcopi, vel Clerici nostri: aut idèd verum est, quia illa mirabilia fecit Donatus, vel Pontius, vel quilibet alius; aut quia homines ad memorias mortuorum nostrorum orant, & exaudiuntur, aut quia illa, aut illa, ibi contingunt, aut quia ille Frater vester, aut illa Soror nostra tale visum vigilans vidit, vel tale visum dormiens somnauit: remoueantur ista signenta mendacium hominum, id est portenta fallacium spirituum: aut enim non sunt vera, qua dicuntur, aut si hereticorum mira facta sunt, magis cauere debemus.* Et vnde quæso Tertull. vt patet lib. de anima cap. 9. effigiatam animam esse dogmatizauit, nisi ex huiusmodi visis, & somnijs? vnde Vincentius Donatista falsa

dogmata erustauit, & ad hæreticos scribendos libros conuolauit, nisi alterius Vincentij hæretici apparitione, & visione? lege August. de anima & eius origine lib. 3. cap. 2. Ille etiam alter Donatista reprehensus ab August. epist. 165. ad Genesios, qui Angelum sibi astitisse astuta nouitate fingebat. Quæ portenta Anabaptistæ ex iisdem fictis reuelationibus non euulgarunt? quæ Ecstatici? quæ Enthusiastæ? quæ alij fanatici, & impostores non publicarunt hæresum monstra? quot etiam non de media plebe viri mulierculis se se erudiendose eiusmodi visionibus, & reuelationibus tradiderunt, vt non dubitarint ex huiusmodi priuatis reuelationibus in rebus fidei decidendis firmum posse sumi argumentum apertè pronunciare?

4. Habemus pro veritate nostræ religionis firmanda, innumeras, easque veras visiones fide digna scriptas, in Ecclesia recitatas, in vitis SS. probatas, & à SS. Patribus receptas, quas nullus nisi temerarius, & impius negare potest. Carpum ætatis Apostolicæ coæuum visionibus illustratum scribit Dionys. epistola ad Demoph. Sanctus Cyprianus plurimis visionibus, & reuelationibus illustrari à Deo dignatus est, epist. 8. 10. 57. epist. 33. 34. 35. & epist. 69. vbi quoque addidit. *Quanquam sciam somnia ridicula, & visiones ineptas quibusdam videri, sed vtiq; illis, qui malum contra Sacerdotes credere, quam Sacerdoti. Quàm multas Sancto Martino factas reuelationes recenset Seuerus dial. 2. c. 14. & cap. 11. Helenæ visionem de Cruce Sancta inuenienda, quot Patres commemorant? Euseb. in vita Constant. lib. 1. cap. 22. Theod. lib. 3. cap. 17. Ambros. de obitu Theodos. Paulin. epist. 11. ad Seuerum, Chrysof. hom. 8. in Ioan. Pro reliquiarum inuentione visiones habitas scribunt*

Reuelationes priuatas per se ad fidem miraculorum non vt tecelem sed vt sequentia

bunt Auguft. de vnit. Eccl. cap. 16. & de Ciuitat. lib. 22. cap. 8. & r. retract. cap. 13. Ambrof. epift. 91. & 85. Paul. epift. 12. ad Seuerum. In Gregoriolib. 4. dial. cap. 55. cap. 56. & ho. 27. in Euangelia luce clariotes, autenticas visiones deprehendes multis viris sanctiffimis factas. In Beda alias grauiffimas lib. 4. Hift. Anglic. c. 14. & alijs; quibus Deo caram, & acceptam religionem nostram eiusque dogmata diuinis testificationibus Angelorum ministerio factis, factis superque reuincimus.

*Reuelatio-
nes priua-
tae pertinet
ad fide vt
miracula
non vt an-
tecedentia,
sed vt fe-
quentia.*

5. Verum hæc visiones non antecedentes (sicut etiam de miraculis dicimus) se habent; sed consequenter, non vt media sola ad probandam fidem, sed iuncta cum alijs, non vt antecedentia, sed vt subsequencia accipienda sunt. Hinc S. Auguft. de vnitae Eccl. cap. 16. cum præmisisset, ex Euangel. Luc. 24. quod Christus Dominus cum resurrexisset à mortuis, & discipulorum oculis videndum, manibusque tangendum Corpus suum offerret, nihilominus ne quid fallacia se pati arbitrentur; magis eos testimonijs legis, & Prophetarum, & Psalmorum confirmandum iudicauit, ostendens ea de se impleta, que fuerunt tanto ante prædicta. Ipse etiam Petrus Apostolus, vbi suam visionem commemorasset de transfiguratione Christi proprijs oculis visa in monte Thabor, subiicit nihilominus. Et habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene factis attendentes, &c. 2. Petr. 1. Vnde PP. & si multas perspectas visiones haberent, atque probatas, quibus non possent nostri aduersarij contradicere; tamen magis ex deposito argumenta sumpserunt, quam ex visionibus, vt nulla esset fallacia suspicio, maiorem enim obtinet auctoritatem Ecclesiasticum depositum, & Ecclesiastica auctoritas, quam quæcumque allegari possent priuatae visiones. Vnde in Conuersione Pauli, non tam visionem atten-

dere, quam inexpugnabilem, & inuictam Ecclesie naturam admonitus est; ostensumque ei visibilem, quam persequebatur Ecclesiam, ita esse inexpugnabilem, vt perinde esset contra illam dimicare, ac calces denudatos contra stimulum iactare. [Durum est tibi contra stimulum calcitrare.]

6. Verum quoque est, quod S. Cyprianus cum Synodo Africana, pacem lapsis dandam statuit ex diuina reuelatione, prius enim non dabatur pax nisi in periculo infirmitatis, vt fortiores essent ad passionis prælium. Motus est autem Sanctus ex necessitatis articulo imminens persecutionis, adiunctis etiam reuelationibus, dicens Epist. 54. *Sed enim cum videamus diem rursus alterius infestationis appropinquare coepisse, & crebris atque assiduis ostensionibus admoneamur, vt ad certamen, quod nobis hostis indicit armati, & parati somus, &c. necessitate cogente. censuimus eis, qui de Ecclesia Domini non recesserunt, &c. pacem dandam esse. & eos ad prælium, quod imminet armari, & instrui oportere; Obtemperandum est namque visionibus, atque admonitionibus iustis, vt à Pastoribus oves in periculo non deserantur. Et post adducit Scripturas, Ezech. 34. Ecce lac consumitis, lanis vos regitis, & quod crassum est interficitis. & oves meas non pascitis. Et subditur. ne igitur ore nostro, quo pacem negamus, quo duritiam magis humana crudelitatis, quam diuina, & paternæ pietatis opponimus, oves nobis commissa à Domino reposcantur, placuit nobis. sancto Spiritu suggerente, & Domino per visiones multas, & manifestas admonente & pacem lapsis dare. Vide, inquit, Pamelius verba non solum nunc, sed olim in Concilijs ab ipsis Ecclesie incunabilis vsitata, nam Act. 15. dicitur: placuit Spiritui S. & nobis. Vide etiam decretum primo innixum loco ab auctoritate Conciliorum desumpto, & illi visiones adiunctas subtequi, non præ-*

ire, conſequenter, nõ antecedenter afferri.
 7. Sed, & S. Felix 3. ad Petrum Antioch. primo tom. Concil. p. 2. in epiſt. decret. aduerſus additionem Triflagio appoſitam, qui crucifixus eſt pro nobis, ſic dicit. *Ab Angelis nobis laus iſta profluxit, qui ante Crucem dicebant, Sanctus, Sanctus, Sanctus, ſicut reſpicere Eſaias meruit: poſt Crucem verd cum laude clamabant, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis.* Denique cum tremotu Conſtantinopolis quateretur, populuſque in campo oraret, infantulus toto populo ſpectante cum Proclo Ciuitatis Epifcopo, in Cælum per vnã horã raptus eſt, ibique huiuſmodi didicit hymnũ: ruſusque deſcendens nunciauit, que in æthere audierat, dicens: de Cælo, quaſi de multitudine pſallentium huiuſmodi laudes inſonuiſſe aurib. ſuis: dictũque ſibi, vt eam laudationem populo indicaret. *Quam vbi populi inceperunt, Ciuitatem receperunt, Deoque per huiuſmodi laudem propitio factõ, ab imminente ira liberati ſunt.* Idem ſcribit Quintianus Epifcopus Auculanus, apud Baronium ann. 483. nu. 60. Vides ergo dogma Catholicum, primo ex ſcriptura, deinde conſequenter, ex ſuperabundantia, cœleſti reuelatione particulari, & probata confirmari. Secundum hunc ſenſum Auguſt. 10. de Ciuitate Dei cap. 31. dixit, aliquid Angelis reuelantibus, fidem adhibendum, *quapropter (ait) diuina auctoritati, humana cedat infirmitas, iſſque beatis, & immortalibus de vera religione credamus, qui ſibi honorem non expectant, quem Deo ſuo, qui etiam noſter eſt, deberi ſciunt.* Accipiuntur ergo, vt coadiuuantes iam reuelatam doctrinã, tales reuelationes, &c.

8. Nec obſtat, quod idem Auguſt. 7. cõtra Donat. c. 53. loquens de baptiſmo per iocum dato, dixerit. *Si totum ludicrè, & mimicè, & ioculariter ageretur, approbandus eſſet baptiſmus, qui ſic daretur, diuinum iudicium, per alicuius reuelationis oraculum, concordia oratione, & impenſis ſupplici deuotione gemitibus,*

implorandum eſſe cenſerem. Si quidem Auguſt. non de dogmate, ſed de facto loquitur, nec ſciri enim poterat animus, ſi ioco ſe, vel ludicrè miniſter baptizaret: vel ſi loquitur de dogmate, dicit expectandã quoque reuelationem, non primariõ, & abſolutè, ſed vt magis atque magis notiſſimum dogma ex alijs capitibus, ex hoc etiam roborari poſſet.

9. Duo ergo extrema cauenda. vnum ne paſſim tales reuelationes adſtruantur, ne uè eiſdem tanquam diuinæ regulæ innitãmur. Alterũ ne indifcriminatim omnes repudiemus; nam vt hoc impietatem, illud leuitatem oſtendit. Media ergo via procedendum eſt, nam, vel tales reuelationes ſiunt priuatis perſonis, vel proceribus Eccleſiæ. Si priuatis perſonis, tã de accipientibus, quã teſtificantibus, Papæ Gelafij documenta ſeruanda, imò Apoſtoli. *Spiritum nolite extinguere. prophetiis nolite ſpernere, &c. Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* 1. Theſſa. c. 5. Si de reuelationibus factis Proceribus Eccleſiæ, vel ab iſdem propoſitis loquamur, tam fidem, quã mores, vel cultum concernentibus, magnum authoritatis pondus habent, non tamen tale eſt, vt fide Catholica fideles adſtringantur ad eas credendas; nec enim de fide credendæ proponuntur, ſed vt media aſſumuntur ad dogmata ſuadenda, & probanda: ſicut, & ad canonizationem SS. vnde, & eaſdem reuelationes, vt probabiles, & moribus conducentes interdum probat Eccleſia, vt patet de reuelationibus S. Brigittæ, &c. ex qua doctrina euidenter apparet eiſmodi reuelationes, ad Apoſtolicum deſiſtum non pertinere, cum has non de fide accipiendas arctet Eccleſia, nec illis ſolis tanquam medio infallibili nitatur ad controuerſias fidei finiendas.

10. Sed etiam ſi miraculis, & ſignis doctrina

Reuelationes priuata, nec tanquam regula fidei admittenda, nec indifcriminatim repudianda

Doct
mira
appr
noſtr
ea eſt
de, n
lias
gula
conſi
tur.

*Doctrina
miraculis
opprobria
non propter
ea est de fi-
de, nisi al-
ias in re-
gula fidei
contineat-
tur.*

Arina aliqua approbaretur, non propterea fide credenda proponitur, si in deposito aliàs contineri non appareat. Prædicauerunt Apostoli mandante Domino, sed eodem cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis. Marc. 16, Et S. Paulus Hebr. 2. dixit de fide, quòd cum initium accepisset enarrari per Dominum, in nos confirmata est, contestante Deo. signis, & virtutibus, &c. ubi patet signa consequenter, non antecedenter in credendorum propositione se habuisse: nam, & qui taliter affecti sunt, vt fidei iugo colla submittere non sint parati, nisi signa, & prodigia viderint, meritum fidei amittunt, & de infidelitate taxantur. Quare meritò diuiti illi quærenti prodigia pro fratribus suis, responsum est, Luc. 16. *Si Moysen, & Prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.* Benè ergo, & sapienter analium dictator Baronius anno 451. aduerterit nullam Synodum in decisione controuersiarum fidei, miracula expectasse, sed eas ex deposito scripto, & non scripto Dei verbo terminasse: ibidemque confutat quosdam scriptores, qui dixerunt ante definitionem Concilij Chalcedonensis accidisse sequens miraculum, nempe, quòd cum de scriptis libellis hinc à Catholicis, illinc ab hæreticis, ijsque positus in sepulchro S. Euphemix ad sciendum vtra fides recipienda esset, accidit, quòd libellus ab Hæreticis conscriptus, ad pedes Sanctæ Martyris reptus sit: Catholicorum verò in eiusdem manu dextera, quam extendens, libellum porrexit Imperatori. Tale namque miraculum ostendit Baronius ex Zonara to. 3. non ante defensionem Concilij accidisse, sed postea ad confirmandum in fide titubantem populum, & peruicaciam hæreticorum extinguendam, vt accidit etiam quando S. Dominici liber Catholicus illæsus ab igne

exiliuit; combustis hæreticorum libris, & subdit Baron. *ad confirmandam fidem firmiorem esse propheticum sermonem, ipsam diuinam Scripturam, traditionem, quod & S. Petri Apostoli testimonio habetur expressum, vt supra dictum est.*

CAPVT XI.

Varijs vijs Diabolus attentauit sacrum depositum depradari & inuertere.

I. **H**Oc autem Sacrosanctum depositum varijs modis aggressus est versutus Diabolus (vt verbis Origenis vtar, lib. 1. in Iob.) per innumeros errores, per abundantes seductores, & pseudo-doctores, quibus hic mundus repletus est, quos nequissimus seminauit, quos atrocissimus ille produxit, quos malignissimus fecit. Igitur ad ea vsque tempora nempe Traiani, ex Euseb. lib. 3. c. 32. *Virgo pura, & incorrupta mansit Ecclesia, ijs qui sanum Saluatoris prædicationis canonem corrumpere conati sunt. si tum tamè aliqui fuerunt, in obscura quadam caligine, ad id vsque temporis delitescentibus.* Postquam autem sacer Apostolorum Chorus differentem sortitus est finem, & generatio illa præterijt, que diuinam sapientiam ipsis auribus audire meruerat, tunc impij erroris conspiratio, per seductionem eorum, qui alienam doctrinam tradebant, initium cepit, qui etiam, quando nemo amplius superstes erat ex Apostolis, iam nudo vertice contra veritatis prædicationem falsi nominis scientiam, ex aduerso prædicare conati sunt.

*Quo tẽpo-
re errores
inceperũ.*

2. Hi autem fuerunt alij primæ ætatis hæretici, quos Sanctus Ignatius martyr. Irenæus, & alij ex traditionis, & depositi inspectione refutarunt. Inter cæteros hi Nouatorum prodromi, hac via depositum aggressi sunt: Non esse asserendum aliquid nisi esset in Euangelijs, aut in archiuis repositum, ita refert S. Ignatius epistola ad Philadel. *Audui quosdam dicentes, nisi Euangelium inuenero in Archiuis, non credam.*

*A primo
saeculo re-
sistantur
hæretici ex
sacro fidei
deposito.*

Tali-

Talibus ego dico, quod Iesus mihi pro archiuis est, & poitea, nec enim spiritui debent archiua praeferri. Durum est contra stimulum calcitrare. Durum est Christo nolle credere. Durum est predicationem Apostolorum rejicere.

3. Alij postmodum traditionibus adhaerentes, in accusationem scripturarum conuersi sunt, vt scripsit Irenaeus lib. 3. c. 2. Subdolè alij fingentes se scripturas recipere, scripturis addiderunt, vel minuerunt, sicut & alij, qui traditiones receperunt, suas tamen Deuterofes, veluti centones, veris traditionibus affixerunt, multitudinem apocryphorum inducendo, vt scripsit idem Iren. lib. 1. cap. 17. Vnde, contradictorios libros aduersus Christi fidem attentasse, de Simonianis testatur Dionys. cap. 6. de diui. nom. Acta Apostolorum, & scripta Pauli impetierunt Ebionitæ, ex Polycarpo epistola ad Smyrnenf. Solùm Euangelio vtentes (ex Irenæo lib. 3. ca. 15.) legem, & præcepta Moyfi abominabantur. Et in ea contineri non Dei, sed hominum præcepta, Ptolomaitæ dicebant, ex Iren. lib. 4. cap. 29. & Theoph. ad Autholy. lib. 2. vetus quoque testamentum Cerdo rejiciebat (ex Iren. lib. 2. c. 66.) similiter, & Euangelia (Lucæ excepto) Acta quoq; & ep. aliquas similiter & Apocalypsim. Marcion, nouum quoque testamentum mutilauit, vetus respuit, ex Iren. lib. 1. c. 29. Similiter, & epistolas Pauli, legem & Prophetas Apellitæ, ex Tertul. in Apol. ca. 13. Tatiani nec Acta, nec epistolas Pauli recipiebant, ex Euseb. lib. 4. cap. 29. sed, & Athemonitæ ex eodem Euseb. scripturam corruperunt, antiquam fidei regulam proteruè, & impiè respuentes. Aquila, Theodotion temerè scripturam innouarunt, sicut & Symmachus, & hos inter se in vitiatione scripturæ non conuenisse, sed vnumquemque sua propria induxisse (adeò, vt exemplaria plurimum inter se

disfiderent) scribit Epiph. de pon. & mens. 4. Alij supposititia tacto librorum deposito copulare conati sunt: tales fuerunt Sethiani, libros septem nomine Seth proferentes. Encratitæ, Andreae, Thomæ scripta producentes: Achronitici Symponitæ magnæ, & paræ libros apponebant, vide Epiph. aduer. hæres. Multa quoque nominibus Prophetarum, & Apostolorum prolata fuisse ab Hæreticis, testis est Augustinus 14. de Ciuit. cap. 23.

5. Sed à Patribus depositum interim inuictè à furibus defendebatur. Et quidem ante persecutionis Diocletiani tempora liberius Euangelium decurrebat, doctrina Christi mirificè dilatabatur, custodiebatur, sine vlla contradictione depositum, ad fauentibus, & incredibilem beneuolentiam erga nostræ professionis religionem exhibentibus, ijs Principibus, qui Christo nomen dabant, vt latè Eusebius lib. 8. cap. primo. *Vt nec vesanus ille, & perditus Damon, vel suo ipsius conatu in inuidiam rapere, vel hominum insidijs vlla ex parte potuerit impedire.* Verum altissimo Dei consilio Diabolo potestas permiffa, vt Ecclesiam persecutionibus exerceret, Gentilium furorem armando, quo eam redderet illustriorem. Edictum ergo de tradendis sacris codicibus, vt igne cremarentur euulgatur, rursus persecutio, quæ fuit in omni prouincia instauratur, Præsides constituti, qui Sacros libros Sacrosancti depositi partem, vbi nam seruariantur, exquirerent, exquisitos adducerent, abductos in medio foro rogo imponerent, quod oculis proprijs inspexit Eusebius, l. 8. c. 2. Non desuerunt, vitæ temporali consulentes, qui codices consignarunt, vnde, vt hi traditoris titulum meruerunt, ita qui mori potius, quàm eos prodere maluerunt, illustri martyrij prærogatiua effulserunt. Plenæ his Ecclesiasticæ tabulæ, vbi commemora-

Ab hæreticis scriptura corrumpuntur.

memoratio legitur plurimorum Sancto-
rum Martyrū, qui spreto Diocletiani Im-
peratoris edicto, quo tradi Sacri Codices
iubebantur, potius corpora carnificibus,
quàm sancta dare canibus, maluerunt. In-
ter eos Ecclesiarum Præsules mirificè eni-
tebant, quorū si qui (quæ est humana con-
ditio) deprehensi fuissent persecutoribus
cessisse, tradendo, Codices, in Synodis, eo-
rum causa discutiebatur, & transgressores
amandabantur, ex August. 3. con. Cresc.
cap. 27. in Breui. collat. 3. diei cap. 3. Sic in
Synodo Cirthenſi, de multorum Episco-
porum causa tractatum est, multique à
gradu eiekti Traditores, qui postea rabie
perciti, Carthaginem adeuntes Maiorinū
Pseudoeπισcopum creantur, contra Cæ-
cilianum Episcopum: cumq; ijdem essent
manifestissimi traditores in Cæcilianū tra-
ditionis crimen falsissimè retorserunt, &
Schismati hæresim addiderunt, cuius se-
mina Lucilla factiosa femina peperit, aua-
ritia succriuit, ambitus roborauit, & à Do-
nato successore Maiorini cum Schismate
Donatistarum nomen eorū factio assump-
psit. Præ ceteris autè depositi custodibus
Romani præsules enituerunt, & quamuis
Donatistarum patroni aliquor, eos pro-
scindere ausi sint, August. illos redarguit
dicens, *Quid ergo iam opus est, vt Episcoporum
Romana Ecclesia, quos incredibilibus calumnijs
infectatus est, obiecta ab eo crimina diluamus?
Marcellinus, & Presbyteri eius Melchides, Mar-
cellus, & Syluester traditionis codicum diuinorū,
etiam thurificationis ab eo crimine arguuntur,
sed nunquid ideo etiam conuincuntur, aut conui-
cti aliqua documentorum firmitate monstrantur?*
de vnit. bapt. con. Petilia. c. 16. & quamuis
id accidisset, hoc nihil præiudicat. Audi
August. Non sanè (ait Sanctus) parua est pa-
rumque gloriosa consolatio cuiuscumque, si ab
inimicis Ecclesia cum ipsa Ecclesia criminamur.
Eius tamen defensio, non in eorum hominum

*defensione consistit, quos isti nominatim falsis
criminationibus appetunt. Prorsus quales fuerint
Marcellinus, Marcellus, Syluester, Melchides,
Mensurius, Cæcilianus, atque alij, quibus obij-
ciunt pro sua defensione, quod volunt, nihil præ-
iudicat Ecclesia Catholica toto terrarum orbe dif-
fusa, nullo modo eorum innocentia coronamur,
nullo modo eorum iniquitate damnamur. Si bo-
ni fuerunt, in area Catholica tritura, tanquam
grana mundati sunt. Si mali fuerunt in area Ca-
tholica, tritura tanquam stipula comminuti
sunt. Intra istam arcam boni & mali esse possunt,
extra eam boni esse non possunt.*

6. De cælo pugnatum est contra op-
pressores sacri depositi, nam (vt scribit Vi-
ctor. Vticensis lib. 3. de persecut. Vuanda-
lica) cum Fundanus Ciuitatis illius quon-
dam Episcopus scripturas Dominicas tra-
deret exurendas, & magistratus sacrilegus
ignem apponeret, subito imber sereno calo
diffunditur, ignis scripturis sanctis admotus ex-
tinguitur, grandines adhibentur, omnisque ipsa
regio, pro scripturis Dominicis, elementis furen-
tibus, deuastabatur.

*Miraculū
pro depositi
defensione.*

7. Hæc depositi inuasio, aperta verbi
Dei scripti, & non scripti cum cæterorum
dogmatum orthodoxorum primitiuis sæ-
culis & nonnullis sequentibus, sagitta fuit
volans in die, & Dæmonium meridia-
num, hoc est, aperta & manifesta sæuitia,
& æstus diaboli, & ministrorum eius hæ-
reticorum atque Gentilium, armis, id est,
sagittis, linguis depositum inuadentium,
Verùm timore etiam nocturno, & negotio per-
ambulante in tenebris (hoc est, occultè, &
per noctem) idem depositum adorsus est
per ministros tenebricosos. Nec mirum,
nam ex Nazianzen. oratione de calamit.
animæ suæ: *Semper humano generi insensus, at-
que infestus Diabolus, nec cum ipse ob nefarium
consilium suum è calo in terram præceps actus sit,
ex terra Calites fieri pati potest: miserrimus nunc,
qui primaria excellentissimaque pulchritudinis*

gloriam summumque, ac regium Dei honorum affectans, nihil aliud est consecutus, quam ut pro luce tenebris obtegeretur. Eoque fit, ut tenebrosos actionibus semper oblectetur, tetricque, ac caliginosi vitij principatum in terra teneat. Duplicis porro ille forma est, atque obliquo & versipilli consilio, alios aliosque subinde laqueos necit, est quidem illa caligo obscurissima.

*Libidinis
æstro fu-
rentes sa-
crum de-
positum
impetunt.*

8. Infidijs quidem laqueos nexuit, quando carnis quoque illecebris inescavit animales spiritum habentes, & ad suam naturam pertraxit. Hinc vxorum communitas à Simone introducit. Epiph. hæref. 21. In multiplici fœminarum coitu, turpibusque, ac intollerabilibus actibus (quos nec dicere fas est) versabantur Nicolaitæ, ex eodem hæf. 25. lumine amoto ad cœnam conuenientes viri cum mulieribus turpiter alij miscebantur ex Clement. 3. Strom. Carnis voluptatibus insatiabiliter inseruiebant Valentiniani, ex Irenæo lib. 2. cap. 8. 9. 10. Post epulas ad æstrum se cõuertebant Gnostici, viro vxorem suam alteri concedente ex Epiph. hæf. 26. Fœminas maximè honestas, & circumpurpuratas Marcossiani corrumpebant, ex Iren. lib. 1. cap. 8. nudi in Hypocaustis, & locis subterraneis lucem fugientes conueniebant Adamitæ: communesque mulieres faciebant, & lumine extincto, promiscuè in quamcumque incidissent commiscebantur, ex Theodor. lib. 1. hæref. fabularum. Harum turpitudinum hæredes fuerunt Symmachiani discipuli Patricij Manichæi, & alij. Et nouissimè Anabaptistarum examina, Condormientes, & Fratres (vt vocant) de familia charitatis, sunt imitati.

9. Hoc modo (vt dicit Eusebius 4. Hist. cap. 7. qui iam pridem persecutionum procellis (hoc est, aperto Marte) & impetu hæretico, Machæra, scripturas adoriendo, aduersus Ecclesiam dimicauerat, ab illis vijs interclu-

sus, veris perditis, & plenè prestigijs tanquam quibusdam instrumentis, ad perniciem animarum, atque adedò ministris ad interitum comparatis, vsus, alio insidiarum genere oppugnare, omnesque vias excogitare voluit, quibus prestigiatos & homines fraudulentos, illam ipsam nostræ religionis appellationem callidè pretercentes, non modo fideles, quos fortè laqueis suis irretirent, in profundam interneccionis voraginem vna secum precipitarent, sed etiam fidei ignaros, rudesque perditis illis conatibus pariter ab auditu, qui ad salutare Dei verbum patebat, penitus auerterent. Si quidem propter spurcicias Gnosticorum, malè audiebat Christianorum nomen, quod hæretici ideo assumebant, vt negotia perambulanti in tenebris excercerent, vt coacti sint Tertull. Iustinus, Clem. Alex. Orgia illa, & infanda mysteria apologeticis scriptis demonstrare, non à Catholicis Christianis, sed à tenebrosos hominibus Gnosticis exerceri.

10. Sed rursus inuidus diabolus iterato circulo, arma lucis assumens & meridiei fulgorem, multa sub pietatis specie dogmata introducere cœpit, & depositum sacrum adoriri. Nam per Pseudoapostolos sub specie pietatis, & primo sub continentia laude nuptias sugillabat, quos postea secuti sunt Adamitæ, Manichæi, &c. Sub specie misericordiae Caiani dicebant peccatores inuisos quidem esse Deo, sed nullam noxam pro malefactis recipere, ex Theodoro. Hos postea imitati sunt ex parte Origenistæ, docendo Dæmones tandem saluandos, ex Aug. hæf. 43. Sub specie rigorositatis disciplinæ Ecclesiasticæ, lapsis veniam negabant Nouatiani, & fores Ecclesiæ intercludebant, ex Theod. Sub pallio virtutis taciturnitatis, adedò silentio studebant Passarolonchitæ apud Philastr. hæf. 163, & August. hom. 63. vt nulli rei nisi silentio retinendo vacarent. Sub specie temperantia Tertullianistæ Catholicos, ani-

Sub pietatis specie impetum sacrum detestantur.

*Illibatis
sacris
Matr
Dei v
nitas
lij te
brarū
pugna*

males vocabant, quod superinducta ieiunia trium quadragesimarum à Montanistis nollent obseruare. Sub specie pœnitentiæ nudis pedibus supersticiosè incedebāt Helcesetæ ex Philast. hæc. 82. Sub specie castitatis Vallesij (alias dicti Eunuchi) se ipsos castrabant, & peregrinos quoque in vinculis alligatos, abscindebant.

II. Sed vt dicit Hilarius 8. lib. de Trinit. Pij quoque professionibus fidei, impia perfidia contradictiones attexuerunt Ariani, profitentes vnum Deum, vt simplicis fidei hominem captantes, dum subiiciendo percontabantur, an etiam Christus Deus esset, per vnius Dei fidem, à Christi Dei confessione depellerent: dum iam non vnum Deum sit, si sit Deus constituendū & Christus. cumque scripturarum eloquijs Ariani reuincerentur & Patrum doctrinis, illi reclamabant: Pium est, quod volumus. Sed idem Hilar. scribens eos retundebat, lib. de Synod. contra Arianos, dicens. Ne damnemus PP. ne animemus hereticos, ne dum heresim expellimus, heresim nutriamus, & iterum sic eos oppugnat. Hoc nunc sub falsa pietatis specie efficiunt, hoc nunc sub specie prædicationis Evangelicæ laboratur, vt Dominus Iesus, dum prædicari creditur, denegetur. lib. contra Arianos, seu contra Auxentium.

12. Et Anticomarianos quoque (teste Epiph. hæresi 78.) Diabolus aduersus Christi Domini matrem fuscitauit, hostes puritatis Virginalis. Sed quos tenebris, in oppugnanda virginitate Deiparæ circumuenerat, sub specie pietatis, & lucis Collyridianos excitauit, qui vltra decorum Virginem honorantes, illam pro Deo coluerunt, eidem, mulierum ministerio, sacrificantes. Vnde eos perstringens sic dixit. Ceterum quandoque, & proclius est ad praua conuerti mentem, quam ad necessaria, cum lubrica sit nostra humana ratiocinatio, & non citò dirigat imperium suum ad rectam viam Domini, sed declinet nunc ad dexteram, nunc ad sini-

stram, & rursus aliter vertatur nostra malitia circa easdem cogitationes, & impellat nostram modestiam, rursus ad alias vias pergere coacti sumus, ne forte hoc ipsum, quod abundantius Virginem laudamus, fiat alicui in offendiculum imaginationis. Qui enim in filium blasphemii sunt (quemadmodum à me supra ostensum est) natura ipsum abalienare à Patris deitate conati sunt. Alij verò rursus aliter sentientes, nimirum velut amplius honorare progressi eundem esse Patrem dixerunt, & eundem Filium, & eundem Spiritum sanctum, est autem vtriusque insanabilis plaga. Sic etiam de sancta hac, & B. Virgine aliqui quidem contumelia afficere ipsam ausi sunt, velut copulatam carni post maximam illam, & synceram Domini dispensationem, aduentus ipse in carne, & est hoc impientissimum & flagitiosissimum: Quemadmodum autem dicimus nos hoc audiuisse, quosdam ita ausos fuisse, vt facillimè se ipsos proiecerint in peccatum, sic admirati sumus, quod aliud rursus audiuissimus, alios nimirum ita despere, vt in tractatione de ipsa Sancta semper Virgine pro Deo hanc introducere studuerint, & adhuc studeant, & furore quodam & amentia ducantur. Et post enarratam hæresim Collyridianorum, qui per mulieres collyridem eidem sacrificabant (quod Diabolicum opus, & spiritus immundi doctrinam appellat) subdit. Non

Collyridianis imperiè depositum, sub pietatis specie.

conuenit colere sanctos vltra decorum, sed honorare ipsorum Dominum. Cesset itaque error seductorum. Neque enim Deus est Maria, neque de calo corpus habet, sed ex conceptione viri & mulieris, secundum promissionem verò velut Isaac disposita.

Veritas decernitur.

13. Audiant documenta Epiph. qui sub obtentu pietatis ausi sunt dicere, vel B. Virginem conceptam de Spiritu sancto, vel osculo Ioachim, & Annæ absque copula procreatam, vel in vètte Annæ in gloria conceptam, videndo diuinam essentiam, & huiusmodi. Idem Epiph. hæres. 79. ait. Sicut autem per consumeliam Anticomariani,

qui hac opinari videntur nouas opiniones in cogitationes hominum seminant, sic etiam hi Collyriani ad alteram partem inclinantes, in summo detrimento deprehenduntur, quo illud, quod apud externos quidem Philosophos celebre est, dum dicunt: Extremitates aequalitates, etiam in ipsis impleatur. Aequale est enim in vtrisque his se-ctis detrimentum, cum illi quidem vilipendant Sanctam Virginem, hi verò rursus vltra decorum glorificent. Hi enim, qui hoc docent, qui sunt praterquam mulieres? Muliebri enim genus lubricum est, erroneumque, ac intellectu humili pradiatum, etenim & ipsi Diabolo visum est hoc à mulieribus euomere. Quemadmodum enim supra apud Quintillam, ac Priscillam ridicula sunt dogmata, ita etiam hic; & in fine vocat hanc hæresim Cantharidem forma quidem auricolorem, alata verò, & volantem, venenaque iaculantem, & virus in se ipsa habentem.

14. Felix quoque Tertius inuehitur cõtra Petrum Fullonem, quod sub pietatis specie Trifagio addiderit, Qui crucifixus es pro nobis. Quemadmodum, ait, qui piscationem sectantur, hamum esca contegunt, & ex improviso capiunt pisces, sic & tu Angelica locutioni additionem induxisti, & trifagia deprecationis, quasi pietatis obtentu diram impietatem excogitasti. Præclare etiam scripsit Cassianus lib. 1. de Incarnat. cap. 2. Non minoris erroris est Domino nostro IESU Christo impropria addere, quàm propria denegare: quicquid enim de illo non ita dicitur, vt est, etiam si honor videatur, iniuria est. Ergo, & si pietatem supradicta asserta incautis primo aspectu, redolere viderentur, etiam si deuotio erga Christum, vel Virginem Matrem prætexeretur, si non dicuntur, vt sunt, pia dicenda non sunt, sed potius pietati officere, vt dicebat Sanctus August. epist. 8. dicendo. Posset aliquibus videri etiam de laudibus Dei esse officiosa mendacia, vt apud homines pigriores dilectio eius ardeat. Atque ita

nusquam certa erit in libris Sanctis, casta veritatis autoritas. Nonne attendimus eundem Apostolum cum ingenti cura commendanda veritatis dicere, si autem Christus non resurrexit, inanis est predicatio nostra, inuenimur, & falsi testes Dei, quoniam testimonium diximus aduersus Deum, quod suscitauerit Christum, quem non suscitauit, si mortui non resurgunt? si quis huic diceret, quid in hoc mendacio perhorrescis, cum id dixeris, quod etiam si falsum sit, ad laudem DEI maxime pertinet? nonne huius detestatus insaniam, quibus posset verbis, & significationibus in lucem penetrata sui cordis aperiret, clamans. Non minori, aut fortasse etiam maiori scelere, in DEO laudari falsitatem, quam vituperari veritatem? cuius dicti ratio assignatur à S. D. in eum locum Apostoli 1. Corinth. 15. lect. 2. quia (ait) intellectus noster nunquam potest tantum laudare DEVM, quin deficiat à perfectione illius, & ideo si non totaliter intellectus omnem veritatem de DEO possit intelligere, hoc est, ad excellentiam DEI, sed si attribuat DEO aliquid, quod non habet, vel non facit, videtur, quod intellectus noster sit maior DEO, & intelligat aliquid maius eo, quod sibi falsè attribuit, hoc est, certitudine fidei eidem attribuendo, quod non facit, vel non est certum fecisse, & eadem fide laudare, quod certò nescitur ex diuinis fidei regulis, an fecerit. E contrario vero non laudantes laudanda diuina opera (& si ob simplicitatem illorum operum, & humilitatem respiciantur à pusillis, sub specie pietatis) non parum pietati officiant. Quare S. Hilar. lib. de Synod. sic talibus occurrebat, Vobis fratres dico, qui iam non lacte alimini, sed firmo cibo veritatis. Nunquid, quia ista sapientia mundi non intelligit, & his stulta sunt, nos cum mundo sapientes erimus, & hæc stulta esse credemus? & quia hæc impijs ceca sunt, nos non lucebimus in intellecta veritate doctrina? Malè Sanctis rebus praiudicatur, si quia sancta à quibusdam

Principes
faculares
ex ambi-
tione auli-
corum de-
positum im-
petunt.

non habentur, esse non debeant. Non ergo gloriemur in Cruce Christi, quia scandalum mūdo est, neque ut viuente Deo mortem predicemus, ne ab impijs, Deus mortis arguatur. Aequale ergo periculum est, vel quæ ad maiestatem pertinet addere sub pietatis obtentu, vel quæ ad humilitatem attingunt, propter scandalū denegare. Securæ verò vocis est asserere quæ à fidei regula, & in deposito traduntur, ut nec insolentia, intuitu maiestatis fabricemur, nec humilia respectu humanitatis confiteri erubescamus, nec vnquam putemus dogmata ad pietatem pertinere, nisi publico Ecclesiæ caractere obsignata, ad idem depositum pertinere, declaretur, nam rectè S. Cyprianus lib. de vnit. Ecclesiæ. *Aduersarius Diabolus, qui secundum Apostolicam vocem transfiguratur se in Angelum lucis, ministros subornat suos, asserentes noctem pro die, inieritum pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub pretextu fidei, Antichristum sub vocabulo Christi, & dum verisimilia mentiuntur, veritatem frustrantur, & rationē assignat. Hoc ideo fit, quia ad veritatis originē non reditur, nec caput queritur, nec magistri cœlestis doctrina seruatur.* Dicamus, & nos, quòd ad depositum non confugiatur.

16. Sub specie quoq; religionis defendendæ, & Ecclesiasticæ Hierarchiæ tuendæ, Principes sæculi aliquos animauit ambitio aulicorum, ut in ea, quæ Pontificalis ordinis sunt, censoriam virgulam arripiant, contra quam vulpinam persecutionem sic exclamauit Hil. contra Constantium. *Pugnauimus contra persecutorem fallentem, contra hostem blandientem Antichristum, qui non dorsum cedit, sed ventrem palpat, non caput gladio dissecat, sed animam auro occidit: Non ignes publice minatur, sed gehennam priuatim accendit, Christum confitetur, ut neget, Ecclesia testis constituit, ut fidem destruat. & postea. Ac primum misereri licet nostra atati laborum, & presentium temporum stultorum opiniones ingemiscere, qui-*

bus patrocinari Deo humana creduntur, & ad tuendam Christi Ecclesiam, ambitione seculari laboratur, & subdit: Oro vos Episcopi, qui hoc vos esse creditis, quibus nam suffragijs ad predicandum Euangelium vsi sunt? quibus adiuti potestibus Christum predicauerunt, gentesq; ferè omnes ex idolis ad Deum transeunt? an ne aliquæ sibi assumebant è Palatio dignitatem? postea. At nunc proh dolor! diuinam fidem suffragia terrena cōmendant, inopsq; virtutis sue Christus, dum ambitio nomini suo conciliatur arguitur. Cumque hoc sit Episcoporum, non Principum discernere, quid ad depositum pertineat, optimè contra eundem Imperatorem scripsit Athanasius epistola ad solit. vitam agentes, velle tale iudicium sub specie defensionis Ecclesiæ vsurpare, esset abominationem desolationis in templo Dei erigere, subdens. Quod si istud est iudicium Episcoporum, quid commune cum eo habet Imperator? sin contra ista, minus Caesaris constantur, quid opus est hominibus titulo Episcopi?

17. Quamuis autem multi fuerint Ecclesiastici iudicij vsurpatores, acerrimè tamen illis contradictum est, nam & ille dixit; in fidei negotio, Sacerdotum debet esse collatio Ambros. ep. 32. ad Valentinianum: & Valentinianus epistola ad Synodū Ephes. scitè prænucciavit. *Qui Sanctorum Episcoporum Catalogo adscriptus non est, non debet Ecclesiasticis negotijs, & consultationibus se immiscere.* Porro temeratores, qui manus in deposito discernendo appoferunt, diuinam vindictam expertos esse, annalia luculenter testantur.

18. Pergo alia etiam via per nimiam exaltationem sæcularis Principatus contra leges Ecclesiæ, Ecclesiasticam destruere libertatem conatus est Diabolus versipellis. Vnde de quodam sui temporis Rege conquestus est S. Bernardus epist. ad Honorium Papam pro Senonensi. *Postremo quis ambigat, non aliud eum, quam oppugnare reli-*

*Propugnata
tura à Pa-
tribus de-
positum sa-
crum.*

*Principes
sæculares
ex ambi-
tione auli-
corum de-
positū im-
petunt.*

tionem, quam nimirum apertè sui regni destru-
 ctionem, sua corona proclamat inimicam, & al-
 ter Herodes Christum non iam in cunabilis ha-
 bet suspectum, sed in Ecclesijs inuidet exaltatum.
 Ob eiusdem libertatis inuasionem docet
 Bernardus ser. 33. in Cant. quod plaga a-
 mara fuit in persecutione Gentilium con-
 tra Ecclesiam, amarior in persecutione
 Hæreticorum, amarissima in persecutio-
 ne filiorum, illudque Ezechia impleri. Ecce
 in pace amaritudo mea amarissima. Dum di-
 cunt Pax, Pax, & non est Pax, vt eleganter
 idem S. profequitur: & per pacem inferūt
 Ecclesiæ bellum, indebitam sibi potesta-
 tem vsurpando, operantibus id spiritibus
 erroris. His modis à primordio spiritualis
 malitia auspicata est ad Sacrosancti depo-
 siti inuasionem,

CAPVT XII.

Furibus, & latronibus, Sacri depositi inuasori-
 bus, Ecclesia Proceres, Romanos verò Pon-
 tifices præcipuè restituisse.

I. **A**D nostrorum quoq; dogmatum
 prædicationem (quia erant anti-
 quitatis sigillo munita, & per manus tra-
 ditum depositum ostendebant) nullus vn-
 quam nos est demiratus, nullus vnquam
 velut tunc primo recens, nouum, & inau-
 ditum potuit dogma designare, nullus de
 inuasionem notauit, nec vt prædones, & fu-
 res exterruit, & insectatus est. Soli Hære-
 tici de quibus etiam scripsit magnus Basi-
 lius ep. 63. Tantam cõtra nos impudentiam in-
 duerunt, vt & somnia in nos comminiscatur, do-
 ctinam nostram vt nociuam traducentes, qui
 tamen, etiamsi capitibus suis vniuersa eorum
 mensum, quibus arborum folia sternuntur, phã-
 tasmata complecterentur, nullam nobis prorsus
 poterunt aspergere calumniam, quandoquidem
 plurimos habeant singula Ecclesia, qui veritati
 testimonium ferunt.

2. Nouitia verò eorum doctrina vix or-

ta, illicò contradictionem passa, designa-
 tis authoribus, tempore notato, dogmate
 de nouitate conuictò. Semper ergo obser-
 uatum est, quod exortis hæresibus defen-
 sores depositi sunt à Dei prouidentia de-
 stinati: & vt verbis Eusebij vtar libr. 4.
 Hist. cap. 23. Ecclesiarum Pastores, vbique Hæ-
 reticos tanquam immanes quasdam, & agre-
 stes bestias à Christi ouibus arcere, & à præda
 depellere laborant; interdum fratres admonen-
 do, cohortandoque, non raro ipsos Hæreticos a-
 perto Marte adoriendo, & coram absque scripto,
 cum differendo cum illis, cum eorum errores re-
 futando; nonnunquam quibusdam commenta-
 rijs diligenter, quos scriplerant, opinationes ab
 illis inuentas accuratissimè coarguendo. Et
 semper, vt elegantissimè tradidit S. Vin-
 centius Lerinen. cap. 9. Semper hic mos in Ec-
 clesia viguit, vt quanto quisque foret religiosior,
 eo promptius nouellis adinventionibus cõtraheret,
 exemplis (subdit) plena sunt omnia. Quæ vi-
 dete non graueris in primo nostro tomo
 cath. præscript. à pag. 606. vsque ad finem.
 Clara quoq; est euangelica parabola ziza-
 niorũ, vbi præsto sunt serui vigiles patrisfa-
 milias ad zizania detegenda, & ipsa Dei
 Ecclesia ex August. ep. 119. cap. 19. inter
 multam paleam, multa que zizania constituta,
 multa tolerat. Et tamen, quæ sunt contra fidem,
 vel bonam vitam non approbat, nec tacet, nec
 facit. Quomodo autem tacere possunt PP.
 cum ad insurgendum contra effosores
 depositi sint destinati? Esa. 62. Super muros
 tuos Hierusalem constitui custodes tota die, &
 tota nocte, in perpetuum non tacebunt. Quo-
 modo cum furibus dexteris miscere pos-
 sunt Pastores, & DD. qui dati sunt (ex A-
 postolo Ephel. 4.) vt non simus paruuli flu-
 ctuantes? & iterum: ne circumferamur omni
 vento doctrina, in nequitia hominum, in astutia
 ad circumuentionem erroris? Erunt ne arun-
 dines vento agitatae, qui vt columnæ or-
 bis positi sunt ad sustinendam Ecclesiam,

Defensores
 depositi
 omni tem-
 pore & cõ-
 tra omnes
 impetent
 sternerunt
 feliciter.

Præcipi
 obseru-
 res dep-
 fuerunt
 & sum-
 Pontif-
 Summ

Veritas ca-
 lumnijs op-
 ponitur.

quæ

quæ columna, & firmamentum veritatis ab Apostolo 1. Tim. 3. prædicatur: Nunquam eis adaptabitur, quod hostibus tamen competit. *Canes muti, non valentes latrare* El. 56. scilicet vt fauore, vel gratia temporis feruientes fileant, vbi veritas periclitatur. Quin imò in illis impletur, quod scriptum est Zach. 13. *Et erit in die illa dicit Dominus exercituum, disperdam nomina Idolorum de terra, & non memorabuntur ultra: & pseudo-prophetas, & spiritum inmundum auferam de terra. Et erit, cum prophetauerit quispiam vltra, dicent ei pater & mater eius, qui genuerunt eum. Non viues, quia mendacium locutus es in nomine Domini, & consigent eum Pater, & Mater eius genitores eius cum prophetauerit.*

Præcipui obseruatores depositi & sunt Pontifices Summi.

3. Sed præ cæteris, vt supra cæteros, præcipua ista vigilantia in custodiendo deposito à Sede Apostolica obseruata est, recensemus exempla, Lerinenhs vestigia sequentes cap. 9. vt omnes luce clarius videant, beatorum Apostolorum beata successio, quanta vi semper, quanto studio, quanta contentione defenderit suscepta semel religionis integritatem.

4. Igitur (vt scribit Eusebius lib. 2. Eccl. Hist. cap. 13.) cum fides in seruatore, & Dominum nostrum Iesum Christum vbique ad omnes homines iam dimanasset, Satan humana salutis hostis capitalis, urbem, quæ propter imperij decus cæteris omnibus dominata est, priusquam fidem Christi reciperet, astute præripere, præoccupareque molitus, eo Simonem quasi manu deducit, atque callidis illius viri prestigijs opem ipse ferens, complures, qui Roma domicilia rerum suarum collocassent, in errorem inductos suo addidisset obsequio: Romam quoque Dei prouidentia Petrum destinavit, qui Hæreticorum parentem Simonem Magum profligaret.

Ibi depositum fidei Catholicæ defendit Apostolorum Princeps S. PETRVS,

eumque velut Icarum per aëra volantem in terram elidi precibus impetrauit: idem depositum cum sanguine Ecclesiæ Romanæ consignans.

Sub LINO erumpunt Hebion, Cherintus, Menander. Sed ne depositum inuenterent diligentissimè S. Pontifex euigilabat.

Sub CLETO (dum Domitianus se Deum deæ virginis Palladis filium attitulabat) eo feruentius depositum custodiendo, Cletus Christum Deum, filium quoque B. Virginis fidelibus prædicabat.

5. Cum autem inter Corinthios, vt scribit Irenæus lib. 3. cap. 3. de fide, & ad depositum pertinentes ortæ essent controuersiæ, CLEMENS potentissimas illis scripsit litteras, reparans eorum fidem, & annuncians, quam in recenti ab Apostolis receperant, traditionem.

6. Elxai, vel Elxæus, sub ANACLETŌ Ecclesiam infestabat, sicut & Tebutes Hæreticus, qui Ecclesiam Hierosolymitanam inficere tentauerat (ex Euseb. 4. Hist. cap. 21.) at depositum Anacletus custodiebat, promulgans ex Apostolica traditione maiores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam deferendas epist. 1.

7. Millenariorum, seu Chiliastarum error sub EVARISTŌ irrepit. (semina ignoranter iacente quodam Ioanne Seniore, quæ postea in hæresim eruperunt, Apollinare propugnatore) similiter Basilides, & omnium sordidissimus, Carpocras, & nefandissimus Adamitarum parens Prodicus, qui omnes Gnostici, Barbaritæ, dicebantur: Sed Euaristi diligentia procul à deposito arcebantur, idem matrimonij solemnitates ex Apostolico deposito tradit epist. 1.

7. Sub ALEXANDRO I. Barchocebas Iudæus diuinitus se missum asserbat, illudque

Iudque de se prophetatum mentiebatur. *Orietur Stella ex Iacob.* At ex deposito, de vero Messia id intelligi debere Alexander prædicabat. Epistola ad omnes orthodoxos ex deposito S. Trinitatis mysteriū defendit, quid sit in sacrificio offerendum tradit.

8. SIXTI I. Papæ tempore, Aquila Ponticus ab Ecclesia pulsus, & in Iudaismum relapsus, astrologiæ iudiciariæ vanus insectator, aduersus Septuaginta editionem, nouam translationem Iudaicis fabulis adfauentem aggreditur, Pontifice Summo depositum ab hac impietate vindicante. Idem epistola ad orthodoxos eiusdem S. Trinitatis fidem tradit ex deposito.

9. Valentinus Hæresiarcha sub THELESOPHORO caput exerit in depositum irruens, Ophitarum quoque & Caiianorum examina erumpunt, similiter Sethiani, Marcionitæ, & Cerdonitæ fauos, vt vesperæ facientes felle non melle plenos: Sed argumentosa apertæ doctrinæ fauorē cōponebat Thelesphorus, butyrum, & mel propheticum comedens, vt sciret reprobare malum, & eligere bonum, ieiunium Quadragesimale ex deposito promulgat, Epistola ad vniuersos.

10. Sub HIGINO ex Irenæo lib. 3. cap. 4. Valentinus Hæresiarcha Romam se contulit, qui cum suis Catholicam fidem confitendo, verius simulando, receptus ad cōmunionem, sicut & Cerdo, detecti postea Hæretici ab Ecclesia proscripti, & eiectioni. Item Iudaizantes Ecclesias, quæ decima-quarta Luna Pascha celebrare volebant, suo decreto, ex Apostolico deposito, & traditione corripuit Iren. lib. 1. cap. 28. 3. ca. 4. Tertull. 3. in Marc. Socrat. lib. 5. cap. 21.

PIVS Epist. 2. consuetudines laudabiles, quæ non sunt contra fidem, seruandas docet: item eas, quæ à Sancto Petro traditas longa seruauit vetustas.

11. Sub ANICETO Hermogenis hæresis prodijt. Montani secta quoque lucem aspexit, & quamuis Montanistis fidē simulantibus, litteræ pacis à Pontifice traditæ sint, ex Tertull. ad prax. cap. 1. tamen, cum detecti sunt depositi Apostolici aggressores, reuocatæ sunt, & impostores exhibiti. Tatiani quoque, & Seueriani fures detecti, ab Ecclesia eliminati.

12. Ebullierunt veluti ciniphes, Bardesanes, Marcus Colarbasius, Sacramentarij, & alter Prodicus Hæresiarchæ sub SOTHERE Pontifice, sed eius vigilantia, illud Apostolicum depositum seruatum est.

13. A Florini impietate ELEUTHERVS Ecclesiam custodiuit immunem, & Valentinum, & Marcionem, qui vsque ad hæc tempora Romæ perseuerarunt, ex Tertul. de præscript. cap. 8. pœnitentiam simulantibus, ob inquietam curiositatem, qua reliquos fideles vitabant, ab Ecclesia abscidit. Vnde idem S. Iren. lib. 3. c. 3. cum præcedentes Pontifices enumerasset subdit. *Nunc duodecimo loco Episcopatum ab Apostolis habet Eleutherus (subdens) Hac ordinatione, & successione, ea quæ est ab Apostolis in Ecclesia Traditio, & veritatis præconiatio peruenit vsque ad nos. Et est plenissima hac ostensio, vnam, & eandem viuificatricem fidem esse, quæ in Ecclesia ab Apostolis vsque nunc sit conseruata, & tradita.* Vide continuatam depositi custodiam tanti Patris autoritate contestatam.

14. Eleuthero VICTOR succedit, & Theodorum coriariū Apostolici depositi inuasorē ab Ecclesia eliminauit: similiter, & alterum Theodorum argentarium, Melchisedecianos, praxeanos. Quartadecimanorum quoque hæresim confregit. Montanistas diris deuouit ZEPHERINVS, cum Tertulliano eorumdem defensore. Ab iisdem CALIXTVS ne depositum inuaderetur, cauebat. Apostolicas etiam insti-

inftitutiones factas teftas curabat. epift. 2. Berylli quoque hærefis, & Vailefiorum, feu Eunuchorum perfidia, & Origenis infania, sub **VRBANO** exufflabatur. Pseudoprophetiffa, quæ Capadociam, & Pontū inficiebat, Sub Pontiano euanuit. Anthero depofiti pariter custodi integerrimo **FABIANVS** fuccedens, ex Cypr. ad Cornel. epift. 55. Priuatum nominæ, hærefiarum infamia notatum, Ecclefiastica cõmunione priuauit. Alij quoque Hæretici in Arabia immortalitatem animæ negantes ex Eufeb. 6. Hift. cap. 30. proſcripti hoc tempore, & anathematizati. Nouati cornua confregit **CORNELIVS**, ſicut & Nouatianorum, qui alios ſuperaddiderunt errores, audacia compreffa. Origeniſtæ, qui & Turpes ſub **LVCTIO** graſſantes Apoſtolicum depofitum inuadere non potuerunt. Hi ergo omnes indefeſè laborabant pro cuſtodia depofiti, & vt extorres à nouella perfidia ad antiquam redirent ſanitatem: inſuper multa tam circa fidè, quam diſciplinam Eccleſiaſtica, ex depofito tradiderunt. legendæ ipſorum Epiftolæ decretales.

15. Sed & **STEPHANVS** PP. vt ſcribit Lerinenſ. lib. con. prop. vocum nouit. c. 9. in cauſa anabaptiſmi Africa reſuſcitante, cum cæteris collegis ſuis, imò præ cæteris reſtitit decernens, *nihil nouandum, niſi quod eradicatum eſt intelligebat enim vir ſanctus, & prudens nihil aliud rationem pietatis admittere, niſi, vt omnia qua fide à Patribus ſuſcepta forent (hæc enim eſt depofiti lex) eadem fide filijs conſignarentur.* Hæc Lerin.

16. Sub **SIXTO** II. Sabellianorum hærefis in depofitum inſurgit. Angelici item ſic dicti alij hæretici, nec non, & Apoſtolicum nũcupati. at furor eorum pertinax præualere non potuit. Idem ex depofito in ep. ad Gratium, proceſſ. diuinarum explicat perſonarum. **Dionyſius** à Nepotis Epifco-

pi verſatia, idem ſacrum depofitum illatum ſeruauit, & Paulum Samofatenum in idem depofitum furentè, Apoſtolicum mucrone (ex Athanaſio lib. de Synod.) confodit. cuius vigilantia veſtigia ſecuti ſunt Felix, & Euthy. hianus, nam Menete Manichæorum parente depofitum ad oriente Eccleſiæ ſeras **FELIX**, & **EVTHYCHIANVS** ne, per rimulas intraret perfidia, obfirmabant, vterque dogmata de Filij Dei diuinitate, & incarnatione defendunt ex depofito. ille epiftola ad Benignū, iſte epift. Epifcop. Berthicæ. Hieracitarum hærefis, **CAII** Pontificis tempore, quæ in Ægypto ſerpebat, ne Romanos fines inuaderet, vel reliquum Eccleſiæ corpus inſiceret, curabatur. Felicem Epifcopum de Incarnatione PP. inſtruebat. Sub **MARCELLINO** innumera Gentilium ſcripta aduerſus religionem Chriſtianam euulgantur, trophæa mendaciter eriguntur, de Chriſtiana religione extincta, ſed multa volumina à filiis Rom. Eccleſiæ à Laetantio præſertim cõſcripta, nunquam perditum depofitū demonſtrarunt. Idem depofitum Marcellinus ipſe defendit, dum in ep. p. ad Salomonem damnat dogmatizantes Filium eſſe Patre minorem.

17. Sub **MARCELLO** Donatiſtarum Schiſma & hærefis cœpit, ſicut & aliud infauſtum in Ægypto à Meletio Epifcopo Nicepolis: ſed ab vtroq; immune depofitum conſeruatum eſt, idem Marcellus ex depofito primatum Rom. Eccl. defendit Ep. ad Epifcopos Antioch.

Sub **EVSEBIO** cœpit furere Arius, qui poſtea magnam orbis partem accendit, & à Petro Alexandrino, ob Schiſma Meletianum ab Eccleſiaſtica cõmunionem interdictus, inde poſtea noua intercedente hærefis cauſa, quod filij Dei conſubſtantialitatem negaret, iterum ab Alexandro Alexandrino à cõmunionem reiectus, ex

Athan. or. 1. contra Arian, tanta nimirum erat Apostolici depositi cura, vt initio morbi occurrerent viri Apostolici, ne illud depopularentur. Idem Pontifex multa ex deposito statuit obseruanda in administratione baptismi, confirmationis, &c. in epist. ad Episcopos Tusciz, &c. Donatistarum quoque furor à MELCHIADE repressus de Collegarum iudicio, non quieuit, sed vt dicit Opratus lib. 1. contra Parmenian. appellationem interposuerunt ad Constantinum appellando; sed nihil profecit rabida ista furoris audacia, firma Pontificis sententia permanente. Idem ex deposito distinguit effectus Baptismi, & confirmationis in ep. ad Episc. Hispaniz.

18. Sub SYLVESTRO hæresis Ariana in flammam erumpebat administro Eusebio Episcopo Nicomedienfi, alizque hæreses Sabellianorum, & Meletianorum grassabantur, sed ad eas compescendas Legatus à Syluestro destinatur Hosius, Alexandriz Concilium congregans, in Synodo Gangrensi prædens ad Eustatij errores dissipandos. Nicæna Synodus eius autoritate aduersus Arianos congregatur, & confirmatur, Ariana dogmata proscripta, & eierata.

19. Pro Athanasio Filij Dei consubstantialitatis defensore, aduersus Arianos fautores MARCVS papa defensionem suscipit, ipsomet testante in epistola ad Aegyptios. Item à IULIO Romano Pontifice indicitur Romana Synodus contra Arianos, subterfugiunt illi iudicium, imposturæ etiam detectæ, Athanasius Catholicus habitus, & ad Agapen, & communionem receptus. Ab Audianorum pariter hæreticorum inuasionem sacrum depositum, sub eodem Iulio custoditum. epistolam rescripsit ad Arianos, eorum dicta factaque confutans. Sardicense Conci-

lium indicitur Archidamo, & Philoxeno, à Iulio legatis transmissis, vbi Ariani iterum eierati, ex Athan. apol. 2. LIBERTVS quem ad suas partes tradere volebant Ariani, depositum muniuit, illud eructans. *Nunquam talem accepimus à PP. traditionem,* in epistola ad Athanasium, & Episcopos Aegypti in Arianos inuehitur, sed & Felix secundus initio intrusus postea Liberij partes aduersus Constantium suscepit, & pro sacro tuèdo deposito sanguinem profudit, meritò intra Pontificum, & Martyrum seriem annumeratus. Extat eius vna epistola ad Athanasium, & alios Episcopos in Alexandrina Synodo congregatos.

20. Cuius verò fortitudine laceratos artus Apollinaris, Photij, Sabellij, Eunomij, &c. videmus nisi DAMASI? cuius lateri adhærens Hieronymus illum iuuabat, vt ex deposito Apostolico, vt eius verbis utar, Orientis, & Occidentis Synodice consultationibus responderet, vt idem restatur ep. ad Gerontium. Oecumenica Synodus Constantinopolitana eius autoritate celebrata, vbi Spiritus sancti diuinitas aduersus Macedonium, ex depositi monumentis ostensa est, Hist. Ecclesiasticæ tradunt.

21. Sed & SIRICIVS epist. 2. ad Ecclesiam Mediolanensem Iouinianum hæreticum ex deposito damnat. Vnde propter eius pastorem sollicitudinem, illud elogium Ambrosij epist. 81. promeruit. *Fideliter (ait) commissam tibi ianæ seruas, & pia sollicitudine Christi ouile custodis, dignus quem omnes Domini audiant, & sequantur.* Colluuias Origenistarum, Euagrij, Palladij, Ioannis Hierosolom. Isidori Alexandrini, sub Siricio, Catholicorum virorum operibus profligata, præsertim à Hieronymo; Et quanquam Origenis hæreses Romæ stabilire conaretur Ruffinus, nouæ Delbo-

ta Marcellæ opera phalanges aduersario-
rum detectæ, & à successore ANASTA-
SIO profligatæ, libri Petriarchon Ori-
genis à Rufino traducti, cum eodem tra-
ductore ab eodem Anastasio proscripti.
Contra Manichæos ne reciperentur,
ad Episcopos Germaniæ conscripsit epi-
stolas.

22. Quid INNOCENTIUS? ad eò Apo-
stolici tenax depositi custodiendū fuit, vt
nihil in fide, vel ritibus immutari patere-
tur. Sic scribens ad Decentium. Scitur ab
omnibus debere seruari id, quod à Principe Apo-
stolorum Petro Romana Ecclesia traditum est, ac
nunc vsque custoditum, nec superinduci, aut in-
troducī aliquid, quod aut auctoritatem non
habeat, aut aliunde accipere videtur exem-
plum. Mileuitanum Concilium consulto,
& probante Innocentio aduersus Pela-
gianos celebratum: ijdemque ab eodem
ex fidelium communione abscissi decla-
rantur. Vigilantij quoque hæc is sub eo-
dem depressa est, sicut & eorum secta, qui
Cælicolarum nomine se attulabant.
Præcessoris sui Innocentij vestigia secu-
tus est ZOZIMVS, qui etiam ex eodem
deposito eosdem Pelagianos refutauit, &
de eorundem damnatione epistolas ad v-
niuersas Ecclesias destinauit teste Augu-
stino de pecc. origin. ca. 8. & 22. ep. 157. &
Prospero contra Collatorem.

23. Ab occultis quibusdam Pelagianis,
qui eo nomine notari solebant, & à Vita-
lis Carthaginensis, & Vincentij Victoris
nouellis dogmatibus BONIFACIUS
sacrum depositum vindicabat. COE-
LESTINVS verò successor aduersus Se-
mipelagianos eorundemque sopitos ci-
neres, ne rursus reaccenderentur inuigila-
bat, dicens epistola ad Episcopos Galliæ.
meritò nos causa respicit, si silentio foueamus er-
rores. Ergo corripiantur huiusmodi, non sit eis
liberum habere pro voluntate sermonem, con-

cludens, desinat incessere nouitas vetustatis.
Sic contra Nestorium etiam conclama-
bat, & quantam reuerentiam deberi de-
posito, his verbis declarabat, epist. ad Sy-
nod. Ephes. Præstemus diligentiam predica-
tis, post quæ monente Apostolo nullam predica-
tionem iubemur admittere. Non est minor tra-
dentis officio, custodiā traditorum. Illi iecerunt
fidei semen: nostra hæc sollicitudo custodiat, vt
incorruptum, & multiplicem fructum nostri
patris familias aduentus inueniat. Agendum est
labore communi, vt credita, & per Apostolicam
successionem hucusque decreta seruemus. Idem
obseruauit & SIXTUS III. ex deposito
Apostolico eundem Nestorium curate
fatagens, & Ioannem Episcopum An-
tioch. eius factorem, litteris datis ad Io-
annem, ex Lerinens. Cap. ultimo. Ergo
quia sicut, ait Apostolus, fides vna est, quæ eu-
denter obtinuit, dicenda credamus, & tenenda
credamus. & postea, Nihil ultra liceat No-
uitati, quia nihil addi conuenit vetustati. Per-
spicua maiorum fides nulla cœni permixtione
turberetur.

24. Ex Apostolico throno rugiens LEO
Magnus, & flammæ spirans ardentis zeli
Manichæos depositum inuadentes inse-
quitur, intra Urbem latentes, eorum co-
dices combussit, Concilium Rom. aduer-
sus eosdem indicit. Prosperi opera vitur
aduersus Pelagianos conterendos. Euty-
chetem Hæresiarcham confregit, & Sy-
nodo Constantinopolitana illegitimè à
Theodosio indictæ, suum legatum præfe-
cit. Et aduersus Eutychetem sententiā præ-
scripsit, ibique eidem & Nestorio anathe-
ma dictum est. Chalcedonensem quoque
Synodū indixit, ibi Dioscorus damnatur,
iterumq; Nestorius, & Eutyches anathe-
matizantur. Anastasium Thessalonicen-
sem de deposito tuendo cōmonefaciebat.
Ne, dicebat, inter assertiones partiū aliqua am-
biguitate fallamur, & dissensio, quæ in suis initijs
abolent-

abolenda est, nutriatur, cum in corde nostro ea obseruantia (Deo inspirante) permaneat, ne constitutiones PP. diuinitus roboratae, & ad soliditatem fidei pertinentes, praua cuiusquam interpretatione violentur.

25. Quid HILARIUS Leoni succedens? in Synodo Romana, quanti existimaret depositum ostendit, dicens. Nulli fas sit sine sensus sui periculo, vel diuinas constitutiones, vel Apostolica Sedis decreta temerare.

26. Zenonis Imperatoris Enoricon, hoc est, vnitiua quaedam confessio (qua Catholicos, & hæreticos concordare putabat Zenon) à SIMPLICIO nunquam probatum est. Acacium, Episcopum Constantinopolit. instruit, vt Imperatorem hortetur ad retinenda dogmata Chalcedonenſis Concilij, nec aliud indici Concilium suadeat, ne uel Pædecessorum sanctiones violentur, & in dubium reuocentur (epistola v. ad Acacium) vt hostem Ecclesie Alexandrinæ Petrum Mogum Hæreticam propellat, & qualiter Catholica fidei seruetur integritas, in penetralibus aulae sue dignanter inquirat, quæ ne aliqua forsitan fidei amulorum fraude vitietur (vide curam depositi) licet in Ecclesia tunc posint scripsi inueniri, tamen exemplaria misimus, quæ pietati ipsius proferabis offerre.

27. Henoticon, quod Simplicius damnare, præuentus morte non potuit, FELIX tanquam deposito contrarium abiecit, ex Theodoro Lectore lib. 2. collect. Concilium Romanum indicit, ibi Petrus Fullo damnatur, vt eundem Petrum Fullonem depositi inuasorem proſcribat, literis datis, Zenonem adhortatus, epist. 3. Eo autem titulo ab Ecclesia pulsus est (ex literis ad eundem Petrum à Felice scriptis epist. 1.) quod exterritus non sit, quæ sibi à SS. Euangeljs, & Apostolis, & viris Beatissimis, ac probabilibus Patribus tradita non sint, asserere, & impijs dogmatibus, inferre

putauerit Ecclesia Catholica nouitatem.

28. Aduersus Pelagianas reliquias exterminandas inuigilabat GELASIVS, Euphemio patriarchæ illuſtre dans testimonium, hæc scribens. Nos certe præstante Deo nostro, synceram puramque paterna traditionis fidem, communionemque eam retinere ab omni præuaricatorum contagione discretam, etiam iminento mortis periculo optamus: eligentes (si velit Deus) qualibet illa perpeti, quæ causas incidere damnationis aeternæ. Et in alia epist. ad Honorium Episcopum rationem reddens, cur esset anxius in repressione pelagianorum, ait, quodd, melius est nos videri impatientius talia vestigare voluisse, quàm crescere dissimulando perniciem. Neque enim vel silentio premere causas huiusmodi, vel differendo fouere debemus.

29. ANASTASIVS II. pro deposito seruando aboleri vult Acacij nomen ab Ecclesia damnati, & Alexandrinos ad fidem rectam reuocari. Nam quid (ait) tenendum sit in religione Catholica secundum definita PP. & predicationem omnium Sacerdotum, qui in Ecclesia floruerunt, si hoc quoque præceperitis, scientibus in memoriam transmittendo renouabimus ignorantibus per officium nostra instructionis, offeremus Eccles.

30. Aduersus Anastasium Imperatorem Hæreticum SYMMACHVS PAPA pro depositi custodia insurgit à sacris eliminando, & de non præmittenda libertate religionis (sciendo depositum) sed potius de eiusdem vnitatem seruanda est cohortatus. Quid interest enim vtrum Paganus, an quod deterius, sub nomine Christiano, veram, synceramque traditionem Apostolica regula conetur infringere? atque in hanc prorumpere cecitatem, vt cum illis regionibus cuncta prorsus hereses opiniones suas habeant, publicè licentiam profitendi, sola Catholice communionis libertas putetur abijs, qui se religiosos existimant, subruenda? Aduersus quo-

quoque renascentes hæreses Eutychetis, ad depositum retinendum, Illyricos, Dardanos, Daces Episc. adhortatur, ut illud nec lædi patiantur etiam cum vitæ discrimine: *vbi Catholicae*, inquit, *fidei adoranda reuerentia*, *vbi multo cruore sanctorum dogmata constituta*, *vbi doctorum veterum fidei auctoritas*, *vbi illa religionum mentium stupenda patientia*, *proprijs bonis contenta*, *nudari*, *ne de spe æterna hereditatis excideret*, *passa est.*

31. Eo vero tempore, quo in Alexandria hæretici dicti Incorructibiles, & Corrupticolæ, Themistiani, grassabatur, sub Hormisdæ, etiam Eutychetis dogmata repululabant. Sed quis Hormisdas ad Episcopos Orientales? ad depositum custodiendum à furibus eos hortabatur. *Quid prodest cuiuslibet paternarum reuerentiam seruare regularum*, *si concuti hæc ab alijs*, *si sine honore tractari patienter accipiant?* infirmum ostendit affectum, qui quod diligit non tuetur, & ad Episcopos Epiri. *Amplectimini gratiam traditionis antiquæ*, *& in illius incouulsi fundamenti stabilitate persistite*, *non cum temporibus cordamutantes.*

32. IOANNES primus ad omnes Italiæ Episcop. epist. 7. ad depositum excitat custodiendum. *Hortor vos*, *& moneo contra Arianam perfidiam*, *qua olim non semel*, *sed sæpe damnata est*, *& modo in quibusdam reuiuiscit*, *armari gladio Spiritus sancti*, *ut eam (ita adminiculante diuina gratia) opprimere & extirpare valeamus*, *ut nec radix eius in posterum inueniatur.*

33. FELIX IV. permotus scriptis Sancti Cæsarij ad eundem missis (quæ non solum probauit ex Gennadio de script. Eccl. cap. 86. sed commendauit, & euulgari curauit) Concilium Aruasicanum celebrandū curauit, ex Baronio: aduersus Semipelagianos illa vox digna tanto Pontifice epist. 2. *Pro fide & iustitia*, *& pro salute animæ tuæ certæ semper.*

34. FELICI BONIFACIUS II. succedit, breui postea è vita sublatus, depositum quoque diligenter seruauit, eius diligentiam Iustin. est imitatus, nam Samaritanorum hæresi grassante, pro adiuuanda Pontificis custodia, constitutionem edidit, à successione honorum hæreticos repellendo, in nouella 144. Extat eiusdem epistola ad Eulalium pro reconciliat. Ecclesiæ. Cathag.

35. IOANNES II. Concilio Romæ habito definit Christum carne, non deitate passum, & Accemetas, & contrarium sentientes ab Ecclesiæ Catholicæ communionem alienos declarauit, in epist. 3. in veteri deposito auctoritates Patrum inspiciens, & priora concilia, subdens. *Hoc est enim nostra fidei firmamentum*, *hæc fidei nostra petra firmissima &c.*

36. Ebullebat Orbis AGAPETI tempore, inualecebant enim Agnoitarum hæreses in alias sectas diuisæ, similiter Armenorum in multa capita dissectorum & Acephalorum. Vnde hortatu Cassiodori (ut patet in præfat. diuin. institut.) Theologiæ Scholas Romæ aperuit, ut ex doctrina Apostolica depositum agnosceretur. Ad idē depositum tuendum Iustinianum adhortatur epist. 3. In Christo duas naturas prædicat ex deposito, & Anthimum contrarium sentientem damnat epist. 4. dicens. *Non dubium est eam nos fidem predicare & defendere*, *quam sancti Apostoli docuerunt*, *& hæc tenus eorum*, *suorumque successorum sequens Sancta hæc Romana & Apostolica Ecclesia*, *doctrinam tenuit*, *docuit & docet.* Vnde merito à Gratiano de consec. d. 1. Agapetus vocatur, *uas Catholicum*, *Euangelij tuba*, &c.

37. SILVERIUS prædecessoris exemplū secutus Anthimum noluit restituere, quem, inquit, *Sancta memoria Agapetus prædecessor meus*, *suis meritū damnauit.*

38. VIGILIUS ex deposito Eleutherium

de quibusdam capitulis instruxit, maxime hæresim Priscillianistarum concernentibus. De singulis, inquit, quid iuxta Catholicam disciplinam teneat Apostolica Sedis auctoritas, subiectis etiam aliquibus Sanctorum capitulis regularum, te credimus instruendum. Fidelitatem suam in custodiendo deposito commendat ep. 2. Nos nihil contra Synodalia, vel prædecessorum nostrorum Præsulum S. Sedis Apostolica constituta, aut commississe aliquid, aut ventasse, quisquam licet astutus & subtilis, inueniet, imo (vt repetit ep. 4.) fidem Catholicam ab Apostolis traditam, & à prædictis Sanctis quatuor Concilijs declaratam, & ab antedictis PP. predicatam, atque inuolabiliter custoditam, syncera voluntate tenuimus, tenemus, venerati sumus, veneramur, atque defendimus, & contra eam facientes Apostolica auctoritate damnamus.

39. PELAGIVS aduersus quosdam negantes Patrem & Filium vnum esse Deum, ex deposito inuehitur ep. 1. & obligationis custodiæ memor, hæc protulit. Illud aliter mihi non licere, quam, vt omnes conatus meos ei causa, in qua vniuersalis Ecclesia salus impendatur, impendam. Idem etiam Papa Pelagius contra defensores trium capitulorum, Vigilium secutus, scripsit ad Narsitem pro defensione depositi. Si quid (dicebat) eos de iudicio Vniuersalis Synodi, qua Constantinopoli per primam indictionem elapsam, actum est, forte mouebat, ad Sedem Apostolicam (quod semper factum est) electis aliquibus de suis, qui dare & accipere rationem possent, dirigere debuerunt, & non clausis oculis, Corpus Christi Dei nostri, hoc est, S. Ecclesiam lacerare, & epistola vniuerso populo Dei, ait. Nihil contra fidem Patrum, contraque quatuor Synodorum firmitatem esse tenendum.

40. IOANNES III. in epist. ad Episcopos Galliæ & Germaniæ dicebat, quod cum scriptum sit. *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est: prædicta duo fundamenta in Ecclesia tantum modo posita inue-*

niantur, quicquid amplius in his positum inuenitur, stare nullatenus poterit, & ideo cum omnibus suis fundamentis, actionibus atque radicibus, vt euellatur necesse est, ita vt amplius nec pullulare, nec germinare valeant. Hæc ille contra Chorepiscopos exercentes functiones Episcoporum, Iustiniano verò Imperatore, ex Niceph. lib. 17. Aphardocitarum hæresi infecto, eorundemque hæresim protegente, tanto diligentius excubias custodiebat Ioannes, illud fulmen Apostolicum iaciens. *Si quis vobis euangelizauerit præter id, quod accepistis, anathema esto.*

41. Sub BENEDICTO II. Samaritæ hæretici in sacras imagines in Syria debacchabantur, contra quos, vt nouellam constitutionem condidit Iustin. in nouell. 5. Const. 4. ita quoque Benedictus pro depositi custodia inuigilabat. in epist. ad Dauid Episcop. ex deposito probat Trinitatem personarum cum vnitatem essentiam.

42. Sub PELAGIO II. EUTHYCHIVS (à Greg. Magno legato Pelagij), tunc Diacono Cōstantinopolim misso) de hæresis Origenis de resurrectione carnis absque carne palpabili, conuictus est, & liber cōbustus, errore eierato, ex eodem Greg. 14. Mor. ca. 16. Iussu quoque Pelagij in Schismaticos defendentes tria capitula, idem Gregorius styrum exacuit, quem probauit Papa, & ad Eliam Aquiliensem transmisit Episcopum, & ad alios Episcopos Istriæ, ne forte (dicebat) quisquam in maligno studio aliqua de fidei nostre integritate, diaboli insigatione, fingere præsumperit & argumentari.

43. Quid GREGORIVS Magnus? Teotistam sororē Mauritiij Imperatoris multis hæresibus maculatam, errores anathematizate compulit, & se iuramento purgare 9. ep. 39. Elychius de extirpanda Simonis hæresi admonetur 9. ep. 40. Tergestinus Episcopus, & alij Euthychiani, spontè hæresi relicta, Romam venerunt, à Gregorio

recon-

reconciliati sub ea professionis fidei forma, quam Greg. idem præscripsit lib. 10. ep. 36. Aded aut fuit depositi tenax, vt sicut 4. Euangelij, sic quatuor Cõcilij Nicæno, Cõstantinopolitano, Ephesino, Chalcedonensi honore deferri voluit, &c. subdēs p cura depositi. *quisquis ergo aliud sapit, anathema sit.*

44. SABINIANYVS Gregorio successit, qui ab eodem Constantinopolim Apochrifarius destinatus fuerat. Mensibus quinque, & dies 19. in sede vixit custodiendi depositi à prædecessore habens exemplam imitanda.

S. I.

Offensio Continuata custodia per succedentes Rom. Pontifices.

Quia verò Protestantes non sibi concordant in tempore, quo falso prætendunt factam esse in deposito Apostolico mutationem, & omnes, qui putantur cautiore à Bonifacio III. factam multitant, ostendenda quoque est Bonifacij, & successorum fidelitas in custodiendo deposito.

BONIFACIUS ergo III. vigilantissimus custos sacrorum dogmatum satis probatur, quando pro Ecclesiastica disciplina, in Ecclesia Vaticana, ad reprimendam ambitionem quorundam clericorum, Synodum celebravit. Primatum etiam Rom. Pontificis ex depositi doctrina tutatus est.

45. BONIFACIUS quoq; Papa IV Romę Synodū indixit pro causis necessarijs Anglorum. Ed accessit Mellitus Episcopus, vt in Britanniam rediens, decreta Apostolica secum deferret, cum epistolis Bonifacij ad Archiepiscopum, & Regem directis, ex Beda 2. Hist. Angl. c. 4. Vide diligentiam ex deposito fratres confirmandi, & in fide, & disciplina Ecclesiastica conseruandi.

DEVS DEDIT in sede successor, archiuus Apostolicæ Sedis inspectus, de spiritali cognatione decretum confirmavit. *Sequē-*

do, dicebat, vestigia Iulij, Innocensij, & Calestini, refractarios anathemate feriens. Extat decretum apud Gratianum 30. q. peruenit ad nos. Post hunc sedit BONIFACIUS V. depositi amantissimus. Eduinum Anglorū Regem ad fidē amplectendā adhortatur ep. 1. gaudet de eiusdem conuersione, & vt der operam, vt coniux idem faciat, scribit.

46. Ex deposito Apostolico correxit HONORIUS Scotos in celebratione Paschæ eos exhortans (ex Beda lib. 7. ca. 19.) *Ne paucitatē suam in extremis terra finibus constitutam, sapientiore antiquis, siue modernis, qua per orbē terra erant, Christi Ecclesijs, existimarent, neue contra Paschales computus, & decreta Synodaliū totius orbis Pontificum, aliud Pascha celebrarent.*

47. Ad SEVERINVM Honorij successorē Ecthesis, expositio fidei hæretica, per Isacium Italiæ Exarchum mittitur sub nomine Heraclij Imperatoris, vt eam probaret, quam cum Seuerinus probare nolisset (vt asserit S. Martinus eius successor) *Ceciderunt à sua spe hæretici mentiti contra caput suum, nec enim suscepta est omnino, aut admissa, secundum vanam eorum spem, magis autē condemnata est ab Apostolica auctoritate huc transmissa, & præsumpta nouitatis eorum Ecthesis.* Hæc ille, de rebus gestis cum Seuerino Pontifice, ex Concil. Lateran. sub Martino Papa secret. 3. Rursus. collecta Romę iterum Synodo, IOANNES IV. ex deposito Ecthesim prædictam damnat, simulque ipsam Monothelitarum hæresim ex Theophane, & ex Epistola Agathonis Papæ.

48. THEODORO verò Papa depositū custodiente, Pyrius hæreticus conuictus, Palinodiam recantat, libellum offert Romano Pontifici, & ex epistola Cypriorum Episcoporu. quàm vigilans fuerit in hæresi Pauli Constantinopoli de bellanda, apparet, ibi enim tale illi testimonium perhibent. *Nos sicut dictum est, iubentibus vobis*

Dominis nostris (ad hunc enim finem in Orientē Theodorus miserat suos Apochrifarios) & à Deo inspiratis Patribus percutimus eos, anathematizamus. Et iterum Apostolicos vos Patres sequentes, in scripto, & sine scripto, eos anathematizamus. Idemque Pontifex, coactō Cōcilio Romæ, eundem Paulum, frustra litteris commonitum, eliminavit ab Ecclesia. & contra Pyrrhum relapsū (ex Anastasio, & annalibus Græcorum) sanguine Christi ex calice distillato in atramentarium, sententia excommunicationis descripta est, qua ab Ecclesia profcriptus.

49. Theodoro defuncto. S. MARTINVS I. Synodum celebrauit Romæ, aduersus Monothelitas, illam assignans rationem in oratione Synodica. *Quia*, inquit, *preceptum habemus Apostolicum attendere nobis ipsis, & vniuerso gregi, &c. sed & iterum attendere lupos, attendere malos operarios, qui peruersa faciunt & loquuntur.* Ex deposito ergo, Patrum scilicet monumentis, quæ ibi lecta sunt, Monothelitæ damnati, Theodorus, Cyrus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, &c. & epistolis Synodicis Ecclesiæ admonitæ, vt à furibus istis, & latronibus cauerent. Pro cuius depositi defensione illustre etiam martyrium subiit Pontifex, Martinus, tanto sublimius, quanto (vt dixit Audoemus in vita S. Eligij cap. 34.) ne scinderetur Ecclesia fallacis hæreticorum, illatam alacriter sustinuit mortem.

50. Succedit in eiusdem depositi cura EVGENIVS sedens annos duos, menses novem, dies 24. VITALIANVM habuit successorem, idem depositum custodientem, eodem tempore, quo illud S. Maximus aduersus Monothelitas mirificè defendebat. Clara etiam ostenditur ADEODATI vigilantia, quæ ex illis verbis cuiusdam epistolæ ad Episcopos Galliæ colligitur, dum dicitur. *Canonica SS. Patrum consulta,*

presertim à Beatitudinis Apostolicæ Sedis Præfatis prædecessoribus saltem nostris, qui auctoritatem successōnis, & vicem sacratissimi Apostolorum Principis Petri per diligentem solertiam nacti sunt, quemadmodum statuta reperimus, intemerata, atque illibata custodita conseruamus.

51. DOMNIONEM, seu Donum Pontificem Apostolici depositi conseruatorem Constantinus Pogonatus agnouit, ad illum litteras dirigendo, vt Christianorum de religione discordias Constantinopoli ortas sopiret, ex definitionibus quinque Synodorum, & doctrina SS. & probabilium Patrum, quæ litteræ Dono scriptæ Agathonis successoris redditæ sunt, Dono iam vita functo.

52. AGATHO ergo succedens, hæc scripsit ad Imperatorem, scilicet. *Quæ à Sanctis, atque Apostolicis prædecessoribus, & Venerabilibus quinque Concilijs definita sunt, cum simplicitate cordis, & sine ambiguitate, à Patribus tradita fidei conseruamus, vnum ac præcipuum bonum semper optantes, atq; studentes, vt nihil de eis, quæ regulariter definita sunt, minuatur, nihil mutetur, vel augeatur, sed eadem & verbis, & sensibus illibata à nobis custodiantur.* In Romana Synodo Agatho Monothelitas quoq; damnauit, & sexta Synodus, Agathonis auctoritate indicta, eosdem eliminavit.

53. LEO II. Agathonis successor ad Constantinum Imperatorem directis litteris, sextam Synodum celebrauit, eamque laudem illi attribuit, *quod Apostolicam in omnibus regulam, & probabilium PP. doctrinam secuta est, & quia definitionem rectæ fidei (vt dictum est) plenissimè predicauit, quam & Apostolica sedes B. Petri Apostoli (cuius licet impares ministerio fungimur) veneranter suscipit: idcirco & nos, & per nostrum officium, hæc veneranda sedes Apostolica concorditer, ac vnanimiter, his quæ definita sunt ab ea, consentit, & B. Petri auctoritate confirmat.*

54. BENEDICTVS vero II. depositi tenax,

nax, legens in literis Episcoporum quorundam, *In Christo tres esse substantias*, diuidentium rursus humanam naturam in corpus & animam, veritus ex ambiguitate vocum, ne aliquid deposito extraneum immisceretur, & statui putaretur in Domino tres voluntates, diuinam, rationalem, sensualem, citò, ne quid noui in verbis affereretur, (ex annalium conditore) occurrentem putauit.

55. IOANNEM V. (qui quondam cum alijs Sacerdotibus in 6. Synodo locum Apostolicæ Sedis repræsentabat) eo breui temporis spacio, quo Petri cathedrâ regebat. Apostolicum depositum defendisse multò magis, dignitas, & officium dubitare nõ sinit.

56. CONON depositum custodiebat, quando Imperator Iustinianus Põntifici aduersabatur, & eius legatos Constantinopolim missos præuaricari coëgit. De quare tam Anastasius, quam Nicolaus Papa conqueritur.

Sub SERGIO Conciliabulum celebratum est Constantinopoli (quod à Beda, & alijs erratica Synodus dicta est) ibidemq; multa contra depositum determinata, cui auctoritatem volentes adhibere filij tenebratū Hæretici & Schismatici Sergiū interpellarunt pro confirmatione, ac vt dicit Anastas. Bibliothecar. quia paratior mori, quã nouitatum erroribus consentire, eam Pseudosynodum intrepidè condemnauit.

57. IOANNES VI. optimi Pastoris speciè custodia thesauri fidei præsetulit, quando etiam ex deposito corporali, & Ecclesiæ ærario captiuos liberari procurabat.

IOANNES VII. ei succedit, qui cum uergeretur à Iustiniano Imperatore, vt sanctos Canones Constantinopoli (Sergij tēporibus) examinaret, & quos reperisset veritati fidei congruere confirmaret, cæteris explosis. At noluit (congregato etiam Cõcilio) nec ex parte approbare, dedecens

ratus vel minimum probare, quòd in legitima Synodo statutum non esset. Eidem SISINIUS successit, qui post 20. dies mortuus est. Ab eo Felix Rauennas consecrationem suscepit, professionem fidei edens, & obedientiam sponsonem.

58. CONSTANTINVS Papa creatus Constantinopolim perrexit, & cum eodè Pontifice, putat annalium descriptor, tractatum esse de capitulis illis additis quintæ, & sextæ Synodis, Gregorio eius diacono antiquorū Patrū acerrimo defensore, quod ex Anastasio Biblioth. ostendit. Imperatoris hæreticā confessionem maturo cõsilio respuit. Numerosa quoque illa pseudosynodus, ope Imperatoris aduersus sextam legitimam Synodum cõgregata (vbi vera fides ibidem prodita est) sub hoc Põntifice eierata, & in Occidente religionis fides, resistente Imperatore conseruata est.

59. GREGORIUS II. pro sacrarum imaginum cultu Synodum Romanã indicit, eius decreta suo calculo obsignat, cuius Synodi fragmenta recitata ab Adriano papa epist. ad Carolum Magnum. Ibidem anathema Imperatori, & omnibus Iconomachis ex deposito dictum est.

60. GREGORIUS III. ex depositi doctrina Bonifacij Germanorum Apostoli consultationibus respondet. *Bene nosti (ait) quia B. Apostolus Petrus, & Episcopatus principiu extitit, & consulenti tibi de statu Ecclesia, non ex nobis quasi ex nobis, sed eius gratia. qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit disertas, qualiter tenere debeas Apostolici vigoris doctrinã dicimus.* Idem S. Legatus Pontificis Synodum in Germania congregauit, multa que pro veritate & subiectione, & reuerentia Sedis Apostolicæ, & Ecclesiastica disciplina sancita.

61. ZACHARIAS quoque eiusdè Bonifacij successor varijs de Fide cõsultationibus respondet ep. 12. & nouas quorundã Gal-

lorum benedictiones deposito non vult admiscendas. Nam, inquit, non ex Apostolica traditione hoc faciunt, sed per vanam gloriam hoc operantur, sibi ipsi damnationem adhibentes, dum scriptum est. Si quis volens euangelizauerit præter id, quod euangelizatum est, anathema sit. Post concludens. Regulam Catholica traditionis suscepisti frater amantissime. Ab eodem Pontifice coactō in Patriarchio Lateranēsi Cōcilio, Adalbertus & Clemēs hæretici à Bonifacio detecti, cum suis erroribus damnati sunt. Extat etiam epist Zach. ad Bonifacium, qua etiam statuta Synodi Germaniæ roborata. Sampson quoque qui necessitatem baptismi negabat vt hæreticus à Zacharia explosus, ex epist 10.

62. STEPHANVS II. eligitur successor, & depositi custos, sed die 3. à somno exurgēs alienatus obmutuit & defunctus est, ex Baronio. Illi successit STEPHANVS III. (ab alijs II. dictus) qui viriliter depositum custodiuit, nam 7. Synodum congregatam Constantinopoli 338. Episcoporum Orientalium dissoluit & irritauit, & vt ab errore Copronymus desisteret enixus, vt dicit Adrianus Papa epistol. ad Constantin. & Irenem.

63. PAVLVS quoque primus (eodem Adriano testante) plurimum pro deposito custodiendo laborauit, nam & Copronymum Imperatorem à sua contra sacras imagines impietate reuocare studuit, ex Anastasio Bibliothec.

64. Eius successor STEPHANVS IV. aduersus aliam Pseudosynodū Constantinopolitanam pro depositi custodia æstuans egregiè dimicauit (cōgregata Romæ Synodo) eamque vt additiciam deposito respuit, dicens. Qui alium terminū fidei seu Symbolum, atque doctrinā habet, præter id, quod traditum est à Sanctis sex magnis, & vniuersalibus sex Synodis, talem impium anathematizamus. Ex fragmentis in tract. Adriani Papæ ad

Carolus Magnum de imaginibus.

65. ADRIANVS Papa I. depositi eiusdem custos vigilantissimus missis legatis, VII. Synodū Nicææ celebrari voluit pro sacris imaginibus aduersus Iconomachos. Vnde hæc scripsit ad Irenem, & Constantinum Imperatores. Patrum præfatas sequamur traditiones, & ab eorum doctrina nulla declinemus ratione. Et ad Tharatū Patriarchā, de Rom. Pōtificis cura Pastoralis testimonium perhibet, quod, cura quoque suscepti oculis diligenter inuigilat, ne oues Dei, aut peruersi homines praua loquentes, dilaniēt, aut maligni spiritus oblectamenta vitiorum suadentes deuastent. Significans quoque se curasse, vt pseudosyllogus (id est falsum collegium) qui insyllogisticè factus est aduersus venerabilium Patrum traditionem, contra sacras imagines, anathematizetur presentibus Apochrisarijs nostris, & omne zizanū eradiceatur ab Ecclesia. Errores item Elipandi Episcopi Tolet. ex testimonio Nazianzen. Athanas. & c. refutauit. epist. 4.

66. LEO III. à Studita ep. 31. & 34. interpellatur, vt eliminaretur Machosynodus (sic enim dictum fuit conciliabulum illud, vbi conjugium Constantini cum Theodote viuente priori coniuge à Machianis, qui Synodo interfuerūt, approbatū est) & diuino, inquit, eius principatu legitima Synodus conuocaretur, & orthodoxū dogma excluderet hereticum. Opem verò præstasse Leonē ne tam peruersum dogma serperet compertū est, ex iisdem Studitæ litteris epist. 34. per Epiphaniū enim paterno amore plenas Apostolicas epistolas ad eundem Theodorem direxit, in quibus quam viriliter contra eundem errorem Papa dimicauit, apparet aperte. Idem depositū successor STEPHANVS V. illibatè seruaui. Sæpe enim cum Imperatore colloquium habebat de utilitate S. Dei Ecclesia, ex gestis Ludou. c. 17.

67. A PASCHALI hæresis Iconoclastarū rursus ex Apostolico deposito configitur,

ex Studita epist. 66. quare non effugerunt, ait, quin à supremo Ecclesie throno arguerentur. Et postea. Si enim à Coriphæo, id est, Rom. Pontifice, abrupti sunt, & ab alijs tribus Patriarchis, vtrique & à Christo, qui caput est praeceptorum.

68. EUGENIVS II. depositi custos tenacissimus, Ludovici Imperat. Iconomachorū patroni, artes, & consilia disiecit: nec vnamquam errores collatorum pseudodynodi Parisiensis contra sacras imagines probavit: licet subdole laboraret de errore suadendo Rom. Pontifici. Vnde & ad ipsum Eugenium scripserunt, & nomine Eugenij fictitias responsiones ediderunt. Verum inuiti hoc testimoniū perhibent Fidei Rom. Pontific. quod, per Apostolos Petrum & Paulum protegente Spiritu S. & ipsis intercedentibus ab omni hæresi illibata vsque nunc conseruata est, vt non solum ipsa ad quodlibet erroris diuerticulum minime declinaret, sed potius omnes à recta fidei tramite, quoquo modo per orthodoxos eorumdem successores toto orbe terrarum ad restitutum potius reuocaret. Testis enim huius rei non quilibet angulus, sed orbis terrarū vniuersus, quia quoties tales per mundum persecutiones mota sunt, qua ad periculum vniuersalis Ecclesie imminere putabatur ob inueniendam, inuentamq; custodiendam Catholicam fidei veritatem, semper hoc vniuersalis Ecclesie, prasente, ob huius sanctitatem sedis, Pontifice, aut certè cum consensu illius, verbis, vel litteris porrecto corrigere, porrectumque ad conseruandum stare consuevit.

69. VALENTINVS subtequitur, de quo Anastasius Biblioth. ait. Valentinus alendorum gregum fidelium Prasulatus culmen sortitus, maxima celeritate ex hac vita prasenti subtrahctus est, &c. magna sanctitatis, magnaq; beatitudinis vir, repletus gratia Spiritus sancti. Quare necessariò depositi custodiendi magno zelo exarsisse, dicendum est.

70. Sub GREGORIO IV. Theophilus Imperator Iconoclastarum hæresim propugnabat, at Pōtifex depositum custodie-

bat: pro quo etiam multi confessores, præcipuè Monachi viriliter decertabant teste Cuiopalata: Ostendebant enim Imperatori ex dictis Pat: ū nostrorū Dionysij Magni, Ierohai & Irenei, non heri, aut paulo ante Monachorum Rempublicam adiuuentam & statū, sed antiquā, atque aded priscam. Quin etiam imaginum figuras cum Apostolis viguisse monstrabant: vnde & martyrium subierunt. Sub eodem Pontifice tandem ea hæresis, quæ ante centum viginti annos Ecclesiam vexauerat, extincta est, & ex deposito in cineres redacta.

71. SERGIVS II. in Pōtificali sede locatur, fide purus, prædicatione, Liberior, ait Anastasius, ex deposito Fidem seruans, & fideles pascens, nam vt legitur in eius sepulcro;

Diuinis monitis non fuit ille piger.

*Romanos proceres non tantum fame verbi,
Rebus & humanis nocte dieque fouens.*

72. Sub LEONE IV. errores Godeschalchi, innouatis prædestinatorum hæresim, in Gallia disseminabantur, qui in Synodo Moguntina, vbi Rabbanus interfuit damnati sunt, iterū aduersus discipulos Godeschalchi sub eodē Leone Valentina Synodus in Gallijs celebratur, sequens vestigia Concil. Carth. Arausic. quare nec inconsulto Romanæ sedis deposito, vt olim prædicta Cōcilia præstitērūt, aliquid definisse putandum est. post Leonē Benedictus III. sedit in cathedra, depositi vigilis custos.

73. NICOLAVS I. succedit. Illicò ad comprimendā hæresim Iconomachorū in Orientē legatos misit, vt iterum ex sacro deposito, definitio p sacris imaginibus publicaretur, hæc scribens. Oportet Nos maiorum nostrorum statuta, immoto mentis intuitu conseruare, & in omnibus, SS. Patrū semper dogmata venerari, definimus de sacris imaginib. &c. quæ Sedis Apostolica Prasules pro eis decreuerūt, atque statuerunt illibata persistere, atque intemperata manere. Ad Consulta Bulgarorum, illud elogium de Ecclesie Romanæ fide-

litate protulit. B. Petrus, qui in sede sua viuit, & præsides, dat quarētibz fidei veritatē, nam & S. Romana Ecclesia semper sine macula fuit, & ruga.

74. Huius sicut & ADRIANI II. successoris octaua Synodus diligentia prædicauit in deposito custodiēdo aduersus Photium, & Gregorium Syracusanum his verbis. Pontifex Beatissimus Papa Nicolaus, &c. & ipse qui & gradus, & dignitatis, & morū eius successor es, pro Ecclesiastica pace alacriter exercuisti, ad expellendum lupum ab ouili Christi, tanquam veri Pastores rationabilium ouium Christi, quinimō Summi Pastoris & Principis Ecclesiarum. Eandem diligentiam idem Adrianus testatus est, ad Basilium & Leonem scribens. Non enim est in nobis est, & non est, & si qua destruximus eadem readificauerimus, prauaricatores nos legis esse constituemus. Satis enim nota sunt, que cum suo auctore destruximus, & qua conseruanda mandauimus. Ab illis quippe sacratissimis constitutis, qua vel Apostolica memoria decessor noster Papa Nicolaus ante salubriter sanxit, vel nos postea dispensatoriē protulimus, nulla motione, vel mutatione discedemus, aut ad dexteram vel sinistram quoquo modo declinabimus. Qua videlicet tota iam dudum probauit Ecclesia, & immutata seruanda nuper gestum vniuersale Concilium statuit. Neq; enim nobis moris est, vt pro LIBITO PROPRIO paternis sanctionibus abutamur, &c.

75. IOANNES VIII. photianum conciliabulum cum photio ipso damnauit, vt patet ex Litteris Stephani papæ successoris ad Basilium destinatis, & ex alijs Formosi, & Ioannis 9. litteris ad Stylianum Neocæs. Episcopum, & si enim antea misericorditer egisset cum photio, illum restituendo, nunquam tamen quæ contra depositum in Synodo acta sunt probauit, ipsomet pontifice ep. 250. & 251. scribente. Ea qua pro causa tua restitutionis Synodali decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt recepimus. Et si fortasse nostri Legati in eadem Syn. contra Apostolicam præceptionem egerint, nos nec

recipimus, nec iudicamus alicuius existere firmitatis. De puritate autem depositi, & fidei loquens epist. 86. ad Episcopos destinata, horratur Michaelē Regem, vt ad fidem rediret. Hanc, ait, itaque fidem suggerere semper & suade carissime pio Regi sūre. Hanc enim alibi præcipuē querere nisi Romæ, vbi plantata est, & radicata à B. Petro, qui hac vt supra ostendimus, fuit veraciter agnouit, veraciter & prædicauit: quoniam sicut aqua non potest alibi tam munda, vel tam limpida, quemadmodum in fonte, vnde originem protrahit inueniri, ita & fides nūquam omnino poterit alibi tam pura vel tam nitida reperiri, sicut in Ecclesia nostra viuaria, vbi eam non recta persillantia, sicut litigiosa mulier, id est, hæretica prauitas comparatur, sed ille Polorum clauiger vbertim, & purissimè congregauit, qui ex ipso fonte viuo hanc calitū hausit, & limpidissimam conseruandam mandauit.

76. MARINVS II. alias Martinus Ioanni succedens photium etiam damnauit, vnde Basilus Imperator multa ignominiosa in Sanctum Pontificem effatus, à Pontificali Sede eum exturbare satagebat. Sed Stephanus VI. successor eius locupletissimè satisfecit, scribens ad eundem Basilium, sui prædecessoris aduersus illatas iniurias, se Hyperaspistem ostendēs, eo eologio cohonestans Marinum, quod octauæ Synodi fuerit defensor acerrimus, quādo in ea, vt patet ex Act. I. eius Concilij, locū Adriani Antistitis Urbis Romæ tenuit.

77. ADRIANVS III. prædecessoris sui vestigia infectatus photium quoque execratus est, tanquam depositi inuasorem, nolens vllum cum eo habere consortium.

78. STEPHANVS VI. Adriani successor eundem photium execratus, eam que ad Episcopos Orientis reddidit rationem, quia deposito photius se opposuit. Vnde, ait Pontifex, si regiam viam ambulasset, & decretis SS. Patrum inhaesisset, ad tantam insaniam nunquam deuenisset.

§. II.

Eiusdem depositi in subsequentibus Pontificibus continuata diligentia monstratur.

79. **F**ORMOSVS Papa subsequitur, qui ad confirmandā Photij damnationem Constantinopolim misit Legatos à latere Capuanum, & Romanum, in Photium præuicatorum, & legum euerforem, vt sententia à prædecessoribus Oecumenicis Pontificibus, ante omnia prolata, nec non à nostra, dicebat, humilitate confirmata, perpetuo tempore immutabilis permaneat. epist. ad Stylian.

80. **S**TEPHANVS VII. Papa succedit Formoso, qui & si quod humanum est, à prædecessorum virtutibus non nihil declinat, nullus tamen Catholicorum ab eiusdem obedientia se subduxit, ipsum vt patrem, & pastorem necnon depositi cōseruatore agnoscendo, à quo Rhemenfis Episcopus Fulco Remboldi tyrannidem Apostolica petit autoritate deprimi. Ei successit **THEODORVS** Papa qui post Romanū intrusum creatus est, sedens dies 20.

Quam verò fuerit depositi tenax **IoANNES IX.** successor Theodori, ex eiusdē oratione ad Synodum Romanam liquido demonstratur, ibi enim Episcopos adhortatus est, vt commissæ sibi à Deo Ecclesiæ curam vnusquisque eorum vita augere student, & gregem Christi sanguine redemptum bonis exemplis, ac salutaribus documentis inseruiat, vt illud audire mereatur: *Euge serue bone, & fidelis.* Ad ieiunia hortatur, & litanias, vt Deus schismata & seditiones comprimat, & ad Stylianum scribens hortatur, vt decreta prædecessorum Pontificum inconcussa permaneant aduersus Photium, &c. promulgata.

81. **BENEDICTVS** Papa IV. & **LEO V.** Ioanni succedunt, depositum custodiendo ab incurfibus Orientalibus, & Photianæ hæresi patrocinantibus. Deinde **Chri-**

stophorus pulso Leone intruditur, quo etiā pulso, legitime **SERGIVS III.** creatur, qui & si indigna contra ordinationes à Formoso factas perpetrarit, non est inuentus, qui ob eā causam schisma, vel hæresim fecerit, vel depositum sacrum aggressus sit, peculiari prouidentia, Dei Ecclesiam protegente, ne corruptis motibus intrusorum Pontificum, aniam aduersarius acciperet, Pontificiam, cum deposito inuadendi maiestatem. Quinimò viuente Sergio Concilium Sueffione in Gallijs contra Photiū eo exhortante congregauit, vbi in fine c. 14. sic dicitur. *Hortamur fraternitatem vestram, vt vna mecum secundum admonitionem Domini Romane sedis Præsidi, singuli vestrum perspectis Patrum Catholicorum sententijs de diuina scriptura pharetris acutas proferamus sagittas, potentes ad conficiendam belluam monstri renascentis; & ad terebrandum caput nequissimi serpentis, & in cap. 15. Ecclesia (aiunt) nostris quoque partibus, vt dictum est super hanc petra soliditatem non tantum fundata, sed ab eo, eiusque successoribus, etiam edocta, cum de gratia ipsius Petri suffragantibus meritis firmitatem fidei, quam primo percepit hætenus inconcussam seruare studuit, nullaq; perfidorum consortia recepit. Nonne legem depositi illibate custodiuit?*

82. **ANASTASIVS III.** Sergio, & Anastasio, **LANDVS** succedunt, ambo in custodia depositi vigiles. Intruditur deinde **IoANNES X.** postea accedente Cleri concursu legitimus Pōtifex habitus legationē misit ad Ecclesiam Constantinopolitanā pro vnione, & consensione fidei retinenda. Cuius meminit Nicolaus Patriarcha epist. ad Simonem Principem Bulgarorū, quem ad obsequium Rom. Pontific. adhortatus. idem Patriarcha ad eundem **Ioannē** litteras dedit, in quibus ait. *Si qua sunt correctionis indiga, doctrina insinuet, vt emendari queant iuxta constitutiones Ecclesiasticas.*

83. LEO VI. succedit in custodia depositi, & Pontificali munere, sed eo post dies 15. è viuis sublato, STEPHANVS VIII. alias VII. eligitur eiusdem depositi custos, sed post duos annos, & mensem vnum, & dies 15. fatis concessit. Deinde potentia, & vi pseudopapa intrusus, Ioannes XI. eligitur, qui sicut violenter intrusus est, sic violenter detrusus. Post quem LEO VII. legitimus successor, & fidus custos depositi habitus est. Deinde STEPHANVS IX. in Petri solio collocatur, in depositi cura sollicitus.

Stephano succedit MARINVS III. qui totus erat in reformatione Monachorum, cura pauperum, Basilicarum instauratione indefessus, multo magis in deposito custodiendo vigilans, vt præstitit quoque successor AGAPETVS II. qui quantum fidelis esset in deposito fidei tuendo, ex Synodo Romana sub ipso congregata colligitur, quando damnationem Episcopi Hugonis irritauit, & Hugonem Principem excommunicauit, donec Ludouico Regi satisfaceret. Quid ni rebelles, & à fide extorres eliminasset?

84. IOANNES XII. Agapeto succedit, qui quam feruens esset in cura depositi, ex eius litteris patet ad Dasthanum Archiepisc. Si pastores (ait) Solem, geluq; pro gregis sui custodia, die ac nocte ferre contenti sunt, & oculis conspiciunt vigilantibus, ne aliqua ex ouibus, aut errando pereat, aut laniata moribus rapiatur? quanta cura, quantoque sudore debemus esse peruigiles ob salutem animarum, qui dicimur pastores earum? Intruso verò Leone Synodus Romana contra eum indicitur à Ioanne, & vt habetur actione I. Conciliabulum Schismaticorum cum Leone, autoritate Sanctorum Patrum profligatur.

85. BENEDICTVS V. postmodum legitimus successor Petri retinuit principatum, quem Pseudopapa Leo coegit exulare in

Saxonia, vbi in pace quieuit in sancta conuersatione viuens, aliosque sanctè viuere docens. Ex Adam Chronographo lib. 2. c. 6. Vide curam pastorem de fide, & reliquis virtutibus excolendis sollicitam.

86. IOANNES XIII. ex veteri deposito instructus, iubet Concilium Anglicanum indici ab omnibus Episcopis eius Regni, aduersus Clericorum incontinentiam, quod & sua autoritate firmavit. Synodum Romanam celebrat, vbi priuilegia concessa ab Anglorum Rege Glastingebiri confirmantur, legatis Regijs id postulantibus.

87. DONVS II. subsequitur tribus mensibus sedens in cathedra pro custodia depositi: in cuius sepulchro in Ecclesia S. Crucis in Hierusalem, leguntur hi versus, vigilantiam attestantes.

*Cumq; pater multū certaret dogmate sancto,
Expulit à Sede, iniquus namque inuasor.
Hic quoq; pradones Sanctorum falce subegit
Romane Ecclesie iudicijque Patrum.*

Fuit autem Franco iste inuasor.

88. BENEDICTVS VI. successor eligitur, pro custodia depositi vno anno, mensibus tribus & diebus aliquot in cathedra sedēs, strangulatus ab inuasore sedis Bonifacio VII. meritò ob hoc inter Pontifices non relato. Successit vero Benedicto VI. Papa BENEDICTVS VII. vir optimus, depositi custos. Benedicto verò successit Petrus Papiensis, IOANNES XIV. appellatus. Verum Ioanne XIV. Papa à Bonifacio Pseudopapa, & inuasore occiso, eodemque postea Bonifacio repentina morte sublato, legitime creatus est IOANNES XV. ad eum accurrunt Episcopi Rhemenfes pro reditu S. Adalberti ad Episcopatum, Pro ruina (dicebant) atque occasu Sacerdotalis ordinis. Damnantur ab eodem acta Synodi Rhemenfis, damnato inuasore Sedis Episcopalis Geberto, qui No-

uatorum semina spargens in summū Pontificem calamum strinxit, sed à Leone Abbate Papæ legato, disputationibus victo, cathedra legitimo Episcopo Arnulpho restituta est. Eundem Ioannem Papam (ex Sigon. li. de Reg. Ital.) sacris pedibus prostratus, vt Petri successorem, & depositi conferuatorem, Otho Imperator agnouit. Postea Ioannes Calaber dictus XVI. intruditur (iudicio Baronij pseudopapa) verum post Ioannem XV. Gregorius V. vigilans in custodia fidei, & sacrarum legum, vt legitimus successor est agnitus. Vnde pro causa scilicet Adalberti Concilium Romæ celebrat: ibidem Electores Imperij designati, Centuriatoribus id inuitè profitentibus, quam potestatem ex deposito agnoscunt, & tuentur Rom. Pōtifices. Ex eodem deposito damnauit matrimonium Ruperti Francorum Regis cū Berta Commatre, & affini sua.

89. SYLVESTRO vero II. Gregorij successore clauum Ecclesiæ tenente, Leucharodus, & Vilgandus noui hæretici exorti, sed repressi sunt ex Fidei orthodoxæ deposito, quod magna sollicitudine Pontifex custodiebat.

90. IOAN. Papa XVI. aliàs XVII. cognomēto Siccus, Syluestro successit, Huic post quinque menses, alter IOAN. XVIII. alias XIX. sub hoc Ioanne Berengarij fœtus prodierunt contra Sacram Eucharistiam. Sed cum Latinas aures, atque Theutonicas rumor de infanda hac hæresi occupare cepisset, ab Aldemanno Episcopo Brixienti redarguebatur hæreticus, vt depositum custodiret, *Viam*, dicebat Episcopus, *gradientes SS. PP. vestigijs inherentes, vt nullum prorsus diuerticulum, nullam in nouam, & fallacem semitam desiliamus.* Et multo magis PP. in custodia euigilabat, cum cæteros Episcopos loci autoritate superaret, Vnio quoque facta est Constantinopoli-

tanæ cum Ecclesia Romana, vnde hos vetus Sergius IV. eius sepulchro affixit.

Doctrinis comptus sacris, & dogmate claro

Per patrias sancta semina fudit ouans,

Nam Graios superans Eous partibus vniam,

Schismata pellendo reddidit Ecclesiam.

91. SERGIUS ipse IV. Ioanni succedit, & ex eius sepulchrali titulo diuini custodia, & miseratio colligitur,

Pauperibus panis, nudorum vestis opima,

Doctor, & egregius, qui fuit in populo.

Succedit BENEDICTVS VIII. sub quo (vt dicit annalium conditor) Henrico Imperatore perente Symbolum post Euangelium in Missa cantari cœptū est, cum prius non caneretur, ea ratione (vt Henrico de ea re interrogante, Presbyteri Romani responderunt) quod *Romana Ecclesia non fuisset aliquando vlla hæreseos fece infecta* (vide illibatam custodiam depositi) *sed secundum S. Petri doctrinam, in soliditate Catholica fidei permaneret inconcussa, & ideo magis ijs necessarium esse illud Symbolum, sapius cantando frequentari, qui aliquando vlla hæresi potuerint maculari.* Detenta tamen postea Symboli canendi consuetudine pijssima, quā omnes Catholici veneramur, & antiquitate quoque millenaria spectabilem monstramus. Tanta verò erat Pontificis, & Cleri Romani vigilātia in custodiēdo deposito, vt Sanctus Simon Armenus, qui Romam aduenerat, ab vno de Clero, vt hæreticus, & impostor haberetur (erant eo tempore Armenij erroribus, maximè Manichæis implicati) & parum absuit, quin lapidibus obrueretur. Sed Pontifex eum accersit. *Tu quis es, inquit: dic ergo Frater, & Monache? & scilicet Catholica Fidei cultum tenes, per me his omnibus innotescat.* Cumque Fidem Catholicam innocens professus esset, gratiæ Deo Opt. Max. redditæ, quod innocentiam defendisset. Vide quanta erat cura depositi

in Benedicto. Serpebat eo temporis articulo in Gallijs hæresis Manichæa, in Aureliana scilicet, & Aquitanica ditior, & in Hispanijs Toleti, alijsq; occiduis regionibus; vigilantibus Episcopis, sed multo magis Romano Pontifice, in sublimi specula, pro depositi custodia diuinitus constituto.

92. IOANNES XIX. alias XX. Benedicti frater, primo intrusus, sedem Petri occupat, sed Pontificatu se abdicans, postmodum legitimè electus est, verus Petri successor, & depositi conseruator, quem Episcopi Galliarum agnoscens, & venerâtes humiliter consuluerunt de ea quæstione; An B. Martialis Christi discipulus Apostolus attitulandus esset, qui controuersiam ex deposito dissoluens, Apostolum nuncupandum epistola decretali ad eos directâ pronunciauit.

93. BENEDICTVS IX. post Ioannem sedit in cathedra, quæ & si vim in eo tunc passa sit, postmodum vt verus, & legitimus Pontifex habitus est ex Baton. Hic depositi curam agnoscens hæc scripsit ad Episcopum Lemouic. conquerentem quendam (ignorante Episcopo) absolutionem fraude impetrasse. *Scis (ait) quia quicunque de vniuersa Ecclesia, qua est in toto orbe terrarum ad me causa remedij recurrit, Impossibile est mihi eius curam negligere, dicente Domino ad B. specialiter Petrum, pasce oves meas. Quam postea absolutionem, vt subrepticam, fecit Pontifex irritam, & Canonibus Ecclesiasticis, & veteri deposito aduersam. A Pontificatu quoque se abdicante Benedicto, successor GREGORIUS VI. Sanctitate conspicuus in Petri sede locatur, non solum depositi spiritualis, sed etiam temporalium Ecclesiæ bonorū custos, semper clamans, vt usurpata patrimonia Ecclesiastica redderent inuafores, alias membra Ecclesia se non esse cognoscerent, qui capiti Ecclesia B. Petro, & successori reluctarent.*

94. CLEMENS II. Gregorio succedens, Romanam Synodum indicit contra Simonianam luem, eo tempore grassantem. Meminit Petrus Damianus epist. 30. decreti Clementis aduersus Simoniacos editi. Maiori curæ certè erat Pontifici, hæresis Simonianæ (vt aliarum) virus extinguere, qui Simoniaci facta tantopere detestabatur.

95. DAMASO II. succedente, ex Panuino, viginti tres dies cathedra suum Pontificem habuit; cui successit LEO IX. qui duas Synodos celebrauit, Romanam, & Vercellensem, in quibus Berengarij, & Ioannis Scoti, & aliorum Sacramentariorū errores ex deposito, atro lapillo damnati. A qua sententia ex Lanfranco aduersus Berengarium, tanquam depositi tenax, Nunquam discessit S. Leo in omnibus suis Concilijs, &c. Quæ sententia, subdit, nec effugit suum quoque successorem felici memoria Papam Victorem. Idem Leo ex depositi inspectione Græcorum errores confutauit, præsertim Michaelis Cæularij Patriarchæ, quem reprehendit i. epist. c. 2. quod humanis argumentationibus, & coniecturis antiquam fidem confodere, ac subuertere moliat. Nouam quoque hæresim ex Gregorio VII. epist. 4. de reordinandis Simoniacis profligauit etiam VICTOR II. ex testificatione iam dicta Lanfranci: quæcunque contra hæresim Berengarianam statuta fuerunt à prædecessore suo in multis Concilijs, tanquam depositi vigilantissimus custos, confirmauit.

96. STEPHANVS X. depositi curam agnoscens, vix creatus Pontifex, legatione ad Orientem destinandam decernit pro Constantinopolitana Ecclesia Romanæ vnienda. A beata memoria NICOLAO II. & centum tredecim Episcopis (ait Lanfrancus) dogmata Berengarij Roma audita, examinata, atque damnata.

max, legens in literis Episcoporum quorundam, *In Christo tres esse substantias*, diuiderium rursus humanam naturam in corpus & animam, veritus ex ambiguitate vocum, ne aliquid deposito extraneum immisceretur, & statui putaretur in Domino tres voluntates, diuinam, rationalem, sensualem, citò, ne quid noui in verbis assereretur, (ex annalium conditore) occurrendum putauit.

55. IOANNEM V. (qui quondam cum alijs Sacerdotibus in 6. Synodo locum Apostolicæ Sedis repræsentabat) eo breui temporis spacio, quo Petri cathedrâ regebat, Apostolicum depositum defendisse multò magis, dignitas, & officium dubitare nõ finit.

56. CONON depositum custodiebat, quando Imperator Iustinianus Põtifici aduersabatur, & eius legatos Constantinopolim missos præuaricari coëgit. De quare tam Anastasius, quam Nicolaus Papa conqueritur.

Sub SERGIO Conciliabulum celebratum est Constantinopoli (quod à Beda, & alijs erratica Synodus dicta est) ibidemq; multa contra depositum determinata, cui authoritatem volentes adhibere filij tenebrarum Hæretici & Schismatici Sergium interpellarunt pro confirmatione, ac vt dicit Anastas. Bibliothecar. quia paratior mori, quã nouitatum erroribus consentire, eam Pseudosynodum intrepidè condemnauit.

57. IOANNES VI. optimi Pastoris specie custodia thesauri fidei præferalit, quando etiam ex deposito corporali, & Ecclesiæ ærario captiuos liberari procurabat.

IOANNES VII. ei succedit, qui cum vgeretur à Iustiniano Imperatore, vt sanctos Canones Constantinopoli (Sergij temporibus) examinaret, & quos reperisset veritati fidei congruere confirmaret, cæteris expolis. At noluit (congregato etiam Concilio) nec ex parte approbare, dedecens

ratus vel minimum probare, quòd in legitima Synodo statutum non esset. Eidem SISINIUS successit, qui post 20. dies mortuus est. Ab eo Felix Rauennas consecrationem suscepit, professionem fidei edens, & obedientiæ sponsonem.

58. CONSTANTINVS Papa creatus Constantinopolim perrexit, & cum eodè Pontifice, putat annalium descriptor, tractatum esse de capitulis illis additis quintæ, & sextæ Synodis, Gregorio eius diacono antiquiorum Patrù acerrimo defensore, quod ex Anastasio Biblioth. ostendit. Imperatoris hæreticã confessionem maturo cõsilio respuit. Numerosa quoque illa pseudosynodus, ope Imperatoris aduersus sextam legitimam Synodum cõgregata (vbi vera fides ibidem prodita est) sub hoc Põtificieierata, & in Occidente religionis fides, resistente Imperatore conseruata est.

59. GREGORIUS II. pro sacrarum imaginum cultu Synodum Romanã indicit, eius decreta suo calculo obsignat, cuius Synodi fragmenta recitata ab Adriano papa epist. ad Carolum Magnum. Ibidem anathema Imperatori, & omnibus Iconomachis ex deposito dictum est.

60. GREGORIUS III. ex depositi doctrina Bonifacij Germanorum Apostoli consultationibus respondet. *Bene nosti (ait) quia B. Apostolus Petrus, & Episcopatus principium extitit, & consulenti tibi de statu Ecclesiæ, non ex nobis quasi ex nobis, sed eius gratia, qui aperit os mutorum, & linguas infantium facit disertas, qualiter tenere debeas Apostolici vigoris doctrinã dicimus.* Idem S. Legatus pontificis Synodum in Germania congregauit, multaque pro veritate & subiectione, & reuerentia Sedis Apostolicæ, & Ecclesiastica disciplina sancita.

61. ZACHARIAS quoque eiusdè Bonifacij successor varijs de Fide cõsultationibus respondet ep. 12. & nouas quorundã Gal-

lorum benedictiones deposito non vult admiscendas. Nam, inquit, non ex Apostolica traditione hoc faciunt, sed per vanam gloriam hoc operantur, sibi ipsis damnationem adhibentes, dum scriptum est. Si quis volens euangelizauerit prater id, quod euangelizatum est, anathema sit. Post concludens. Regulam Catholicae traditionis suscepisti frater amantissime. Ab eodem Pontifice coacto in Patriarchio Lateranensi Concilio, Adalbertus & Clemens haeretici à Bonifacio detecti, cum suis erroribus damnati sunt. Exstat etiam epist. Zach. ad Bonifacium, qua etiam statuta Synodi Germaniae roborata. Sampson quoque qui necessitatem baptismi negabat vt haeticus à Zacharia explosus, ex epist. 10.

62. STEPHANVS II. eligitur successor, & depositi custos, sed die 3. à somno exurgens alienatus obmutuit & defunctus est, ex Baronio. Illi successit STEPHANVS III. (ab alijs II. dictus) qui vitiliter depositum custodiuit, nam 7. Synodum congregatam Constantinopoli 338. Episcoporum Orientalium dissoluit & irritauit, & vt ab errore Copronymus desisteret enixus, vt dicit Adrianus Papa epistol. ad Constantin. & Irenem.

63. PAVLVVS quoque primus (eodem Adriano testante) plurimum pro deposito custodiendo laborauit, nam & Copronymum Imperatorem à sua contra sacras imagines impietate reuocare studuit, ex Anastasio Bibliothec.

64. Eius successor STEPHANVS IV. aduersus aliam Pseudosynodum Constantinopolitanam pro depositi custodia æstuans egregie dimicauit (cōgregata Romæ Synodo) eamque vt additiciam deposito respuit, dicens. Qui alium terminū fidei seu Symbolum, atque doctrinā habet, prater id, quod traditum est à Sanctis sex magnis, & vniuersalibus sex Synodis, talem impium anathematizamus. Ex fragmentis in tract. Adriani Papæ ad

Carolus Magnum de imaginibus.

65. ADRIANVS Papa I. depositi eiusdem custos vigilantissimus missis legatis, VII. Synodū Nicææ celebrari voluit pro sacris imaginibus aduersus Iconomachos. Vnde hæc scripsit ad Irenem, & Constantinum Imperatores. Patrum priscas sequamur traditiones, & ab eorum doctrina nulla declinemus ratione. Et ad Tharasiū Patriarchā, de Rom. Pōtificis cura Pastoralis testimonium perhibet, quod, cura quoque suscepti oculis diligenter inuigilat, ne oves Dei, aut peruersi homines praua loquentes, dilaniēt, aut maligni spiritus oblectamenta vitiorum suadentes deuasent. Significans quoque se curasse, vt pseudosyllogus (id est falsum collegium) qui insyllogisticè factus est aduersus venerabilium Patrum traditionem, contra sacras imagines, anathematizetur presentibus Apochrisarijs nostris, & omne zizanū eradiceatur ab Ecclesia. Errores item Elipandi Episcopi Tolet. ex testimonio Nazianzen. Athanas. &c. refutauit. epist. 4.

66. LEO III. à Studita ep. 31. & 34. interpellatur, vt eliminaretur Mæchosynodus (sic enim dictum fuit conciliabulum illud, vbi coniugium Constantini cum Theodote viuente priori coniuge à Mæchianis, qui Synodo interfuerūt, approbatū est) & diuino, inquit, eius principatu legitima Synodus conuocaretur, & orthodoxū dogma excluderet hereticum. Opem verò præstasse Leonē ne tam peruersum dogma serperet compertū est, ex iisdem Studitæ litteris epist. 34. per Epiphaniū enim paterno amore plenas Apostolicas epistolas ad eundem Theodotem direxit, in quibus quam vitiliter contra eundem errorem Papa dimicauit, apparet aperte. Idem depositū successor STEPHANVS V. illibate seruauit. Sæpe enim cum Imperatore colloquium habebat de utilitate S. Dei Ecclesia, ex gestis Ludou. c. 17.

67. APASCHALI hæresis Iconoclastarū rursus ex Apostolico deposito configitur,

ex Studira epist. 66. quare non effugerunt, ait, quin à supremo Ecclesia throno arguerentur. Et postea. Si enim à Coriphæo, id est, Rom. Pontifice, abrupti sunt, & ab alijs tribus Patriarchis, vtique & à Christo qui caput est predictorum.

68. EUGENIVS II. depositi custos tenacissimus, Ludouici Imperat. Iconomachorū patroni, artes, & consilia disiecit: nec vquam errores collatorum pseudosynodi Parisiensis contra sacras imagines probauit: licet subdole laborarent de errore suadendo Rom. Pontifici. Vnde & ad ipsum Eugenium scripserunt, & nomine Eugenij ficti uas respōsiones ediderunt. Verum inuiti hoc testimoniū perhibent Fidei Rom. Pontific. quod, per Apostolos Petrum & Paulum protegente Spiritu S. & ipsis intercedentibus ab omni hæresi illibata vsque nunc conseruata est, vt non solum ipsa ad quodlibet errorū diuerticulum minimè declinaret, sed potius omnes à recta fidei tramite, quoquo modo per orthodoxos eorumdem successores toto orbe terrarum ad reuertendum potius reuocaret. Testi enim huius rei non quilibet angulus, sed orbis terrarū vniuersus, quia quoties tales per mūdum persecutionis mota sunt, que ad periculum vniuersalis Ecclesie imminere putabātur ob inueniendam, inuentamq; custodiendam Catholica fidei veritatem, semper hoc vniuersalis Ecclesia. præsentem, ob huius sanctitatem sedis, Pontifice, aut certè cum consensu illius, verbis, vel litteris porrecto corrigere, porrectumque ad conseruandum stare consuevit.

69. VALENTINVS subsequitur, de quo Anastasius Biblioth. ait. Valentinus alendorum Gregum fidelium Præsulatus culmen sortitus, maxima celeritate ex hac vita præsentis subtrahus est, &c. magna sanctitatis, magnæq; beatitudinis vir, repletus gratia Spiritus sancti. Quare necessariò depositi custodiendi magno zelo exarsisse, dicendum est.

70. Sub GREGORIO IV. Theophilus Imperator Iconoclastarum hæresim propugnabat, at Pōtifex depositum custodie-

bat: pro quo etiam multi confessores, præcipuè Monachi viriliter decertabant teste Curopalata: Ostendebant enim Imperatori ex dictū Patrū nostrorū Dionysij Magni, Ierot hæi & Irenæi, non heri, aut paulo ante Monachorum Rempublicam adiuuentam & statū, sed antiquā, atque aded priscam. Quin etiam imaginum figuræ cum Apostolis viguisse monstrabant: vnde & martyrium subierunt. Sub eodem Pontifice tandem ea hæresis, quæ ante centum viginti annos Ecclesiam vexauerat, extincta est, & ex deposito in cineres redacta.

71. SERGIUS II. in Pōtificali sede locatur, fide purus, prædicatione, Liberior, ait Anastasius, ex deposito Fidem seruans, & fideles pascens, nam vt legitur in eius sepulcro;

Diuinis monitis non fuit ille piger.

*Romanos proceres non tantum fame verbi,
Rebus & humanis nocte dieque fouens.*

72. Sub LEONE IV. errores Godeschalchi, innouātis prædestinatorum hæresim, in Gallia disseminabantur, qui in Synodo Moguntina, vbi Rabbanus interfuit damnati sunt, iterū aduersus discipulos Godeschalchi sub eodē Leone Valentina Synodus in Gallijs celebratur, sequens vestigia Concil. Carth. Arausic. quare nec inconsulto Romanæ sedis deposito, vt olim prædicta Cōcilia præstiterūt, aliquid definisse putandum est. post Leonē Benedictus III. sedit in cathedra, depositi vigilis custos.

73. NICOLAUS I. succedit. Illic ad comprimendā hæresim Iconomachorū in Orientē legatos misit, vt iterum ex sacro deposito, definitio p sacris imaginibus publicaretur, hæc scribens. Oportet Nos maiorum nostrorum statuta, immoto mentis intuitu conseruare, & in omnibus, SS. Patrū semper dogmata venerari, definimus de sacris imaginib. &c. quæq; Sedis Apostolica Præsules pro eis decreuerūt, atque statuerunt illibata persistere, atque intemperate manere. Ad Consulta Bulgarorum, illud elogium de Ecclesie Romanæ fide-

litate protulit. B. Petrus, qui in sede sua viuit, & presidet, dat quare iibus fidei veritate, nam & S. Romana Ecclesia semper sine macula fuit, & ruga. 74. Huius sicut & ADRIANI II. successoris octaua Synodus diligentiâ prædicauit in deposito custodiendo aduersus Photium, & Gregorium Syracusanum his verbis. Pontifex Beatissimus Papa Nicolaus, & c. & ipse qui & gradus, & dignitatis, & moru eius successor es, pro Ecclesiastica pace alacriter exercuistis, ad expellendum lupum ab ouili Christi, tanquam veri Pastores rationabilium ouiu Christi, quinimò Summi Pastoris & Principis Ecclesiarum. Eandem diligentiam idem Adrianus testatus est, ad Basilium & Leonem scribens. Non enim est in nobis est, & non est, & si qua destruximus eadem readificauerimus, prauaricatores nos legi esse constituemus. Satis enim nota sunt, qua cum suo aut hore destruximus, & qua conseruanda mandauimus. Ad illis quippe sacratissimis constitutis, qua vel Apostolica memoria decessor noster Papa Nicolaus ante salubriter sanxit, vel nos postea dispensatoriè protulimus, nulla morione, vel mutatione discedemus, aut ad dexteram vel sinistram quoquo modo declinabimus. Quæ videlicet tota iam dudum probauit Ecclesia, & immutata seruanda nuper gestum vniuersale Concilium statuit. Neq; enim nobis moris est, vt pro LIBITO PROPRIO paternis sanctionibus abutamur, & c. 75. IOANNES VIII. Photianum conciliabulum cum Photio ipso damnauit, vt patet ex Litteris Stephani papæ successoris ad Basilium destinatis, & ex alijs Formosi, & Ioannis 9. litteris ad Stylianum Neocæs. Episcopum, & si enim antea misericorditer egisset cum Photio, illum restituendo, nunquam tamen quæ contra depositum in Synodo acta sunt probauit, ipsomet Pontifice ep. 250. & 251. scribente. Ea qua pro causa tua restitutionis Synodali decreto Constantinopoli misericorditer acta sunt recipimus. Et si forte a se nostri Legati in eadem Syn. contra Apostolicam præceptionem egerint, nos nec

recipimus, nec iudicamus alicuius existere firmitatis. De puritate autem depositi, & fidei loquens epist. 86. ad Episcopos destinata, hortatur Michaellem Regem, vt ad fidem rediret. Hanc, ait, itaque fidem suggere semper & suade carissime pio Regi sitire. Hanc enim alibi præcipuè quarere nisi Roma, vbi plantata est, & radicata à B. Petro, qui hac vt supra ostendimus, sicut veraciter agnouit, veraciter & prædicauit: quoniam sicut aqua non potest alibi tam munda, vel tam limpida, quemadmodum in fonte, vnde originem protrahit inueniri, ita & fides nūquam omnino poterit alibi tam pura vel tam nitida reperiri, sicut in Ecclesia nostra viuario, vbi eam non recta perstillantia, sicut litigiosa mulier, id est, heretica prauitas comparatur, sed ille Polorum clauiger vbertim, & purissime congregauit, qui ex ipso fonte viuo hanc caltris hausit, & limpidissimam conseruandam mandauit.

76. MARINVS II. alias Martinus Ioanni succedens Photium etiam damnauit, vnde Basilus Imperator multa ignominiosa in Sanctum Pontificem effutens, à pontificali Sede eum exturbare satagebat. Sed Stephanus VI. successor eius locupletissime satisfecit, scribens ad eundem Basilium, sui prædecessoris aduersus illatas iniurias, se Hyperaspistem ostendens, eo eologio cohonestans Marinum, quod octauæ Synodi fuerit defensor acerrimus, quando in ea, vt patet ex Act. i. eius Concilij, locū Adriani Antistitis Urbis Romæ tenuit.

77. ADRIANVS III. prædecessoris sui vestigia insectatus Photium quoque execratus est, tanquam depositi inuaforem, nolens vllum cum eo habere consortium.

78. STEPHANVS VI. Adriani successor eundem Photium execratus, eamque ad Episcopos Orientis reddidit rationem, quia deposito Photius se opposuit. Vnde, ait Pontifex, si regiam viam ambulasset, & decretis SS. Patrum in hasset, ad tantam insaniam nunquam deuenisset.

§. II.

Eiusdem depositi in subsequentibus Pontificibus continuata diligentia monstratur.

79. **F**ORMOSVS Papa subsequitur, qui ad confirmandā Photij damnationem Constantinopolim misit Legatos à latere Capuanum, & Romanum, in Photium præuicatorum, & legum euersorem, vt sententia à prædecessoribus Oecumenicis Pontificibus ante omnia prolata, nec non à nostra, dicebat, humilitate confirmata, perpetuo tempore immutabilis permaneat. epist. ad Stylian.

80. **S**TEPHANVS VII. Papa succedit Formoso, qui & si quod humanum est, à prædecessorum virtutibus non nihil declinat, nullus tamen Catholicorum ab eiusdem obedientia se subduxit, ipsum vt patrem, & pastorem nec non depositi cōseruatore agnoscendo, à quo Rhemenfis Episcopus Fulco Remboldi tyrannidem Apostolica petit authoritate deprimi. Ei successit **THEODORVS** Papa qui post Romanū intrusum creatus est, sedens dies 20.

Quam verò fuerit depositi tenax **IoANNES IX.** successor Theodori, ex eiusdē oratione ad Synodum Romanam liquido demonstratur, ibi enim Episcopos adhortatus est, vt commissis sibi à Deo Ecclesie curam vnusquisque eorum vita augere studeat, & gregem Christi sanguine redemptum bonis exemplis, ac salutaribus documentis inseruiat, vt illud audire mereatur: *Euge serue bone, & fidelis.* Ad ieiunia hortatur, & litanias, vt Deus schismata & seditiones comprimat; & ad Stylianum scribens hortatur, vt decreta prædecessorum Pontificum inconcussa permaneant aduersus Photium, &c. promulgata.

81. **BENEDICTVS** Papa IV. & **LEO V.** Ioanni succedunt, depositum custodiendo ab incurfibus Orientalibus, & Photianæ hæresi patrocinantibus. Deinde **Chri-**

stophorus pulso Leone intruditur, quo etiā pulso, legitime **SERGIVS III.** creatur, qui & si indigna contra ordinationes à Formoso factas perpetrarit, non est inuentus, qui ob eā causam schisma, vel hæresim fecerit, vel depositum sacrum aggressus sit, peculiari prouidentia, Dei Ecclesiam protegente, ne corruptis moribus intrusorum Pontificum, ansam aduersarius acciperet, Pontificiam, cum deposito inuadendi maiestatem. Quinimò viuentē Sergio Concilium Suesione in Gallijs contra Photiū eo exhortante congregauit, vbi in fine c. 14. sic dicitur. *Hortamur fraternitatem vestram, vt vna mecum secundum admonitionem Domini Romana sedis Præsidis, singuli vestrum perspectis Patrum Catholicorum sententijs de diuina scriptura pharetris acutas proferamus sagittas, potentes ad conficiendam belluam monstri renascentis; & ad terebrandum caput nequissimi serpentis, & in cap. 15. Ecclesia (aiunt) nostris quoque partibus, vt dictum est super hanc petra soliditatem non tantum fundata, sed ab eo, eiusque successoribus, etiam edocta, cum de gratia ipsius Petri suffragantibus meritis firmitatem fidei, quam primo percepit hæcenus incunctam seruare studuit, nullaq; perfidorum consortia recepit. Nonne legem depositi illibate custodiuit?*

82. **ANASTASIVS III.** Sergio, & Anastasio, **LANDVS** succedunt, ambo in custodia depositi vigiles. Intruditur deinde **IoANNES X.** postea accedente Cleri concursu legitimus Pōtifex habitus legationē misit ad Ecclesiam Constantinopolitanā pro vnione, & consensione fidei retinenda. Cuius meminit Nicolaus Patriarcha epist. ad Simonem Principem Bulgarorū, quem ad obsequium Rom. Pontific. adhortatus. idem Patriarcha ad eundem **IoANNĒ** litteras dedit, in quibus ait. *Si quas sunt correctionis indiga, doctrina insinuet, vt emendari queant iuxta constitutiones Ecclesiasticas.*

83. LEO VI. succedit in custodia depositi, & Pontificali munere, sed eo post dies 15. è viuus sublato, STEPHANVS VIII. alias VII. eligitur eiusdem depositi custos, sed post duos annos, & mensem vnum, & dies 15. fati concessit. Deinde potentia, & vi pseudopapa intrusus, Ioannes XI. eligitur, qui sicut violenter intrusus est, sic violenter detrusus. Post quem LEO VII. legitimus successor, & fidus custos depositi habitus est. Deinde STEPHANVS IX. in Petri solio collocatur, in depositi cura sollicitus.

Stephano succedit MARINVS III. qui totus erat in reformatione Monachorum, cura pauperum, Basilicarum instauracione indefessus, multo magis in deposito custodiendo vigilans, vt præstitit quoque successor AGAPETVS II. qui quantum fidelis esset in deposito fidei tuendo, ex Synodo Romana sub ipso congregata colligitur, quando damnationem Episcopi Hugonis irritauit, & Hugonem Principem excommunicauit, donec Ludouico Regi satisfaceret. Quid ni rebelles, & à fide extortes eliminasset?

84. IOANNES XII. Agapeto succedit, qui quam feruens esset in cura depositi, ex eius litteris patet ad Duthanum Archiepisc. Si pastores (ait) Solem, geluq, pro gregis sui custodia, die ac nocte ferre contenti sunt, & oculis conspiciant vigilantibus, ne aliqua ex ouibus, aut errando pereat, aut laniata morsibus rapiatur? quanta cura, quantoque sudore debemus esse peruigiles ob salutem animarum, qui dicimur pastores earum? Intruso verò Leone Synodus Romana contra eum indicitur à Ioanne, & vt habetur actione 1. Conciliabulum Schismaticorum cum Leone, autoritate Sanctorum Patrum profligatur.

85. BENEDICTVS V. postmodum legitimus successor Petri retinuit principatum, quem Pseudopapa Leo coegit exulare in

Saxonia, vbi in pace quieuit in sancta conuersatione viuens, aliosque sanctè viuere docens. Ex Adam Chronographo lib. 2. c. 6. Vide curam pastorem de fide, & reliquis virtutibus excolendis sollicitam.

86. IOANNES XIII. ex veteri deposito instructus, iubet Concilium Anglicanum indici ab omnibus Episcopis eius Regni, aduersus Clericorum incontinentiam, quod & sua autoritate firmavit. Synodum Romanam celebrat, vbi priuilegia concessa ab Anglorum Rege Glastingebiri confirmantur, legatis Regijs id postulantibus.

87. DONVS II. subsequitur tribus mensibus sedens in cathedra pro custodia depositi: in cuius sepulchro in Ecclesia S. Crucis in Hierusalem, leguntur hi versus, vigilantiam attestantes.

*Cumq, pater multū certaret dogmate sancto,
Expulit à Sede, iniquus namque inuasor.
Hic quoq, prados Sanctorum falce subegit
Romana Ecclesia, iudicijque Patrum.*

Fuit autem Franco iste inuasor.

88. BENEDICTVS VI. successor eligitur, pro custodia depositi vno anno, mensibus tribus & diebus aliquot in cathedra sedens, strangulatus ab inuasore sedis Bonifacio VII. meritò ob hoc inter Pontifices non relato. Succedit vero Benedicto VI. Papa BENEDICTVS VII. vir optimus, depositi custos. Benedicto verò successit Petrus Papiensis, IOANNES XIV. appellatus. Verum Ioanne XIV. Papa à Bonifacio Pseudopapa, & inuasore occiso, eodemque postea Bonifacio repentina morte sublato, legitimè creatus est IOANNES XV. ad eum accurrunt Episcopi Rhenenses pro reditu S. Adalberti ad Episcopatum, Pro ruina (dicebant) atque occasu Sacerdotalis ordinis. Damnantur ab eodem acta Synodi Rhenensis, damnato inuasore Sedis Episcopalis Geberto, qui No-
uatorum

uatorum semina spargens in summū Pontificem calamum strinxit, sed à Leone Abbate Papæ legato, disputationibus victo, cathedra legitimo Episcopo Arnulpho restituta est. Eundem Ioannem Papam (ex Sigon. li. de Reg. Ital.) sacris pedibus prostratus, vt Petri successorem, & depositi conseruatores, Otho Imperator agnouit. Postea Ioannes Calaber dictus XVI. intruditur (iudicio Baronij pseudopapa) verum post Ioannem XV. Gregorius V. vigilans in custodia fidei, & sacrarum legum, vt legitimus successor est agnitus. Vnde pro causa scilicet Adalberti Concilium Romæ celebrat: ibidem Electores Imperij designati, Centuriatoribus id inuitè profitentibus, quam potestatem ex deposito agnoscunt, & tuentur Rom. Pontifices. Ex eodem deposito damnauit matrimonium Ruperti Francorum Regis cū Berta Commatre, & affini sua.

89. SYLVESTRO vero H. Gregorij successore clauum Ecclesiæ tenente, Leuchardus, & Vilgandus noui hæretici exorti, sed repressi sunt ex Fidei orthodoxæ deposito, quod magna sollicitudine Pontifex custodiebat.

90. IOAN. Papa XVI. aliàs XVII. cognomēto Siccus, Sylvestro successit, Huic post quinque menses, alter IOAN. XVIII. aliàs XIX. sub hoc Ioanne Berengarij fœtus prodierunt contra Sacram Eucharistiam. Sed cum Latinas aures, atque Theutonicas rumor de infanda hac hæresi occupare cœpisset, ab Aldemanno Episcopo Brixienti redarguebatur hæreticus, vt depositum custodiret, *Viam*, dicebat Episcopus, *gradientes SS. PP. vestigijs inherentes, vt nullum prorsus diuerticulum, nullam in nouam, & fallacem semitam desiliamus.* Et multo magis PP. in custodia euigilabat, cum cæteros Episcopos loci autoritate superaret. Vnio quoque facta est Constantinopoli-

tanæ cum Ecclesia Romana, vnde hos verus Sergius IV. eius sepulchro affixit.

*Doctrinis comptus sacris, & dogmate clara
Per patrias sancta semina sudit ouans,
Nam Graios superans Eois partibus vnam,
Schismata pellendo reddidit Ecclesiam.*

91. SERGIUS ipse IV. Ioanni succedit, & ex eius sepulchrali titulo diuini custodia, & miseratio colligitur.

*Pauperibus panis, nudorum vestis opima,
Doctor, & egregius, qui fuit in populo.*

Succedit BENEDICTVS VIII. sub quo (vt dicit annalium conditor) Henrico Imperatore petente Symbolum post Euangelium in Missa cantari cœptū est, cum prius non caneretur, ea ratione (vt Henrico de ea re interrogante, Presbyteri Romani responderunt) quod *Romana Ecclesia non fuisset aliquando vlla hæreses seculo infecta* (vide ilhbaram custodiam depositi) *sed secundum S. Petri doctrinam, in soliditate Catholica fidei permaneret inconcussa, & idē magis ijs necessarium esse illud Symbolum, sepius cantando frequentari, qui aliquando vlla hæresi potuerint maculari.* Detenta tamen postea Symboli canendi consuetudine pijsissima, quā omnes Catholici veneramus, & antiquitate quoque millenaria spectabilem monstramus. Tanta verō erat Pontificis, & Cleri Romani vigilatia in custodiēdo deposito, vt Sanctus Simon Armenus, qui Romam aduenerat, ab vno de Clero, vt hæreticus, & impostor haberetur (erant eo tempore Armenij erroribus, maximè Manichæis implicati) & parum abfuit, quin lapidibus obrueretur. Sed Pontifex eum accersit. *Tu quis es, inquit: dic ergo Frater, & Monache? & si Catholica Fidei cultum tenes, per me his omnibus innotescat.* Cumque Fidem Catholicam innocens professus esset, gratiæ Deo Opt. Max. redditæ, quod innocentiam defendisset. Vide quanta erat cura depositi

in Benedicto. Serpebat eo temporis articulo in Gallijs hæresis Manichæa, in Aureliana scilicet, & Aquitanica ditione, & in Hispanijs Toleti, alijsq; occiduis regionibus; vigilantibus Episcopis, sed multo magis Romano Pontifice, in sublimi specula, pro depositi custodia diuinitus constituto.

92. IOANNES XIX. alias XX. Benedicti frater, primo intrusus, sedem Petri occupat, sed Pontificatu se abdicans, postmodum legitime electus est, verus Petri successor, & depositi conseruator, quem Episcopi Galliarum agnoscentes, & venerâtes humiliter consuluerunt de ea quæstione; An B. Martialis Christi discipulus Apostolus attitulandus esset, qui controuersiam ex deposito dissoluens, Apostolum nuncupandum epistola decretali ad eos directâ pronunciauit.

93. BENEDICTVS IX. post Ioannem sedit in cathedra, quæ & si vim in eo tunc passa sit, postmodum vt verus, & legitimus Pontifex habitus est ex Baron. Hic depositi curam agnoscentis hæc scripsit ad Episcopum Lemouic. conquerentem quendam (ignorante Episcopo) absolutionem fraude impetrasse. *Scis (ait) quia quicumque de vniuersa Ecclesia, qua est in toto orbe terrarum ad me causâ remedij recurrit, impossibile est mihi eius curam negligere, dicente Domino ad B. specialiter Petrum. pasce oves meas. Quam postea absolutionem, vt subreptitiam, fecit Pontifex irritam, & Canonibus Ecclesiasticis, & veteri deposito aduersam. A Pontificatu quoque se abdicante Benedicto, successor GREGORIUS VI. Sanctitate conspicuus in Petri sede locatur, non solum depositi spiritualis, sed etiam temporalium Ecclesiæ bonorû custos, semper clamans, vt usurpata patrimonia Ecclesiastica redderent inuasores, alias membra Ecclesia se non esse cognoscerent, qui capiti Ecclesia B. Petro, & successorî reluctarent.*

94. CLEMENS II. Gregorio succedens, Romanam Synodum indicit contra Simonianam luem, eo tempore grassantem. Meminit Petrus Damianus epist. 30. decreti Clementis aduersus Simoniacos editi. Maiori curæ certè erat Pontifici, hæresis Simonianæ (vt aliarum) virus extinguere, qui Simoniacâ factâ tantopere detestabatur.

95. DAMASO II. succedente, ex Panuino, viginti tres dies cathedra suum Pontificem habuit; cui successit LEO IX. qui duas Synodos celebrauit, Romanam, & Vercellensem, in quibus Berengarij, & Ioannis Scoti, & aliorum Sacramentariorû errores ex deposito, atro lapillo damnati. A qua sententia ex Lantfranco aduersus Berengarium, tanquam depositi tenax, *Nunquam discessit S. Leo in omnibus suis Concilijs, &c. Quæ sententia, subdit, nec effugit suum quoque successorem felicis memoria Papam Victorem.* Idem Leo ex depositi inspectione Græcorum errores confutauit, præsertim Michaelis Cærularij Patriarchæ, quem reprehendit i. epist. c. 2. quod *humanis argumentationibus, & coniecturis antiquam fidem confodere, ac subuertere moliantur.* Nouam quoque hæresim ex Gregorio VII. epist. 4. de reordinandis Simoniacis profligauit etiam VICTOR II. ex testificatione iam dictâ Lantfranci: quæcunque contra hæresim Berengarianam statuta fuerunt à prædecessore suo in multis Concilijs, tanquam depositi vigilantissimus custos, confirmauit.

96. STEPHANVS X. depositi curam agnoscentis, vix creatus Pontifex, legatione ad Orientem destinandam decernit pro Constantinopolitana Ecclesia Romanæ vnienda. *A beata memoria NICOLAO II. & centum tredecim Episcopis (ait Lantfrancus) dogmata Berengarij Roma audita, examinata, atque damnata.*

97. Ab ALEXANDRO II. Lateranensis Synodus celebrata, hæresis, seu lues Simoniaca damnata, incontinentia Clericorum depreffa. Item Concilium Barcinonense suo tempore celebratum, ubi leges Gothicæ abrogatæ, Hæresis Nicolaitarum, & Incestuorum sub eodem Pontifice, per Petrum Damianum repressâ.

98. Sub GREGORIO VII. iterum Berengariana hæresis in Synodo Romana damnata. Idem Pontifex Henricum Regem Anglorum admonet, vt decreta Apostolica amplecteretur, ex depositi custodia rationem assignans. *Quia ad SS. PP. decreta, doctrinamq. recurrimus, nihil ADINVENTIONE nostra statuentes, sed primam, & vnicam Ecclesiasticâ disciplina regulam, & tritam Sanctorum viam, relicto errore, repetendam, & sectandum esse censuimus. Neque enim alium nostrâ salutis, & æternæ vitæ introitum Christi ouibus, eorumque pastoribus patere cognouimus, nisi quem ab ipso monstratum, qui dixit. Ego sum ostium, & ab Apostolis predicatum, & à Sanctis Patribus obseruatum, & in omni diuinarum scripturarum pagina didicimus.*

99. Successor Gregorij VICTOR III. Beneuentanum Concilium (cui præfedit) celebrauit: ibi hæresis Simoniaca damnata, & Guitbertum hæresiarcham, tanquã Ecclesiæ Romanæ inuasorem decreuit, facta tecta cupiens Prophetarum, Apostolorum decreta, Canonum, & Pontificum iura, vt dicit Leo Ostiens. 3. lib. c. 71. & seq.

100. VRBANVS II. eandem sententiam latam in Synodo Beneuentana (alia rursus abiecta, Beneuenti collecta) contra Guitbertum confirmauit: libellum à S. Anselmo contra hæresis Sabellianæ instauratores roborauit: Synod. Turo. (vbi præterita Concilia roborata) aduersus Berengariũ, atque etiam Barense Concilium congre-

gari iussit, ad vnionem Ecclesiæ Græcæ cum Latina. Eius Concilij acta perierunt, innotescunt verò quæ ibi gesta sunt, ex S. Anselmi scriptis, qui d. Concilio interfuit.

PASCHALIS II. Romæ indicta Synodo Henricianam damnauit hæresim; quæ sub forma ista eierabatur. *Anathematizom omnem hæresim, & præcipuè que statum presentis Ecclesiæ perturbat. que docet, & adseruit, anathema contemnendum, & Ecclesiæ ligamenta spernenda esse. Promitto autem obedientiam Apostolica Sedis Pontifici Domino Paschali, eiusq. successoribus sub testimonio Christi, & Ecclesiæ, affirmans, quod affirmat, damnans quod damnat sancta, & vniuersalis Ecclesiæ. Iura quoque Ecclesiæ, ex veteri deposito, confirmat ep. ad Archiep. Polon.*

101. In GELASIO II. quanta esset cura depositi suamet verba in quodam serm. ad suos, de profectioe, ostendunt. *Sequamur Patres nostros, quoniam valde bonum est antiquos sequi parentes. Bogomilorum errores sub hoc Pontifice depreffi.*

CALLISTVS II. in Concilio Rhemenfi præfidens Canones ex sacro deposito firmat in hanc formam. *Qua SS. Patrum sanctionibus de prauitate Simoniaca stabilita sunt, nos quoque sancti spiritus iudicio, & auctoritate Sedis Apostolicæ confirmamus.*

Etiã HONORIVS II. magnam curam adhibebat in custodiendo deposito, eo tempore cum Tanchelini Sacramentarij, & Petri de Brui erroribus Petrus Cluniacensis, & S. Bernardus expugnabant.

Sub Honorij successore INNOCENTIO II. celebrato Concilio Romano, Arnaldi Brixienfis errores damnati. Petri quoq; Abailardi tum Gallix, tum Romæ hæreses, instante S. Bernardo eieratæ. Extat rescriptum Innocentij ex Apostolico deposito Abailardum damnantis, inter epistolas Bernardi, quæ est, 194.

102. CÆLESTINO II. Innocentij successori testimonium perhibet idem Sanctus de depositi custodia, dicens. *Innocentij defenditis bene gesta, & minus adimpleta perficitis.* Sed & LVCIVS II. à rebellibus, qui Politici dicebantur, & Arnaldistis vexatus (qui hæresim Arnaldi sequebatur) integerrimè perstitit in custodia depositi. Idem depositum à dictorum hæreticorum furore defendit EVGENIVS III. Sub eodem Rhemensis Concilii indicitur, ibidem præsentis Pontificis Gilberti Portetani, ex Apostolici depositi thesauro errores sunt damnati, Britonis quoque illius Eudonis. Sub eodem Pontifice Petrobustiani, & Apostolici, sic dicti, proscripti, S. Bernardo etiam contra illos decertante.

103. ANASTASIVS IV. ex rom. I. Bull. I. depositi curam agnoscens, dicebat eius esse, *præua corrigere, recta firmare,* & eiusdem pontificalis Sedis dignitatem dignoscens, dicebat, quod, *ei proprie firmitas, & aliena fidei confirmatio, eodem Deo auctore præstatur.*

Similiter ADRIANVS IV. ad unitatem fidei respiciens ex deposito hæc scribebat, pro unitate Græcæ, cum Latina Ecclesia ad Archiepisc. Theſſalonic. *Da operam, ut grex cum Ecclesia unatur, & qui seipsas Dominicas oves consententur, ad gregem B. Petri reuertantur.* Sub eodè ex doctrina depositi proscriptus Arnaldus hæresiarcha. Vnde ille cecinit.

*Iudicio Cleri nostro sub principe victus,
Appensusq; Cruci flammâq; cremante solutus,
In cineres Tiberine tuas est sparsus in vndas.*

ALEXANDER III. errores Albigenſium ex deposito in Concil. Lateranenſi proſcriptiſit. Ad Archiepiscopum Senonenſem literas dirigit, ut errores exortos circa humanitatem Christi Domini, conuocatis Coepiscopis, & Magistris in

Theolog. damnet, haberetur. cum Christus de hæret. in Dec.

LVCIVS quoque III. in custodiendo deposito vigilantissimus, damnat malè sentientes, & docentes de Sacramentis Ecclesiæ contra Rom. Ecclesiæ fidem. Vide c. ad abolendam de hæret.

104. VRBANVS III. in epistola ad Regem Scotiæ iniunctum sibi officium agnouit, nimirum ad vniuersas Ecclesias, *acum considerationis extendere,* & ex regulis depositi irrationabiliter attentata ad factum congruum reuocare. Ei GREGORIUS VIII. succedit, in cuius pectore nedum custodia, sed etiam fidei cultus, & propagatio, in literis ad Christi fideles pro recuperanda Terra sancta apparet, ad illud opus fidei, dicendo se accingere, *In quo Propheta totoprius studio laborauerunt, postmodum Apostoli, & sequaces eorum, ut diuinus cultus esset in illa Terra, & ad omnia climata mundi ex ea desuoret.*

105. CLEMENS III. in Pontificatu succedit. Sub illo orta est quæstio de substantia aquæ vino in calice admixta, an similiter in sanguinem conuertatur. Sedes Apostolica consulta est, sed ait Annalium conditor, *Quicquid sit scriptum à Sede Apostolica non reperitur.* Tamen (subdit idem) ex deposito nihil aliud responsum est, quàm quod *credidit S. R. E. Nimirum aquam simul & vinum in sanguinem Christi transubstantiari.*

106. Sed & CÆLESTINVS III. solerti vigilantia Apostol. depos. custodiebat. Vnde epistola ad Simonem Decanum Eboracensem scribebat. *Illud nobis est summo opere præcauendum, ne inde Ecclesiæ, vel in temporalibus, vel in spiritualibus detrimentum incurramus.* Et ad Lincolnienſem Episcopum. *Illius debemus, nempe S. Petri, quantum humana fragilitas permittit, exempla sectari, in quo Sedes Apostolica fundata consistit, à quo cæterarum Ecclesiarum curam suscepit, ligandi, & que soluendi plenitudinem potestatis.*

107. Nequaquam uero cum prædecefforibus eadem cura depositi expirauit; nam & Innocentius III. in Concil. Lateranenſi (ubi quoque S. Patriarcha DOMINICVS cum Epifcopo Fulcone interfuit) Almarici dogma damnauit, Abbatis Ioachim ſententiam expoſit, ex depositi ſacri inſpectione. Eiuſdem ſucceſſor HO-NORIVS III. nec impar in custodia depositi eiuſdem, quando pro eadem cura ſcribit, diuinam prouidentiam ſuſcitaffe Paſtores, qui populos paſcerent ſcientia, & doctrina, ſicut per os Hieremia promiſerat, Doctores Eccleſiæ, ſcilicet, qui terram cordis fidelium imbre doctrina compleverunt, & extirpatis uitiorum ſentibus eam ad proferendum virtutum germen, & fructum huiusmodi operis fecundarent. in Bulla quæ incipit Ineffabilis, anni 1225. Etiam GREGORIUS IX. depositum cuſtodiens excommunicauit Patarenos Catha-ros, Pauperes de Lugduno, Paſſaginos, Ioſepinos, Arnaldiſtas, facies quidem habetes diuerſas, ſed caudas adinuicem colligatas, de hæret. & ex Bulla 1236. quæ in directorio incipit, Excommunicamus.

108. CÆLESTINVS IV. in eadem cura depositi ſuccedens, 17. diebus à ſua creatione ſuperſtes fuit. Hic INNOCENTIUM IV. ſucceſſorem habuit vigilantiffimum depositi cuſtodem, unde auctor fuit, vt Francorum Rex libros Thalmudistarum in vniuerſa Galliæ ditione rogo traderet. Principes vniuerſos admonuit vt Inquiſitoribus ſuppeticas ferrent aduerſus hæreticam prauitatem, Tanto, aiebat, intendatur ad tam peſtiferi morbi curam per Nos, & alios, qui ſunt animalia oculata, & lucerna ardentes ſuper eiſdem Eccleſiæ candelabrum, quãto grauior ex contagio ipſius morbi, & peſtilentior animarũ ſequitur corruptela. In Bulla anni 1241. quæ incipit, Impia Iudeorum.

ALEXANDER IV. vigilantiam Apoſto-licam oſtendit, dicens in Bulla anni 1236,

quod quò altius præſidet, eo longius, latiusq; circumſpicit. & quanto plus poteſt officio, tãto maioris vigilantie ſibi ſarcina imminente plus peſat. Item peſtiferam doctrinam contra ſtatum Epifcoporum, & Mendicãtium euulgatam damnat. Bulla incipit. Nõ ſine multa. 109. VRBANVS IV. dicebat. Licet teneamur ex officij noſtri debito extirpare latiferã peſtem hæreticã prauitatis, in Italia tamen nobis imminet hæc ſolicitudo propenſius, ubi eandem peſtem propter malitiam temporis, quæ in detrimentum Fidei Catholice peruerſa germina germinauit, perſentimus abundantius ſuſcreuiſſe. In Bulla, Licet ex omnibus.

110. CLEMENS IV. zelo eiſdem depositi flagrans conclamabat in Bulla anni 1265. Ad extirpanda, dicens. Cũ abundantius ſolito hæreſes ſuſcreuerunt, &c. tanto ſtudioſius iuxta commiſſam nobis ſolicitudinem inſudare proponimus, quãto pernicioſius negligereſſe eaſdem in necem Catholici ſeminis peruagari.

111. GREGORIUS X. in Concilio Lugdunenſi, ex deposito profiteretur Spiritu S. à Patre, & Filio, vt vno principio, non duobus procedere, quam confeſſionem cum alijs articulis Fidei Catholice Romanæ Eccleſiæ, Græci cum Michaele Imperatore amplexi ſunt, vnde in eodẽ Concil. Lugdun. exclamauit Pontifex, vt patet in epiſt. ad eundem Imperatorem ſcripta. Exultet Mater Eccleſiæ.

112. INNOCENTIUS V. ex Ordin. Prædicatorum ei ſuccedens, non minus depositũ vniuerſalis Eccleſiæ Doctor factus cuſtodiebat, quã cum priuatum Doctor verbo, & ſcriptis in ſententiarum libros commentarijs, fidem illuſtrauerat.

113. ADRIANVS V. (breui tamen tẽpore in depositi vigili custodia) legitima ſucceſſione creatur, poſt quem IOANNES XX. aliàs XXI. Cathedram regens. depositum cuſtodiuit. Ioanni ſucceſſit NICOLAUS III. depositum diligenter cuſtodiendo;

ac profitendo, c. *fundamenta* in 6. de electione, & elect. potestate, *Ecclesiam in Petro edificatam, ut eterni templi structura, Deo edificante conseruata, mirabili munere gratia Dei, in Petri consisteret firmitate, ut ab ipso quasi quodam capite, dona sua velut in corpus omne diffunderet.* Vir integerrimus, magno animi, & consilij, immeritò à Nicolao Machiavello I. Hist. Florentin. de ambitione notatus. Post quem MARTINVS IV. inuigilans in paterni cura depositi, Michaellem Imperatorem tanquam hæreticum, & hæreticorum patronum anathemate notatum, vitandum publicauit in Bulla, quæ incipit, *Michaellem Imperatorem.*

114. HONORIUS IV. Inquisitionis ministris Apostolicis diplomatis tuetur pro securitate depositi, rebelles comprimendo in Bulla, quæ incipit, *Neuerit*, similiter & NICOLAUS IV. in Apostatas Hebraizantes excandescit, in Bulla, *Turbato corde.*

115. CÆLESTINUS V. de renunciatione constitutionem edidit, c. *Quoniam aliqui*, de qua re fit mentio in 6. docendo Romanum Põtificem posse liberè resignare; proculdubio doctrinam euulgans è deposito depromptam quam contra impios obloquentes Ægidius Romanus defendit. Successoris BONIFACII VIII. mira depositi diligentia apparet in tot constitutionibus aduersus hæreticam prauitatem, quæ sunt in 6. registratæ, *Ut commissi à vobis*, & c. sequentes.

116. BENEDICTVS XI. ex Ordine prædicatorum assumptus, sicut prius tanquam priuatus Doctor, scriptis Ecclesiasticum depositum munivit, multo magis in cathedra Petri sublimatus (quamuis breui tempore) quam etiam mortuus quoque miraculis illustrat.

117. CLEMENS V. ex deposito in Concilio Vienensi multa dogmata desinuit,

& Beghardos, atque Beghinas eliminauit, atque damnauit. in Clement. *ad nostrum.* Templarios profligauit, vide Bullam. *Pastoralis præminentia*, in directorio.

118. IOANNES quoque XXII. pro depositi custodia extrauagantem condidit, quæ incipit, *Gloriosam*, aduersus errores Fraticellorum, & in specie Michaellem de Cæsena, Gulielmum Okam, Bonam gratiam, & Henticum de Thalhen, vt vehementer de hæresi suspectos pronúciat, vide Bullam in direct. Inquisit. quæ incipit, *Nuper in Consistorio publico.*

119. BENEDICTVS XII. constitutionem edidit pro deposito Fidei tuendo, definiens iustorum gloriam non differri vsque ad iudicij diem, sed mox eorundem animas, si nihil purgandum super sit, in cælum recipi: refertur à Castro lib. 3. aduersus hæreses.

120. CLEMENS VI. quantum, paucis illis, quibus vixit diebus, depositi custodia ei cordi fuerit, ostendit eiuſdem vigilantia: in iuribus Ecclesiæ tuendis, in Bulla, quæ incipit, *Et si salutem.*

121. INNOCENTIUS VI. pro deposito fidei Catholicæ sacrosancto tuendo (vt patet ex Bulla, quæ incipit *Quasi lignum*) Theologiæ studia ampliare curauit, quæ facultas, ait, *ad exaltationem Catholice fidei, & exterminium hereticæ prauitatis, & cunctorum infidelium, & aduersus etiam inuisibiles potestates, armis inexpugnabilibus munit, & fortissimas constituit bellatrices.*

122. VRBANUS V. E veteri deposito Ecclesiasticarum consuetudinum, in Dominica, *Latere*, Rosam consecrat. (cuius cæremoniæ explicator est Innocentius III. serm. 1. de eadem Dominica) similiter, & Agnos cæreos dispensat in memoriam Agni immaculati (de qua re Ioannes Molanus oratione de Agnis Dei. Durandus in ration. c. 79.) aliarum cæremoniarum, & dogma-

dogmatum Ecclesie custos, unde immerito à Mornæo in progress. 59. pag. 474. ut inuouator cæremoniæ traducitur.

123. GREGORIUS XI. Raynudi Lulli articulos quosdam, & libros damnat, recensetur Bulla damnationis huius in direct. inquisit. apud Pegnam, incipit, *Nuper dilecto filio.*

124. VRBANVS VI. Etiam ab Witclepho legitimus Papa, & depositi custos fidelissimus agnitus est cum (licet callidè) suam doctrinam eius censuræ subiecerit, ut probaret si orthodoxa, si à deposito discrepens improbareret.

125. BONIFACIUS IX. ex sacro deposito festum Visitationis B. Virginis instituit, studia Theologica pro eiusdem depositi custodia fouit, per quæ in Bulla, in *suprema*, dicebat, *diuini nominis, suæque fidei Catholice cultus protenditur.*

126. INNOCENTIUS VII. Ordinem Fratrum de Pœnitentia (qui & Fratres militiæ Iesu Christi dicti, à S. Dominico pro fidei defensione instituti) adeo amans depositum, ut in illo id probaret. Non recipiendus, nisi *veritatis Cathol. amulator, & zelator præcipuus. C. 1.* confirmans id Bulla, quæ incipit, *Sedis Apostolica.* Schisma ne fidei unitas dissolueretur, extinguendum curabat.

127. GREGORIUS XII. Innocentio successit, & schisma quantum in se erat sopiendum satagebat. De ijs quoque dicebat, *quæ pro diuini cultus augmento, autoritate apostolica processerunt, ut illibata persistant, libenter adijci à Roman. Præsulibus firmitatem.* Sed illo cum Benedicto XIII. de Pontificatu contendente, Alexand. V. electus est. Quare num Alexander V. legitimus fuerit successor Gregorij, in controuersiam vocatur: S. Antonino reclamante 3. p. Chron. tit. 22. c. 5. §. 2. & 3. cum in Conciliabulo Pisano abdicato Gregorio, & Be-

nedicto XIII. Antipapa electus si Alexander; Bellarmino vero affirmante. De qua re lege Coquetium in Antimor 20 p. 2. pag. 24. Nec Ioannes XXXIII. ait idem Coquetius, qui electus est post obitum Alexand. uiuente adhuc Gregorio XII. tanquam Pontifex certus, & indubitatus, propter schisma trium Pontificum haberi potuit.

128. Fugato schismate in Concilio Constantiensi, MARTINVS V. eligitur. Hic litteras Apostolicas dedit damnationis errorum Witclephistarum, Ioannis Hus, & Hieronymi Pragensis, qui in eodem Concilio damnati sunt. Incipiunt. *Inter cunctas.*

129. EVGENIUS IV. Concilium Florentinum indixit, eidem interfuit, ex deposito errores Græcorum confutati, & Ecclesie Romanæ uniti. Ex act. eiusdem Concilij. Sed & NICOLAUS V. ut legitimus successor est habitus, & depositi Apostolici custos, Amadæo, & Felice IV. repudiatis.

130. CALIXTUS III. ex iniuncto Pontificali officio, quæ pro custodia depositi, & hæresum extirpatione sancita erant rerum roborata sunt in Bulla, quæ incipit. *Inunctum.*

131. PIVS II. ex deposito Apostolico Primatum Summi Pontificis supra Concilium tuetur atque defendit, ad Vniuersitatem Colon. scribens litteras Apostolicas, quarum initium est, *In maioribus.* Idem depositum fidei PAVLVS II. strenuè defendit aduersus tunc grassantes Hussitas, Orebitas, &c.

132. SIXTUS IV. multas propositiones Petri Oxomensis respectiue scandalosas, erroneas, hæreticas, sua autoritate damnauit, atque proseripit, in extrauaganti, quæ incipit. *Licet ea.*

133. INNOCENTIUS VIII. pastorem curam, fidem requirere pronunciauit, ut

in Bulla, quæ habetur in directorio Inquisit. ubi sic ait. *Summis desiderantes affectibus, prout sollicitudinis causa requirit, ut fides Catholica nostris (dicebat) potissimum temporibus, vbi que augeatur, & floreat, ac omnis hæretica prauitas de finibus fidelium procul pellatur.* in directorio inquisit.

134. ALEXANDER VI. ut pro fidei propagatione in Occiduis Indijs cum Regibus Ferdinando, & Isabella tractabat, ita pro eiusdem fidei deposito seruando ad Inquisitores litteras destinabat, habentur in directorio. *Cum acceperimus.*

135. PIVS III. adeo depositi cura angebatur, ut Concilium celebrare hoc tempore proposuerit ex Volaterrano. Id perficere haud potuit, post 14. vel 26. dies è viuis excedens. Eidem successit IULIVS II. qui ne à Conciliabulo Pisano sacrum depositum labefactaretur, ad illud dissoluendum, Lateranense Concilium indicit.

136. LEO X. magno Christianæ Reipublicæ bono idem Concilium profecutus est, tanquam murum se opponit pro domo Dei, & inuasorem depositi Lutherum, qui omnium hæresum turmas ad illud depredandum armauerat, anathematizat, vide Bullam, quæ incipit, *Exurge Domine & iudica.* &c. eiusdem vestigia securus est ADRIANVS VI. qui in Lutherum eiusque sectam, decretalem epistolam scribit, depositi curæ intentissimus habetur tom. vlt. Concil. Romæ impress. sub Sixto, & in directorio incipit. *Satis.*

137. CLEMENS VII. similiter aduersus Sectarios inuigilans, ne hæresis labes, præsertim Lutherica fideles inficeret, Inquisitores ad vigilandum quoque admonebat, in Bulla, quæ incipit. *Cum sicut.*

138. PAVLVS III. ad extinguendas hæreses per Martinum Lutherum excitatas, Concilium Generale indixit, vbi præsen-

tibus Apostolicæ Sedis Legatis, per octo sessiones multi Hæreticorum errores eliminati sunt. Sub Julio III. iterum reassumptum est aduersus eosdem. licet ob funesta Germaniæ bella aliquantisper intermissum. Successit interim MARCELLVS II. Pastor vigilantissimus. Sed breui temporis spacio eo per mortem sublato, PAVLVS IV. in sede Petri collocatur, depositi custodiæ intentissimus, hæreticorum verè malleus. Cuius vigilantia tum sacri Tribunalis Romani erectione, tum alijs constitutionibus ad fures, & latrones hæreticos scilicet arcendos, luce meridiana clarior.

139. Sub PIO IV. tandem intermissum Concilium Tridentinum absoluitur, & eius calculo, & autoritate, S. Carolo Borromæo vigente, confirmatum, hæreses eueratæ, atque proscriptæ.

140. PIVS V. noster, prædecessorum curam æmulatus, cum Tridentinis decretis, tum alijs Constitutionibus à se in fidei fauorem editis, sacrosanctum depositum impavidè defendit. Idem propositiones aliquas Michaelis Baij tanquam deposito cõtrarias eliminavit. Contra Baium eundem idem præstitit successor GREGORIUS XIII. Fidei Catholicæ mirificus propagator.

141. SIXTVS V. è veteris depositi inspectione, menda, quæ in sacra Biblia irreperunt emaculanda curauit, quod morte præuentus perficere non potuit, sicut nec VRBANVS VII. & GREGORIUS XIV. & INNOCENTIVS IX. successores, ob immaturam mortem (quod vehementer optabant) perficere non poterunt. Tandem sub CLEMENTE VIII. emaculatio confecta est, & eius autoritate sub Sixti nomine euulgata. Index quoque librorum prohibitorum auctior eiusdem autoritate promulgatus, ad depositam

ficum (vt ipse testatur) sacrosanctum illibatè seruandum. Ab eodem Pōtifice proscripta, & censurata est illa propositio, quod pœnitenti absenti poterat sacramentalis forma absolutionis per epistolas, aut per nuncium transmitti.

142. LEO XI. succedit ad magnanatus, sed cum sed. Illet in cathedra dies 27. perficere non potuit, quæ pro custodia depositi fuerat meditata.

143. PAVLVS V. in Throno Apostolico successit Leoni, custodiæ inuigilans depositi sacrosancti. Ex eo, destinatis litteris ad Patriarcham Babylonis, eum instruxit quid tenendum, & quomodo loquendū esset in Incarnationis D.N. Iesu Christi mysterio; ablegata voce noua *Parsopa* Syriaca, quam pro *Persona* Catholica substituerat. Refertur à Doctissimo nostro M. F. Abrahamo Bzouio in lib. Pontifex Romanus f. 98. c. 13.

144. GREGORIUS XV. sicut pertinentia ad Fidem non exclusit, sic nec ea quæ non pertinebant inclusit, vnde Catholicum Regem, instantem pro definitione Conceptionis immaculatæ B. Mar. Virginis admonuit, & edocuit; nihil hucusque de Fide certum ad nos Diuina reuelatione descendisse, his verbis. *Ne quid tamen noui tanta in re decernatur, in presentia monet, tum negotij magnitudo, cum Romanorum Pontificum prædecessorum exemplum; Spiritus sancti enim vocem auscultare, non humanarum rationum ponderibus rem examinare debemus, qui in Diuina Sapientia cathedra Christiano Orbi à Deo præfecti sumus. Quare cū nondum aeterna Sapientia Ecclesia sua tanti Mysteriorij penetralia patefecerit, in Dei, Romanorumque Pontificum autoritate, debent fideles conuiescere.* habetur in lib. legationis Episcopi de Carthagena.

145. Nouissimè VRBANVS VIII. qui viuuit, & regnat, omnium prædecessorum

uestigia imitans, in Patrum, & Conciliorum lectione versatus, nihil magis curat, quàm vt retineatur antiquitas, nouitas explodatur Cuius mentis acies adeo perspicax est, vt & humatos hostes à cæteris fidelibus discernat. Vnde & M. Antonium de Dominis olim Archiepiscopum Spalatensem mox Archiepiscopatum, & eieratum hostem, sub Paulo V. transfugam, quamuis pœnitentiæ signa exteriora demonitramentem, ac propterea à Gregorio XV. reconciliatum, relapsum deprehendit; quare tumulo exhumatum, rogo inpositum, igne examinari mandauit, cadauere in cineres, & fauillas redacto. Pro fidei quoque propagatione adeo etiam sollicitus, vt Prædecessores Pontifices æmulatus posteris, & successoribus exempla relinquat, quomodo sacrosanctum depositum nulla supposititia mixtura turbetur, & nihil liceat nouitati, quia nihil addi conuenit vetustati.

CAPVT XIII.

Numquam Romani Pontifices violarunt depositum, nec per additionem, nec per diminutionem, nec per transmutationem.

I. AD Monomachiam Apostolorum Collegium, Petrum præcipuè caput eius, & Principem, exosculantem Diabolo, eoq; procurante, sicut triticum vexationibus cribari, vt si vel leuis palea deprehensa fuisset, insultus ei materse subministraretur, quod minutissimas culpeculas veluti paleas immixtas tritico, reperisset, in genua prouolutum Christum Dominum legimus, illumque impetrasse, ob sui reuerentiam, vt si quandoque (quæ est humanæ fragilitatis conditio) in Petro, vel successoribus aliquid humanam irreperisset, nihilominus tritici substantia, hoc est, veræ fidei doctrina, illibata per-

In summis Pontificib. fidei doctrina semper illibata manet.

maneret. Simon (ait Saluator) Ecce Satanas expetit vos, vt cribraret, sicut triticum. Ego autem rogavi pro te Petre, vt non deficiat fides tua. Luc. 22. Cribreris vt triticum, palea vel stipula denotetur, fides tua pura permanebit. Commune (dicebat Leo Magnus ser. de assumptione sua) erat omnibus apostolis periculum, specialis tamen à Domino Petri cura suscipitur. Tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuina gratia ita ordinatur auxilium, vt firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum apostolis conferatur.

2. Hæc prærogatiua ad eum insignis est, vt cum indefectibilitatem fidei in Petro, & successoribus Christus promiserit, & à patre eam efficaciter impetrauerit; non deprehensum sit, nec deprehendatur vnquam, à veritatis tramite quemquam Romanorum Pontificum deuiasse, sed semper illibatam depositum fidei Catholicæ, & Apostolicæ conseruasse; illudque prout acceperunt; posteris adsignasse.

Fidei doctrina illibata in summis Pontificibus. Probatum primo.

3. Audiamus antiquitatem huic veritati testimonium perhibetum. Primò ex ipsorummet Pontificum testimonio. Lucius Papa ad Episcopos Galliarum, & Hispaniarum. Dominus, & Saluator omnium, cuius fides est, qui pro nobis mori non dubitauit, & proprio suo redemit sanguine fidem B. Petri non defecturam promisit, & confirmare eum fratres suos admo-nuit, quod Apostolicos Pontifices meos Prædecessores, confidenter fecisse semper, cunctis est cognitum.

Eusebius ad Episcopos Campaniarum, & Tusciarum. Prima salus est, recta fidei regulas custodire, & à constitutis PP. nullatenus douiare. Nec potest Domini nostri prætermitti sententia, dicentis. Tu es Petrus, &c. Et hæc, quæ dicta sunt, verum probantur effectibus; Quia in Sede Apostolica extra maculam, semper est Catholica seruata religio.

Marcus ad Athanasium Sancta Romana Ecclesia, quæ semper immaculata mansit, & Domino providente, & B. Petro apostolo operante, in futuro manebit, sine vlla hereticorum insultatione firma, & immobilis. Hæc Apostolorum viuam traditio.

Damasus ad Stephanum, & Concilia Africæ. Scitis, Fratres charissimi, firmamentum à Deo fixum, & immobile, &c. Apostolicam sedem esse constitutam, dicente Domino; Tu es Petrus, &c. Tu prophanatorum hominum, & membrorum meorum, maximeque discipulorum meorum existis, vt Princeps, & Doctor orthodoxa, & immaculate fidei, cuius vice hodie gratia Dei, legatione pro Christo fungimur, & omnes huius Sanctæ Sedis Præsules eius vicem gesserunt, gerunt, & gerent.

Hilarus PP. epist. 3. ad Ascanium. Quantum reuerentiæ in Spiritu Dei, qui subditos sibi inhabitat sacerdotes, B. Petro apostolo, & Sedi ipsius deseratur, omnibus arbitror esse comper-tum, quibus paternarum traditionum incorrupta custodia est.

Adrianus Primus ad Constantinum, & Irenæum. Vos, ait, in traditione Orthodoxa fidei Ecclesiastica B. Petri, & Pauli Principis Apostolorum acquiescitis, &c. & mox, Hi Principes Apostolorum sunt, qui Catholicam, & Orthodoxam fidem auspiciati, præscripta quidem legibus, fidem suam seruandam præceperunt, omnibus scilicet qui in sedes illorum successuri erant, & in fide eorum usque, ad consummationem seculi permansuri. Alia testimonia Pontificum omittuntur breuitatis causa; pleni sunt libri Catholicorum tractatorum, qui de hoc privilegio apertissimè loquuntur, vide in Cano. Bel-larmin. Coccio, & alijs, &c.

4. Verum quia audio mussitantes Nouatores, vel hæc à citatis Pontificibus, durius, & odiosè dicta (sic Iunius satis insulse) vel in causa propria non audiendos (ac si in causa propria Magistratus, & Principes à perfidis lacerari, vel scõmatibus impetiti, testi-

Probatum secundum.

Probatum tertio.

testimonium de eorum potestate perhibere non possint) ex aliorum testimonio placeat propositum demonstrare.

Probatur
secundo.

5. Secundo. in VI. Synodo act. 4. lecta est Agathonis epistola, à Concil. reuenter suscepra, in qua sic dicitur. *Hac est vera fidei regula, quam & in prosperis, & in aduersis veraciter tenuit Apostolica Christi Ecclesia, qua per Dei gratiam à tramite traditionis Apostolicæ nunquam errasse probatur, nec hereticis nouitatibus vnquam deprauata succubuit, quia dictum est Petro. Ego autem rogauit pro te Petre, &c. Hic Dominus fidem Petri non defecturam promissit. & confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices mea exiguitatis predecessores fecisse, semper cunctu est agnitum.*

6. In confessione fidei recitanda à reuertentibus ab hæresi, vel schismate tradita à Bonifacio II. Eulalio Carthaginensi, & ab Hormisda ad Episcopos Hispan. & ab Adriano III. ad viij. Synodum generalem transmissa, sic dicitur. *Prima salus est, recta fidei regulam custodire* (prout Eusebius Papa scripserat ad Episcopos Campaniæ) & mox subditur. *Anathematizamus omnes, qui contra Sanctam Romanam & Apostolicam Ecclesiam, suas erigunt ceruices, sequentes in omnibus Apostolicam Sedem, in qua est integra, & vera Christiana religio, & perfecta soliditas. Hanc professionem emisit Ioannes Constantinopolit. Episcopus, cum Ecclesia illa Romanæ (à qua Acacius defecerat) vniretur.* Concilia ista fortassis eludet aduersarius?

Probatur
tertio.

7. Tertiò, ad Patres prouoco. S. Irenæus 3. aduersus hæreses ca. 3. vbi cum de Rom. Ecclesia disseruisset, mox. *Ad hanc (ait) Ecclesiam (Romanam de qua loquitur) propter potentiorē principalitatem, necesse est omnem conuenire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt vndique fideles, in qua semper ab his, qui sunt vndique conseruata ea, quæ est ab Apostolis traditio.*

Cyprianus lib. 1. ep. 3. dicit de Romana Ecclesia, quod ad eam perfidia habere non potest accessum.

Gregorius Nazianz. carmine de vita sua. *Vetus (ait) Roma ab antiquis temporibus habet rectam fidem, & semper eam retinet, sicut decet Urbem, qua toti orbi præsidet, semper de Deo integram fidem habere.*

Hieronymus Gregorij discipulus 3. adu. Ruff. de illibata depõtri custodia loquens, dicit. *Scito Romanam fidem Apostolico ore laudatam, eiusmodi præstigijs non recipere; & si Angelus aliter annunciet, quam semel prædicatum est, Pauli auctoritate munitam, non posse mutari.*

Augustin. tom. 7. in psal. contra partem Donati, ait. *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsa Petri sede, & in ordine illo Patrum, quis cui successit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt inferorum porta. Idem testatur, Pelagium non potuisse fallere Romanam Ecclesiam, de pecc. orig. contra Pel. & Cœlest. c. 21. Visus est ad tempus aliquid dicere, quod fidei Catholica conueniret, sed illam sedem vsque in finem fallere non præualuit. &c.*

8. Suspecti sunt illis Patres? vnum suæ Synagogæ antesignanum Caluinum auscultent. Is ergo in lib. Instit. e. 8. num. 103. de custodia illibata depositi loquens, tale testimonium profert. *Cum Orientales, & Græca Ecclesia, Africana etiam multis opinionibus inter se tumultuarentur, Romana sedatior alijs, & minus turbulenta fuit: nam quo minus acuto & celeri ingenio sum Occidentales Asiaticis, & Afris, eo etiam sunt rerum nouandarum minus cupidi. Non paruum est inimici testimonium, quod, quando dubijs illis temporibus cæteræ tumultuabantur, ab ipso recensitæ Ecclesiæ, Romana in semel tradit ad doctrinam retinendam fuerit alijs tenacior. Idem eodē li. ait, Notum & indubitatum esse, quod ab Apostolorum temporibus vsque ad supra dicta tempora, nempe Augustini, nulla doctrina mutatio facta fuerit Roma, vel in alia Ciuitate. Vuitak. lib. de Antichristo pa. 35. apud Brerlæum in Apol. pro Romana*

M

Eccle-

Ecclesia pag. 161. ait. *Toto illo tempore, Romana Ecclesia primis 600. à CHRISTO annis, incorrupta permansit, & fidem ab Apostolis traditam docuit, & defendit.* Sed quod deinceps defecit doctrina Catholica, contra scripturas, contra Christi promissiones loquitur. Recolere debebat Vitak. quod scripserat li. 7. contra Duræ. f. 472. *Quicquid de Ecclesie propagatione, amplitudine, gloria veteres Propheta prædixerunt, id perfectum esse historia luculentissimè testatur, ita vaticinijs Prophetarum, Ecclesiasticam historiam suffragari, nulla controuersia est. Vaticiniũ est de Ecclesia Romana Esaia c. 54 Omne vas, quod fictũ est contra te, non dirigetur, & omnem linguam contradicentem tibi, in iudicio iudicabis Et iterum cap. 59. Verba mea, quæ posui in ore tuo non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis & tui, amodo vsque in sempiternum.* Iam ergo si Apostolus es, ó Nouator, cum Apostolis senti, si Apostolicus cum Patribus, si Iudæus scripturis veteris testamenti te contuinci patiatis. Si ergo nec Iudæus, nec Apostolicus, nec Apostolus, cum Ethnicis consistite, & quod melius est, morere.

9. Flauerunt verò venti potentia, & secularis ambitus, vt Petram fortissimam aliderent. Verum, vt scripsit S. Hilar. 2. de Trinit. *Vnum est hoc immobile fundamentum, vna hac est felix fidei petra, Petri ore confessæ, Tu es Christus filius Dei viui, tanta in se sustinens argumenta veritatis, quanta in se sustinetur quæstiones, & infidelitatis calumnia mouebuntur.* Quæ verba nedum ad confessionem Petri, sed ad ipsum Petrum, & successores referenda sunt. Nam & idem S. in Matth. cap. 16. eundem Petrum vocauit, *Felix Ecclesie fundamentum, dignamque adificationem illius Petram, quæ inferorum leges dissolueret.* Quid ni dissolueret? quæ verbo illius ædificata est, qui portat omnia verbo virtutis sua? Quomodo nutaret, pro quo Christus

rogauit ne fides eius deficeret? quando autem rogauit ex Augustino de corrept. & gratia c. 8. rogauit, vt haberet in fide liberrimam, fortissimam, inuictissimam, & perseverantissimam voluntatem.

10. Vide praxim, nam cum Petrus inhiberetur à Principibus Sacerdotum aperte depositum, eique silentium prædicationis imperaretur, quid ille? *Oportet obedire magis Deo, quam hominibus, Act. c. 5. & iterum c. 4. Non possumus quæ audiimus, & viderimus non loqui, mortemque potius obiuit, Ne-ronis tempore, quam à prædicatione desisteret: vt merito (eo etiam titulo depositi, sanguine videlicet Petri & Pauli consignati) exclamarit Tertullianus lib. de præscript. c. 23. *Statu felix Ecclesia, cui totam doctrinam, cum sanguine suo, profuderunt.**

Successores vero tanta fortitudine obfirmati, vt nullo modo vel Tyrannorum potentia, vel Politicorum vaficie vnquã obtineri potuit, vt sciemer, & culpabiliter hæresis toleraretur, vel foueretur, & depositum pessundaretur. Et licet impieras aduersus Ecclesiã fremeret, ignem, gladios, barathra, omnium tormentorum genera comminisceretur, clara, & aperta erat, & fidelis in cathedra Petri sedentium vox. *Non abscondi misericordiam tuam, & veritatem tuam à Concilio multo, psal. 39.*

11. Suasit interdum impietas pro Ecclesiæ (vt fingebat) pace hæreticos tolerari, anathematis mucronem ad tempus recedendi, ictum differri. Verum æternæ Urbis antistites, politicam rationem abijcientes, Christianam amplectentes, illud exercebant, quod scripserat Gregor. Nazianz. in Apol. 1. *Melius, & optabilius est egregium bellum, pace impia, & à Deo distrahente. Propterea Spiritus Dei, quãdo opus fuit, dexteris pontificales armauit antistitem, vt spiritali mucrone, ne totum corpus Ecclesiæ tabesceret, putridas carnes refecerent.*

Fidei doctrina usque ad sanguinis effusionem, Pontificum Primus pronuntiat.

Non sperim cenda ranorum insidia aut per sorum na. quæ fidei doctrina viciat.

Exiguum bellum pro fidei doctrina optabilius est pace impia.

rent. Præclarè in Præfulum persona, idem Orientis iubar fcripfit. Rurfus hæc aurea verba oratione ad 150. Epifcopos. Verum nos pro Chrifto bellum gerere, perfpicuo argumēto declaramus. dum fecundum pacificum illum, & clementem Chrifto, atque infirmitates noftras portantem, dimicamus. Neque enim cum vera, atque orthodoxa fidei pernicie, paci ftudentes, nonnihil de animorum contentione remittentes, vt moderationis, & æquitatis formam colligamus, &c. atque interim pacem colimus, legitime nimirum pugnantes, atque intra limites noftros fpiritusque nofmetipfos continentes.

12. Alij minis ad depofitum inuertendum, Pontifices adoriri tentabant. Commotus fuit S. Cornelius Papa minis ac probris, quæ Felicianus, & Fortunatus heretici in ipfum iactabant ex Cypran. l. ep. 3. aliàs 55 Sed quomodo Cyprianus eum ad fortitudinem retinendam adhortatus fit, ex ipfo accipiamus. Si ita eft, Frater chariffime, vt nequiffimorum timeatur audacia, & quod mali iure atque æquitate non poffunt, temeritate, & desperatione perficiant, actum eft de Epifcopatus vigore, & de Ecclefia gubernanda ſublimi ac diuina potestate: nec Chriftiani vltra aut durare, aut eſſe iam poſſumus, ſi ad hoc ventum eſt, vt perditorum minas, atque infidias pertimeſcamus. Nam & Gentiles, & Iudæi minantur & heretici. atque omnes, quorum peccora, & mentes Diabolus obſedit, venenatam rabiem ſuam quotidie furioſa voce teſtantur. Non tamen idcirco cedendum eſt, quia minantur, aut idèò aduerſarius, & inimicus maior eſt Chrifto, quia tantum ſibi vendicat, & aſſumit in ſeculo. Et infra. Sed non idcirco frater chariffime, relinquenda eſt Eccleſiaſtica diſciplina, aut Sacerdotalis ſoluenda cenſura, quoniam conuicijs infeſtamur, aut terroribus quatimur, quando occurrat, & moneat diuina Scriptura, dicēs, A verbis viri peccatoris, ne timueritis, quia gloria eius in ſtercus, & vermes. Et iterum, Vidi impium exaltatum, & eleuatum ſuper Cedros

Libani, tranſiui, & ecce non erat. Et tandem. Neque enim quia pauci temerarij, & improbi cœleſtes, & ſalutares vias Domini relinquunt, & ſancta non agentes, à Spiritu ſancto deſeruntur, idèò & nos diuina traditionis immemores eſſe debemus, vt maiora eſſe furentium ſcelera, quàm Sacerdotum iudicia recenſeamus; aut exiſtimeamus plus ad impugnandum poſſe humana conamina, quam quod ad protegendum præualeat diuina tutela. An ad hoc frater chariffime, deponenda eſt Catholica Eccleſia dignitas & plebis intus poſita fidelis atque incorrupta maietas, & Sacerdotalis quoque authoritas, & poteſtas, vt iudicare velle ſe dicant de Eccleſia Præpoſito extra Eccleſiam conſtituti? de Chriftiano heretici? de ſano ſaucij? de integro vulnerati? de ſtante lapſi? de iudice rei? de Sacerdote ſacrilegi? Quid ſuper eſt, quam vt Eccleſia Capitolio cedat, & recedentibus Sacerdotibus, ac Domini altare remouentibus, in Cleri noſtri ſacrum, venerandumque conſenſum, ſimulachra atque idola cum aris ſuis tranſeant, & Nouatiano, alijsque hæreticis, reclamandi aduerſum nos, atque increpandi largior, & plenior materia præſtetur, videlicet ijs, qui Chrifti dogmatibus contradicunt, & non tantum rogari, ſed & timeri, & adhuc inſuper cœperint terroris ſui poteſtate dominari. Si pacem poſtulant, arma deponant; ſi ſatis facere cupiunt, quid minantur? ſi verò emendari cupiunt, cur cenſuram refuſiunt? ſi corrigi volunt, cur delinquant? Si non ſanam doctrinā mordicus defendūt, cur volunt dici Chriftiani? ſi eierant, cur eierandam doctrinam primi ipſi non produnt? Credant certè, quod nec Antichriſtus (vt idem dicit) introibit Eccleſiam, quia minatur, aut armis eius, & violentia ceditur, quia reſiſtentes perempturos ſe eſſe proſtetur. Armant nos heretici, dum nos putant ſua comminatione terreri, nec in facie nos deiſciunt, ſed magis erigunt, & accendunt, dum ipſam pacem perſecutione peiorem fratribus faciunt. Sic armatus inuictè perſiſtebat Cornelius à

Non ſunt
pertimeſ-
cenda ty-
ranorum
inſidia
aut perdi-
torum mi-
nas, quando
fidei do-
ctrina pe-
riclitatur.

Minime
dicendi
Chriftia-
ni, qui fidei
doctrinam
medicus
non defen-
dunt.

Cypriano cohortatus, adamantinam in retinendo deposito fortitudinem præ se ferentem, minis rebelliam resistentem.

*Blanditijs
fidei depo-
positū im-
peritur, nō
samen ex-
poliatur.*

13. At ubi minæ non præualuerunt, & timor humilians, blanditiæ, & concupiscētia inflammans, imò vtraq; iunctis dexterioris, rursus audaces manus vim inferebant Summis Pontificibus, vt depositū immutarent. Ad Liberium Pontificem contra Athanasium, sacri depositi defensorem acerrimum, instigandum, Imperatoris Euanuchus Romam ab eo missus est, vt donis adblādiretur, & litteris minacibus terrefaceret, vt scribit Sozomenus lib 4. c. 14. Spado primo inuitabat Liberium, vt cōtra Athanasium scriberet. & cum Arianis communicaret; id enim imperatorem velle, & pro imperio iubere. Deinde munera ostentās, verbis instabat, magnūq; Liberij apprehensa, ita locutus est. Obtempera Regi, & ista accipe. Vna manu, vt dicitur lapidem proferens, altera panem. Sed cum reluctasset Liberius damnare virū orthodoxum, eam reddidit rationem: Non ita se habet Ecclesiasticus Canon, neque vnquam accepimus talem à PP. traditionem, quam ipsi à B. & magno Apostolo Petro acceperunt. Additque omnia contra ipsum Athanasium scripta, delenda. Synodum longe à Palatio celebrandam, vbi non sit præsto Iudex, vel Comes, vel Imperator, vbi solus timor Dei ad omnia sufficit, & Apostolorum institutio. Ibidemque ante omnia fides Catholica asseratur, qua Nicea definita est. Deinde iudicium de Athanasio fiat. Sed nō multo post (vt scribit Athanasius epist. ad solitariam vitam agentes) trahitur Liberius ad Imperatorem: quo cum peruensset, magna quoque & ibi libertate dicendi vsus est. Nam, & ea (vt ibidem præmisit Athanasius) secum impij cogitant: si Liberium in nostram sententiam traxerimus, omnes breui superabimus. Quid ergo respondit? Desine persequi Christianos: ne tenta per me hæreticam impietatem in Ecclesiam introducere. Ad omnia

potius sustinenda parati sumus, quam nos Christiani eo deueniamus, vt Ariani appellemur: ne cogere nos fieri perduelles. Quo non impetrato (vt scripsit Ammianus Marcellinus lib. 15. cap. 16.) agrè populi metu, qui eius amore flagrabat, cum magna difficultate, noctis medio potuit asportari. Igitur (vt dicit Damasus in Pontific.) à Constantino deportatur in exilium, eo quod nolisset hæresi Ariana consentire, Et vt dicit Sozomenus, in hac parte, nempe custodiæ depositi Sacrosanctæ fidei, infractus Liberius: licet postea metu mortu, solum ad subreptionem contra Athanasium inductus, subscripserit. Verum idem Athanasius, quantum illibatè custodierit Liberius depositum, testimonium dat apertissimum: ad Constantium enim Augustum sic respondisse (cum de deposito tradendo vrgeretur) enarrat. Nunquam mea statuta, sed Apostolica. vt essent firmata. & custodita perfecti. secutus morem ordinemque maiorum. Nihil addidi Episcopatu Urbis Roma, nihil minui passus sum: & illam fidem seruans, qua per successionem tantorum Episcoporum cucurrit, ex quibus plures Martyres extiterunt, illibatam custodiri semper exopto.

14. Amplius cum Oratores Teopompus, & Seuerinus ab Anastasio Imperatore, cum plenissima confessione fidei Chalcedonenis Synodi, ad Horsmidam destinati essent (vno capite, quod erat exceptum, postulato à Pontifice, nempe de Acacio è diptychis non eradendo, quod iudicio Pontificis in futura Synodo discutendum remittebat) amicabiliter, & cum laude recepti sunt. Verum, cum conarentur Pontificem non leui conatu ad ipsorum partes trahere (iam enim erant detecti hæresis Euychianæ fautores) Sacrosanctum depositum imminui Horsmida non patiens, eos vrbe discedere iussit, ne orthodoxa fides (communicata cum Acacio communionem) pol-

*Vigilia
retract
sentent
& mor
paratu
niquit
restitit*

pollueretur, periculū enim erat in prom-
ptu, ne fraudulentis aduersariorum tech-
nis, in communionem erroris, cum com-
municatione personæ traheretur.

15. Sed & Vigilus per vim Pontifica-
tum adeptus est, è Petri sede deturbato
Siluerio, Theodoræ Augustæ, & Belisarij
Ducis potentia, ea conditione & pacto, vt
in eorum gratiam, Anthimi, & Seueri, &
Theodosij, Eutychianorum firmaret fi-
dem, Anthimumque, ob hæresim eiectum
à Constantinopolitana Sede, rursus inau-
guraret. Quod, & si Vigilus promiserit, &
nonnulli hæresi Eutychianæ, tunc intru-
sum Vigilium viuente Siluerio subscrip-
sisse autument (quamuis id supposititium
Annalium scriptor doctissimè existimer)
Verum à Clero post mortem Siluerij in-
trusus prius, legitimus pastor Vigilus ef-
fectus, cum de adimplerione pacti, de re-
stituendo Anthimo à Theodora vrgere-
tur (ò rem admirabilem) repente gleba in-
faxum mutata, & leuis palea grani firmis-
simi naturam adepta est, nam ad Theo-
doram in hunc modum rescriptit. *Abfit hoc*
à me Domina Augusta. Prius locutus sum malè,
& insipienter: modo autem nullo modo tibi con-
sensio, vt reuocem hominem hæreticum & ana-
thematizatum, paratius magis mori, quàm viue-
re, imò vt scribit S. Gregorius ep. 36. con-
tra Theodoram tunc Augustam & Ace-
phalos damnationis promulgauit senten-
tiam. Idem Pontifex de tribus illis Capi-
tulis, quæ prius Occidentales Patres, Cō-
cilio Chalcedonensi de ferre putantes, de-
fendebant (continebant autem ea scripta
Theodoretī aliquot errores veritati im-
mixtos) & si non sinistrè iudicasset, cum
Oriente eadem damnantem aspexisset,
sententiam tamen mutauit, & Patribus
V. Synodi in eorundem damnatione con-
sensit. Verùm quia alia erat quæstio de
personis, alia de fide, à recto itinere dog-

matum Vigilus non deflexit, ac proinde
de fide nihil immutauit. Nam (vt egregiè
S. Gregorius Papa eadem epist. pondera-
uit.) *In Synodo, in qua de tribus capitulis actum*
est, apertè liquet, nihil de fide conclusum esse, vel
aliquatenus immutatum, sed sicut scitis, de qui-
busdam illis solummodo personis est actitatum,
quarum vna, cuius scripta euidenter à rectitudine
Catholica fidei deuiabant, non iniuste damnata
est.

16. Egregia sanè exempla posteris reli-
cta, quæ semper feruarunt, atque seruabūt
Romani Pontifices, videlicet non prop-
ter gratiam Imperatorum, vel Regum,
non pecunias, minas, promissiones, defle-
xos, nec conuissè, nec conuiuendum, vt
depositum in aliqua, & si tantilla re, læde-
retur, vel in dubietatis angustias redigere-
tur, sciebant enim (quod sapienter à S. Ze-
none Episcopo Veronensi homil. de fide
scriptum est) quòd *miseria est fides, quam tur-*
ba concinnant, debilis cuius quotidie dissipantur
varijs argumentationibus nembra: Indefensa,
quæ Regum, iudicium, diuicium, aliquoties genti-
um, etiam desiderat per momenta patrocina: ad-
ultera, quæ non cognoscitur, quæ auctore sit nata:
presumpta, quæ vult magis nouella traditioni sua
credi, quàm antiquitati, &c.

17. Pueriliter ergo sentiunt (vt verbis
vtar antiquitatis scrutatoris, nobilissimi
auctoris F. Thomæ Vualdenſis tom. 2. ca.
64. de Sacram. Eucharist.) *qui credunt, ac*
humana tantum imperiosa voluntate, pendere
sententiam decretalem, quasi sic, vel sic possent, si
vellent fidei rudimenta [Pontifices] construere, &
quasi P. P. in Concilijs suis agentes de fide dicerent
prophetias Domini ad fauorem petentium, sicut
Sedecias filius Chanana, cum suis complicibus:
ita vt cum audiant à Nuncio Regis, quod dixit
Michæa, 3. Reg. 22. Ecce sermones Prophetarum,
ore vno bono Regi predicunt. sit ergo sermo tuus si-
milis eorum, & loquere bona, nec possit, aut debeat
Ecclesia respondere cum Michæa Propheta Domi-

Nō ab hu-
mana tā-
tū & im-
periosa vo-
luntate sen-
tentia de-
cretalis
dependet.

Vigilius
retractat
sententiā
& mori
paratus i-
niquitati
resistit.

ni, viuit Dominus, quia quodcunque dixerit mihi Dominus, hoc loquar, sed cū assentatoribus Sedecia socijs, sola proferre, qua interroganti complacent. Nempe ego existimo, Matrem Ecclesiam siue Romani Cleri, vel Concilij Generalis multo constantiorem diuino Balaam, meliori, certiorique sensu dicere semper posse. Si dederit mihi Balaac domū suam argenti & auri, non potero immutare verbū Domini Dei mei, vt plus vel minus loquar, id est, si quid dixerim Philosophi ista via videlicet Impanationis, non transubstantiationis (de hac enim murmurabat Vuicleph, tanquā difficiliori, & potuisse Ecclesiam proponere faciliorem & plausibiliore populis, & sensibus) ista, inquam, via est vicinior sensui, pro accidentibus sustinendis, aut ista est leuior nostris cōceptibus, constitue nobis illam, frustra sibi petunt, quod optant, sensibus scilicet suū fidem arctare, & nō ad libitum peruertere veritatem. Quid ad hac S. Ecclesia respondet? non potero immutare verbum Domini Dei mei, vt plus, vel minus loquar, quamuis dederis mihi domum auro plenam. Sic fecit Liberius. Ecce facilius esset nostris cōceptibus dicere Christū purum hominem, & non Deū vt Arius, quā supra omnem sensum Dei Filium aternaliter sine mutatione, vel ordine tēporis propagatum à Patre in identitate numerali essentia, & tamē viam primam abiicit Sacrum Nicenum Concilium, & elegit secundam. Leuius esset dicere cum Manicheo Christum non fuisse verum hominem, ne immortalis Deus credi moriatur in Cruce, & tamē reiecta est, & via difficilior prælecta. Quare autē ista electa est, illa reiecta, sola ratio est, quia hac est sententia veritatis, illa non sic. Istam ergo sequebatur magnum concilium, & insequabatur illam, sed quomodo, subdit, ista videbitur veritas, non illa? quia hoc semper in consuetudine docere solebat animata fides Ecclesia, à tempore Apostolorum per successionem Pontificum, & Plebium vsque ad tempora illa, quamuis non esset expressè definita, qualiter August. lib. de vtilitate credendi docet, quod in magnis Concilijs, cum dubium fidei ventilaretur, perpendebant P. P.

Sententia
veritatis
prauelet.

quid sentirent de hac re, ante eos per communem fidem, rursus vsq; ad Apostolos, & hoc statim de creuerunt esse tenendum. Vnde subdit Aug. lib. 4. contra Donatist. c. 10. Illa consuetudo, quam etiam tunc homines, sursum versus respicientes, non videbant, à posterioribus institutam, relictā ab Apostolis tradita creditur, &c. Hæc tantus Doctor, magnus Ecclesiæ defensor, ostendens cōtra Vuiclephistas (quos Nouatores sunt imitati) Pontificem Summum, depositum sacrū nullo modo immutantē, nec plus vel minus quā accepit, confignantem, puritatem eius ostendentem, nō propria cudentē, non vulgi sensibus, vel facilitati, aut principū; subornationibus veritatem accommodatam, atque plausibilem, decernentem, sed eādē fidei veritatem promulgantē, quia veritas est reuelata, & sacra quadam analysi à posterioribus ad priora secula sursum versus, ostendit canales ad fontes reduci Apostolicos, vt & eos ad Apostolos, sursum versus deferri, manifestissimè appareat.

18. Meritò illud Coronidis loco, de Summis Ecclesiæ Præsulibus vsq; ad nostra tēpora, nos possumus afferre, quod Patres Occidentales 6. Synodi in act. 4. non minus erudite quam verè acclamarunt, & fidenter Cōstantino Imperatori in sinuarūt. Lumen Catholicae atque Apostolicae fidei per Beatos Petrum, & Paulum Apostolorum Principes, eorumq; discipulos & Apostolicos successores, gradatim vsque ad nostram paruitatem, Dei opitulatione seruatum est, (quæ metaphora depositi accommodari potest) nulla heretici erroris tetra caligine tenebratum, nec falsitatis nebulis confædatum, nec intermixti hereticis prauiatibus, velut caliginosis nebulis perumbratum, immune, atque syncerum & suū radijs perlustratum, purissimū conatibus conseruare cupit, vestrū à Deo coronatum fastigium. In hoc enim tam Apostolica Sedis, quā nostri exigui famulatus praedecessores vsque hæcenus, non sine periculis de-

Fidei doctrina per Summos Pontifices à temporibus Apostolorū vsque ad nostra tēpora illibata continuata.

Nunquam depositum aliquid per mixtum fiat, quod de fide nō sit.

fidarunt; nunc decretali commonitione cum Apostolicis Pontificibus consulentes, nunc Synodali definitione, que veritatis regulam continebat, omnibus innotescens, & terminos, quos transgredi nefas est, vsque ad anima ipsius exitum, constanter defendentes, &c.

19. Quamuis autem multa sint de fide definita à posterioribus Pontificibus, ac proinde in Symbolis addita, v.g. cum Constantinopolitanæ fidei symbolo addita est particula, *Filioque*, in processione Spiritus sancti, non perinde deposito aliquid permixtum est, quod ad fidem non attingat. Scitè Hugo Ætherianus lib. 3. de hæref. c. 10. satis superq; integritatis depositi apologeticam istam doctrinam, his aureis litteris describendâ posteritati tradidit. Nulla insimulatione, nulla reprehensione, nullaq; calumnia notandus est Antiquioris Romæ Antistes, quod causa interpretationis dictionem vnam, dico autem [ex Filio procedere] Spiritum sanctum; Sanctorumque plurimum Episcoporum scientissimorum Cardinalium consensu habito, apposuerit. Licuit enim ei, semperq; licebit Fratres confirmare, decreta edere, cudere interpretationes, sibi aliquid obscure scriptum sit, & de voluntate scriptoris argumentari, iudicio voluntatis illius relicto facere, hoc persuadente. Is enim est, cui oues, & agni commissi sunt, & idcirco non solum scripti recitator esse debet, verum interpres illorum, que adscripta non sunt, vt Caput ouium, & Dei Pastor. Qua in re manifestum est antiquioris Romæ Præsulem potestatem in Petro accepisse, fidem renouandi (vt verbis Patrum vtar) habenti curam, & regimen omnium Sacerdotum, quin etiam omnium Christianorum. Quare palam & publicè sit ex his, nequaquam licere cuiquam calumniari Sanctissimam & magnam, omniumque Principem Romanam Ecclesiam, quasi aliam fidem cõscripserit aut composuerit, aut docuerit. Nam neque affert, neque perdocet, neque aliud tradit symbolū, si editum à SS. PP. interpretetur, non peptiens fidem labefactari, apud quos semper effulsit.

Qua licet primatū habeat, attamen humiliat seipsam, respondēdo, quod Chalcedone celebrata Synodus quondā se calūniantibus, respondit. Inuisitē (inquit) arguor, dum non fidem, sed memoriam renouo, non apposui, non ademi salutarī Symbolo, si dictionem occultā manifestavi. Renouaui enim, vt Patres antedicti, fidem & apposui Nicæna, Cōstantinopolitana, atque Chalcedonēsi Synodis, sed nullo modo illis contraria, quia dum illorum PP. vestigia persequor, solummodo que tunc quasita non sunt, tempore post per interpretationem, & appositionem verbi, quod non perspicuè ab omnibus intelligebatur, enucleaui. Et postea, Aequum est igitur ratum habere, quod tanta Ecclesia decernit, quod tantus Pontifex enunciat. Qui autem primæ sedis, imò totius orbis Præsuli resistunt, Christi dispositioni resistunt, & nisi resipiscant, contumacia iudicio plectentur. Quicumque nauiculam Christi spernit, incautè nauigat, & nisi plumbeas moles peruicacitatis reiciat, influent maria. Hæc Hugo. Vides ergo tantiviri testimonio, nunquam contrarium Symbolo additum in editione decretorum Pontificum, nec nouam superinductam fidē, & traditam fidem non innouari, sed renouari, explicari, enucleari, & quod implicite in prioribus Symbolis includebatur, explicatius tradi in posterioribus, urgente hæreticorum instantia. Vnde & Basilius ep. 60. ad Ecclesiam Antiochenam dicit, quod in Concil. Nicæno. *De Spiritu sancto doctrina indefinita est*, propterea quod tunc nondū compareret Pneumatomachi. Cum vetero bellum Spiritui sancto indixerunt, cum feruili naturæ esse dogmatizantes, mox eius consubstantialitas cum Patre, in Synodo Constantinopolitana definita est. Eadem fuit perpetua praxis Conciliorum & Pontificum, vt nouis exurgentibus erroribus, vetus fides nouiter tradere tur, non nouum depositum promeretur.

CAPVT XIV.

In quo Calumnia aduersus fidelitatem Romani Pontificis, ab aduersarijs hereticis conficta, euidenter repelluntur.

D. Petrus
Apostolorū
Princeps
at hereti-
corum ca-
lumnijs
vindica-
tur.

1. **A** Principe Apostolorum Petro au-
spicantur aduersarij, & depositum
in duobus violasse contendunt. Ita Cen-
turiat. lib. 2. cap. 10. col. 558. 559. 560. Primò
in Christi Domini abnegatione. Secundò,
in legalium obseruatione. *Persuasit* (addit
Vvitrakerus) *ceremonias legis non esse abroga-
tas, sed ad salutem necessarias: Errauit in cibis,*
(subdit) *& vocatione Gentium, & diuinitus
cœlesti visione admonitum, parere noluisse.* At
hæ meræ calumniæ. Nam & si Petrus ne-
gavit, fidem non perdidit, nec in deposi-
tum peccauit, non enim è cathedra nega-
tionem Ecclesiæ credendam præscripsit.
Nec verbo Gentes iudaizare coegit, sed
factum & exemplum (quod se à Gentili-
bus subtraxerat, & Iudæis se coniunxerat,
præter tamen intentionem suam) coactio
visa est, quodammodo ad imitandum.
Propter quod à Paulo reprehensus, quasi
suo exemplo ad legalia seruanda inuita-
ret. Vnde si quis excessus fuit, (vt dicit
Tertull. de præscript. cap. 2.) *Conuersatio-
nis fuit vitium, non prædicationis,* numquam
enim decreto fideles obstrinxit, ad cre-
dendum legalia esse seruanda, sed potius
oppositum decretum est in Concilio A-
postolorum cap. 15. Act. Et si autem in vi-
sione dicta, reluctaretur S. Petrus, de tem-
pore reluctabatur, quando scilicet Genti-
libus esset prædicandum: numquam tamè
decreto cavit, Gentiles non posse pertine-
re ad Regnum Dei, vel illis non esse Euan-
gelij prædicationem demandandam. Insi-
gnis ergo calumnia est aduersario rum.

Vindican-
tur alij
summi Pö-
tifices ab

2. Opponunt Lino 2. col. 627. cap. 10. à
deposito deuiasse, dum iussit capita scemi-
narum velanda. Iocatur etiam Franciscus
Iunius, Lino (dicens) *fuit nomen, ideoque in no-*

minis sui monumentum, in capitibus sceminarum *hereticorū
imposi-
tis.*
esse voluit, vt non nisi è Lino velarentur. At non
propter Lini nomen, sed propter illas cau-
sas, quas recenset Paulus 1. Cor. 11. & assi-
gnant Patres, velandas, conformiter ad
Apostolum, decreuit Linus. Nec aliud, nisi
quod paulus sanciuerat, inculcauit, & ser-
uandum voluit. Certè aduersarius (vt in
veteri est prouerbio apud Chrysip. in plat.
Euthydemo) *Linum lino nectit.* hoc est, fri-
uola sua, friuolis Centuriatorum texturis
connectens,

3. Anacletum impetunt, quod Sancti
petri memoriam extruxerit. Centuriat. li.
2. col. 628. & Danæus criminatur, ob id,
Anacletum iecisse semina superstitionis,
& idololatriæ. Nugæ. Sanctorum enim
venerationem Anacletus, ex deposito A-
postolicæ traditionis didicerat, & eam ex-
emplo, & praxi demonstrauit. Suspirant
aduersarij ea templa expilare non potuis-
se, quæ ornatissima & celeberrima, etiam
in persecutionum procellis Caius, & alij
post Euseb. li. 2. cap. 25. ex Rustini versio-
ne, testantur. Certè, vt dicitur, *Clauis ligna
findere, & securi fores aperire tentassent,* ad
thesauros deprædandos, vt fecerunt Cal-
quinicola, eorum Symmista, cum templa,
& sacras ædes Galliarum expilarunt.

4. Telephorum, septem Hebdomadi-
bus ante pascha ieiunia indicentem, trium
Missarum solemniam in die Natiuitatis præ-
scribentem, super plebem, & laicos cleri-
corum Ordinem efferentem, & ab eorum
iurisdictione eximentem, aggrediuntur:
superstitiosum (addit Danæus) *& superbum*
inclamando. *Vnicum* (conclamat etiam Iu-
nius) *esse verbum Dei,* ab hoc discrepare illas
Telephori cõstitutiones. Sed *comædia ve-
teris licentia, de plastro loquitur hæresis,* ex Hie-
ronym. ad Rust. Monach. O superbiam,
ne dum primates, sed Deum (vt dicebat
Aristophanes) carpentem: *nec enim tam*

The-

Thelesphorum erimantur, quàm Apostolos ipsos, qui omnia panè hæc in deposito, familiari traditione reposuerunt; Imo Christum Dominum, qui sancienti leges & Canones Petro, & successoribus tradidit potestatem.

5. Victorem olim Theodorus, & Victor alius traduxerunt, quasi Christum Dominum falsus esset, esse purum hominem, apud Euseb. lib. 5. cap. 28. Sed mera fuit impostura, & mentitos contra Victore, scribit idem Euseb. Calvinus etiam 4. Inst. ca. 7. sect. 7. *Irenæus (inquit) Victore grauiter corripuit, quod temere, ob rem nihili, pernicioso distidio turbauit Ecclesiam, paruit, non reclamauit.* Hæc ille. Vel hinc cognoscat aduersarius Pontificis Romani primatum. Nam Irenæus intercedebat, ne tot Ecclesiæ Asiaticæ à corpore Christi separarentur. Ea autem causa, quæ fortè leuis Irenæo videbatur (putabat enim in solam, & nudam cōsuetudinem peccari) grauis in se erat, quod implicitè aduersarius fateatur, & fatebatur Irenæus, quando causa talis putabatur, quod in contradictores posset Pontifex Romanus gladium exerere censurarum, & ne exereret, rogabatur. Quare immemoro Mornæus Sanctum Pontificem *proteruum* vocat, oppos. 1. pag. 8. myst. inquit. & iterum, progressu 2. pag. 10. *vsurpatorem tituli Pontificij*, cum Tertull. Victoris hostis, adhuc Montanizans, *Episcopi Episcoporum* titulo eundem cohonestarit. lib. de pudic. cap. 1. Sed, *quid Pygmaïs cum Hercule?* dicebat ille.

6. Zepherinus notatur, quod Montanistis pacem dedit, & quod peius est (ait Vvirakerus) Prophetias Montani agnouerit & approbarit, & Tertullianum esse huius rei testem. A quo imposturam hanc mutuatus sit Nouator agnoscimus, nempè à suis veteribus Symmittis, & Prodromis, Auctoribus harum Sycophantiarum. Iam

Tertullianus ab Ecclesia Romana fuerat eliminatus, & vti iniuste separatum esse suaderet (lib. aduersus Praxeam) Zepherinum sui erroris patronum facit. Sed familiaris hæreticorum mos fuit, & impostura, Romani Pontificis patrocinio, mēdaciter conficito, suas hæreses subornare. Falsis rumoribus deceptus est Pōtifex, circa personas falsò informatus, quod hæresim non cōmiserint, vel talia dogmata seminassent (nempè Tertullianus cum suis) vel quod callidè sub verbis Catholicis hæreses absconderent, quare pacem & litteras communicatorias dedit fontibus, innocentibus existimatis. Numquam tamen in illis impostoribus hæresim agnouit, vel eandem approbavit Zepherinus. Adeo infirma hæc sunt tela aduersariorum, *vt Vollellis pugnare videantur, non gladijs, vt in veteri est prouerbio.*

7. Eo etiam titulo veluti depositi inuersor accusatur Vibanus, quod, (aiunt Cent. 3. cap. 10. col. 277. Confirmationem instituerit: eamque dixerit Christi baptismo sanctiorem, vt addit Danæus. Sed satis suis se depingunt coloribus aduersarij, dum antiquitatis testimonio, quæ Vibanum præcessit, in Ecclesia administratâ Confirmationem, euincitur, vt ex Dionys. Tertull. & alijs apertè demonstratur, qui fuerunt Vibano antiquiores. Vtrumque autem magnum Sacramentum est, Confirmatio tamen augmentum præstat ad gratiam de consec. dist. 5. c. 3.

8. Pontiano notam erroris Centuriat. imponunt col. 278. quod docuerit (aiunt) Sacerdotes conficere Corpus & Sanguinem Christi, & à peccatis posse absolueri. At non mirum, quod homunciones, maximis viris oblatrent, nam & Aquilam Cornix prouocat. Errât vero, peius quàm Saducæi, non intelligentes, & nescientes *scripturas, & virtutem Dei*, qui talem pote-

statem dedit hominibus, quam fateri ex Verbo Dei scripto astringuntur. Hoc facite in meam commemorationē Matth. 22. & Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum, Quorum remisistis peccata, &c.

9. Cornelio imponunt, quod aquam solum in Calice adhibendam voluerit tempore sacrificij, Quia (inquiunt c. 6. col. 145. & 7. col. 163.) Cyprianus ad Cornelium de ea re scripsit. O bellos homines, qui ex alienis ad alienos scriptis litteris, placita auctorum diuinant. Certè eorum oculus dexter tunc saliebat, pruritu enim oculi superstitiosè diuinare mulieres solebant. Falsum omen. numquam enim de ea re Cyprianus scripsit ad Cornelium, sed ad Cæcilium, nec eius ad quem scribit, sed aliorum esse hunc errorem pronunciat. Ibi quoque vino aquam admiscendam tradit Sanctus Martyr. Quod verò addit Mornæus progressu 2. pag. 10. Cornelium à quodam Basilide fuisse deceptum, quæstio illa facti fuit, vt sedi suæ restitueretur, mētiendo se Catholicum: Vnde nec culpandus est (ait Cyprianus 1. epist. 4.) cui dolosè obrep-tum est, quam hic execrandus, qui fraudulenter obrepfit.

10. Stephanum ab Apostolica traditione defecisse conclamant alij, eo quod hæreticos non esse rebaptizandos fanciuerit, nec Pascha celebrandum more Iudaico. His applaudere visus est Mornæus opp. 3. pag. 15. dum quæstionem de anabaptismo hæreticorum facit adiaphoram. Verum isti Nouatores magis Iudæi & hæretici, dum Donatistarum, & Iudeorum patrocinium suscipiunt. In Cælum ergo expuunt, & suis laqueis capiuntur, & se hæreticos probant, dum hæresim falsò obijciunt Sedi Apostolicæ, & ex Petil. apud August. de vnico bapt. confutantur cap. 14. vbi per ordinem Petilianus Romanæ Ecclesiæ recensens Episcopos, Inter eos commemorauit

& Stephanum, quos Episcopatum illibatè gessisse, confessus est.

11. Marcellinum depositi traditorem, & inuaforem occidunt communiter Nouatores, idolis quoque sacrificasse, & si non verbis docuisse, tamen factis aliquid contra fidem (ait Vvitakerus) statuisse, nec ferre (subdit) qua causa id fecerit, nec factum istud negari posse. Sed hoc est iam acta agere, siquidem (vt dicit sanctus Augustin. contra Petil. cap. 16. & cap. 19. de vnico bapt.) id obiectum fuit à Donatistis, nec vmquam probatum. Sed nedum eripimus arma hæreticis istis, quibus pugnent, subministremus alijs materiam inficiandi & proteruendi, admissio facto (ex Breuiario Romano allegante Concilium Sinueslanum) certum est Marcellianum nunquam aliquid docuisse contra fidem, nec nisi tormetorum metu, infidelitatis actum externum exercuit, cuius grauius pœnituit, illustri postea agone triumphans. Vnde nihil contra fidem docuit, nec factis, nec verbis. Assistentiam vero Spiritus sancti promissam scimus, ne è Cathedra Papa fidei contrarium dogma doceat, non quod in externum infidelitatis actum prorumpere non possit, nec à gratia & charitate excidere.

12. De Liberio triumphum ostentant, illum traducendo (mendaciter) circa fidem naufragasse. Vnde Arianum conclamat Heshulius: subscripsisse Arianorum hæresim, occidit Sutiluius; & etiam, si soli damnationi Athanasij subscripserit, idem est (ait Sibrandus) subscribere hæretica confessioni, & in damnationem Orthodoxi Episcopi: Imò & Syriensis (aiunt) confessioni, & Antiochia ab Arianis edita subscripsit, in quibus nulla habebatur mentio consubstantialitatis, & 68. 10. Verum insignis est calumnia hæreseos insimulare orthodoxum Pontificem, quem etiam inter Sanctos Patres recensent Ambros.

3. de Virg. Epiphan. hæref. 27. Basil. epist. 74. & alij. Certè Liberij lapsus, non fuit contra fidem, sed fidei confessionem. Numquam hæresi Arianae subscripsit, sed metu victus comunicasse cū Arianis visus est, subscribens in Concilio Syrmienfi, & damnando Athanasium. Quamquam re vera in d. Concil. Syrmienfi formulæ illæ, etsi ab Arianis conditæ, & (vt dicit Hil. de Synodis) carentes voce, *Consubstantialis*, vt suspectæ tamen habitæ non sunt ab eodem Hilar. & pium sensum habere posse demonstrat (quamuis ab hæreticis ad prauum sensum vocabula *Homiusion*, v-*surparetur*.) Cogebat (ait Sozomenus lib. 4. cap. 4.) Constantius Imperator Liberium, confiteri Filium non esse Patri Cōsubstantialem, non tamen haberetur (ex eodem) Liberium ei consensisse, imo ex repudiatione oppositum colligimus. Vnde ex ista constantia Eudoxius cum suis sparsit per calumniam, Liberium professum esse, Filium Patri dissimilem, pro fundamento assumentes Athanasij damnationem, & suffragium in Concil. Syrmienfi. Confessiones ergo illæ in recto sensu intellectæ ab Hilaro, cum nullam hæresim continerent, certum quod nulli hæresi subscripsit Liberius, & Athanasij damnationi subscribens, non fuit hæresim approbare, vel fidem Concilij Nicæni eierare, sed hominem orthodoxum ex timore iniuste expellere & ablegare. Fuit ergo peccatum in exteriorem fidei confessionem, nullo modo contra fidem, quam semper orthodoxe professus est. Cuius signum apertissimum, nam priusquam è Syrmio discederet Liberius, fidei professionem edidit, anathematizando eos, qui negassent Filij consubstantialitatem, & Macedonianos recipere noluit, eo quod (ait Socrat. lib. 4. cap. 11.) essent sectæ Arianae, vtpote qui fidem Concilij Nicæni abnegassent.

13. Felix II. (vt obijciunt aduersarij ex Hieron. *Arianus in locum Liberij substituitur. Etiam Arianis addictum vocat Socrates lib. 2. cap. 25. sic clamant alij, & Heshusius 1. de Eccles. cap. 9. & cum eo Vvitarerus, Sutliuius & Danæus, Mornæus oppof. 5. pag. 3. sed numquam hæreticum fuisse, etiam aduersarij fatentur, ait enim Iunius. Felix II. numquam Arianus fuit mente, sed pacis studio longius prolapsus, quia bona fide poterat, Arianos, & ad ministerium sacrum, & ad communionem admisit, teste Sozomen. ex quo fortasse factum, vt licet ab Arianis dissentiens mente, Arianus tamen respectu partium, quibus consultum volebat, ab Hieronymo diceretur, nempe *Ἐκαρπυγὸς αὐτῶν ἀγνοῦντα* specie Arianus. Ergo non re, sed specie, à Hieron. vocari potuit Arianus, maximè quod opera Arianorum, præsertim Acacij, Cæsareæ Episcopi in sede locatus est, vnde per vim intrusum Felicem multi veteres clamant, Arianis verò addictum, Socrates dicit Felicem, non Arianum, ex communionem quam inibat cum Arianis ante Pontificatum & si Catholicus esset, cessante vero intrusione Felicis, mox legitime idem Felix Papa factus (etiam viuente Liberio, à quo Romanus Clerus super suspicionem exterioris infidelitatis supra tactæ, & ob pacem cum Arianis factam recesserat, eum à Pontificatu abdicando) non modo ipsorum communionem est execratus, sed Arianorum capita, ipsumque Constantium anathemate percussit, manens in sede legitime, donec martyrio vita fungeretur, quo defuncto, iterum euocatus Liberius, nebula illa externæ suspicionis infidelitatis, quam temporarij seruiens incurrerat, penitus effugata.*

14. Calumniosè verò ab eodem Mornæo traducitur Damasus oppof. 6. pag. 41. quod fuerit, ait, *immersus luxurij & dormitans*, cum à Theodore. lib. 5. ca. 10. vocetur,

vir, omni genere laudis florentissimus, & iterum ca. 2. Popter vitæ præstabili ornamenta, insignis. Qui ad eò vigilauit pro deposito, vt Apollinarem, Auxentium, &c. damnaret, Concilium Constantinopolitanum aduersus Macedonianos, Eanomianos indixerit. Item traducitur tamquam factix Basilij, quod eum hæreticum existimauerit. At quo decreto? quibus litteris? ostendat Mornæus. Solum, ex falsis rumoribus calumniatum, Basilij apud Damascum traductus est, & familiaritas cum eodem Damasco ad tempus refriguit, numquam tamen à Pontifice hæreticus habitus.

15. In Siricium continentia vindicem, & assertorem salaces Nouatores calamum accuunt. Illi affingunt, quod matrimonium pollutionem vocarit. Ita Calvinus lib. 4. ca. 12. §. 24. cui ad stipulantur Iunius, & Sibrandus. Vvitak. lib. 4. contra Duræum pag. 460. ait, quod *primus calibatam sacerdotibus imposuit*. Sub eodem Siricio. *corruptam disciplinam, quia primus legem calibatus sanciuit*, ait Mornæus in opposit. 8. pag. 51. At numquam matrimonium damnauit Siricij, sed solum Nicolaitarum reliquiarum suscitatores, nempe Iouinianum, Auxentium, &c. qui non obstante sacro ordine, quo insigniti erant, incæstas nuptias celebrabant, quas merito pollutiones appellabat Sanctus Antistes. Vnde & Mornæus opposit. 40. pag. 238. Ambrosium à Siricio plectendi tales incæstuosos clericos auxilium postulasse, scribit. Immerito tamen Siricium eius legis de cælibatu auctorem facit, cum iam pridem, Concil. Neocæsar. Ancyranum, Siricio antiquiora eius legis in Ecclesia vîtatæ, ab Apostolorum traditione antiqua descendens, meminert. Aërem ergo verberant isti homunciones, impura & sacrilega carnis mancipia, qui continentia leges audent corruptionem disciplinæ appellare, & ne

castigent corpus suum, plagas innocentium intentant.

16. De tribus criminibus à Magdeburgensibus accusatur Innocentius primus. Primò, quod Nouatianum dogma fouerit, negans Virgini lapsæ absolutionem ep. 2. Secundò, quod docuerit in baptismo dato ab hæreticis non dari Spiritum sanctum epist. 18. Tertio, quod cætemonias Moysis inuexit, dum legis veteris auctoritate (prout etiam Sibrandus proponit) iubet Clericos & Episcopos ducere in uxorem, virgines, non viduas. Vnde è culice camelum faciens Danæus, exclamauit, *errores Innocentij esse Sole clariore*. Sed quis nisi cæcutiens, non videt Innocentium, non absolutè impartendam absolutionem Virgini lapsæ denegasse, sed impœnitenti, & in peccato perseuerandi affectu? Baptismi verò, vel Ordinis Sacramenta, cum ab hæreticis suscipiuntur, & sic character in illis imprimatur, gratiæ tamen fructu saarent. Et propterea merito dixit, tunc non dari Spiritum sanctum. Pleni sunt libri Sanctorum, præsertim Augustini contra Donatistas, hanc doctrinam è deposito enucleantium. Numquam autem voluit Christianos, Innocentius, legi Moisaicæ adscriptos esse. Locum verò quem ex lege Moysis adduxit, non ideo allegauit, vt eo comprobaret constitutiones Ecclesiasticas, sed vt à minori ad maius argueremus, vt si Sacerdotem veteris legis ducta vidua indecens erat fieri bigamum, multo magis clericos in noua lege, & Episcopos indecorum, esse bigamos. Numquam tamen præcepit clericos, & Episcopos Virgines ducere, qui ex Apostolica traditione, continentia votum sacro ministerio Euchar. sciebat annexum.

17. Splendidissimum porro mendacium est Mornæi pag. 57. oppositione 10. cõclamantis Zosimum ab Hæreticis Pelagianis fuisse

fuisse deceptum. Sed quæ deceptio? num dogma ipsius Pelagij approbatum? an persona hæretica iustificata? nihil aliud in hac causa intercessit, nisi quod (vt ait Augustinus de pecc. original. c. 8.) cū postu- lasset Cælestius Pelagij discipulus, ab Apostolica Sede audiri, à Zozyimo admit- tus, & fidem orthodoxam confitendo, & paratus erudiri, hæresi nondum detecta, dimissus est (nondum probatus nocens) & voluntas emendationis, non falsitas dogmatis approbata est. Sed Iuliani Pelagiani pullus demonstratur Mornæus; nam eo titulo Zosimum perstrinxit, quod Cælestium non damnasset.

18. Mentitur autem in caput suum Grammatulus ille Laurentius Valla, in declaratione de falsa donatione Constantini, dū Cælestinum Pontificem facit Nestorianum. O bellum historicum! Volens enim dicere Cælestium Pelagij discipulum, quem cōstat Nestorianis erroribus imbutum, Cælestinum, loco Cælestij, apposuit. Tantum verò abest, vt Nestorianis erroribus fuerit inuolutus Cælestinus Papa, vt prophanum Nestorium, (vt patet ex gestis Concilij Ephesini) sua autoritate confoderit.

19. Sixto imponebant Nestoriani, & Pelagiani, quod à partibus suis staret, multa sub nomine eius euulgantes, & Ruffinus præcipuè venditauit, opus Sixti Pithagorici, sub nomine Sixti. sed imposturam detexit Hieronymus ad Cthesiphontem, & Augustinus similiter 2. retract. c. 40.

20. Centuriatores cent. 5. c. 10. fol. 1260. Leoni Primo imponunt, quod ep. 79. ad Nicetum, matrimonium scripserit dissolui posse. Sed ibi loquitur de separatione quoad thorum, non autem quoad vinculum. Mornæus verò oppos. 11. pag. 68. imponit Sancto Pontifici, quod in ep. ad Anatolium, Synodum Constantinopolita-

nam eierarit. Sed Sanctus Pontifex ibi conqueritur, congregatam Synodum, studio Imperatoris, in rationem ambitus trahi.

21. Simplicium mordet Mornæus oppos. 12. pag. 77. quod Canonibus Concilij Chalcedonenfis acquiescere detrectaret. Sed quanti fecerit Canones Chalcedonenfes, patet ex epistola 4. Simplicij, vbi Zenonem Imperatorem adhortatur, ne eiusdem Synodi decreta violari permitteret.

22. Gelasio impanationem in Eucharistia attribuunt libro scripto contra Eutychem, & canon. *comperimus*. de consec. dist. 5. non posse sumi vnam speciem ab (q; altera. Cent. lib. 5. cen. 4. c. 4. de cœna Domini c. 10. quos sequuntur Vitakerus, & Iunius. Sed author eius libri ad Eutychem non est Gelasius Papa, sed vel Gennadius, aut Gelasius Cæsarææ, Episcopus, de quo Hieron. lib. de script. Ecclesiasticis. Locus verò Gelasij in canon. *comperimus*, de sacrificante Sacerdote exponitur, qui vtramque speciem sumere tenetur.

23. Anastasium II, valde flagellant Nouatores Centuriatores enim cent. 6. c. 10. insimulât, quod Acacio cōmunicauerit, & nomen eiusdem in Dyphiticis reposuerit, ac proinde fulmine ictus interierit, vnde Mornæus Acacianum non est veritus appellare, oppos. 12. pag. 77. Sed Acacius ante Anastasium iam pridem obierat (ex Euag. lib. 3. c. 18.) idemque Pontifex ad Anastasium Imperatorem scripsit, vt iubeat nomen Acacij taceri in Ecclesia, cum fuerit iustissimè à Felice III. prædecessore suo condemnatus. Eiusdem farinae est, in edacium communicationis Anastasij cum Photino. Sed esto communicarit, an Acacij errores approbavit? Fœdissimè verò prolapsi sunt de morte Anastasij, nec enim Papa Anastasius, sed Imperator Anastasius

fulmine percussus, sublatuſ est. vide Co-
uar. 4. varia. reſol. c. 13. Baron. &c.

24. Symmachus, cum de errore Mani-
chorum falſo traduceretur ab Anaſtaſio
epiſt. contra eundem; ex depoſiti cuſtodia
mendacium retundit. Roma, ait, *mihî teſtis
eſt, & ſerinia teſtimonium perhibent, virum
à fide Catholica (quam in Sede B. Apoſtoli Petri
ueniens ex paganitate, ſuſcepi) aliqua ex parte
deſiuaerim. Procedat aliquis, & qualibet ratio
ne conuincat, alioquin conuicia iſta ſunt, non cri-
minum probamenta.*

Vigiliuſ inſimulatur Eutychianorum
errorum patronuſ à Centur. & à Mornæo
progreſſu 18. pag. 92. ex promiſſione facta
Theodoræ Auguſtæ, ſi Pontificalem Se-
dem obtineret; vnde Epiſtolam ſcripſiſſe
referunt, ex Liberato, vbi Eutychianam
hæreſim confirmare videtur. Sed facilis
eſt ſolutio, quod quamdiu vixit Sylueriuſ,
Vigiliuſ fuit intruſuſ, quod ei exprobat
Sylueriuſ ep. 1. to. 2. Concil. & to. 1. epiſto-
larum. Dicitur ſecundo, & melius, quod
illa epiſtola fuit conſicta ab hæreſicis. Vn-
de in 6. Synodo Aët. 15. anathema dicitur
libelliſ, qui dicuntur facti à Vigilio ad Iu-
ſtinianum, & Theodoram. Suppoſititia
quoque ea epiſtola, nam ibi Imperatores,
Pontifex Vigiliuſ, Patreſ, & Dominuſ vo-
cat, cum filij ſolituſ ſit à Rom. Pontif. ap-
pellari. Liberatuſ verò non eſt mirum, ſi
talè epiſtolam Vigilio affixerit. Falſo enim
rumori per hæreſicòſ ſparſo, credere po-
tuit. At detor, quod fuerit Vigiliuſ illa epi-
ſtola ad Theodoram, vbi promittebat
Anthimo ob hæreſim depoſito, ſuæ ſedis
reſtitutionem: pœnituiſſe eum conſtat, cū
ſcripſerit. *Absit hoc à me Domina Auguſta,
priuſ locutuſ ſum malè, & inſipienter, modo au-
tem nullo modo tibi conſentio, vt reuocem homi-
nem hæreſicū, & anathematizatum.* Et ten-
tatuſ ſæpiuſ de eiufdem reſtitutione inui-
ſum robur oſtendit, & contra Theodorā,

& Acephaloſ, damnationiſ ſententiã
promulgauit. Videndi Gregoriuſ lib. 2. in-
diſt. cap. 36. ad Epiſcopoſ Hiberniæ, &c.
Pauluſ Diaconuſ in Iuſtiniano.

25. Horſmidæ pag. 84. oppoſit. 15. illud
attribuit Mornæuſ, religionem potiuſ im-
petraſſe, quam contuliſſe, quando Conſtã-
tinopolitanam legationem, Ennodio,
Fortunato, & Vitali data illiſ fidei formu-
la, iniunxit. Sed hæc Mornæana, hoc eſt,
temeraria impoſtura, nec enim aliam for-
mulam legatiſ præſcripſit, præter acceptã
à ſacriſ Concilijs, & prædeceſſoribuſ, nec
conferendum, vel conſultandum ampliuſ
remanebat, cum aliãſ definita ſeruari tra-
deretur.

26. Nec Magno Gregorio parent; nam
& Danæuſ de graui errore notat Sanctum
Pontificem, quod permiſerit Preſbyteriſ
Sacramenti Confirmationiſ adminiſtra-
tionem, Sed ſi diſtinxit ordinariũ ab ex-
traordinario miniſtriſ huiuſ Sacramenti,
iampridem errorè exuiſſet, laruata iſta Si-
mia. Tumultuatur etiã Mornæuſ progreſſ.
24. pag. 125. de Gregorio, & alijs ſucceſſori-
buſ, quod non ad Euangelijs promulga-
tionem, ſed ad nugamenta propaga-
ndæ cæremoniãſ, & rituſ induxerit, ſcilicet, al-
tari, cæreòſ. At nunquam iſta Euangelijs
aduerſantur, & hæc iampridem in Eccle-
ſia exercebantur, ex Hieronym. epiſt. 17. &
18. ad Marcellam (quæ omnia ad cultum
Dei, & deuotionem, & myſticãſ etiã
ſignificationeſ, vt Patreſ tradunt) merito
adhibebantur. vide Durantem de ritibuſ
Eccleſiæ.

27. Ad ſubſellia Geneuenſia prouocatur
Bonifaciuſ V. quod Epiſtola ad Eduinuſ
Regem Angliæ ſcripſerit, Filium Dei miſ-
ſum, vt noſ ab originali peccato eriperet.
Cui loco addunt Centuriatores cent. 7. c.
10. col. 482. uoculam, à ſolo, ſed quod pec-
catiſ originaliſ meminerit Papa, non exclu-
diſ

dit alia, cōformiter ad Euangeliū; nam ubi legimus, *Ecce, qui tollit peccata mundi*, Græci Codices, ad quæ nos prouocant, in singulari habet *peccatum mundi*, nempe originale, quod est fons, & origo omnium peccatorum. Sicitur quoque idem Pontifex à Danæo, quod voluerit Bonifacius templi Christiana esse asyla furibus, & homicidis. Quasi immunitas Ecclesiastica multo ante non fuerit ante Bonifacium introducta, à temporibus videlicet Constantini, cuius meminerunt Nazianz. oratione 20. Ambros. ep. 33. Chrysof. 10. 5. S. August. epist. 187. Concil. Tolet. II. can. 10. Et Innoc. III. c. *inter alia*, de immun. statuta Canonū, & Regum allegans: & in templi, & loci sacri reuerentia rationabiliter fundatur. 28. Honorium verò I. Monothelitarum hæresi infectum Centuriatores clamant cent. 7. cap. 10. & II. col. 553. & 482. *vnā namque* (aiunt) *voluntatem Christi in Epistola asseruit, & eius memoria damnata est, atq; proscripta in 6. Synodo, & 8. & in Epistola Agathonis.* Sed iam pridem Sanctus Maximus Martyr, Sanctum Pontificem ab hæresi Monothelitarum falso iactata, vindicauit, in disputatione cum Pyrrho. De humana tantum natura Honorius loquebatur, vnā in eodē homine Christo ponens voluntatem, ad confurandum aduersarios, qui duas, contrariasque voluntates humanas in eodem homine Christo asseriebant. Vtuit etiamne vnā, vel duas dicerent in Christo voluntates, ne vel Eutychetis, vel Nestorij impietati ansam debacchādi ministrarent, & pro pacis bono silentium huiusmodi indictum est quantum ad voces, cæterum re ipsa vnum suppositum, cum duabus naturis (in quibus includebantur duæ operationes) apertè constitendas mādauit. Adulterata autem verba Honorij ab aduersarijs (qui hunc errorem ex dicta occasione Honorio affixerunt) patet, ex

ordinario Græcorum stylo, nam in eodem 6. Synodo Act. 12. & 14. plurimæ corruptiones factæ in 5. Synodo deprehensæ sunt, & act. 3. eiusdem 6. Synodi in Vigilijs scriptis, iisdem Monothelitis reperientibus, & obijcientibus, *cum vnā persona Christi istud additamentum, & vnā operationem.* Nonne in eadem 6. Synodo pro Honorio legati Synodi decertassent, si illud obiectum esset Honorio, vt fecerunt pro Vigilio? Imò & Agatho in epistola, quæ lecta fuit Act. 4. apertissimè nullum ex suorum Prædecessorum à recta fide deuiasse luculenter ostendit; ibidemq; Monothelitarum Duces, Cytum, Sergium, &c. nulla Honorij facta mentione, condemnat. Sed concedatur aduersarijs Honorij impostura. litteræ illæ, vt dicit Tortensis, qui errorem in Honorio fatetur) priuatæ fuerunt, non de cathedra, vel maturo fratrum consilio iudicialiter transmissæ. Personalis ergo fuisset error, non iudicialis, nullo modo cathedræ Petri, nec fidelis custodiæ depositi repugnans, ita Turrecr. 2. de Eccles. cap. 93. Satis si calumniarum struxerunt, nec opus erat veridicæ probationis aranearum tela.

29. Sanctum Martinum primum sugillant Cent. 7. col. 486. quod dixerit nō esse dandam veniam ijs, qui post ordinationē laberentur. Sed inglomerabilia glomerat mendacia. Nunquam lapsis Martinus veniam denegauit; lapsos ad sacras functiones ordinum exercendas restitui noluit. *Superbum* quoque Mornæus oppos. 23. pag. 121. & *audacem Ecclesiastica libertatis oppressorem vocat.* Sed quid mirum, si Pauli Episcopi Constantinopolitani Martini aduersarij, & calumniatoris vestigia sequitur, cui in hæresi, & schismate, odio in Sūmos Pontifices per omnia Mornæus similis. Audax ne & superbus, quia Sanctus Papa iura sua tueretur, & in omnes Eccle-

Ecclesias iurisdictionem exercet? si eum non vult vt Sanctum, & Martyrem venerari cum Ecclesia Latina, saltem cum Græca recipiat, quæ ex Gennadio 13. Martij tantum Pontificem digna memoria, veneratur, & colit.

30. Diuortium concessisse infirmitatis causa Gregorium III. rursusque ordinatorum reconsecrasse Cent. 7. c. 690. opponunt. Si hoc vt malum, vt reuera malum est, reprehendunt quinti euangelij, & libertatis assertores, & vindices, Mahometani spiritus hæredes; imò iudaicæ salacitatis æmuli, repudium permittentes, cur à Polygamia non abhorrent? Sed non repudia concessit Gregorius, non reordinationes, sed matrimonium illud annullat ex impotentia perpetua naturali præcedente, & postmodum cognita. Reordinari quoque voluit, quæ ab illegitimis ministris potestate carentibus initiati essent. Verè pietatem impietatis suæ luto mendacj liniunt.

31. Stephano imponunt rursus Centuriatores Regna mundi per fas, & nefas Romanæ Sedi acquirere licere. Mendacium, vt rectè contra eos, & Mornæum aduertit Coquerius in Antimorn. pag. 382. Nonne Pontifex iniustè ab Arnalphe vexatus, iustam aduersus eum causam habuit à Pipino Francorum Rege auxilium implorandi? Nonne iustè Pipinus Exarchatum, & Pentapolim, debellatis hostibus B. Petro, & successoribus ex sua deuotione obtulit? ergo ne iniustè possidèt, iusto titulo delatas sibi ditiones? an oculuse eorum nequam, quia pius, & deuotus Pipinus? quanto modestius Anastasius B. plot, tantò veriùs dixit de Stephano, quod erat *traditionem Ecclesiasticam conseruans, &c.*

32. Ab Adriano Primo damnatam imponunt septimam Synodum, quæ & Nicæna 2. vbi tractatum, & definitum est pro

facris imaginibus. Astiterunt autem in ea Synodo Francofordiensi Legati Adriani Papæ, ait Mornæus opp. 28. pag. 182. Sed deceptus est Mornay: nam & si præsentibus fuerunt Legati, in ea Synodo, loco Adriani, non consenserunt, vt fateatur etiam Centuriatores 8. c. 9. col. 639. & Papa ne dum approbavit, sed expresse reprobavit Francofordiense decretum, vt patet ex lib. Adriani de imaginibus ad Carolū. Aliud autem quoque est aliquid damnatum esse in Concilio, aliud per Concilium: priuū factum exprimitur, secundum cum facto interuenire debet authoritas, quæ hic desideratur. Illud etiam dici potest, neque ex intentione, & formaliter Francofordiensem Synodum damnasse vniuersalem Synodum, sed materialiter deceptam in quæstione facti, ex impostura librorum Carolinorum, mentientium decretum illud Nicænum fuisse factum à Græcis Romano Pontifice inconsulto: & ibidem statutum imagines Sanctorum adorandas cultu patriæ, vnde Synodus illa non formaliter, sed materialiter errauit, nec mirum, quia Legati etiam dissenserunt, vt dictum est.

33. Nicolaus quoque Papa submerdetur à mutibus Aquilonaribus, quod definiuit baptismum in solo Christi nomine collatum esse validum. Nunquam hoc Pontifex definiuit, sed sententiam multorum Patrum asseruit, Ambrosij primo de Spiritu sancto, c. 3. Bern. ep. 240. & c. Nec è cathedra pronunciauit, hanc dissoluendo quæstionem; definiuit tantum baptismum legitime datum, etiam à Iudæo, vel Gentili, rectè administratum. Imponunt quoque eidem Centuriatores, quod contra Dei institutionem diuortia approbavit, Lotharij, & Thiehtbergæ, matrimonium dissoluens. Sed contrarium apparet ex ca. 27. q. 2. cap. 26. nunquam enim assentiri voluit

vult Summus Pontifex solutioni conubij, sed solum posse fieri separationem quo ad thorum, & cohabitationem, diuini amoris intuitu, mutuo consensu, docuit. Legatur ep. 50. ad Carolum Regem, & ep. 11. ad Lotharium Regem. Vide Coquæum in Antimornæo p. 440. eisdem impetentem.

34. Ioannes VIII. traducitur à Mornæo, quòd dixerit, Martyres esse, qui stipendijs ipsius militantes, in bello caderent. Numquam id Pontifex docuit: nam & si pro fide occumbant militantes pro fide, non habentur ab Ecclesia vt martyres; vnde & pro eis orat, nec eorum reliquias veneratur. Solum consultus Pontifex an consequerentur veniam peccatorum huiusmodi cadentes, statum Christianorum tuendo, respondet, quod *requiem æterna vita suscipiens, contra Paganos, atque infideles strenuè dimicantes*. Photium quoque à prædecessoribus damnatum, restitutum à Io. 8. conqueritur Mornæus: sed non præiudicat animi imbecillitas Pontificiæ dignitati, vnde propter hoc existimat Baronius emanasse fabulam, quòd hic Papa fuerit fœmina, contumeliaz enim loco (quod ramenta modesti Ecclesiæ filij quidam, subtricare debebant) mulier dicta est, quòd cum esset Ioannes vir, à feminiro Eunucho victus sit, ad restituendum Photium, cum tamen multa sint, quæ Pontificem ad id faciendum impulerint, nempe Græcorum potentia in Italia, promissio Imperatoris Basilij, de liberanda Italia, bonum pacis, & vnionis Ecclesiarum. Nunquam autem damnata est à Ioanne Papa VIII. Synodus celebrata sub Adriano; litteræ enim illæ in Photiana Synodo productæ sub nomine Ioannis Papæ falsatæ sunt, autoritate Photij, vt procedente tempore apud Schismaticos haberent auctoritatem.

35. Stephanus VI. à Magdeburgensibus 9. c. 10 col. 511. pungitur, quòd decretis hominum conscientias obligarit, & Romanæ Ecclesiæ decreta, ab omnibus necessariò obseruanda primus decreuit, dist. 19. *Enimvero*, quos secutus Mornæus, isdem pœnè & bis subscripsit progressu 7. pag. 198. dicens, tale statutum superbiam redolere. Sed quid mirum si velint esse isti nebulones onagri liberi, & vinculis suauissimis Ecclesiæ non alligari, vt illis non coerciti ad omnem impietatem præcipites ferantur? Sed non primus fuit Stephanus, qui sanctiones eiusmodi condidit, nam Agatho, Nicolaus, & 21j Pontifices venerabiliter ab omnibus, suscipienda decreta Apostolicæ Sedis pronunciarunt. Legantur alia Cap. eiusdem dist. 19.

36. Stephanus VII. aculeato perstringitur stylo, quòd cadauer Formosi prædecessoris mutilarit, & in frustra concisum in Tyberim proiecerit, & ordinatos à Formoso reordinari præceperit. Addit Witakerus à Stephano, & Sergio adiudicatum esse Formosum hæreticum, & hæretico peiorem. Sed non fuit Stephani error in fide, sed violentia in facto, quæ non fidem Christi euacuauit, sed firmavit, dum assistentiam in non errando, non in factis, sed in doctrina promissam, adimpletam videmus. Inexaturabile quoque odium fuit, vt qui Formoso adhæsisserit, & ab eo ordinati, iterum ordinarentur. At nec decreto iudiciali debere ordinari, id statutum est, sed ex violenta passione, de facto, & non de iure procedente. Numquam autem possunt ostendere decretum, aut aliquod autographum, quo à Stephano Formosus sit hæreticus adiudicatus, quare mendacibus, vt mordacibus verbis, in opp. 39. pag. 200. perstringitur immeritò Stephanus à Mornæo, quòd

quòd hæresis Stephani, imò Romane, ait, Synodi, non exigui momenti fuerit, eum Formosum, nec esse potuisse, nec esse Pontificem decernunt. Sed non desunt qui fabulam existiment, quæ in cadauer Formosi patrata sunt, ex Panuinio. Etiam Sanderus lib. 7. visibilis Monarchiæ n. 678. nõ legitimam Synodũ in Formosum congregatã scripsit. 37. Sergius III. eadem censura, qua Stephanus perstringitur, quia enim Ioannes IX. eius prædecessor, Stephani astra irritauit, & gesta contra Formosum; in Ioannem, & Formosum Nouator inuehitur. Et ex hoc factò in progres. 37. pag. 207. causam debacchandi assumens Mornæus dicit de Pontificibus, quòd, *Piæ illis omni impietas, & vitium, cum iam ab ipsis sola utilitate desiniantur.* Sed immeritò, nec enim Catholica fides vitia cum pietate, peccatum cum potestate confundit, imò talia facta si vera sunt, detestatur Ecclesia, potestatem reueretur, vnde etiam Ioann. IX. Stephanum prædecessorem, sibi tamen infensum, piæ recordationis virum appellat, ex Baron. anno 404. num. 4. Diuino autem iudicio hæc permilla sunt, vt discernamus quid ex potestate Pontificum proueniat, quid ex humanitate, & fragilitate descendat. Magis Ecclesia certè tunc ostenditur, non esse humanum figmentum, quando motibus iniquis, cum etiam immobile persistit fundamentum. Nec mirum, si tunc Ecclesia tales sortita est fluctuosissimos Præsidentes, quia Tusculanorum Principum ambitu, & potentia in cathedram Petri ascendebant. Sed esto monstra talia in Sede Apostolica sedissent (sic per ludibrium ea vocat Spalatensis 4. de Repub. cap. 7. nu. 34.) Angelis, nedum hominibus ex maiestate, & potestate reuerenda fuissent, non traducenda, & infamanda, vt faciunt heretici fœces, & folles, & alimenta gehennæ.

38. Sed & totius Orbis theatro illudendum exponunt Centuriatores Ioan. XIII. vel XIV. Sydera cœli, & terram aduocant Danatus ad spectandum immane sacrilegium; quid? Ioannes cepit baptizare campanas. Non distinguunt luscii isti syllabarum aucupes. & vocum censores propriũ ab impropiè dicto baptismo. Non dixit Pontifex iste, baptizari campanas baptismo, quo peccata lauãtur, sed lauãtur, & vnguũtur in signũ dedicationis Diuino cultui. Quæ formula nec tũc primo à Ioanne incepit, sed antiquior inuenitur, cum sit in antiquissimo Ordine Romano descripta. Non mirum, si bellum campanis indicunt hæretici, nam Saracenis, & Turcis familiare est campanas frangere, earumque vsum ablegare. si nomen displicet baptismatis, displiceat pbrasis: Dominica, cum dixit *Baptismo habeo baptizari, &c.*

39. Syluestrum II. Magiæ deditum diffamant Centuriatores. 10. c. 10. p. 548. Necromantiæ ope viam sibi fecisse ad Pontificatum scribit Mornæus p. 224. prog. 40. addens, in tempore isto effœminato malis artibus intento, illud impletum: *Sicut populus, sic & Sacerdos.* pag. 226. Sed hæc fabella à Bernone schismatico conficta est (teste Panuinio) & occasionem ministravit Syluestri eruditio, Mathematicis enim scientijs, & Arithmetica instructus erat, vnde præstigijs, à bardis illius seculi hominibus, deditus putabatur. Quamuis autem (Syluester primo vocatus Gerbertus) ante Pontificatum, Pontificati esset infensus, ad Pontificatum assumptus, iura Ecclesiæ, & depositum acerrimè defendit; vnde meritò non vt Magus, vel impius (vt blaterant hæretici) sed tamquam sapiens & pius à Sergio Quarto viro Sancto, sit meritò laudatus, & commendatus.

40. Benedictum VIII. & IX. Ioannem XXI. Syluestrum III. Gregorium VI. *Vna fidelia dealbandos, omnes Magie crimine deditos*, pronunciat Morn. pag. 226. At non omnes atro lapillo notandi sunt. Verum est, quod inter hos Benedictus IX. impuber Tusculani Comitis filius indigna perpetravit; tamen vita sua pessima resipiscens Pontificatui cessit, & priuatam vitam egisse testantur Leo Hostiensis 2. Chron. Cassin. cap. 80. & author vitæ S. Bartholomæi Abbatis Cryptæ Ferratæ, & si eiusdem sedis inuasor, postea habitus sit, dimissam repetendo cathedram, quare vt intrusus habendus est. Benedictum verò VIII. præclara facinora egisse ostendit Annalium conditor ad annum 1024. Syluester vero III. cum in locum viuentis creatus fuerit, pro non Pontifice habitus est. Gregorius vero VI. à Glabero eiusdem temporis scriptore hoc titulo cohoneatur. *Post Benedictum IX. consensu totius populi Romani electum, loco eius subrogatus est, vir Religiosissimus, ac sanctitate perspicuus Gregorius, natione Romanus, cuius bona fama quicquid prior sedauerat in melius reformauit. Vbi Magia à Mornæo opposita? Sed quid opus est Æthiopem dealbare, hoc est, mendacem conari, vt vera fateatur? Ioannes vero XX. aliàs XXI. primo ferale monstrum habitum ex intrusione, sed facta abdicatione denuò electus, legitimus Pontifex agnitus est. vide Baron. sup. cit.*

41. Gregorium VII. adoriuntur, eundemque Necromanticum, & nedum simoniæ labe pollutum, sed etiã hæreticum vocant Centuriat. II. Cent. 10. col. 535. & Tilman. Heshuf. lib. 1. cap. 9. de Ecclesia, & alij, & in specie Berengarij hæresim defendisse impij mentiuntur. Sed hæc maxima laus est (vt scripsit in simili Sanctus Hieronymus de Augustino) quòd *hæretici tantum virum insectati sint, & quem*

gladijs nequiuerunt, voto interfecerunt. Iam pridem à Bennone Pseudocardinali ab Henrico IV. (à quibus veluti aspides à rubeta, venenum mutuati Magdeburg. & alij eiusdem farinae homines) hæc crimina obiecta, sed meritò à talibus calumnijs orthodoxi eum liberauerunt, & quidem in Simoniaca labe S. Anselmus Episcopus Lucensis, de alijs obiectis ab Henrico suam innocentiam, populo præsentè Gregorius ipse demonstrauit. Porrò tantum abest, vt Berengarianam hæresim defenderit, vt idem Pontifex, cum esset Archidiaconus, Romanæ Sedis sub Leone in Concil. Turonensi, Berengarium conuicerit, & vt Legatus Apostolicæ Sedis, damnauerit (ex Guitmūdo III. de Eucharistia) & Romæ iterum anathematis mucrone Pontifex factus eandem hæresim transuderit, ex Waldens. 2. de fact. cap. 43. Meræ ergo impiorum imposturæ, & calumniæ. 42. Paschali II. hæresim quidam impij calumniosè olim impegerunt, eò quod Henrico IV. (dicebant) inuestituras Ecclesiasticorum concessisset: sed quod per vim extorserat Henricus Imperator, postmodum (ex Othone Phrisingeni) Synodo cōgregata tale priuilegium reuocauit. Et longè interest ex Sanderò VII de visibili Monarchia, inter facta huiusmodi, & decreta Pontificum. Malè fecit Marcellinus (si verum est) thurificando, malè Liberius Athanasium damnando; sed fidem Christi non euacuarunt: nunquam enim decreta præiudicialia contra cathedram ediderunt, sic & Paschalis, malè fecit etiã iurando, inuestituras promittere, vt se redimeret, at nunquam id, vt licitum stabiluirit, atque decreuit, imò potius illud priuilegium extortum, tanquam contrarium Canonicis sanctionibus intrepidè est reuocatum. lege nostrum doctissimum annalium Ecclesiasticorum descriptotem

P.F. Abrahamum Bzouium Magistrum in lib. Rom. Pont. p. 328. c. 26.

43. Accusatur Alexander Tertius, quod in c. cum esset, de testamen. determinauerit, tres testes sufficere in testamentis, & iuris sanctionem vocat, alienam à Dei, & Ecclesie sanctionibus. Verum non alienam, aut quasi aduersam iuri Diuino, & Ecclesiastico vocauit. Alex. civilem legem; sed, non eidem conformem, cum non septenarius numerus, sed duorum, vel trium testium sufficiat. in c. negotijs, ob quod alibi legatur etiam diuinam scripturam: *in ore duorum vel trium stet omne verbum.* Quod si potuit Imperator augere testiũ numerũ, vsq; ad septenarium, cur non potuit conformiter ad Diuinas leges, pro ditione Ecclesiastica saltem, vel pro tota Ecclesia, quantum attinet ad pias causas, Alex. restringere? Vnde non est nisi civilis legis abrogatio facta per Pontificem, & sanctum decretum existimandum, in quo, etiam si in ratione reddenda (nempè quod non sit conformis sanctio Imperatoris diuinæ legi, &c.) erratum esset, non infirmatur fides, cum rationes decretorum, Pontifices, non, vt credendas, proponant. Alterum verò, quod obijcitur, est, matrimonium per verba de presenti contractum, si non sit consummatum, non posse dissolui per Rom. Pontificem, etiam si quidam prædecessores aliter iudicauerint. c. licet. de sponsali duorum. Si Alexander id definit, obiectio militaret. Nunc vero cum nihil Alexander credendum præscribat, sed suam sententiam explicet, nullum est in tali Canone definitionis vestigium. Coaxent tanæ Witakerus, & Iunius, & dicant esse hæstergiuersationes, cum Alex. dixerit à prædecessoribus aliter sit iudicatum. Nec enim illa particula: *iudicatum*, definitionis notam importat, sed facti, & propriæ opinionis, non è cathedra determi-

nationis sententiam. *Statuam colare faucibus conantur*, ex veteri Prouerbio, Pontificiam Maiestatem præpotentem, iniuste conantes opprimere.

44. Sed en altera nauigatio, inter quos non impiger, sed frustra, remos, & vela adaptat Witakerus. *Cælestinus*, ait, *huius nominis III.* docuit matrimonium posse dissolui, ex glo. c. quanto de diuortijs, quod tamen ab Innoc. III. in dicto cap. & in Trid. Concil. damnatum est. Sed non quidquid in decretalibus positum est, id ad documenta fidei pertinet: sæpe enim consulti Pontifices, quæstionibus respondabant, sua placita, vel DD. afferendo, non definiendo: vnde si errauit Cælestinus in sententia, materialis error fuit, non formalis, quare nunquam probatur intentum, depositum iudicialiter à Pontificibus per prauam doctrinam pertinaciter defensionem, vel esse perturbatum, vel adulteratum, sed nauem calumniarum plenam nec remige, vel vento possunt impellere.

45. Iudaizantem faciunt Innocentium III. (quibus admiscetur V. Vitakerus) quia in cap. *per venerabilem, qui sunt filij legitimi*, legem veterem nondum abrogatam esse docuit. Sed non literaliter, verum mysticè, & figuraliter in suo tamen figurato, id est, in lege noua veterem legem seruari docuit, typus enim quodammodo seruari videtur, cum id quod per typum representatur, obseruari videmus. Voluit etiam significare Deuteronomium, ex vi verbi, secundam legem appellatum, quod in figura plurima contineret, quæ in Euangelio perficiuntur. Vnde & in hunc sensum Christus Dominus dixit, quod non venit soluere legem, sed adimplere. Viget autem lex illa, non in se, sed in suis significatis. *Pater nas vellent isti canere cantiones*, vt est in Prouerbio, si Iudaismũ possent introducere, cui

cum Lutherus, & Calvinus omnia legalia, nunc seruari posse salua Religione, atque conscientia dogmatizarint, & multi Luthericolæ circumcissionem ambierant. Propterea pallium quærent in nostris, quo obtegantur, sed frustra laborant.

46. Impetunt vno impetu in Nicolaum IV. & Ioannem XXII. contra paupertatem Christi Domini, & Apostolorum, contrarias constitutiones, vt aiunt, edentes, inter quos, Witakerus, & Sutliuius suam quoque occinunt cantiunculam. At nullo modo inter se sunt contrariæ dictorum Pontificum constitutiones: Ioannes enim definit esse hæreticum docere Christum Iesum nihil habuisse nec in communi, nec in particulari, Nicolaus exquisitissimam paupertatem docuit, habuisse Christum Dominum, vt ex stipe collatitia vitam pauperrimam transigaret. Sed conciliantur isti Pontifices, quod Christus interdum verbo, & exemplo rigidissimam illam paupertatem docuerit, quandoque autem minus rigidam exemplo monstrauit, loculos enim habebat Apostolorum Collegium: Primum docuit Nicolaus. Secundum de fide Ioannes pronunciauit. In alia autem quæstione, an possit vsus à dominio in rebus vsu cõsumptibilibus separari, tanquam de re non spectante ad fidem, affirmauit vnus, negauit alter. Quanquam non desint DD. qui hbs duos Pontifices in concordiam redigant. Vide Turrecrem. in summa de Eccles. lib. 2. c. 112. ad vltimum.

47. Funestius traducitur Io. 22. à Caluino 4. instit. c. 7. §. 28. quod docuerit, ait, animam humanam esse mortalem. Accusatur rursus, quod docuerit iustorum animas nõ videre Deum, nisi post iudicium. Ita Okam in opere 93. dierum, quem sequitur Mornæus pag. 442. progressi. 17. dicens: *Per Minoritam vnum, Dominicanũ alte-*

*rum, Lutetiam missos à Papa, qui hanc opinionẽ de suggestu docerent, & Sorbonam ad eam opinionem approbandam, cohortarentur, & VVitakerus superinducit Ioannis opinionem, damnatam sono buccinarum, & tubarum, corã Philippo Rege, per Theologos Parisienses: sed dolis nati manducones isti, & angulares bombyces de suo cerebro hæc confingunt. Fuit in ea sententia tanquam priuatus Doctor Ioannes, quem amicè quoque, & beneuolè Philippus admonebat, vt ab illis opinionibus caueret, nunquam tamen eam definiuit vt Pontifex, vt etiam scripsit Ioannes Villanus lib. 10. c. 230. eius ætatis scriptor, quinimo curabat, vt Prælati, & Theologi deliberatè dicerent, quid in ea re sentirent (ad definitionem enim se accingebat) vnde idem Villanus 11. hist. c. 19. refert, pridie quam è vita migraret, opinionem reuocasse, protestans, nullam habuisse fidem, quam totius Ecclesiæ sententiam, nec aliud curasse, quàm vtrique quæstio ageretur, vt sopiri, & terminari posset, quæ postea à successore terminata, & definita est, nempe à Benedicto 12. & demum in Concilio Florentino. Vnde nedum criminatores aduersarij deprehenduntur, sed etiam hæretici, cum impositam falsò Ioanni sententiam falsam, & hæreticam, Calvinus postea expressè docuerit 4. inst. c. 25. §. 6. contra Ecclesiæ definitiones. *O canes, quos Apostolus foras expellit, latrantes in Deum veritatis.* (dicam cum Tertulliano lib. 2. contra Marcio. c. 5.) dum infallibiliter à Deo assistentiam promissam definitiue sententiæ Pontificum, eludere contenditis: hæc sunt argumentationes, verius calumniarum ossa, quæ roditis.*

48. Ioannes quoque XXIII. produci-
tur, quod duos symbolicos articulos negauerit, *carnis resurrectionem, & vitam æternam, & de hoc in publico Orbis theatro in*

Concilio Constantiensi fuisse conuictum. Fuerunt Ioanni alia multa crimina, vt hæc etiam obiecta, at nunquam probata fuit dictorum articulorum abnegatio, solus rumor vulgi de dissoluta vita Ioannis aures multorum occuparat. Vnde in sess. 12. recitatur diffinitiuæ sententiæ depositionis Ioannis, nulla hæresis (quæ potissima ratio fuisset depositionis) mentione facta. Sed errarit: nullum præiudicium afferet veritati Catholicæ, quando eo tempore non constabat de legitimo eius Pontificatu, cum alij duo cum ipso, Benedictus XIII. & Gregorius XII. se Pontifices assererent, Ecclesiam schismate crudeli diuexante.

49. Innocentius VIII. insimulatur, quod Nortwergis concesserit, vt sine vino sacrificium cõficerent. Sed Volaterrani hæc est fictio, nec enim in vlllo diplomate, nec alio authentico scriptore tam grauis, tam insignis mutationis vestigium reperitur. Sed ea admissa, concessio facti fuit, non legis, vel dogmatis præscriptum.

50. Tandem Leo X. à tenebricosis ministrellis Luthericis infamatur, quod animam mortalem docuerit, vitam que futuram abnegauerit, & totam Christianam Religionem pro fabula habuerit: sed istorum nebulonum mendacium, ea facilitate refellitur, qua assertitur, & pura Pontificis fides, ex Lutheranorum damnatione, & proscriptione per Leonem facta satis elucet. Nunquam ergo probare poterunt inuersum depositum à Pontificibus nostris, nisi (vt scripsit Athanasius in oratione prima contra Arianos) *In falsitate sibi consentiant, & copulentur, vt faciunt, neque id mirum, cum vnum habeant auctorem, qui ipsis cuiuslibet mendacia seminet: vnde (vt idem dicit) quecumq; scribunt, non vera veritatis scribunt, sed ludi causa ad imposturam hominum.*

51. In custodia autem sui depositi à prio-

ribus hæreticis per manus accepti Notatores ipsi (vt demonstrauiamus) nunquam fidei deprehensi sunt, quotidie dogmata sui depositi plumbei variantes, truncantes, castrantes, vt in Conf. Augustana milles variata libet inspicere. Vnde idem Athanasius scitè pronunciauit: *Neque vel ita in suis decretis acquiescunt; & quotannis conueniunt fœdi, & ridiculi cum scripta eorum non modo ab alijs, sed etiam ab ipsismet explodantur (vt ostendunt Coccius, & Barleius) & cum insidijs student se simulant de fide scribere, & dũ videntur manus lauare cum Pilato, maiores errores confingunt, & docent, & suam incertam fidem demonstrant, vel potius certam infidelitatem, dementiamq; ostendunt. Quis eos scribentes iure non auersetur? Quis non damnauerit eorum audaciam? Hæc ille, nedum presentes Arianos confodiens, sed futuros Nouatores horum temporum prænunciens, & antequam orientur, transigens.*

CAPVT XV.

Nunquam Romani Pontifices novos articulos fidei condunt, vel noua dogmata cudunt, sed quæ in deposito continentur consignant, & sua auctoritate obsignant.

1. **V**T impunitatem suæ apostasiæ coleret Spalat. c. 7. pag. 16. sui Consilij imponit Rom. Eccles. quod *novos articulos obtrudat, qui manifestam, ait, in se continent falsitatem, & ad necem persequatur, qui contra mutire audeant.* pag. ead. ait, *ad fidei articulos Roma reducantur, quorum nullam habuimus à Christo institutionem quibusque insuper anima fidelium miserè decipiuntur, & cõsequenter cæci, simul cum cæcis ductoribus in barathrum perditionis ruunt, & precipitantur.* Hæc impius.

2. Agnoscit autem Ecclesia Catholica Christum Dominum fidei nostræ auctorem, Paulo dicente. *Aspicientes in auctorem*

Impostura Spalatis repellitur.

fidei

fidei, & consummatorem Iesum, Heb. 12. Vni-
genitus siquidem, qui est in sinu Patris ipse e-
natrauit, Ioannis 1. Christo namque (ait Ter-
tullian. de resurr. carnis cap. 1.) seruabantur
omnia retro occultata nudare, dubitata dirigere,
prælibata supplere, prædicata representare, &
vt vnicò verbo concludam, quæ à Patre
acceperat, nota facere Apostolis, quos nõ
vt seruos, sed vt amicos adlegabat: Vnde
& ipsi fuerunt (vt Lucas ait in proœm.)
Ministri sermonis, qui Ecclesiæ eandem fi-
dem, & disciplinam, Domini mandato
consignarunt. Quare sicut eadem Ecclesia
Apostolos, ministros prædicat, ita se cum
illis fidelem custodem profiteretur.

3. Fons ergo sapientiæ, & reuelatæ fidei
est. Verbum Dei: riuus & fontes, atque ca-
nales Apostoli, concha vbi congregatæ
sunt aquæ, Ecclesia, vt eadem aquæ identi-
tas limpidissima asseruetur in ea, quam
Christus docuit, & per Apostolos accepit.

4. Quamuis autem Ecclesia sit mini-
stra obiecti fidei, ab Apostolorum mini-
sterio longè secernitur: siquidem illi electi
sunt testes oculares, dicente Ioanne 1. ep.
c. 1. *Quod vidimus, quod audiuimus, quod ma-
nu: nostra contrectauerunt, &c. hoc annuncia-
mus vobis.* Plura etiam mysteria agnouerunt,
plenius instructi, primitias Spiritus
habentes, familiari, & immediata Spiritus
sancti reuelatione vrentes, qua Euange-
lia, Epistolas Canonicas, atque Catholi-
cas conscripserunt: ad cuius Apostolicæ
quoque plenitudinem potestatis, quacun-
que illis oblata occasione, & extempore,
prout à Spiritu sancto mouebantur, de
quocunque dogmate loqui potuissent,
quamcunque controuersiam de fidei re-
bus decidendo, vt nec in conclusione, nec
in medijs vnquam hallucinari potuissent.
Decens quippe erat, vt qui nationum Do-
ctores adlegebantur, plenius deducerentur
in omnem veritatem, quæ ad funda-

tionem Ecclesiarum necessaria erat: & ad
perfectiõnem nouæ legis, in cuius statu
multa de nouo reuelata, vinum nouum
nõ in veteris, sed in nouos vtres immis-
sum. Ecclesiæ verò Pastores, quibus Patres
omnem doctrinam consignarunt, & si di-
uinis charismatibus, infra Apostolos, re-
pleti, iisdem Apostolis tanquam testibus
à Deo præordinatis, & de visu, aures ac-
commodare debebant, idque solum an-
nunciare, quod accepissent, proinde non
nouos articulos cõdere poterant, sed so-
lum cõsignatos, nihilque præter sibi con-
credita tradere debebant. Cum enim sub
fide nõ cadat, nisi quod à Deo est reuela-
tum; quid verò reuelatum sit, nõ nisi per
Apostolos, qui prædicarunt, quibus reue-
latio facta est ad ipsam transmissum sit,
cõsequens est, vt auditus in visum referatur,
vt certi simus illudmet, quod ex audi-
tu Apostolorum percepit Ecclesia, ab ijs-
dem esse prædicatum, & diuina reuela-
tione susceptum.

5. Si ergo noua dogmata Ecclesia cude-
ret (vt traducit Nouatores) præterquam
quod ministerij sui fines transgrederetur,
illud proponeret, quod ad Apostolicum
sensus referri nequiret, nec ad Christum
Dominum fidei, & reuelationis autho-
rem. Necesse igitur est, quod cum contro-
uersum aliquod terminandum occurrit, vt
illud ad Dei regulas dirigatur (vt in simili
discurrebat Tertullianus lib. de anima c. 1.
Planissimum verò est, nullum autho-
rem reuelatæ fidei nisi Christum, nullos
legatos Christi nisi Apostolos ab Eccle-
sia agnosci, ab his ergo Ecclesia edocenda
erat circa credenda, dicente Propheta E-
sai 14. *Ponam vniuersos filios tuos doctos à
Domino, nempe Apostolorum magisterio,
& ministerio. A quo ergò alio reuelatione
expectare debebat Ecclesia, nisi à Deo per
Apostolos sermonis administratores? Quis (ait*

*Ecclesia ab
Apostolorum
Magist.
edocet.*

Ter-

Tertull. supr.) reuelabit quod Deus texit? Unde sciscitandum est? unde & ignorare tutissimum est. Præstat per Deum, nescire quod non reuelauerit; quam per hominem scire, quia ipse præsumpsit. Quod si novos articulos cuderet Ecclesia, quæ non reuelasset. Deus proponeret, nec esset antiquæ, & traditæ fidei promulgatio, & obfignatio, sed nouellæ adinventionis præsumptio.

6. Errasset proculdubio Isaias in limine, si non ex Sion, sed ex Lycæo, vel Athenis, Græcis, vel Latinis, diuina doctrina iterum prodire debebat: & tamen clamat c. 3. De Sion exiit Lex, & verbum eius de Hierusalem. Cumque Ecclesia eadem dogmata prædicet, non recentia, sed vetera prædicare fatendum est, alioquin recentium dogmatum prædicationem extraordinaria missione, & peculiari legatione (quam probare teneretur) obfignare necesse esset: & consequenter dicendum esset, non successisse Apostolis, Apostolicos, sed post 12. Apostolos, alios Apostolos adlegatos, cum condendi novos articulos facultate, & potestate. Quod si id adstruatur, dicere necesse est, iterum Christum descendisse, iterum ipsum docuisse, iterum crucifixum, iterum resuscitatum; sic enim Apostolos solet facere. Ex Tertull. de præscrip. c. 33. Quæ omnia cum Oeconomiam Christi Domini irritam, & inanem efficiant, peruersæ ab impijs de tali, articulos novos condendi, infamatur potestate. Apostolica ferula cum Corinthijs Ecclesia emendaretur, si articulorum nouorum autorem se faceret, reprehendente Apostolo Corinthios. 1. Cor. 4. An à vobis processit verbum Dei, & in vobis solus permansit? Nec enim illi fontes erant reuelatas doctrinæ, sed tramites. Non sunt rursus reclamante Paulo Heb. 3. iacienda fundamenta doctrina. Et iterum. fundamentum enim nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus: 1. Cor. 3. Fun-

damentum inquam primarium, sunt enim Apostoli secundarium, super quos superædificandum docet Apostolus, Superædificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum; ipso summo angulari lapide Christo Iesu Eph. 2.

7. Super Petrum ædificauit Christus Ecclesiam, & super eiusdem fidei confessionem, quam in persona totius Ecclesiæ professus est, propter quam clauis promeruit, & vt eadem fidei confessio cum potestate eadem ad successores transmitteretur. (Cur igitur quando fidei plenitudo Petro reuelata est, nouorum articulorum, quos de nouo (vt fingunt) successores condere debebant, eidem Pater cælestis non manifestaui? Inuidit credo (dicamus cum S. Hilario de Trin. lib. 6. huic Petro Deus, vt in tempora posteriora dissimulans, hac nunc nobis, nonis prædicatoribus, reseruaret. Certò impossibile est, vt de nouo reuelentur, & condantur à successoribus fidei articuli, vt blaterant Hæretici, cum de nouo clauis, & Apostolatam Ecclesia non recepit. Sit (discurrit idem Hil.) fides alia, si alia clauis regni cælorum sunt: sit & fides alia, si Ecclesia alia est futura, aduersum quam porta inferi non praualebunt: sit fides alia, si alius erit Apostolatus, ligata. & soluta per se in terra ligans in cælo, atque soluens: sit fides alia, si Christus Filius Dei alius, præterquam qui est, predicabitur. Sin vero hac sola fides confessio Christum Dei Filium omnium beatitudinum gloriam meruit in Petro, nimirum vt clauis antiquitus acciperet, & super ipsum Ecclesia fundaretur, Apostolatus apicem fortiretur, & indefectibilis fidei charismate dotaretur, vnicum Dei Filium, Fidei autorem, & institutorem agnoscens, necesse est, vt ea, quæ, præter tradita, de nouo reuelata traderet Ecclesia, Clauis regni cælorum non adeptæ, & extra fidem, ac virtutem Apostolicam constituta, nec Ecclesia sit illa, nec Christus.

Fidei dogmata eadem, semper à principio Ecclesia.

Nec nouam fidem tradidit Sicut Pontifices nec possunt

Vetera dogmata Ecclesiæ prædicat.

Christus. Sed cum eadem sit numero Ecclesia, super successores Petri, & super humeros ipsius Petri fabricata, idemque Christus cum suis mysterijs, quem Petrus confessus est, successores profiteantur, (sicut & eadem potestas, & eadem claves) nouum portentum est somnare, Ecclesiam nouos articulos in dies posse cudere, & fabricare.

8. Ipsa quoque Ecclesia, per fidem, & sacramenta constituitur, quare (vt re ad in- fert ingeniorum flos S. Thomas Aquinas 3. p. q. 64. a. 2. ad 3.) Romani Pontifices Petri successores, sunt Vicarij Dei quantum ad regimen Ecclesia constituta per fidem, & fidei sacramenta: vnde sicut non licet eis constituere aliam Ecclesiam, ita non licet eis tradere aliam fidem, neque instituire alia sacramenta. Quod si possent, nouam quoque Ecclesiam condere possent, dum fidem nouam ex se possent. Sed nunquid, vt gallina sortita est de suo parere? aut vt volucres fœminæ, quæ ex se pariunt? quo verbi semine nouo fecundata, vt pariat? iam vero si marem adiungas, Valentinianam illam, & portentosam cōbinationem introducis, contra quam Tertullianus in Valent. c. 10. scribens inuehitur) videlicet *Hominem, & Ecclesiam*, nouam sôphiam, *Fidem, Spem, Charitatem*, fœminas, *Ecclesiasticum, Macariotem*, mares parietem; tales enim ex Tertull. Valentiniani somniabant esse Ecclesiæ pattus. Verum tolerabilius Valentinianos sôphiæ, fidei, Macariotis, &c. progenitores, nempè Ecclesiam, & hominem, humanæ conditioni sese attemperantes, assignasse dicendum esset, quàm fingere, Ecclesiam seipsa sola, nulla coniugij opera concepisse, & peperisse fœminam (vt sôphiam Valentiniani iidem inconstanter fatebantur) hoc est, absque noui seminis susceptione, & reuelatione cœlesti sôphiam, *Fidem, Ecclesiasticos*, ab alia quoque noua Ecclesia progenitos. Sic ad Genealogias intermi-

naras, & fabulas fingendi daretur occasio, & ad principia fidei, quæ certo tam stabilita sunt, de nouo & nouè quærendi, & nunquam inueniendi: vnae cœdio victi Ethnici, inquisitionis molestia & ex incerto itinere fatigati, nullo modo ad sacramenta nostra suscipienda properatè. Fabulas struant hæretici: *Christiano*, vt scripsit Tertullianus de anima c. 3. paucis ad scientiam huius rei opus est. nã & circa semper in paucis, & amplius illi querere nō licet, quam quod à Deo discitur, quod autem à Deo discitur, totū est.

9. Quod si vt vidimus, Pseudodoctores aliqui inducere tentarent nouos articulos, & talia dogmata prædicare, quæ Patres ignorarunt, & Apostoli non prædicauerunt; tantum abest, vt Ecclesia per impossibile illos reciperet, atque proponeret, vt potius exufflaret, & cum Hilario supra, quiuis fidelis exclamaret. Ab Apostolis, qua teneo edoctus sum, his immediabiliter imbutus sum, & ignosce Omnipotens Deus, quia in his nec emendari possum, sed commori possum. Tardè mihi hos pijsimos, quantum ego arbitror, Doctores atas nunc huius sæculi protulit. Sero hos habuit fides mea, qua tu erudisti, magistros. Inauditus ergo omnibus his in te credidi, per te renatus sum, & exinde tuus ita sum. Quis igitur fieri potest, vt nouos, & inauditos articulos Ecclesia condat, quæ mori potius cum Hil. statuit, quàm nouationem præscribere aliquam, vel ab alijs innouata admittere?

10. Ipsa quoque vniuersi pulchritudo, quæ propter Ecclesiam facta est. (*Cælum enim propter Ecclesiam conditum est*) scripsit Chrysoströmus Hom. 4. de verbis Esai. non in nouarum specierum creatione, sed in generatione, & procreatione rerum, per vim seminificatiuam, & earundem iugiter conferuatione, consistit, nouum enim genus, ait August. 5. de Genes. ad litter. instituire credi non potest, quoniam tunc omnia consummanit.

Fidei dogmata eadem semper a principio Ecclesia.

Nec nouam fidem tradunt Summi Pontifices, nec possunt.

Nouam fidem semper Ecclesia exufflans.

manit. Requieuit Deus ab opere creationis, quod patrarat. Semel locutus est, dicens. *Fiat lux, &c.* Gen. 1. solum portat nunc omnia verbo virtutis sua. Heb. 1. per conseruationem; etiam *& vsque modo*, hoc in quâ modo, *operatur.* Ioan. c. 5. Multo magis in Ecclesie dispositione, à nouis articulis formandis quiescere debebat, cum omnia locutus sit nobis in filio. Cōseruationi tantū, & propagationi dogmatū, eiusdemq; culturæ insilente, & inuigilante, nec dormiente, neque dormitante, qui custodit Israel. 11. Bonum semen in sua integritate, & mēsurā confecta, & coagitata, seminatum est à Patrefamilias Christo Domino in agro suo, prudentes, & fideles seruos præfecit, triticeam prædicationis sementē tradendo, vt sererent verbum Dei. Fides sata, Dei agricultura est. Non ergo iterum serendum, nec arbores plantandæ, augmentum, & fructificatio sola expetenda, vnde crescens, & fructificans fides ab Apostolo c. 1. ad Colossenses describitur: quem locū ponderans August. de vnitatē Eccles. c. 15. sic dixit. *Nunquam iterum seminandum est bonum semen, quando ex quo seminatum est, crescit vsque ad messem? Quomodo ergo ab Ecclesia expectari possunt noua semina, noua fidei traditio? Seuerunt,* ait S. Vincent. c. 30. *maiores nostri antiquitus in hac Ecclesia seges triticeæ fidei semina: iniquum valde, & incongruum, vt nos eorum posteri, pro germana veritate frumenti, subdititium eligamus errorē, vel addititiū superinducamus frumentū. Quin potius hoc rectū, & consequens est, vt primis atq; extremis, sibimet non discrepantibus, de incrementis triticeæ institutionis, triticeæ quoq; dogmatis frugem demetamus, vt cum aliquid ex illis seminum primordijs accessu temporis euoluatur, &c. Nihil tamen de germine proprietate mutetur: addatur licet forma, species, distinctio, eadem tamen cuiusque generis natura permaneat. Etia vegetatiua facultas in senibus, & in pueris,*

iuuenibusque deprehenditur, sed diuersis effectibus graduatur, in illis nutrimento soli, non augmento intendit; in istis nutrimento, & augmentū subministrat. Puerilem agebat ætatem Ecclesia sub statu legis, adolescentiam, Christi, & Apostolorū ætate, fas ergo erat, vt sua incrementa susciperet, & in augmento magis proficeret credendorum, quæ de nouo reuelabantur in tempore gratiæ: audi Apostolum. *Alijs generationibus non est agnitum mysterium Christi, sicut nunc reuelatum est sanctis Apostolis eius, &c.* Ephes. 3. Amplius, *Ego,* dicebat Paulus, *plantaui, Apollo rigauit, Deus autem incrementum dedit.* 1. Cor. 3. Satis ergo est, vt in maturitate ætatis Ecclesie eadē potestas, quæ olim fuit soli nutrimento, & veteris fidei conseruationi deseruiat, quamuis incrementa nouarum reuelationum non ministret. Egregiè Cœlestinus ad Nestorium. *Planè etenim ac manifeste tradita ab Apostolis nobis, nec augmentū, nec imminutionē requirūt.*

12. Conclufi quidem prius tenebamur in ea fide, quæ reuelanda erat, & in illis figuris, & prædicationibus continebantur multa implicitè, postea explicatius reuelanda in plenitudine temporis, quando reuelationis plenitudo completa est: Lex etiam & Prophætæ vsque ad Ioannem. Prophetis quoq; Apostoli successerunt per legem Euangelicam figuras implètes. Si igitur nouorum articulorum iam reuelatio superesset, nondum veterum fides in tempore gratiæ impleta esset. Et vbi quæso perfectio Apostolicæ cognitionis primitias spiritus obtinentis, si adhuc in dies præter illa, etiam alia de nouo reuelantur: reddas si potes Ecclesie, vnde in ætate grandæuæ iuuentutis florem, quando illi charismata plenissimè collata sunt, & tunc assigna denuo Christum, vel Paraclerum venire, & nouiter Ecclesiam immediatè, & nouiter edocere.

Magis ac magis res de fide in dies explicantur.

At omnia que de fide pronuntiantur, fidei principijs continentur, veluti in semine.

13. Istos appello, & interrogo, ex Hil. 7. de Trin. si noua conduntur dogmata ab Ecclesia, an vna tunc & eadem fides sit, an altera. Vna certè est, Apostolo dicente. *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma*, Eph. 4. Qui ergo de nouo reuelantur articuli, peto, an sub fidei principijs continentur, vel non. Si continentur, iam non de nouo reuelantur, si quidem in illis veluti in semine continentur, & sicut effectus in causa, & tunc cum proferuntur, vel explicantur, non noua fides conditur, sed explicatur, integra manente fidei substantia. Si alij de nouo reuelarentur articuli, qui in prioribus non continentur, iam noua fides traderetur, bis fundamentum Christus Iesus collocaretur: non semel, sed bis loqueretur Deus: noua agricultura induceretur: nouum ergo statum in Ecclesia cum Ioachino Abbate expectare oportet: reuelationes nouas, quæ Apostolos lauerunt, haberemus, contradicente Christo Domino, dum Apostolis promisit Ioan. 14. quod Spiritus sanctus dæcturus erat eos *omnem veritatem*, de credendis scilicet, & agendis (vt ibidem Angelicus interpretatur) Apostolica pariter graduatione obtinente, secundum quam (Hil. 8. de Trin. interprete) *quosdam quidem posuit Deus in Ecclesia. Primum Apostolos, in quibus est verbum sapientia. Secundo Prophetas, in quibus est donum scientia. Tertio Magistros, in quibus est doctrina fidei.* Certum namque est, quod quanto sapientia scientiam, & doctrinam excedit, tæto Apostolica cognitio posteriorum omnium Pastorum, & Doctõrum scientiam, & doctrinam exuperat, vt nihil reuelari posse de nouo fingi possit, tanquam pertinens ad fidei doctrinam, quod reuelatum non sit, & reconditum in Apostolica sapientia thesauris. In hæreticis ipsis, dicit idem Sanctus, *Nec verbum sapientia est, nec sermo scientia, nec religio-*

At omnia que de fide pronuntiantur, sub fidei principijs continentur veluti in semine.

Magis ne magis res de fide in dies explicantur.

nis fides, quia impietas, que non capit intelligentiam, extra sermonis scientiam est, extra simplicitatem fidei est, nec enim quicquam quod sapit loquitur, nec quod loqui non potest, potest credere. Vnde non est mirum si insipienter hæreticus loquitur ne credat, dum sub prætextu innovationis fidei quam in nobis committitur, veterem impi gnat, quæ velut aquila renouatur, indemutabiliter substantia fidei permanente, nouas tamen fidei explicationes admittente, non tamen inauditum verbum, id est, nouum proponente quicquid Nouitij obmurmurent.

14. Sed quid factiosi magistelli? quor nunc articulos decreuit Ecclesia credendos, qui nec ab Apostolis prædicati sunt, nec à veteri Ecclesia agniti? vt patet de multis, inquit, libris canonicis, sacramentorum numero, effectibus (& de caractere etiam exemplificauit nuper quidam Neotericus ab Ecclesia interdictus) & alijs. *Pertransibunt plurimi subdunt, ait Daniel cap. 12. & multiplex erit scientia.* Et Dauid psalm. 118. *Super senes intellexi.* Quid ergo mirum si asseratur Ecclesiam hodiernam super veteres sapere, & maiorem scientiam obtinere, vt noua tradat, & prioribus seculis inaudita: Quod si aurora confurgens est, vsque ad perfectum diem crescere debet, vt clarius nunc multa tradat, quæ in aurora, hoc est, primitiuo statu agnita non sunt. Hæc Nouelli.

15. Sed non discernit hæretica prauitas, vel argutula nouitas aliud esse diuersum, & contrarium, extraneum fidei, & deposito obtrudere: aliud consequens addere principijs fidei, & implicitum explicare, vel vetus & antiquum dogma nouo modo e nucleare. A diuersitate, contrarietate, extraneitate Apostolica vox deterret. *Si quis euangelizauerit præter id, quod euangelizauimus vobis, anathema sit.* & 2. Cor. 1. *Fidelis Deus,*

Aliud est implicitum explicare, & aliud est de nouo aliquid addere.

quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo est & non. Et iterum Gal. 2. Si qua destruxi iterum reedifico, prauaricatore me constituo ad confectionaria principijs addenda, eademque principia explicanda, ab eodem animamur Apostolo. 1. Cor. 3. Dei agricultura est. Vnde fas est, ait Lerinenfis cap. 30. vt prisca illa cœlestis philosophiæ dogmata processu temporis excurentur, limentur, poliantur, sed nefas est, vt commutentur, nefas est vt detrudentur, vt mutilentur. Accipiant licet euidentiâ, lucem, distinctionem, sed retineant necesse est plenitudinem, integritatem, proprietatem.

Quare aliquis reputatur nunc hæretica quæ antea non reputabantur.

16. Semper ergo eadem principia credita, non semper (exceptis Apostolis) ab Apostolicis omnibus omnia confectionaria agnita, vnde vt ponderauit S. Th. 1. p. q. 33. ar. 4. Propter hoc multa reputantur nunc hæretica, quæ prius non reputabantur, propter hoc, quod nunc magis manifestum quid ex eis sequatur, & clarè apparet connexio conclusionum, quæ definitæ sunt cū principijs, quæ prius agnita non est. Et quamuis hæc noua videantur, ad Apostolicū depositum pertinent, & doctrina Apostolica dicenda, quia in virtute in illa continentur, nec ab Apostolis, qui primitias Spiritus acceperunt, fuerunt ignorata, non tamen ab omnibus Apostolicis agnita sunt, quia non omnes cōclusiones, & veritates tradiderūt Apostoli, sed quæ necessaria erant tradiderunt, eaque sublimiora tradita Apostolicis, progressu temporis apud aliquos vel in dubium reuocata, vel ignorata, vnde postea occasione virgente explicata, & enucleata, vt patet de hæreticorum baptismatis iteratione cauenda, cuius quæstionis dissolutio ex Apostolica traditione, quæ apud multos Episcopos obscura reputabatur, lucem aspexit ex Cyp. ep. 7. & August. 5. de baptis. c. 26. contra Donat. Vnde secundum has explicationes, suos profectus habet Ecclesia, vt explicatius, &

multiplicius intelligat supra veteres, & in diem perfectum assurgat. Quare nouitates dicendæ non sunt tales explicationes, quæ virtualiter, & implicite in prioribus articulis continebantur, sed antiquarum rerum nouæ enucleationes, non nouæ, sed nouè propositiæ. Sic mandatum nouum dilectionis (vt exponit Chrysostomus ho. 71.) nouum dicitur à Ioanne, propter modum. Quare consulto (ait Lerinenfis cap. 33.) non quæcunque noua, sed prophanas vocū nouitates vitandas admonuit Apostolus [Prophanas nouitates deuita.] Quid est prophanas? quæ nihil habens sani, nihil religiosi, ab Ecclesia penetrabilibus, quæ est templum Dei, penitus extraneas, prophanas vocum inquit id est, dogmatum rerum, sententiarum nouitates, quæ sunt vetustati, quæ antiquitati contrariæ. Antiquitate autem eadē rerum retenta, exigente hæreticorum instantia, noua nomina adinuenta sunt, vnde August. tract. 97. in Ioannem, & tract. 79. Patres aduersus impietatem Arianorum nouum nomen tali nomine signauerunt, hoc enim vocatur Homouision quod est, Ego, & Pater vnum sumus. Et sic nouæ videntur definitiones, & prisca incognitæ, ex noui vocabuli inuentione post antiquorum tempora, vnde Cyrillus 1. epist. ad Præsb. cum docuisset Virginem, & *param* appellandam subdit. Hanc nobis fidem diuini tradidere discipuli, & licet nullam fecerint dictionis huius mentionem, ita tamen sentire à Patribus edocti sumus. Sic aduersantium ora obstruuntur, & nihil aliud probat obiectio, quam quod fidei profectus, & scientia Theol. crescant, quantum ad explicationem, & modum, vt explicatum est.

17. Quantum ergo attinet ad dogmata, vt concludam cum Lerinenfi cap. 32. Christi Ecclesia sedula, & cauta depositorum apud se dogmatum custos, nihil in ijs vnquā permutat, nihil minuit, nihil addit: nō amputat necessaria,

Firmissimè Ecclesia fidei dogmata sine aliqua inuolutione seruat.

non apponit superflua, non amittit sua, non usurpat aliena, sed omni industria hoc vnum studet, vt vetera fideliter, sapienterq; tractando, si qua sunt illa antiquitus informata & inchoata accuret, & poliat. Si qua iam expressa & enucleata, consolidet & firmet, si qua iam confirmata, & definita custodiat. Denique quid vnquam aliud Conciliorum decretis (vel Apostolicæ Sedis definitionibus) enisa est, nisi vt quod antea simpliciter credebatur, hoc idem postea diligentius crederetur, quod antea Lentius predicabatur, hoc idem instatius predicaretur? quod antea securius colabatur, hoc idem postea sollicitius excoleretur? Hoc inquam semper, neque quicquam præterea, hæreticorū nouitatibus excitata, Conciliorum suorum decretis, Catholica perfecit Ecclesia, nisi vt quod prius à maioribus sola traditione susceperat, hoc deinde posteris etiam per scriptura chirographum consignaret: magnam rerum summam paucis litteris comprehendendo, & plerumque propter intelligentia lucem, non noui fidei sensum, noua appellationis proprietate signando. Si hæc documenta legissent Nouelli, noua non inuenissent.

18. In ijs verò, quæ ad mores, & disciplinam Ecclesiasticam pertinent, multa pro tempore aucta sunt, vnde rectè scripsit Epiph. hæres. 75. *Non potuerunt Apostoli statim omnia constituere, sed Ecclesia accepit complementum dispensationis, pro locorum, & temporum opportunitate, nam singula res non ab initio omnia habuerunt, sed progressu temporis, ea qua ad perfectionem requiruntur, probantur.*

CAPVT XVI.

Consequens est numquam euenturum, nec euenisse, quod contra depositum, vel contra sensum SS. Patrum omnium, vel grauiorum, suas priuatas opiniones iidem Pontifices obtrudant.

1. **E**O autem nomine à Nouatoribus sigillatur Romanus Pontifex, quod contra Patrum decreta, vel sensum, dogmata finiat, atque determinet, nouosque ritus, & traditiones introducat aduersus

veterum disciplinam. Sic passim Centuriatores, nam lib. 2. cap. 4. quosdam (aiunt) Episcopos rerum habentis potitos, simplicem, & vulgarem consuetudinem immutasse, & si autem in alijs quoque Ecclesijs, aliqua accesserint ceremonie, & traditiones, tamen, nusquam plures quam in Ecclesia Romana accessisse, reperiuntur. lib. 4. cap. 6. Hoc primum, aiunt, mouimus leuorem, vt attentè conferat cum superioribus seculis & obseruet, quantum hoc seculum à primitiua Ecclesia simpliciori statu degenerauit, cum ualatis, & in Ecclesiam inuestis, tum Gentilium, tum Iudaicis ritibus, &c. Martinus quoque Kemnitijs in suo examine Concilij Tridentini, Tridentinos Patres in simulauit, quod contra SS. Patres decreta firmarint, apud Andrad. lib. de pecc. origin. Nouissime Archiæpiscopus Spalat. in Consil. perfectionis suæ cap. 5. pro motiuo inter cætera suæ apostasiæ assignat, quod Ecclesiastica disciplina, regiminique spiritualis nostrorum temporum normam, plurimum à veteri disidentem, non sine admiratione, ait, intuebar, & in libello Anonymo cap. 10. dicit Papam libidine dommandi in præceptis abiisse, & contra mores maiorum, contra leges, constitutiones condere exorsum, quibus Christianos ligauit, &c. Et quidem si de exteriori disciplina, & regiminis forma morum directiua sermo sit, in multis fatemur orthodoxè, à veteri immutatam pro temporum, personarum, & locorum conditione, quod prudentis legislatoris prudentia etiam in ciuitate, & terrena politia requirit. Si vero de fidei disciplina loquatur, per omnia conformis est præsens Ecclesiæ facies cum veteri, nec vnquam factum est, nec fit, nec fiet, vt contra maiores, & Ecclesiæ Proceres, Pontifex fidei constitutiones condat & prædicet. Clamabat ex throno Apostolico Damasus ad Episcopos Illyriæ apud Niceph. lib. 13. cap. 31. *Cauendum ne per eos, qui varias doctrinas commiscuntur, in lubri-*

Falsa hæreticorum impostura.

cum seducamur, ac potius quotiescunque illi variantibus consilijs circumferuntur, Patrum nostrorum à nobis sententia sunt retinenda, &c.

2. Et Honorificus epist. 67. ad Possessorem. Fixa sunt à Patribus, qua fideles sectari debeant instructa, siue predicatio, seu verbum populi adificatione compositum, si cum fide recta, & doctrina sana concordat admittatur, si cetera aboleatur. Vnum est fundamentum extra quod qualibet fabrica si conjungitur infirma est, super illud quisquis superadificat, seu vilis, seu preciosa consideret, errat autem is, qui à via quam SS. PP. electio monstrauit, exorbitat.

3. Leo Papa ad Imperatorem scribens contra Eutychetem, ait. Vt autem putas tua cum Venerabilium Patrum predicationibus nos concordare cognoscat, aliquatenus eorum sententias huic credidi subiiciendas esse sermoni, quibus si digneris attendere, nos non aliud predicare reperies, quam quod SS. Patres nostri toto orbe docuere, nec quicquam ab illis, nisi solos hereticos discrepare. Quid in Concilijs? Patrum testimonio. hæresis Ariana depressa. Episcopii enim Nicææ congregati (ait Athanasius epist. ad Afros) Non sibi metipsis adinventionis verba inuenientes, sed habentes ea à Patribus, conscripserunt. In Concilio Ephes. Nestorius Patrum testimonijs confoditur. Sequentes itaque (aiunt Patres illius Concilii) confessiones omnium Sanctorum Patrum, quas loquente Spiritu sancto procluserunt, & intentioni eorum, aquis vestigijs inhaerentes, profitemur, &c. In sexta Synodo Act. 12. can. 19. hæc regula præfigitur. Si ad scripturas pertinens controuersia aliqua excitata fuerit, non eam aliter interpretentur Episcopi, quam quomodo Ecclesia lumina, & Doctores sui scriptis exposuerunt. In Concilio Nicæno 2. Act. 7. aduersus Iconomachos, testimonijs Patrum reportatus triumphus. His (inquiunt Episcopi) sic se habentibus, Regiam viam incedentes, & Sanctorum nostrorum, & Diuinorum Patrum doctrina insistentes, & Catholica Ecclesia, in qua

Spiritus sanctus inhabitat, traditionem obseruantes, definimus cum omni diligentia, &c. Et in fine sic acclamatum legitur. Hæc est fides Apostolorum, hæc est fides Patrum, hæc est fides orthodoxorum, quod & Tridentina Synodus est imitata.

4. Ipsummet Patres secundum suorum testimonium successiones nouellis ad inuentionibus vetustiores Patres opponebant, sic Athanasius lib. de decretis Nicæ. Synod. aduersus Eutychium, dicebat. Ecce nos quidem ex Patribus ad Patres per manus tradita fuisse hanc sententiam demonstrauimus. Vos autem ô noui Iudai & Capthæ filij, quos tandem nominu vestroru ostendere potestis progenitores? Et Basilus de Spiritu sancto, ubi aduersus Pneumatomachos, plures SS. Patrum autoritates adduxisset, ait ca. 29. Qui sit igitur ut ego sim innovator, & recentiu verborum architectus, qui totas nationes, Ciuitates, & consuetudinem omni hominum memoria vetustiorum, insuper & viros Ecclesia columnas, & omni scientia, & virtute spiritus venerandos, duces, & aut hores huius vocis exhibeam? &c. Præterea in hæreticorum synagogis fidem subuersam, idem Sanctus monstrat ca. 30. ob Patrum doctrinam ab impijs conculcatam. Hæc vero tempestas Ecclesiarum, qua tandè marina procella non est atrocior? In qua ut tota Patrum ditio commota fuit, ita omne fundamentum & si quod dogmatu munimentum, conuulsus est. Aug. quoque cum testimonijs Sanctorum Pelagianam heresim impetisset, sic concludit contra Iulianum. 2. Hoc autem probauimus Catholicorum auctoritate SS. qui & hoc asserunt, quod de peccato originali dicimus, & illa quoque vera esse confitemur. Ac per hoc non est consequens, quod hoc falsum sit, quia vera sunt illa: tals quippe, ac tanti viri secundum Catholicam fidem, que ubique toto orbe diffunditur, & hoc, & illa vera esse confirmant, vs vestra fragili, & quasi argutula nouitas sola auctoritate conteratur illorum, præterquam quod, ea dicunt, vs se per eos loqui, veritas ipsa testetur.

PP. nouellis adinventionibus, vetustiores Patres opponunt.

Fixa sunt fidei instituta.

PP. testimonijs, hæresis Ariana depressa.

Heretici plures ad monimeta PP. se recipiunt.

PP. præterea sancta Ecclesia hæreticorum mœnia de bellauit.

*Hæretici
pluribus ad
monimēta
PP. se re-
cipiunt.*

5. Noui quoque Gabaonitæ de sua per-
uicacia erubescētes, ad nostra præsidia
interdum confugiunt, Patrumque moni-
menta se recipere callido studio simulant,
vt orthodoxa dogmata prædicare videan-
tur, vel cum orthodoxis per omnia com-
municare mentiantur: de quibus loquens
S. Martinus Papa dixit in Concil. Latera-
nens. consult. 3. *Qui spiritalem expugnant Hieru-
salem, id est, Catholicam Ecclesiam, imitantur
eos, qui terrenam expugnaverunt Hierusalem, &
festinant ipsi paternis abuti quodammodo doctri-
nis sicut Rapaces patria voce contra Iudaos abu-
sus est, vt difficile nequitia eius potuit sentiri, sic-
ut & isti propriè insidiantur. Nec in honorem
Patrum, sed in simplicium sicut ille Iudaorum,
hoc callidè peragere nituntur.* Talis fuit vox illa
Lutherica in Comment. ad Gal. S. Hilarius,
Cyrillus, Ambros. August. Euangelium, & fidem
in Christum absque vlla hypochrisi, purè & sim-
pliciter tradiderunt, hæreticis restiterunt, & Ec-
clesiam ab innumeris erroribus repurgarunt. Et
Caluini vera fuit ista confessio, epistola ad
Sadoleum. *Statue tibi ob oculos veterè Ecclesia
faciem, quales Chrysostrami, aut Basilij atate apud
Græcos, Cypriani, Ambrosij, Augustini seculo apud
Latinos extitisse, ipsorum monumenta fidem faciunt.*
Inde permoti Caluinicolæ in disputa-
tione Albæ Iulæ c. 8. Trideitas, & Nea-
rianos (Iustinum martyrem, Clementem
Alex. &c. adducendo) euicerunt, sicut &
Anglocaluinistæ Puritanos damnarunt,
quod Patrum testimonia abijcerent. Tan-
ta est hæc vis veritatis, vt ab inimicis pro-
betur, nec hæresis ipsa in publicum prodire
nesciat, nisi aliam esse se simulet, & Pa-
trum sermonem & idioma, & nostrorum
amicū assumat, ad ineruditos inescandos.

*PP. praxi,
sanctæ Ec-
clesiæ hæ-
reticorum
mœnia de-
bellauit.*

6. Cum ergo Pontificalis Apostoli Petri
sedes, sacrati confessus, vniuersalis Ecclesiæ
Patrum praxis, hæretica etiam æmulatio,
hoc loco tãquam firmissimo aniete ad de-
bellanda hæreticorum mœnia, vsi fuerint,

quis nisi insipiēs, & totius religionis euer-
sor dicere audebit posse Romanos Pontifi-
ces contra scita Patrum, contra instituta
maiorum, nouos ritus, noua dogmata, vel
si ipsi quid melius (aiunt) inuenerint, fide-
libus ad credendum præscribere? si tradi-
tio in consensu Patrum continetur, quis
dietet, posse Romanum Pontificem con-
tra Apostolicam doctrinam definire? cla-
mat (ait Lerinensis cap. 12. Paulus Apосто-
lus. Sed licet aut nos, aut Angelus de celo eu-
angelizet vobis præterquam euangelizauimus vobis,
anathema sit, etiam si Petrus, etiam si Andreas,
etiam si Ioannes, etiam si postremo omnis Aposto-
lorum chorus, euangelizet vobis, præterquam
quod euangelizauimus, anathema sit, &c. etiam,
inquit, fiat, quod non potest fieri, quisquis ille tra-
ditam fidem mutare tentauerit, anathema sit.
Vnde meritò Thomas Vvaldensis tom. I.
contra Vvicleph. in præfat. dixit, quod,
maior pars Patrum à tempore Apostolorum suc-
cessiue vsque ad nos sensit, & tradidit irrefragabile
esse. Subdens. *A qua professione nullus sub pœna
perfidia potest declinare fidelis, nec Papa, nec ge-
nerale Concilium, quia in articulis fidei est, vbi in
Symbolo dicitur, Credo S. Ecclesiam Catholicam.*
Fides autem Catholica in scriptura, & tra-
ditione fundatur, hæc vniuersitate, cōsen-
sione, antiquitate demonstratur: ergo sicut
impossibile est, vt contra traditionem de-
finit Pontifex Romanus. ita numquam fiet
(vt numquam factum est) quod contra om-
nium vel penè omnium, maiorè vel gra-
uiorè partem venerabilium Patrum aliquid
statuat & decernat. An fortè ea, quæ super
fundamenta Apostolorum cōstructa sunt
demoliri posse contendes? Sed Apóstolus
te exterreret dicens. *Si enim quæ destruxi, iterum
hæc ædifico, prauaricatore me constituuo.* Gal. 2.
Perfecta est Apostolicorū doctrina (pro-
pterea eorum manus tornatiles autæ in
sacris epistolamij describuntur) Equū igitur
est, vt in eadem forma perfectionis ser-
uentur,

uentur, nec formam pristinam immutent. Detur id arboribus Lacedæmonum ex rotundis arte quadrari, nam & quadratas quoque fieri posse rotundas, dixit quidam ad Agefilaū, quadrata tabulata in ædificio demirantem. Quod si in omnibus facultatibus, regulis artium, earundemque principijs positis, vel demonstratis, ipsi quoque professores, & artifices subijciuntur, ut secundum regulas, & principia non contra, vel præter illa procedant, etiam si iisdem regulis præ sint, ut docendis, & quoad alios manifestandis: multo magis id asserendum in doctrina reuelata, ut cum Pontifices Summi, & Concilia non præ sint illis secundum se, sed quo ad alios, docendo scilicet, & administrando, & decernendo hæc, non illa, in isto non illo sensu reuelata, præscriptis vtantur regulis, iisdemque in hoc sensu subijciantur, ut contra illas docere non possint. Cumque sint iisdem Pontifices animati iudices, & *Critirion*, ut vocant, quod, & secundum leges pronunciant, id est, scripturam, traditionem, Patres, tanquam *critirio quo*, iisdem subijciuntur pro directione iudicij, & si eadē quoad nos quantum ad propositionem, & manifestationem, ipsis, ut animatis iudicibus subijciantur. Hinc egregiè Chrysostomus hom. 8. in ep. st. ad Heb. *Sicut enim, ait, qui regulas certas exhibent, non compellunt decem milia metra scrutari, sed illud quod traditum custodire debent, sic & in dogmatibus.* Quomodo ergo aduersus regulas artis definiunt, qui per easdem lineas rectas, errorum curuas, & obliquas lineas deprehendūt? Hac hypothesi (quæ impossibilis est) data, nempe, contra has regulas Ecclesiam posse sentire, tunc si aliquis id hæreticis concederet, velut parta victoria, imposito clarissimis viris iugo, catenis ligatos, manibus post terga reuinctis, ad suum Capitolium captiuos traherēt hæretici: per vicos,

& compita, prodiret quiuis de mediâ plebe Magistellus, & iudices suos subsannaret, audiens Doctores Catholicos docentes, & admonentes Præpositos contra Patres insurgere. Quos iocos nõ darent? quæ scommata non eructarent aduersus venerandam canitiem: iterum cum Causæo hic *delirum senem* appellabit Clementem Romanum, *Fanaticum* pronuntiabit ille, Irenæum cum Centuriatoribus. Hic cum Heshusio *rudem in doctrina Christiana* vocabit Alexandrinum Clementem, ille cum Luthero Cyprianum *infirmi Theologi* titulo decorabit. Et ne plura eorum impia dictoria congeram, Nouatorum colluuiis theatris aprior, quàm templis, triclinijs quam Academijs, immensum sycophantiarum aceruum struet, quibus voluptarias aures titillet, & omni cubito aptos puluillos extruat. Iam qui abstinentiæ repagulis coerceri non patiuntur, mox à Basilio, Nazianz. Chrysostomo, Leone non euinci promulgabunt: Sancto rui reliquias execrantes, Augustini, Hieronymi, auctoritate se non premi conclamabunt: Sacramentorum numerum ad duo vel tria restringentes, Dionysij, Cypriani, Innocentijs doctrinis instrui non patientur; & quod maius est vnaquæque hæresis, Patrum auctoritate damnata, de suo funere euigilabit, nouam cutem superinduet Arius, dissoluta ossa coniunget Macedonius, carnē reproducet Nestorius, iniuste à Patribus exhibitos querentur, ad noua subsellia prouocabunt, tum competentes tunc habitos iudices, progressu temporum (data illa falsa hypothesi) ut incompetentes videant reprobari.

7. Cur ergo istam hypothesim asserentes concorporales, & comparticipes gratiæ Christi (dicam cum Prospero contra Collatorem initio) *de his armis quibus communis fides est defensata causantur?* Cur bellum

confe-

Patrum
auctoritas,
propugnata
est.

Quomodo
Ecclesia
vsa fuerit
doctrina
PP. in d
finitioni-
bus dog-
matum.

confectum retractant, & munitiones secure dudum pacis infirmant? An victores disfluent, & victi placent: tantaque insolentia damnati fouentur errores, ut prauitatis inuidia, & auctores nostri pulsantur & iudices?

Quomodo
Ecclesia
vsa fuerit
doctrina
PP. in de-
finitioni-
bus dog-
matum.

8. At plures, inquires, Patres, multos sacros libros de canone excluderunt, quos postea recepit Ecclesia. Sed multo plures eosdem in sacro scripturarum albo reponerunt, ut late ostendimus to. 2. præscrip. Nonatoris Bilsoni, superintendentis Vintoniensis, in recognitione passionū Christi, satis, superque testimonium sufficiat. Patres aliqui (ait) quod quasdam scriptura partes negauerint, aut omiserint, eorundem auctoritati nihil derogat. Præclare ante definitionem Tridentinam scripserat Sanctus Augustinus de doctrin. Christian. lib. 2. cap. 8. in recipiendis scripturis, eas quæ ab omnibus accipiuntur Ecclesijs Catholicis, præponat fidelis, eis, quas quadam non accipiunt. In ijs vero quæ non accipiuntur, ab omnibus, præponat eas, quas plures grauiioresque accipiunt, eis quas pauciores, minorisque auctoritatis Ecclesia tenent. Si autem alias inuenerit à pluribus, alias à grauioribus haberi, quamquam hoc inueniri non possit, equalis tamen auctoritatis habendas puto, &c. Hac regula Põtifices, & Concilia vsi sunt, in scripturarum canone formando, vel alia dogmata finiendo, ut Ecclesias, vel Patres omnes, quibusdam, plures & grauiores, paucioribus, & minus grauibus præponerent, & in æquali lance positis hic pluribus, ibi grauioribus, prudentissimè iudicium suspenderint, numquam tamen contra omnes vel pene omnes, vel plures, vel grauiores decreta formarint. Falsum ergo est, quod somniant moderni quidam, Ecclesiam contra plures Patres definisse Spiritum sanctum etiam procedere à Filio, nam fermè omnes Patres nedum Latini, sed Græci hanc veritatem orthodoxam professi sunt, quos refert S. Doct.

opuscul. contra errores Græcorum, & in Synodo Florent. sess. 7. & in oratione Bessarionis cap. 5. 6. 7. multo plures recensentur. paucissimi sunt in contrarium declinantes, inter quos Theoph. in cap. 3. 10. & S. Ioannes Damasc. qui amicebiliter à S. Thoma p. p. q. 36. ar. 3. exponitur. Inconsideratum quoque, quod etiam obijcitur, magnam partem patrum scripsisse animam esse ex traduce, vel saltem addubitasse: Nam multo plures ijdemque grauiores apertè creati, facti sunt, tam Græci, quam Latini patres. Legat, qui vult curiositatem exercere Clem. in Constit. Apostolicis libr. 5. c. 6. Athenagoram de resurrectione mortuorum, Clem. Alex. 4. Strom. Methodiū apud Epiphani. hæresi 3. aliosque innumeros diligentissimè recensitos à Cocco in suo thesauro par. 2. de natura hominis art. 1. Iam verò quam friuolum sit, quod ijde adducunt, in eundem lapidem iterum offendentes, plurimos patres asseruisse tam Græcos, quam Latinos animabus iustis purgatione non indigentibus, non illicò cælum referari, sed vsque ad diem iudicij differri beatitudinis præmium, ex innumeris enim patribus id falsum esse euincitur, nam Orig. 2. periarth. Cyp. in exhortat. martyrij, Basil. oratione in 40. martyr. Nazianz. in funere Basilij, Hieronym. in obitu Blesillæ, Paulæ, &c. Ambros. ep. 59. August. tract. 49. in Ioann. libr. 20. de ciu. cap. 9. Greg. 4. mor. c. 25. & alij, contrariū docent, fufesque Bellarminus de beatitud. SS. lib. 1. cap. 5. ostendit constantem tum Græcorum, tum Latinorum fermè omnium patrum fuisse sententiam, iustorum animas, quibus nihil purgandum restat, diuinam essentiam mox conspicerè, vbi à corpore fuerint absolutæ, & satis doctè à multis Doctoribus patres in oppositum excusantur. Sed quid saluis infamia nummis dixit ille diues apud Iuuenalem, quid mendacium,

A calum-
nia liberã-
tur PP.

*dacium, saluis veritatis testimonijs ? Illud vero quod, eadem pensatur chorda, intolerabilius, quod idem, & nouissimè Poza, eructarunt, nempè plurimos Patres à veniali culpa non fecisse exemptam Dei Genitricem, & nihilominus Ecclesiam contrarium definiisse. Bona verba quæso, turpe est hostem fingere quem ferias, multo magis irreligiosum Patribus, affigere, quod non fomniarunt. Cauti esse debemus, si quidem hic fuit astus hæreticorum, & praxis ad probandum, quod prauè senserint Patres, dubias authoritates afferre, obscura, quæ exponi possent, allegare, & vt scripsit Lerinensis cap. 11. *Captant plerumque veteris cuiusquam viri scripta paulè involuimus edita, quæ pro ipsa sui obscuritate, dogmati suo, quasi congruant, vt illud nescio quid, quodcumque proferunt, neque primi, neque soli sentire videantur, vel vt ipsos quoque Patres traducant, quod praua senserint, & paleas & suos nequos habeant. Proferuntur autem in medio, qui leuem culpam asserunt in Virgine Deipara agnouisse, scilicet Athanasius serm. 4. contra Arianos, vbi dicit Matrem Christi in nuptijs increpatam, addit causam Irenæus libr. 3. cap. 18. propter intempestiuam eius festinationem. Reptehensam quoque Chrylostom. homil. 20. & Theoph. cum Euthymio asserunt, quod humana ambitione miraculum postularet. Verum Athanasius increpationis nomine admonitionem, vel instructionem intellexit, nō tam propter Virginē, quàm ob circumstantes, factam. Sic Irenæus integritatis virginalis, fidei, puritatis vindex appetitissimus, eodem modo exponitur. Vnde & Iustinus martyr Responstone ad q. 136. ad orthodox. talis expositionis (ne eam nos cōminisci videamur) author ostenditur: ait enim. *Illud quid tibi, & mihi est mulier ? non ad oburgationem dictum est matri à seruatore, sed quasi hoc demonstrare vellet, non nos ijsumus,***

PP. in bono sensu explicantur.

qui curam suscepimus vini, quod in nuptijs consumitur, tamen præ amore, si vis ne deficiat eu vinum, dic ministris, vt faciant quæ ego eis dixerò, & videbitis eis non deesse vinum, id quod etiam accidit. Non ergo verbis matrem obiurgauit, cum eam factis honorauit. Chrylostomus exponitur à S. Thom. 3. p. quæst. 27. art. 5. vt intelligatur, in ea Dominum cohibuisse non inordinatum gloriæ motum, quantum ad ipsam, sed id quod ab alijs posse existimari. Dicit etiam S. Thomas, quod Chrylostomus excessit in illis verbis. Excesserit quoque Irenæus cum Athanasio, an Patres hi numero pauciores, vniuerso Sanctorum choro præiudicare possunt ? Præsto sunt Ignatius, Iustinus, Origenes, Greg. Neocæsar. thanas. Ephrazem, Epiph. Nazianz. Chrylost. Sophron, & alij Patres Græci. Ex Latinis. Cyprian. Ambros. August. Arnobius, Chrysol. Euch. Sedulius, Fulg. Greg. Papa, Hidelphonsus, & alij, quorum verba leges in Coccio de Deipara art. 1. ne paginas omeremus. Hi omnes purissimam, peccati expertem vnanimi consensu profitentur Deiparam; vt opposites, vel non attendisse horum testimonia, vel in calculis aberrasse, vel melioribus lapillis sua signare noluisse putandum sit, &c. alia exempla adducunt, quibus respondemus 3. tom. cath. præscrip.

9. Quantò præstasset in his, & similibus dissidentes Patres illos pauciores, cum reliqua aliorum multitudine concordare, magis quàm, quæ silentio sepeliri oportebat, rediuiua ventilatione iterum diffamare. *Sequētes omnino (vt in hoc proposito scripsit Lerinens. c. 11.) vestigia aut horis sui Cham, qui nuditatem venerandæ Noe non modo operire neglexit, verum quoque irridendam ea teris enuntiavit. Cerrè in hac parte modestior Georgius Maior, professione Lutheranus, qui nuditatem illorum Patrum nec suis temerare oculis, neque alijs patere volens, hoc pallio*

Qui PP. in dubijs & obscuris in bono sensu interpretatur & excusatur. Pius, qui vero illos diffamat & accusat, impudens est.

Alia via impetuntur PP.

pallio contextit. Quod matri vinam petenti respondet: Quid tibi, & mihi est mulier? id idem facit, ut ipsius fidem exerceat. Non enim propter hæc verba fidem abijcit mater, quasi repulsam passæ à Filio, sed fidem retinet, cum ipsius natura bonitatem, & omnes iuandi studium, & voluntatem nouerit. Hæc Nouator. in secundam Dominicam post Epiphan. Et si Patrum nuditas ostendenda erat, & propalanda, non omnium erant, vel penè omnium, sed eorum solum, qui errarunt, excessus manifestandi, non vero indiscriminatim inculpabiles Patres, vi expoliare veracis eorundem confessionis tegumento, ut propterea duplo fiant rei, qui talia sunt commenti, & quod verenda denudata eorum, qui excesserunt (piè illos etiam cum hostibus Ecclesiæ poterant interpretari) non texerint, & quod cæteros verasentientes, denudare cum ignominia satagerunt, indeque (omnibus in ordinem, & orbem redactis) dignè Claramontana, & Tridentina disciplina (ut dicunt) hoc est, Ecclesiastica definitione vapulasse (immeritò tamen) euulgarint, & ad feriendos in posterum absque delectu, & collatione numeri ad numerum, & qualitatis personarum, Ecclesiæ Proceres, his exemplis, in alijs controuersijs (inaniter) procedere debere sint conati edocere.

10. Alij demum alias commenti sunt vias ad positionem supra dictam tuendâ, nempe cultu quidem posse aliquid statui contra omnes, vel grauiores Patres, nõ autem Ecclesiastica definitione. Rectè id quidè, si pietas, quæ respicit cultum, & religio à sapientia, quæ respicit fidem, possent aliqua ratione seiungi. Præclare scripsit Laëtantius 4. inst. cap. 4. quod non potest religio, aut à sapientia separari, nec sapientia à religione discerni, quia idem Deus, & qui intelligi debet, quod est sapientia, & honorari, quod est religionis, sed sapientia præcedit, religio subsequitur, quia prius

est Deum scire, cõsequens colere. Itaque in duobus nominibus, vna vñ est, quam uis diuersa videantur. Alterum enim positum est in se, alterum in actu. Sed tamen similia sunt duobus riuus vno fonte manantibus, fons autem sapientia, & religionis Deus est, à quo si duo riuus obtrauerint, arescans necesse est, quem qui nesciunt, nec sapientes esse possunt, nec religiosi. Cultus certè (qui est in toleminizandis diuinis mysterijs, qui fidem consequitur) & ipsa quæ præcedit fides, duo riuus sunt, hoc ordine incedentes, ut in controuersijs de aliquo mysterio, prius ex deposito inspiciatur fides, & inuestigentur monumenta maiorum, mox quod religionis est & cultus tractetur, ne perturbetur fidei & religionis ordo, & qui nolunt prius ex sapientia erudiri, nec religiosi deprehendi possunt.

11. Accedit, quod religio, quæ respicit cultum, & si à Theologicis discernatur virtutibus, eiusdem nihilominus actus, fidei dirigentis adminiculum postulat prius enim in cultus ratione requiritur actus, quo cognoscamus id, quod colendum est (quod pertinet ad virtutè fidei) mox proceditur ad exhibitionem cultus, quod pertinet ad religionem, quæ à fide dirigitur. Vnde vera est hæc causalis. Quia hæc cognitio falsa est, & erroribus mixta, ideo falsus cultus est, qualis est Iudæorum Ethnicorum, Hæreticorum. Quia vera est Catholicorum cognitio, & sapientia, verus est noster cultus, veraque religio, & si dubia pariter esset cognitio, (ut apud Ethnicos, Iudæos, hæreticos, vel etiam apud nostros per impossibile) dubius quoque cultus, ac superstitiosus cultus induceretur, in dubia (data hypothesi) cognitione fundatus. Vnde D. Paulus Apost. Act. 17. Athenienses, eo titulo superstitiosos nuncupauit, quod aram cum dubia illa inscriptione, Ignoro Deo erexissent. Quia enim ut ibidem notauit Chrysostr. in eum

Defenditur PP. & veritas manifestatur.

Alia via impetatur PP.

Qui PP. in dubijs & obscuris in bono sensu interpretatur & excusatur. Pius, qui vero illos diffamat & accusat, impetatur PP.

locum, Deos etiam extraneos sibi in tutelares ad-
sciuerunt, timentes forsitan ne alius esset, quē igno-
rarent, ipsis quidem nondum cognitis, qui tamen
alibi coleretur, propter maiorem securitatē etiam
illi altare erexerūt. Christus quoque Domi-
nus Io. 4. ob dubiam, ac falsam cognitio-
nem, Samaritanam de superstitioso cultu
conuincit, dicens. *Vos adoratis, quod nescitis,
nos adoramus, quod scimus*, id est, (vt exponit
Glossa) *nos Iudaei, non omnes, sed electi adora-
mus, quod scimus, quia nobis cognitio Dei, testa-
mentum, prophetia commissa.*

*Patru do-
ctrina ve-
ri cultus
est directi-
ua.*

12. Cum ergo recta cognitio, quę per syn-
ceram fidem, ex Patrum quoq; doctrinis
suscepta habeatur, veri q; cultus sit directi-
ua, fieri nequaquam potest, vt nec falsus, vel
dubius cultus, ipsorū repugnante sapiētia,
introduci possit, cum non minus depositū
inuadatur, ex errore sapiētię contradicē-
ti, quam ex falso incertoq; cultu religioni
obstetū, vt impossibile existimetur indu-
cendus alicuius ysterij dubius cultus cō-
tra Patrum sapiētiā pugnaturus. An fortē
putamus contra venerandam Sanctorum
caniciem, eorundemque consonans Ma-
gisterium, vel magistralem cathedram,
diuinam Petri cathedram, altare erectu-
ram? quis nisi dissensionis spiritus id ima-
ginari poterit? Irridebat magnus ille Au-
gustinus lib. 6. de ciuitate Dei cap. 5. Gen-
tiles, quod Ioui, Veneri adulteris sacrifi-
carent, vnde perstrictus Ethnicus, cum
M. Varrone triplicem Theologiam distin-
guebat, fibulofam, Theatralem & Ciui-
lem, hanc ad Philosophos & Sacerdotes,
illas priores ad Poetas, & populares per-
tinere assueans. Sed quid Augustinus
cap. 7. Numquid (ait) *barbatum Iouem, & im-
berhem Mercurium Poeta habent, Pontifices non
habent? an aliter stat adorandus in locis sacris,
quam procedit ridendus in theatris?* existima-
bat vir Sanctus, impossibile esse pro vero
Deo coli posse in Templo, quem Poetę,

& theatra dehonestabant, vnde Lactant.
lib. 5. cap. 21. clamat. *Qualis hac religio, aut
quanta maiestas, quę adoratur in Templo & il-
ludatur in theatris?* Ergo ne possibile erit, vt
idem mysteriū in Catholica Ecclesia (quę
est columna, & firmamētum veritatis) re-
pellatur ē Patrum cōsensione & Magiste-
rio, & statuatur colendum in templo? cum
Petri cathedra non aliunde, quam ex tra-
ditione dogmata firmet, quibus Patres te-
stimonium perhibent, ipsamq; definiēdi,
& depositi tradendi potestātē Patres tue-
antur: vnde non nisi ex Patrum magisterio
Sacramentorum numerum, librorum ca-
nonicorum catalogum, ipsam quoque
Pontificis thyrām, &c. aduersus impios
defendimus, &c.

13. Rationabile semper est, & erit, Eccle-
się obsequium in diuino cultu, propterea
non formidandum, quod contra Patrum
chorum, fideique traditionem ex Patribus
manifestatam, aliquid statuatur. Scit enim
Ecclesia, quod perbellē scripsit Chrysol.
serm. 109. quod quantum placet obsequium,
quod ratione submixtum est, tantum quod ratio-
nem non habet, exacerbat. Rationabile obse-
quium (subdit) est, quod non presumptione tur-
batur, non temeritate confunditur, non violatur
illicitis, non simulatione fucatur, & de irratio-
nabili dicit, quod feruor est. furor est, quod ra-
tione non fratur. Hinc Iudæicus populus dum
sibi prater rationem quærir Deum, Deum cui cum
ratione seruiebat, amisit. &c. Et quomodo, vt
scripsit Clemens Alexand. 7. Strom. In bello
non est deserendus ordo, quē dedit Imperator milui,
& Apostolica disciplina de seruando depōsi-
to. State, ait Apostolus, & tenece traditio-
nes, quas didicistis, siue per sermonem, siue per
epistolam nostram, 2. Thessal. 2. & subdit Cle-
mens, *Vulgus autem, ne hoc quidem examina-
uit, an sit sequendus aliquis, & quisnam hic, &
quem admodum. Quare spernentibus veterū*

*Ecclesia
obsequium
in diuino
cultu sem-
per est ra-
tionabile.*

*Impie si-
gillatim
Summa
Pontificis*

*Quali-
questio
in popu-
Hebra-
foluam*

magisterium, & gloriam quoque zucupantibus quibusdam nouitiolis, (qui super senes sapere gloriantur, & primas Patrum cathedras ambientes, nec dedignatur esse secūdi) illud dici potest, quod quidam Philosophus dixit Megarenlibus, ex Clemente Alexandrino, videlicet. *Vos autem Megarenses, inquit Theognis, neque tertij, neque quartj, neque duodecimi estis, neque in ratione, nec in numero. Sed tanquam puluis quem projicit ventus à facie terra, & tanquam stilla à cado.* Hæc Strom. lib. 7. in fine.

CAPVT XVII.

In explicacione, vel definitione dogmatum, non expectant Romani Pontifices nouas, & immediatas reuelaciones, sed ex depositi inspectiōne, Spiritu sancto assistente, illustrante dirigente tanquam legitimi iudices, & Critirion, quod decernunt, & definiunt.

IN dirimendis verò religionis controuersijs, constans est orthodoxorū sententia, Summum Pontificem spiritu Prophetico non afflari, nec immediatas reuelaciones expectare. Quare impiè sugillatur, quod nouis reuelacionibus intructus, decreta fidei condant, quæstiones fidei dirimat; semel enim hoc admissio, difficilè Gentilis, vel nostrorum temporum Enthusiasta de Anabaptistarū castris, Enthusiastis abrenunciabit, putabit enim denuò introduci horrenda, & caliginosa Hecata spectra, Trophonij que subterraneas imposturas, & vaticinia, aut Dodonæa quercus deliramenta, aut Delphicæ tripodis præstigijs, aut fatidicos Castalij fontis latices, & similia, quæ omnia, hoc vnus (vt scribit Nazianz. oratione in SS. lumina) vaticinari minimè potuerunt, nimirum fore, vt in perpetuum consisterent.

2. Verum tamen est, & nullum sacrarum litterarum peritum effugit, Israeliticam gentem ad Deū confugere solitam ad illū

consulendum, & oracula postulandū, vel per visiones, & somnia, vel per Prophetas, vel per Sacerdotes, seu per Pontificem, qui indurus Ephod, consulebat Deum Nu. 17. cui vel dabantur responsa per Angelū humana voce loquentem, vel per schedā, vel per gemmas, quas gestabat in pectore, coloris immutatione, vt tradit Iosephus. Sed distinguendum est de rebus, & negotijs gerendis, & de causis legalibus, & religionis. In his enim immediatè ab ore Sacerdotis pendebant absque alia reuelacione: vnde sub capitali pœna in eiusdem religionis controuersijs, Sacerdotem adire tenebantur Israelitæ, de ore eius decisionem expectando, & iudicium Sacerdotis non detrectando, Deut. 17. vbi dicitur. *Qui autem superbiert, nolens obedire Sacerdotis imperio, ex decreto iudicis morietur homo ille, &c.* Vnde Malach. 2. dicitur. *Labia Sacerdotis custodiūt scientiam, & legem requirunt de ore eius, &c.* In illis verò accedebant ad Pontificem, res tamen gerendæ Deo proponebantur, & ex diuino responso, vel impediēbātur, vel executioni demandabantur: vnde Nu. 27. dicitur. *Pro hoc si quid agendum erit, Eleazar Sacerdos consulat Dominum: ad verbum eius ingredietur, & egredietur ipse, & omnes filij Israel cū eo, & cætera multitudo.* Solus Moyses, qui Pontifex extraordinarius erat, in deserto omnes controuersias in populo ortas terminabat, postea ad leuamen additi sunt Tribuni, Centuriones, Quinquagenarij, Decani minora iudicantes, maiora ad Moysen remittētes. Ad maiorem decorē quoque 70. Seniores electi, qui in grauioribus causis illi assisterent, Spiritu Moysis iisdem impertito, ad gubernationem populi, & controuersias dirimendas. Nu. 11. Et præter hæc solus Moyses multas cōtrouersias ad religionem spectantes, Deo cōsulto, & responso eius accepto, terminabat. Talis fuit quæstio, quid faciendum

leſie
equium
diuino
tu ſem-
eſt ra-
nabile.

Impie ſu-
gillatur
Summi
Pontifices.

Qualiter
quæſtiones
in populo
Hebrao
ſoluuntur.

de ijs, qui propter immunditiam legalem non poterant celebrare Pascha, Num. 9. qua pœna plectendus, qui ligna die Sab- bato colligeret, Num. 15. An filiæ Sal- phadad possent habere hæreditatem. Cæ- teri verò Summi Sacerdotes, ex lege. l. tra- ditione, absque noua reuelatione, legis controuersias dirimebant, diuina assi- stentia illos ad infallibilem decisionem dirigente. Quid ita? quia Moyses legislator constitutus est à Deo, & Spiritu prophe- tico dotatus: vnde, sicut & cæteri Pro- phetæ, & scriptores Canonici, immédia- ta reuelatione Dei illustrabatur; omnes enim huiusmodi reuelationes ad fidei firmamenta pertinebant, quæ colloca- re debebant, quotquot ministri sermo- nis, & verbi reuelati à Deo destinabantur. Vnde Hieron. in Ez. ch. 40. dicit de Ec- clesia, quod *camentarij sunt Angeli, imperio Dei ministrantes. Item Moyses, & omnes Prophe- tæ, & Apostoli, qui in adificatione Ciuitatis Dei adiutores & ministri sunt voluntatis Dominica, vnde & Apostolus. Dei agricultura, Dei adifica- tio sumus.* Cæterum Summi Sacerdotes, qui ex lege, vel arcana traditione, contro- uersias religionis, absque nouo oraculo, sed diuinitus directi, terminabant, ædifi- cio superextruentes. Ad publicatum verò re- rum usum, in ijsdem consulendi Domi- num autoritas remansit, & iuxta decre- tum tunc editum (cum Magistratus, & ministrorum ratio in Arabia montibus constituta fuit) vt nihil magni, ac noui ad Republicam spectantis negotij sta- tueretur, nisi diuinum de eo consilium Summo Sacerdote oratore, & interpre- te haberetur; ad eundem Pontificem, maximè in bellicis expeditionibus, ora- cula diuina præstolantes Israelitæ consu- giebant.

3. In his autem Politicis negotijs, tales consultationes concessit diuinissimo con-

filio diuina maiestas, vt auferretur ab ido- lolatra populo occasio idololatræ, & superstitiones exercendi, si enim ijs consu- lentibus de temporalibus, & sensibilibus bonis, (quibus populus ille carnalis auidis- simè inhiabat) non esset diuinitus respon- sum, Ariolos, diuinos, & Phythones con- suluisset, sicut propter hanc ipsam causam (ait Iustinus dialog. contra Triphonem) *Dominum Deum de Sabbathis, & oblationibus, eidem. sanctones tulisse, scriptura demon- strat.* Accedit quod Iudæorum ætas ex Chyloftomo pueritiæ assimilata est (ho- mil. 4. in c. 1. ad Coloss.) sensibilibus er- go vocibus Iudaicus populus instruendus erat, & visibilibus oraculis in officio deti- nendus, qui sensibilia bona iam tenaciter, velut puerulus affectabat. Ob hæc (ait Iani- ctus Chyloftomus) *Quomodo pueris solet præfici litterator, ita Iudæis Moysen præposuit, & his qua pueris solent, illis fecit adumbrans ac pingens vt nos solemus elementa.* Nam *ymbram, inquit futurorum bonorum lex habens, nõ ipsam imaginem rerum; & quemadmodum pueris pla- centas emimus, & pecuniam damus, vnum hoc ab ipsis exigentes interea, in disciplinam vt eant; ita, & Deus tum fecit, & diuitias dedit, & deli- cias, vnum ab ipsis dumtaxat per multam remis- sionem, & indulgentiam mercatus, vt Moysen audirent, propterea tradit eos præceptor, ne se, tanquam beneuolum, & indulgentem patrem, contemnerent.*

4. Quia verò non sumus iam sub pæda- gogia, in lege gratiæ, sed multa (vt ait idem S.) iam tractabilitas, multa vbiq; plantata virtus, aded abstulit huiusmodi delicias; nec eius- dem virtutis est viris imperare iam philosophau- tibus, & pueris præesse, rationis industriam non dum consecutis. Ablactandus ergo erat sub lege gratiæ Dei populus, & intelligibili- bus, non sensibilibus oraculis à summo Sacerdote, in ijs quæ diuina concernunt (cæteris negotijs politicis prudentiæ hu-

*Per diuinam
responsa
obuiatur
idololatria
ne Ariolos
& Phytho-
nes consu-
lans.*

*Rationem
reddidit*

*Intelligi-
bilibus
non sensibi-
libus ora-
culis
Deus in
lege gratiæ
Ecclesiam
suam diri-
git & gu-
bernat.*

manæ, & diuinæ prouidentia commiffis) infallibiliter erudiendus.

Rationes redduntur.

5. Sed & huius rei altera non leuis est causa, quod ob honorem sui Vicarij non illum ad templa, ad oracula fufcipienda destinat, fed in ipfo tâquam in templo, occulta inspiratione, fidei oracula dicat, vt non per Angelos, per quos Deus hominibus loquebatur, homo erudiretur, fed homo per hominẽ. Certè. (ait S. Auguft. lib. 1. de doctrina Christiana in proœmio) abiecta satus effet humana conditio, si per homines hominibus verbum suum Deus ministrare nolle videretur: quomodo enim verum effet quod dictũ est; Templum enim Dei sanctum est quod estis vos. si Deus de humano templo responsa non redderet, & totum quod discendum hominibus tradi vellet, de Cælo atque per Angelos personaret: multo magis, vt Pontificis maiestatem decoraret, non per Angelos, per quos factus est antiquus sermo, sed se ipso inuisibiliter docente, per suum Vicarium, hominem similem nobis in conditione naturæ, in dono, & priuilegio super excedentem, voluit homines erudiri; Et nunquid Angelus de Cælo veniens, erat nescius docere Cornelium, quem videlicet, vt id quod sibi agendum effet ediceret, destinauit ad Petrum. Poterat planè, scilicet Angelus docere hominem Gentilem, quid sibi opus effet ad salutem (ait Maximus Constantinopolitanusepistola ad Orientales) sed ob honorem humanæ naturæ, id nequaquam præstitit: propterea (ait Auguft. ibidem) Centurionem Cornelium, quamuis exauditas orationes eius, elemosinasque respectas, ei Angelus nunciauerit; Petro tamen traditum imbuendum, per quem non solum Sacramenta perciperet, sed etiam quid credendum, quid sperandum, quid diligendum effet, audiret; & vt dicit idem Maximus, Angelus eius nolebat vsurpare officium, cui docendi magisterium fuerat commissum. Vide Petrum Damian, opusc. 30. c. 1. eandem rationem reddentem.

6. Accedit, quod S. Petrus Princeps Apostolorum in sua confessione, nõ ab hominibus, neque ab Angelis fuit instructus; sed vt dicit S. Leo. homil. 1. de Transfiguratione, per reuelationem Summi Patris corporea superans, vidit mentis oculis Filium Dei viui, & confessus est gloriam Deitatis, quia non ad solam respexit carnis substantiam, & sanguinis, vnde audiuit. Beatus es Simon Bariona, quia caro, & sanguis non reuelauit tibi: hoc est (ex eodem Leone sermone 3. de die anniuerfar. assumptionis suæ ad Pontificatum) Pater meus te docuit, nec terrena opinio fefekit, sed inspiratio cælestis instruxit. Vnde in Concilio Hierosolymitano, non immediata reuelatione per Angelos facta vsus, sed Spiritus sancti suggestione decretum firmavit, ne oracula ab Angelis fufciperet, ijsque subijceretur, qui erat Vicarius illius, qui omnia sibi subiecerat. Vnde ait: Visum est Spiritui sancto, & nobis. Similiter (vt dicit Euleb. in Ecclesiastica Hist. lib. 2. cap. 13.) Cum Petrus Apostolus diuina Spiritus sancti reuelatione suggerente intelligeret, Euangelium Marci editum esse, serunt eum propenso, & acrilorum hominum studio, magnopere fuisse delectatum, hancque scripturam aut horitate suaratum fecisse, que in Ecclesijs passim pralegeretur. Vide quod nec in proponendis scripturis Ecclesiæ Catholicæ Angelorũ ministerio, vel oraculis ab iisdem delatis vsus sit, normam successoribus tribuens, non oportere Angelos prætolari, quos Deus admirabili inspiratione instruit, & illustrat: Propterea S. Maximus ad Orientales, ait, quod, Omnes Catholici in potestatem Romanorum Pontificum, tanquam in solem, respiciunt, & ex ipsa lumen Catholica, & Apostolica Fidei recipiunt: nes immeritò, quia Petrus legitur primo perfectam fidem esse confessus, Domino reuelante. Vnde tantæ dignitatis virum non ab alio cælestis mysterij arcana requirere fas erat, nisi ab eo potissimum, quem

non potuit caro, & sanguis instruere, sed cui Dominus ipse, sua secreta dignatus est aperire, & postea. Hunc enim de ceteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui Cathedram magisterij principaliter possidendam tenere, perpetuo privilegij iure concessit, ut quisquis diuinum aliquid, aut profundum nosse desiderat ad huius præceptionis oraculum doctrinamque recurrat, nec illi humiliter referre quod soluendum est erubescat, etiam si ipse, quod queritur, non ignoret. Vtergo satis superque Petrus illustratus, & à Deo illuminatus Angelis non est traditus erudiendus, sed interius à Deo edoctus est, & constitutus (ut dicit Basilius Seleuc. serm. 4. in Dauid) Eorum quæ à Patre reuelantur, interpretatissimus; sic, & successores eius non oportet Angelos expectare, vel populos eisdem ad Angelos destinare, cum eadem sit præfectura Petri, & magisterium eius, & successorum. Vnde nõ opus est reuelationes querere, sed his (ut dicit Chrysol. ep. ad Eutychem) Quæ à Beatissimo Papa Romana Ciuitatis præscripta sunt, obedienter attendere, quoniam B. Petrus qui in propria Sede, & viuit, & præfideret, præstat querentibus fidei veritatẽ.

Pontifex
nouas re-
uelationes
nõ expectat
ad dogma-
tum defini-
tiones.

7. Præterea reuelationes factæ Patri-
bus, & Prophetis per Angelos, ad ipsa fun-
damenta fidei pertinet, sicut & in lege gra-
tiæ ea quæ vnigenitus Dei Filius Apostolis
enarravit, & Spiritus sanctus, quæ Aposto-
li portare non poterant, eisdem suggestit,
& reuelauit: cum ergo rursus fidei funda-
menta nõ sint construenda, nouas reuelationes
per Angelos factas, vel immediatas,
& expressas, nullo modo dicendum est
Pontificem expectare.

8. Ad hæc: etiam dubitatio oriretur, quæ
in examen vocaretur à perfidia, num veræ,
vel falsæ sint reuelationes, num ab Ange-
lo lucis, vel à dæmone sint, transfigurato
in Angelum Lucis. Præterea opus esset
respectu Pontificis reuelationem haben-

tis, ponere in eo aliud donũ discretionis
spirituũ, & sic multiplicare Spiritus sancti
dona sine necessitate. Præterquam, quod
ex huiusmodi reuelatione causaretur eui-
dencia in attestante, sicut facta fuit Pro-
phetis, & Apostolis, quæ omnia gratis, &
sine fundamento in Pontifice ponerentur.
Accedit quod huiusmodi donis afflati
Prophetæ miraculis comprobabant se
esse missos, ut patres fidei haberentur.
Ergo necesse esset id quoque miraculis
comprobari, quod nouas reuelationes
Pontifices habeant. Tandem ex S. Thom.
2. sent. d. 11. art. 1. ad 6. apparitiones visibi-
les Angelorum eo quod sunt supra cur-
sum naturæ, stuporem quendam incutiunt,
& quomodo violenter incutiunt ad consensum,
in quo perit aliquod bonum hominis, quan-
tum ad conditionem naturæ, quod est inquisitio
rationis: at in definiendo magna fit con-
quisitio, ut facta est in Hierosolymitano
Concilio Actorum cap. 15. nec enim ex-
cluduntur discursus in definitionibus fi-
dei, & præterea fiunt ad confirmationem
fidei (ait S. Doct.) huiusmodi reuelationes,
at de definitione fidei tractatur,
quæ ad positionem fidei pertinet, non ad
confirmationem; non ergo ad reuelationes
nouas ministerio Angelorum factas
confugiunt Pontifices, ne ab hostibus
fidei Gentilibus, & hæreticis illudamur.
Infallibilitas verò ista definiendi,
à quo fonte dimanet operosius discuti-
endum est, ut infidelium inquisitioni sa-
tis fiat.

9. Trepidandum certè esset, quod
vnus homo similis nobis, de fide de-
finiat, nisi non dormitaret neque obdormi-
ret qui custodit Israel, (ut loquar cum S.
Leone PP. sermone de natali suo) &
qui discipulis suis ait, ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus vsque ad consuma-
tionem sæculi; nisi dignaretur non solum
custos

Christus
sua Eccle-
sia tanquã
verus Pa-
stor assistit.

Specialit
Sumo P
assistit Sp
ritus S.

custos ouium, sed ipsorum etiam pastor esse pastorum, qui corporo quidem intuitu non videtur, sed spiritali corde sentitur, absens carne qua potuit esse conspicuus, presens Deitate, qua vbiq; semper est totus, Et mox. Adest igitur dilectissimi quod non temere, sed fideliter confitemur, in medio credentium Dominus Iesus Christus, & quamuis ad dexteram Dei Patris sedeat, donec ponat inimicos suos scabellum pedum suorum, non deest tamen Pontifex summus à suorum congregatione Pontificum; merito illi totius Ecclesie, & omnium Sacerdotum ore cantatur. Iuravit Dominus, & non penitebit cum, tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Ipse enim verus est antistes, cuius administratio nec commutationem potest habere, nec finem; & c. cuius Sacerdotium Pater non secundum ordinem Aaron cum legis tempore traditurum, sed secundum ordinem Melchisedech, perenniter celebrandum, cum firmamento insolubilibus iuramentis instituit, Et mox, Pie, & veraciter confitemur, quod opus ministerij nostri in omnibus, quæ recta agimus, Christus exequitur, & non in nobis qui sine illo nihil possumus, sed in ipso, quod possibilitas nostra est, gloriamur Hæc S. Leo. Christi Domini assistentiam in Ecclesia diuine eloquijs manifestatam profitando, nedum generaliter fidelibus, & vniuersæ Ecclesie communem (vt ponderauit Aug. ep. 3c. ad Helychium) sed Põtificibus specialem, quæ assistentia, nedum se habet, vt remouens prohibens, & extrinseca solum manutenentia (sicut extrinseca quadam assistentia, & gubernatione dirigit Deus confirmatos in gratia) & c. sed in Pontifice aliquid operando, sicut principale agens operatur in instrumento, vnde merito S. Leo Christum Dominum principalem agentem agnouit, pastorem pastorum appellando, eundemque in Romano Pontifice exequi opus ministeriale pronunciauit. Sicut ergo Christus Dominus est, qui principaliter baptizat, ipse est

qui principaliter definit, & sicut vt docet Aug. 3. contra Donat. c. 10. in Sacramento suo diuina virtus assistit; ita in ministro suo, Romano Pontifice, ne à scopo suo aberraret, diuina virtus assistit, & operatur. Coniungit etiam Leo diuinæ protectioni, & assistentiæ vigilantissimam Petri curam erga Romanam Ecclesiam eodem loco dicens. Cernitur non solum apostolica, sed etiam Episcopalis Beatissimi Petri dignitas, qui Sedis sue præse non desinit, & indeficiens obtinet cum eterno Sacerdote consortium: soliditas enim illa, quam de Petra Christo etiam ipse Petra factus, accepit, in suos quoque se transfundit heredes, & vbiunque aliquid ostenditur firmitatis, non indubie apparet fortitudo Pastoris. Differentia tamen aperissima cernitur inter Christi vigilantiam & assistentiam, & erga Ecclesiam, Petri sollicitudinem. Petri namque vicaria est morales terminos non excedens, nempe per merita, & orationes; Christi vero Domini nedum interpellando iugiter pro Ecclesia, & merita communicando, sed etiam efficienter mouendo Pontificem ad Hierarchicas actiones exercendas. Vnde de Petro tubdit Leo. Nam si omnibus ferè vbiq; martyribus pro susceptarum tolerantia passionum, hoc ad merita ipsorum manifestanda donatum est, operi periculantis ferre, morbos abigere: quis glorie B. Petri tam imperius erit, aut tam inuidus aestimator, qui vllas Ecclesie partes non ipsius sollicitudine regi, non ipsius ope credat augeri? & c. De summo vero Hierarcha Deo, etiam dicit Dionysius, lib. de Ecclesiastica Hierarchia, quod Sacerdotibus vtendum virtutibus Hierarchicis, prout diuinitas eos mouerit.

10. Quis vero sit motus iste, discutendum est, an sit ex parte intellectus, an vero ex parte voluntatis. Si ex sola illustratione diuina sit ista infallibilitas, aliquid donum ex parte intellectus meditari oportet, quo

R Pontif-

Specialiter
Sumo Pot.
assistit Spi-
ritus S.

Christus
Eccle-
tanquam
us Pa-
assistit.

Donum ex
parte in-
tellectus
proponi-
tur, quo
Pontifici
fiat infal-

libilis dire-
ctio in de-
finiendo.

Pontificis in definiendo fiat infallibilis i-
sta directio. Sciendum ergo ex Apostolo
Ephel. 4. in Ecclesia dari gratias, & dona
Spiritus sancti, iuxta *mensuram donationis*
Christi, vnde, & propter hoc ait *ascendit in*
altum, &c. Dedit dona hominibus, & mox, &
ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam
autem Prophetas, quosdam verò Euangelistas,
quosdam autem Pastores, & Doctores, quod
exponens August. 15. de Trin. c. 19. ait: *ecce*
quare dicta sunt dona, quia sicut alibi dicit.
Nunquid omnes Apostoli? nunquid omnes Pro-
pheta, &c. hic autè adiunxit: ad consummatio-
nem SS. in opus ministerij, in adificationem Cor-
poris Christi, interpretatio ergo sermonum,
sermo scientiæ, sermo sapientiæ, &c. dona
sunt Ecclesiæ collata, & ad huc effectum,
instituti Apostoli, Prophetæ, Pastores, &
Doctores, vnde alia gratia est Apostolo-
rum, alia Prophetarum, alia Pastorum, &
Doctorum. Vnde (vt rectè Anselmus, vel
quicumque sit author eius commentarij)
aduertit quatuor regentium ordines po-
sitos, Petrum, & Andream, virosque tales,
qui omnibus alijs maiores erant, habentes
officium prædicationis, & per se tra-
dentibus alijs, quorum nunc locum Aposto-
licum Primates, & Archiepiscopi tenent
in Ecclesia; Prophetas qui ventura prædi-
carentiam sub nouo testamento, sicut
Agabum, sibi que similes, quorum nunc
locum tenent qui scripturas interpretan-
tur. Euangelistas, sicut Lucam, &c. qui Eu-
angelium ad posteros scriptum transmi-
serunt, vel etiam qui Euangelium prædi-
cabant. Pastores, & Doctores, Episcopos
vel presbyteros sibi inuicem succedentes
(ait inferior) vsque ad consummationem
ministerij. Quare cum Summus Pontifex
Petro succedat, & sit Episcoporum Epi-
scopus, sapientiæ, scientiæ, interpretatio-
nis gratia authoritatiuè, præ cæteris do-
pnatus est inferioribus pastoribus, ex Chri-

sti mensura, quæ ex fine, nempe vnitate fa-
dei, eiusdemque stabilitate hæc omnia ad-
mirabili symmetria ordinauit. Dixi au-
thoritatiuè, nam quantum ad priuatam
intelligentiam potest esse excessus in infe-
rioribus, videlicet in Doctores Ecclesiæ
qui multis Pontificibus fuerit doctiores.

II. Eandem autoritatem Apostoli ex-
ponens Tertull. 5. contra Marcionem c. 5.
ait, ex Ascensione Christi data filijs homi-
num *Donatus, quæ charismata dicimus, & cū*
plenitudine prius in Christo confedisse, &
ad hoc propositum citat Esaiam Prophe-
tam dicentem c. 11. & Requiescet super eum
Spiritus Domini, Spiritus, (vt ipse legit) Sapien-
tia, & intelligentia, Spiritus consilij, & valentia,
& Spiritus agnitionis, & religionis, Spiritus eum
repleuit timoris Domini, & postea. Comparat
denique species Apostoli, & Esaiæ. Alij inquit,
datur per spiritum sermo sapientiæ: statim Esaias
spiritum sapientiæ posuit. Alij sermo scientiæ, hic
erit sermo intelligentiæ, & consilij: alij fides in eo-
dem Spiritu, hic erit Spiritus religionis, & timo-
ris Dei; alij donum curationum, alij virtutum;
hic erit valentia Spiritus: alij prophetia. alij dis-
cretio Spirituum: alij genera linguarum; hic erit
agnitionis Spiritus. Vide, subdit, Apostolum, &
in distributione faciendâ vnius Spiritus, & in
specialitate interpretandâ Prophetæ conspiran-
tem; Et vbi requieuit in Christo, & per
Christum in Ecclesia, videmus (vt idè eo-
dem cap. obseruauit) Concessare, & finem fa-
cere, quantum ad Iudæos, sicut & res ipsa testa-
tur, nihil exinde spirante penes illos spiritum crea-
toris ablato à Iudæa sapiente, & prudente archi-
tecto, & Consiliario, & Propheta, vt hoc sit: lex,
& Propheta vsque ad Ioannem: permanenti-
bus nihilominus Apostolorum successoribus,
Pastoribus, & Doctores vsque ad
consummationem sæculi, &c. vnde idem
Tertull. ibidem eleganter charismata filijs
hominum data, non passim hominibus, id est,
verè hominum Apostolicorum, hæc ille c. 8.

12. Pet-

Pontificis
summi
prærogati-
ua magn-

12. Permanentibus ergo à Christo fluentibus donis in suis ministris, usque in finem, nempe, spiritu consilij, intelligentiæ, & sapientiæ, in capite præsertim visibili Summo Romano Pontifice, ubi residet plenitudo Ecclesiasticæ potestatis, superexcellenter, omninò dicendum est residere, cum ex inspectione Apostolici depositi pronunciat, & ex fidei superexcellencia (qua Christus rogauit ne deficeret) ex sapientia, & scientia, & interpretationis dono moueri; non prout hæc, quæ recenset Esaias septem dona, sunt dona Spiritus sancti (quæ gratiæ gratum facienti coniunguntur, secundum quæ anima est mobilis à Spiritu sancto, vt homo sequatur instinctum diuinum in ordine ad finem supernaturalem ex 1.2. q. 78.) sed prout (Tertull. interprete) correspondent gratijs gratis datis, secundum quas, etiam diuinitus mouetur Pontifex ad quæstiones fidei dirimendas, & scripturas interpretandas.

*Pontificis
summi
prærogati-
ua magna.*

13. An vero Prophetiæ dono Pontifex illustretur in decisione controuersiarum religionis, differendum est. S. Thom. in quodlibet. 9. a. 16. sic dicit, *magis standum est sententiæ Papæ, ad quem pertinet determinare de fide, quàm in iudicio profert, quàm quorumlibet Sapientum hominum in scripturis opinioni; cum Caiphas, quamuis nequâ, tamen quia Pontifex, legatur etiam in scius prophetasse, unde videtur docere tangi Pontificem instinctu prophetico ad huiusmodi definitiones, arguens à minori ad maius, à Synagogæ Pontifice ad Hierarcham Ecclesiæ; & ne videatur doctrina S. Thomæ patrociniò SS. Patrum destituta, audi quid dicat Chryl. hom. 64. in Ioan. *Vides quanta sit Pontificalis potestatis virtus. Ostantum gratia, non etiam scelestum cor attingit, & licet venales facti essent tunc principatus, & annum factum Sacerdotium: Verum tamen (ait Chryl. etiam**

*sic aderat adhuc Spiritus. Postquam autem in Christum manum extenderunt, tunc eos dereliquit, & abiit ad Apostolos, & S. Aug. 16. cõtra Faust. c. 22. ubi cû de Moyse dixisset, quod prophetando de Christo erat Fidelissimus dispensator prophetici Sacramenti, id est, illius Sacerdotalis chrismatism, unde Christi nomen agnouimus, subdit. In quo sacramento, quamuis homo pessimus Caiphas, etiam nesciès potuit prophetare. Hoc quippè in eo egit propheticum chrisma, vt prophetaret, hoc autem vita impia, vt nesciens prophetaret; & in tra&. 49. in Ioannem explicans ea verba: Cum esset Pontifex anni illius sic dicit. *Hic docemur, etiam homines malos prophetare, Spiritu futura predicere: quod tamen Euangelista diuino tribuit Sacramento, quia Pontifex fuit.**

14. Sed quid Caluinus in Romanos Pontifices debacchatur in Harmonia hunc locum exponens? *plusquam ridiculi sunt Papiſta, qui ex hoc Caipha exemplo colligunt, habendum esse pro oraculo, quicquid Romanus Pontifex effutire libuerit. Quis Catholicus hoc somniauit? solum colligunt ex Patribus, diuino instinctu regi, ne in iudicio erret os eius, Deo promittente, qui in Cathedra vnitatis posuit doctrinam veritatis, faciendo plebem suam securam de malis pastotibus, in qua etiam malos bona dicere cogit, vt dicit August.*

*Repellitur
Caluini
andacia.*

15. Addit, & impius calumniæ, insulas, & falsas ratiocinationes. *Primum vt illis demus, Prophetam semper esse quisquis est Summus Sacerdos, probare tamè necesse est Romanũ Pontificẽ mandato Dei creari: nã Sacerdotiũ vnus hominis, Christi Aduentu abolitũ fuit, neq; vquam legimus diuinitus scriptũ fuisse, vt vnus quispiam toti Ecclesiæ præſſet. Non accipimus quod non damus, non enim dicimus Summum Sacerdotem in rigore Prophetam esse, sed spiritus instinctu prophetico, vera dicere concedimus; mandato vero Dei creari, vel ipsis scripturis manifestis*

agnoscat, & euincatur ijs verbis Euangelicis. *Pasce oues meas.* Vbi Præpositus etiam Apostolorum, Petrus agnoscitur à Patribus, &c.

*Impius
Caluinus
de errore
& ignorā-
tia cōuin-
ciur.*

16. Prosequitur impostor & alias calumnias, *Vt hoc quoque secundo illis demus, ius, & honorem Pontificis ad Romanos Episcopos translatum esse, videndum quid Sacerdotibus profuerit, quomodo Caipha vaticinium amplexi sunt: vt subscribant illius sententiæ, conspirant in mortem Christi. Procul verò, subdit, à nobis successit talis obedientia, qua nos ad horribilem apostasiam, Filium Dei abnegando, impellat. Eadem voce blasphematur, & simul propheta Caiphas. Qui eius dicto obsequuntur contempta prophetia, blasphemiam arripiunt. Idem ne contingat nobis cauendum, si Romanum Caipham audiuerimus, aliàs similitudo claudicaret, &c.* Sed errat impius, non discernendo quid ex Dei instinctu, quid ex humana malitia factum est, & adeo etiam hebes ingenio, vt eius ratio nesciat distinguere, quod natura cōiungit. In Christi enim Domini morte, actio, & passio distinguuntur, vnde S. Leo Papa serm. 16. explicans illud Act. 4. *Conuenerunt aduersus puerum tuum Iesum, quem vnixisti, Herodes, & Pontius Pilatus cum gentibus, & populis Israel, facere qua manus tua, & consilium tuum decreuerunt, fieri, ait, Multum diuersum, multumq; contrarium est, id quod in malignitate Iudeorum est præcognitum, & quod in Christi est passione dispositum, non inde processit voluntas interficiendi, vnde moriendi, nec de vno, extitit spiritu atrocitas sekeris, & tolerantia Redemptoris, &c.* Nihil ergo profuit Iudeis, quod conspirarint in mortem Christi, & Caipha obsequerentur, nam iniquitati consenserunt. Cæterum, in eo, quod est diuino consilio dispositum Caiphas diuinitus morus est, qui, & diuini decreti extitit promulgator. Vnde diuersa ratio est audire Caipham persequentem, & venerari sententiam in Consistorio Sanctis.

Triadis ab eodem promulgatam, expedire pro salute generis humani, vnum mori hominem pro populo, &c. Quare non per omnia simile est, quod in decretis Rom. Pontificis promulgatur, diuino instinctu, & quod in Iudeorum Concilio factum est. Propterea non necesse est doctrinam Pontificis facti Caiphae per omnia assimilari.

17. At insulsiora profert. Quæro præterea, an quia semel prophetauit Caiphas, singula Pontificis verba totidem sint Prophetiæ? At quid præ iulo post, summum, ac præcipuum fidei nostræ caput blasphemie damnavit. Vnde colligimus, quod nunc Euangelista refert, extraordinarium fuisse, ac præpostere in exemplam trahi. Non extraordinariè, sed ex sacramento Pontificalis ordinis prophetaisse dixerunt Patres citati, & causalem satis apertam reddidit Euangelista, dicens, *Cum esset Pontifex prophetauit.* Non extraordinaria erat Sacerdotis functio. Sacerdos enim requisitus dubijs legis infallibiliter respondebat, Deut. 17. vbi dicitur, *si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse prospexeris inter sanguinem, & sanguinem, causam, & causam, lepram, & non lepram, &c. Surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad Sacerdotes Leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem, &c.* vbi nota quod in iudicio lepræ, ait S. Thom. p. 2. q. 103. ar. 2. ad 3. *Sacerdos constituebatur iudex lepræ mndatæ, non autem emundatæ, & subdit. Dicunt tamen, quod quandoque si contingeret Sacerdotem errare in iudicando, miraculosè leprosus mundabatur à Deo, virtute Diuina, non autem sacrificiorum, puto ne redderet irritum verbum Sacerdotis, ne error promulgaretur, aliorum præiudicio. Sed & Malachiæ c. 2. absolutè dicitur, *Labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt de ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.**

*Quid si
prophet
& quia
iustin
prophet
cas.*

*Institu
natur
& sup
natur
distin*

est. Taceat ergo impius, qui ex nequitia Caiphæ, lepram, & errorem vult impingere Summo Pontifici Romano, & ex Caiphæ casu cum sua synagoga, totius Ecclesiæ Catholicæ defectionem sibi, & suis asseclis fumos vendens, inaniter nititur suadere.

*Quid sit
prophetia,
& quid
instinctus
propheti-
cus.*

18. Quimuis autem prophetasse dicitur Caiphæ, tamen non sequitur, quod fuerit Propheta, sicut nec sequitur, quod Pōtifex infallibiliter à Spiritu sancto motus definiens, propterea Propheta sit, quod & aduertit Origenes apud S. Tho. cap. 11. in Ioannem lect. 7. Vnde sciendam ex eodem S. Doctore 2. 2. quæst. 173. art. 4. tunc est aliquis Propheta, cum cognoscit se moueri à Spiritu sancto ad aliquod æstimandum, vel significandum verbo, vel facto, hæc enim propriè ad prophetiam pertinet: cum autem mouetur, sed non cognoscit, non est prophetia perfectè, sed quidam instinctus propheticus. Vnde idem S. Doctor dicit, quod infimus gradus est prophetiæ, cum aliquis ex exteriori instinctu mouetur ad aliqua exterius faciendâ, sicut de Samsone dicitur, quod *irruit Spiritus Domini in eum, & sicut solent ad ardorem ignis ligna consumi, ita, & vincula quibus ligatus erat, dissipati sunt, & soluta.* ita & milites, qui diuidentes vestem Christi, non intelligebant quid significaret: similiter, & Caiphæ, quæ dixit non cognouit, ex eodem S. Thom. in argum. sed contra, & ex Patribus citatis. Et in definitionibus rerum spectantium ad religionem (ait S. Thom. loco allegato in 9. quodlib. art. 16.) Papa certificatur ex instinctu Spiritus sancti, *Qui scrutatur omnia etiam profunda Dei.*

*Instinctus
naturalis
& super-
naturalis
distinctio.*

19. Ad penetrandum verò naturam huius instinctus supernaturalis, ex instinctu naturali manuduci nos oportet. Est autem huiusmodi instinctus (ex Philoso-

pho de bona fortuna) naturalis impetus, siue impulsus factus in animam hominis, non directi aliqua humana ratione, vel prudentia ad aliquid operandum, seu oportum vel abditum aliquod consequendum, vnde nec solum impetus bene fortunatorum reducuntur in Deum vt primam causam, sed & omnes primæ intellectiue consiliationes, & volitiones, (ne deur progressus in infinitum, in intellectiombus, consilijs, & volitionibus) ad eundem reducuntur, tanquam primum eorundem principium. Eodem modo instinctus supernaturalis, est impetus, siue vis supernaturalis, quæ respicit primam causam instigantem, & inducentem mentem ad aliquid agendum, non directam humana ratione, & prudentia, licet hæc sint prærequisita (vt dicitur postea) & propterea sicut in naturalibus intellectus non est primum principium, vt primæ intellectiōnes, & volitiones insurgant, sed aliquid nobilius intellectu, ad quod se habent intellectus noster, & voluntas, velur organum motum ab isto nobiliori: ita in definitionibus fidei non est ratio, vel consilium primum principium definitionis, sed aliquid nobilius, quod est Deus, cui tanquam organum, mens, & voluntas Pontificis subiunguntur.

20. Verum quia moti ex solo instinctu, potius agi quam regi videntur, & ex doctrina S. Augustini lib. de gestis Pelagij contra aduersarios gratiæ disputantis, plus est agi quam regi, qui enim regitur aliquid agit, & à Deo regitur, vt agat, qui enim agitur aliquid agere vix intelligitur, tamen quia (vt ibidem subiungit Augustinus) tam præest voluntatibus rationis gratia Saluatoris, vt non dubitet Apostolus dicere, *Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei,* nedum regi, sed & agi dicendum est Romanos Pontifices definiendo. Regi

*Quid sit
agi, &
quid regi.*

quidem, quia aliquid agunt, supposito primo instinctu ad consiliandum, ad intelligendum. Ad volendum vero definitionem aguntur quoque, ut agant, eo modo, ut August. explicat hunc locum Apostoli de motis à Deo ad rectè operandum, quod aguntur, non ut nihil agant, sed ut cū ipso aliquid agant. Vnde duplex datur Pontificibus Roman. auxilium, vnum ex parte intellectus mentem illustrando, aliud ex parte voluntatis eam inclinando: & vtrumque comprehenditur sub nomine diuinæ inspirationis; nam (ut notat Caiet. 2. 2. q. 172. art. 2.) duplex est inspiratio, vna est ex parte obiecti, quæ ab Angelo etiam fieri potest, alia est inspiratio, quæ ab ipso vocatur *efficax* quæ est solius Dei, cuius est (aut) *efficaciter mouere voluntatem*, & mox subdit, *ea non est à Angelo, sed à Deo immediatè, non per impressionem alicuius forma in voluntatem, sed per actualem motionem interiorem, qua solus ipse creator voluntatis potest eam cum vult, & quo vult mouere, iuxta illud, sicut diuisiones aquarum cor regis in manu Domini, & quocumque voluerit vertet illud.* Hæc Caietanus.

21. Illustratur vero mens Pontificis ex propositione obiecti, quod proponit non solum ab hominibus, & consultioribus, aut ab Angelis, quorum munus est illuminare homines, & præcipuè Procere Ecclesiæ, sed, cum sit causa Dei, quæ tractatur, ab ipso Deo. Et quidam dixit, ex participatione visionis Dei, fidei Pontificis (est autem fides in intellectu) communicari intrinsecè quandam perfectionem, cuius est participatio, & vicaria, ratione cuius est indefectibilis, aliàs inquit nihil magis intrinsecum haberet fides eius, qui in fide confirmatus est, quam fides alterius, qui non est confirmatus, perseverat tamen in fide. Et hæc perfectio, subdit, est quidam modus intrinsecus ipsiusmet fi-

dei confirmatæ, non ut est fides singularis personæ, sed ut est fides capitæ, quia est fides Summi Pontificis definitis, à quo pendet fides totius Ecclesiæ, qualis est Concilij legitimè definitis aliquam veritatem: simile afferunt de gratia Christi, quæ ut est gratia capitæ, habet aliquam intrinsecam perfectionem (quam tamen nõ habet ut gratia singularis hominis) habet enim influere in alios, &c. Et si sequamur hanc dicendi viam, quod illustratio ista sit ex fidei hac perfectione intrinseca, dicendum est: quod cum ab Apostolo recensetur inter gratias gratis datas *fides in eodem spiritu*, non quidem illa, quæ est virtus theologalis, quæ est communis omnibus fidelibus, sed (ut dicit S. Thom. in 1. ad Cor. cap. 12. lectione 2.) ea, quæ est sermo fidei, prout homo potest proponere, quæ fidei sunt, vel certitudo fidei, quam quis habet excellenter, ut dicitur Matth. 15. *ô mulier magna est fides tua*; quod donum multo magis in Summo Pontifice datur sermo videlicet fidei, quem proponere debet fidelibus, cum super excellenti certitudine, cum sit confirmator fratrum. Et sicut omnibus fidelibus, ut credant, & accipiant credenda, datur unctio spiritus, unde scripsit Ioannes 1. ep. 2. *Unctio docet vos de omnibus* (nam ex August. in Ioannem c. 6. tract. 26. magisteria forinsecus fiunt, & adiutoria quædam sunt, & admonitiones, cathedram in cælo habet, qui intus docet, secundum quam instructionem ex eodem lib. de agone Christiano, fidelis decipi nõ potest, & quamuis hæreses nesciat, tamen hæreticis respondere potest, nempe ex notissima regula fidei) multo magis Pontifex unctio docetur, qui fidem tradere debet, & hæreticis respondere potest, ex instructione diuina per gratiam gratis datam super excellentis fidei, intellectus, scientiæ, vel sapientiæ, vel interpretationis. Quod

Summo Pöt.
sermo fidei
cõceditur.

In causis
fidei discernendis
ab hominibus,
ab Angelis
& ab ipso
Deo sum-
mus Pont.
illustratur

fi eos Spiritus sanctus instruit, cum respōdendum est tyrannis persecutibus Christum, dabitur, inquit, vobis in illa hora quid loquamini; multo magis dabitur sapientia tradentibus Christi mysteria, quod primum Romano Pontifici attribuitur. & scriptum est Prou. 10. *Diuinitio in labijs Regis, & in iudicio non errabit os eius*; ex tot cumulatis donis, id tribuendum Pontifici indubitanter est, vt in iudicio fidei nequaquam aberret.

22. Quod si efficacem voluntatis motionem attendamus, ille idem qui habet quocunque voluerit inclinandorum hominum cordium potestatem, & corda Regum, quæ maximè liberrima sunt, quocunque voluerit verendi, sicut diuisiones aquarum, qui cor Assueri ex ira in lenitionem (vt dicit August. 2. con. epist. Pelag. cap. 20.) occultissima, & efficacissima potestate conuertit; in consignatione depositi multo magis occultissima, & efficacissima potestate ad rectam definitionem inclinat suauiter, & fortiter scopum veritatis attingendo, vt meritò fideli non sit dubitandum, quod in consignatione depositi suppositum nunquam sit plumbum pro auro; nam vt scripsit S. Basilius epist. 69. (ad Pontificis Romani authoritatem alludens.) *Re vera namque suprema felicitate reputandum, quod perati vestre à Domino, qua adultera sunt à probato, & sincero discernere, Patrumq; fidem, sine aliquo metu predicare, datum est.*

CAPVT XVIII.

Magna sollicitudine, & diligentia curarunt Romani Pontifices controuersias definire ex sacro deposito, ostendendo, & prescribendo quid in deposito recondendum, quid abijciendum.

Sedes Apo-
stolica fidei

Ab initio nascentis Ecclesiæ id curæ fuit Romanæ Sedis, vt cum ad ean-

dem fieret prouocatio in causis fidei, per responsa Apostolica quæstiones sepiet, & terminaret, ad depositum accurrens. Sic Paulus præco veritatis, ait Theod. epistol. ad Leonem, *ad magnum Petrum cucurrit, vt ijs qui Antiochia de institutis legalibus contendeant, ab ipso afferret solutionem*, illud inferens, *multo magis hi, qui abiecti sunt, & pusilli: ad Apostolicam Sedem debent accurrere, vt Ecclesiarum vlceribus medicinam, è Petri successore accipiant.* Clemens eius successor Corinthios ad fidem instruxit depositum ostendens. Victor controuersiam Paschatis ex eodem deposito quantocyus terminare curauit. In causa lapsorum Cyprianus ad Lucium, & Cornelium Rom. Pontifices ex deposito solutionem accepit; sicut à Stephano solutionem de anabaptismo hæreticorum. Sic à Concilio Sardicensi, Nicæno, &c. Summus Pontifex interpellatus est, vt ex depositi inspectione eorum decreta confirmaret. Idem apparet in Concilijs Prouincialibus, præsertim Diaspolit. Arausic. & Milleuit, &c. quæ in causa Pelagij ad Innocentium, Zosimum, &c. scripserunt; eam laudem reportantibus Patribus, quòd antiquæ regulæ normam secuti, maiores Ecclesiæ causas ad Sedem Apostolicam retulissent. Quis omnia numeret? Sed, & cum nouas (contra prædestinationem, & gratiam præsertim) profanasque voces introduceret Petrus Abailardus, & de Trinitate loquens saperet Arium, de gratia Pelagium, de Christi persona Nestorium, tantummodo Capitula aliquot (honorem deferentes vltimo iudicio Apostolicæ Sedis) Bernardus cum aliquibus Episcopis Gallicanis, à Sanctis Patribus damnata, medicinali necessitate, impia quoque, & ipsi adiudicauerunt, ne morbus serperet. Quia vero Sedem Apostolicam, versutus ille hære-

quæstiones
re soluit ab
initio nas-
centis Ecc-
lesiæ.

hære-

hæresum nouarum fator, interpellarat, & multitudinem interim traheret post se, & populum sibi credentem, & inania & tantia Cardinales, & Clericos Curæ discipulos habuisse gloriaretur, ad accelerationem definitionis ex persona R. hemenfis Episcopi, his verbis Innocentium Papam flagranti zelo interpellauit. Oportet (ait) ad vestrum referri Apostolatam; pericula quæque & scandala emergentia in Regno Dei, ac præsertim qua de fide contingunt. Et postea. Cui enim alteri aliquando dictum est. Ego pro terogavi Petre, vt non deficiat fides tua? Ergo quod sequitur à Petri successore exigitur, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Id quidem modo necessarium. Tempus est, vt vestrum agnoscat, Pater amantissime, principatum, probeus zelum, ministerium honoretis. In eo planè Petri impletis vicem, cuius tenetis & fidem, si vestra admonitione corda in fide fluctuantia confirmetis, si vestra auctoritate coneratis fidei corruptores. Epist. 190.

Varij Pontifices varias questiones resoluerunt.

2. Necessitatem verò eiusmodi definitionis idem Sanctus ad tria capita reducens ad Cardinalem Guidonem (quæ postea Papa Cælestinus expressit, dicens. Expedi vobis, quibus potestas data est à Domino: Expedi Ecclesie Christi: Expedi illi etiam homini, vt ei silentium imponatur.

Primo decet Pontificis Maiestatem, ad quem in rebus fidei fit prouocatio, consultationibus fidelium respondere, cum ad ipsum velut Angelum Domini exercituum confugiunt, legem eius, & mandata exquirentes, sic Euaristus Papa epistola ad omnes orthodoxos tom. I. Concil. Cogitantibus nobis metum diuini iudicij (fratres charissimi) & post vitam hanc vnumquemque prout gesserit recepturum, quid veniat in querelam tacere non licuit, sed nobis, vobis loqui, necessitas imperauit, dicente Propheta. Exalta vt tuba vocem tuam. Et cui Ecclesiarum commissæ est cura, si dissimulem, audiam, Domino dicente,

reueisit mandatum Dei, vt statuatis traditiones vestras.

3. Agnouit sui muneris necessitatem Soter, qui in epistola 2. sic scripsit. Diuini præceptis, & Apostolicis monitis informamur, vt pro omnium Ecclesiarum statu impigro vigilemus affectu: Et si quid vsque reprehensionem inuenitur obnoxium, cælesti sollicitudine ab ignorantia impericia, & præsumptionis usurpatione reuocemus. Fabianus Papa ab Orientalibus consultus in negotio Chriftianis, idem fallus est, dicens. Exigit dilectio vestra Sedis Apostolica consulta, qua vobis denegare non possumus. Hoc autem, & prædecessores nostros multarum regionum Episcopi egisse liquet; & nos qui in eadem sede Domino largiente, collocati sumus, agere debere paterna charitas, & obedientie debitum compellit. Anastasius quoque cum de rebus fidei à Germaniæ, & Burgundiæ Episcopi consuleretur, in eam formam respondit. Exigit dilectio vestra vt ex auctoritate Sedis Apostolica vestris debeamus respondere consultis, & quamuis succinè hoc agere festinarem, denuò tamen ob has vel illas necessitates, quasi ad caput mittere charitatiuè non dubitetis. Idem, ab Africanis Episcopi in causa Donatistarum consultus, quod nihil dissimulandum esset in eo negotio, disertis verbis tradidit. Sic ergo loquuntur Episcopi. Recitatis literis Reuerendis. Fratris, & Consacerdotis nostri Anastasij Romana Ecclesie Episcopi, quibus nos paterna ac fraternæ sollicitudine charitatis, & sinceritate adhortatus est, vt de hæreticorum, & schismaticorum Donatistarum insidijs, & improbitatibus, quibus Africanam Ecclesiam Catholicam grauiter vexant, nullo modo dissimulemus; Gratias agimus Domino nostro, quod illi optimo, ac Sancto Antistiti suo, tam pie curam pro membris Christi, quamuis in diuersitate terrarum, sed in vna compage corporis constitutis, inspirare dignatus est.

4. In causa Nestorij Cælestino scribens Cyril-

Cyrillus, hæc in sinuauit. Digneris proinde quid hic sentias aperire, quo liquido nobis constet communicarene nos cum illo oporteat, an verò liberè eidem denunciare neminè cum eo communicare, qui eiusmodi erroneam doctrinam fouet, ac prædicat. Relicquit Cælestinus hoc ad se pertinere, vt fideles in vnit.ate fidei persistant. Subdens. Interim nostrarum partium est, vt illum (Nestorium) in præcipitio proximè adductum, vel in in ipso præcipitio, vnde eum prolabi necesse est, iam constitutum, si qua ratione poterimus à lapsu prohibeamus, ne si opem non tulerimus, ipsi ad casum impulsisse videamur. Vnde præcepit, vt respiciat, quod si in pertinacia perstiterit, ab Ecclesia eliminetur, &c. Agathoni Papæ his verbis etiam supplicatum est ex epist. ad Imperat. scripta, quæ in 6. Synodo recitata est to. 1. Concil. Porrigere dignemini clementissimam dexteram Apostolica doctrina, quam, cooperator piorum laborum vestrorum, B. Petrus Apostolus tradidit, non vt sub modio condatur, sed tuba clarius in toto orbe prædicetur. quia eius vera confessio à Patre de cælis est reuelata, &c. cuius adnitente presidio hæc Apostolica eius Ecclesia, nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deslexa est.

5. Sed quid Agatho Pontifex Imperatori Constantino Pogonato. Consideret etiam vestra tranquilla clementia, quoniam Dominus, & Saluator omnium, cuius fides est, qui fidem Petri non defecturum promisit confirmare eum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices mee exiguitatis prædecessores confidenter fecisse semper cunctis est cognitum. Quorum & pusillanimitas mea licet impar, & minima, pro suscepto tamè diuina dignatione ministerio, pedisse qua cupit existere. Væ enim erit mihi, si veritatem Domini mei, quam illi synceriter prædicarunt, prædicare neglexero.

6. Gelatius eadem obligationem agnoscit ad Anastasium Imperatorem, scribens. Dispositione enim diuini sermonis mihi iniuncta. Væ mihi est, si non euangelizauero, quod cum

Paulus vas electionis formidet, & clamet, multo magis metuendam est. si diuinitus inspiratum & paternè transmissum subtraxero.

7. Hadrianum vrgebant Irenes, & Constantinus, vt Iconomachorum impietatibus occurreret ad Synodum inuitando, vel Epistolas cum legatis ad Synodum destinando, his verbis. Debitum enim illi est hoc facere, agnoscit verò Sanctitas. V. quia scriptum est. Consolamini, consolamini populum meum Sacerdotes, dicit Dominus. Et, labia sacerdotum custodiunt scientiam, & de ore eius egredietur lex, quando Angelus Domini exercituum est. Et iterum diuinus prædicator Apostolus, qui ad Hierusalem, & in circuitu vsque Illyricum prædicauit Euangelium. sic mandauit. Pascite gregem Domini disciplina, quem acquisiuit proprio sanguine, &c.

8. Secundo, Ex parte Ecclesiæ ad tollendas dissensiones, quæ ex definitionibus potius extinguuntur, quàm quod ultra progrediantur. Id agnouerunt Patres Concilij Mileuitani aduersus versutum Pelagiū, cum confirmationem definitionis ab Innocentio postulantem. Arbitramur adiuuante misericordia Christi, qui te, & regere consulentem & orantem, exaudire dignetur, auctoritate Sanctitatis tue de sanctarum scripturarum auctoritate deprompta facilius eos, qui tam peruersa sentiunt, esse cessuros. Idque rei exitus comprobauit, nam nec Cælestius, & si subdolo animo, B. Innocentij Papæ litteris obistere non sit ausus, imò se omnia, quæ sedes illa damnaret damnaturum esse promiserit (ex August. lib. 6. cap. 7. contra Pelag.) tamen vt scripsit Prosper contra Collatorem, & in Chronic. Pelagianorum machina fractæ sunt, quando Beata mem. Innocentius nefandi erroris capita Apostolico mucrone percussit. Vix quoque post tot dissensiones de anabaptismo hæreticorum, vbi testium grauitate, verisimilitudine rationum penè Ecclesia scindebatur, à Ste-

phano Papa illud Apostolica dignum grauitate, atque constantia prolatum est. nihil esse nouandum: quod semel traditum est esse seruandum, quod (vt scripsit Dionys. Alex. apud Baron. tom. 3. annalium anno 58.) omnes Orientales Ecclesiarum, quae antea fuerunt propter errorum peruersitatem nonnulla dissensione distractae, ad concordiam redactae sunt, audi ad eundem Stephanum, Dionysij testimonium. tam scito, frater, omnes Ecclesiarum Praesides, qui vbiq; locorum sunt, summo animorum consensu conspirare, & ob hanc pacem, praeter omnium expectationem, constitutam, incredibili letitia affici Demetrianum dico Antiochia Episcopum, Theodictum Caesareae, Morabanem Aeliae, Maximum Tyri, Heliodorum Laodiceae, Helenem Tarsi, & cunctas Ciliciae Ecclesias, Firmilianum etiam, & totam Cappadociam, & c. omnes vbiq; gaudio exultant, & vno animorum consensu, ac fraternam charitate, Deo gloriam impertunt, & c.

9. Ad Nicolaum I. scripsit Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus. Ab olim & prisco tempore in exortis haeresibus, & prauariationibus, eradicatores, & interemptores, malorum zizaniorum, & tabefactorum, & penitus insatiabiliter egrotantium membrorum, multi multoties facti sunt eorum, qui sanctitatem, & summam fraternitatem tuam illic praecesserunt, successores scilicet Principis Apostolorum, & illius zelum in fide, quae secundum Christum est, imitantes, & nunc nostris temporibus beatitudo tua digne tractauit, datam tibi diuinitus potestatem. & post multa concludit propositum nostrum, & fluctum, qui hic inerat, dissipasti, & tranquillitatem Ecclesijs contulisti.

10. Amplius necessarium est, ne fideles fluctuent, nescientes quid sit amplectendum in rebus ad salutem necessarijs, si viderint errores tolerari. Hoc argumento vsus est Marianus Archimandrita ad Agapetum Papam. Non possunt (dicebat) duo contraria simul vera esse. Si haereticis facultas datur haeresis

praedicandi, istud ipsum fateri est apud ipsos veritatem esse, a nobis autem illam penitus desecisse. Si autem eam apud nos esse iure firmamus, ipsos ab ea desicere, & vt mendaciorum textores Deo, & hominibus execrabiles, esse abijciendos, dicere necesse est, cum praesertim in eo statu res modo posita essent, vt tolerare ista, & si non iubere, partique saltem ipsum Principem sub pacatissimo, & florentissimo Imperio, cum vbiq; terrori esset, etiam longe positis Barbaris, indecens esset, atque propemodum eisdem consentire, ac patrocinio ipsos fouere suo.

11. Sergius Cypri Episcopus ad Theodorum Papam scribebat. Tu prophanorum haeresum depositor existis, & princeps, & doctor orthodoxa, & immaculata fidei. Igitur ne despicias Patrum tuorum, scilicet antiquiorum Pontificum Pater fidem aestuantem, & ab aliquibus haereticis ventis violentatam, nec non perulitatem resoluere nebulam insipientium, lumine sapientiae tuae, o Sanctissime absinde blasphemias, & c.

12. Necessarium Ecclesiae, ne inimici ex discordijs nostris nobis insultent, quod agnoscens Constantinus Pogonatus Donum Papam sic sollicitabat. Acerba quaedam nouitatis inromissa sunt: aliquibus quidem ex imperitijs haec introducuntibus, aliquibus vero incongrue scrutantibus incomprehensibilia opera Dei, & quia ex quo haec moneri ceperunt, & vsque haecenus vtraque sedes inter se minime conuenerunt, vt inquirentes sibi met satisfacerent, pro veritate. Propter viles igitur inquisitiones non sit infinita contentio, ne nobis insultent Pagani, & Haeretici, neque in nobis vsquequaque locum accipiant, semina aduersary, & c.

13. Amplius ne iidem fidei hostes in suo magis errore firmentur. nam vt scripsit S. Gregorius Nazianz. oratione 46. ad Nestarium loquens de Apollinaristis, qui a quibusdam tolerari ceperant; Si illis vt pie sentientibus, & quae sentiant docere, libereque promulgare permittatur, quis non videri Ecclesiae doctrinam condemnari, perinde ac veritate ab

illorum partibus flante? neque enim fert duas de eadem re contrarias doctrinas veras esse. Quomodo igitur excelsus, & prastans animus tuus, ad tanti mali correctionem, consueta libertate non vti sustinuit?

14. Ne errores etiam ultra progrediantur: vnde Innocentius Papa ep. 12. ad Laurentium de Bonofiacis loquens, ait. Ne ulterius debacchandi habeant facultatem, &c. tuum est, frater charissime, qua praecepta sunt non segnius agere, ne plebem tibi creditam dissimulatione deperdas, & incipias Deo deperditis reddere rationem. Et ad Concil. Carthaginense ep. 31. Sanandum est celerius, ne longius execrandis animis morbus insperat, auellēdi sunt longius, & ab Ecclesia procul remouendi. Vnde Petrus Damianus, Nicolaum II. Papam instigat ad malorum morum quorundam excissionem his verbis. Tu autem Domine mi venerabilis Rex, qui Christi vice fungeris, qui Summo pastori in Apostolica Sede succedis, noli pestem hanc per ignauiam ad incrementa producere, noli conueniundo, & dissimulando grassanti luxuria frenam laxare. Quanto magis falsae doctrinae. Serpit hic morbus vt Cancer, vt vitiosa propago ad infinita porrigitur, nisi Evangelica falce, quod male pullulat. amputetur. Absit igitur, vt sanctum cor vestrum segnis Heli torpor emolliat, sed potius ad sceleris vltionem ingenuus Phineas zelus accendat.

15. Episcopus Possessor ad Hofsmidam sic dicit. Decet & expedit ad capitis recurrere medicamentum, quod agitur de sanitate membrorum. Quis enim maiorem circa subiectos sollicitudinem gerit, aut à quo magis nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab eius Sedis Praefide, cuius primus à Christo rector audivit: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam? arbitror vestram beatitudinem non latere quantum in Constantinopolitana vrbe Ecclesia labore insidijs, & ad morem veteris morbi in saniem vulnus iterum querat erumpere, quod obductum fuerat cicatrice, insanabilis post error

increscat. Si enim diu fuerint in hac impunitate versati, necesse est multos in hanc suam prauitatem mentis inducant, decipiantque innocentes, vel potius imprudentes, qui fidem Catholicam non sequuntur. Putabunt enim eos recte sentire, quos adhuc viderint in Ecclesia perdurare. Separatur ergo à sano corpore vulnus insanum, remotoque morbi seuiantis afflatu, cautius que sume syncera perdurent, & grex purior ab hac mali peccoris contagione purgetur.

16. Marianus Praesbyter, & alij Orientales ad Agapetum Papam scripserunt de quibusdam errantibus. Isti enim pascunt non oues, sed seipfos, & iudicium abominantes, & omnia recte peruertentes ad nihilum posuerunt insidias que sunt contra Ecclesiam, & blasphemiam contra Sanctos Patres, quam defendentes Beatissime, suscipite nostram supplicationem, & potestatem vobis à Deo datam in ipsos mouentes, purgate Dei Ecclesiam, & à lupis libertate, immittentes ipsis non pastorem, sed disciplinatum virgam vestram.

17. Ad solationem fidelium, vt de veritate inuenta gaudeant & exultent. Sic Hadriani II. PP. rescriptum, voluit in suis Canonibus Lateranensis Synodus retineri. Dignum est, & à ratione non discordat, quod ea que inter se dubietatis scrupulum videntur continere ad Apostolica Sedis iudicium referantur, vt inde Christi fideles in dubijs certitudinem se gaudeant inuenire, vnde noscuntur magisterium fidei suscipere. Et S. Anastas. ob infestinationes Arianorum ad Felicem Secundum recurrens, sic reuerenter eum allocutus. Praesatam Apostolicam, & summam experiuimus, iuxta Canonum decreta, sedem, vt inde auxilium capiamus, vnde praedecessores nostri ordinationes, & dogmata, atque subleuationes ceperunt. Ad eam quoque quasi ad matrem recurrimus, vt eius vberibus nutriamur, quoniam non potest mater obliuisci infantem suum, sic & vos nolite obliuisci nos vobis commissos.

18. Præterea vt verum à falso discernatur,

& pij ab impijs, nam (vt scripsit S. Epiphanius) heresi 27. contra Carpocratianos Indiderunt sibi ipsis cognomen Christianorum, ad hoc, vt gentes per ipsas offendantur, & S. Ecclesia Dei utilitatem, & veram prädicationem propter illorum nefaria facta, & incomparabilem improbitatem auersantur, & vt gentes ipsorum assiduo nefaria opera considerantes, putant etiam Sanctas Dei Ecclesias tales esse, & auertant, velut dixi, aures à Dei, ac veritatis doctrina, vel vbi vident saltem aliquos similiter blasphemias proferre, & hac de causa plures ex gentibus vbi cunq; viderint tales, ne accedunt quidem ad nos ob communionem accipiende doctrina, aut audiendi verbi diuini, & neque aures admouent improbis, scelestorum illorum factis consferuati, &c.

19. Hinc Basilius ad Athanasium scribens exhortatur eundem vt ad Pontificem scribat pro hæreticis compescendis, & damnandis. Visum est mihi consentaneum vt scribatur Episcopo Roma, vt qua hic geruntur, consideret, detque consilium, &c. & mox infra. Itaque ne occasionem habeant, qui occasionem quarunt ex eo, quod Sancti. Tue coniunguntur, qui fide sani sunt, manifestandi sunt omnibus, qui ad veram fidem claudicant, vt & post hoc cognoscamus consentientes, & non perinde atque in nocturna pugna inter amicos, & inimicos sine discrimine versetur. Vnde eandem ratione scripserunt diuersorum Conciliorum Africani Episcopi ad Theodorum Papam dicentes. In honorem Beatissimi Petri, Patrum decreta [Põifici] omnem decreuere reuerentiã, in Dei rebus, que omnino, & sollicitè debent, maxime vero, iusteque ab ipso Presulum examinari vertice Apostolico, cuius vetusta sollicitudo est, sam mala damnare, quam probare laudanda, cuius iudicij decretiui censoriam virgam agnoscens Victor Carthaginensis contra Monothelitas ad eundem Theodorum hæc quoque scripsit. *Vestrũ est, frater sanctissime, Canonica discretione, sollicitè con-*

trarijs Catholica fidei obuiare. Et eo magis acceleranda tunc est definitio, quando sub specie boni impietas grassare conatur, & tunc opus est, vt verum à falso discernatur. Vnde Greg. Nazianz. de fide, quem imitatus est S. Ambros. 1. lib. de fide c. 1. cõt. Ari. Multas, ait, quidem, & graues hæreses nouimus à pluribus ebullire, & veneni vice ad intimum pectus cancri sui virus infundere. Sed vinci, vel facile possunt, vel facile vitari, quarum prima propositione omne consilium pectoris proditur: at vero hi quibus multa nobiscum paria sunt, facile possunt innoxias mentes, & soli Deo debitas fraudulentæ societate porcutere, dum malorum suorum virus per bona nostra defendunt. Nihil enim periculosius hu hæreticis esse potest, qui cum integrè per omnia decurrant, vno tamen verbo ac si veneni gutta, veram illam, ac simplicem fidem Dominicam & exinde Apostolica traditionis inficiunt. Vnde vehemèter vobis cauendum est, ne se vel sensibus, vel auribus nostris huiusmodi aliquid latèter insinuet. Quia nihil tale cogit in mortem, quam sub obtentu fidei, integritatem eiusdem fidei violare, vt enim gypsum aqua permixtum lactis colorem mentitur, ita hic per verisimilem confessionem, traditio inimica suggeritur. Qua de re non similitudo confessionis, sed sensus mentis est ponderandus, quia confessio ipsa firmatur. Aurea verba, diligenter memoriæ mandanda.

20. Etiam definitiones ea ratione accelerandæ, quia difficilias postea euellitur, quod radicitus diuturnitate temporis cõfirmatum est. vnde Iustinianus Imperator postulans definitionem fidei, hanc rationem assignat. *Quoniam nec difficilia sunt, que ceciderunt in ambiguitatem, nec expedit diutius causam vite protrahi sempiternæ, ne dilatis temporibus aliquid nascatur incertius.*

21. Tertio ex parte mouentium quæstiones, & litigia, expedit definitio, tunc magis quando quæstiones nõ tam ab hæreticis ab Ecclesiæ corpore separatis, quam

Aliquando definitiones sunt acceleranda.

ab in-

ab intus latentibus mouentur & sub specie pietatis, vel personarum grauitate, & existimatione recta docere existimantur. Tales erant multi tempore Basilij, de quibus epist. 74. ait, quod heresis manifestè ab Ecclesia corpore diuisa, proprio immoratur errori, parumque nos ludit: propterea quod illius impietas omnibus nota est: qui verò ouinam pellem induti mansuetudinem, ac placiditatem externè quidem simulant, internè verò gregè Christi crudeliter lacezant. & hoc nomine, quod ex nostro gremio progrediuntur simplices facile laudant, ij sunt perniciosi illi, & qui nō ita facile caueri possunt, quos per vestram diligentiam, omnibus Ecclesijs Orientis publicari, & manifestari petimus. Tales quoque erant quidam Præbyteri Gallicani, qui contra doctrinam S. Augustini in materia prædestinationis, & gratiæ errores prædicabant, teste S. Prospero lib. 1. contra Collatorem initio. Quorum, dicebat, intus interstrepens domestica malignitas, non minus spernenda esset, quam foris loquens heretica loquacitas, nisi erectis extra ouile Dominicum lupis, sub nomine ouium suffragarentur, essentque huiusmodi, vt nec ordo eorum in Ecclesia, neque ingenia despicienda videantur. Si quidem habentes speciem pietatis in studio, cuius virtutem diffidentur in sensu, trahunt ad se multos ineruditos, & non habentia spirituum discretionis corda conturbant, atque in eum statum deducere causam Ecclesia moluntur, vt dum nostros affirmant non veraciter pro gratia locutos, mimicos gratiæ persuaideant iniuste esse damnatos, & concludit pro acceleratione definitionis. Non ergo negligendum est hoc malum, quod ab occultis, prauisque semibibus augetur quotidie, & ab ortu suo, longiusque distenditur. (quod pertinet ad rationem mox superius tactam) sed studendum esse in quorum Dominus adiuuat, vt fallacium calumniatorū hypocrisis detegatur, qui ex iniuria magnitudine, quam in vno cunctis, & præcipuè Apostolica Sedis Pontificibus intulerunt, ab indo-

ctis, & parum cautis excellentioris scientia iudicantur, & misero peruersoque successu, facilem mendacio consensum eliciunt, quia reuerentiam sibi presumptione pepererunt. Idem S. Prosper in fine ait, quod, eorundem, dum adhuc non sunt à fraterna societate diuisi toleranda magis est intentio, quam desperanda correctio, donec Dominus per Ecclesia Principes, & legitimos iudiciorum suorum ministros, hæc, quæ per paucorum superbiam, & quorundam imperitiam sunt turbata componat, & per hanc quam operabat definitionem componendas controuersias sperabat, dicens. lib. contra Collatorem, confidimus Domini protectione præstandum, vt quod operatus est in Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Celestino, operetur & in Xisto, & in custodia Domini gregis hæc sit pars gloria huic reservata Pastori, & sicut illi lupos abiecere manifestos, ita hic depellat occultos. Hæc S. Prosper versus finem.

22. Horrida quoque Pontifex ad accelerationem definitionis magis accensus est propter quosdam Monachos Scythas, qui Trislagio addere ausi sunt, sub specie pietatis, nempe, qui crucifixus es pro nobis, quorum vtriciem his verbis depinxit, quod eorum vna pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere. Contemptores auctoritatum veterum, nouarum cupidi questionum, solum putantes scientia rectam viam quamlibet concepta facilitate sententiam, eiusque tumoris elati, vt ad arbitrium suum vtriusque ovis putent inclinandum esse iudicium: nec in numero fidelium deputantes sequaces traditionis paternæ, si sua viderint cedere velle sententiæ: docti crimina serere, obrectationum, venena componere. integrum Ecclesia corpus odisse, seditiones instruere, inuidiam concitare, & pro obedientia, quæ in Cænobijs Principatum regularis obtinet disciplina, obstinationem pertinacis amare superbia. Ita in Monachos illos. Hæc autem ad Iustinum Imperatorem Papa scribebat. Cauenda est subtilium magna circum-

spectione calliditas, qui ingerunt difficilia, dum nituntur labefactare composita. Vnde ex definitionibus Ecclesiasticis frænum imponendum docet, vt nihil amplius quamlibet curiosus scrutator inquirat, aut opere, aut institutione perfectus. Nisi fortè maluerit quispiam dubitare, quam credere, certare quam nosse, sequi dubia, quam seruare decreta. Hæc Iustino Pontifex scripsit.

23. Eodem motiuo insigniti Archimandritæ, & Monachi ad Agapetum scripserunt pro acceleratione definitionis contra hæreticos. Quoniam igitur ex hac causa in multas domos eorum, qui in excellentia sunt, intrant, & indecentia faciunt, captiuas artes mulierculas quasdam peccati oneratas, qua varijs dicuntur desiderijs, & semper addiscunt, & nunquam ad cognitionem veritatis venire possunt; rerum etiam in ipsis proprijs domibus, & suburbijis altaria, & baptisteria erigunt in oppositum veri altaris, & sancti fontis, & omnia simul contempserunt propter attributum eis patrociniū ab his, qui in domo Domini, & aliquo modo potentes sunt: Nolite pati Beatissime, non vt solita fiducia ad refranandum tantum malum, sed sicut prius contra Antimum insurrexistis, & lupum, qui conabatur per pellem ouis, etiam transcendere ostium Ecclesiasticorum ordinum, sanctionum, & canonum, & qui latrocinanter mandram ouium transcederat, pelle nudastis, & ipsummet demonstrastis, & procul à mandra expulstis. (vt inquit diuinus Gregor.) studio reliquo suo circa Ecclesias, sit tale malum in destructionem sacre fidei per ipsorum fiduciam proualebit, & permittantur adhuc isti ad corruptionem Ecclesia nidificare in domibus Dominorum, & in proprijs, & iniqua in ipsis facere. Hæc quidem dumtaxat portamus, licet incredibilia, & à diuis doloribus incuruati, spem habentes ad clementissimum Deum, qui in tempore opportuno vestrum aduentum nobis ostendit. Quod sicut Petrum, magnum Apostolorum Principem, his qui erant Roma in depositionem Simonis Sa-

maritani misit, sic & vos misit in depositionem Seueri, Petri, & Ioannis, & eorum qui similia eis sapiunt, & qui omnigenis honoribus circumfouentur ad inhonorationem Dei, blasphemiasque, ac hæreses, dabit vobis potestatem, cooptulante vobis pijsimo, & à Deo custodito Imperatore nostro, istos expellere, de omni Ecclesia, tanquam insidiatores, & violatores non solum sanctissimarum Ecclesiarum, sed & Politicæ ipsius. Nam cum hos ad suam malitiam conuenientia organa insidiator boni diabolus inuenisset, totum orbem terrarum commotum fecit, & SS. sanguine terram contaminauit, & Ciuitates inugulationibus, & tumultibus turbauit. Vide etiam quomodo POLITICÆ conducat quæstionum fidei terminatio.

24. Accedit quod (vt scripsit Epiph. hæc. 64. ex Methodio de Origenistis) cum sint interdum eloquentia præditi, insipientium corda inescare possunt, nisi illis occurratur. Nihil in ipsis sanum est, ac firmum, sed imaginatio solum decore verborum ad stupefaciendum auditores, & persuasione instructa, non veritatis, neque vtilitatis gratia, sed vt coram presentibus orationem sapientem ostendent. Hinc itaque orationes aliquando verisimiles ad pulchritudinem, & voluptatem variegata præstantiores putantur his, qua ad sinceram veritatem expensa sunt, dum illarum DD. neque ad bonitatem, ac pietatem contendunt, sed ad hoc, vt placeant, & successum habeant, quem admodum Sophista, qui mercedem ex orationibus exigunt, sapientie laudibus vili pretio coempti, & lequitur. Amiquitus igitur valde pauci expositores erant, cum hi qui tunc erant conarentur, non delectare, sed iuuare presentes. Ex quo autem deinceps ad leuitatem res deuenit, vt omnibus liceat interpretari scripturas, & omnes ad faciendum quidem bonum hebetati sint, opinione referti, circa ratiocinandum vero profectum fecerunt iactantes se, velut qui omnia cognoscere possint, doceri quidem sibi opus esse, confiteri erubescentes, contendere verò potius, ac prosilire velut

Doctores assueti, Et postea. Sunt hi qui verborum prætextibus tragico more conati sunt, velut mulieres, que forinsecus de industria ad fraudem ornantur, nisi quis cautè, & sobriè fidem respiciat in his, que adhuc sunt iuniores. Quare cauendum est, vt talem sermonem in cor admittamus, antequam exactè consideremus, præoccupat enim sepe impostores veros Doctores. Quemadmodum etiam Syrenes vocis incunditate, odium erga homines procul occultant, & fugientes ipsas alliciunt. Et aliud simile affert. Quod sunt veluti pictores, nam & hi nauium structores, & nauigia imitati, conantur fabricare naues, & gubernare nescientes, quare opere pretiū est, quod deridentes colores, persuadeamus pueris eiusmodi pictores admiratibus, quod neq. nauis, est nauis, neque gubernator, sed paries forinsecus ad delectationē coloribus ac picturis exornatus, & quod imitatores simulachri nauis ac gubernatoris sunt tales, qui à coloribus, & non naui hac expresserunt, &c. Verba enim diuinitus inspiratarum scripturarum, quibus hi gloriam suam ad fraudem colorantes depingunt, iustitiam ac veritatem contumaciter nominantes, & iustitiam omnino non scientes, si quis auferat, quantum ipsos talibus nominibus denudatos, subannandos esse putas? Ergo ne Ecclesiæ Catholicæ Nouatores illudant, detegendi sunt per Ecclesiasticas definitiones, vt hucusque semper factum est, atque seruatum.

Definitio-
nes ali-
quādo im-
pij retar-
dant, vt in
tenebris
delitescāt.

25. Hinc est, quod ne denudentur, & turpitudine ostendatur, & constituantur iuxta diem natiuitatis suæ, veritatem Dei in iniustitia detinentes, definitiones semper retardari procurarunt impij, & rebelles, cupientes in tenebris delitescere, & non ad lucem properare, ne eorum opera arguerentur. Sed rectè Ambros. lib. 1. de Abrah. cap. 2. Latere criminose conscientia est, qui enim malè agit, iuxta Saluatorem, odit lucem, vt non arguantur opera eius. Et vt idem dicit. Semper perfidia nox est, qui lucem Christi nebula obducere, & quantum in ipsis est, fuscare conan-

tur. & Hier. ad Ctesiphonem. Sola heresis est, que publicè erubescit loqui, & aduersus Pelagianos edifferens, contra eos tale dilemma elaborauit. Aut bona sunt que docent, aut mala. Si mala quid occulto miseris iugulatis errore? Si bona, cur non proferenda in lucem? Si vera sunt, cur refugiunt iudicium?

26. Ad definitiones autem eius retardandas, varij varios prætextus commenti sunt. Quidam definitiones retardabant, vel eorundem publicationem, quia politicis rationibus seditiones & schismata fore suadebant. Hi fuerunt Eutychniani, qui Basiliicum, & Marcum Imperatores urgebant, ne definitiones Chalcedonensis Synodi publicarentur, his verbis. Nolite alia decreta contra literas vestras generatim scriptas decernere, pro certo persuasi, mundum, si id feceritis, seditionibus euersum iri, & mala à Concilio Chalcedonensi orta, ob que quidem infinitæ cedes factæ, sanguisque orthodoxorum iniuste, & inique susus est, exigua admodum videri. Quæ suasio Basiliicum attraxit, vt litteris datis hæresim Eutychnianorum foueret. Verum postea contrarias litteras, ad depositū oculos dirigens, scripsit. Apostolicā, & orthodoxam fidem ab initio in Ecclesijs conseruatam, & ad nostrum vsque imperium, & nobis iam regnantibus custoditam, & in perpetuo custodiendam, in qua baptizati sumus, & credimus solam integram, firmamque retinendam, retentamque in omnibus Apostolicis orthodoxorum Ecclesijs, perpetuo continuandam decernimus, nullamq. præterea querendam esse. Et Gelasius Papa ad Anastasium Imperatorem apud Baron. ann. 494. n. 6. Nunquid nam, cū ab aliquibus infestata religio est, quantacunque potuit nouitate superari? & non magis hoc inuicta permansit, quo existimata est posse succumbere? Desinant ergo, quaso te temporibus tuis, quidam per occasionem turbationis Ecclesiastica, precipitanter ambire, que non licet, &c.

Varij præ-
textibus,
definitio-
nes impij
retardare
procurant.

27. Nō turbat Ecclesiastica definitio, sed hære-

Definitio
non turbat
Ecclesiam.

hæresis potius, vnde tanto magis, ne turbationes orientur, obuianda: Conquerbatur quondam Theodosius Ephelinus hæreticus Iconomachus cum Stephano Cœnobita, quod ab eo in numero hæreticorum fuisset repositus, ac proinde afferebat Ecclesiam cõturbatam. Quoniam tandem modo (dicebat) homo Dei animum induxisti, nos omnes in hæreticorum numero reponere: teque supra Imperatorem, supra Patriarchas, supra Episcopos, ac ceteros Christianos sapere iudicasti: an nos omnes id molimur, vt nostrarum ipsimet animarum iacturam faciamus? cur omnem Ecclesiam conturbasti? Quid verò Stephanus? Aduerte quid de Elia Propheta Scriptura prodiderit, nimirum quemadmodũ ab Achab dixerit. Non conturbo Israel, inquit, sed tu, & domus Patris tui. Neque enim ego sum qui conturbo, verum hi qui contempta, veterum Patrum eruditione, nouum quidem dogma in Ecclesiam inuexerunt. Nam si quicquid antiquitate præstat, veneratione dignum est (vt Basiliius dixit) recentia vtique hæc & adscititia vehemeter absurda, atq; imbecilla sunt, vt qua perspicue adulterum Ecclesia Catholica factus facti sint, ac proinde nõ in tempestiue Propheticum illud mihi dicere, in mentem venit, Reges terra, & Principes cum mercenarijs pastoribus, ac Regis proditoribus conuenerunt in vnum, aduersus Christi Oeconomiam inania meditati sunt.

Sedes Apo-
stolica seu
apostolicas
rationes
despicit.

28. Sed in hoc emicuit Apostolicæ sedis fortitudo, quod pseudopoliticas rationes despiciens, potestatem ipsi traditam, & diuinam protectionem agnoscens, à munere suo non deuiuit. Vnde S. Chrysostr. ep. ad Innocentium sic eum laudat, quod in Dei causis, nec cultum potentum, nec minas, & huiusmodi formidauerit. Animi oculis videmus vestram illam fortitudinem, & syncceram affectionem, constantiamque non mutabilem, & quod vos consolari nos plurimum, & perpetuo cupiatis, quanto enim fluctus extolluntur sublimius, & plures latent scopuli, ve-

mentioresque sunt venti, & tempestates, tanto, & vigilantia vestra augetur. Neque vos tanta prolixitas, neque tantum temporis interuallum, neque causarum difficultates segiores reddidit: sed perseueranter imitamini optimos gubernatores, qui tunc maxime vigiles sunt, quando eleuati fluctus, & mare intumescere, & multas aquas in nauim inundare, grauissimamque interdiu nauem ingruere videntur.

29. Verum illam, & securam regulam à Gregorio & Beda traditam, nedum in praxi Pontifices seruarunt, sed & in lib. 5. Decretalium 3. n. 41. Vtilius scandalum nasci permittitur, quam quod veritas relinquatur.

Quæ vnquam hæresis potentium fauori innixa orbem non perturbauit vnum ex multis exemplū profero. Ex Ariana perfidia, per quam nedum affinitates, cognationes (vt scribit Lerineas, cap. 6.) verum etiam vrbes, populi, Prouinciæ, nationes, & vniuersum postremo Rom. Imperium funditus concussum est, emotum est, an propterea definitio contra Arium dissimulata? certè vt scribit idem Sanctus. Sacros Antistites à defensione fidei maiorum, nulla vis depulit, non mina, non blandimenta, non vita, non mors, non palatium, non satellites, non Imperator, non Imperium, non homines, non demones, quos pro religiosa vetustatis tenacitate, tanto munere Dominus dignos iudicauit, vt per eos prostratas repararet Ecclesias, extinctos spirituales populos viuificaret, delectas Sacerdotum coronas reponeret, nefarias illas nouella impietatis non litteras, sed lituras in infuso cælitus Episcopis fidelium lachrymarum fonte deleteret, vniuersum postremo iam penè mundum, seu a repentina herefeseos tempestate percussum, ad antiquam fidem à nouella perfidia, ad antiquam sanitatem à nouitatis vesania, ad antiquam lucẽ, à nouitatis cecitate renouaret. Vnde tantũ abest vt scãdala creuerint, quod celesterrimè ex definitione Nicæna fuerint depressi. Quod agnoscens Const. Imperator, in 6. Synodo

Quantum
definitio-
nes pr. sint
comproba-
tur.

Alius
textus
definitio-
nes reu-
dantur

eam reddit rationem accelerationis definitionis fidei à Sacerdotibus summis, quia Imperij pax, ex fidei caularum terminatione manabat. In pace namque fidei compactam à Christo dilectam rempublicam confidimus. Hæc ille. Licet ergo in Regno Italico surrexerit alter Achib (dicebat Iuuo Carnotēsis epist. 18. ad Hugonem creatum legatum à Papa Urbano, diffidentem tamen non posse rumoribus Italicis subueniri) vel in alio Regno heresis nouella oriatur presumptio, in Gallia autem, vel Germania altera Sezabel quærens altaria suffodere, & Prophetas occidere, non est tamen dicendum Elia, relictus sum solus, & querunt animam meam, ne diuinum dicat ei responsum: reliqui mihi septem millia virorum, qui non curuauerunt genua sua ante Baal. Licet ad placitum Herodis, saltet Herodias, petat caput Ioannis, concedat Herodes, dicat tamen Ioannes, non licet tibi vxorem tuam exordinate relinquere, & contribulis tui conisgem, vel pellicem in coniugium habere. Licet Balaam, doceat Balac edere, & fornicari, Phinees tamen non parcat Israeli, cum Madianitis fornicanti. Licet ad persuasionem Simonis Nero Petrum liget, incarceret, non minus tamen Petrus Simoni dicat, Pecunia tua tecum sit in perditione. Quantum enim studiosius peruersorum temeritas, & audacia rectitudinis statum labefactare conatur, eò vehementius est eorum improbitati resistendum, & religioni Christianæ consulendum, & lamentabilis Ecclesie ruinis obuiandum. Non hæc, lubdit Iuuo, quasi ignorant scribo, sed persuasum esse vellem tuæ paternitati, vt iterum manum ad aratrum mitteres, & de agro Domini spinas quoque posses euellere, & semina quæque messem laturo superseminare non differres.

Alius prætexus, quo definitiones retardantur.

30. Alij definitiones retardarunt, quod se Catholicos esse mentiebantur, & pro pietate bellum suscipere, per omnia exactèque defendere. Sic scribit Basilus epist. 74. tam ad defensionem mutui belli, & disidiij

excogitatus est, quibusdam hic prætextus, vt simulent se orthodoxiam vlcisci, & quò proprius contegant inimicitias, pietatis se gratia hostes nobis factos videri volunt. Alij verò quò caueant ne de erroribus, & commeatibus hæc turpissimis argui possint, plebem ad mutuum contentionem instigant, vasanamque reddant, & publicis postea malis sua ipsorum delicta obsecrent. Quocirca, & inconciliabile est hoc bellum propter quòd, qui male egerunt; veram pacem suspectam habent, ac metuunt, vt qua turpitudinis ipsorum abscondita in lucem productura sit. Interea rident nos infideles, nutant qui modica sunt fidei, fides ipsa in ambiguum vocatur, ignorantia offunditur mentibus, propterea quòd formam ac speciem veritatis prætexunt, qui sermonem veritatis adulterant. Silent enim pie docentium ora, resoluta est quæuis blasphemata lingua, & c. vnde propter hæc componenda ep. 52. ad Episcopum Romanum scribendum, vt hæc omnia componeret, Episcopis ad quos scribebat, persuasit.

31. Interpellatus quoque est Zosimus à Cælestio, ne ab Apostolica Sede doctrina eius damnaretur, qui taliter librum suæ doctrinæ hæreticæ concinnarat, vt orthodoxè sentire videretur, adiungens: Si forte, vt hominibus qui spiam ignorantia error obrepserit, vestra sententia corrigatur. Vnde factum est, vt lenius egerit, vt ait August. 2. con. epistolæ Pelag. c. 3. quam seuerior postulabat Ecclesie disciplina. Sed non reprehendendus, Zosimus, quia Cælestium audiri postulantem, eius iudicio resistentem, Apostolicæ censuræ sua dicta subijcientem, ad audientiam recta ratione admisit, qui etiam lauuiter incedendum existimabat, vnde librum confessionis probauit, & damnationem inculpabiliter distulit; nam, vt dicit August. Libellus Cælestij Catholici dictus est, quia catholice mentis est, si qua forte aliter sapit, quàm veritas exigit, non ea certissime definire, sed detecta, & demonstrata respicere: &

breuius, ex eodem, voluntas emendationis, nempe Cœlestij, non falsitas dogmatis approbata est, & vt dicit inferius: Quicquid interea lenius actum est cum Cœlestio, seruata dumtaxat antiquissima, & robustissima fidei firmitate, correctionis fuit clementissima suasio, non approbatio exitiosissima prauitatis, Illo autem hæretico detecto, repetita sententia Innocentij, à Zosimo damnatus est, & quod ab eodem sacerdote postea Cœlestius, & Pelagius repetita auctoritate damnati sunt, paululum intermissa, iam necessariò preferenda ratio seueritatis fuit, non prauaricatio prius cognita, vel noua cognitio veritatis.

Aliis prauaricatio eludendi definitiones.

32. Alij verò definitionem Ecclesiasticam eludebant, quòd dicerent, quæstiones controuersas ad fidem non pertinere, vt deprehensi non criminaliter, sed ciuilitè errasse viderentur. Sic Pelagiani cum vigerentur, ex August. 2. con. duas ep. Pelag. lib. 3. cap. 10. quæstiones de gratia, & libero arbitrio ad fidem pertinere non putabant, contra quos August. lib. 2. c. 23. ostendit alias esse quæstiones, quæ fidem concernunt, alias in quibus salua pace, Catholici tractatores inter se dissentire possunt: quam partitionem S. Greg. Niss. agnouit lib. de vita Moyse. Et Hæretici recentiores eo prætextu definitiones Ecclesiasticas traducunt, quid non respiciant (aiunt) fundamentales (quos dicunt) articulos, sed adiaphoros, qui citra salutis dispendium credi, vel non credi possunt. Vnde M. Antonius de Dominis in suo consilio p. 29. sic scripsit. *Paratus sum communicare cum omnibus, quæmòdiu in essentialibus nostræ fidei articulis, & Symbolis antiqua Christi Ecclesie conuenimus: si tamen novos articulos, siue sacra scriptura aperte contrarios, siue à Symbolis prædictis alienos, simul omnes detestemur.* Vasta certè, & vaga hæreticorum professio, quæ hac via cunctas sectas ferè amplectitur, paucas excludit.

33. Distulit quondam definitionem Victor de die Paschatis celebrando proximè post 14. Lunam Martij Irenæo adhortante Victorem, ne tot Ecclesias Asiaticas, cum quibus prædecessores eius communicaauerant, à Christi corpore separaret; prudentia ergo summa fuit (sicut præcessorum) Victoris non definire, sed tolerare, fortè ne si zizania euulsa essent, eradicarentur simul, & triticum; vel fortè quia, vt dicit Bellarm. de obseruatione quæstio erat, non dogma, quod colligitur ex Eusebio 5. Hist. c. 24. dicente, quòd, Irenæus Victorè, ne tam multas Ecclesias omnino propter traditionis, ex antiqua consuetudine, inter illas vsurpata: obseruationem, à corpore conuersæ Christi Ecclesie penitus amputet, cum pleraque alia, tum ista apposita, & conuenienter admonet. Verum cum ex Blasij dogmate, diuersitas obseruationis Iudaico more, secum etiam afferret hæresim Iudaicam, maturè illi occurrendum duxit Victor definiendo contra Quartadecimanos, cuius decretum Nicæni Patres secuti sunt, ex Euseb. 3. de vita Constantini c. 17. & hæretici deinceps habitus ex Epiph. hæres. 50.

Aliquândo prudenter aliqua tolerantur.

Aliis prauaricatio eludendi definitiones.

34. Euulgarant quoque Romæ Origenistæ libros Periarchon Origenis (vt scribit Hieronymus ep. 18.) vt Sacerdotes quoque, ac nonnullos Monachorum, maximè seculi homines in assensum sui traheret, ac simplicitatè illuderet Episcopi, nempe Siricij, qui de suo ingenio ceteros existimabat. Vnde à Ruffini datione abstinuit. Sed excusandus etiam Siricius, ait Baronius anno 397. nu. 22. Ruffinus enim versionem Periarchon suam esse negabat, tum quia Origenistæ se Catholicos esse mentiebatur: vnde ex simplicitate, & innocentia sua tales esse existimans gladio mucronis non se accinxit, ad eos de corpore separandos. Verum idem animalium conditor aduertit, quam citius Siricium è viuis excessisse, & successisse Anastasium, magnum Origenistarum oppugnatorem.

gnatorem, & subdit dignam tanto Cardinali obseruationem. Sape quidem atque pauendis est demonstratum exemplis, ut Pontifices illi, qui causam fidei paulo seignius tractauerunt, ac remissius certauerunt, à Christo primario omnium pastore, quam celeriter ex hac vita subducti, adeo ut manifeste fuerit declaratum, summo, iugique studio specialique diligentia semper inuulgasse super Romanam Ecclesiam Diuinam providentiam, ne qua vel leuissimam suspitionem hæreticæ suspitionis aspergatur.

Abus praecellus retardandi definitiones.

35. Sed eo etiam nomine alij definitiones Ecclesiasticas retardare contendebant, quod dicerent Ecclesiam non se introumittere debere de subtilioribus, & difficilioribus quæstionibus, quæ magis videntur ex ingeniorum contentione exoriri, quam ex studio veritatis. Sed hæc fuit Arianorum quærela, quam Imperator Constantino suggesterunt, sicut enim Imperator Constantinus apud Euf. lib. 2. de vita Constant. vbi Arius in Alexandrum insurrexisset, vtrique litteras destinavit, inter cætera, dicens, quod tales quæstiones, quales nulla lex canonice Ecclesiasticæ necessario prescribit sed manus dissoluti otij certatio proponit licet ad exercendi ingenij acumen instituatur, tamen interiore mentis cogitatione continere debemus, & neque in publicos populi conuentus temere efferre, neque vulgi auribus inconsulto concredere. Quotus quisque enim, qui rerum tam grauium, tantæque obscuritate inuolutarum vim, vel satis accurate peruidere, vel pro dignitate explicare valeat? Et Cælestius eiusque aulecæ Zosimum Papam à definiendo retardare putabant hac eadem suggestionem. Vnde Zosimus ad Episcopos Africanos sic scripsit apud Baron. anno 417. num. 22. Ipsum quoque sane Cælestium, & quoscunque, qui eo tempore regionibus aderat Sacerdotes admonui, has tendiculas quæstionum, & inepta certamina, qua non adificiant, sed magis de-

struunt, ex illa curiositatis contagione profluere, dum vnusquisque ingenio suo, & intemperanti eloquentia supra scripta abutitur, cum in hoc etiam magnorum virorum nonnunquam cum ipsis authoribus scripta periclitantur; post, per multam temporis miseriam interpretatus arbitrio. Et postea. Commoneo, & iam ingenia vestra sanctarum omnium scripturarum, qua secundum traditionem Patrum, & maiorum præcepta sunt, præscriptis obseruationibus custodire. Hæc ille, antequam venenum detegeretur, & technæ aduersariorum patefierent. Sed vbi compertum est eas quæstiones quamuis difficiles ad fidem Catholicam pertinere, illico hæresis damnata, fides Catholica asserta.

36. Cæterum præclare Andradius lib. 2. de script. & tradit. pag. 179. & 180. dicit, quod res abstrusæ, & ad fidem impertinentes non definiuntur, nec definiti patietur Spiritus sanctus. V. G. an materia cœli differat à materia inferiorum, nec (ait) ad hoc dari Spiritum sanctum, ut definiat tales quæstiones naturales curiosas, fidem non tangentes. Claves enim ait, hoc est, summam, Ecclesiæ iurisdictionem Romanis Pontificibus tributam esse à Christo, inquit S. Thomas propter bonum fidei, & pacis Ecclesiæ. Subdit. Hoc Pontificum dignitatem non solum deijcit, sed etiam amplificat, eo namque illorum mihi dignitas sanctior, & angustior esse videtur, quo fuerit Ecclesiæ rationibus, atque necessitatibus magis alligata; neque enim potest illud non esse diuinum, & sacrosanctum, quod ad Ecclesiæ suæ splendorem, & dignitatem tuendam Christus Iesus comparauit. Spiritus S. vero Ecclesiæ moderator, non est curiositatis institutor, sed necessitatis; non temeritatis fautor, sed pietatis. Et concludit, censeo, inquit, in quæstionibus pacanda tamen, & instituenda Ecclesiæ accommodatis, errare illos, ac falli, nunquam posse [admittens in impertinentibus posse] sed postea subdit, Quod si quisquæ fieri posse neget, ve

Quæstiones abstrusæ ad fidem impertinentes non definiuntur.

Pontifex, qui errare definiendo nequit, ea in animinum inducat sacris mysterijs adiungere, quae minime sunt Ecclesiarationibus necessaria, sed eodem censeat afflatu ab inanibus definitionibus retardari, quod ab recte definiendo inducitur, minime tunc moror, dummodo ea tamen censeamus, à Romanis Pontificibus atque Concilijs definiiri posse, quae Christi sunt Ecclesiae aliqua ex parte necessaria, sitque eo augustior, sacrosancti illius iudicij maiestas, quod grauioribus se causis ad sententiam pronuntiandam adiunxerit. Hanc viam iudico magis dignitatem Pontificis illustrare, dicendo, quod Romanus Pontifex ab huiusmodi quaestionibus definiendis à Spiritu sancto retardatur, quam dicendo, si eas definiat impertinentes quaestiones, à Spiritu sancto destituatur. nam sicut Pontificis diligentia ita peruigilat, vt dicit Gelasius. *Vt nulla rima prauitatis, nulla prorsus contagione maculetur, ita vigilat ne quid extraneum, etiam si contrarium non sit admisceatur.* In rebus verò ad fidem Catholicam pertinentibus etiam difficilioribus non tacet, vt quod creditur ad fidem Catholicam non attinere, non promatur, vel adstruatur. Prudentiae tamen Apostolicae Sedis reseruata, & reseruanda expedientia definitionum, cum circumstantijs temporis loci, &c. agentis enim vniuersalis est altioris finem vniuersalem respicere, publicum videlicet Ecclesiae bonum, & tranquillitatem.

CAPVT XIX:

In huiusmodi definitionibus non temere, sed mature procedunt, depositum inspiciendo scripturam, Traditiones, Concilia, Praecessorum decreta, Patrum sensum, atque consensum.

Et salumnia palatensis consultantur.

1. **C**um ergo, tot sint praerogatiuae Pontificis summi in consignando depositi, vt Spiritu Dei regatur, & agatur, posset alicui videri, nullò opus esse consilio in definiendo, sed inconconsultis scripturis, Patribus, &c. proptia autoritate definire posse. Primo, quia si bene fortunatos (ex Ar. de bona fortuna) non expedit consiliari, quoniam mouentur, & diriguntur ab auctore naturae, qui est melior omnino intellectu, & humano consilio, incertae namque prouidentiae nostrae, diuinæ vero motiones infallibiles; vnde qui minus vtuntur ratiocinationibus magis diuinos instinctus insequuntur; multo magis videri posset in Pontifice definiente, non requiri consilium, vel consultationem, cum diuino moueatur instinctu.

2. Secundò, quia cum in eo resideat spiritus sapientiae, & consilij, vt dictum est, ad quem pro consilij, & consultationibus omnes fideles recurrunt, absurdum est, vt aliena consilia exposcat, qui consilia petentibus tradit. Sed & cum sit vertex, & princeps pastorum, & Doctorum magister, absurdum est Pontificem in eum ordinem redigere, vt ab inferioribus erudiatur.

3. Tertio, quia Consiliarij sunt Patres in Concilijs, Papa superior est Concilio. Si Cardinales, non assistunt papae per modum limitationis potestatis illius, nec integrant vel faciunt vnum corpus cum papa, sicut Capitulum cum Episcopo, sed assistunt per modum ministerij. Si vero Doctores inferiores inspicias, multo minus Consiliarij dicendi sunt. Quod si consensum eorumdem Cardinalium, Episcoporum, DD. requirere non tenetur, quinimo, ne turbetur ordo Hierarchicus, potest illis quamuis inuitis reluctari, pari ratione consilium non debet exposcere.

Proponuntur rationes ad probandum Pontificem non indigere consilio in definiendo.

Parva materia soluitur probatur

4. Quartò, accedit, quod nullis legibus videtur constrictus Pontifex. Vnde si princeps secularis legibus solutus est. I. princeps de legatis, multo magis summus princeps, cuius potestas à Deo illi attributa, vt nullis humanis legibus adstricta sit, ita nec legalibus consilijs alligata. Et difficile est assignare quod de iure diuino, vel naturali consilia petere teneatur. Et dato, quod consilia exposcat Pontifex, in definitionibus tamen, Doctores multi magni nominis, in Papa non ad necessitatis, sed congruitatis titulum reducunt, consiliorum requisitionem:

5. Vltimo. Si non peteret consilium, nõ proptereaactus nullus redderetur, ergo signum est non requiri consilium de necessitate. Hæ sunt ratiocinationes, quæ cõsultationem, & consiliatorem à Pontifice ablegare videntur.

Paræ affirmatiua re- soluitur & probatur.
6. Sed extra omnem controuersiam est, Roman. Pontificem, in quacunque re discernenda secundum fidei regulas pronuntiare, & iuxta illas examinare, quod rectum est, explodere quod adulterinum, ac proinde ijs testimonijs niti oportere, ex quibus veritas determinanda est, quod absque consultatione, & inquisitione fieri non posse, mox manifestum apparebit. Sciendam ergo est, quod Pontifex in definitionibus non se habet, vt principale agens, sed vt minister Dei, & minister obiecti fidei reuelatæ. Est autem de ratione instrumenti, vt non agat per propriam formam, sed per formam sibi superadditam, vel virtutem, vel motionem, cum producat nobilius se, ad differentiam agentis, qui quando producit aliquid sibi proportionatum, non requirit superadditam virtutem vel motionem, vt cum ignis producat ignem, vnde cum aqua maris circulariter mouetur, nihil ei imprimatur, sed ad fluxum, & refluxum requiritur impres-

sio Lunæ. Idem videmus in artificiatu instrumentis, potest enim ferra sibi effectum proportionatum facere, sed non superexcedentem, vt scindere, nisi ex motione agentis. Et in instrumentis quoque supernaturalibus potest aqua humectare, sed non propria virtute producere gratiam, nisi eleuata virtute diuina, vt in baptisate, &c. Comparatur autem Pontifex Deo mouenti, sicut agens inferius subordinatum superiori, & tanquam instrumentum ad primam causam, non quidem inanime, vt est aqua in baptisate, quæ ita agitur, vt se non agat, vel mouetur; sed veluti minister respectu Domini qui, & instrumentum animatum dicitur. Vnde, & Apostolus dicit ad Cor. i. c. 4. *Sic nos existimet homo, vt ministros Christi* Quare ad effectus sibi proportionatos discurrendi, & ratiocinandi, nulla opus est virtute impressa cæterum ad effectus supernaturales (cuiusmodi est definitio de fide, qua scuratur Pontifex profunda Dei) requiritur motio diuina, sicut diuina illustratio, & huiusmodi. vnde S. Maximus in serm. i. de SS. Petro, & Paulo, cum dixisset, quod lingua Petri est *clauis cæli*, Subdit. *Non est ergo clauis mortalis artificis aptata manu, sed data à Christo potestas indicandi.*

7. Hæc autem diuina motio, & eleuatio propriam operationem non excludit, quæ est operari per rationem, & voluntatem. Vnde nec discursus, vel consiliatio humana excluditur. Propter quod dicitur, quod Ecclesiastica definitio facta à Pontifice in medijs est discursiua, in conclusione autem est ex instinctu prophetico, eiusque vox Diuina est, & si per homines exerceatur. Inde prouenit, quod hæresis sit manifestaria conclusioni definitæ reluctari: medijs verò, quia interdum non sunt necessaria, sed probabilia, sub perfidia pœna assentiri non arctamur, nec vt indu-

indubitata recipere : & ob eandem causam fidelis definitæ conclusionis ratione, à Pontifice non exposcit, quia diuinitus est dictata. *Habes* (dicebat Cicero relatus à Laetantio lib. 2. de origine erroris cap. 7.) *Balbè quid Cotta, quid Pontifex sentiat, fac nunc, vt ego intelligam quid tu sentias, à te enim Philosopho rationem religionis accipere debeo. Maioribus autem nostris etiam nulla ratione reddita, rationis est credere.* Propterea etiam nec ipse Pontifex rationem sententiæ definitæ reddere tenetur, quia quod definit, est legislatio Spiritus, dicente Chrylostomo serm. 3. de prouidentia. *Neque legislator ipse, cum de his doctrinam agit, & rationem adiicit, quæ docet nõ esse malam, sed solum prohibet, &c.* Attamen ratione utitur Pontifex, media decidendæ controuersiæ, via, & ratione inuestigat, eaque humanitùs præstat, quæ sunt præstanda, vt eleuetur diuinitus, nam si vt credat fidelis rationem credendi exigere non debet, media non debet relinquere, definiens, vt faciendo, quod in se est ex diuina motione eleuatus, arctet fideles ad credendum.

8. Et quis nisi Deo inimicus talem libertatem definiendi sine maturitate, & consilio Pontifici affiget? Nihil certè, vt ponderauit Cic. 1. de natura Deorum, *est temeritate turpius, neque quidquam tam indignum sapientis grauitate, & constantia, quàm aut falsum sentire, aut quod non satis exploratè perceptum sit, & cognitum, sine dubitatione defendere.* Quanto magis definire, & ad credendum velle astringere, diligentia humana non prætermittenda. Sed & cum Pontifex iudex sit controuersiarum finiendarum, certum est, quod cum Iudex sit lex, & regula animata, leges intueri debet, per quas dirigatur; omniaque præstet, quæ ad normam iudiciariam pertinent. Hinc orta controuersia de legalium obseruatione, quamuis S. Petrus A-

postolorum Princeps, & totius Ecclesiæ Catholicæ caput, ex charismatibus diuini Spiritus, per quem etiam libros Canonicos, hoc est, epistolas condidit, & ex immediata reuelatione Spiritus sancti decidere potuisset, formam tamen tradidit Ecclesiæ definiendi, quæ à suis successoribus tempore hucusque seruata est, atque seruabitur. Nam antequam è tribunali sententiam profertet, dicit Scriptura Act. 15. *Conuenerunt Apostoli, & seniores videre de verbo hoc, cumque magna conquisitio fieret, Petrus dixit, &c. Vide, ait Chrylostom. hom. 32. primum inquisitionem, & disputationem fieri, & tunc ipse dicit, &c. Qui mos etiam in Concilijs seruatus est. Vnde Bullingerus hæreticus subscribens in hoc, cum Caluino, veritati Catholicæ, ait, *Palam hoc loco admonemur ad Apostolicos viros pertinere, rerum ad fidem pertinentium questionem. Non enim dicit Lucas (Caluinus ait) totam Ecclesiam congregatam, sed eos, qui doctrina, & iudicio pollebant, & qui ex ratione officij huius causa legitimi erant iudices; fieri quidem potest, vt coram plebe habitauerit disputatio, sed ne ad tractandum causam, vulgus promiscuè fuisse admissum quispiam putaret, Lucas disertè Apostolos, & Presbyteros nominat, sic vt magis idonei erant cognitores. Ceterum sciamus formam hic & ordinem in cogendis Synodis diuinitus præscribi, quum exorta est aliqua controuersia, quæ aliter componi nequit. Hic etiam mos (addit Bullingerus) à sanctis olim Episcopis, ad Apostolorum imitationem, diligentè custoditus est vere, & orthodoxe. Vnde & multa Concilia Prouincialia aduersus hæreticos celebrata, & matura discussione hæreses exploratæ, Romæ sub Victore, Hierosolymis sub Narcisso, &c. ex Niceph. lib. 4. cap. 22. Etiam in Generali Concilio Nicæno, vbi & si de re minimè apud Orthodoxos controuersa, Arius in materia consubstantialitatis Filij Dei cæcuti-**

ret; nihilominus, vt ponderauit Canus 5. de loc. c. 5. ex Ruffino, *Per fingulos dies agitabatur Conuentus, nec facile aut temere de re tanta statuere audebant Patres. Vocabatur frequenter in Concilium Arius, & aſiduo tractari aſſertiones eius diſcutiebantur, & quod aduerſus hæc teneri deberet, aut ſtatui ſumma cum deliberatione querebatur.* Eadem iudicij forma in alijs Concilijs obſeruata eſt, vſque ad nouiſſimum Tridentinum, ad quod etiam hæretici ad diſputandum inuitati, & ſignanter, quòd cauſæ controuerſæ non temerè, & ex placito, ſed ſecundum ſcripturam, Patrum ſententias, & c. finirentur.

9. Sed non ſemper pro quacunque hæreſi Concilia Generalia à Pontifice indiſta. Vnde cum Pelagiani ſe iactarent, ideo ſe non eſſe victores, quia non illis datum eſt, quale deſiderabant nomen (gloriam enim hanc captabant, vt propter eos Orientis, & Occidentis Synodus congregaretur) illis reſpondit S. Auguſt. ad Bonifacium ſcribens lib. 4. cap. 12. *An verò congregatione Synodi opus erat, vt aperta pernicies damnaretur? quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit, cum potius rariſ. m. inueniantur, propter quas dammandas neceſſitas talis extiterit, multaque ſint, atque incomparabiliter plures, quæ vbi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt, atque inde per cæteras terras deuitanda innoſcere potuerunt, ibidemque dicit idem S. D. Dedit vobis Eccleſia Catholica iudicium quale debuit, vbi cauſa veſtra finita eſt. Sic multa Concilia Prouincialia congregata fatiſ fuerunt, vbi Pelagius damnatus eſt, ſicut & contra alios diuerſos hæreticos, diligentia, maturitate præmiſſa, quæ Concilia à Pontificibus Rom. diligenti tractata expenſa, vel tacitè, vel expreſſè confirmata ſunt.*

10. Verum nec ſemper Generalis, vel Prouincialis Concilij præmiſſis tractati-

bus, ſed ſola Pontificis definitione, diligentia tamen præmiſſa, innumeræ hæreſes exploſæ, & ſacroſanctum depoſitum conſignatum, dogmata explicata, & quid credendum, vel non credendum, fidelibus præſcriptum. Talia deprehendes in epiſtolis decretalibus, & extrauagantibus, vt lōgum ſit modo omnia recenſere; idque rationabiliter, vel propter bellorum incurſus, vel alias rationabiles cauſas (vt dicitur infra) à ſolo Apoſtolico throno controuerſiæ ſunt ſopitæ. Illud tamen ſemper ſolemne fuit Romanis Pontificibus, quòd in huiusmodi fidei controuerſijs, non inconſultò, vel temerè, ſed ſumma grauitate, ac maiestate proceſſerunt. vnde egregiè S. Leo epiſt. 8. ad Flavianum. *Nos qui Sacerdotum Domini matura volumus eſſe iudicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cuiuſquam partis præiudicium deſinire, priuſquam vniuerſa, quæ geſta ſunt, veraciter audiamus.* Propter hæc, Columbus, & c. Primatus, & Episcopopi prouinciarum Africæ, Numidiæ, Bizaceni, & Mauritanix ad Theodorum Papam. In fidei negotijs examinandis recurrentes, aiunt illi, quòd Romano Pontifici in honorem Beatiſſimi Petri, Patrum decreta, peculiarè, omnem decreuere reuerentiam, in requirèdis Dei rebus, qua omnino, & ſolicite debent maxime verò iuſteq; ab ipſo Præſulum, examinari vertice Apoſtolico, cuius vetuſta ſolicitudo eſt, tam mala damnare, quam probare laudanda. Et Episcopopi Tetraconentes ad Hil. ep. 2. ſic dicunt. *Nos Deum in vobis primitus adorantes, cui ſine querela ſeruitis, ad fidem currimus Apoſtolico ore laudatam, inde reſponſa querentes, vnde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totum deliberatione præcipitur.* Et 35. qu. 9. cap. ad Apoſtolica, ſic dicitur. *Apoſtolica Sedis ſententia, tanta ſemper conſilij moderatione concipitur, tanta patientiæ maturitate decoquitur, tantaq; deliberationis grauitate proferitur, vt retractari non egeat, & c.* Sed & Auguſtinus

stinus cum alijs Episcopis epistola ad Innocentium (quæ est 92. inter ep. August.) pro definitione recurrens aduersus Pelagianos, sic dicit. *Sed arbitramur adiuuante misericordia Domini nostri Iesu Christi, qui te, & regere consulente, & orantem exaudire dignatur. autoritate Sanctitatis tuæ, de Sanctarum scripturarum autoritate deprompta, facilius qui tam peruersa, & perniciose sentiunt esse cessuros, &c.* Certis ergo non prætermittam diligentiam orantis, & consulentis Innocentij, qui in Epistola sua, ubi Africanos Patres laudasset, quod quæstiones fidei ad Sedem Apostolicam decidendas obtulissent, tandem Pelagianos tali definitione percussit. *Quare Pelagium, Cælestiumque, id est, inuētores uocum nouarum, quæ sicut dixit Apostolus, edificationis nihilum, sed magis uanissimas consueuerunt parere quæstiones, Ecclesiastica communione priuari, Apostolici uigoris autoritate, censeri.* Similiter cum ad Innocentium II. S. Bernardus scripsisset, pro damnatione doctrinæ perfidi Petri Abailardi, sic respondet Innocentius epist. inter opera Bernardi 195. *Nos itaque, qui in B. Petri cathedra, cui à Domino est dictum, & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos, licet indigni residere conspiciuntur, communicato fratrum nostrorum Episcoporum, & Cardinalium consilio, destinata nobis à uestra discretionē capitula, & uniuersa ipsius Petri peruersa dogmata, Sanctorum Canonum auctoritate, cum suo authore damnauimus, eique tanquam heretico, perpetuum silentium imposuimus.* Et Anselmus in cap. 1. de Incarnat. Verbi ad Urbanum. *Ad nullum itaque alium rectius refertur, si quid contra Catholicam fidem oritur in Ecclesia, ut eius auctoritate corrigatur, nec ulli alij tutius si quid contra errorem respondetur, ostenditur, ut eius prudentia examinetur.* Alexander quoque eius nominis. 3. in Concil. Later. p. 2. c. 8. sic Vigiliensi Episcopo respondit. *Cum Roman. Ecclesia sit mater Ecclesiarum*

omnium. & magistra, cogimur ex debito suscepti honoris, & regiminis, prout Dominus nobis dedit respondere consultationibus singulorum, ut dubia quæstiones Apostolica Sedis prouidentia, enodentur. Vide prouidentiam, & prudentiam in definiendo, tot testibus confirmatam.

11. Certè prouidentia, vel prudentia humana (quæ finem aliquem pro medio assequendo respicit Ar. teste 6. Eth.) consilia supponit, prudentis enim (ait) est bene posse consiliari: & electio mediolorum ad finem, quàm respicit prudentia, ab eodem definitur. quod sit appetitus præconsiliari: & tanto altior est prudentia, & prouidentia, quanto altior est finis, quem respicit. Vnde sicut prudentia politica, quæ respicit bonum ciuitatis, vel regni, est supra prudentiam æconomicam, ut hæc illa, quæ ordinatur ad bonum proprium; ita prudentia Hierarchica Summi Pontificis altior est politica. Propterea, sicut prudentiæ simpliciter dictæ (ex Augustin. lib. de moribus Ecclesiæ) sunt, excubia, atque diligentissima uigilantia, ne subrepente paulatim mala suauitate fallamur; multo magis prudentiæ Pontificis, hæc eadem Comites indiuiduæ, adiunguntur.

12. Sicut autem in negotijs humanis in rebus manifestis non inquitur; sed statim ratio iudicat, nec requiritur consilij inquisitio, sed solum ubi est dubitatio; ita in multis dogmatibus iam manifestè definitis, non opus est præconsiliari: quæ enim semel definita sunt, iterum sub incudem non reuocantur. In illis autem, quæ aliàs diffinita non sunt, hic cum inquisitione, & consilio proceditur, de his enim (ait S. D. 1. 2. qu. 14. a. 4.) inquirere solemus, quæ in dubium veniunt. Vnde, & ratio inquisitionis dicitur, *argumentum rei dubie faciens fidem; & secundum maiores, vel minores diffi-*

difficultates, vel alias circumftantias, plures, vel pauciores confiliarij adhibentur. Hoc autem librare pertinet ad Rom. Pontificem, à quo ficut res decernenda dependet, ab eodem pendet modus determinationis, nempe vt cū Concilio, vel fine Concilio definiatur, & fi fine Concilio, vel cū aliquo cætu Epifcoporum, vel Confiftorio Cardinalium, vel Congregatione Theologorum, etiam fecundum omnes illas vias videmus Pontifices definiffe. Cū Concilij quidem hæc autoritate firmatis, ita per Nicænū Arius damnatus eft, per Constantinopolit. Macedonius, &c. Extra Concilia, vt cum Victor damnauit Afaticas quasdam Ecclefias, circa celebrationem Pafchæ. Fabianus, & Cornelius Nouatianum, Zepherinus Prouincialibus Romæ habitis, & alibi. Item cum Confiftorio Cardinalium, fæpiſſimè, vt patet in damnatione Abailardi fupra. Fraticellorū à Ioanne 22. in extrauag. [ad conditorem] Cum folis Theologis, vt cum à DD. Salmanticensibus autoritate Xiſti 4. ab Alphonto Catillo congregatis, errores Petri Oxomenſis damnati funt, probante cenſuras, eodem Xiſto, in bulla quæ incipit. *Licet ea. 1. 48. 4. Idus Auguſti, & Propoſitiones Michaelis Baij à Pio V. & Gregorio XIII. Athea ergo vox eſt Spalatenſis, dum pag. 24. ſui Concilij ſcribit, quod eo noſtris temporibus redacta res eſt, vt Eccleſiaſtica controuerſia, non Theologis amplius, non Concilij, ſed tortoribus, ſed carnificibus, ſed ſanguinarijs, ſed parricidis, Roma defendenda, aut Roma committantur, & ſatis, ſuperque confatur ex dictis, quando non ſanguinarijs, & parricidis, ſed Theologis, Epifcopis, Cardinalibus examinandas controuerſias, ſiue in Concilij, ſiue extra, Romana Eccleſia ſemper commiferit.*

13. Perpetam autem quidam Pontificem

ab Apoſtolica Sede ſeiunxerunt, dicendo Pontificem ab Apoſtolica Sede ſeiunctū, hallucinari poſſe, quia diligentiam poteſt relinquere, quam non poteſt, ſi confidetur procedens iudicialiter, & ſedens in Apoſtolico Throno, vnde Agatho diſt. 19. dicit. *Sic omnes Apoſtolice Sedis ſanctiones accipienda ſunt, tanquam ipſius diuina voce Petri, firmata, ſuper quo, dicit Art. hidiac. (quem ſequitur Tutrecre. lib. 2. de Eccleſ. 112. ad ſextam obiectionem) Cautè, ait dicit Apoſt. Sedis, & non Apoſtolice, Apoſtolice autem ſanctiones, ſiue ſententia in iudicio prolata, in Romano Pontifice intelligitur, non que occultè, maliſioſe, aut inconfulte per ſolum Romanum Pontificem, aut etiam, qua per ipſum, cum paucis ſibi fauentibus, alijs in fraudem contemptis, ſiue non vocatis, ad partem proferitur, ſed qua à Romano Pontifice maturo, & graui virorum ſapientum, & maxime Dominorum Cardinalium, primo concilio digeſta, maturata, & ſancita proferitur.*

14. Et quis vnquam veterum, Apoſtolicum à Sede Apoſtolica ſeiunxit? nec enim Apoſtolicus ſine Sede Apoſtolica, nec Sedes Apoſtolica ſine eo intelligi poteſt, vt nec Magiſter ſine cathedra, nec cathedra ſine Magiſtro concipi; imò magis Apoſtolicum, quam Sedem Apoſtolicam inſpicere debemus, cum ſicut non eſt homo propter templum, ſed templum propter hominem; ita nec Apoſtolicus propter ſedem, ſed ſedes propter Apoſtolicū. Si per Apoſtolicū perſona, ſed per ſe de Apoſtolicā officiū deſignari poſſet, iam in eā diſtinctionem veram, indubiam, acceptatam à fidelibus, incurrimus, de Pontifice conſiderato, vt homo eſt ſingularis, & vt Papa eſt, & caput Eccleſiæ vniuerſalis. Sed dicere, quod etiam vt Papa niſi cum Confiftorio determinet, vel quod omnes debeat cōuocare, vt infallibiliter, & prudenter decernat, eſt Pontificiam poteſtatem

coar-

coarctare. Nam & si Concilia, Consistoria, Theologorum congregatio, oculi sint huius capituli in consiliando, lingua tamen cœli, & interpres est lingua Summi Pontificis, & os eius elegit, ut credamus, dicente Petro Actor. cap. 15. *Elegit per os meum, audire Gentes verbum Euangelij, & credere.* Etiam influxus, & vis regitua in capite residet, quod omnibus præeminet, & pro suo iure ministerium omnium sensum sibi vendicat. Qui etiam, si non omnibus vocatis, sed sibi fauentibus, diligentiam præstaret, inquirendo, differendo, vota auscultando, satis superque dirigeretur diuinitus, nam ad quoscunque consiliarios participatio diuini influxus extenditur; sicut Moyse senioribus, de spiritu prouisum est, ut contra proprium sensum, veritatem demonstrarent.

Quid si Pontifex iure consilio prauis diffiniret.

15. Sed quid si nullo vocato aliquid discerneret? Sunt qui dicunt adhuc infallibiliter diffinire; nam absolute dictum est, *Rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua, non autem sub conditione, si diligentiam præstaueris, si alios vocaueris consultores.* vnde non dictum est, *rogavi, ut non deficiat prudentia tua.* Vnde sicut Sacerdos seruans, quæ de necessitate sunt Sacramenti, licet non seruet cæremonias, peccat solum, sed conficit; ita & in proposito verum definire dicunt, Pontificem, sed non prudenter tunc in illo casu definire. Addunt tamen non permissurum Deum, quod diligentiam omittat.

16. Cæterum ut suavis sit definitio fidei apud rebelles non est necesse in has angustias metaphysicas cogi, sed dicendum est cum magni nominis Theologis, quod cū diuina prouidentia attingat omnia fortiter, & disponat omnia suauiter, *fortiter*, ait Bernardus, *pro se, suauiter pro me;* mira fortitudo, mira suauitas in definitionibus interuenit. Suauitas in instinctu Pontificis

est, ut vitaliter, & non tanquam instrumentum inanimæ deteruinet; ergo oportet, ut virtute intellectiua quoque vtatur. Verum (ut notat S. Thom. 3. contra Gent. ca. 78.) in hoc suauitas prouidentia etiam elucet, quod mediantibus alijs creaturis intellectualibus homines regantur, vnde ait, quod illi, qui sunt excedentes. Verbi gratia, in virtute operatiua, oportet quod dirigatur ab illis, qui in virtute intellectiua excedunt: ita, & in proposito, & si in authoritatiua potestate excedat Pontifex, in virtute intellectiua plurimum consiliariotum consilio dirigi potest, ut in scientia priuata excedi potest: dirigi autem, naturæ rationali est consentaneum; & Deus, qui assistentiam promittit, ex parte sua non excludit, quod est rationalis conditionis ipsius hominis, sed includit: finem quoque promittens, media non excludit. Vnde ut in iustificatione, facienti, quod in se est, adiuto tamen diuino numine, omnem nostram industriam præueniente, Deus non denegat gratiam; ita facienti Pontifici, quod in se est (quod Dei ope quoque præstat) gratiam, & donum infallibilis definitionis, & interpretationis non denegat. Vnde Chrysostomus hom. 33. in Acta Apostolica, Gentili fluctuanti quam fidem recipere debeat, sic respondit. *Sic que facienda, & qua non facienda, quare igitur facienda non facis, sed & qua non facienda? fac illa, & recta ratione quare à Deo, & ille omnino tibi reuelabit.* Et postea. *Non est possibile, quod is, qui absque acceptione personarum audit, non persuadeatur.* Nam sicut si regula esset secundum quam omnes dirigi oportebat, non multo opus prætextu, sed male metientem facile deprehenderemus; ita & in proposito, à fortiori faciens Rom. Pontifex quæcunque facienda sunt, & secundum regulam fidei procedens à Deo solutionem accipiet controuersorū dogmatū, quæ fidelibus sunt consignanda.

Quare

Quare hæc conditionalis vera erit. Si præstat Rom. Pontifex, quod in fe est; illibatè depositum confignabit: nunquam tamen formidandum de conditionalis oppofita, quod ponatur in esse, fcilicet quod non faciat, quod in fe est, id enim falsum est, nunquam enim permittet Deus, vt ommittat facere, quod in fe est, consulèdo regulam fidei, tum Doctores, & expertos in dogmatibus viros. Et quando dictum est Petro. *Rogauit pro te, ne deficiat fides tua*, media quoq; definitionis impetrauit Christus Dominus absolutè, ne temerè definiret; & propterea etiam pro prudentia nunquã defutura rogauit. Et sicut in Sacramentorum administratione voluit Deus, tanquã rem necessariò requisitam, voluntatem, & intentionem ministri, ne esset inanimæ instrumentum, ita voluit adhiberi à Pontifice rectam rationem, quæ prudentiam includit, vt suo Pontifici assisteret; sicut assistit sacramentis suis. Quare exemplum in oppositum allatum, magis propositum firmat, quàm destruat.

17. Habet autem humana prudentia, cum circa singularia versetur, & contingentiã, & in ijs, quæ fiunt à nobis, vt non semper procedat per determinatas vias ad determinatos fines, sicut contingit in artibus, quæ habèt certas vias operandi, nihilominus id quod lege positum est (ex S. D. 1. 2. q. 14. ar. 3. ad 2.) quamuis non sit ex operatione quærentis consilium, tamen est directiuum eius ad operandum, quia ista est vna ratio operandi, videlicet mandatum legis. Tamen in prudentia humana Pontificis circa ea, quæ credenda sunt (nã alia ratio est de quæstionibus facti) oportet accipere, quod diuina lege positum est, hoc est Apostolicum depositum respicere, medijs consiliarijs, & illud habere tanquã directiuum ad definiendum, quod cum accipit sicut fit in artibus, est procedere

per determinatas vias. Sapientes enim, & Theologi per scientiam Sanctorum, determinatas regulas proponunt inspiciendas, per quas dirigi oportet ad controuersa dogmata finienda, vnã, vel plures, iuxta qualitatem materiæ definienda: nec enim semper omnes adhibita viæ. Hæ ergo sunt viæ, Scriptura sacra, Traditio, Decreta priora Pontificum, & Conciliorum, Patrum vnanimis sensus, Ecclesiæ consensus, Scholasticorum doctrina cõcordis. His vijs iuxta subiectã materiam processisse semper Põtifices, perpetua praxis in eiusmodi definitionibus ostendit. Illis inconsultis, nunquam decretum ab Apostolica sede manasse confidenter asserimus: quod si emanasse peruicaciter contendat, proferrant aduersarij (quod nunquam fiet) & tacebimus. Simul autem prudentia, & ars, in consultatione Pontificum resplendent: prudentia vt plures, vel pauciores consiliarij aduocentur, hi non illi, vt hæ, vel illæ viæ, vel regulæ adhibeantur: ars verò, vt omnino per regulas fidei ad definiendum necessarias, easque determinatas procedatur.

18. Sed vt argumentis primo loco factis, respondeamus Diuersa ratio est de instinctu benè fortunati; & instinctu pontifici. Benè fortunatus sic agitur, vt nullam agendo præster diligentiam. Secus autem Põtifex sic agitur, vt etiam agat, vt dictum est, sic responderetur primæ instantiæ.

19. Nec vllum absurdum est, vt qui diuino consilio regitur, humana consilia expectet: nam in actibus supernaturalibus, Angelus custos, & homines etiam hominibus consiliantur per modum suadentis, & Deus quoque, nedum suadendo, sed perficiendo operatur in hominis volûtate, & per modum perficientis 3. con. Gent. cap. 92. Ita & in casu nostro, Theologi, per modum suadentis, Deus per modum

Respondetur ad argumenta in principio facta.

perficentis, Pontifici consilia subministrat. Nec Principem, & Pastorem Ecclesiæ ab inferioribus dedecet erudiri, nam nullum est inconueniens in potentij ordinatis, vnam esse instructiuam alterius superioris, quæ tamen est illius directiua, vnde virtus corporea sensitua, intellectiua materiam cognitionis subministrat, & tamen sensus ab intellectu corrigitur. Sic soluitur secundum argumentum.

Cardinales Episcopi sunt assistentes Consiliarij per modum ministerij.

20. Sunt autem Cardinales Episcopi, Theologi, per modum ministerij assistentes, & consiliarij, vnde non per modum principalis agentis se habent, sed vt ministerij. Quare sicut Theologia iure suo inferiores facultates sibi assumit, tanquam ancillas, sic Theologia columen, Summus Pontifex (sic enim S. Petrus à Dionys. appellatur ep. ad Tim.) omnem sibi intellectum subiicit, vt famuletur, propterea nõ requiritur necessario consensus inferiorum, sicut consilium in decisionibus fidei, nõ consensus, & approbatio quandam superioritatem important, & necessitatem videtur imponere ad illum amplectendum. Vnde etiam, si Episcopi habeant in Concilij votum decisiuum, adhuc sub Pontificis moderatione, & iudicio vltimo subduntur, eius enim est fratres confirmare, & multo magis alios doctos non Episcopos, qui vt consiliarij aduocantur, edocere. Hæc autem est prærogatiua Petri, & successorum, vt in altum ducat rete, hoc est, in profundum disputationum, vt dicit S. Ambr. 5. in Luc. c. 5. & mox, in hoc altum disputationis, Ecclesia à Petro ducitur. Cui Maximus videtur alludere Hom. 4. de SS. Petro, & Paulo, qui loquens de S. Petro vocat eum admirabilem piscatorem, non tam piscium, quam dogmatum, dicens. *Qui dum maris profunda rimatur, ad altissimum maiestatis æterna peruenit arcanum.* Et vt idem dicit. *Tantaque ei potestas attributa est, vt in arbitrio eius poneretur cæleste iudicium,*

Propterea primum eius miraculum recensetur, quod claudum sanauerit, eius enim est fidelium bases consolidare, vt sicut (dicit Ambros. Ierem. 68.) in Ecclesia, fidei fundamentum continet: ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. Currunt ad monumentum Petrus Pastor, & Ioannes Theologus, præcurrit tamen Ioannes citius Petro, verum Petrus primo monumentum ingreditur, nam & si inter dum Theologus acrimonia festinet iudicij, subsequitur Petrus maturitate sententiæ, honor tamen Petro defertur, primus enim intrat, cui datum est definitiua sententia, vel ipsas cælestes sedes, velut cæli ianitor introire. A legibus vero positiuus (quantum ad vim coactiuam) solutus est Princeps terrenæ ciuitatis, cæterum non est solutus à iure naturali, & diuino. Similiter dicendum est de summo Hierarcha, quod subdatur iuri naturali, & diuino, quod ius etiam prudentiam, & consultationem includit, & præcipit.

21. Consilia ergo auscultare, nedum naturali, sed & diuino iure tenetur. Vnde S. Chrysost. homil. 19. ad Rom. explicans ea verba. *Quis consiliarius eius fuit? dicit idcirco dicerem, quia nullius indiget consilio, cum ipse secerit omnia, nec necesse est, vt à quoquã accipiat, cum proprium Dei sit non consiliari, vt omnis alius homo à Deo, consilio dirigi opus sit.* Cogitationes enim mortalium timidæ, incertæ prouidentia nostræ, vnde propterea Spiritus S. ait Tob. 4. *Consilium semper à sapiente perquire.* Vnde & propter hoc Paulus, quamuis Spiritum Dei haberet, quamuis neque per hominem, neq; ab homine Euangelium, sed per reuelationem, accepisset, consulit nihilominus Euangelium, seorsim autem eis qui videbantur aliquid esse, suum iudicium, cum publico omnium iudicio coniungens, vt ait Chrysost. ad Galat. in hunc locum, *Ipsaque diuina Sapiëntia nostro modo*

Pontifex tenetur naturalis & diuino iure Consilia auscultare.

Si Pontifex se præuulsiõ tum nire

modo loquendi nobis se accommodans, necessitatem quoque consilij inculcat, dicens, *Prou. 8. Ego sapientia habito in consilio, & eruditio intersum cogitationibus, vel vt legit Varablus. Ego sapientia cohabitatio solertia, & scientiam consiliorum assequor.* Quamquam hæc, ad assistentiam sapientiae cum consilio res aguntur, planius referantur. Sic patet ad 4. Quæ omnia (vt alie vltimæ objectioni respondeatur) nedum congruentiam, sed ex rerum natura ortam necessitatem consilij inducunt, vt si per impossibile consilium deesset, illud (ex suppositione impossibilis antecedentis) sequeretur, quod non assisteret Spiritus sanctus, quia tamen impossibilis est iudicialis error in Pontifice, impossibile est, vt diligentia, & consiliatorum vota omittantur: & nunquam conditionalis, dicti impossibilis antecedentis, ponetur in esse.

Si Pontifex sine prauo consilio sapientum definire possit.

22. Si verò illam opinionem sequamur, quod absque consilio sapientum posset definire, testimonium habemus, quo eam sententiam defendamus, & hæreticis etiam obuiemus. Sicut enim Nicolaus epist. 18. ad Carolum Regem loquitur. *Sedes hæc sancta, atque præcipua, cui Dominici gregis, & sollicitudo, curaque commissæ est, in omnibus mundi partibus, reuerentiis sua dispositione salubri, cuncta ordinare, perficereque, diuino freta procurat auxilio: Et quod singulari etiam autoritate perficere valet, multorum sæpè Sacerdotum, discernit definire conuentu.* Rectè ergo cum Hilario concludimus, lib. 1. de Trinit. quod in consignatione huius depositi, à Romano Pontifice, vnum est hoc immobile fundamentum, vna hæc est felix petra, Petri ore confessæ, Tu es Filius Dei viuis, tanta in se sustinens argumenta veritatis, quanta peruersitatis quæstiones, & insidelitatis calumnias mouebuntur, quas iam vidimus dissipatas, ostendendo Pontificem diuinitus afflatum infallibiliter decernere, depositum bona fide tradere filiis suis,

non leuiter, sed maturè procedere, vt hæc omnia hæreticorum ora oppilare sufficiant, vt definant restitulas vltro necesse nouarum curiositatum, & nouitatum. Sed benè scripsit idem Hil. 6. de Trinit. *Emendatio difficultis stultorum est, per quam primum, & ratio intelligentia non requiritur, & deinceps ab intelligente intimata, non capitur, &c.*

CAPVT XX.

Ex sola Patrum doctrina, saepe Proceres Ecclesie, Concilia, Romani Pontifices triumpharunt. Ephesina Synodus decem numero Patrum autoritate contenta, Nestorium damnauit: minori numero etiam heretici debellati: ex solo Augustino hostium acies profugata.

Sola autem Patrum autoritate, Veteres contenti, cum in scripturis, in Concilijs non haberentur expressa dogmata, vel cū subdolè extorquerentur à perduellibus hæreticis, eos euincebant. In Concilio Alexandrino cum de diuinitate Spiritus sancti, & Christi anima aduersus hæreticos disputatum est, non aliter hoc factū, dicit Socrates 1. Hist. cap. 5. Quam sicut antiquis viris visum fuit. Non enim nouam aliquam religionem excogitare, inque Ecclesiam introducere, sed qua ab initio traditio ecclesiastica præscripserat, & sapientes Christiani, certis rationibus inquisierant, stabilire voluerunt. Atque ad hunc modum veteres omnes de hæc disputarunt, scriptisque prodiderunt ad posteritatem, Irenæus, Clemens Apollinarius, Serapion, Origenes quoque, non quasi primus eius sententia auctor, sed mysticam de ea Ecclesia traditionem interpretatus. Aduersus Arium vocem consubstantialitatis à Patribus acceptam in Concilio Nicæno, vt illum confutarent, urgebant, ita docet Athanasius in epist. ad Afros; Non suo ingenio verba excogitantes, sed à Patribus petentes testimonia sic scripserunt. Idem vt scribit ad Serapionem dicebat. *Ego secundum Apostolicam à Patribus acceptam fidem ista tradidi,*

Patrum auctoritate enunciantur.

nihil prorsus aliunde adiciens. Sic in Ephesina Synodo triumphatum, quandoquidem ei visum est, vt dicit Lerinenf. cap. 43. Nihil aliud posteris credendum decernere, nisi quod sacra, sibi que in Christo consentiens, Sanctorum Patrum tenuisset antiquitas. Conciliū Chalcedonenf. ad Patres confugit Act. 5. & 6. In 6. Synod. de duplici Christi voluntate, & operatione, catholicum dogma firmiter est Patrum testimonijs, quibus, vt dicit Cano. lib. 7. c. 3. Ea solum ratione respondere se poss. existimarunt, si libros deprauassent, & alia ex iisdem Sanctis testimonia vel mutila, vel etiam conficta, in confirmationem erroris adduxissent. Omnia Concilia recensere superfluum: & iterum de hac re supra tractatum est.

2. Rom. Pontificū clara testimonia. Patrū namque autoritate Leo magnus, Eutychetē, eiusque sectatores proscriptit, astruxitq; à Sanctis PP. consentientibus, nullos nisi impios & hæreticos discrepare, ex 6. Hist. tripart. c. 20. Ioannes II, serie Patrum recensita, Eutychianos reuicic. Innumera in epistolis Roman. Pontificum, & Conciliorum gestis exempla ministrantur.

3. Quid Patres? Cum Eunomius pondus Patrū, quibus euinci videbantur sua dogmata, cerneret, illud effugium meditatus est, vt autoritatem eorundem eluderet. Ne velitis, dicebat, maiori parti, nēpè catholicorum, plus tribuere, ac multitudine verum à falso discernere. Sic putabat vniuersitatem pessundare; & mox ad Patres repellēdos, linguam armās, subdit. Neque dignitati quorundam commoti, mentem offuscare, vel plus his, qui praeoccuparunt deserendo, posterioribus aures obstrare. At Basilius primo contra eundem Eunom. Quid tu narras: non dabimus plus antiquitati? non reuerēbimur Christianorum multitudinem, &c. Ad Patrum vero consensionem confugiens, figit gradum, vt cum illis ad quos idem Eunomius, subdolē tamen, prouocarat, eundem confutaret. Subdit

ergo. Nullam rationem dignitatis eorum faciemus, qui omni spiritali gratia claruerunt, quibus tu omnibus inimicā hanc impietatis viam, & hostilem nuper excogitasti? sed claudentes simul oculos animi, exterminata cuiuslibet Sancti viri memoria, otiosam atque omnino vacuam deceptionibus, atque cauillationibus tuis, mentem nostram supponemus? magna profectō est tua potentia, si qua multiplici artificio diabolus affecutus non est, ea tibi solo imperio aderunt. Siquidem omnes tibi persuasi, traditionem fidei, quæ praterito tempore sub sanctissimis viris cuiet, cogitationibus vestris impijs postponemus? Verum cū eandem fidem Patrum; vi veritatis conuictus, admisisset, & tanquam ad amissum, & regulam acceptasset Eunomius, sui oblitus eandē turpissimis probris affecit. Sed illū rursus aggreditur Basilius, quod pugnātia loqueretur Eunomius, quippe qui ad amissum vocat, & quo fidem laudat, eo conuenire cum pijs patribus videatur: quo autem rursus ipsam carpit, eō aditum sibi ad oppositionem eius subaperiat. Quapropter eandem Patrum fidē, & regulam appellat, & certioris indigere additionis, confirmat, quod summa ignorantia signum dicerem, sicuti gratum sortē putarem etiam hoc subostendere. Regula enim, & amussis, dō doctissime tu, in quantum nihil eis deest, vt sint huiusmodi nullā accessionem suscipiunt: nam cui aliquid deest, illi additio congruit: quæ vt imperfecta sunt, nunquam rectē amussis, ac regula appellabuntur nominibus. Simpliciter ergo, & ad hominem, cum Patrum sensus sit regula fidei, & crititior quo, & etiam ad hominem, vt fatebatur Eunomius, vbi scripturæ testimonia non habemus, vel eius intelligentiam, solo Patrum consensu, veritatem consequi possumus, & hæreticos reuincere, & debellare.

4. Hac amussi, quoque contentus Nazianzen. 2. de Theol. dicebat. Nobis satis est, quod nemo ex his, qui diuino numine afflatus sunt ex Patribus illis, & Magistris nostris, hanc sententiam

A Sancto-
rum PP.
consensu
nullus nisi
impius &
hæreticus
fit discre-
pat.

Eunomius
à Basilio ex
PP. cōfen-
sione euin-
citur.

quibus
possint d-
g-
matis de-
terminari.

Ad PP.
confugit
Aug. contra
Iulianum.

tentiam hactenus, vel promouit, vel pronun-
ciatam approbauit. Hinc August. in sola Pa-
trum auctoritate quiescens, satis putabat
(vt re vera erat) Pelagianos confundi post
enim allata testimonia Cypriani, Hil. Am-
bros. & c. con. dicta Iulian. sic dicit. Ego à
tenebris Pelagianis, ad hæc tam clara catholica
lumina prouoco. Tu responde quid facias, dic quo
confugias: ego à Pelagianis ad istos (nempè Pa-
tres) Tu ab istis ad quos? quasi appellationem
intercludens. Quis à Patribus, iam appel-
lent ad Ecclesiam, tanto magis firmatur
Patrum auctoritas, cum Pontifex tanquã
regula animata, & critirion quod, Patrum
regula, tanquam critirio quo, decernat, &
controuerfias finiat, & perduelles Noua-
tores proscribat.

5. Quòd si traditione uti opus est, non enim
omnia accipi possunt è scriptura, vt dicit Epiph.
hæres. 61. cum sola traditione multa dog-
mata accepta, & definita sint, sola quoque
Patrum auctoritate, definire Ecclesia po-
test, & de hæreticis triumphare, in quorũ
monumentis magna pars traditionum, ex-
arata inspicitur: tanto enim fœdere tradi-
tio cum sensu Patrum nequitur, vt qui vnũ
labefactare conatur, alterius fidem qua-
tiam necesse est. Hinc Basilus ille pœnitens
in VII. Synodo A. C. 1. anathematismo r. sic
dicit. Qui doctrinas SS. PP. & traditionem Ec-
clesiæ contemnunt, quique causantur, & voces A-
rij, Nestorij, Eutychis, & Dioscori iactant, dicen-
tes, quod nisi satis ex veteri, & nouo testamento
instructi essemus, SS. Patrum, & Catholica Ec-
clesia traditiones sequeremur, execratio.

Sanctorũ
PP. con-
sensus, est
breue ve-
ritatis cõ-
pendium
quando
Sac. Scrip-
non suppe-
ant ex

6. Compendiosissima ergo via est, cum
insurgunt hæreses, solam Patrum autho-
ritatem vrgere, cum scripturæ non suppe-
runt, vel scripturas extorquent, quando
Ecclesiæ proceres, & Patres ea uti noscun-
tur. Cum Imperatori Theodosio à Neeta-
rio persuasum esset (vt refert Sozomenus
lib. 7. c. 12.) vt aduersus hæresum Principes

quosdam (iam enim celebranda erat Sy-
nodus Constantinopoli) disputaretur, &
ad illud munus Sisinius deligeretur, per-
bellè à Sisinio responsum est, institutas cũ
Sectarijs disputationes, rixarum, & pu-
gnarum potius fomites fore, eo verò re-
medio vtendum, quod ignem extingue-
ret, vt vocatis factionum auctoribus qua-
reretur, reciperent ne eos, qui ante Eccle-
siæ distractiones scripserunt, videlicet in-
terpretes, & DD. vt si reiecessent, ipsi quo-
que tanquam refractarij, & heretici mani-
festi excluderentur. Sin autè, iidem in me-
dium producerentur, & per eorum dicta,
dogmata discuterentur. Proposito igitur
Sectarijs, num Patres recipiendi? cum ol-
facerent quid sibi vellet Imperatoris per-
cunctatio, non modica orta est inter illos
dissentio; quidã enim Patres recipiendos,
alij non recipiendos voluerunt. Explosi si-
gitur repudiantibus Patrum auctoritatẽ,
& remanentibus, qui Patres acceptarunt,
cuiuscunque sectæ libelli (postulantibus
id Catholicis) producti sunt, & constituta
die, vbi libelli prælecti sunt, ij probati, qui
cum Patrum doctrina conueniebant, ij
explosi, qui controuersã, & aduersam do-
ctrinam continebant. Hoc modo ex sola
librorum SS. Patrũ inspectione, breui ve-
ritatis cõpendio de hostibus triumphatũ.

7. Non dissimilè praxim seruare voluit
Theodora Augusta, cupiens enim pertur-
bationes ab Iconomachis excitatas seda-
re, omnemque operam impendisset, vt
Constantinopolitana Synodus indicere-
tur, ad hæreticorũ peruicaciam retunden-
dam, id vnũ postulauit, vt praxim vete-
rem, tritaque vestigia sequerentur ortho-
doxi, nimirum vt Patrum auctoritatibus,
dogmata confirmarent, quas in eorũ mo-
numētis reperissent. Indicta igitur dies, vt
per Patrum documenta, cõtrouersia fini-
rentur. Omnis igitur generis multitudo
in Pa-

Cultus i-
maginum
Probatus
ex PP. cõ-
sensione, &
hæretici
resuãtur.

in Palatium, vbi cœtus cōgregandus erat, conuenit tūm eorum, qui sanam mentem conseruauerunt, & obsequium erga catholicam, & orthodoxam fidem, quā eorum, qui cum pietatis hostibus conseruerunt, & hæterodoxis manus dederant. Patrum libelli producti, ex ijs sacrarum probabatur imaginum cultus. eò res deuenit, vt qui sanctarum imaginum cultum reiciebant; reiecti potius, & exsufflati, & anathemati subiecti fuerint, Hæc ex Theophane oratione in Sanctum Nicephorum.

8. Hinc merito, saluo conducto Protestantibus dato, sacra, & œcumenica Tridentina Synodus, nedum solis scripturis, & alijs Conc. documentis, sed etiam ex traditionibus, Patrum consensu, voluit controuersias tractari, nec enim omnia ex scripturis accipi poterant, & multa non nisi ex traditione sola, soloque sensu Patrum dogmata habentur, & prædicantur.

9. At ne in maiorum sententijs perscrutandis, & testibus adhibendis, in infinitum aberrare contingat, numerum quoque adhiberi solitum in iudicijs ecclesiasticis, in medium proferimus, quo cōtenti Episcopi in Concilijs legitimè congregatis, dogmata præscripserunt, errores proscripserunt. Exemplis res demonstratur. In Concilio Ephesino, dum nouella Nestorij præsumptio damnanda consultaretur, producti sunt testes subsequentes, ex Oriente S. Petrus Alexandrinus Doctor præstantissimus, & Martyr Beatissimus S. Athanasius eiusdem Ciuitatis Episcopus consubstantialitatis filij Dei acerrimus Hyperaspistes: duo illa lumina Cappadociæ, Gregorius Nazianzenus, & Magnus Basilius: Gregorius quoque Nissenus fidei integritate, & sapienciæ merito, Basilio fratre dignissimus. Ex Occidente producti duo Summi Pontifices, quorum Epistolæ in Synodo illa lectæ sunt, & ne tantum caput orbis, testi-

monium redderet veritati, latera quoque illi adiuncta sunt; nam à Septentrione S. Ambrosius Mediolanensis Episcopus à meridie S. Cyprianus Episcopus, & Martyr gloriosissimus. Hi omnes, ait S. Vincentius Lerinensis cap. 42. *Sacrato Decalogi numero, Magistri, Consularij, testes, iudicesque producti, quorum beata illa Synodus doctrinam sequens, credens testimonio, obediens iudicio, absque radio, presumptione, & gratia, de fidei regulis pronunciauit. Quamquam multo amplior maiorum numerus adhiberi poterit, sed necesse non fuit, quia neque multitudine testium, negotij tempora occupari oportebat, & decem illos non aliud ferè sensisse, quàm ceteros collegas suos nemo dubitat.* Decem ergo Patrum testimonium, satis, superque sufficere S. Synodus adiudicauit, tum ne tempus tereretur in euoluendis aliorum Patrum monumentis, nec enim id erat necesse, tūm etiam quia quod illi decem sentiebant, argumentum certissimum erat, ceteros collegas, qui allegari poterāt, sensisse, & in eodem Patrum decalogo totius Ecclesiæ sensus imago satis exprimebatur, & propterea non vnus, vel alterius Prouinciæ Patres adducti, sed ex omnibus quatuor partibus orbis, vt omnes partes orbis idem sensisse in suis Præsulibus, qui pro eis loquebantur, tanquam legitimis procuratoribus in illis comitijs manifestissimè apparet: insuper ne aduersarijs calumniandi locus pateret, vnus, vel alterius prouinciæ, vel testes voluntarios, & ad gratiam loquentes fuisse productos. Vnde S. August. hanc viam criminationis Iuliano Pelagiano præclusit, qui cōuictus testimonijs Patrum Occidentalium, ad Orientales quoque antistites prouocauit (quod etiam fecerunt Lutherani ad Græcos confugientes, merito à Hieremia Patriarcha explosi) quibus sic respondit Augustinus 1. contra Iul. cap. 2. *Non ergo est, quod prouoces ad Orientem Antistites, quia & ipsi*

Determinatus PP. numerus sufficit ad dogmatum definitionem

*Aliquod ut p
sibilior
definitio
radici
doctrin
scilicet
ifici
iungunt
rami
tius or
PP. v
sicut,*

*Non s
per est
cessari
Magnu
PP. nu
rus ad
finiend
dogmas*

ipsi utique Christiani sunt, & veriusque partis terrarum fides ista una est, quia, & fides ipsa Christiana est: unde illi condescendens, ad monstrandum etiam Orientalium consensum, Nazianzeni, Basilij, & aliorum quatuordecim produxit testimonia.

Aliquan-
do ut plau-
sibilior sit
definitio
radici fidei
doctrina
scilicet Pö-
tificü ad-
iunguntur
rami to-
tius orbis
PP. vide-
licet.

10. Satis quoque fuisse in eodem Concilio solius Iulij, vel solius Felicis Rom. Pontif. auctoritatem adduci, ad monstrandum Ecclesie vniuersalis consensum, ex documentis S. Augustini, qui flagitanti testimonio Orientis, sic eidem occurrit. Puto tibi eam partem orbis sufficere debere, in qua primum Apostolorum suorum voluit Dominus gloriosissimo martyrio coronare, cui Ecclesia presidentem B. Innocentium si audire voluisses, iam tunc periculosam iuuen. utem tuam Pelagianis laqueis exuisses. Quid enim potuit vir ille S. Africanus respondere Concilio, nisi quod antiquitus Apostolica Sedes, & Romana cum ceteris tenet Ecclesia? Sed ut plausibilior esset definitio, cum radice fidei, Romanorum Pontificum doctrina, cui vniuersus Christianus orbis communicabat, producti sunt collaterales rami totius Orbis, ut ostenderetur cum matrice Ecclesie coniunctos eadem tessera, & consanguinitate doctrinæ.

Non sem-
per est ne-
cessarius
Magnus
PP. nume-
rus ad de-
finiendam
dogmata.

11. Cæterum, ut rectè aduertit egregius fidei defensor noster P. F. Petrus de Sotomaior in lib. defensionis Catholicæ confessionis contra Brentium c. 19. Non semper est necesse tali numero addici Patres in Concilijs, vel Summos Pontifices extra Concilia, sed tunc (ait) cum duos, aut tres, siue plures Patres consensu aliquid afferentes adducimus, satisfactum credimus ad probandum Ecclesie consensum, ex duorum, vel trium testimonio, præsertim cum alij non contradicant, aut quia de ea non loquuntur, aut quia obiter, & obscurius. Hæc ille, quæ doctrina tam celebris viri, (qui fidem illustravit in Tridentino Concilio, eò missus, ut Pontificis Theologus,

& dignus fuit Hosiano calamo, ab impijs vindicari) ne maiorum exemplis destituta videatur diligenter ex Sanctorum auctoritatibus munienda. In promptu est auth. S. August. lib. de bono perseveranti c. 18. vbi cum præmisisset, contra prædestinationem Sanctorum, quam secundum scripturas sacras ipse Sanctus ex doctrina Ecclesie defendebat, neminem, nisi exorando disputare posse; ad probationem veniens, sic dicit cap. 19. Puto tamen eis [hoc est Pelagianis] qui de hac re sententias tractatorum requirunt, Sanctos, & in fide, & doctrina Christiana laudabiliter diffamatos viros, Cyprianum, & Ambrosium, quorum tam clara testimonia posuimus, debere sufficere ad vtrumque, id est, ut gratiam Dei gratuitam, sicut credenda, atque predicanda est, per omnia predicent, & infra. Sed his duobus, qui sufficere debuerunt, Sanctum Gregorium addamus, & tertium, qui, & credere in Deum, & quod credimus confiteri, donum esse testatur. cap. vero 20. sic concludit. Quamobrem si & Apostoli, & Doctores Ecclesie, qui eum successerunt, eosque imitati sunt, vtrumque faciebant, id est, & Dei gratiam qua non secundum merita nostra datur, veraciter predicabant; & ipsam obedientiam præceptis salutaribus instruebant; quid est, quod inuicta violentia veritatis, rectè se isti nostri dicere existimant?

12. Cernis piè lector Augustinum doctentem duos, vel tres grauissimos Patres sufficere, ut legitimos testes ad Pelagianorum errores retundendos, & ut perpetuo in ea mansisse sententia Augustinum agnoscas, de eiusmodi sufficientia lege quæ lib. 1. cap. 1. contra Iulianum inculcat, nam post adductas auctoritates Gregorij, & Basilij aduersus Pelagianam hæresim, negâtes originale peccatum, sic ait. Vide iam vtrum sufficient tibi ex Orientis partibus, duo isti tam insignes viri, & tam clara præditi sanctitate, & sicut fertur, etiam in carne

Duo aut
tres legi-
me PP.
sufficiunt
quando
reliqui nõ
contradi-
cunt.

germani. Orientis vero partes recenset ad hominem arguens, quia fortè auidius Orientales, quàm Occidentales Patres, Pelagiani recipiebant, quod etiam ex eodem S. Augustino colligitur; post enim allegationem multorum Patrum Latinorum, contra eisdem Pelagianos sic inuehitur. *An ideo contemnendos putas, quia Occidentalis Ecclesia sunt omnes, nec vllus in eis est commemoratus Episcopus Orientis?* Propterea ex Oriente Gregorium, & Basilium produxit, vt ex hoc binario numero Pelagianam hæresim reuinceret. Et post adductam authoritatè Gregorij Nazianz. & aliorum Patrum, ad solum Gregorium se restringens dicit. *An tibi parua in vno Gregorio, Episcoporum Orientalium videtur autoritas? est quidem tanta persona, vt neque ille hoc, nisi ex fide Christiana omnibus notissima, diceret, nec illi eum tam clarum haberent, atque venerandum, nisi hac ab illo dicta, ex regula notissima veritatis agnoscerent.*

Aliquando vnus Pater grauisissimus sufficit certis attentis circumstantiis.

13. Ergo vbi ex notissima veritatis regula, Pater aliquis grauisissimus dogma aliquod traderet, vel ex consensu Ecclesiæ loqueretur, vel per eius dicta Ecclesiæ eiusdem sensum, atq; consensum demonstraret, tantæ authoritatis esset, vt merito ab omnibus, vt incorruptus testis, atque sufficiens ad faciendam fidem suscipiendus, atque suspiciendus esset. Sed & cum idem Pelagianus diceret, Ecclesiam Catholicam Filij Dei sponsam in Africa constitutam, & à latrocinantibus proinde eueruendam (sic enim Catholicam sigillabat impius) vt constupratores, & latrones potius Augustinus reuincit hæreticos, & vnus Cypriani clypeo se tueretur, dicens. *Idèd ne latrocinamur ex Africa, quia vnum martyrem hinc opponimus Cyprianum, per quem probemus antiquam nos defendere fidem, contra vestri erroris vanam, profanamque nouitatem?* Et postea, *Vide qua monstruosa, & furiosa*

*dicas contra antiquissimam Catholicam fidem, non habendo quid dicas, & mox ostendens ex vno Cypriano eandem fidem probari, ait. Sed quantumlibet tergiverseris hæresis Pelagiana, qua contra muros antiquissima veritatis, nouas construis machinas, nouas moliris insidias, Pænus disputator, quod me contumeliosè, tuus defensor appellat, Pænus inquam disputator, non ego, sed Cyprianus, Pænus te hoc vulnere Pænus; immolat & pœnam scelerato ex dogmate sumit, metrum Virgilianum Monomachia Aenææ cum Turno ad Monomachiam Cypriani cum Iuliano, mira dexteritate, & concinnitate transmutans, Et ex hac Monomachia vnus tamen grauis Doctoris, prostratum Iulianum ostendens Augustinus, sequitur. Quid si tot Episcopos ex Africa nominassem? quot ex alijs orbis partibus nominati, aut quid si in eis plures Afræ essent? Vnus hinc est, ceteri aliunde, quorum ab Oriente, & Occidente consensione confoderis, & tamen tanta obstinatione cœcari, vt non videas te potius velle corrumpere antiquum Ecclesiæ decorem, id est, antiquam fidem, tanquam Saraceniculam pulcherrimam castitatem. Item lib. 1. contra Iulian. Hieronymi testimonium vrget, non vt vnus hominis, dicens, *Hic vir omnes, vel pene omnes, qui ante illum ex vtraque parte Orbi de doctrina Ecclesiastica scripserant, legitur, nec aliam de hac re tenuit prompsitque sententiam.**

14. Et S. Basilium suam profitebatur esse Ecclesiæ fidem, Gregorij testificatione confirmans. *Fidei vero nostra, qua poterit esse euidentior probatio, quàm quod à nutrice beata fecimina, qua ex vestro gremio progressa, est (Macrinam dico illustrem illam) educati sumus, à qua & Beatissimi Gregor. verba, qua memoria beneficio ad illius vsque ætatem seruata, ipsa retinuit, edocti sumus. Quibus illa nos adhuc infantes, tanquam pietatis dogmatibus, finxit, ac formauit. Vide suffecisse Basilio vnum patrem Deiloquum ad fidei Catholicæ probationem.*

Ex Gregorio Basilio Profiteatur suam fidem esse Ecclesia.

In Concilio Florentino tres sessiones habitæ sunt, nempe 20. 22. 23. ad inuestigandū vnus Basilij sensum. In Concil. Chalcedon. Act. 1. vnus Cyrilli dictum diligenter expensum; in 6. Synodo Act. 7. vnus Dionysij Act. 9. alterum Cyrilli, & Act. 12. vnum Mennæ testimonium. In 7. Synod. Act. 3. vna Chrylostomi periodus appensa, ibique dictum. *Sanctus Ioannes oris aurei talia dixit de Iconibus, quis audeat dicere quidquam contra ?* In Concil. Chalced. Act. 1. *Quis poterit nostri Patris Cyrilli reprehendere voces?*

Vni Augustino summam adhibet Calvinus fidem.

15. Vnum ex aduersarijs pro nostra veritate tuenda Calvinum adducamus, qui lib. 3. institut. cap. 3. sect. 10. in materia de iustificatione, sic dicit. *Neque opus est multum inuestigando laborare, quando vnus Augustinus sufficere ad id potest, qui fideliter, magnaque diligentia omnium sententias collegit, ex illo igitur sumant lectores, si quid de sensu antiquitatis, habere certi volunt.* Ergo quando vnus Pater testis est sufficiens, & indubitus antiquitus traditæ fidei, firmissimum præstare argumentum, vel ipsorum aduersariorum iudicio nouimus. Ad vnus quoque Patris autoritatem se restrinxit Luellus in concione ad Crucem D. Pauli habita, & apud Humfredum in eius vita impressa anno 1579. pag. 125. qui loquens de 27. articulis ab iplo enumeratis, ait. *Quod ante dixi nunc repeto, libens me submittam, & palinodiam canam, si modo vnus quispian aduersariorum nostrorum eruditorum, de nobis loquitur, vel omnes simul sumpti viuentes, proferre possint, vel vnam aliquam dilucidam sententiam, ex veteri aliquo Patre, vel Doctore, vel generali Concilio, pro tempore 500. post Christum, annorum, qua vel vnus aliquis articulus ex 27. à me propositis, probetur.* Simul etiam protestatus est, se non hæc feruore aliquo percitum, sed simplicis veritatis intuitu commotum, asserere. Vnde Vitak.

resp. ad Campianum rat. 5. pag. 90. sic dicit. *Audi Campiane, quam ex die, Luellus vocem verissimam, & constantissimam emisit, quo ad tempus sexcentorum annorum prouocauit, vobisque obtulit, vt si vel vnicam ex aliquo Patre, aut Concilio claram, & dilucidam sententiam asseretis, non recusaret, qui vobis palmam concederet, & est nostra omnium professio: idem omnes pollicemur, fidem non fallimus.* Vni ergo Patris Deiloquo fasces submittere, tanquam legitimo antiquitatis testi, consentitur Nouatores, suisque cuniculis proprias munitiones infringunt, dum nedum per 600. annos, sed per sexdecim secula decurrentia pro vnoquoque dogmate, nedum vnum aut alterum, sed myriades Patrum sacrorum dogmatum testes, & conseruatores, nedum nostri, sed & sui recensent Centuriatores, aliàs Patres profcidentes, & reijcientes, & veluti calculorum subductione, & inuersione imperitos oblectantes, atque fallentes. Par erat (vt in simili dicit S. Nazianzen. aduersus Apollinarium) *vt quod vel accusant, non facerent, vel quod faciunt, non accusarent, si modo sibi ipsis saltem constare proponerent, ac non & sua, & aduersariorum dogmata commemorare.* Talis nimirum est *vecordia, & secum ipsa, & cum veritate pugnat, vs nec in seipos reuolui sentiant, nec erubescant, ita vt si in arenam descendant, quoquoque versus, vinci necesse sit, siue fugam, reijciendo Patres, meditentur, siue in acie stando eos acceptent.*

16. Quanti vero vnus Augustini autoritas in Ecclesia habita sit, in materia dogmatica, præsertim in materia prædestinationis, & gratiæ, ex epistolis decretalibus Cælestini, & Hormisdæ, & Gelasij, cernere possumus; idem apparet ex decretis Conciliorum Mileuitani, Arausicani, & nouissimè Tridentini, vbi doctrina Augustini in Canones redacta est, nec enim

Ex decretalibus Cælestini constat. Aug. Autoritas in ecclesia quæ in sit.

veluti priuare loquentem, Pontifices, & Concilia deprehenderunt, sed ex publica fidei regula differentem, nec vnquam Orientales, & Occidentales Episcopi, ipsaque sedes Petri, viuientis, & mortui Augustinorum magnificissent, si non ex publica regula edocentem agnouissent. Certissimum vero est Romanam sedem, nihil firmare, nisi quod cum ceteris tenuit, & tenet Ecclesijs. Quare ut impium reputatum est, & reputatur, Ecclesie Catholice sensum respuere, sic Augustinum ex Ecclesie sensu loquentem, eiusdemque calculo approbatam doctrinam respuere, securum vero non contraire. Cesset ergo oppugnare, dicit S. Prosper lib. contra Collatorem, *Qui in hanc austeritatem, supercilium tam tetrica frontis se armauit, ut mensuras sensuum, pondera locutionum, numeros syllabarum tanquam insidiosus scrutator eueniret, magnumque se aliquid consicere presumpsit, qui catholico predicatori, notam erroris affigat quasi incognitum aliquod opus, & quod hactenus latuerit, impetatur, cum ille huiusmodi lanietur, qui nouorum hereticorum commenta disiecit, & diabolicum tumorem Pelagiana elationes elisit.* Sed de hac re redibit sermo inferius, cum S. Augustini doctrinam ab impugnatoribus vindicabimus.

17. Interim ponderandum, quod quidam *πατριμότης* (qui Patrimaternitatem, vel Matripaternitatem introduxit) scripsit, quod hoc ordine authores suscipiendi. Primo ait, *Scriptura, Concilia, & decreta Sedis Apostolice recolantur. Secundo Patrum, & exempla Sanctorum. Tertio plurimum Seniorum consensus vnus Prouincia examinetur. Quod si plerique seniorum Prouinciarum omnium conueniant, & conspirent, pluris facienda est opinio, quae ex illa concordia nascitur, quam quae ex octo, vel decem Patrum testimonio, ori consuevit.* lib. 4. tract. 4. cap. 10. Elucid. Et quantum ad primum & secundum locum, nullus Ca-

tholicorum dubitat. Quantum ad tertium, expressè illi contradicit Ephesina Synodus loco supra citato, quae decem Patrum autoritate tamquam sacro decalogi numero (ex Lerinensi supra allato) decreta formauit contra Nestorium, nec illis contradixit, sed secundum illos, de regulis fidei pronunciauit. Iudicent censores fidei, dato hoc principio, quantas gratias agerent Consistoria Nouatorum vnus Prouinciae, vel omnium, si daretur eis licentia contra octo vel decem concordantes Patres, sua placita defendendi. Iam vero, ut scripsit idem Lerinensis cap. 4. *Si nouella contagio, non iam portiunculam tantum, sed totam pariter Ecclesiam commaculare conetur, quod nam remedium adhibendum? an senes Prouinciarum adhibendi contra Proceres Ecclesiae? minimè. Nam & multos producebant Ariani, & alij haeretici: Sed tunc, subdit idem Sanctus, prouidebit Catholicus, ut antiquitati inhaereat. Quod sit tale aliquid emergat, ubi nihil huiusmodi reperitur tunc dabit operam, ut collatas inter se Maiorum consulat, interrogetque sententias. Non ergo senes quaerendi Prouinciarum, aduersus Patrum venerandam caniciem. Clavis putei abyssi, unde teterrima errorum tenebrae possent exhalare, in profundum maris abijcienda.*

C A P U T XXI.

Diabolus semper, funestius verò hoc seculo, in Patrum contemptu Atheismum fundauit, proinde à Catholicis magna cura adhibenda, in Patrum autoritate tuenda.

1. **I**am verò Patrum consensus, cum Ecclesie sensum demonstrat, traditionem Apostolicam pandat, sacram Scripturam interpretetur, canonicos libros ab apochryphis secretiori, & arcana Theologia se iungat, & per veneranda antiquitatis testimonia, tanquam media iuueniendae veritatis,

*Auda
Diabo
hijce t
poribu
PP au
ritate
aggre
ut fide
maner
conucll*

veritatis, Romani Pontifices, Concilia, controuersias de fide exortas terminarint, hæreticorum ora oppilarint, etiam fatentibus aduersarijs (ita Kénirius par. 1. exam. fol. 64.) Ecclesia ab Apostolis, & Apostolicis uiris non modo textum, sed etiam verum, & germanum sensum accepit; fractas iam pridem vires reassumens diabolus, Patrum firmamenta conuellere, audacius, quam vlllo tēpore præstitit, nouissimè ausus est, venerandam caniciem crassis scommatibus lace-rans, de inscitia, socordia, superstitione criminando taxare, vt vniuersæ fidei fundamenta quatiendo, si fieri posset, subuertet. Quid inde? breui cōpendio in Atheismo gradus fixit, & per eisdem profecit impietas. A minimis enim plerunque incipit vterator malorum Diabolus, inquit Chryso-stomus in cap. 27. Matth. hom. 87. Nec enim (vt ibidem exemplificat) Caim cōsestim eadem fratris illi suggestit, de magnitudine Dei commotus, tam sceleratum facinus abominaretur, sed prius persuasit deteriora offerre, nullum esse id dicens peccatum: deinde inuidia veneno succendit, nihil etiam hinc mali secuturam persuadendo: ita sensim in eum illapsus, ad eadem fratris, ad negationem sceleris compulsi, nec prius cessauit, quam malorum omnium verticem imposuit. Atque plus ex eodem studebat in Phylonissa derisionem Regem detrudere iterum, quia non adhibuisset ille mentem, ad Phylonissas paulatim ipsum inducit. Nam quoniam Samueli non obtemperauit, & holocausta offerri preparauit, illo absente accusatus, ait, necessitas hostium facta est maior. Cumque flere oportuisset, quasi nihil mali fecisset letabatur. Iussit deinde nonnulla de maledictis Deus, ea quoque transgressus fuit. Hinc aduersus Dauid illum insaniuit, ac sic paulatim, atque paulatim labens, non stetit, quousque ad ipsum perditionis barat hru se ipsum immisit. Et postea subdit infra. Sic in Iuda maximum proditionis malum concreuit, nisi enim putasset paruum esse, pecuniam inopi surripere, in tantam

*Audacius
Diabolus
hiscē tem-
poribus
PP. autho-
ritatem
aggreditur
vt fidei fir-
mamenta
conuellat.*

proteruitatem non deuenisset. Iudæi quoque, nisi putassent inanis gloria delictum minimum esse, ad eadem Christi, lapsi non fuissent. Hac via omnia scelera fieri videbis. Nemo enim repente ad extremam improbitatem infligit: habet quippe insitum quendam animam pudorem, atque innatum, quem subito calcare, atque proicere non potest. Hoc pacto etiam idolorum cultus aditum inuenit, cum vltra quam oportet, viui, ac defuncti nonnulli honorarentur. Hoc pacto simulachra, & statuae adoratae sunt.

2. Sed & alius quomodo in Atheismum, ex paruo contemptu, ad abnegationem Dei velut alter Diagoras sit prolapsus, ex Dorotheo audiamus ser. 2. Frater, inquit, quidam fuit, qui cum aliquid boni de fratre quopiam quisquam pradicaret statim respuebat eum dicens, Quis est ille? non est, qui momenti sit alicuius, nisi Zosimas, & qui cum eo sunt. Post cepit, & hunc contemnere, ac nihil pendere, dicens. Nemo est, qui quicquam valeat prater Machariū. Et non multo post, ait. Quid est Macharius? nullus quidquam est prater Basilium, & Gregorium, atque paulo post, cepit & hos teruncij facere, dicens. Quid est Basilium? Quid est Gregorius? nemo quicquam valet, nisi Petrus, & Paulus. Cui ego dixi. Certe frater, & hos etiam contemnes. Credite mihi, non mentior, non multo post dicere coepit. Quid est Petrus? Quid est Paulus? nemo est alicuius momenti, nisi Sancta Trinitas. Postmodum vero, & contra Deum ipsum superbiere coepit, & insolescere. Denique ad eum modum delapsus est in perditionis, & impietatis barat hrum.

*Qui PP.
contemnis
Deum de-
nique con-
temnes.*

3. Non dissimilis fuit progressus disciplinæ Luthericæ, velut enim alter Iudas, Lutherus auaritiæ, & inuidiæ (vt alter Caim) stimulo percitus, cernēs inuulgandarum indulgentiarum commissionem, a suis, ad nostros Prædicatores translaram, quasi bolo culinario priuaretur, & Prædicatorū opera præferretur, primo abusum (vt prætexebat) mox omnē Indulgentiarū

*Disciplina
Lutherica
ex PP. con-
temptu
initium
sumpsit.*

rectum, & pium vsum damnare cepit. Accurrunt Theologi, ex Scholasticorum doctrina, Ecclesiæ potestatem defendere fatagunt. Quid ille? Scholasticos omnes pili non fecit, S. Thomam ingeniorum florem proscindit. Quid, ait, ad nos Thomas Aquinas? qui alias multa habet impia, absurda, verboque Dei planè contraria? disput. de Misæ sacrif. Tubing. par. 2. & S. Bonaventuram, & alios eid. madiungens, vocat non sinceros, non euangelicos, sed Dialecticos, Peripateticos, Pythagoricos, Temerarios, Scholasticos, id est, eo exponente, illusores Thomistas, Thomastros, impropristias, apud Catharin. apolog. contra Lutherū. Inde progressus Purgatorias pœnas abnegauit, Sacramentorū numerum truncauit, noua, & hæterodoxa dogmata publicauit, & Scholasticis valedicens, ad Parres prouocauit. Sed scriptis Patrum conuictus, non multo post iisdem reiectis, ad scripturas confugit. Iam (inquit, in proœm. assert.) *Quanti errores in omnium Patrum scriptis, inueniunt? quoties sibi ipsis pugnant? quoties inuicem dissentiunt? quis est, qui non sapius scripturas corserit? quoties Augustinus solum disputat, nihil diffinit? Hieronymus in commentarijs ferè nihil asserit. Qua autem securitate possumus alicui niti, quem constiterit sapius errasse, sibi, & alijs pugnasse, scripturis vim fecisse, nihil asseruisse, nisi auctoritate scriptura, nos omnia eorum, cum iudicio legerimus? Et infra. Nolo omnium doctior iactari, sed solum scripturam regnare. Sed Patribus relictis fortè Lutherus in sola scriptura recipienda mōdestior? Mihiime. Sed eadem machæra, qua Patres percussit, scripturam detruncauit. Epistola, inquit præfat. Germ. in eand. ad Hebræos, neque Pauli est, neque à quoquam Apostolorum scripta. Epistola Iacobi straminea est, & nec est Apostoli, nec Apostolico scriptu digna, de cap. Bab. c. de extrem. vnct. Secunda ep. Petri incerti auctoris est, apud Senens. lib. 7. Bibliot. hæz.*

9. De secunda, & tertia Ioannis dubitat. Iudæ epistola Indigna qua canonis inseratur, ab eodem adiudicatur, Præf. in ep. Iacobi. De Apocalypsi ait, *hunc librum villo modo deprehendere possum, quod à Spiritu sancto confectus sit.* In prior. edit. in Apoc. Librum Esther extra canonem habet. In ser. conuiu. & colloq. lar. & German. Tobix, vt *poëma iudaicum, existimat, Iudich tragediam, vel fabulam, in Germ. vers. Machabæorum librum inter apochryphos, tanquam, inquit, nimium Gentilium superstitionem sapientem ablegat. Sapientix librum inter apochryphas scripturas recēset, In sympoliac. coll. Ecclesiasticum à iurista, non à Propheta compositum autumat: instar Talmud ex varijs libris confarcatum.* librum Baruch diuina auctoritate expoliat, tertio, & quarto libro Esdræ assimilando. Hymnum trium puerorum, Susannæ historiam, & Belis draconis, vt laciniolas partes, è Danielis Prophetia, censoria virgula expungit in Germ. vers.

4. Abrogatis ijs (quos Deuterocanonicos vocandos contendunt aduersarij) ad Protocanonicos eliminandos festinauit, dicens. *Mosem cum sua lege habere nolo, est enim Christi Domini hostis. c. de legib. in ser. conuiu. collectis per Rebenstock. lib. Paralippomenon inferioris auctoritatis esse. quā libros Regum. Librum Iob esse velut argumentum fabula, vel comœdia ad patientiæ exemplum. propositum. Authorem libri Ecclesiastes, equitare in arundine longa, sicut ipse, dum esset in Monasterio, nec ocreis, vel calcariibus eum librum indutum. hoc est, nullam habere perfectam sententiam. Cantica Canticorum nihil aliud continere, quam amicabile colloquium inter Salomonem, & Hebræam Rempubliam. Psalmos non Dauidem, at Aesopum descripsisse, Io. Matthes, apud Resc. Percipit fortè scripturis noui testamenti, quas etiam vt Protocanonicas accipiunt?*

nequa-

*Qui PP.
reijcit SS.
reijcit.*

*Sancti
Patri
canon
libris
dicitur
etiam
nitate
deba
tur ha
tici.*

nequaquam. Nam quantum ad Euangelia attinet, *Solum S. Ioannis Euangelium esse vnicum, verum, & purum Euangelium*, scribit, hoc solum habere naturam Euangelij. Ex Cochle. 3. de auth. scrip. E pistolas Pauli nonne mutilat? In comm. 3. c. ad Gal. cum ait. Nihil moror scripturae locos, si etiam sexcentos producas. pro iustitia operum: quid tandem de vniuersa scriptura. Post Bibliam nullus habetur in orbe liber elegantior, quam scripta Catois, & Aesopi fabulae. In colloquijs apud Aurif. de diu. scrip.

Sanctis Patrib. & canonicis libris reiectis in sanctam Trinitatem debacchatur heretici.

5. Quid supererat? ut patribus reiectis, & canonicis scriptoribus explosis, in Trinitatem debaccharetur, & insolesceret. Mentior, si non hæc in Luthero deprehendes. In enarratione Euangelij de S. Trinitate sic habet. Tametsi vocula hæc, Trinitas, nusquam in diuinis scripturis reperiatur, caterum humanitus tantummodo inuenta sit. Vnde omnino etiam frigide sonat, & multo probabilius foret, si Deus potius quam Trinitas diceretur. Etiam fidei definitio tradita ab ipso in c. 27. Genes. ad Constant. non Apostolica, sed Apostatica probabitur, si in medium proferatur, nimirum. Fides est opinio, qua fertur in id, quod nihil, quod impossibile, & absurdum est. Fides enim Catholica funditus per eam eradicatur, cum, Luthero definiente, impossibilia, absurda, non extantia, fateatur. Eoque iam ventum est, ut ex vno Luthero prope modum tanquam à fecunda genitura, ducentis, & amplius sectis exortis, (ut vtar Hilarij verbis, Tot fides, ut volumus. aut ita volumus, intelliguntur, & cum secundum vnum Deum, & vnum Dominum & vnum Baptisma, fides etiam vna sit, excessum est ab vna fide, qua sola est, & dum plures fiunt, ad id cooperunt esse, ut nulla sit. En quomodo à pp. contemptu, Atheismus in orbem introductus. Libeat etiam quæ S. Basiliius luctuosissimo suo sæculo expertus est, præsentibus temporibus adaptare,

epist. 61. ad oriental. Spreta, ait, sunt Patrum decreta, Apostolica traditiones nihili sunt, recentiorum hominum adinventiones ad gubernandas Ecclesias vsurpantur, ex artificio deniq; iam loquuntur homines, non Theologicè. Sapientia mundi primas obtinet neglecta crucis gloria. pelluntur pastores, subintroducuntur in illorum locum Lupi graues, gregem Christi discerpentes. & seniores lamentantur vetera præsentibus conferentes, iuniores hoc sunt miserabiliores, quod quibus boni priuati sint, ignorant. Et epistola 69. subuersa sunt pietatis dogmata, turbati ritus pietatis, &c. iam ad defensionem nutui belli, & dissidij, excogitatus est à quibusdã hic prætextus, ut simulent se orthodoxiam vlcisci, & quo proprias obtegant inimicitias. pietatis se gratia hostes nobis esse factos, videri volunt. Alij verò quo caueant, ne de erroribus, & commentis hisce turpissimis argui possint, plebem ad mutuam contentionem instigant, vesanamq; reddunt, ut publicis postea malis, sua ipsorum delicta obscurent, &c. Interea ridet nos infideles, nutant qui modica sunt fidei, fides ipsa in ambiguum vocatur, ignorantia offunditur mentibus; propterea quod formam, ac speciem veritatis prætexunt, qui sermonem verusitæ adulterant. Silent enim pie docentium ora, resoluta vero est quauis blasphemia lingua. Hi fructus Lutherici, & Nouatorum aliorum ex patrum doctrinæ ablegatione.

6. Cum ergo ex patrum contemptu aditus ad Atheismum induci possit; vigilandum est, ne Diabolus dissipando sepem, possessionem diripiat. Vulpes paruulæ initio capiendæ sunt, ne demoliantur vineam Domini. Sunt (ait Hieronymus) 17. comment, in Es. cap. 62. patres, & Doctores Sancti, custodes murorum Ecclesiæ, qui

Ex contemptu Patrum Atheismus incipit.

vocap-

vocantur ne citò ciuitas destruat, ne hostibus pateat quia circumdantur Ecclesia à Sapiētissimis viris, & omni ratione firmantur, ne praeualeant veritati Dei. Huiusmodi murus Deus loquitur ad Hierusalem, ecce super manus meas depinxī muros tuos, & in conspectu meo sunt semper.

7. Absit tam grande malum, vt ab aliqua Ecclesia, vel vniuersitate muri destruantur, hoc est, vt Patrum Choro vale dicatur, & contradicatur, nam vt scripsit Hieronymus in cap. 9. Hier. Cum Ecclesiastici viri Doctores qui que defecerint, tunc datur Hierusalem in transmigrationem, siue in acervos arena, vt hæreticus in ea sermo praeualeat, & efficiatur cubile draconum, & ciuitates eius redigantur in solitudinem, nec sit in ea diuini sermonis habitatio, & ille, qui dicit: inhabitabo, & inambulabo in eis, & ero Deus eorum. In promptu exempla adducuntur. Nonne Oriens, factus est in desolationem, quando Ariana lues, à Patribus traditam, consubstantialitatem Filij Dei criminata est, & nedum vrbes, populos, prouincias, sed etiam Romanum Imperium cōcussit? Quid ex nouelli dogmatis, Sabellij, Eunomij, Manetis, Donati, & huiusmodi ministrorum Satanæ inductione, & nouella contra Patres adinventione? priuata omnia: & publica, sacra, profanaq; permixta, & tāquam de loco superiori percussa. Quid ex subsequētium hæreticorum proprijs placitis, veterum Magistorum sprete doctrinis? Summis ima permixta, Christo Belial, diei nox, dulci amarum, bonum malo horribili temperatura coniuncta, fides vniuersa exulare à Prouincijs, à Regnis multis iussa est.

8. Tolle Patres, & vniuersa moles sacrorum dogmatum per manus veterū, transmissæ ad nos traditioni innixa, corruet, nā exempli gratia, doctrina de iustificatione, Sacramētis, reali præsentia corporis Christi in Eucharistia, Primatu Summi Ponti-

ficis, Purgatorio, Monachis, Cœlibatu, & (ne singula controuersa capita enumerē) totius Christianæ religionis compendū, in Deiloquorum Patrum scriptis inspicitur expressa, & impressa, vt nec adultero stylo falsari omnes codices potuerint, & illibata vsque ad hæc tempora perseuerant. Tolle Partes, & vniuersum hæresum corpus in cineres, fauillasque redactum, rursum attollet caput, rursus euigilans nouam cutem superinducet, neque enim cuiusque sæculi hæreses eieratæ, primo sunt conuictæ, nisi ex Patrum concordia sententia, secundum temporum suorum seriem, veterem traditionem posteris bona fide consignantium, & nouitias damnantium paraturas, Nonne Simonis Magi potentium, quod Deus sit author peccati, nostri libertas arbitrij à Manichæo extincta, à Iouiniano castitas, & cœlibatus prostituta, & meritorum gradus solo æquati, exorcismi à Pelagiano Iuliano improbati, à Donatistis altarium subuersio, & chnismatis conculcatio, & sexcenta huiusmodi à PP. damnata, lucem iterum aspicient, & (sicut factum est) nouos patronos, & Magistros coaceruabunt, & ad nouas fabulas, nouasque tragædias reperiendas, & effingendas inuitabunt?

8. Quare si vnquam locus à Patrum auctoritate cordi, curæque fuit Orthodoxis, vt illæsus, & illibatus seruetur, hoc luctuosissimo sæculo aduersus Nouitates profanas, omni diligentia muniendus, nā vt scripsit de suo quoque tempore Cassiodorus in inst. c. ii. Sunt nonnulli, qui putant esse laudabile, si quid contra antiquos sapiant, & aliquid noui, vt periti videantur inueniant. Superbissima cerrè, ac periculossima tentatio, quæ viam facit semitæ iræ Dei, iusto iudicio permittentis eiusmodi homines paulatim ad hæresis barathrum corruere. Quoties, clamat S. Hieronym. in Aggæū.

Vidi

Vigilandi
ne Atheis-
mus cer-
pat.

Si PP. au-
feruntur
dogmata
sacra ex
traditioni-
bus desce-
donsia cor-

ruent, &
hæreses in
facultas eā
redacta
caput at-
tollent.

Nunc ma-
xime mu-
nienda &
defenden-
da Patrū
auctoritas
aduersus
prophanas
nouitates.

Vidi ego tam in doctrina, quam in conuersatione de quibusdam sperata plurima, & postquam verum est, ut haberent tempus mensium, id est, tempus docendi, vitamque suam in exemplum præbere populis, de excelso precipitatos. & minus inuentum in eis, quam opinio sibi omnium promittebat, unde accidit, ut paulatim negligentia, & superbia, paruum quoque ipsum, quod videbamur habere perderent. Hoc autem idcirco perpepsi sunt, quia securi fuerint in pristinis domibus suis, nec ascenderunt scripturarum montem, & Patrum doctrinam adificationis de eo dominice ligna cadentes, nec extruxerunt in se domum Domini, sed desipientes eius desolationem, etiam id perdiderunt, quod se habere credebant. Mira certe peruersio, quod proprio iudicio inhærentes ad sylvas Patrum, ad cædenda ligna pro obsequio domus Domini pergere recusarint, sua domo, hoc est, nouella præsumptione contenti, ædificantes sibi velut tinea domum suam, & malunt nuperæ inuentioni fidem adhiberi, quam, vetustis Patrum doctrinis aurem accommodare. Considerare debebant Patrum contemptores (ut in simili ad domicellam quandam scripsit Gregor. epist. 33. 7. registri) Quanta multitudo fidelium in Matris Ecclesie sinu consistat, quantisque virtutibus Sacerdotes, qui in ista fide defuncti sunt, coruscant, vel quanta ad corpora sua miracula faciunt, atque illos non diiudicare, sed plus tantis viris ac Sacerdotibus, quam tibi credere debuisti. Si in iudicijs forensibus nullus litigantium admittitur, si sine testibus possessionem, vel fundum probet, etiam si multa quis scientia polleat. Qua temeritate possessionem dogmatum, quis priuatus poterit sibi vindicare, si antiquitatis testes non producat? Hæc ipsa causa, ait Hieronymus, Frequenter solet superbia, in Dominum, & contemptus existere, quod habeant scientiam Dei, & nesciunt quod de ijs illud dici potest. *Propheta eius, aliqui, licet scripturæ interpretes, πνευμα-*

τόπος, id est, portantes Spiritum, viri contemptores. Vide Hier. in hunc locum. Possunt facile qui Dei scientiam profitemur, si Patres non audiant, fieri contemptores ex scientiæ tumore, quæ inflat, si putent se esse Deucaliones orbis. An tu solus Ecclesia es? dicebat Hieronymus, epist. 6. ad Pammach. Et qui te offenderit, à Christo excluditur? Et iterum. Tibi soli licet Ecclesia iura calcare, tu quidquid feceris norma doctrinæ est? Crede nouitatis amator, quod non sunt suaves epula, quæ non placentiam redolent, quas non condit Apicius, in quibus nihil de Magistrorum huius temporis iure suffumant, dicebat idem S. ad Marcell. epist. 13. loquens de Patribus sui temporis. Quæcunque apponantur pigmenta nouis epulis, si iure Patrum non condiantur, ingrata erunt, imo & suffumigatio inæstuans perturbata phantasmata gignet, ex Basilio epistol. 64.

9. Non est sincera fides in Deum, si Patres repudiemus. *Non est sincera fides in Deum, si PP. repudientur.* Credidit populus Domino, & Moyse seruo eius, ait Scriptura Exod. 14. nam ut obseruat Hieronymus in epist. ad Philem. Vna eademque credulitas in Moysen refertur, & in Deum, ut populus, qui credebat in Deum, aequè credidisse scribatur in seruum. Hoc autem non solum in Moysè, sed in omnibus Sanctis est, ut quicumque credit Deo, aliter eius fidem recipere non queat, nisi credat & in Sanctos eius. Non est in Deum perfecta dilectio & fides, quæ in ministros odio, & infidelitate remurmurat. Per Patres ergo veluti quosdam scælæ gradus ad Apostolos, & ab illis ad Christum ascendimus, & à Christo ad Apostolos, ab Apostolis ad Patres descendimus, & acclamamus. Verè non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cæli. Genes. 28. Per has scalas incedens, illud meretur audire. Iustus deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illis scientiam Sanctorum, Sap. 10. Qui absque scala cælos ascendere præsumit, Icaris exemplo collidetur, vel

qui paulatim gigantū more Deū è folio nititur exturbare, Atheifmo viā, & gradus à cōtemptu Patrum adaptando, in profundū Inferni præceps ruet, vnde scriptū est Pro. 21. *Vir qui aberrauerit à via doctrina, in catu gigantium cōmorabitur.* Et tandem qui nō per portas intrare contendit, fur, & latro deprehenditur. Portæ Prophetæ sunt. Nō recipiētes vetus testamentū, sine portis intrare cōtenderūt, vt Marcionitæ. Sed & alij hæretici acceptantes Prophetas, per illas intrare cupiunt, sed ad deprædandū, multi enim fures sunt, qui per portas intrare contendūt. Sed confortauit Dominus seras portarū Ecclesie domus, portarumq; custodiā. *O si mihi concederet Dominus, vt seras essem de portis Sion, vt cum Hier. in ps. 147. exclamē. Si quis hereticorū per illas in Euangelij dispositionē veller intrare, ego stare in portis, & prohiberē illum &c. Da mihi aliquem Ecclesiasticū virum, scripturæ celestibus eruditū. si viderit venire Eunomiū, venire Ariū, velle tollere aliquid de Prophetis, cōtra nos, nonne stat quasi seras? nōne vincit quasi seras? Quoniam confortauit seras portarum suarum. Pulchrè dicit, confortauit, vt quando videres virum Ecclesiasticum disputantem, non putes esse illum, qui disputat, sed qui confortat Ecclesiasticū. Ergo si Deus seras Doctorū statuit, si eosdē Patres confortat, frustra aliunde quam per portas intrare præsumunt hæretici, vel si per portas intrare contendunt ad furandū, frustra in seras irruūt. Quoniam confortauit seras portarū suarū. Certe vulnerata est caro Christi, ossa tamen minimè confracta sunt. Ossa Christi, ait S. Hier. in ps. 21.) Apostoli, quia sicut caro ab ossibus roboratur, ita & corpus Christi, quod est Ecclesia, ab Apostolis, & Doctoribus firmatur, vulnerari in martyribus poterit Ecclesia, ossa Patrum nō confringentur. Vbi autem seræ confractæ, speciosa quæ que sublata sunt, & vbi ossa confracta, manifesto argumento, eam portionem, non ad Ecclesie corpus cernimus pertinere.*

CAPVT XXII.

Mystici canes ex omnibus Ordinibus, Dominicani, ex sui instituti ratione, suam operam latrando impenderunt, fures exterrendo, Pastores exciando pro custodia depositi, & Patrum doctrina tuenda.

1. **A**D tuendum quoque SS. Fidei depositum, præter Pastores, vigiles, canes Dei prouidētia excitauit, ad fures exerrēdos, ne auro, argento, lapidibus pretiosis, plumbū scruta, & æramenta permiscerent, nouam scilicet antiquæ, & orthodoxæ fidei formā super inducerent, vel de thesauro Catholicorū dogmatū aliquid prædarentur. Et ne inimicus homo Apostolicæ fationi zizania interfereret, solertes seruos adlegit. Hi sunt (Præter PP. & Scholasticos, de quibus supra) diuinorū eloquiorum tractatores, Prædicatores diuerforum Ordinum doctissimi viri, qui aduersus lucifugas hæreticos, suæ professionis, & fidelitatis memores, velut in latrones insilire nouerunt, & extraneorū accessus prohibere nocturnos, mori pro Domino, & cum Domino præparati.

2. Detur hæc prærogatiua, ex sui instituti ratione, illi catulo Caralogitano S. Dominici, qui in ventris erigastulo adhuc positus, aduersus hæreticos in clamabat. Nondū Catulodentes, & tanquam habeat, ore proprio lequirit vlscis. Nondū lucem aspexerat, qua insidiator posset discerni, & clausis oculis, cæco vtero, lupo, & latrones indicabat. Scitē V. Catulus, in Senatu Romano increpatus, quod corruptos hominū mores acriter increpasset, & sub hac formula perfrictus. *Quid latras Catule? respondit (& quid aptissimè) Quia video fures, At quomodo Dominice videbas, cuius pupillā lux nō illustrabat? visibili certè hac luce destitutus, clariori lumine intus collustrabatur, & admirabili solertia, iā hæreticos discernēbat. Quid mirū nā, vt ait S. Ambr. in Hexamer. c. 5. Quod vix homines prolixa composita artis meditatione cōponunt, hoc canibus ex natura suppetit, vt ante mendacium reprehendant, & postea falsitate repudiata, inueniāt veritatē. Quod in venatione exemplificat, dum sagacitate odoris, velut syllogizādo, hac, illac delectentes, nec hac, vel illam viam ingredientiens, in istam tādē sine dubitatione declinat: etiam necis illatæ euidētia, ijdem ad redarguendos propriorum dominorū interfectores, indicia prodiderūt, vt muto eorū testimonio plerunq; sit creditum. Hoc autē prodigio (ait S. Ant.*

Dei canes vigiles sacrum depositum defendunt. & fures terrene ne illud aggrediantur.

Clamat contra fures Albigenses S. Dominicus versus Ecclesie canis.

S. Petrus Marcellus latro. era & chaos thavotaren &c.

Alij Dominici clamat vt depesustro

3. p. tit. 23. c. 4.) præfigurabatur nafciturus ille, qui fedulæ prædicationis latratibus lupos arceret à grege Dominico, & quoslibet ouium Chrifti sanguinarios prædatores. Exitus id comprobauit, inuadente enim Albigenfium hæreticorum colluuiâ, Ecclefiâ Chrifti, mox latrauit Dominicus, in illis euertendis feptē confumpfit annos, duodecim corū millia extincta, centū uerò millia, eierata hærefi, corpori Chrifti adglutinata. Perbellè illi competit, quod Naz. de Herone cōfcripfit. *Eo etiâ nomine Canis, quia fidei domesticos mulces, externos uerò latrâdo infectaris.*

S. Petrus
Martyr,
latrat cōtra Manichæos, Catharos Patarenos
cnc.

3. Sui parentis Spiritum ebibēs S. Petr. Veronenfis, Catharos, Manichæos, Patarenos, alioque eius panni caligas, prædicatione diuini uerbi, diputationibus, miraculis euicit, cruoris proprii effusione, fidelitatē fui ministerij contestando. Stedingi hæretici, qui multa affinita cum Albigenfibus sentiebant, à Germania tandem profigati; & plurimum aduersus illos à nostris fuisse decertatum, scribunt annales Prædicatorij, & eruditissimus P. M. Maluenda in annalib. Præd. an. Dom. 1234. c. 12. Vualdēs, alias pauperes de Lugduno, euiscerantes fidem, & iura pietatis impugnant, sub Greg. IX. mixti Catharis, & Patarenis, 1232. rursus ebulliunt. Aduersus istos, uerbo, & scripto se opponit F. Monetis, cuius opus insigne cōtra singulos errores Catharorū in M. S. Codice in Bibliotheca S. Dom. de Neap. asseruatur, à me per lectū magna animi iucūditate. Paupertatis, & religionis hostes Guil. elmus de S. Amore, & G. raldus Doct. Parisiens. Mendicarium, dicatorū Deo hominum, statum impugnant, sed à B. Alberto M. uoce, corā Pontifice conuicti, à S. Th. calamo prostrati, atque confossi, & instante F. Humberto Generali, ab Alex. IV. dānati. Flagellantiū secta quinquaginta hærefes dogmatizans, Germaniam demetabat: aduersus istam F. Germanus Ecclesiastes insignis declamans, fortissimū depositi propugnatorem se ostendit, dū ab improbis mactatus, Chrifti hostia effectus est. E puteo abyssi prodijt Gerard. quidam Sagarellus an. 1296. fallaciarum artifex, ueterū hærefum confarcinator, uota, sacra templa impugnans, qui nedum Parmam, sed multas

Alij Dominicanos
clamant
ut depofitū
custodiant.

etiam Insubriæ Ciuitates infecerat, Apostolicam uitam mentiendo, se, & suos sectatores, Apostolicos appellando, multos ad suā naflam pertrahendo: sed opera nostri F. Māfredi Inquisitoris detectus, conuictus, exultus. Beghinæ, & Begardi in Germania exorti in less. 3. Concilij Viennensis dānantur, cui Concilio interfuerunt F. Eymericus Placentinus, F. Berengar. cū alijs Magistris, & Episc. nostræ familiæ. Ibidem etiam hærefes Templariorum militum, qui diuitiarum affluentia, & militari disciplina instructi, Europæ erant terrori, detectæ à F. V. Vilielmo Parisiens. eieratæ, atque damnatæ, consulētibus nostris F. Durādo, F. Hæruæ, alijsque nostræ familiæ DD. Eorundē quoque de alijs criminibus causæ discussæ, terminatæ, in pluribus regionibus iustissimè combusti, tota Europa proscripti, bonis spoliati, ordine, & instituto extincto.

4. Luxu, & mollicie effaminatur Dulcinus, cum sua Margarita (nulla enim hærefis sine sua Philumela) in omniū flagitiorum cœno uolutabatur, viros, & sceminas ad intemperstia conuiuia, nocturnosque cœtus, & ad flagitiosos amplexus, & concubitus, luminibus extinctis, inuitabat. Propter quæ infanda Orgia, Eleusina mysteria excedētia, mœritas pœnas dederūt, ducibus eiusmodi infandæ sectæ membratim concissis, & ossibus in fauillam redactis, cæteris in Ducatu Austriæ, nostrorū Inquisitorum opera, captis, atque combusti. Castill. p. p. lib. 3. c. 14. Michaeli de Cæsena, Gulielmo Okam, Sagarelli hærefis renouatoribus, nouis Dathan, & Abiron, aduersus Petrum, Cathedram erigentibus, pro tuendo Ioanne XXII. Roman. Pontif. Ordo S. Dominici occurrit, uerbum Dei, ceu acutissimū gladiū distringens (Durādo, Ioanne de Neapoli Pontificiâ potestatem tuentibus) illustra trophæa reportans.

Clamant
in Ducatu
Austriæ
canes Do-
mini.

5. Militauit quoque pro sacro deposito contra Petrū de Baldach, in Ciuitate Gerundē si, F. Arnaldus Burguetis Inquisitor, eumque ignis absumpsit, quæ religio ab errore pertiginaci remouere nō ualuit. Diagus lib. 1. c. 13. nes Dominicus Petrus itē Ioā. Bitterensis, cū plures hærefes disseminasset, (fatēte etiâ Mornæo Nouat. in

Contra Petrum de
Baldach
et alios canes
domini latrant.

fuo mysterio oppof. 54. p. 428. quod Romanam Ecclefiam, carnalem, & fynagogā Satanæ appellaffet (hoc nomine ab Inquifitoribus hærefeos damnatur, & quem viuum comprehendere non potuerunt; mortuum è tumulo effoffum, concremarūt. Deliria, & errores nonnulli apud Mōtem Album Regni Cataloniæ diffeminabantur, à quodam Berengatio de Montefalcone; verum à F. Nicolao Rofelio fopiti, & exinfti, tradunt annales Prædicatorij, P. Fernandez 1312. in concertatione Prædicatoria.

*Contra
Archiepif-
copū quē-
dam Ar-
machanū.*

6. Sed Archiepifcopus quidam Armachanus, cum aduerfus Religioforum mēdicantium ftatum, multa in fide erronea oblatraffet, coram Innocentio Sexto damnata sunt, infantibus, & conuincētibz authorem, noftris Prædicatoribus; vnde errores abiurare, & anathematizare compulfus est Idem Fernandez 1357.

*Clamāt in
Anglia
canes Do-
mini pro
depoſiti cu-
ſtodia.*

7. In Anglia ex Inferorum antris erupit. Io. V vitcleph 1. 60. lupus ferociſſimus. Ex Caſtill. 2. p. lib. 2. cap. 4. qui Vlulatu ſuo, terrorem, & ſeditionem intonans, obtutu malefico, & anhelitu fœtido ſimplices animas faſcinans, impetuque rabido, ferilique dente, innumeras ouiculas gregis Chriſti maſtauit. Clamāt noſtri pro fidei defenſione, Synodus Prouincialis Câruarix indicitur, & tredecim Epifcopis, cum triginta Magiſtris in ſacra pagina, ibidem congregatis, omnibus fermè inſtituti Prædicatorij, Hærefiarchæ commenta, vt palam hæretica adiudicata, atque proſcripta. At tantum abfuit, vt reſpiceret V vitclephus, vt per irriſionem Synodum illam, terramotum appellauit, & fratres in illa conſidentes, Anglicanum Regnum intoxicaffe, impie aſſeruerit. Verum poſtea, in Concilio Conſtantienſi iterum hærefeos damnatur, atque proſcribitur. Cochlæus Hiſt. Huſſit. 1. c. 8.

8. Anno 1375. F. Nicolaus Eymericus multos articulos Raymundi Luſti detexit, quos Gregorius XI. Auenione, Petro Cardinali Holtienſi, & alijs Magiſtris à Pontifice congregatis, vt erroneos hæreticos proſcripſit. Diagus lib. 1. cap. 25. Caſtill. 2. p. lib. 2. cap. 4. Non multo poſt erupit de cauerna Satanæ, regulus ille Ioannes Hus (falſo à ſuis Symmittis pro canoro Cygno venditatus) cuius peſtifer halitus, Germaniam magna ex parte corrupit. Verum, ne totum orbem inficeret, vinculis in noſtro Conuentu Conſtantienſi mancipatur, & vna cum impio Hieronymo illo Pragenſi, in erroribus lerendis fidiffimo ſuo Achate, à Theologis magni nominis de hærefibus euincebatur: qui tandem in ſua pertinacia perſiſtentes, viui rogo exurēdi traduntur, Concilij Conſtantienſis decreto. Quantum verò, aduerfus hærefes in eodem Concilio damnatas, Prædicatorum ordo ſtrenuam operam nauarit, res ipſa loquitur; nam & ibi interſuerunt P. Leonardus Statius Generalis Ordinis. F. Ioānes Dominici Cardinalis, F. Dominicus Archiepifcopus Tholoſanus, & alij, qui nedum hærefum capita conculcarunt, ſed & illud trium Pontificum horrendū ſchiſmatis monſtrum, ex Fernan. 1414. diſſiparunt. Idem quoque B. Ioannes Dominicus Cardinalis, in Aragoniam, Bœmiam, & Poloniam Legatus à Pontifice deſtinatus, aduerfus hærefim turpiſſimam Neognoſticorum (eo enim tempore Boemia Adamitas inſpexit nudos incedentes, & promiſcuos concubitos exercentes, ex Matthia Rege Hungariæ apud Bonfiniam 4. Decad. lib. 2. egregiè dimicauit. Sed cum argumentis hæretici vinci non paterentur, nec arma Imperatori Sigifmundo, qui Cardinalem vocauerat, ſuppeditarent; ad tempus dimiſſi, mox vt ſœnum velociter exiccati, & ad nihilum deuenerunt, ſicut aqua

*Clamāt in
Concilio
Baſilienſi
contra Io-
annē Hus
& eius ſe-
quaces.*

*Clamant
in Bohē-
mia & Po-
lonia.*

*Clamant
in Con-
cilio Flo-
rentino con-
tra Marcum
Epheſini*

aqua decurrens. In eodem quoque Bohemiarum Regno (ut scribit Io. Cochleus in Hist. Hussit. lib. 4. p. 742. & alij apud Fernandez anno 1418.) inualescente Hussitarum secta, quæ in Adamitas, Thaboritas, Orébitas, Iacobitas, &c. dissecta erat (Matthia Rege testante loco cit.) Fratres nostri, intrepidè illi restiterunt: at eorum furor pertinax, ne dum 20. & amplius nostra monasteria incenderunt, & solo æquarunt. sed ducentos, & amplius fratres immaniter pro fide trucidarunt. Contra eorundem Hussitarum Hæreses, Basileæ indicto Cõcilio (licet postea ob defectiorem à Papa, meritò Conciliabuli nomen sortitum sit) pro unitate Ecclesiæ, & hæresum extirpatione. ibidem Fr. Nicolaus Texerius Generalis, F. Ioannes de Turrecremata, F. Ioannes Nider, F. Ioannes Ragusinus inuictè decertarunt, & ad disputationem articulorum, ab ipsis, controuersorum, publica fide inuitati (nostris id à Cõcilio antequam ab Eugenio defecisset, postulantibus) in nostro Conuentu Prædicatorum, publica habita congregatione, quo etiam inuitati conuenerant, præcipui nominis Hussitæ (inter quos erat Ioannes ille de Rochezana Pseudoapostolus Pragensis) victi, & confusi abscesserunt. Fernandez. 1431. & 1433.

9. In Concilio Florentino, aduersus errores Græcorum, plurimum à nostris desudatum est. In ea namque augustissima Synodo, quæ in Conuentu Prædicatorio S. Mariæ Nouellæ celebrata est, Fr. Ioannes Florentinus pluries declamauit, F. Ioannes à Turrecremata ad faciendam cõcordiam Latinorum, & Græcorum, vigili cura cum alijs Fratribus satagebat. A Synodo, è quatuor, ad disputandum, duo è nostris assumpti Fr. Bartholomæus Lapatius Episcopus Coronensis, & Fr. Ioannes de Montenigro Prouincialis Lombardiæ,

qui cum Marco illo Ephesino congregiētes, gloriosè eum confuturunt, ut apparet etiam ex actis eiusdem Concilij. vide Fernandez. 1439.

10. Nouos errores comminiscēte Io. de Poliaco Doctore Parisiensi circa confessionem sacramentalem, à Fratribus Prædicatoribus de erroribus arguebatur, iisdemque ad sacram Sedem Apostolicam errores deferentibus, damnati, atque anathematizati. Hætherodoxa quædam Salmantino Doctore Petro Oxomensis disseminante, atque docente, ad Sixtū eius nominis quartum delata sunt. Archiepiscopo Tolerano à Pontifice demandatur, ut assumptis Magistris in Theologia, & alijs doctissimis viris, propositiones Petri examinarentur, atque discuterētur. Inter hos aderant nostri Fr. Petrus de Ochanna, Fr. Didacus de Betoño, qui Petri doctrinam, hæreticam, erroneam, &c. pronunciarunt; eorundemque censura à Sixto Pontifice approbata. Vnde Petrus, à Petri successore hæreseos notatus, doctrinam reuocare, & abiurare compulsus est, cathedra combusta, schola, à Fratribus nostris, aqua benedicta resperfa, atque purgata. Fernandez. anno 1479. Aliæ quoque damnabiles propositiones contra fidei orthodoxæ depositum, Fr. Chrysostronus Galuez Inquisitor Regnorum Aragoniæ, habito Theologorum consilio discussit, & ad eundem Sixtum IV. destinauit. illi reseruando finale iudicium, qui Inquisitoris, & Theologorum censuram probauit, & roborauit. Ex Diago lib. 1. cap. 33. Histor. Prouinciæ nostræ Aragoniæ.

11. In Vrbe Mantuana nouum dogma disseminatum, & in Ecclesia inauditum, nunquam à Patribus in deposito agnitum, nimirum corpus Christi iuxta cor, non in utero B. Virginis conceptum, ex tribus guttulis sanguineis. Verum F. Hieronymo

Clamant
contra Io-
annem de
Poliaco
Parisiis.

Contra
Petrum
Oxomen-
sem Sal-
mantia.

Clamant
in Conci-
lio Floren-
tino contra
Marcum
Ephesinū.

Clamant
Mantua.

Inquisitore Fauentino instante, qui etiam eam nouitatem hæreticam (ab octo enim annis serpebat, eamque multi defendere contendebant) impugnauit. Tandem à Julio II. vt hæretica damnata est. Ex Leandro lib. 4. de uiris illustribus Ordinis Prædicatorum, & Paramo lib. 2. to. 3. cap. 4. orig. Inquis.

*Clamant
contra Lu-
therum
& Calui-
num.*

12. Vix Lutherus putei abyssi claustra referauit, quod illicò tam densa caligo orbem obscurauit, tam horribilis errorum, ac hæresum è tetrìs illis claustris fumus erupit, vt multis in locis, penitus Euangelium ita sit obscuratum, vt nedum in eodem Regno, Prouincia, Ciuitate, sed etiã in eadem familia, frater fratrem, ex diffensione, & tenebris non posset agnoscere. Vndique, tenebris circumfusus, varij variè ad depositum inuadendum conuolarunt, vt quod diuersis temporibus perficere non potuerunt, vno, eodemque tempore, omnium hæreticorum præcedentium dogmata renouantes, possent perficere. Occurrunt nostri F. Ioannes Tzelius, F. Syluester Prieras, F. Thomas Caietanus Cardinalis, Legatus à latere, ad audaciam Luthericam deprimendam institutus, etiam à varijs scriptoribus satis impugnatus: in Concilio Tridentino tandem, (vbi Episcopi 19. Archiepiscopi 7. Theologi plurimi è nostris interfuerunt à Fernandez 1562. recensiti) damnatus, & anathematizatus. Similiter aduersus Lutheri sobolem Anabaptistas, Trinitarios, Caluiculas, indefensè à nostris laboratum est, vt ostendit idem Fernandez ann. 1564. & seq.

*Clamant
Hispa-
nij contra
illuminato-
res.*

13. Sed, & Illuminatorum hæreses, qui fingentes nouam lucem, errorum tenebris, oculos multorum perstrixerunt, & sub velamento Spiritus, carnis opera suadebant, & religionem cum pudore exuentes, Veneris imperio subiacebant, promiscuos

concupitus exercentes, in Prouincia Extremæ oræ in Hispanijs, à Magistro F. Alphonso de Fonte, S. Inquisitionis consultore, mirabiliter detecti, mulctati, exufflati, amandati. Fernandez anno 1578.

14. Hæc est ergo Fratrum Prædicatorum palmata vestis, tali curru triumphamus, quod nulla fermè orta sit hæresis, vel nouitas prædicata, quin omnibus viribus protuendo sacro deposito, palam nõ sit à nostris, pro instituto nostro, contradictũ. Nõ abibo longius. Temporibus nostris, mulier quædam nedum Illuminatorum, sed etiam impurissimorum Gnosticorum spiritum ebiberat, & sub impio dogmate actualis cum Deo, & minimè (vt dicebat) interruptæ vnionis, spurcitas carnis cum simplicibus exercebat, quas vt media ad profectum spirituales vendicabat. Atiam pridem (antequam nasceretur) à S. Thoma in opusculo 64. vel si eius opus non est, ab aliquo eius discipulo, vel Fratre Prædicatore, vel alio antiquo scriptore, in aljs similibus excessibus ostensa, & confutata. Fuerunt (dicitur in opusculo) aliqua spirituales nomine, spiritu luxuria imbuta, qua in excusationem sua libidinis præsumperunt dicere, se habuisse in illis actibus impudicis magna sentimenta de Deo, quod nihil aliud iudico esse, nisi quodam incitamentum inductiuum, ad similia securius intrandum, & peiora perpetrandum. Dic mihi, qui talibus credis, & adhaeres, si isti sunt verè spirituales, vt asseris, quid aliud loqui, aut facere deberent, nisi quod à Spiritu sancto procedere potest, vel procedit: ab illo autem nihil procedit noxium, sed solum quod vtile, & honestum. Quid enim ad Spiritum sanctum de tactibus, & osculũ, aut qualem honorem de illis consequitur Deus, & qua utilitas, aut qua necessitas tibi ad salutem, vel alteri, vt hos tactus facias, vel patiaris? Qua conuentio Spiritus ad libidinem carnis? Qua igitur tua præsumptio, vt hanc consumeliam inferas, Spiritui sancto, attribuenda?

*Omnibus
Temporib.
Dominicanes
contra fures
& latrones
clamarũt,
vt depositũ
custodirẽt.*

buenda

buendo sibi, tua impudicitia factorem, quem vix demones patiuntur? Quae inquam temeritas tua, mulier Hypocrita, quasi Iuliam de Marco digito ostenderet, à facie Dei proiecta, vt dicas, delectationem carnis libidinosam, esse gratiam, & consolationem diuinam? Recede ergo fera pessima, ait S. Thomas, de finibus mei Neapolitana scilicet Ciuitate, quia demones nequeunt tuam praesentiam sustinere. Quae etiam doctrina à reliquijs Illuminatorum postea instaurata, Hispali detecta; qui haec, & multa similia dogmatizabant, eaque refert Archiepiscopus Brundusinus Hieronymus à Falce p. 2. artis methodicæ ad dissoluenda argumenta; hæreticorum tract. 7. c. 11. & ab eo satis superque confutantur. In eorundem hæreticorum inquisitione, singulari opera Fratrum nostrorum S. Officij Tribunal, Hispali vti voluisse, res in aperto est; sicut & Neapoli, multum insudauit ex commissione speciali F. Adeodatus Gentilis Nuncius Apostolicus, iam pridem minister S. Officij in Regno Neapolitano, aduersus Iuliam inquirendo.

§. I.

Turres Sanctissima Inquisitionis aduersus eosdem erecta.

15. Sed ad facilius, & eminus discernendos fures, & latrones, eminentes Turres S. Officij erectæ, respicientes contra Damascum, hoc est hæreticam prauitatem. Vnde si olim impie quidam Sacerdotes, laqueus facti erant speculationi, & re re expansum super Thabor, vt dicitur Osee cap. 5. vt quos ad templum Domini veros Israelitas relictis semitis, quæ ad Idola inuitabant, recta via progredi prospicerent, eliminarent. Nonnè iure, super turres Inquisitionis, instituti sacri Quæsitores, vt quos deprehenderent ad idola hæresum confugere, & à Dei Ecclesia discedere, præhenderent, carceri manci-

parent, debitis pœnis animaduertent, & è vita impœnitentes profligandos curarent?

16. Prima igitur turris à S. Dominico Primo Inquisitore, autoritate Apostolica Innocentij III. ædificata est, hoc est, Sancti Officij Tribunal in Galliarum Regnis, nempe in Prouincia Tholosana, vbi contra grassantem hæresim Albigenisium decertauit. Ibidem à Gregorio eius nominis IX. F. Lambertus, & Petrus Syllanus Inquisitores creati, post quos F. Guilielmus Amalte, & F. Pontius de S. Aegidio, & alij in Ciuitate Parisiensi celebres Inquisitores extiterunt. F. Guilielmus Parisiensis, F. Mathæus Ori, vt ceteros præteream. In Prouincia Rhemenfi F. Petrus Floreus. Alij similiter magni nominis, sub Gregorio IX. in Delphinatu, & Sabaudia designati; inter quos celebres F. Petrus Ruffienfis. Auenionensis Ciuitas suos habuit celebres quæsitores: inter quos nostra memoria F. Sebastianus Michaelis, hæreticorum malleus, insignis fidei defensor existimatus.

17. In Hispania velut Turris David ædificata est Sancta Inquisitio, vbi omnis armatura fortium, ad rebelles deprimendos. Eam erexit S. Raymundus de Pennaforti, sub Gregorio IX. & Iacobo Rege. In Regno Aragoniæ celebres fuerunt P. F. Petrus Tonenes, & F. Petrus Cadrieta, & alij, qui à Prouinciali Castellæ, autoritate Apostolica tali muneri præficiébatur, quod priuilegium postea F. Nicolao Roselio communicatum est, videlicet, vt in Prouincia Aragoniæ, nostros Inquisitores crearent. Idem Roselius postea generalis Inquisitor institutus est. Recensentur pariter duo illi Inquisitores insignes F. Ioannes Lotgerius, & F. Arnaldus Burguetus, nec nõ & F. Guilelmus à Costa. In Regno Castellæ (ante tempora Catholicorum

Primum sancta Inquisitionis tribunal autoritate Innocentij III. S. Dominico erectum in Gallis.

In Hispania Sancta Inquisitionis tribunal erexit S. Raymundus.

Varis Inquisitores.

Regum

inibus
emporib.
omni-
nes con-
a fures
latrones
amarit,
& depositu
stodiret.

Regum Ferdinādi, & Isabellæ) nostri munus Inquisitionis, authoritate Apostolica exercebant, Generalis namque Inquisitoris titulo Castellæ inauguratur F. Vincentius Vlysiptonenſis, cui successit F. Ioannes de S. Iuſta. Instaurato verò in eodem Regno (sub catholicis Regibus prædictis) sancto Tribunali, Generalis Inquisitor præfectus est P. F. Thomas de Turrecremata, Catholicorum Regum cōfessarius, qui varios Inquisitores, ad hoc munus (authoritate Apostolica) destinavit per varias Hispaniæ ditiones, quorum nomina curioso legenda exhibet F. Ioan. Lopez Episcopus Monopol. 4. par. Chron. S. Dominici tract. de obsequijs Ordinis nostri exhibitis Ecclesiæ Catholicæ cap. 20. Eidem successit F. Didacus Deza Ioannis Principis, filij dictorum Regum, à factis confessionibus. In Bethica, & Hispalensi Ciuitate, Inquisitores nominati Fr. Michael de Morillo, & F. Ioannes de S. Martino. Generalis quoque Inquisitor totius Hispaniæ à Paulo III. F. Gasias Loayſa, postea Cardinalis, declaratur. Et nostris temporibus Philippi III. confessarius. Fr. Ludouicus Aliaga eadem præfectura functus est. F. Anton. à Sotomaior Regis Catholici Philippi IV. confessarius eodem munere fungitur. In Lusitania P. Fr. Emanuel à Vega Conimbriæ, inquisitionis munus exercuit. Vide Paramum lib. 2. t. 2. Fernandez in concert. Prædicatorum.

18. Turris quoque alia eiusdem Tribunalis in Germania, hærefes propulsabat. Recensentur inter Inquisitores F. Conradus Maspurgensis, & alij postea, Friderico secundo opem ferente, ad fidei defensionem ad tale munus euocati. Sub Innocentio VIII. floruit F. Henricus Institoris Inquisitor Saxoniz, & sub Leone X. F. Ioannes Tezelius, qui aduersus Lutherum (vt dictum est) primus omnium insurre-

xit. In Colonia, & Rheno celebris F. Iacobus Espenger. Et in eadem Colonia insignis habetur nostris diebus Fr. Colmas Morelles à Paulo V. Inquisitoris Colonia, Moguntiz, & Treueris, titulo decoratus, F. Ioan. Philippus Frit, à sanctissimo D. N. Urbano VIII. eidem muneri præficitur, In statibus Hollandiæ, & Zelandiæ, clarus inter multos F. Ioannes Omach. In Bohemia tanquam sydus emicat F. Ioannes Eschemfeld Inquisitor Pragenſis. In Regno quoque Hungariæ, ex Lopz loc. cit. cap. 18. non defuerunt, qui fidem, sanguine confirmarunt. In Archiducatu Austriæ, Inquisitores Ordinis nostri (scribit Trichemius in Chronico Hirsaugensi) Inquisitionis Officio præclarè functi sunt. In Concilio Tridentino quoque interfuit F. Antonius Grosupto illius Prouinciæ generalis Inquisitor. Fernandez, Lopez, loc. cit.

19. In Dalmatia, Bosna, Croatia, Ragusa, Inquisitionis munus exercuerunt multi viri illustres. In eorum albo recensentur F. Paulus, & F. Cornelius de Zara. Gorziga in hist. Seraphica pag. 438. afferit referuari Bullam Ioannis XXI. vbi de talibus inquisitoribus mentio habetur, seruetur in Cænobio Iaderæ. In Polonia à tempore Ioannis XXII. Apostolici inquisitores instituti, F. Petrus de Calmeis, & F. Matthias Cracouiensis: eiusdemq; Prouinciæ Prouinciali est iniunctum, vt per vniuersum Regnum eiusdem Ordinis religiosos viros, in Inquisitores assumeret. Conspicui in ea functione recensentur, F. Vincentius Inquisitor Vratislaviensis, F. Io. Chrysoſtomus, F. Petrus Cracouiensis, & innumeri, qui ab eodem D. Episc. F. Io. Lopez, c. 19. seriatim enumerantur, & diligentissimè ab annalium descriptore F. Abrahamo Bzouio in histor. Prouinciæ Poloniæ.

20. In Prouincijs, & Regnis Armenorum,

In Dalmatia.

In Herzia.

In Insula Regni cilia.

In Prouincijs & Regnis Armenorum &c.

Tribunal sancta Inquisitionis à Dominicani in Germania exigitur.

rum, Georgianorum, Græcorum, Tartarorum, &c. Inquisitores institutos demōstrat Lopez loc. cit. & Fernandez in sua prædicatoria concetratione, paramust. 2. cap. 29. lib. 2. In Italia verò firmissimas Tutres tribunalis erectas ad easdem insidias detegendas, adeò manifestum est, ut à lippis etiam oculis cognosci possit, nã vsque in hanc diem perseuerant, Mediolanensis, Comensis, Mantuana, Parmensis, Mutinensis, Papiensis, Veronensis, Foroliuensis, Anconitana, Fauent. Bononienfis, Rauenn. Placent. Ianuen. Rhegienfis, Cremonen. Tortonenf. Bergomenf. Cremenf. Brixien. Veronenf. Veneten. Taurinenf. Alexandrin. Montisregal. Astenf. Vercellen. &c. in quib. strenui Christi milites, die, noctuque vigilantes, à primæua sua institutione (vt per quadringētos annos factum est) discurrentes, hæreticorum fallacias detegunt, & eorundem errores olfacientes, vt venatici canes, mox latratus edunt, ex sua fidelitate, pastores ad capiendas vulpes, excitantes.

In Hetruria. 21. Præsto quoque est Hetruria, vbi primum S. Petrus Martyr Inquisitor Manichæose uicit; in cuius rei beneficiū quotannis vexillū idem, quod militib. dederat idē S. ad rebelles effugandos, per Ciuitatem Florentinā summa religione defertur, & in titulum statua in honorem Sancti eiusdem erecta. Sed in hæc ditione ob honorē S. Francisci etiam Patribus Franciscanis inquisitionis officium cōcessum est.

In Insula Regni Sicilia. 22. In Insula Regni Sicilia: inquisitionis tribunal ante Vrbanum VI. apparet ex extrauaganti Ioannis 22. quæ incipit, *Cum Mattheus de Pontiniano hæretica prauitatis in Regno Sicilia, autoritate Apostolica deputatus sit, de hæret.* Sed dum Honofrius Panuinius Sicilia: Inquisitorem facit Nicolaum Misnum. Ordinis nostri, quē Vrbanus VI. Cardinalem creauit, ad Nicolaum Mo-

schinū Caracciolū fortē allusit: nisi vtriusque Sicilia: Inquisitorē generalē fuisse rationabiliter dicamus, nã & Rex Neapolis, vtriusque pariter Sicilia: Rex attulatur.

23. Ante ea tempora Inquisitoribus Sicilia: 1224. à Federico Imperatore concessa sunt priuilegia, Inquisitores autem fuisse Prædicatores nostros, scribit Fernandez in sua Concertat. Prædicat. & Annales Ecclesiastici 1222. n. 53. In Priuilegio Alphonfi Regis 1451. de F. Henrico Lugardo Panormitano, nostri instituti, expressa mētio habetur. In hac ergo nobilissima, & antiquissima Inquisitione (ait Paramus lib. 2. c. 2.) plures fuerunt insignes Inquisitores, quorum memoria non extat, cum scripturæ Archiuij inquisitionis incendio consumptæ fuerint.

24. In Regno quoq; Neapolitano Fratres Prædicatores inuigilarunt, vt illud, in eius finibus, hæresum morbo perambulante in tenebris, antitidis præseruarent. Ad hunc enim effectum, testante Petro Archiepiscopo, ex Maluenda in annal. anno 1231. Prædicatores Neapolim euocati, Ne, inquit *hæretica labis morbus, tanquam fermentum se diffusius diffundendo, Ciuitatem Neapolitanam inficiat, quæ solt vocari Parthenope, id est, virgo, & suffultus litteris Cælestini IV. domum, & Ecclesiam concessit, vt exinde iuuentus fidelium, sicut Aquila renouetur, confortetur fides, & perfidia confundatur;* vnde verisimile est, quod ab hoc anno 1231. Sacrosanctū Inquisitionis munus cœperint Fratres exercere; perfidia enim hæreticorum, non aptius retundi poterat (vt in alijs partibus totius orbis compertum est) quàm sacri Tribunalis erectione. Vnde an. 1274. exercuisse illud munus F. Paulum Aquilannum, ex Prædicatoria familia, apertissimè constat ex vita S. Thomæ initio suorum operum præfixa, & ex Ferdinando Castillo 1. par. Centuriæ lib. 3. c. 33. & Ioanne

Neapoli.

Lopez Epifcopi Monopolit. 4. p. Centu. in cap. 5. obfequiorum religionis noſtræ erga Romanam Sedē. Is enim Paulus fuit, cui obitus Angelici Doctōris, (qui hoc anno cōtigit) diuinitus eſt prænunciatus, vnde colligit Paramus de origine inquit. tit. 2. c. 10. ante obitum S. Thomæ Neapoli tribunal S. Inquiſitionis erectum. Alios quoque Fratres ſucceſſiſſe in eodem Regno fidei quæſitores, ex eodem Ordine, apertè docet Fernandez in concertatione Prædicatoria anno 1275. & ex ſequentibus demonſtratur, eam namque præfecturâ exercuit B. Guido Maramaldus filius Conuētus S. Dominici de Neapoli, cuius imago antiquiſſima radijs circumſuſa in beatitatis ſignum, cū in eodem Conuentu, tū in clauſtro Conuentus Eugubini vſque ad hæc tempora cernitur, qui & multa paſſus perhibetur pro inquiſitionis munere. Clariuit ſub Rege Roberto, Vide P. F. Michaelem Pio, meritiſſimum Inquiſitorem Mediolanenſem lib. 4. de viris illuſtribus p. 2. fol. 348. F. Dionyſium Ocillum in Chronico. Prouinciæ Neap. M. S.

Varij Inquiſitores.

25. Anno vero 1378. in Regno eodē Neapolitano, etiam contra hæreticam prauitatem inquiſitionis munus exercebat Fr. Nicolaus Caracciolus ſub Urbano VI. magno hæreticorum damno, & fidei Catholicæ incremento, vt merito ob tot pro fide exantlatos labores, in Cardinaliū numerum ſit cooptatus, ex F. Alonſo Ciac. Vit. Pont. p. 2. pag. 771. Leandro Alberto lib. 3. de vir. illuſtr. fol. 69. Fernandez in concertatione Prædicatorum.

26. Idem munus exercuiſſe F. Dominicū de Afragola de Stelleopardorum familia, ſcribit idem Ocillus in Chronico cit. cui ab Urbano VI. litteris Apoſtolicis mandatur, vt aduerſus ſchiſmaticos, qui adhæſerant Pſeudo Pontifici Clementi VII. prædicaret, eoſdemque eierato ſchiſmate, Ec-

cleſiæ reconciliaret, extant apud eundem prædictarum litterarum copiæ, &c. Eiuſdem Stelleopardi opera manuſcripta, extant in Biblioth. S. Dominici de Neapoli, meis oculis inſpecta.

27. Anno 1447. in eodem Conuentu S. Dominici Inquiſitor Dominicanus munus Sancti Officij exercebat, cum enim Laurentius Valla, Neapoli qualdam propoſitiones hæreticas aſſeruiffet, res ad Inquiſitorem defertur, carceri mancipatur, ab ignis ſupplicio, Rege intercedente, liberatur, pœna in ſuſtigationem commutata. Itaque in Conuentu S. Dominici (vbi Inquiſitor degebat) manibus poſt terga reuinctis, ductus per clauſtra, & ſcapulas, & tergum ſcopis cædenda exhibuit. Poggius in 2. inuectiua, Param. lib. 2. to. 3. c. 4. num. 31. Fernandez in concerta Prædicatorum, anno 1447.

28. F. Petrus Maſtrectis confeſſarius Iſabellæ Claramont, Reginæ Neapolis, vxoris Ferdinandi I. circa hæc tempora inquiſitionis munus exercebat, ad cuius inſtantiam (cum erat Ducſſa Calabrię) multa prædia elargita Fratribus Prædicatoribus 6. Martij 1458. qui fructus etiam hodie percipiuntur. Ex instrumentis Archiuij S. Dominici, & F. Ocillo ſupra cit.

29. F. Barnabas Capograſſo nobilis Salernitanus Inquiſitoris munere fungebatur, & in Conuentu Salerni S. Mariæ de Porta ſuas cameras, cum carceribus conſtruxit, quæ vſque hodie perſeuerant, & dicuntur carceres, & cameræ Magiſtri Barnabæ, Piò lib. 1. de prog. Sancti Dominici pag. 4. clariuit circa annum Domini 1480.

30. Ab hoc ergo tēpore, vſque ad 1490. (quando ceſſarunt Inquiſitores in hoc Regno, eſt etiam in Hispanijs ceſſarunt tempore Catholicorum Regum Ferdinandi, & Iſabellæ (ex Pio loc. cit.) minimè inter-

Ceſſat in
Hispanijs
Inquiſitionis
Tribunal.

ruptam

ruptam seriem Inquisitorum Neapoli pro fidelissima à Ciuitate tuenda, & fide catholica conseruanda, euidenter apparet.

31. Postea cum Inquisitionis Tribunal erigere tentasset Rex Ferdinandus, & suborientibus difficultatibus, resista nõ perficeretur, sicut nec tempore Caroli V. protestantibus Neapolitanis Ciuibus ex Paramo cap. 10. num. 5. loc. cit. hæresum extirpationem ad Pontificem, & iudices Ecclesiasticos pertinere, & (eodem testate Paramo) Paulus III. Pontifex Max. Apostolica bulla exposuisset, ad se, suosque iudices, & non alium, Inquisitores statuere contra hæreticos pertinere; nihilominus Prorex Neapolitanus Inquisitores, & officiales S. Officij constituit: sed ad arma confugientibus ciuibus, talis institutio effectum sortita non est, & tribunalis nomen sublatum est, paceque secuta, & venia data à Carolo irritatis animis, & à Iulio 3. Pontifice confiscatione bonorum, Apostolica autoritate, remissa (ex Reuerendis. D. Paulo Acerrarum Episcopo in historia Clericorum regularium c. 23.) per Ordinariũ res S. Officij administrabatur, donec autoritate Apostolica, Minister S. Officij Carolus Baldinus Canonicus Neapol. postea Archiepiscopus Surrentinus, à Sixto V. designatus est: cui D. Benedictus Mandinus Episcopus Casertanus, Cler. Reg. in eodem officio successit (ex eodem Episcopo in supplemento eiusdem historiae cap. 116. & in hist. cap. 72.) Sed iterum Fratrum Prædicatorum opera, Sedes Apostolica uti voluit, nam Fr. Deodatus Gentilis Episcopus Casertanus, & Nuncius Apostolicus eidem quoque successit in eodem munere. Hunc F. Stephanus de Vicarijs Episcopus Nuceriae secutus est, & intermedio D. Hieronymo Campanili Episcopo Laquedonensi, in eodem officio institutus est Generalisin-

quisitionis Minister, noster Reuerendis. Dominus F. Hyacinthus Petronius Episcopus Molsetæ. Hi omnes in defesso labore, cura vigilatia aduersus refractarios, fideique perduelles inuigilantes, fidei depositum ab insultibus hæreticorum custodierunt. Hæc est series Neapolitanæ Inquisitionis, ut Diuina prouidentia erga Ciuitatem illam, quæ S. Thomam edidit hæresum profligatorem, magnificetur, quæ non passa est fidei depositum à S. Aspren S. Petri discipulo, vsque ad præsentem Archiepiscopum S. R. E. Cardinalem Illustris. D. Franciscum Boncompagno Pastorem vigilantissimum, & pietissimum, hæretica labe maculari, & fidelium canum labor appareat, qui aduersus latrones depositum sacrum adoriri volentes, oblatrarunt. Sed ad seriem inquisitionum reuertamur.

32. In Vrbe autem Principe totius orbis Roma, tribunal illud supereminet, cuius primus, & finalis censor est Summus Pontifex, Generales vero totius Reipublicæ Christianæ Inquisitores, S. R. E. Cardinales ad id munus electi. Commissarij quoque Sanctæ domus Inquisitionis Fratres S. Dominici, qui à Pio V. vsque ad præsentem commissarium F. Hyppolitum de Aquanigra, decem & sex alij intermedij recensentur. Ad hoc supremum tribunal ex omnibus inquisitionum tribunalibus, omnia deferuntur, ut eius probetur, vel improbentur, restringantur, vel extendantur iudicio. Pro hac à Pio V. creata, inquisitionis domo tuenda, multa Fratres Conuentus S. M. super Mineruam passi sunt, post mortem Pauli IV. (qui Sancti Tribunalis eam, quam nunc habet formam, cum Fr. nostro Ioanne à Tolero Cardinali Paulo 3. persuasit) intrepidè pro Dei causa tuenda, vsque ad sanguinem se opposcentes.

§. II.

Nostrorum Inquisitorum labores, & vigilantia.

Inquisitorum ordinis S. Dominici labores pro deposito custodiendo.

33. **A** Ge lodes, quam strenuè, & quantà vigilantia pro sacro deposito tuendo, sacra fidei quæsitores laborarint, videamus. Post igitur illustria trophæa primi, & generalis Inquisitoris S. Patris Dominici, in eiusdem labores subintrarunt eius filij : ab Honorio 3. in varijs Europæ partibus Inquisitores electi, qui idem sacrum depositum ab insultibus latronum vindicarunt. Inter hos F. Conradus emicat, qui plurimos in Germania hæreticos conuicit, innumeros flammis addixit, fidè obliuiscens catholicam sanguine, capitis obruncatione, profuso, Protomartyr nostræ familiæ, ad cælos euolando. In Gallia verò Cisalpina F. Guidotus designatus Inquisitor ab Honorio 3. propemodum infinitos hæreticos flammis deuouit. Aduersus verò Albigensum reliquias sopiendas, destinatur F. Gualla Mediolani, & Pannoniæ F. Ioannes Hungarus, postea martyr illustris; & per Italiam alij Inquisitores, qui grassantes hæreses reprimerent, atque fugarent. Eodem tempore Gregorius IX. S. PETRVM Veronensem, Inquisitorem creat, qui Catharos, Manichæos, Patarenos, Passaginos, &c. vita, verbo, miraculis, & proprio cruore destruxit. Noua quoque Achan, progenie excitata, quæ regulam auream Ecclesiæ, & Patrû doctrinæ, furata est, in Terraconensi ditione, Pontificis autoritate, Sancti Officij Inquisitores è nostris creantur, qui vulpes, Dominicâ vineam demolientes, caperēt, & propulserent; & in Prouincia Tholosana F. Petrus Syllanus S. Dominici olim sodalis. F. Lambertus, F. Pontius à Vico ab eodem Gregorio Nono Inquisitores in Tholosanam Prouinciã missi, vt terri-

ma hæresum monstra eliminarent, quod & perfecerunt indefessè, multis ad caulâ Dominicam palambendis ouibus reductis, pertinacibus igne amandatis.

34. Sed & cum hæreticorû Condormitium impura hæresis è Gnostico semine progenita, iterum repullularet (vt digna tenebris, infanda tamen conuenticula exercerent promiscuo virotum, & sceminarum quatuorunque concubitu) à F. Conrado Prouinciali Germaniæ Pontificia auctoritate, depressa est. Eodem modo elaboratum est à F. Roberto, & tribus alijs Inquisitoribus, Pontificis iussu, & Ludouici Regis fauore, residuos Albigensum scetus, exterminando. Sub eodem Gregorio Nono nedum milites Iesu Christi, seu de Cruce signati, à S. Dominico instituti, aduersus hæreticos decertarunt, verum etiam Fr. Guidotus Inquisitor, spiritali potestate armatus, immensam hæreticorû turbam conculcauit, igne ferro, flammis, pertinacibus absumptis, residuis, ijsque paucissimis, in cubilibus, & cauernis collocatis.

35. In Comitatu Tholosano F. Gulielmus Arnaldus, cum F. Petro Syllano designatur; apud Insabres vero F. Ronaldus Cremonensis, qui detestis vulpibus innumeris, vineam Domini ab earum incurfibus præseruarit. Fratri Guilhelmo de Barbano, vt in Prouincia Tholosana contra hæreticos inquireret, à Gregorio IX. similiter demandatum. Generalis item Inquisitor in vniverso Galliarum Regno F. Robertus instituitur. Idem officium Inquisitionis Priori Viterbiensi, & F. Rodulpho ab eodem Pontifice commendatum, cupiente funditus fidei hostes extirpari, & sacrosantam fidem illibatam conseruari, quod & opere diligenter perfecerunt.

36. In Belgio hæretici, dicti Turpes, detestati, hi Albigenes, seu Stadigenes etiam

In Germania Inquisitores Dominicani hæreses extirpant.

Pro sacra fidei custodia in Occidentali Dominici tani Inquisitorum

Etiam in Comitatu Tholosano.

In Belgio.

vocati,

vocati, eo quod concubitus præpofteros, licitos existimaret, à F. Ruberto igne proportionata eiusdem pœna delicti, merito concremati. Prouinciali quoque Lombardix iniunctum Inquisitionis munus, à Gregorio IX. cum aliorum Inquisitorum creandorum ampliffima potestate, qui hæreticam (obolem detegentes, à fidelium cõfinijs ablegarunt. Itidem in Regno Nauaræ ad profligandam Albigenfium hærefim, quæ mōtes Pyrenæos penetrauerat, & vicinos Nauaræ populos infeltare cœperat, Inquisitores præficiabantur, auctoritate Apostolica, à Prouinciali Hispaniæ, vel Aragoniæ, vberes fructus reportantes.

Pro sacro fidei depofito tuendo occiduntur Domini canis Inquisitores.

37. F. vero Gulielmus Amaltus, & F. Bernard, à Rupeforti & F. Garfias de Aura. pro depofito sacre fidei tuendo (erant hi Inquisitores Prouinciæ Tholofanæ) à satellitibus hæreticis cæsi, in cœlum conuolarunt, ipforum gloriam, visionibus, & miraculis Deo contestante, & sacro Card. Collegio (Sede tunc vacante) martyrium commédante, litteris ad Tholofanos Fratres Prædicatores directis, id testificando, quod impij, martyribus non ita beneficijs temporalibus seruire potuerunt, sic gladijs persecutionis, & mortis profecerunt. referuntur à Fernandez in concet. Prædicat. anno 1242. & Maluenda anno eodem cap. 3. pag. 645. in hanc formam. *Nostri chariffimi filij, qualiter Ordo vester, ad defensionem fidei, plantationem morum, consolationem, & edificacionem fidelium, extirpadas hærefes, ac cæterorum vepres, ac tribulos vitiorum, à Sanctiff. P. DOMINICO in Tholofanis partibus fuerit institutus. Ne vestra sanctitati possent inferre aliquid macula infideles, possessionibus, ac cæteris mundi omnibus relegatis, subiicistis spontaneè colla vestra voluntarie paupertatis, & ad legem, & testimonium magis, ac magis vestros animos conuertentes, obtinuitis à Domino, vobis dari*

linguas calitus eruditæ. At quidam, more phreneticorum insaniarum in suos medicos spirituales, quod intelleximus cum dolore, horrendam immanitatem in seruos Dei INQUISITORES, & eorum socios, & ministros exercuerunt. Quibus non potuerunt tantum officiendo proficere. quam persequendo gladijs profuerunt. Nã per hæc (vt credimus) effecti SS. Martyres Iesu Christi, coherentibus, non solum mortis causa, sed tẽpore mortis, & genere, & circumstantijs vniuersis. Veneno quoq; eodem tempore in Catalonia absumitur, F. Pontius de Planedis Inquisitor, ab eodem Gregorio creatus, cœlo funus cohonestante, Sol enim sex horarum spatio stetit, quousque debitis honoribus eidem est parentatum, ex Maluenda in annalibus pag. 645. Sex item inquisitores nostri, iussu Tholofani Comitatus, eo titulo, quod, pro sacri tuitione depofiti, hæreticos arcerent, obruncati, miracula S. Dionysij Areopag. instaurantes, proprijs manibus capita abscissa deferentes (cœlesti illustrata splendore) in Conuentum Tholofanum intulerunt, vbi condita requiescunt. Ex eodem. Prouincialibus Hispaniæ, pro eiusdem depofiti facti custodia, demandatur ab eodem Pontifice, vt in Regnis Aragoniæ Gallix Narbonensis, & altarum ditionum Regis Iacobi, Inquisitores inauguraret, qui essent prædicatoriæ togæ. Horum ergo opera fides custodita, horum periculis fures effugati, horum cruore veritas obfignata.

38. In Concilio Lugdunensi sub Innoc. IV. quantum fuerit à nostris depofitum illustratum, res ipsa loquitur, nam errores Petri de Vineis, Prædicatorum eruditione, & disputationibus (præsertim F. Hugonis de S. Theodorico postea Cardinalis) detecti, confutati, profligati. Idem Innocentius, per Lotharingiam, & Burgundiam è nostris Inquisitores assumit, ad hæreticos clam pullulâtes extirpandos: & F.

Sacri depofitum in Concilio Lugdunensiper inquisitores Dominicanos illustratur.

Germani Inquisitores Dominicani vepres extirpant.

iam in mitatu Tholofano.

Belgio.

Vincentio committit, vt hereticis in Lombardia renascentibus, constanter se opponeret. Prouinciali verò Hispaniæ, & S. Raymundo de Pennaforti concessit facultatem Inquisitores creandi, in Aragoniæ Regno, vt in regione dissimilitudinis hæreticos ambulantes, ad lucem veritatis reuocarent, quo factum est, vt nedum in Aragoniæ Regno, verum in Gallijs, tanquam duces robustissimi, nefarios impetus represserint gloriose.

Circumcelliones à Domineanus reprimuntur in Germania.

39. Circumcellionibus autem nouis renascentibus in Germania, & aduersus Romani Pontificis potestatem furentibus, à nostris præsertim F. Ioanne Theutonico elaboratum. Sed non minus à F. Henrico Colonienfi, qui S. Ludouico Francorum Regi suggestit, vt cū contra distantes Saracenos in Syria, tum vicinos hæreticos in Gallijs, vicinoque Belgio, arma susciperet. Residuum postea in Belgica Gallia ab Inquisitoribus nostris perfectum est, nam apud Vibem Cameracum plures hæretici (inter quos famosus Ægidius, illius temporis impostor) flammis deuoti, & à F. Roberto alibi, alij etiam à fide extorres concremati.

In Hollandia & Zelandia, Inquisitores Domini capni.

40. In Hollandia, & Zelandia sanctum Inquisitionis munus, hac ætate nostri exercebant, præ cæteris F. Ioannis Omacha, hæreticos cōprimebat, sicut & in Ducatu Sabaudia pro auida maiorum fide decertans F. Petrus Ruffensis, hæreticorum profligator inuictus, & pro fide occumbens, martyr gloricus. Ea etiam tempestate idem Innocentius S. Petro Veronensis, alios Inquisitores adiunxit, pro Insubribus, & Mediolanensi ditione, à luce hæretica præseruandis, & gladiū Inquisitionis aduersus hæreticos stringerent. A S. Raymundo Enzabbadorū hæreticorū agmen, quod magnam iacturam in Catalonia, & Terraconensi Prouincia intulerat, profligatum est.

Strenuam quoque operam ex Apostolica commissione, F. Stephanus Capellanus Legatus, & Prouincialis Prouençæ impenderunt, pro hæreticis à Comitatu Tholosano, & Piçtaviensi regione eliminandis. Hæc ex Fernandez in concert. Prædicatoria.

41. Inuictissimo autem illo fidei pugile S. Pet. martyre gladijs ab impijs confosso, totis viribus Innocentius saragebat, vt hæretica prauitas penitus aboleretur. Hinc per Lombardiam, Romandiolā, & Marchiam Triuisanam, Inquisitores destinati, sui officij admonentur, facultates conceduntur opportuna, & necessaria, in varijs diplomatibus exarata, inde hæreticorum vaftricies, & impietas detecta, & conculcata. Sub eodem Pontifice, Generales Inquisitores à S. Raymundo in omnibus Regnis Iacobi Regis Aragonum, instituti, F. Petrus de Tonenes, & F. Petrus à Cadireta, de quo infra.

Sanctus Raymundus Inquisitor Generalis in Regno Aragonia.

42. Post sacram B. Petri martyris apotheosim, precibus, & miraculis eiusdem, hæreticis incendium extingui cœpit: auxiliares copias quoque subministravit F. Paganus Bergomensis (qui ad Ordinem Prædicatorum à S. Dominico receptus erat) nam in Marchia Anconitana hæreticorum coluuiem effugauit. F. Pontius Spitenfis ab Albigenfisibus, hac tempestate, multa passus, diuini verbi gladio, hæreticorum phalanges confodit, plurimis ab hæresi ad Catholicam fidem reuocatis.

Alij Inquisitores varij.

43. A F. Raynero Saccone, plurimi hæretici brachio sæculari traditi sunt, igne exterminandi: Gathæ oppidum hæreticorum latibulum, solo æquatam Nazarij, & Desiderij corpora, quæ ab incolis colebatur concremata. Industria Prioris Parisiënsis vsus est Alexander IV. Pontifex, ad inuestigandos novos errores Ioannis Parmensis, quibus cōpertis, liber talibus hæreticis

refibus confarcinatus, igne examinatus. Duo quoque è nostris Inquisitores, F. Bernardus Vascus, & F. Franciscus Tholosanus, ad eò pro defensione fidei hæreticis restiterunt, vt ille passus sit spinis coronari, & sagittis configi, hic in duas partes secari, & igne cremari, potius quam in leui, depositum sacrum violari.

44. In Regnis Aragoniæ, & Valentiaë F. Gulielmus Sanctius constitutus Inquisitor, hæreticos partim supplicij extinxit, partim eieratis erroribus, ad tutissimū Ecclesiæ portū reduxit. In Ducatu Brabantino Gulielmus Cornelius hæresiarcha amandatus, qui deposito sacro, illud intrudere volebat dogma, videlicet peccata omnia commissa, & comittenda, sola paupertate remitti. In exterminandis quoque hæreticis, non leuem operam adhibuit F. Pontius, S. Ludouico Regi coniunctissimus, semper impavidus, & indefessus pro depositi custodia. Mediolanensis etiam Inquisitor, eodem tempore castrum hæreticorum Monzanigum, nomine, solo æquauit, sumpto de hæreticis, ex lege, supplicio. Pro eodem munere, dum laborat F. Ioannes Hungarus Censor fidei, Tholosæ lapidibus obrutus, lanceaque confossus, martyrij lauream sortitus est. Guido Lacha, sub ficta sanctitate hæreses occultans, Brixiaë ab Inquisitore detegitur, rogo imponitur concremādus, sed in sublimē à dæmonibus raptus, tam diu suspensus stetit, quam diu à dæmonibus sustentabatur: sed ad præsentiam Dominici corporis, quod ab Episcopo delatum est, à spiritibus immundis derelictus, in flammis cecidit (non secus ac Idolum Dagon olim ad arcæ præsentiam) & ambustus est. Quid non aduersus hæreses Græcorum in Concil. secundo Lugdunensi, non est elaboratum? testes labores Alberti Magni, & F. Petri de Tarantasia, cum aliorum Fra-

trum, & Episcoporum nostrorum confessu, qui ibidem laborarunt.

45. Memoria F. Petri Cadiretæ Inquisitoris in Catalonia, in Ecclesia celebris erit, qui cum viriliter hæreticorum versutijs se opponeret: ab ipsis lapidibus obrutus est, in Cœnobio Vrgelleni sepultus, miraculis clarus. Similiter, & F. Pagani Bergomenis fortitudo inuicta prædicabitur, qui plurimis vulneribus confossus, manibus in modum crucis compositis, die S. Stephani Protomartyris occubuit, sanguine officium inquisitionis illustrās. His adiungitur F. Germanus Ecclesiastes insignis, martyrio coronatus, qui à Flagellantibus hæreticis (quos suis feruentissimis concionibus euectebat) necatus, religionem sanguine obfignauit.

46. Parmensis conspiratio, non minus nostros Prædicatores pro S. Officio laborantes præclaros reddidit, dum enim mulier impenitēs rogo tradebatur, seditionum commotione facta, cœnobiū expilatum, Fratres vulnerati, inter quos (testante Honorio IV.) post paucos dies, vnus ob illata sibi vulnera) expirauit, A F. Guidone Inquisitore Ferrariensi, Hermannus, qui, vt Sanctus colebatur, hæreticus repertus, exustus est. A Bernardi verò Guidonis diligentia, eodē tempore, eradicabantur zizania, ne tritico permiscerentur. Gulielma itē fœmina, quam vt sanctā colebant Mediolanenses, ab Inquisitore, hæretica detecta, cum suo viro Andrea Samarita combusta est, huius exhumatis, & dispersis ossibus, illius flammis cadauere absumpto.

47. Sub Pontificatu Benedicti XI. decem Inquisitores, autoritate Apostolica, in Lombardia strenuè dimicabant. In Regnis Aragoniæ, & Valentiaë F. Bernardus Peregrinus hæreticos, à prædictis Regnis, sicut, & à Ciuitate Bononiensi F. Ioan. Foscherius, fidei zelator profligabant. Multa

*Moritur
F. Petrus à
Cadireta
pro tuendo
sacro depo-
sito.*

*Alij In-
quisitores
pro deposito,
tuendo
strenuè di-
micant.*

quo-

quoque hæreticorum millia in Cremenſi Vrbe, & alijs oppidis Archiducatus Auſtriæ, vel comprehenſi, vel concremati à noſtris Inquiſitoribus.

48. Sub Ioan. 22. libri Arnaldi de Villanoua ſimiliter repreſſi: multi in Aragonia de hæreſi Beguina infecti, à F. Arnaldo Bugueto dignis ſupplicijs affecti; & ab eodem, & F. Ioanne Lathegerio, Fiatcellorum reliquiæ ab eodem Regno, Valentia, & Cathalonix Principatu eradicaæ. A F. vero Bern. Puigceros, plurimi errores detecti. & cõfutati, Petro Olerio Maioricẽſi, & cõplicibus in vincula coniectis, & rogo examinatis; ſicut, & igne quoque exuſtus eſt, in ciuitate Gerundenſi, Petrus de Baldach, F. Arnaldi ſupradicti Inquiſitoris opera. A F. item Guilielmo Coſta Inquiſitore generali, Bononatus inſignis hæreticus ambuſtus eſt, cum domo, vbi ad conuentuſcula mali corui oua fouebantur.

49. Sub Pontificatu Benedicti XII. F. Ioannes Vvitslauenſis, errores ſeminatos à Petro Ioanne, ſumma conſtantia, vitæque diſcrimine exterminabat. Similiter & F. Cõradus in Boëmia, à Rege pro fidei defenſione occiditur, miraculis illuſtris. Hoc eodem tempore Flagellantium ſecta, quæ per multos annos graſſata fuerat (Inquiſitoribus, in Gallix, Italiæ, & Germaniæ prouincijs indefeſe laborantibus) extincta eſt, nam, & hæreticorum plurimi patibulo ſuſpenſi, alij igni traditi.

49. Sub Clemente VI. pro depoſito F. Guarinus noſter Generalis, ad propulſandos rediuiuos Dulcini errores, in Boëmia, cum Fratribus ab illo designatis, multum inſudauit. F. Bernardus in Ducatu Mazouix in Polonia Episcopus Ploſcenſis, pro peſte hæretica à ſinibus ſui gregis eliminanda, plurimas contumelias, & moleſtias paſſus eſt. In toto verò Regno Poloniæ F. Viceslaus, & F. Io. Chryſoſtomus

magnam diligentiam adhibuerunt, vt ab illius Regni limitibus, hæreſes exterminarentur. Plurimi itẽ hæretici, Begardorum errores renouãtes, debitis pœnis multati, à F. Nicolao Roſellio. Alios ſimiliter animaduertiũt, ſub Innocentio VI. in Regnis Aragoniæ, Valentia F. Ioannes Gomit, & F. Nicolaus Eymericus plures igni ſimiliter addixerunt, inter quos Nicolaus quidam, qui exauthoratus Sacerdotio, igni quoque traditus eſt. F. Ermengandus in eodem Regno, & Valentia, hæreticorum colluuiem abegit.

50. Sub Gregorio XI. F. Antonius Pauo Inquiſitor, dum poſt incuruentum ſacrificium, aduerſus praua dogmata conclamaſſet, ab impijs gladijs conſoſſus, Chriſti victima effici meruit. Sub Urbano VI. in Regno Aragoniæ, plures repullulantes hæreſes obruncauit Dei verbi gladio, & igne F. Ximenius de Nauaſſa: & F. Nicolaus Eymericus, Arnaldum Montberricũ igni addixit. In principatu Catalonia idẽ innumeros ſimili pœna multauit, per annos 40. Inquiſitionis habenas moderando, mala hæreſum gramina vultures eradicando.

51. Sub Bonifacio IX. F. Vincentius Vlyſſipponenſis, Generalis totius Hiſpaniæ Inquiſitor, aded in hæreſum extirpatione laborauit, vt illud à Bonifacio IX. diploma obtinuerit, vt eius ſucceſſores in Hiſpania generales Inquiſitores, ii fertiores inſtituere, & amouere poſſent. Eodem tempore, & ſequentibus F. Petrus Stephanus Inquiſitor Cracouienſis 24. annorum ſpatio, præclariffimo Inquiſitoris munere fungens, plurimos hæreticos ad fidem reduxit, alios impœnitentes dignis ſupplicijs amandauit. In Germania vero, & Lõbardia, aded à noſtris Inquiſitoribus eſt decertatum aduerſus apoſtatas, & Striges, vt ab anno 1404. vſque ad 1600. triginta millia

millia, vt minimum, teftante Paramo li. 2. c. 3. c. 4. n. 27. fuerint concremata.

52. Sub Gregorij XII. tempore, & fequentibus, in Aragonia, Valentia, Cathalonia, generales Inquifitores F. Francifcus Sala, & F. Sanctius de Befaran (ad fuganda terra inferorum monftra hæreticæ prauitatis) infudarunt. Sub Ioanne XXIII. F. Petrus de Fonteluporua Inquifitor Aragoniæ, Fr. Michael Segurra Inquifitor Maioricæ, & F. Bernardus Pages ad perfidiam hæreticam retundendam, vniuerfos omnes neruos intenderunt. Similiter, & F. Iacobus de Sufato in Germania, & Fr. Ioannes de S. Iufta Conimbrizæ.

53. Sub Martino V. in Prouincia Rhenenfi F. Petrus Floreus Inquifitor, caufas fidei diligentiffimè tractauit, & quas fecuritas torpidos reddebat, ne hærefim defererent, digna animaduertifio rebellium, quos fupplicio affecit, ad fauandam mentem, exiit medicina. Ab eodem Martino V. F. Andreas Ros fpecialis Inquifitor, Valentia designatus eft, qui foletiffimè eo munere functus, Conuentus impiorum fubuertit, fideles in officio Catholicæ difciplinæ feruauit. Non diffimilem fub Eugenio IV. operam impenderunt, in Polonia, Fr. Nicolatus de Lancicia, & Fr. Nicolaus de Pnicroy, plurimum ab Vladiflao Rege commendati: & in Aragonia Fr. Michael Ferriz, & Valentia Fr. Martinus Trilles, hærefim vt cancrum ferpentem inurendo. In Poloniam, & Pannoniã F. Bartholomæus Lapatius miffus, egregiè præftitit Inquifitoris officium. plures hæreticos ad veritatem conuertens.

54. Nicolai vero V. tempore, plures reliquias Fratricellorum ambuftas, & difsipatas ab Inquifitoribus, fcribit S. Anroninus 4. p. Theol. t. ij. c. 7. §. 2. Similiter Henricus Lugardi in Sicilia, Ioannes Colonienfis in Germania, Nicolaus Aduocati, &

Iacobus Grimalius Poloniæ, Chriftophorus Galuez Aragoniæ, Michael Iufti Valentia, præ viribus, fidei caufis incumbentibus, hæreticos exterminabant. Idipfum, fub Calixto III. Frat. Iacobus de Sancto Ioanne, in Catalonia Fr. Iacobus de Sancto Ioanne, & Frat. Ioannes Comes, diligentiffimè præftabant, magno Ecclefiæ bono. Similiter, & alij Inquifitores inftituti fub Pio II. in diuerfis orbis prouincijs (quorum nomina recenfent Diagus lib. 1. cap. 33. 35. 38. & lib. 2. c. 94. Michael Pius 2. par. lib. 3. Bzouius fup. cap. 8. Varij etiam inquifitores (quorum etiam meminere ijdem locis cit.) fub Paulo II. indefeffè pro cuftodia facrorum dogmatum inuigilabant.

55. Sixti IV. quoque tempore (apud eodẽ) alij strenui Inquifitores, pro hærefum extirpatione certabant, præfertim in Hispania, vbi clarus inter cæteros, erat infignis Frat. Thomas à Turrecremata, à quo ille (inter alios exitimios fructus reportatus eft, quòd decem, & feptem millia hæreticorum, & apoftatarum, hærefi abiurata, Catholica Ecclefiæ funt incorporata, ex Param. lib. 2. t. 2. c. 3. numer. 7. & 8. Ab Urbano vero IV. Pontifice, 1261. vfque ad Sixtum IV. 1483. quando Turrecremata eodem munere fungebatur, affignatis quoque per alia Hispaniarum Regna Inquifitoribus, per 230. annos in Regnis Aragoniæ, Valentia, & Cathaloniz temper è Prædicatoria familia designati funt. Et (vt idem Paramo loco cit. & tertia pars Hiftor. Prædic. cap. 76. & Fernandez anno 1483. teftantur) his cenforibus fex millia hæreticorum, vel in fe, vel in ftatu fuit concremata, centum verò circiter millia, Inquifitorum dictorum labore, Ecclefiæ reconciliata.

56. Sub Innocentio VIII. Hæretici Iudaizantes combufti in vrbe Abulenfi, & tunc

fidei folemniffimè celebrato, inde poftca Turcrematæ opera, vſque ad ſexcentum millia Iudæorum ab Hiſpaniarum ditionibus expulſa, ex Caſtillo l. p. lib. 3. cap. 41. Ab Alex. VI. Fr. Didacus Deza generalis inquiſitor in Hiſpaniarum Regnis præficitur; qui multa millia hæreticorum, & Apoſtatarum condignis ſupplicijs affectit, ne ſacrum depoſitum à perduellibus violaretur. Para. lib. 1. t. 2. ca. 6. In Polonia alij inquiſitores. condignè ſacri officij munus adminiſtrabant. Doctiſſimus P. M. Bzouius c. 8. hiſt. Pol.

57. Sub Iulio II. erat Ioannes Paulus in Regis Hiſpaniarum diligenter idem officium adminiſtrabat. Sub Leone X. Antonius Caſalenſis inquiſitor Nouocomenſis, acerrimus hæreticorum oppugnator, pro fide laborabat, hæreſi noua ſopita, quæ in Lombardiæ partibus pullulabat, Leander Albertus lib. 4. fol. 149. Aduerſus Lutherum ꝛ. Ioannes Tezelius inquiſitor Germaniæ inſurgit, & hereſiarchè audacia, primo reſuſa, & conſutata. Ab Adriano 6. pontifice Inquiſitores Lombardiæ litteris Apoſtolicis, fouentur, priuilegijs, & facultatibus aduerſus hæreticam prauitatem. Clemens VII. Inquiſitorem Brixienſem, pro diligentia officij aduerſus labem Lutheranam inſectandam, ſuo diplomate laudauit, & ꝛ. Hadrianus in Polonia Inquiſitor miſericè à ſcriptoribus commendatur, quòd illud Regnum à labe Lutheranæ præſeruarit. Bzouius c. 6. p. 52. c. 11. & 88. hiſt. Pol.

58. Sub paulo III. in eodem Regno ꝛ. Hieronymus inquiſitor Cracouiſis, plures reduxit ad Eccleſiæ gremium. Ex Bzou. ca. 8. p. 71. Sub eodem primo Sactum Tribunal Romæ introduci ceptum eſt, vbi inter ceteros (ſupra Rempublicam Chriſtianam, generales Inquiſitores Cardinales inſtituit, inter quos renunciatus primo eſt

cum Io. petro Carafa. ꝛ. Ioannes à Toledo. Commiſſarius quoque poſtea generalis inſtitutus eſt in eodem palatio, & è Fratribus prædicatoribus vſque ad præſens, à prima inſtitutione ſunt aſſumpti, ſummâ diligentiam adhibentes in hæreticis cuſtodendis, examinandis, aliaque præſtando, quæ ad eorum extirpationem neceſſaria adiudicantur.

59. Sub eodem clarus extitit ꝛ. Garſias à Loayſa Generalis Inquiſitor Hiſpanicæ ditionis. per idem tempus erat. Michael Ghifferius (poſtea, pius V.) in deſeſſe laborabat in inſtitutione Comenſi, murû validum ſe opponens pro domo Dei, multa incômoda, & perſecutiones pro fidei cauſa perpeſſus, in nullius faciem reſpiciens, qui fidei iura violafſet. In Regno Angliæ ſub Iulio III. fides Catholica reſpirauit, fratris petri de Sotomaior, & Bartholomæi Carranzæ opera, reſtitutus ibidem Academijs Theologiæ. combuſtis corporibus hereſiarchè. Buc. phagij, Thomæ Cranmeri Superintendentis Cantuarienſis, & vxoris ꝛ. martyris Vermilij, & pluſquam triginta millia hæreticorum, vel flammis expoſita, vel exilio mulctata, vel Eccleſiæ Rom. reconciliata. Sanderus de Schiſm. Anglic. fernandez in Concertat. an. 1554. Lopez. cent. 4. lib. 2.

60. Sub paulo IV. prædicatoribus noſtri in Polonia ſtrenuè pro conſeruando depoſito laborabant, aduerſus hereſes deſcertando, ex Bzou. in ann. Pol. c. 8. ꝛ. Michael Ghifferius Commiſſarius, tunc præſeſtaram Romæ gerebat, cuius diligentia hæreſes proſt. gabantur, maximè cum in purpuratorum patrum côleſſam coopratuſ generalis Inquiſitor, vna cum alijs Inquiſitoribus Cardinalibus, annumeratus. In Regno Bohemiæ pro fidei cuſtodia Inquiſitor pragenſis. ꝛ. Ioannes Enſcolfeld, occiditur in die Paraſceues.

61. Sub Pio V. Inquifitores, Concionatores, Doctores nostri pro tuenda fide laborabant, plurimi præfertim in Gallia pro fide occifi funt, inter cæteros viginti nouem eminent, quorum agone triumphalis 1567. & 1570. in Comitijs Prædicatorijs Romæ habitis. & præfentia Pontificis cohonestatis, recensitus est, ex Castillo 1. p. lib. 1. c. 63. Hist. S. Dominici.
62. Euigilabant his temporibus nostri aduersus hærefes, præfertim in Polonia, inter quos insignis habetur F. Cyprianus, unde (ex Bzouio ca. 6. p. 13. ca. 8. p. 73.) dicere solebat Petrus Episcopus Cracouiens. *Si Fratres Prædicatorum S. Dominici, in Regno Poloniae, cum hæresis omnia recta pernauebat, non extitiffent, vix aliquod vestigium fidei Orthodoxa, in Polonia superiffet.* Similiter in Lombardia F. Cyprianus Vbert. Inquifitor plures pululantes errores deprimebat, noxios amandabat. In Gallia Fr. Ioannes Coloniensis inquifitor, in Lusitania Fr. Hieronymus Oleaster, & F. Emanuel à Vega eodem munere, maximo Ecclesiæ adiuuamento, fungebantur.
63. Sub Gregorio XIII. in prouincia Occitana, pro fidei depofito constanter retinendo, plurimi è nostris passi funt. Ex actis Cap. generalis 1580. Alij similiter in Germania inferiori, pro depofito illustre martyrium subierunt. Ex actis Cap. 1583. & ex Leone Belgio in annalib. 1588.
64. Sub Xisto V. F. Melchior Mosticësis hæreticorum malleus adhuc viuebat, feruidis concionibus plurimos in Regno Poloniae hæresi infectos, Catholicæ Religionis adiuxit. Hic iam pridem ad Bernardinum Ochinum edidit Epistolam, vt eundem ad gremium Matris Ecclesiæ reuocaret, de qua Fernandez supra, anno 1590. Itidem alij ab hæreticis occifi in Germania inferiori, & in Congregatione Gallicana. Ex actis Cap. generalis an. 1592. sub Greg.
65. Sub Clemente VIII. in Regno Angliæ Rubertus Nuçtures pro depofito fidei custodiendo, passus est 1600. à Fr. Sebastiano Michaelis (qui postea inquifitor Auenionensis) hærefes validè confutatæ, fontes puniti, pœnitentes innumeri Ecclesiæ reconciliati.
66. Sub Paulo V. à Fratribus Prædicatoribus præcipuè F. Seuerino Cracouiensi, & alijs, disputationibus, cõcionibus, innumeri circa fidem naufragantes, in fidissima stationis portum Ecclesiasticæ communionis recepti funt. Similiter id præstitum est, in prouincia Germaniæ inferioris à Priore Frisacensi, & à Fr. Seruatio Prouinciali. Fr. Cosmas Morelles Inquifitor Coloniensis, fidei insignem Hyperaspistè se ostendit in Germania, hæreticos ex depofito confutando. Celebris est typis madata disputatio, pro valore operum aduersus Calvinistas. In Gallia Fr. Nicolaus Coeffectau Episcopus designatus, Calvinistarum mastix, plurimis etiam editis libellis, fidei Catholicæ depofitum propugnauit, Philippum Mornæum eucit, Archiepiscopatum Spalatensem, egregio opere, pro Monarchia Ecclesiastica contra fidam Rempubicam confutauit, & Gregorio XV. eandem operam consecrauit.
67. Sub Urbano VIII. qui viuit, & regnat, vbique locorum peruigilant Inquifitores, vt canes venatici aures erigentes, ne fur, vel latro ad inuadendum depofitum insiliat: depofiti Apostolici fidelissimi custodes, à vigili custodia zelantissimi Pastoris, excitati.
68. Scriptores pro eiusdem depofiti conseruatione enumerare, operis institutum non patitur, & ne in recentendis nominibus ambitiosus videat, satis scite est, quod quæcunque scripserunt nostri, & aliorum ordinum viri doctissimi, quamcunq; diligentia præstiterunt, pro vulpibus exterminandis,

mandis, & latronibus consecrandis, illud pro scopo sibi profixerunt, ut sacrosanctum depositum custodirent: eamque nobis unam fidem defendendam exhibuerunt, pro qua laborarunt, & passi sunt, & quam hodie Catholici profiteremur. Deposita ergo factum, quis temere resignare, & inuadere audeat. quod, ne violarent fidei vigiles, confessores, & martyres extiterunt? quomodo eorum possumus fidem denegare, perduellibus assentiendo, quorum victorias prædicamus? Hæc filiorum Ecclesiæ, & nostrorum cura: aduersus manifestos refractoriorum hæreses, & errores.

§. 3.

Ne noua, & peregrina doctrina euulgarentur, item elaboratum est.

Varij insurgunt errores.

69. **P**ergo eandem vigilantiam demonstrare in fide custodia, indicando nonnulla, quæ sincera Theologia, & sana doctrina, nostris temporibus, noua superaddita sunt, & tanquam peregrina superinducta. ^a Hic dum extra fidei limites, identitas huius numero Summi Pontificis. V. G. Clementis VIII. impune locari posse dogmatizatum, sacrosancta fides in discrimen adducta, ibi ^b sacra exomologesis in papyris descripta, sacramentali forma obsignata, impigra cum mercatoribus excurrit ad Indos. ^c Hic carcer Senatorius, ad animas quasdam purgandas, abique pœna sensus extra Purgatorium constituitur: ibi ^d in Purgatorio flamma ex analogâ ignis significatione, nouo tore temperatur, solumque probabiliter locus obscurus plenus pœnarum, absque igne substituitur. Hic ^e Augustinus molliter de Pelagianismo triumphasse obmurmuratur: ibi recentes viz, quas ignorarunt Patres nostri, tan-

quam pro tertio testamento ad Semipelagianos excusandos, & Cassianum quoque laudando, vendicantur. Hic & somnio, vel visione probabili de connubio instructa, voto solemnî Deo dicata persona, religionem cum pudore exuens, inccestas nuptias tanquam licitas appetit. Ibi ^h in materia venerea sic laxantur habentæ, ut pudicitia vulneretur, dum ex paruitate materiæ, impudicitia voluntaria inter fœnum, & stipulas, hoc est veniales culpas recensetur. Hic ipsa mollietates emollitur, dum stillicidia ex parua delectatione stillantia, à lætali culpa vindicantur. Ibi in honorabili connubio, & thoro immaculato, antequam infirmiori vasculo muliebi debitus impendatur honor, ad Pentapoleos fines inuisendos vxor inuitatur: cum tamen, ut Tertullianus cecinit in carm. Sod.

Efferat luxuries illic inimica pudoris,
præpostera suppeditante materiam, passiuitate luxuriæ, facileque de licito exaccante cupiditate, homines suaderi possent, ex huiusmodi licentia, dum venialis culpa in his actibus ex se intreruenire docetur. Duæ enim species cœcitatatis (ex Tertullian. in Apolog.) concurrunt, nimirum vt eis, qui non vident quæ sunt, videantur quæ non sunt: imò & facillimè Eleusina, & Samothracia, infanda Orgia induci possent, solent enim hæc, tanquam auenæ in fructus veterum Gnosticorum maturescere. Hæc pauca de multis.

70. Aduersus hæc à nostris, & à doctissimis omnium Ordinum Magistris clamatum, ne Patrum deposito, & Scholasticorum doctrinæ inuisitata, & noua admiscerentur. Pastores aduocarunt, digito authores demonstrarunt, libros annotarunt, modestè manum à censura (quæ Pastorum est) temperantes, nouarum rerum archi-

Clamant contra errores omnium Ordinum Magistris.

architectos euicerunt, & admonuerunt de honore, & obsequio erga Patres, erga instituta maiorum, atque ostenderent, si quæ superinducerent, illis esse conformia, legitima ostensione panderent, si autem aduersa euulgarent, gypso, vel atramento obliterarent. Interim aduersus superinducta legendi sunt ^a Numer. 3. p. q. 20. in addit. a. 3. difficult. 1. Suarez de fide disp. 10. sect. 9. ^b Aluarez. p. 2. q. 19. ar. 6. disp. 80. & Suarez. 4. to. 3. p. disp. 19. sect. 2. ^c Maluenda de paradiso. c. 9. 2. & Suar. 4. tom. disp. 46. 1. sect. d. Coccius 2. p. thesau. lib. 7. ar. 5. Valuedr. de igne purgatorij. Sed in 4. d. 29. q. 3. ar. 2. ^e Bellarmin. tom. 4. controuers. 3. lib. 2. c. 11. Aluarez de aux. lib. disp. 2. ^f Maluenda in annalib. Ord. Præd. ann. 11. 4. pag. 39. ^g Cabrer. 3. p. t. 3. q. 62. ar. 1. disp. 3. §. 8. Raphael de la Torre de religione 2. 2. quest. 95. ar. 3. disp. 2. ^h Rebellius p. 2. de iustitia lib. 3. qu. 19. sect. 3. Sanchez seipsum corrigens. de præceptis tom. 2. lib. 5. c. 6. num. 12. Thomista, & omnes Summistæ communiter cum S. Thom. 1. 2. qu. 1. art. 1. 2. 2. q. 15. 4. art. 4. hi auctores prædictas positiones doctissimè impugnarunt.

71. Et quemadmodum (vt scripsit S. Petrus Chrysolog. ser. 97. de parabol. zizaniorum), *superfeminatis zizanij, vigilantes seruis expauerunt, metuentes ne zizaniorum germina, ad illorum rediret offensam, quorum conscientia, præter iacturam boni seminis, nihil haberet; Vnde & auditu sui Domini præuenerunt, ne securi de innocentia, reatum de silentio sustinerent, ita ex propria iacturati rationes, proles S. Dominici, cum cæteris Ordinū aliorum doctissimis vitis, ne vocaretur innocens ad reatum, dum purgari astuat, irgeret, & stimulat cogitorem: clamant enim ad Dominum, Domine nonne bonorum semen seminasti in agro tuo? Seminasti, non seminauimus. Et subdit sãctus Pater. Nos quod per te fecimus. TIBI semper assignamus auctori, & tu qua nob. faciendâ præcipis, ipse operator assistis. Ergo si nos operis cui sa-*

cis esse, pro tua dignatione consortes, non nobis solis, quod zizania nascantur adscribas. Domine, aut tecum nos munit innocentia, aut nobiscum reatus astringit. Nos nostro operi non potuimus inuidere, magnis sudoribus offensam non potuimus non parare, tu quod vis, vnde vis, quãdo vis habes; Nos præter tuam gratiam nihil habemus, per quam stamus, viuimus, mouemur, & sumus, & sine qua iacemus, desicimus, & perimus. Ergo nos hæc nobis sic laborauimus, vt poeniteat? Sed quis hoc fecerit, qui solus non dormis, nobis dormitantibus, eum vidisti; Et si tu vidisti, iuste iudex, factum quis scit, ille, qui vigilat, non ille, qui dormit. Ergo tu prode eum, vt nos, quos sic anxios conspicis, facias sic securos.

72. Interim iidem veluti deuoti serui, suas operas Christo, & eius Vicario Romano Pontifici offerunt. *Vis colligimus zizania? promittunt (ait Chrysol.) laborẽ, nec patiuntur Dominica messis videre, vel temporaliter seditatem, petentes humiliter tolli zizania de Regno Dei; maximè si id, quod latebat in herba manifestaretur in triplica, & quod cęsatur in gramine aperiretur in fructu, & iudicij Ecclesiæ istici messis prodar, quod non eradicatum germẽ occultabat; sicque non tam hominum astus, quàm dæmonis reprimatur astutia, quem legis, ait Tertullianus de Anima c. 16. auenarum superfeminatorem, & frumentarie segetis nocturnum interpolatorem, Apostolici depositi inualorem. Patrisfamilias, non ceniores, & iudices, sed seruos se agnoscunt, imo, & catellos fidelissimos Apostolicæ Sedis, & qui que eorum id quod Bernardus scripsit (ep. st. 229) vsurpat. Ego itaque, quod in me est, demonstro lupum, instigo canes, iam quid intersit, vestra, vos videritis, meum non est.*

docere Doctores.

Contra lupos cællæ Ecclesiæ clamant.

CAPVT XXIII.

Victrix palma de doctrinarum nouitate, in suo pariter gradu, vnitati, seu consensu, vniuersitati, & vetustati doctrinae Augustiniana, atque Thomistica, tribuenda est, qua depositum Apostolicum tuesur, & defendit.

Vna lingua est doctrina D. Aug. & D. Thomae qua iuramento obfirmarunt Ecclesiae canes, vt fortius contra fures pro deposito custodiendo clamarent.

Veritas ex consensu vna.

1. **F**ugatis inimicorum copijs, exercitu Satanæ debellato, prostratis, & deuictis hostibus, & in proprio cruore voluntatis, ne dum, triumphantium more, bullas, & baltheos Euangelici Prædicatores, sed & pedes quoque tinxerunt in sanguine, & lingua canum eodem sanguine exaturata; *Vt inigatur, dixit Psaltes psalm. 67. Pestuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Lingua dicitur, non lingua, nam & si plures canes sint in Ecclesia aduersus lupos furentes, vna lingua est, ex vnitatem Orthodoxæ doctrinæ, vna quoque lingua Dominicanorum, ex vna lingua doctrinæ S. Augustini, & S. Thomæ, quæ vna omnium est, ex conuersatione eiusdem, quam profitentur, doctrinæ, etiam iuramento obfirmatæ, vt ne latum vnguem ab illa discedere gloriantur.*
2. Porro ea est veritatis natura, vt ex consensione vna sit, cum enim Deus, qui veritas est per essentiam, vnus sit, vnitatem tribuit veritati creatæ, vt vna sit, vt si plures sint, iam ab vnitatem deficientes nullæ sint, verapè, quando *diminuta sunt veritates à filijs hominum.* Vnica certè linea est, quæ à puncto ad punctum ducitur, quotquot vel in obliquum, vel intransuersum ducuntur, ex multiplicitate, à rectitudine deuiant. Vnus scopus est, qui sola recta linea attingitur, cætera iaculationes, quia variæ, vel ultra metam velociori cursu transcurrunt, vel remissiori impetu, citrà

signum retardantur. Vnum centrum, multæ lineæ ab illo ad peripheriam tractæ, tanto inter se, & à centro distantes, quanto ab vnitatem centri distare prospiciuntur. Sapienter, lacteum illud Christianæ sapientiæ flumen Laëtantius lib. 3. cap. 15. *Sicut vnus est mundi constitutor, & rector Deus, vna veritas, ita vnam esse, ac simplicem sapientiam necesse est, quia quicquid est verum, & bonum, id perfectum esse non potest, nisi fuerit singulare.* Vnde Dionysius de Diuin. nominibus cap. 4. veritatem vnitatem vim habere, ignorantiam diuisionem, elegantissimè pronunciauit. Est (ait) perfecta, & adhuc conuersua ad verè existens, à multis opinionibus conuertens, & varias visiones, vel (vt magis propriè dicatur) phantasias, ad vnam veram, & vniformem congregans cognitionem, vno vnitatis lumine complens. Quod dictum exponens Angelicus Doctor ait, *Manifestum est, quòd circa vnum non contingit, nisi vno modo verum dicere: at multipliciter errare à veritate contingit: & idè illi, qui cognoscunt veritatem, conueniunt in vna sententia: sed illi, qui ignorant, diuiduntur per diuersos errores.* Hinc initio Gentilium Philotophomachia, iam pridem (vt scripsit Laëtantius lib. 3. cap. 4.) *suis armis confecta est, in multas sectas Philosophia diuisa est, & omnes variè sentiunt.* Et postea. *Vnaquæque enim secta omnes alias euertit, vt se, suæque confirmet; nec vlla alteri sapere concedit, ne desipere fateatur. Sed sicut alias tollit, sic ipsa ab alijs tollitur omnibus.* De rebus enim cælestibus inter se dissident, de Dei natura, animorum immortalitate, de elementis, de summo bono. Vnde perbellè S. Iustinus oratione ad Gentes. *Itaque scire conuenit, qui hæc nostra, hæc in terris cognoscere nequunt, quod etiam deijs inter se contendunt, non idoneos esse, vt de cælestibus verba facientes, fidem mereantur.* Et infra. *In summa, confusa quadam, & discors est apud eos opinio, quando vno*

sal-

*Et gloria
loquen
libidin
in erro
incidit
& sac
scriptu
adulter*

*Qui con
uenit
conspic
veritat
caput,
origine
lingua*

fabrem nomine, viris, recto iudicio præditis, laudanda videntur, quod eis illud propositum sit seruandum, vt se alij alios hallucinari, minimeque vera afferre, arguunt, & conuincunt.

Homines glorie & eloquentie libidinosi in erroribus incidunt, & sacras scripturas ad alteras.

3. Potrò eam quam affecti sunt Philosophi veritatem (vt ostendit Tertullianus aduersus Gentes c. 46.) ex diuina litteratura scripturarum assecuti sunt. Quis enim (subdit) Poetarum, quis Sophistarum, qui non omnino de Prophetarum fonte potauit? verum (vt ibidem subdit) à simplici veritate illa, quam inuenerant diuertentes, in multiplici- tate errorum lapsi sunt. Siquidem homines gloria, & eloquentie solius libidinosi, si quid in sanctis scripturis offenderunt digestis, pro institu- to curiositatis, ad propria opera verterunt, &c. Et si qua simplicitas erat veritatis, eo magis scrupu- lositas humana fidem aspernata, mutabat, per quod incertum misauerunt, etiam quod inue- nerunt certum. Et de multis exemplificat. Ex horum semine, & nostram hanc nouitiolam paraturam viri quidam, nempe hæretici, suis opinionibus ad philosophicas sententias aduol- uerunt, & de vna via obliquos multos tramites, & inextricabiles scuderunt. Vides ergo à confusione Babylonica Philosophorum (qui & proprij hæreticorum Patriarchæ vocantur) ipsos hæreticos sua dogmata hauisse, vade vt illi, pariter à simplicitate, & vnitatis deuiantes in errorum multipli- citatem declinarunt.

4. De antiquis ergo Gnosticis, S. Ire- næus loquens lib. 2. c. 18. se ipsos dicit esse in pugna, aduersus inuicem sua propria iudicantes. addit Tertullianus de præscript. cap. 42. à regulis variant inter se, dum vnus- quisque modulatur, que accepit. Quis vt scrip- sit S. Cyprian. lib. de vit. Eccl. dum con- uenticula sibi diuersa constituunt, veritatis caput, atque originem reliquerunt & Athanas. oratione l. contra Aran. Illud ait, prorsus admirabile, omnes quotquot sunt hæreses, in fin-

gendo diuersa pugnantiæ afferre, nec alibi nisi in falsitate sibi inuicem consentire, & copulari. Et Hil. 7. de Trinic. Omnes contra Ecclesiam veniunt, sed dum hæretici omnes se inuicem vincunt, nihil sibi vincunt, Victoria enim eorū, Ec- clesia triumphus est, dum in eo hæresis contra alteram pugnat, quod in altera Ecclesia fides dānat. Inductione id cōprobatur in Valentini- nis, qui ex Iren. lib. 1. c. 7. vix in duobus articulis conueniebant. In Manichæis, qui ex August. de hæres. c. 48. in varias factio- nes scissi erant. In Marcione, à quo (ex E- piph. lib. 1. to. 3.) Lucianistæ, Apellitæ, Se- ueriani, veluti varia apum examina, vno- quoque suum principem habente, pullu- larunt: In Arianis, multipliciter diuisis, di- uersasque nedum annuales, sed & men- struas ridiculas concinnantibus, ex Hil. 2. de Trinic. cap. 6. In Eurychianis, ex Ni- ceph. lib. 18. ca. 45. qui in duodecim classes secabantur: demum in nostri seculi No- uatoribus, in quibus, vt scripsit etiam Hil. de sui temporis hæreticis loquens, Tot si- des existunt, quot voluntates, tot doctrine, quot mores, tot causa blasphemiarum, quot vitia sunt. Sed non mirum, vt cum Theodoro li. 2. de Greçor. affect. discursum claudamus, quia oportet multisidas falsitatis semitas esse, si à veritatis regulis recesseris, ac eorum, qui blas- phemijs gaudent, varios cuneos, & diuersa multa blasphemiarum iacula; mendacium enim multiplex, & varium, sed veritatis gratia sim- plex est.

5. Non ergo veritas apud hæreticos esse potest, vbi vnitatis & consensus, que sunt veritatis nota non noscitur, vt in Babylo- nica turri factum est: meritoque illis il- lud aptatur, quod scriptum est. Præcipita Domine, & diuiselinguas eorum. In sola domo Heber vera lingua fideique con- fessio permansit, in qua ex August. libr. 16. de ciuit. ca. 12. Custodita est plantatio ciuitatis Dei: & vnum idemque conseruatum depo- situm,

Qui con- uenticula constituunt, veritatis caput, & originem reli- quunt.

Vbi non est vnitatis & consensus, veritas esse nō potest.

fitum, fidelique custodia posteris traditum, & confignatum.

*Veritatis
nota, in
doctrina
SS. Aug.
& Thomæ
reperitur.*

6. Suo ergo modo istam notam in August. & S. Thom. doctrina inspicias, unitatem videlicet, seu cōsensionem mirificam, in rebus Theologicis: vt verè vox August. sit præcedentium omnium Patrum, & S. Thomam audire, sit Patres autcultare in eolloquentes, nempe Hieronymum, Augustinum, Ambrosium, Gregorium, &c. Propterea quatuor facies vni, hoc est, quod S. Thomas Patres hosce exprimat, quinimò planta pedis vituli (bos enim murus à suis S. Thomas vocabatur) tanquam incessus mensura, sancta quatuor illa animalia incedere videantur, hoc est, Thoma exponente, intelligantur. & eorum semitæ penetrentur. Quare dicere necesse est, unitatem doctrinæ Augustinianæ, & Thomisticæ ad unitatem depositi venandam manuducere, vt maxima eiusdem doctrinæ portio, maxima pars sit depositi traditi, idemque depositum, sed eliquarum, & expressum. Si enim traditio, ad depositum pertinet, traditio ex communi PP. sensu dignoscitur. Cumque communis sensus PP. in ore S. Aug. & S. Doctoris habeatur, sequitur quod doctrinæ eorum unitas, & consensio, cum Patrum doctrina, cum ipsissima doctrina Patrum, ad depositum pertineat. Sed & hæc differentia inter S. Thomæ doctrinam, & Patres assignari potest, qualis inter pugnum, & palmam assignatur; quod ille strictior, hæc apertior: vel qualis inter virgas aureas, & monetas publicas, atque currentes: quòd illæ originales sunt, & monetarum materia; istæ commodiores ad commercia humana, peculiare autem quid inspicitur in isto numismate Thomistico, quod ijs Christi Domini verbis sit obfignatum. *Bene scripsisti de me Thoma, pretium & valorem ex Dei existimatione obtinente, & si*

crepet ille, qui in visionem istam ausus est nullificare.

7. Ex vetustate quoque spectabilis S. Augustini, & S. Thomæ doctrina demonstratur. Quanti vero antiquitas existimanda sit ex Ieremia cap. 6. accipiamus. *Stare super vias, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea, & inuenietis requiem animabus vestris, vbi Hieronymus. Interrogandum de semitis antiquis, siue sempiternis, quæ multorum sunt trita vestigijs. & c. 18. Oblitus est mei populus meus, frustra libantes, & impii agentes in vijs suis, in semitis seculi, vt ambularent per eas, itinere non trito. Adeo autem fuit antiquitas veneranda, vt apud Cicer. ex Laetantio lib. 2. cap. 7. sic dixerit Cotta Lucillo. Maioribus nostris, etiam nulla ratione reddita, rationis est credere. Inde ipsa quoque Gentilitas, Dei æmulo instigante diabolo, vt superstitiones magis foueret (semper enim diabolus diuinarum rerum simia, & nostrorum sacramentorum æmulator) ex Tertull. de præscript. Plato cum Aristotele (illo in lib. de legibus, isto in Politicis) non esse temerandas ab antiquis positas leges, maximè in Deorum cultu, affirmarunt. Iamblicus in suis mysterijs. *Par est (dicebat) in Deorum cultu, ritus veteres tanquam sacros, & optimos semper custodire, eosque intactos, & inuiolatos seruare, ne quid omnino addatur, aut etiam adimatur. Hinc enim factum est, vt numina ipsa, & vota comminuta, & debilitata appareant. Si hæc seruabat supersticiosa Gentilitas, quanto rationabilius vera religio in retinenda antiquitate, & explodenda nouitate tenacior? Hinc Apostolica vox profanos deterrebat in clamando 1 Tim. 6. *Prophanas vocum nouitates deuota. Non enim aliunde hærefes obortæ, nisi quod ad nouas, & absurdas nouitates, & opiniones distrahebant. Quare cum Eudoxius, & Acacius (vt scripsit Nicephor. 9. hist. c. 46.)***

Ex vetustate SS. Aug. & Thomæ doctrina spectabilis redditur.

*Hærefis
irrisio
Respon
sur.*

hæresim adinuenerunt, res noua tum laudabantur, paulatimque incrementa sua capiebant, & ut subdit, eò demum præfracta temeritatis peruenierunt, ut homines veteres, & patrias leges contemnerent, & nouas sibi pro se quisque conderet: ac noua identidem dogmata comminiscbantur, neque se ab aliis, super alias nouis rebus inueniendis continere poterant.

8. At ridet hæreticus, quòd antiquitatē sectemur, & inueteratas consuetudines, nihil enim (ait) magis Gentiles in errore obfirmabat, quòd patrias superstitiones, prout ab antiquis acceperant, retinerent. vnde Chrysostomus hom. 7. in 2. cap. ad Corinth. p. ait, *Gentiles cum nulla se possunt ratione defendere, Patres, Auos, Proauos in suam adducunt excusationem, propterea quidam scriptorum, secundam naturam, consuetudinem appellarunt. Quæ, cum in dogmatibus est, longe firmior efficitur, nam facilius omnia mutare quisquam possit, quam religionem, & consuetudinis reuerentiam. Sed iam pridem huic obiectioni responsum, quòd non tam antiquitas, quam Patrum uerustorum, antiquam religionem tradentium, autoritas inspicienda est. Vnde Lactantius lib. 2. cap. 7. Videamus, ait, qui fuerint illi maiores, à quorum autoritate discedendi nefas ducitur. Romulus Urbem conditurus, pastores, inter quos adoleuerat conuocauit, cumque his numerus condenda urbis parum idoneus videretur, constituit asylum. Eò passim confugerunt ex finitimis locis pessimi quique, sine ullo conditionis discrimine. Ita constant ex his omnibus populum legit que in Senatum eos, qui a tate anteibant, & Patres appellauit quorū consilio gereret omnia, de quo Senatu Propertius elegiarum scriptor, hæc loquitur.*

*Curia prætexto, quæ nunc nitet alta, Senatu,
Pellitos habuit rustica corda Patres,*

Buccina coquebat prisca ad verba Quirites.

Centum illi in prato sepe senatus erat.

Hi sunt Patres, subdit Lactantius, quorum decretis eruditi viri deuotissimi seruiebant. Et post-

ea. Est vero cur illorum autoritas tanti habeatur à posteris, quos nemo cum uiueret, neque summus, neque infimus affinitate dignos iudicauit. At Patres nostros Apostolos elegit Christus, viros sanctissimos, Spiritu sancto plenos, miraculis conuersos, qui (ut dicit Chrysostomus supra) Gentilium consuetudinem, ad eò antiquam, ueritate confirmatam, mutabant, & cum periculo huiusmodi mutationem aggrediebantur.

Insuper præcepta sensui, & carni repugnãtia docebant, sapientes conuertebant, mirabilia operabantur; ut ex his nostra dogmata, credibilia facta sint nimis. Apostolici uerò Patres Apostolis succedentes, in eadem consignanda fide antiqua, ab Apostolis accepta, laborarunt, eo caractere hæreticos inurendo, quod posterius nascentibus, à prisca Apostolorum, & Apostolicorum doctrina deuiarint. Indè tanto moderniorum doctrina uerior, æstimanda est, quantò Apostolorum, & Apostolicorum semitis est conformior. Propterea de casto, & sincero doctore scriptum est. Eccli. 39. *Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens.*

9. Sed quis solertior Augustino, & Thoma in inuestigandis semitis antiquis? quis docilior in Patrum doctrina sequenda? quis in ipsorum uerbis interpretandis acutior? quis in duriusculis, & ambiguis dictis, ad bonum sensum trahendo, modestior? Euoluantur singuli Augustini aduersus hæreses tractatus, præcipuè aduersus Pelagianos, & à sententijs Patrum nelatum unquam discedere deprehendes, & duriuscula dicta beneuolè exponentem, inspicies. Hinc meritò varijs elogijs cohonestatus, nam à Seuerò apud August. epist. 37. *Artificiose apis, præcedentium PP. dicta colligens, appellatur. Fistula aqua uia, & uena fontis aterni* à Paulino, ad fontes Apostolorum, & Apostolicos tramites

S. Augustinus & Thomas solliciti de inuestigandis semitis antiquis.

suum sensum deferens. A Prospero libr. 3. vitæ contemplatiuæ c. 3. acer ingenio, suavis eloquio, seculari litteratura peritus, in quotidianis disputationibus clarus, in expositione sua fidei nostræ Catholicæ, non suum, sed Patrum sensum tradens: in quæstionibus dissoluendis acutus, in reuincendis hæreticis circumspectus: & Hieronym. in epist. ad August. Catholici, te conditorem antiquæ rursus fidei venerantur, atque suscipiunt, &c. Etiam singulor. articul. S. D. legatur, & videbis quoque, nunquam S. Thomam Patribus præire, sed sublequi: non quo vult illos extorquere, sed eorundem dictis intellectum captiuare: non suadere, sed accepta illustrare: non eos censoria virgula ferire (vbi etiam quandoque feueriori nota aliquid inurendum esset) sed amice, & beneuolè excusare: nihil de suo proponere, nisi eorundem autoritatibus posset confirmari. Naturam depositi optimè agnoscebat, nempe illud proponendum, quod Patribus erat creditum, non quod excogitatum: rem non ingenij, sed doctrinæ: non vsurpationis priuatæ, sed publicæ traditionis: rem ad ipsum perductam, non à se prolata, vt S. Vincen- tius Letinensis cap. 27. edocebat. Beseleelis munus exercebat, pretiosas diuini dogmatis gemmas fideliter sculpendo, coaptando, adornando sapienter, adijciendo splendorem, gratiam, venustatem. Illud contendendo, vt ipso exponente, non inueniente, illustrius explicaretur, quod ante obscurius credebatur, conando, vt posteritas de re intellecta gratularetur, quam ante vetustas non intellectam venerabatur: quæ didicerat ita docebat, vt cum **NOVI** diceret, **NOVA**, sed quæ à Patribus edoctus erat, ea annunciabat. Hinc factum est (vt aduertit Caiet. 2.2. q. 148. a. 4. quod S. Th. ex venerandæ antiquitatis reuerentia, illud præmiū reporta-

rit, vt intellectum omnium Patrum adeptus sit. 10. Verè illi adaptari potest, quod in laudem cuiusdam Antistitis scripti S. Ba- filius Neocæsariensi Ecclesiæ, videlicet, quod esset, Fulcimentum patriæ, Ecclesiarum decus, columna, & firmamentum veritatis, robur eius, quæ in Christum est, fidei suorum munimen- tum, aduersarijs inexpugnabilissimum, custos rituum paternorum, inimicus nouandarum rerū studio, ita vt nihil de suo, nihil quod noue alicuius cogitationis inuentum caperet, in medium attulit hic vir, sed iuxta benedictionem Moysi, ex ipsis arcani cordis sui, ac bonis thesauris, vetera veterum. & quæ ante faciem iuniorum vetera essent, proferre nouit. Subdens, Hac sane ratione (vide præmium) & in ipsis consortium (quintus enim Doctor Ecclesiæ creatus est) ac coequalium consilijs primo honore potitus est, inter Scholasticos Princeps habitus & primus, non ætate (viginti quinq; enim annos natus, Magister est appellatus.) Sed quoniam omnes sapientia vetustate superabat, cum consensu, & condonatione primas obtinuit: Omnes namque Academix orbis, illum, tanquam Theologorum principem meritò venerantur, & laudant.

11. Ex Vniuersitate, & consensione quoque maximum argumentum pro doctrinæ SS. Augustini, & Thomæ veritate, desumitur: nam vt testimonium perhiberetur doctrinæ Orthodoxæ, si personarum, & locorum vniuersalitas demonstraretur, ita eadem locorum, & personarum vniuersitas orthodoxæ fidei per omnia conformem, Augustini, & Angelici Doctoris doctrinam comprobabit. Quantum enim attinet ad Augustinum, Cælestinus Papa, Tantæ scientiæ, dicit, fuisse Augustinū, vt inter Magistros optimos, etiam à meis decessoribus haberetur. Bene ergo de eo omnes in commune senserunt, vt pote qui **VBIQUE VNCTIS**, & amoris fuerit, & honori. Synodi Carthaginensis PP. (cui Augustinus interfuit) à Prospero

D. Thoma
el. gium.

Ex Vni-
uersitate
& consen-
sione Do-
ctrina SS.
Augustini
& Thomæ
commen-
datur.

8. respon. ad obieſta Gallorum recenſentur, quorum conſtitutiones contra inimicos gratiæ Chriſti totus mūdus amplexus eſt. Vnde lib. contra Collatorem ait. Vnam, cunctorum Sacerdotum manu ſententiam ſcripſit. Hinc ex vniuerſalitate iſta, à Paulino ep. 31. vocatur *Sal terra*, lucerna, latè Catholicis vrbibus, de ſeptiformi ligno, paſtū oleo lætitiæ, lumen effundens. & Caſſiodorus prol. in pſalt. Idcirco vocatur *litterarum omnium egregius Magiſter*, eò quod in vbertate cauſiſſimus diſputator: decurrit quippe tãquam ſens puriſſimus, nulla ſæce pollutus, ſed in integritate fidei perſeuerans, neſcit hereticis locum dare, vnde ſeſe poſſint aliqua coluſtatione defendere. Totus Catholicus, totus orthodoxus inuenitur. Et in Eccleſia Domini ſuauiſſimo nitore reſplendens, ſuperni luminis claritate radiat. Quantum verò ad S. Th. in eo vniuerſitatē quoq; deprehēdes. Si enim ad religionē noſtri S. P. Dominici oculos conuertat (quæ per totum orbem diffunditur) in conſtitutionibus eiſdem Ordinis d. 2. cap. 14. expreſſè ſtatuitur, ne vllus Fratrum Prædicatorum, audeat diſcedere à doctrina S. Doctōris. Et in Cap. generali Bononiēſi 1564. ſtatutum fuit, quod quicumque à ſolida doctrina D. Th. reſceſſerit, & verbo, vel ſcripto contrarium dixerit, officio lētoratus, & quocunq; alio gradu, & dignitate in perpetuum priuatus ſit. In Conſtitutionibus Illuſtriſſimæ Societatis Ieſu p. 4. cap. 14. §. 1. ſic dicitur. *Legatur doctrina ſcholæſtica D. Thomæ, & in Congregatione generali Can. 9. Sequatur noſtri DD. in Theologia ſcholæſtica, doctrinam S. Thomæ; nec deinceps ad cathedram Theol. promouentur, niſi qui D. Thomæ doctrina bene affecti fuerint: ab ea vero alieni, docendi munere repellantur. Religio Carmelitarum diſcalceat. 2. p. Conſtit. c. 4. num. 6. Lētores Theologi operam dabunt ſacram doctrinam à SS. Patribus præcipuè à D. Th. traditam edocere, idemq; lētores artium obſeruent. ſin minus officio lētorum priuentur. Hoc idem, opere præſtiterunt, nam iuxta men-*

tem S. Thomæ curſum artiū, maiora meritantes, in lucem omni eruditione confertum euulgarunt, prædicti PP. ſapientiſſimi, & piſſimi. In Cœnobio quoque S. Laurentij Ordinis S. Hieron in Eſcuriali prope Matritum ſito, toto orbe celeberrimo, idem, mandato Philippi II. Regis, ſtatutum eſt. In multis alijs Religionibus, idem legibus cautum.

12. Nulla quoque vniuerſitas orbis eſt, in qua D. Thomas tanquam Magiſter non audiatur. Numera orbis Academias, & me vera dicere comprobabis. Hinc ab Vrbanò eius nominis V. illa admonitio ad Tholoſanos, tanto digna Pontifice emanauit. *Volumus inſuper & tenore præſentium vobis inuicimus, vt B. Thomæ doctrinam tanquam veridicam, & Catholicam ſectemini, eamque ſtudeatis totis viribus ampliare* Nullus etiam eſt, qui ſe abſcondat ab huius lucidiſſimi ſyderis illuſtatione, & calore: in Oratorijs namque orat. in iudicijs iudicat, in Academicis diſputat, in Congregationibus conſultat, in Concilijs determinat. Præclarum illud Cardinalis Baronij in Rom. Martyrol. encomium. *Vix, ait, quiſquam enarrare ſufficeret, quod vir Sanctiſſimus, atq; eruditiſſimus Theologorum præconijs celebretur, quantumcumq; illius illibata doctrina, à SS. Patribus, in ſacroſancto Oecumenico Tridētino Concilio, conſidentibus fuerit acclamatum. Orator quidam hæc de S. Thoma in eodem Concilio pronunciauit. Nō potuit D. Tho. Eccleſiaſticis intereſſe Concilijs, morte præuentus. Verum ecce ſuperſtes, atque in æternum victurus vobis adeſt, bona ſuæ ſpiritalis doctrine theſauros, hereditario iure, vobis adlegauit. Nulla proinde Concilia ab eius felici tranſitu, ſine ſacro Doctore celebrata ſunt. Vt enim de cæteris ſileam, quod audiuiſimus, quod videmus, quod manibus noſtris contrectamus, quidni aperta voce ad eius laudem teſtemur? Veſtra Comiticia perpendite, ex plurimo eoque honorabili Patrum cœtu, quotuſquiſque*

D. Thomas omnium Magiſter.

consultor accedit, qui D. Thom. auctoritate splē-
denti gemma, suam sententiam non exornet? At
in consultissimo PP. recessu, Doctor hic sententiā
suam rogatus frequentissimē censet, ad quem, vt
ad Lydium lapidem, si quid ambiguitatis, aut cō-
trouersia fuerit exortum, communibus votis refe-
rendum existimatis. & qui cum sui placiti patro-
num obtinuerit, incertam iudiciorum aleam non
sit aditurus, quin secundum eum sententia feren-
da sit. Dydacus Payua in serm. S. Thomæ
dixit. Multoties Concilium generale sus-
pendisse sententiam, cum controuertere-
tur, an quod statuebat, esset cōtra S. Tho-
mæ mentem, id quod signanter accidit in
sess. 22. nunquam enim decretum fuit, in
Cœna, Christum Dominum Apostolos
consecrassē, quousque de S. Thomæ men-
te constitisset, quæ in controuersiam vo-
cabatur. Quæ omnia luculentius, quodam
veluti sigillo Pius V. ob signauit, dicens.
Omnipotentis Dei prouidentia factum est, vt An-
gelici Doctoris vi, & veritate doctrina, ex eo tem-
pore, quo cœlestibus ciuibus S. Dom. adscriptus est,
multaque deinceps exorta sunt hæses confusa, &
conuicta dissiparentur, quod & ante sap. è, & li-
quid nuper, in sacris Concilij Tridentini decretis
apparuit. Hęc in Bulla, cum inter Doctores
Eccl. relatus est.

13. Igitur cum omnes characteres A-
postolici depositi in doctrina Sanctorum
Augustini, & Thomæ pariter deprehen-
damus, Antiquitatem, Vniuersitatem.
Consensionem; dubitandum non est, ex
consanguinitate doctrinæ August. & An-
gelici nostri, cum Apostolorum, & Apo-
stolicorum Patrum deposito, nedum il-
lud illustrari, explicari, sed & à furibus
quoque, & latronibus mirificè vindicari,
vt quibus veluti Cherubim Ecclesiæ tri-
buitur custodia ligni vitæ, tribuatur pari-
ter depositi defensio. Quod si anseribus
Capitolinis laudes decantauit superstitio-
sa Gentilitas, eò quod vociferantes, Ro-

manos Penates, id est, Capitolinos Deos
clamando liberarint, vrbe à Gallis obfes-
sa; speciosa erit laus, & non superstitiosa,
quæ dabitur his Sanctis Doctoribus, &
cæteris catellis doctrinæ Augustini, atque
Thomisticæ professoribus, quòd semper
clamando, & Pastores excitando, deposi-
tum lædi ab hostibus passum non sint, & ab
incurSIONibus liberarint, quod & ille ag-
nouit de inuasionē securus, sublatuS can-
ibus, sublato Thoma. Tolle, dicebat im-
pius ille, tolle Thomam, & ego Ecclesiam dissi-
pabo.

CAPUT XXIV.

Aduersus doctrinam Sanctorum Augustini, &
Thomæ, de Apostolico deposito tam benemeri-
tam, Diabolus etiam nunc, varias
machinas est meditatus.

I. **V**bi iam solatium Patres, vbi præsidium
genitores inuenient, si filios senserint par-
ricidas? (clamauit Chrysostomus Homil.
de Absalone Patrem insequente) aut quan-
do externa apta sunt, si domestica nobis obsistunt?
Bestia & muta pecudes pietatis iura conseruant,
& quibus natura denegat rationem, non tamen
denegat pietatem. > innocenti perimere nefas est,
patrem occidere scelus. Prophe. am iugulare faci-
nus inauditum, & ante hoc tempus mortalibus
cunctis ignotum. Multo maius certè pericu-
lum, in spirituales fidei Patres insurgere, de-
testabilis patricidij PP. de medio tolle-
re, Ecclesiasticos tractatores (qui & Pro-
phetæ quoque vocantur) vt hæretici fa-
ciunt, quos qui imitantur sectarij, spinæ v-
tique sunt, ac tribuli ex radicibus emergē-
tes, qualitatem suæ stirpis indicantes: ex i-
pso quod sunt, indicant vnde nascantur,
spinosaque sabuli fidem ostendunt in
germine, quod latirat in radice, ex Cas-
sian. 7. de Incarn. Verbi.

2. Nondum S. Augustinus è viuīs ex-
cesserat, & aduersus eius doctrinam mur-
murari, diabolus (vt aggrediretur depo-
situm,

In SS. Pa-
tres insur-
gere dete-
stabile fa-
cinus.

RebelleS
cōtra S.
Augusti-
num,

Doctri-
nam
tant.

Doctri-
na Aug-
ustini
à iun-
ibus ca-
natur

Reclarguntur S. Augustini obrectatores.

doctrinam murmurant.

fitum) procurauit, per discipulos Pelagij, inter quos Messalienses etiam recēsentur. Alij quoque damnara hæresi Pelagiana, Ethnicismi, & Manichæismi, Augustini doctrinam infimulabant. Galliarum quidam presbyteri bellū rursus instaurarunt. Eisdem dedit manus Vincentius quidam, Camillus quoque, ac Theodorus Genuēses presbyteri, nec solum in prædestinationis arcano, sed in gratiæ assertione, eūdem Augustinum infamabant. Procedentibus temporibus Ioannes quidam Scorus Eriogenista, Pelagianorum suscepit patrocinium: auxiliares copias administrauit Godescalcus, & qui Prædestinati, hæretici, sic vocati. Hæc rebelles filij, aduersus parentem optimum, tam fidum Ecclesiæ, fidei, & depositi conseruatorem.

Doctrina S. August. à iunioribus calūniatur.

3. Quidam vero de gremio Ecclesiæ, aliàs authores non ignobiles hæc, de Augustino, axiomata pronunciarunt, quod doctrina Augustini plurimos ex fidelibus, ex ijs, qui in Gallia morabantur, non solum indoctos, sed etiam doctos mirum in modum turbauit, ne dicam, illius occasione salutem eorum fuisse periclitatam. & quod sub ea quasi caligine August. ad hoc nō attendit, quæ (subdit) si semper data, & explanata fuissent (ea tamen, quæ ab eo nouo auctore traduntur) fortè neque Pelagiana hæresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter arbitrij nostri libertatem fuissent ausi negare, &c. neque Augustini opinione, concertationibusque cum Pelagianis, tot fideles fuissent turbati, atque ad Pelagianos discessissent. Sed & alius auctor loquens de formali peccati originalis, dicit. Verim opinio August. hoc modo intellecta, Theologis si holiasticam iam non probatur, & merito. Ex ea enim cogimur incedere in sententiã Pelagij. In quibusdam etiam scholis iam Augustinus, iam Thomas ablegabantur, nam cum eorum testimonia, in disputationibus afferebantur, illud responsum reportabatur. *Transcat August. Trãscat Thomas.*

4. Sed si vera sunt, dicebat Prosper contra obrectatores Augustini, quæ contra Augustinum oblatrant, cur ipsi tam negligentes, ne dicam, tam impij sunt, ut tam abruptam pernitiã non repellant? tam insanis prædicationibus non resistant? nec saltem aliquibus scriptis eum, à quo talis emanat doctrina, conueniant? magna enim gloria sua, humano generi consulerent, si Augustinum ab errore reuocauerint. Iam vero si Augustinus fuit in caligine, licet argumentari cum Tertull. lib. de præscriptionibus cap. 29. Ergo tamdiu regnauit error, quamdiu hæreses, dicas etiam, Pelagij, & Semipelagianorum, non erant. Aliquos Marcionitas [adde Semipelagianos, vel alios Augustini amulos] liberãã veritas expectabat, Interea perperã euangelizabatur, perperã credebatur, tot millia millium perperã imita, tot opera fidei perperã administrata, tot virtutes, tot charismata perperã operata, &c. ante Christiani, quã Christum inuētus, ante hæreses quã vera doctrina. Ergo iã Ecclesia de Pelagianis hucusque triumphū non reportauit, in tot definitionibus Conciliorum, & Summorum Pontificum, quæ non nisi ex doctrina Augustini hæreticos debellarunt. Cōsequens quoque est, ex Prospero contra Collatorem, quod errarint Innocentius Zosimus, Bonifacius: errarint orientales Episcopi: errarint Africana Concilia: errarit B. Petri sedes damnans eos, qui contra Dei adiutorium humanam extulerunt libertatem. Cum ergo inuictarum constitutionum regulis, tanquam Hierocontini muri ad Sacerdotalium tubarum concentum corruerint, non erat, cur rursus instaurarentur.

5. Videant, quòd hoc etiam titulo Pelagiani proscripti sunt, quia contra doctrinam Augustini fuerunt quætulosi, & scrupulosi, ne dum fiunt consortes obloquutionis, fiant pariter consortes damnationis. Hæc autem erat Pelagianorum querela ex Hil. ep. ad Aug. *Fatigatis omnibus nobis dicebat Hil. ad id prosecutio eorum, vel potius*

D. Augustinus defenditur à calumniis iuniorum.

quarela conuertitur, consentientibus etiam his, qui hanc definitionem improbare non audent, ut dicant. Quid opus fuit huiusmodi disputationis incerto, tot minus intelligentium corda turbavit neque enim minus viriliter sine hac definitione, tot annis, à tot tractatoribus, tot precedentibus libris, & tuis, & aliorum, tum contra alios, tum maxime contra Pelagianos, Catholicam fidem fuisse defensam. An non similis poterit videri quærela, illius Neoterici, quod Augustini sententia, ut turbatiua habita est, sua vero, ut quietatiua mentium filiorum Ecclesiæ? Sed esto aliqui turbati sint, aliqui etiam ad Pelagianos defecerint? Nunquid incredulitas illorum fidem Dei euacuauit? etiam ipsi aduersarij detractores (ait S. Prosper) nouerunt non solum Romanam, Africanamque Ecclesiam, & per omnes mundi partes, vniuersos promissionis filios, cum doctrina huius viri, sicut in tota fide, ita in gratia confessione congruere, sed etiam in his locis, in quibus aduersus eum querimonia concitatur, esse propitio Deo plurimos, qui ad perceptionem Euangelicæ, Apostolicæque doctrinæ, saluberrimè eius disputationibus imbuuntur, & quotidie in membris corporis Christi, in quantum ea ipse multiplicat, dilatantur.

D. Augustinus ab hæreticis laudatus.

6. Sed de rem deplorandam, quod hæretici huius temporis dicant, Augustinum tenebras dispulisse, & ille de gremio Ecclesiæ eundem S. Doctorem tuisse sub caligine asseneret. Audiamus Philippum Melancthonem in declamatione de S. Augustino. Ornatus est Augustinus miraculis quibusdam, expulit demones, & quosdam sanauit agrotos, sed hæc sunt longe præstantiora miracula, successus in gubernatione, & hæc iudicij rectitudo, & fidei constantia, quod vidit Pauli sententiam, de lege, de peccato, &c. tanta fuerat caligo, ut nec sermonis genus in sacris literis intelligeretur. Hac ipsa vocabula, quæ sunt præcipua in Ecclesia, quas res propriè significarent, ignorabantur, lex, euangelium, peccatum, gratia, fides, littera, spiritus. Ha tanta tenebra depulsa sunt Augustini opera,

qui quidem illos tantas res perspicere, iudicare non potuisset, nisi exercitia peculiaria spiritus non degustasset. Et infra. Debitur etiam ipsi Augustino gratia, qui litteris mandauit veram interpretationem, ut posteritatem admoneret. Veram tamen, non qualem hæretici extorquent.

7. Certè in materia prædestinationis, & gratiæ, tanta est autoritas Augustini, ut etiam ipsi aduersarij Semipelagiani libros de eo argumento tractantes, cogentur recipere, excipientes libros quosdam: unde eos sic Prosper euicit, simulque autoritatem August. summam esse in hoc negotio, ex Ecclesiæ testificatione demonstrat. Agnoscant calumniatores, superflud se obijcere, quod his libris non speciale, neque distinctum testimonium sit perhibitum, quorum in cunctis voluminibus norma laudatur. Apostolica enim Sedes, quod à præcognitis sibi non discrepat, cum præcognitis probat, & quod iudicio iungit, laude non diuidit. Qui ergo hos proximè libros refutant, anterioribus acquiescant, & in eis, qui pro gratia Christiana prius sunt scripti, consentiant. Sed non faciunt. Sciunt enim omnia Pelagiana sibi esse contraria, & nihil sibi posse competere ad consequentium resolutionem, si consententur in precedentibus consistere veritatem, &c.

S. Augustini doctrina commendatur.

8. Probata vero tot testimonijs Pontificum, Augustini doctrina, quod nec Pelagiani, saltem aliquibus libris ab ipsis exceptis, pernegabant; si quis iam perfrictæ frontis Augustinum impetere auderet, & libros, & autoritatem eius eluderet, non tam Augustinum impeteret, quam Dei Ecclesiam. Hoc argumento vsus est S. Prosper lib. contra Collatorem, contra quosdam Galliarum Episcopos, qui ipso referente, dicebant. Gratiam Dei à sancta mem. Augustino Episcopo, non rectè esse defensam: librosque eius, contra errorem Pelagianum conditos, immoderatis calumniis impetere non quiescunt. Et quod magna sit talis iniuriæ magni-

Obtrectata res Augustini corripit D. Prosper.

Contr. SS. T. & B. uent. surgu religio inimi

magnitudo, quam in vno nempe Augustino, cunctis ac precipue Apostolica Sedis Pontificibus intulerunt, agnoscit; propterea, ait. Inuigilandum, ut fallacium calumniatorum hypocrisis detegatur, quamuis (ut idem dicit) ab indoctis, & parum cautis excellentioris scientia iudicentur, & misero, peruersoque successu, facilem mendacio consensum eliciunt, quia reuerentiam sibi praesumptione pepererunt. Sufficiens ergo concludam cum eodem S. Prospero demonstratum est, reprehensores S. August. & vana obijcere, & recta impugnare, & prava defendere, peremptorumque armis intestinum bellum mouentes, diuinis, atque humanis constitutionibus rebellare, quorum tamen, dum adhuc non sunt à fraterna societate diuisi, toleranda magis intentio, quam desperanda correctio: donec Dominus, per Ecclesie principes, & legitimos iudiciorum suorum ministros, hac qua per paucorum superbiam, & quorundam imperitiam sunt turbata, componat: nobis Deo adiuuante, sit studium, quieta, modestaque patientia odij dilectionem reddere, & impiorum vitare conflictus, veritatem non deserere, nec cum falsitate certare. Semperque à Deo petere, ut in omnibus cognitionibus, sermonibus, atque actionibus nostris, ipse teneat primatum, qui dixit se esse principium, &c. Hæc Prosper contra sui temporis Pelagianorum defensores, & Augustini reprehensores.

§. I.

Alia spicula intorsit diabolus contra S. Thomam, sed feliciter, clypeo veritatis, elusa.

Contra
SS. Thom.
& Bona-
uent. in-
surgunt
religionū
inimici.

9. Bellum quoque rursus contra depositum, alia via adoritur Dei æmulus, zizaniorum sator, & catholici seminis inclusor, aduersus Sanctum Thomam, Cherubin paradisi, ambidexterum Ecclesie, insurgendo. Excitauit quondam suos emissarios diabolus, Guillelmum de S. Amore cum suis complicibus, ut S. Thomam cum S. Bonauentura è ca-

thedra Parisiensis exturbarent: sed Deo, deuictis illis hostibus, autoritate Apostolica, Alex. IV. iterum duo illa mundi lumina restituti, veluti post nubila Phœbus, eandem Academiam illustrarunt.

10. Fractas iterum reassumens vires, per alios atro lapillo, nonnullos Angelici articulos signandos, & ut erroneos censurandos, procurauit. Verum à Stephano Parisiensis Episcopo, eorundem articulorum temeraria, & iniusta damnatio iustissimè, ac sapientissimè reuocata est, & ex contrarietate, Doctoris nostri doctrina magis illustrata, talique elogio Angelicus cohonestatus. Fuit (dicebat Antistes ille) S. Thomas, vniuersalis Ecclesie lumen præfulgidum, gemma radians Clericorum, fons Doctorū, Vniuersitatis nostræ Parisiensis speculum clarissimum, & candelabrum in signo. cui lucens, per quod omnis, qui vera viæ, & sanctæ doctrinæ vias ingrediuntur, lumen vident, claritate vita, fama clara, & scientia lucida, velut stella splendida, & matutina resurgens: ibidemque ab Vniuersitate decretum est, S. Thomam Dei gratia nihil sensisse, vel scripsisse, quod sane fidei, vel moribus esset aduersum. Extat articulus specialis, in sexto quodlib. F. Ioannis de Neapoli. m. s. S. Thomam ab imposturis illius temporis egregiè vindicantis.

D. Thomæ
Doctrina
illustratur
& comen-
datur elo-
giis.

11. Dilatata verò S. Thomæ doctrina, & hæreses insurgentes dissipante, per emissarios suos hæreticos, diabolus ad eam proficiscendā rursus anhelaui. Vix monstruosa illa bellua Lutherus Ecclesiam cœpit impugnare, & eodem momento doctrinæ Thomisticæ telis Fr. Ioannes Tzelius Dominicanus noster, feram illam arundineam increpare, & configere cœpit. Sed quid, exulcerata, non effutiuit in Angelicum Doctorē? audiamus belluam sua verba resonantem. Thomas, dicebat,

Contra D.
Thomam
insolefcit
Lutherus.

est vera fidei corruptor, & fcripturarum dilacerator, Diuinique verbi peruersus interpres, veraque adulterator Theologia: heresum, atque falsitatum plurimarum inuentor, & qui Christum ad mundi doctrinam, non mundum ad doctrinam Christi trahat. Et iterum. Thomas præcipue sine Patribus, sine canonibus, sine scripturis, sine rationibus plerumque loquitur. Et ad Syluestrum Pteratem. Per omnia ferme scripta sua, nihil aliud facit, quàm disputat, & quod grande est, etiam ea, que sunt fidei, in quæstiones vocat, & fidem vocat in Vtrum. Sed virulentiora effudit V Vormatix, quod oppidum à suis Cacangelicis Pathmos est appellatum. Thomas Aquinas multa hæretica scripsit: quid ad me, quod Bullarum Episcopus eam canonizauit? & lib. de abroganda Missa priuata, S. Doctorem vocat afinum, mulum, & officium de Sacramento, non nisi à summo Dei hoste conflatum. Alia enumerare non est necesse. Plena sunt huius nebulonis scripta huiusmodi diæterijs, & scõmmatibus. Suscepit, aduersus Lutherum, patrociniũ pro S. Thoma, imo pro tota Ecclesia Henricus eius nominis VIII. antequam concupiscent æ illecebris dementatus circa fidem naufragaret, aduersus eundem scribens. At quid blattero ille? *Vt redeam ad egregiam Thomistatẽ, qua me dænat, pugnantiã scribentem, &c. Qua fide hoc faciat, hinc existimabit bonus lector, quod laruatus Thomista, ne vnum quidem locum profert* Et iterum. *Viuens Papatus hostis ero: exustus bis hostis ero Facite porci Thomista, quod potestis. Lutherũ habebitis Vrsũ in via, & Laenam in semita.* Hæc bellua. At quanti his temporibus doctrina Angelici æstimata sit, ipsa decreta Concilij Tridentini, in quo Lutherus cum alijs Symmisticis damnatus est, abunde testantur: omnes Academicæ orbis in doctrina eiusdem conspirantes (vt supra monstratum est) planè confitentur.

12. Reassumpto quoque anheliu, dis-

sipatis veteribus querelis, rursus diabolus depositum aggreditur, sperans facillimam aggressionem depositi, si defensionem, perfecto magistro reuelatam, hoc est, doctrinam Thomisticam à Christo Domino approbatam, eneruaret, nam si eius Sancti authoritas infirmaretur, facilis esset via, vt & depositum contemneretur, cum ea doctrina hæreses omnes palam destruat, & superstitiones omnes euincat, etiam laudantibus, vel fatentibus aduersarijs. Vnde collisa lancearum fragmẽta colligens, rursus per quendam Anonymum, S. Doctorem ad pugnam exoptulando, probare nãsus est (quod non perfecit) nempe nedũ in scriptis Angelici næuos & paleas, sed manifestos errores contineri.

13. Primo ergo erroris arguitur à dicto Anonymo (cui alter ille conuiuere videtur) Doctor Angelicus, quod dixerit si B. Virgo primigenia labe non esset notata, non fore Christum vniuersalem eius redemptorem, &c. Videant opposites, ne dum liberam, & voluntariam censuram in Sanctum efferunt, in foueam anathematis incurrant, dum contra Apostolicas sanctiones Pauli V. Gregorij XV. præiudiciũ inferunt opinioni S. D. quam non reprobaui Ecclesia, nec de ea, in eius præiudiciũ, agi quicquam voluit, vel tractari: testante quoque Ecclesia, nihil in hoc articulo esse decisum, solum opinionem affirmatiuam silentium indicente. Quare nobis fat est, & Angelico Doctori ad probandã fidelitatem nostram, quod Dominicana religio, vt canis tacet, & latrat, ad imperiũ Summi Pastoris. Tacet ad præscriptum eius, ob rationabiles causas supremo fidei censori cognitæ, latrat aduersus eorundẽ decretorum transgressores. In qua fidelitate, vexillum virtutis fidelitatis, & obedientiæ erexit. Quod si silentium erroneũ dicant, ab hac loquacitate de errore non

Arguitur
D. Thom.
à quodam
Anonymo.

Redarguitur
Anonymus &
D. Thom.
propugnatur.

Suspensur per
lanciu
auctor.
dicteri.

Ab alia
Calum.
D. Thom.
vindica
tur.

excusantur, ubi laudem in tacendo, & obediendo in modestia canis reportat, Ecclesia suspendente, in hac re, iudicium, & rem tacite considerante. Alij quoque suum furorē augentes, iterum multa euulgarūt, quæ contraria an sint decretis dictis, iudicet Ecclesia. Quidam etiam (inter cætera) facere lusit, quod S. Doctoris sententia propter dicta decreta, cum esset olim ciuis, modo nedom sit relegatus in insulam mentalem, sed etiam deportatus, atque etiam obscuro silentij carceri mancipatus, propediem fulmine vel capite plectendus. Sed non oportet laborare, aut esse sollicitum de huius dictarijs, iam enim est in indice suspensus.

14. Secundo, quod Angelicus Doctor humanitatem Christi non esse adorandam adoratione patriæ dixerit. O quanta fuisset impostoris gloria, si aliquem locum adnotare potuisset, ubi id assereret S. Doctor, ne de ingenio æmulationis descendere probaretur obiectio. Proferunt ergo locum 3. p. q. 25. art. 1. & 2. ad 3. sed qua fronte? cum in argumento, sed cōtra, oppositum habeatur, ex doctrina quintæ Synod. Can. 9. & Ephesin. Can. 8. & 9. 29. de verit. a. 4. ad 4. 3. sent. d. 9. 1. a. 2. Fortè illud pro materia obiectiois eos offendit, quod Angelicus dixerit, Christum esse adorandum adoratione patriæ, ratione diuinitatis, & non ratione humanitatis. Sed hoc magis adorationem firmat, quàm euertat, ijs enim verbis significatur, quod humanitas Christi, non sit adoranda absolute, & per se ipsam, sed propter vnionem hypostaticam. Sed hæreticorum Pelagianorū characterem assumpsit Anonymus, dum quæ non dixit S. Thomas S. Doctori affixit. Sic fecit quorundam Iulianus, cui S. Aug. respondet lib. 4. c. 8. Tu autem vir honestus, & verax abstulisti verba, qua dixi, & dixisti qua sinxisti, &c. redde verba mea, & euanescent

calumnia tua. Vere qui talibus mendacijs sciant, & Doctoribus factis, quæ nõ somniantur, imponunt, illud adaptari potest, quod scriplit Hieron. lib. 4. comment. in Ierem. cap. 23. Sunt quidam, qui epistolas, vel libellos, & huiusmodi, plenos mendaciorum, & fraudulentia, atque perurij in orbem dirigunt, vt aures polluant audientium, & astimationem simplicium ladant, quod impleatur in eis, quod scriptum est, à Hierusalem egressa est pollutio in omnem terram. Non enim eis sufficit iniquitatem propriam deuorare, & proximos ladere, sed quos semel oderunt per vnuersum orbem infamare conantur, & vbique seminare blasphemias.

15. Tertio affinem huic de adoratione crucis, aliam struunt calumniam, dicunt enim, quod docet S. D. 3. p. q. 25. a. 3. imaginem Crucis deberi adorationem patriæ, expressè reprobati in 7. Synodo a. 7. & loquuntur de adoratione Crucis, etiam vt imago est. Verum mens 7. Synodi, aliàs Nicænæ secundæ declarata est à Concil. Trid. sess. 25. vbi definitur, imaginibus Christi Domini, & B. Virginis debitam venerationem impertiendam. Quod ergo 7. Synodus reprobat, est adoratio, qua creditur in imagine, inesse aliquid numinis, cū hoc tamen se compatitur, vt absque eiusmodi credulitate, vno, eodemque adorationis motu, feramur in imaginem, & exemplar, quare in a. 4. eiusdem Synodi ex testimonio Basilij dicitur. Non esse duas adorationes, sed vnam imaginis, & primi exemplaris. Et postea. Christiani imagines Christi, & martyrum tenentes, & osculantes, animo videntur nobis Christum ipsum, aut martyres amplecti. Talibus nænijs respondere etiam pudet; nam isti etiam obrectatores, & oblocutores, etiam videntur latrare, mutos appellat Hieronymus 4. in Ierem. Qui latrare nesciunt, habentes quidem voluntatem, & rabiem mentiendi, sed artem fingendi, & latrandi non habentes.

Ignorāter
D. Thom.
impugna-
tur.

Suspendū-
tur petu-
lantium
auctorum
dictaria.

Ab alia
Calumnia
D. Thom.
vindica-
tur.

guitur
Thom.
quodam
onymo.

largui-
Ano-
mus &
Thom.
vngna-

*Perperam
impugna-
tur D. Th.
ex Bulla
Gregorij
XIII.*

16. Quarto comminiscitur Anonymus, quod S. Thom. 2. 2. q. ult. art. 2. ad primum dicat, *vota simplicia non facere religiosum*, at cōtrarium definitum est à Gregorio XIII. in bulla, quæ incipit, *Ascendente Domino*, vbi decernitur Religiosos Societatis Iesu esse verè, & propriè Religiosos, qui tamen biennio probationis expleto, solum emittunt vota simplicia. Sed non intelligit Anonymus, neque quod loquitur, vel affirmat. Certè si votum simplex consideretur ex sui natura, rectè S. Thom. pronunciauit, ex propria simplicis voti natura, atque virtute, non fieri hominem talia vota emittentem, religiosum. Cæterum in ordine ad statutum, vel institutum ab Ecclesia approbatum, potest esse, & de facto est religionis materia, de quo loquitur Gregorius XIII. Sed si littera S. Thom. diligenter attendatur, ibi S. D. ponit differentiam inter votum solemne religionis, & votum simplex, quo quis se obligat ad religionis ingressum: quis autem non videt, per eiusmodi votum simplex aliquem non fieri religiosum? fit tamen per professionem, vota solemnia emittendo (quod solum tempore S. Thom. erat in usu,) & etiam per vota simplicia, per constitutionem Ecclesiæ, & iuxta eiusdem præscriptas condiciones (factas post tempora S. Thomæ) cui nunquam contradixit. Sed misceant contradictores veritati mendacium, certè, vt perbellè dixit S. Hieronymus in cap. 12. Osee. *Oleum aquis, & cæteris humentibus, & liquentibus rebus non potest copulari, semper veritas supra est, deorsumque mendacium.*

17. Quinto, pergit quoque Anonymus alia spicula in S. Thom. intorquere. docet namque, ait, 2. 2. q. 88. a. 7. solemnitatem voti consistere in quadam consecratione spiritali, ex Apostolica disciplina, & de iure diuino descendente, vnde infert, nec

posse à Summo Pontifice, super voto solemni dispensari; cum tamen Bonifacius VIII. extra de voto, & voti redemptione, & Greg. XIII. in Bulla cit. dicant, *solemnitatem voti sola Ecclesiæ constitutione inuentam.* Non contrariari S. Thomam, Bonif. & Gregor. vota enim antiqua monachalia, ex natura rei, & ab intrinseco, sunt de iure diuino. Cæterum (sicut est in voto solemni Clericorum, cum ordine sacro insigniuntur) ab extrinseco, scilicet à statuto Ecclesiæ, vota Religionis Clericorum approbata, vim habent: *Glos. cap. rursus, qui cler. vel vouentis.* Sed vbi dixit Angelicus Doctor, solemnitatem voti esse de iure diuino, etiam si dicat de Apostolica traditione descendere? Porro non quicquid ex Apostolica traditione descendit, est de iure diuino, vt annotauimus nostro primo tom. de præscript. cum de traditionibus Apostolicis ageremus, ieiunium enim Quadragesimæ de Apostolorum traditione descendit, nec idè est de iure diuino. Nec propterea, quia dixit votum solemne indispensabile à Summo Pontifice, sequitur; quod sit de iure diuino, sed solum (exponunt Thomistæ aliqui, quod stante Monachi statu) non potest fieri dispensatio, sicut nec calix consecratus, manente integritate, potest ad alios vsus destinari, iuxta illud, *Quod semel consecratum est Domino, non potest in alios vsus commutari.* Sed demus S. Thom. asseruisse hæc vota esse diuini iuris, non tamen contradicit hæc doctrina S. Thom. doctrinæ Pontificis: venerabilium enim Patrum Societatis Iesu, simplicia vota rescinduntur, & irritantur, ea namque conditione profitentur, si religioni placeat, & quamdiu placeat, nunquam vero dispensantur. Certè aliud est irritatio, aliud dispensatio. Adde, quod nec Bonifacio Papæ S. Tho. aduersatur, si distinguamus in tali voto, sub-

stantiam,

*Doctrina
D. Thomæ
de solemnitate voti
non contrariatur
Doctrinæ
Summorum
Pontificum
Bonifacij
VIII. &
Gregorij
XIII.*

*Luxuria
calumni
andi.*

*Calumnia man-
ifesta contra
D. Thomam
reincit
tanquam
ex inuidia
& ignorantia pul-
lans.*

stantiam, & circumstantias. Substantia si-
quidem votorum solemnium est de iure
diuino, ex mente S. Doctoris, modus ve-
rò, quod his conditionibus, vel circumstā-
tibus fiat, ex instituto Ecclesiæ. Exemplum
est de matrimonio, quod inter legitimas
personas est de iure diuino, tamen quæ sint
habiles, vel inhabiles etiam dispositioni
Ecclesiæ est relictum: ita etiam in nostro
proposito dicas. Vel dicendum, quod se-
cundum substantiam est de iure diuino,
quantum ad solemnitatem cæremonia-
lem, & extrinsecam, est de iure Ecclesiæ.
Certè Anonymus eos imitatur, de quibus
scripsit Lactantius lib. 3. cap. 24. *Qui cum
seme aberrauerint, constanter in stulticia perse-
uerant, & vanis vana defendunt: nisi quod eos
interdum puto, ioci causa, philosophari, aut pru-
dentes, & suos mædacia defendenda suscipere quasi
vt ingenia sua in malis reb. exerceant, vel ostentet.*

Luxuria
calumni-
andi.

Calum-
nia mani-
festa con-
tra D.
Thomam
reincitur
tanquam
ex inuidia
& ignorā-
tia pullu-
lans.

18. Sexto. Illud quoque lepidum, quod
objiciunt. S. Thomas docet 2, 2. q. 186. a.
3. in corpore cum rerum dominio, incom-
possibile esse votum paupertatis. At per
eandem Bullam Gregorij XIII. id reuoca-
tum est, ait Anonymus. At si attentè Bul-
la legatur, Papa, non de professis solemniter,
sed de ijs loquitur, qui ante profes-
sionem solemnem, in Societate faciunt
vota simplicia, quod possunt habere do-
minium: cæterum post solemnem profes-
sionem esse dominij, incapaces. Incapaci-
tas ergo cum rerum dominio, de mente
S. D. est, quando quis absolutè, & irreuoca-
bilitè votis solemnibus Deo se conse-
crat, conformiter ad cap. cum ad monaste-
rium, cæterum in votis tribus simplicibus
Societatis, potest esse capacitas dominij in
illis religiosis. Quandoquidem (vt expli-
cant nonnulli) fit per ea translatio domi-
nij in ipsam religionem, non absolutè, &
perpetuè, sed quamdiu, & quomodo ei-
dem placuerit, vt supra dictum est. Sed re-

Etè scripsit Chrysoströmus hom. 43. in
Matth Quòd calumniator, non aliter se ipsum
prius interficit, quam qui ignem accendit prius
concalescit, vt qui duros silues manus cedit, ipse,
non lapides, vapulat. Qui ad stimulos calcitrans se-
ipsum ferit.

19. Septimo. Inter errores quoque nu-
merat Anonymus, quod Sanctus Thomas
docuit, Episcopatum non esse sacramen-
tum 4. d. 24. q. 2. art. 1. q. 1. in corpore, &
solut. ad p. cum contrarium, ait, definitum
sit in Concilio Trid. sess. 23. c. 4. Sed quid
ibi definiuit Concilium? scilicet, in Eccle-
sia esse Hierarchiam ex ministris, presbyteris, &
Episcopis constitutam, Amplius Episcopos esse
presbyteris superiores. Quid inde? ergo quia
Episcopatus distinctus ordo nō est à pres-
byteratu, Ecclesiastica Hierarchia cor-
ruet? suam super presbyteros Episcopi
non habebunt auctoritatem? Certè quā-
tum attinet ad conficiendam diuinam
Eucharistiam, eadem potestas, idem cha-
racter est in Episcopo, & simplici Sacer-
dote in ordine ad corpus Christi verum,
idemque Sacramentum Ordinis; in ordi-
ne verò ad corpus Christi mysticum, &
administrandum Sacramentum Confir-
mationis, & Ordinationis, habet Episco-
pus supra simplicem Sacerdotem faculta-
tem, non ita distinctam, vt nouus chara-
cter in consecratione Episcopi acquiratur,
sed vt prior Sacerdotalis, per nouum mo-
dum extendatur ad hæc administranda.
Quis est iste Anonymus, vt præ verecun-
dia, suum nomen voluit occultare? Quis
tam grandis homunculus, qui vno linguæ
rotatu Sole clarius coruscare contendit? &
Solem verum, mendaciorum, & impostu-
rarum nube contegere? Bene de his Hie-
ronymus in cap. 9. Ecclesiast. *Quòd pruden-
tum virorum dicta non capiunt, sed se ad disput-
ationes contrarias preparantes, & initium, & finē
loquendi, vanitatem cum multo errore cōmutant,*

Impositura
contra D.
Thomam
ab Anony-
mo mactis
nata, re-
pellitur.

& cum nihil sciunt, loquuntur plura quàm norunt.

Alia calumnia emanescit.

20. Oñtuo. Vrget amplius Anonymus, & dicit, quod S. Th. docuit 3.p.q.78. a.1. ad 1. Christum Dominum non fuisse vsum in Cœna alijs verbis benedictionis, quàm consecrationis. Hoc autem (ait Anonymus) expressè est contra Trid. Concil. doctrinam sess. 13. c. 1. Sed S. Thom. quod docet, ex Innocentio III. docet, qui sub nomine benedictionis, verba intellexit consecrationis, vt non alijs verbis benedixerit; alijs consecrarit, sed benedicendo consecrarit, & cōsecrando benedixerit. An fortè purat obijciens, de ratione benedictionis esse, vt verba proferantur? nō ergo populus erit benedictus, cum solo signo crucis ab Episcopo benedici, & signari solet. Nonne Sacerdos etiam ante consecrationem hostiam benedicit, absque formula aliqua benedictionis, sed solo signo? id ne imponet Concilio, vt docuerit alijs verbis benedixisse, alijs verbis Christum Dominum consecrasse? quasi non satis sit ad benedictionem, quòd Christus Dominus ante consecrationem sine verbis panem potuerit benedicere, sicut cum pueros benedicebat signo crucis, & huiusmodi, vel satis non sit dicere, quòd ipsissima consecratio fuerit benedictio? si hoc durum videtur opponenti, discat à Dialecticis Euangelistarum verba accipienda cum concomitantia, id est cum respectu præcedentium verborum, vt sensus sit, cum Dominus Iesus benediceret, frangeret, &c. dixerit, *Accipite, & comedite. Hoc est corpus meum, &c.* vt rectè S. Doctor exponit. Et tunc, nec benedictio à prolatione verborum, nec prolatio à benedictione seiuncta sunt, imò pro eodem vsurpantur à Paulo 1. Cor. 10. cum dicitur. *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis Christi est.* Hoc est ex S. Thoma, quem nos

Sacerdotes consecramus. Consecratio autem verbis Domini perficitur, Hoc est, &c. vnde Irenæus. 5. aduers. Hæres. ca. 2. tractans hunc locum Apostoli dixit. *Quando ergo mixtus calix, & fractus panis percipit verbum Dei, fit Eucharistia sanguinis, & corporis Christi.* Vnde Concilium dicit, quod, *post panem, vniue benedictionem, id est, consecrationem se suum ipsius corpus illi prabere, ac suum sanguinem disertis, ac perspicuis verbis testatus est.* Nunquam tamen dixit, quod post benedictionem panis, & vini aliam fecerit benedictionem consecrationis. Sed nolui, vt dicebat Hieron. 3. in Ruffin. cap. 11. *mordere mordentem.* S. Thomam, nec vicem talionis implodere, maluique insaniam excantare furiundi, & hanc doctrinam, veluti antidotum venenato pectori infundere; satis enim furere videtur Anonymus: sed peius quidam cum Anonymo fœderati, qui ausi sunt dicere, etiam Theologos catechismi Pij V. in quo S. Doctoris prædicta doctrina ponitur, emendandos: fortè in illis Pium V. & Ecclesiam consequenter dixissent, ni flammæ timuissent.

Modestia auctor, audaces reprimat.

21. Nono. In orbem eundem quoque se voluens nasutus Anonymus. S. Doctorè sugillat, quod 4 d. 41. q. 1. q. 4. a. 3. dixerit, quod quando sponsalia sunt irrita, & nulla, non oriatur impedimentum publicæ honestatis, cuius contrarium per Alex. 3. cap. cum ad audientiam de sponsalibus decisum habeatur. Malè citatur S. Thomas, ait enim, *non sequitur alia affinitas, quia sponsalia nulla sunt, nec aliquis affinitatis modus, & pro verbo affinitatis, Anonymus (plectendus, l. Cornelia de falsis) substituit impedimentum publicæ honestatis, quod longe diuersum est.* Sed dixerit S. Tho. quod ei imponit Anonymus, an hæc doctrina esset falsa? Vereor ne Anonymus Synodo Tridentinæ contradicere velit, vbi sic dicitur sess. 24. de reformat. cap. 3. *Iustitia publi-*

De falsitate conuincitur Anonymus, & D. Thomas à calumnia liberatur.

D. Th. propugatur.

publi-

publica honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacunq; ratione valida non erunt, S. Synodus prorsus tollit. Nec Alexandro III. S. Thomas, vel Synodus contradicunt, non enim Alexander prohibet fieri matrimonium ex ea ratione, quia sponsalia (de quibus eo capite sermo est) nulla fuerunt (illud siquidem impedimentum à contrahentibus, & alijs multis nesciebatur) sed ex scandalo, quod suboriri poterat, si vni fratri promissa mulier, alteri matrimonio iungenda traderetur, quod à populo reliquo cognoscebatur. Idem quoque Alex. de despons. impuberum. cap. accessit, docet sponsalia nulla, ex defectu consensus, non creare publicæ honestatis iustitiam, aliqua tamen sponsalia sic, & si ea legitime postea dissoluta: quam doctrinam docet S. Tho. loco cit. q. 3. ad primum. Sed non opus est ad confutandum Anonymum alia meditari: nam rectè scripsit Chrysostomus ho. 25. ex varijs. *Sicut ignis quanto magis ligna susceperit, in maiorem flammam erigitur: sic animus malus quanto magis veritatem audierit, tanto amplius in malitiam excitatur.*

22. Decimo. Pergunt Anony. & alij S. Doctorem fugillare, nec enim sistit malitia. nam quemadmodum ex Chrysof. loc. cit. si aliquis claudere voluerit aquæ meatum si ex vna parte clausa fuerit aqua violentia, aliunde sibi semitam rumpit, sic & malignitas ex vna parte confusa, alium sibi aditum adinuenit. Dicunt ergo, quod S. Doctor 2. 2. q. 64. a. 7. ad 3. dicat, clericum se defendentem, & sine peccato alium occidentem irregularitatem incurrere, cum contrarium statutum sit in Clementina. O bellam oppositionem. Ergo ne S. Tho. debebat contradicere Nicolao Pontifici, qui illum Canonem statuerat, & nondum reuocatus, in viridi erat obseruantia, S. Thomæ ætate? sed si canon ille Pontificis reuocatus est, doctrina S. Thomæ in hoc quoque reuocanda

erat, quæ vt in obseruantia Canonis persistebat, in abrogatione vim non habet. Dicant nobis isti belli homines Nicolaum errasse, quia Clemens aliud statuit. Nisi dicere velint pro loco, & tempore non esse leges reuocandas, atque mutandas, quod esset nedum Politiam, sed Ecclesiasticam Hierarchiam inuertere, imo & Sacramenta subuertere, illico enim affurgēt Manichæi causantes veterum Sacramentorum abolitionem, nouorum institutionem. Nouatores mox calamum in Pontificum constitutiones stringent, quod posteriores editæ sint Constitutiones, quantum attinet ad regimen Ecclesiæ, quæ priores immutabant, vel moderabant, vel etiam annullabant. Quod si ita sentiant, dicamus Anonymo, & complicitibus, eique annuētibus, vel conniuētibus, vt vnica veste, tam in hyeme, quam in æstate sint contenti, eadem præcepta disciplinæ seruent, nunc senes quæ seruarunt & pueri. Præclare scripsit S. Aug. ep. 5. ad Mai. cel. quod mutato præcepto, Deus, non mutat instructionem, nam magnus ille nostrorum temporum medicus Vindicianus, consultus à quodam, dolori cuiusdam adhiberi iussit, quod in tempore congruere videbatur: adhibitum sanitas consecuta est. Deinde post aliquot annos, eadem corporis causa commotus, hoc idē ille putauit adhibendum, adhibitum vertit in peius. Miratus currit ad medicum, indicat factum, & ille vt erat acerrimus, ita respondit. Ideo male acceptus es, quia ergo non iussi, vt omnes, qui audissent, parumque hominem nossent, non eum arti medicinali fidere, sed nescio qua illicita potentia putarunt. Vnde cum esset à quibus poterat stupentibus interrogatus, aperuit, quod non intellexerant, videlicet illi etati, iam non hoc se fuisse iussurum. Tantum igitur valet (subdit Augustinus) ratione, atque artibus non mutatis, quid secundum eas, sit pro temporum varietate mutandum. Sannandus ergo Anonymus ad Vindicianum mittendus est, cuius si consilium &

refponfum refpuat, helleboro etiam purgandus.

A calūnia D: Thom. vindicatur.
 23. Tandem S. Thom. arguunt, quod 1. 2. q. 102. 2. 4. ad 6. fcripferit propitiatorium effe tabulam lapideā, cum Exod. 25. & 27. dicatur fuiſſe ex auro puriſſimo. At S. Tho. in hac re lapſum non fuiſſe, ſunt euidentiffima argumenta. Primo, quia in tabula operum S. Doct. vbi referunt verba S. Thom. hæc dicuntur. *Erat autem tabula ſuper alas Cherubim. vbi nõ eſt particula additiua lapidea.* Magiſter Medina loco cit. p. 2. quæſt. 103. initio in m. s. Codice antiquo Salmantino ſolum ea verba haberi affirmat. *Erat autem tabula.* In vetuſtis Vaticanis. *Et ſuper arcam erat quadam tabula, qua dicebatur propitiatorium* (iuxta quæ exemplaria operum D. Thomæ à Pio V. correſtio facta eſt) In Colonienſ. m. s. dicitur *Et ſuper arcam erat quadam tabula aurea.* Ipſeque S. Tho. in ca. 9. epiſtolæ ad Hebræos lect. p. explicans eundem locum Exod. 25. ait, *Inter autem alas, nempe Cherubim, quibusangebant ſe, erat tabula aurea.* Errore ergo librariorū, vel ſciolorum, illud verbū, *lapidea*, adiunctum eſt. Dabit ergo ne Anonymus maius priuilegium ſcriptis S. Th. quā habuerint Diuina oracula ſcripturarū, & tamen menda huiuſmodi paſſa ſunt adſcitiua, vt emaculatione opus fuerit, & expūctiōne. Demus neceſſe eſt in 70. interpretibus errata reperta (vt dicit Hieron. in c. 5. Ezech.) & quod per multa ſæcula ſcriptorū, atque lectorum vitio illa editio deprauata eſt, & rectè Hieronymum in emaculatione inſuſaſſe, nouam verſionem faciēdo. Vt nam Cenſor, & cribator doctrinæ Thomiſticæ, ſicut (teſte Medina) à Burgenſe hanc obiectionem furatus eſt, reuerſeriam Burgenſis eſſet imitatus, qui ex Iudæo factus eſt Chriſtianus, S. Thomæ doctrinam legendo 1. 2. q. 102. & 103. & fatendo, quod nunquam Moysiæ legis naturam

intellexit, quouſque ex S. Thom. didicerit: timeat ſi malo animo Doct. S. impugna- uit cenſor, ne in noua lege cæcutiat, & in Iudaifmum declinet, in ſuperbiæ pœnam, & redeat in naturam ſuæ formæ. Iam verò aduerſarij ſi non habent ſolidiora, quæ proferant, vt ſuis obſtatoribus dicebat Hieron. in c. 11. Oſæ. *Deſinant rugare frontem, adducere ſupercilium, criſpare nares, digitis concrepare.* In hoc ſolum (vt idem dicebat in cap. 4. Ionæ. de quibuſdam impoſtoribus idem Sanctus.) *Timendi Grammatici, ne inueniant licentia commentandi, vt vel beſtia Indica, vel Beotia, aut iſtiusmodi portenta conſingant.* cum talia monſtra in S. Th. ſcriptis, ab ipſis nouiter detecta, euulgent, atq; de ſuo cerebro conſingant.

24. Talibus ergo ne es Anonyme inſtitutus diſciplinis (dicam cum S. Hieronymo 3. contra Ruff.) vt cui reſpondere non potueris, nempe doctrinæ S. Thomæ, *caput auferas, & linguam, qua tacere non poteſt feces? nec magnopere glorieris, ſi facias, quod ſcorpiones poſſunt ſacere, & Cantharides.* Fecerunt, hoc Fulvia in Ciceronem, & Herodias in Ioannem, quia veritatem non potuit audire, & linguam veriloquam diſcriminati acui confoderunt. **CANES LATRANT** pro dominis ſuis, & tu non vis me, Thomam, latrare pro Chriſto? Et poſtea. *Iſta machina* (dicebat Hieronymus Ruffino, dicam ego Anonymo) *Hereticorum, id eſt. magiſtrorum tuorum ſunt, vt conuicti de perfidia, ad maledicta ſe conferant.* Verendum, & ſuſpicandum, dum Anonymus ſuum nomen occultat, & Sanctis Eccleſiæ inſultat, ne de grege ſit hæreticorum, & pertineat ad caſtra rebellium. Quod ſi ita eſt, iam hæreticus, ait Hieronym. 3. in Hierem. *Qui mutus latrat, deſignatur per Alpinum canem grandem, corpulentum, & qui calcibus magis poteſt ſauire, quam dentibus, habet enim progeniē Scoticæ gentis, de Britanorum vicinia, qui iuxta fabulas Poetarum, inſtar Cerberi ſpiritali percutiendus*

tiendus claua, vt aeterno, cum suo Plutone, silentio
conquiescat. Multa ex dictis, & alia, ab alijs
citaris ab authore Elucidarij lib. 5. c. 3. ob-
ijciuntur, quibus hac vrbana excusatione, &
solutione putauit occurrere: dicens. Nolo
decernere an vniuersa propositiones, quas huius 3.
solutionis DD. adducunt, mereantur censuram,
& qua tandem illa esse debeat. Sed hæc maior
censura, quod si non omnes propositiones
S. D. dicat Elucidista, se decernere, an me-
reantur censuram, aliquas saltem indicat,
se censore, dignas esse censura, qui tamen
meruit censorari, & interdici, Sancti Tho-
mæ doctrina illibata permanente. Vanus
quoque augur deprehenditur tenebrio,
dum eclipsem passurum pronunciat, mi-
cans sydus Ecclesiæ, hoc est, quædam pron-
unciata S. Doctoris à Christiana doctri-
na eliminanda fore, cum visiones sui cordis
loquatur, & somnia somniet. En Nouus
Tolumnius augur fortè dum elucidista hæc
dictebat,

*Ipsæ suas artes, sua munera latus Apollo
Augurium, cytharamque dabat, celeresque
sagittas
Ille, vt depositi proferret fata parentis, &c.
Æn. 12.*

Quantò modestius idem cum Anonymo
supradicto, censuræ S. Thom. normam imi-
tatus esset, in duriusculis PP. sententijs
recensendis, certè in censuram non esset
vocatus. Si non aduertit, discat, & de S.
Thoma pronunciet, quod Thomas de
Nazianz. scripsit. p. q. 61. art. 3. eam nam-
que sententiam, dicentem Angelos fuisse
creatos ante mundum corporeum, non
ausus est S. D. erroneam vocare, præcipuè, ait,
propter sententiam Gregorij Nazianz. cuius
tanta est in doctrina Christiana auctoritas, vt
nullus vnquam eius dictis calumniam inferre
presumpserit, sicut nec Athanasij documentis, vt
Hieronymus dicit. Hæc S. Thom. Sed si isto
exemplo instrui non patitur, audiat Hi-

*Elucidarij
auctor cen-
suratus
Roma &
libri ipsius
prohibiti.*

*Petrus D.
Thoma ex-
gasianos
PP.*

lar. 8. de Trinit. Proscit autem semper contra-
dictio stultorum ad iustitie demonstrationem,
quia qua ingenio insipientis, aut peruersa intelli-
gentie aduersus veritatem coaptantur, dum in-
concussa, & immobilis est, necesse est, vt quæ è di-
uerso sunt, & falsa intelligantur, & stulta.

CAPVT VLTIMUM.

Merud à viris Catholicis diaboli nouæ artes; a-
liaque sophismata detecta, præsertim à florentis-
simis Vniuersitatibus Louaniensi, Duacensi, &
ab insigni Salmanticensi Academia, que in ver-
ba, tam insignium orbis Magistrorum, Sancti
Augustini, & S. Thomæ, pro sacri depo-
siti custodia, iurasse gloria-
tur.

1. Sed ne quis honesto sapientiæ nomi-
sine inductus, vel inanis eloquentiæ
splendore deceptus nouellis potius crede-
ret adinventionibus, quam antiquæ vetu-
stati; plusuè recentibus se traderet Magi-
stris imbuendum, quàm Theologiæ Du-
cibus, & antesignanis Augustino, & Tho-
mæ, sacri depositi fidissimis custodibus;
doctissimi viti stratagemata varia detexe-
runt, & machinas, ad authoritatis abrefac-
tas, omnesq; rationes, quas argutula no-
uitas meditata erat pro nouis paraturis in-
ducendis, velut vitreas acies confregerunt.
2. Id egregiè præstiterunt florentissima-
rum Academiarum Louaniensis, Duacensis,
& nuper Salmanticensis DD. in solidis-
sima Patrum doctrina fundati, in Augusti-
ni, & Thomæ sapientia versati, in Catho-
licis dogmatibus instructi, in deposito A-
postolico inspiciendo assidui, in scholasti-
ca palæstra exercitati: in disputando acuti,
in inuenienda veritate solertes, in propo-
sitionum qualificatione æqui censores, qui
videntes in Augustinum, & Thomam tela
contotqueri, murum se opposuerunt pro
decore domus Dei, & depositi sacri con-
seruatione: omnes neruos intenderunt, ne
pro-

*Argutula
nouitatis
paratura
euertitur.*

*Insignes
vniuersi-
tates SS.
Augusti-
ni &
Thomæ
defendunt.*

prostratis veteranis ducibus, noui, recentefque substinuerentur Scholaſticorum ductores, ad eorum defenſionem occurrerunt, non patientes de eorum gradu, & ordine, iam tot luſtris legitimè præſcripto, vel tantillum deturbari.

3. Agnoſcebant Eccleſiæ Catholicæ murum firmiſſimum, & antemurale eſſe doctrinam Auguſtinianam, atque Thomiſticam, propterea acclamarunt. *Si murus eſt, adificemus ſuper eam propugnacula argentea*, vel vt Pagninus legit, *Palatium argenteum*, ſuam vniuerſitatem veluti palatium ſuper hæc ſolidiſſima mœnia conſtructam cupiètes; ſatis, ſuperq; intelligentes, ſacrum palatiū, & vniuerſalem Eccleſiam ſuperædificatam ſuper fundamentum Apoſtolorum, & Prophetarum, & Apoſtolicorum Patrum doctrinæ inniti, quorum interpretes, & quinta eſſentia Auguſtinus cum Thoma, mundo, & Eccleſiæ applaudente meritò exiſtımantur, quibus etiam ſeorſim illud adaptari poteſt.

In te omnis domus inclinata recumbit.

Oſtium quoque agnoſcebant, per quod introire debebant modeſti Eccleſiæ filij, & non irrupto muro, tanquam fures, & latrones ſupergrèdi; propterea tabulis ceditinis compactum curabant, fidiffimorū interpretum Aug. & Thomæ lucubrationibus, nedum ad oſtij munitionem, ſed ad bonæ doctrinæ odorem diffundendum, vt Chriſti eſſemus bonus odor in omni loco. Quare illud Cant. vltimo occinerunt. *Si oſtium eſt, compingamus illud tabulis cedrinis*. Agnoſcebant pariter Auguſtinum, & Thomam eſſe collum Eccleſiæ, & veluti turrim Dauid ædificatam *cum propugnaculis*, vel vt legit Pagninus *ad docendum tranſeuntes*, vnde mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium: propterea omnè operam nauarunt, vt munitiones extruerentur, ne à Iebufæis arx Sion, imò Ciuitas

Supra SS. Auguſtini adificemus ſuper eam propugnacula argentea, vel & Thoma doctrinam vniuerſitates recumbunt.

Dei à præſumptuoſis ſcilicet ingenijs obſideretur; & diſciplinam militarem imitantes, pro ſecuritate turrium, & mœniorū, aggetes, & propugnacula fabricarunt, hoc eſt, conſtantem voluntatem ſectandi horū Sanctorum doctrinam, iuramentum de non diſcedendo ab eorundem doctrina, & intelligentia, per fidos eorundem interpretes explorata: videbant enim facillimè mœnia ab hoſtibus occupari poſſe his præſidijs deſtituta: in turrim quoque arietari nō difficile, idcirco propugnacula extruxerunt, & antemurale, vt qui iam armamenta, & alias machinas parabant aduerſus proceres Eccleſiæ (ij ſcilicet, qui cōtradicens ſtudio inſaniunt, vt ſua quoque falſa defendant) ab impugnatione deſilterent, & conuerterent gladios in vomeres ad doctrinarum antiquarum volumina aranda, & ſulcanda, & lanceas in falces, à maioribus cœleſtis diſciplinæ prius ſatam, frugem demetendo, & in horrea dominica congregando, vnde poſtea fidelibus populis diuina cibaria, populorum præceptores fideliter miniſtrarent.

4. Perbellè in hac propugnaculorum ſtructura iuramento, vallata adaptari poteſt ſuo modo, & ex parte, quod ſer ptum ab Eſaia cap. 19. poſtmodum impletum eſt. *In die illa erunt quinque ciuitates in terra Aegypti loquentes lingua Chanaan, & iurantes per dominum exercituum: ciuitas Solis vocabitur vna*. Qui locus ad Gentilitatem multiplici ſectarum varietate loquentem, deinde lingua ſanctæ vnitatis, & religionis vnicam, & veram religionem profitemem, non amplius per Deos falſos, ſed per Deū verum iurantem, ab interpretibus refertur. Inter alias autè ciuitates Chriſtianā fidem amplectentes Heliopolis, Ciuitas Solis dicta, ſpecialiter recèſetur, nam in ea Vniuerſitas erat, ab oraculo Apollinis, qui & Sol, principatum ſuper alias obtinens,

Vnitas lingua in vniuerſitatibus ſe iuramento aſtruxerūt pro doctrina SS. DD. Auguſt. & Thoma.

Salman cenſis A ademi Heliopolis in verb SS. DD iurauit

Occurrit ipſus iuramentum impugnationis.

ex multiplici varietate sectarum, quæ ad eam confluebant. Vna portò dicta est, quando à vero Sole illuminata, vnitatem religionis professã est, vna quoque appellata, quia tantò mirabilius fuit discordantes sectas inter se copulare, quanto difficilius erat gratiæ discipulum, cum negotiatore famæ, verborum nundinatorem, & factorum operatorem, seculi sapientem cum simplici Christiano, eieratis erroribus, adglutinare. Vna tandem, quia vni Ecclesiæ incorporata, eiusdem vnitatis vinculo colligatur. Vna ergo ex oraculo prophetico Ecclesia describitur, vna lingua loquens in toto orbe ex vnitatem, & consensione, vniuersitate, & antiquitate doctrinæ Catholicæ iurans in professione fidei, per Deum cæli, eandem illibatam seruaturam vsque ad extremum vitæ halitum. Verè Ciuitas Solis, quia in ea fixit tētorium suum, illam illuminans à montibus æternis, splendoribus veritatis, & sanctitatis.

5. Pro hac fidei Ecclesiasticæ vnitatem zelans noua Heliopolis scilicet Academia Salmanticensis, verè Ciuitas Solis, ad quam nedum ex Hispaniarum Regnis, sed ex vniuersis mundi oris confugiunt, consultationes, oracula, & responhones Solis, videlicet doctrinæ Augustinianæ, & Thomisticæ expectantes, per Deum cæli iurauit pro hac doctrina sequenda; rata securius depositum sacrum custodiri, & firmiorem cæterarum Urbium Hispaniarum vnitatem fore, si in Ciuitate Solis, vnde Reges, Principes, populi decisiones accipiunt, vnitatem maximè iuramento firmata seruaretur.

6. Huius autem vnitatis vincula tanta moderatione, religione, prudentia, ab his sapientissimis viris nexa, & propugnacula, firmis, & apparentibus rationibus dissoluere, vel euertere, non aliò tendit,

quam Ciuitatem Solis obsidere, & post hanc, alias in discrimen adducere. Obsederat quondam Ioab Ciuitatem Abela, in qua Vniuersitas, & Academia insignis Israel magnam ex sapientia sibi auctoritatem compararat. Sed quibus armis ab obsidione liberata? non alijs, quam Academia illius elogio, à muliere quadam sapiente his verbis promulgato. 2. Reg. cap. 20. Sermo, inquit, dicebatur in veteri Prouerbio. *Qui interrogat, interroget in Abela: & sic proficiebat. Nonne ego sum, quæ respondeo veritatem in Israel, & tu queris subuertere Ciuitatem, & euertere matrem in Israel?* Obsident etiamnum aliqui Salmanticensem Academiam, eandemque impugnant, quod iuramenti propugnacula fabricarint, noui operis nunciationem significant, cōtra eam, vt factum est contra Abela, obsidionem obiectionum ordinarunt. Verum ad eandem propulsandam, sufficeret Academiae solius auctoritas, hostilibus oculis representata. Quis enim vnquam interrogauit de aliqua difficultate, nisi Abela consulere? Quis in religionis materia, Politicæ gubernatione, morum informatione, conscientie directione, tam sincere, & castè veritatem respondit Hispaniarum Regnis, imò & toti Orbi, nisi Academia Salmanticensis responsa à Sole, Ciuitas Solis accipiens? Quid ergo querunt subuertere Ciuitatem, & euertere matrem in Israel, contendendo illicite quodlibet opinandi sibi licentiam permissam auferri, nec arctari debere, etiam si Principes Theologiæ sint August. & Thomas, vt in eorum verba iuretur? Cur in matrem insurgunt, in cuius vberibus alimenta puræ doctrinæ horum Sanctorum suserunt. Quis tyronum huius matris lac non degustauit? Quis Magistrorum, Laureatorum, & lubilatorum, in huius matris sinu non est educatus? certè quotquot Theo-

D d logia,

Salmanticensis Academia
Heliopolis
in verba
SS. DD.
iurauit.

tas lin-
in v-
erfita-
is se in-
ento
uxerit
doctri-
S. DD.
ust. &
ma.

Occurrunt
ipsum iuramentum
impugnatis.

logiæ, & reliquarum facultatum sunt professores, non aliunde, quam ex his fluentis, copiosè ingenij sui areolas rigauerunt, vt illud in ambobus impleatur. *Rigans montes de superioribus tuis, de fructu operum tuorum satiabitur terra:* & modo quæritur, vel canales, & fontes illos obstruere, vel frangere cum Holoferne, vel repurgatos, horum labore Sanctorum, puteos, cum Allophylis, exhaustis ijsmet purgamentis oppletæ, vel ad propria curiositatis fouendæ (tanta est titillatio nouitatis, & ambitio principatus) fontes inuertere, imo peruertere, & limpidiſſimæ aquæ fluenti cœnum admiscere, hoc est, quæ simplex veritas absque fuce edocebat, humana scrupulositate mutare, incertum admiscentes in eo, quod certum inuenerant, vt periculum sit, vt in Philosophicis vetus Academia, & aliorum aberrantium placita introducantur, in Theologicis quoque intestina bella inducantur, quæ tandem in Theomachiam descendant, indeque nedum ad Academiam, & matris subuersionem, sed ad inuasionem regnorum, & Ciuitatis Dei, subministratis arietibus, viam sternant, propugnaculis sublaris, & rupto defensionis muro.

7. Sed ne sapientissimi viri leuitate ducti, vel temeritate, aut pro sola voluntate, hos Principes, velut ouium arietes, quos sequerentur, adlegisse existimetur, & inaniter propugnacula struxisse denotentur, firmissimas, ipsis quoque edocentibus, accipe lector rationes.

§. 1.

Prima ratio, cur SS. August. & Thoma doctrina, nobilissima Salmanticæ, ingenia se alligant.

§. **P**rima ergo ratio generalis est, ex cæterarum quoque facultatum vsu, &

praxi, Nulla siquidem, & si exigua, facultas est, quæ suum, quem sequatur Principem, & Ducem nõ habeat, ad cuius amulſim eiusdem placita facultatis dirigenda non deferat: sic Rhetorica apud Græcos Demosthenem, apud Latinos Ciceronẽ, Philosophia Aristotelem, Medicina Galenum, &c. Principes agnoscant. Quidam quidam Socratis discipuli, adeo illius doctrinæ fuerunt addicti, vt referente Apuleio lib. 10. nedum, vt ait, *Sanctissimam eius sedã peroptarint, sed summo beatitudinis studio, in eius verba iurarint.* Vnaqueque dixit August. ad Honorat. c. 17. *Disciplina, quamquam vilis, & facilis, vt percipi possit Doctorem, aut Magistrum requirit.* Et iterum c. 7. *Nulla poetica imbutus disciplina, Terentium sine Magistro attingere non audeas: Asper, Cornutus, Donatus, & alij requiruntur, vt quilibet Poeta possit intelligi: tu in sanctos libros irruis, & de ipsis, sine præceptore audes ferre sententiam?* Si hoc meruerunt infimæ facultates, vt magni nominis viri, quos vnaquæque ætas idoneos iudicabat, principes essent in Vniuersitatibus; non merebitur Ciuitas Solis, vt pro principibus habeat Augustinum, & Thomam, quos Vrbis, & orbis tot elogijs venerantur, & vt Doctores populorum, imo & interpretes cœlestium dogmatum suscipiunt, atque suspiciunt? Indignum certè est, vt opposites, qui Aristotelem adeo sequuntur, vt nefas purent, vel in minimis eius autoritatem eludere, ipsius Aristotelis ne dum vocem, sed mentem, fidumque Peripateticæ doctrinæ interpretem, & Hyperaspistem Aquinatam repellant.

9. Peripatetica disciplina euagabatur quondam, ceu Agar ancilla, eiecta à Domina sua, Theologica scilicet facultate, per huius seculi desertum; à priscis namq; DD. Irenæo, Clemente Alexan. & alijs, in multis, Aristoteles contra fidem sensisse, & contra Dominam insurrexisse putabatur,

vnde

Iuramentum vniuersitatis Salmanticæ unde quæque integrum demonstratur.

S. Tho. Aristotelem illustrat.

Inde magis Platonis, quam Peripateticis dogmatibus imbutos priscos Patres reperies. Inuenit eam vagantem Angelus, Thomas videlicet Angelicus, eidemque tale consilium ministravit. *Reuertere ad dominam tuam, & humilia te sub manibus eius, & multiplicando multiplicabo semē tuum.* Humiliauit se ancilla dominæ suæ, captiuans intellectum in obsequium Christi; vnde nedum Angelici Doctoris consilio, sed, & illius ope, vides nunc Aristotelem potius Christianum, quam Philosophum Ethnicum aduersus hæreticorum versutias detegendas, & dogmata sacri depositi explicanda, mirabiliter fidei Catholicæ, & Sacræ Theologiæ deseruientem, quod etiam agnoscens, furens illa bellua, Lutherus scripsit lib. contra Latomum. *Thomas est auctor regnantis Aristotelis, &c.* Inde magis Aristotelicum semen multiplicatum cernis Sancti Thomæ laboribus, & iam non Platoniam, sed Peripateticam, vbi que gentium florere disciplinam, nullumque esse, S. Thoma interprete, qui iam audeat Aristoteli refragari. Solus ille, qui ad matris paternitatem defendendam lib. 2. elucid. traet. 5. cap. 6. cuius initium est: *Quanta sit auctoritas Aristotelis, regnantis nunc in scholis, Aristotelem ablegat, & inuisum reddit.* Si ergo hoc meruit contumax, sed reconciliata ancilla, quid non promerebitur Angelus consilians, adiuuans, & exponens? certè magis recipiendæ angelicæ conceptiones, quando Aristoteles fidem, Angelici Doctoris sensibus, sibi promeruit. Et si reformatus, & restitutus in tam sublimi arce autoritatis in Academijs Philosophorum constituitur, quid restituens, & Reformator Thomas non promerebit?

10. Illud quoque commodum ex determinatione Ducis, & Magistri in vnaquaque facultate reportatur, quod phi-

lantiæ morbus præciditur, quo vnusquisque cupit se regulam constituere veritatis: inconstantia doctrinæ tollitur, fluctuatio animorū sedatur, facillimè disciplina percipitur, ab vno siquidem Præceptore explicata principia melius intelliguntur, hisque annexæ conclusiones lucidius deducuntur; cum verò à diuersis etiam diuersa proponuntur, nec causas rerum, nec consequentias penetrant tyrones, sed rudis, indigestaque moles absque mente in animis eorum inspicitur, & alias post alias non sibi coherentes, sed potius dissidentes conceptiones efformantes, nec progressum, nec originem inueniunt veritatis. Præclare scripsit Seneca epist. 43. loquens de determinati Magistri disciplina, & lectione. *Lectione certa prodest, delectat: qui quò destinauerit peruenire vult, vnam viam sequatur, non per multa vagetur, non ire istud errare est.* Et iterum ep. 1. *Vitam in peregrinatione agentibus hoc euenit, vt multa hospitia habeant, amicitias nullas. Idem accidit his, qui nullius ingenio se familiariter explicant, sed omnia cursim, & propteranter transeunt. Nō prodest cibus qui statim sumptus emittitur. Nihil ita sanitatem impedit, sicut remediorum crebra mutatio, non conualescit plūta, qua sepe trāsfertur: nihil ita vtile est, quod in trāsitu proficit. Sed modo hunc librū e-uoluere volo, modo illū, fastidientis stomachi est multa degustare, quæ vbi varia sunt, & diuersa, inquināt, nō alūt. Hi effectus ex mutatione lectionū, & docentū Magistrorū. Sed & Hugo de S. Victore 3. Didascal. quærens. *Quid est, quod ex tanta turba discentiū, quorum multi, & ingenio pollēt, & exercitatione vigent, tã pauci inueniātur, quibus ad scientiã peruenire cōtingat?* Respondet his verbis, *Sciendū est, quod in quolibet negotio duo sunt necessaria, opus videlicet, & ratio operis, qua ita sibi annexa sunt, vt alterū sine altero, aut inutile sit, aut minus efficax. Sic nimirum in omni studio, qui sine ordine, & discretionē operatur, laborat quidem,**

Philantia morbus præciditur, ex determinatione Ducis & Magistri in vnaquaque facultate.

Vni auctori probato attende si vis doctus fieri.

sed non proficit, & quasi aerem verberans vires in ventum fundit. Certè sine ordine, & discretionè laboratur, quando Magistri sunt indeterminati, cum diuersa à diuersis etiam diuersè traduntur, vel sine ordine, & methodo, absque subsequentiū cum præcedentiū coherentiā edocentur tyrones, ex multiplicatione inutilium quæstionum fatigati, ex opinionum etiam fluctuarum (singunt enim interdum hostem quidam magistelli, quem vulnerent) relatione heberati, ex irresolutione dubiorum perplexi, vt in triuio sectandarum sententiarum relictī, nesciant quam eligant viā, vt ad terminum perueniant. Vnde merito quidam Iuriconsultus scripsit, Corat.

In multorum auctorum lectione parum addiscitur, imo ingenia confunduntur.

tract. de elect. opin. tit. auth. DD. num. 12. quod *Antiqui non solum sunt eximia auctoritatis, propter effectum temporis decursi, sed etiā, quia verè doctissimi erant, nam vsi sunt bonis libris, cum tantummodo viderent textus, vel glossas, vel textum solum, & sic omnia in fonte. Hodie vero cum sit tanta librorum copia, vt labori parcatur, datur opera libris facillimis, in quorum lectura nihil addiscitur. Quid? hodie nec libris impressis grauiorum auctorum student multi discipuli, & non pauci Magistri, sed in albeolis, vel manuscriptis, scribendis, vel rescribendis, inani cura laboratur, nec fontes inspicere satagunt, nec text. S. Thomæ, vel vnam pagellam legere dignantur. Vtinam vel eisdem Doctores Sanctos, vel de limine saluassent. Incurri in aliquos externos, qui totum cursum Philosophicum, atque Theologicum absoluerant, nec Summam S. Thomæ viderant, solum ijs contenti, quæ de ore præceptoris effusa in papyris, excipiebant; quæue tanquam oracula de Apollinis tripode eruçtata, vel de folijs Sybillæ exarata, venerabantur; pro iisdem, tanquam pro artis, & focis decertantes; ignorant meliora esse vbera*

Ad fontes recurrere nõ ad inuidantes rimulos.

iponsæ Theologicæ facultatis, vino: ita proprio enim fonte, vt crescat paruulus, lacepotatur, vinum in alieno vase ebibitur: quinimo ipsum quod oque lac, si non in viuo fonte vberum, sed in vtre, hoc est (exponete Hugone Cardinali in Cant. 1.) Si non in Sanctorum lectione, sed in mortuis membranis, id est, vt dicitur cartapacijs, sugatur, in illud malum incurri potest, vt lugès vel inebrietur, vel cum Sifara mortem inueniat. Nonne ergo ad hæc inconuenientia præcauenda, eximia prudentia determinatos Magistros Augustinum, & Thomam Salmantina vniuersitas, quos sequeretur adlegi?

II. Accedit, quod cum oporteat addiscentem credere, vt dicit in Post. Aristoteles, & vt idem scripsit 6. Ethic. Oporteat quoque attendere expertorum, & seniorum, atque prudentium indemonstrabilibus enuntiationibus, & opinionibus, non minus quam demonstrationibus, propter experientiam enim vident principis optimos præceptores ex melioribus eligere debemus, quibus credamus, eoque seniores, & expertes, quibus ingenioli nostri fascès submittamus, & sic proficiamus. Ipsa etiam rerum graduatio id requirit, vt quo intellectus sublimior est, atque celsior, maiorem sibi fidem præstandam exposcat, & vt inferior obsequium præstet. Hinc intellectus rustici, quia non potest capere, quæ Philosophus, Philosopho docenti, atque dicenti credere debet; intellectus vero hominis, quia non capere potest, quæ Angelicus penetrat, Angelo, & vterque Deo primo, & supremo intelligenti, & infinita cognoscenti, subdatur necesse est. Quid ergo mirum, si Augustinum, & Thomam sublimes intellectus Schola Salmanticensis elegerit, quibus crederet, cum magis posteriorum intelligentias, quam Philosophi rusticorum mentes excedant? vt sicut rusticitatis nota-

Optimi præceptores ex melioribus eligendi sunt.

notandus est insipiens, si Philosopho non credat, sic inurbanitatis nota inurendi, si moderniores antiquioribus, Augustino præsertim, & Thomæ non cedant. Et sanè dixit Seneca 3. ep. 90. *natura hoc requirit, ut melioribus, & potentioribus deteriora submittantur: ita scilicet multis gregibus, aut maxima corpora præfunt, aut velocissima: non degenerat taurus armenta præcedit, sed qui magnitudine actoris ceteros mares vincit. Elephantorum gregem excellentissimus ducit, inter homines pro summo est optimus, ac rector animo eligendus.* An ex hoc gloriola comparanda expectatur, quod Pygmæi gigantes ad pugandum prouocent, & impetant: maior celebritatis fama acquiritur, si victum in hac Moomachia se fateatur impugnans, quam ampullosis verbis se victorem pronunciet. *Non est turpe, dicebat Velleius Paterculus lib. 2: ab eo vinci, quem vincere nefas est, nec ei inhonestè aliquem submitti, quem fortuna super omnes exultit.* Si ergo super ceteros, Ecclesia hospècularibus elogijs cohonestauit, & voluit habere Magistros, damnabitur ne imprudentiæ Salmantina Vniuersitas, vniuersalis Ecclesiæ delectum sequens? Videat, qui cum Angelico lucrari vult, ne claudus remaneat. Præstat cum superiori intellectu paucis speciebus multa cognoscere, quàm multis pauca intelligere. Melius cum Augustino, vel Thoma aberrare, quam cum nouitijs nonnullis Doctoribus sapere, exemplo Bernardi, qui de Hieronymo, & Augustino loquens, dicebat. *Ab his columnis difficile auellor, cum his vel errare, vel me sapere fateor.* ep. ad Hug. 77.

§. 2.

Secunda ratio assignatur, cur Augustinum, & Thomam. Quos, quos sequerentur, DD.

*Salmanticenses conclusè
vint.*

Secunda ratio ad tollendum principatus ambitum, qui nouas cathedras contra Patrum cathedras erigere possent, cū iniuria vetustatis, & libera licentia nouitatis, scriptum namque est Iacobi 1. *Nolite plures Magistri fieri fratres mei, scientes quoniam maius iudicium sumitis.* Quæ verba exponēs S. August. in prol. retractat. dixit. *Magistros autem plures tunc fieri existimo, cum diuersa, atque inter se diuersa sentiunt. Cum verò idipsum dicunt omnes, & verum dicunt, ab vnius veri magisterio non recedunt, offendunt autem, non cum illi multa dicunt, sed cum addunt sua, sic quippe incidunt ex multiloquio in falsiloquiū: ergo Augustino interprete, nō plures Magistri prohibentur, sed diuersa loquentes, & à prioribus Magistris Ecclesiæ dissidentes, qui ex multiplicitate contrarietatis, & despectu vetustatis scindere possent cathedram, & Magisterium vnitatis, ut magisterium amplius non vnum sit, sed multiplex, ipsæque Cathedræ, etiam Doctoribus multæ sint, qui vnum esse debent in vnitatis doctrinæ, ex quo fit, ut ad dentes sua, destruentes aliena, verum non dicant, & ab vnitatis ex multiplicitate deuiantes, in multiloquium inclinent, & ex illo in falsiloquium incidant.*

13. Sed erigatur nona cathedra, nouus ibi sedeat Magister sine magistro in rebus grauioribus, quem sequatur docens, imo contra veteres Magistros, præsertim Augustinum, & Thomam nouas phantasias enuncians. quis quæso auditorum præstabit fidem, cum de suo loquatur, nec suæ doctrinæ habeat testimonium? Certè hoc modo loquens, tantæ autoritatis erit discipulus addiscens, quantæ præceptor docens. Amplius ex horum Magistellorum veteres contemnentium turba, nihil certi deprehendi posset, tam ex destitutione auctoritatis, quam ex contrarietate doctrinæ, cum enim aspiciēt audientes, nihil

*Consuleit
est vnum
Magistrū
habere, &
antiquita-
ti adbare-
re.*

*Ambitio-
sus Mag.
vetustatis
sugit ut
cū nouita-
re falsa in-
ducatur.*

*Non præ-
stantia est
fides ei qui
de suo lo-
quitur.*

*Feliciter
doctrina
SS. Aug.
& Thomæ
subduntur
ingenia.*

*timi
ceptores
meliori-
eligen-
unt.*

*Cum ali-
quibus ex
nouis
Doctorib.
sapere pe-
riculo sum
est.*

à fontibus vterum descendere, sed ab exigua ingenioli concha aquam sapientiæ propinari, nec solidis fundamentis, sed potius omnia coniecturis, nouellis inuentionibus, interminabilibus phantasiæ cōceptionibus res tradi; insipientem esse, ipsi quoque miriones, cum adiudicabunt, qui relicto trito veterum Doctorum, calles nouas, easque deuias semitas eliget ad incedendum; eoque magis, quæ tradentur vera ne, an falsa sint, in dubitationem cadent, quò minor, & inferior veteribus comparata, iuniorum autoritas apparebit: & infirmior ratio nouitiam opinionem fundans, antiquorum soliditati, imo & veritati non cohæreere deprehendetur. Quanto modestiores Nazianzenus, & Basilus (posteris normam tradentes, erga veteres, modestiæ & obsequij) qui ex Ruff. lib. 2. cap. 9. *Cum adolēcentes essent, & sacri studijs operam dare cœpissent, earum intelligentiam, non ex propria presumptione, sed ex maiorum scriptis, & auctoritate hauriebant, &c.* Intelligebant enim modestissimi Ecclesiæ filij, & Patres populorum, maiorem gloriam esse posteriorum discipulos esse veterum, quam nouorum discipulorum nouos præceptores, dictorumque præcedentium beuolos potius excusatores, quam eorundem aculeatos censores, quod egregiè præstasse scripsit Nissenus in Hexameron. *Nemo igitur expectet à nobis, vt questionibus, quæ, vel ex scriptura sancta, vel ex his, quæ à præceptore nostro statim declarata; quæque in communem opinionem cedere videntur, implicemur. Nobis enim est propositum, vt ea conciliemus, quæ protinus apparent esse contraria.*

14. Quod si meliorem rationem, vel intelligentiam pactum esse dicet modernus, eo incertior erit noua via ad promerendam fidem, quò veteribus insultans, alijs contradicendi viam parat; videntes enim

posteri nouos veteribus præferri, magis ad contradicendum instructi erunt nouitati, quò ipsi promptiores fuerunt ad contradicendum vetustati; vnde Athanasius epistola ad Episcopos Africanos, eos laudans, qui veteribus non cōtradicebant, ait, *quod quisq; eorum sibi persuadebat, si soluerit aliquid ex decretis maiorum, occasionem se daturum posteris, vt quod ipsi egissent, rescinderent. Sed quomodo (prosequar cum eodem Athanasio) eos, quibus successere, Patres suos appellabunt, quorum sententias ipsi culpant? aut quomodo veteres apud suos discipulos habebuntur, quibus persuadent præceptoribus non credendum?*

15. Dicit quis, in multis, quæ ipsi probant, cū his Ducibus Augustino, & Thoma conspirare: in cæteris, quæ non probant non esse mirum, si contradicant. Verum (vt dicebat Lactantius) id quoque in Philosophorum sectis prætexebatur. Nulla siquidem, ait ille lib. 7. c. 7. *Tam inanis, vel deua est, quæ nõ viderit aliquid ex vero; & propterea docet inlaniam esse, quod cum aliqui aliquam sectam probauerint, eiq; se addixerint, ceteras damnant tanquam falsas, & inanes, armantq; se ad præliandum, nec quid defendere debeant, scientes, nec quid resutare, incurstantque passim sine delectu omnia, quæ afferunt, quicunq; dissentiant. Verè, & sapienter dictum. Propterea non quodcunque, quod à contradicentibus Sancti Augustini, vel Thomæ dicitur, tanquam falsum respicitur, sed solum illud, ex aliorum Symmistarum testimonio, improbable quoque adiudicatur, multa siquidem sunt, quæ à singulis impugnantur, quæ ab alijs propugnantur, vt si quis veritatem sparsam per singulos, per sectasque diffusam, in vnum colligeret (vt idem de Philosophis dicebat Lactantius) contradicentores non dissentirent à nobis, quando veritas particulatim à toto contradicentium corpore comprehensa est. Coaceruetur ergo in vnum quic-*

Non sunt habendi vt veraces, qui maioribus suis non credunt.

In oppugnatis SS. Aug. & Thom. oppugnatores minime conueniunt & ita regnum oppugnantiū diuisum.

Inter flores pendula auditor

auditor

manant

Infirmitas ratio: qua nouitiam opinionem fundat.

quicquid à singulis contradictoribus edocetur. Certè in vnoquoque dogmate August. vel Thomæ oppugnando non omnes conveniunt, sed vnus in vno, alter in altero oppugnando occupatur, & plerumque huic vni, vel alteri contradicentium, cæteri sodales in hoc ipso, cui hi contradicunt, cum S. Tho. consentiunt, & ab iisdem dissentiunt. In tota igitur collectione contradicentium, si non alijs testimonijs probabilitas, & veritas Augustiniana, & Thomistica probaretur, se ipsam veritatem eolumine collustraret, quòd sparsim pro se, ex dictis contradicentium posset apologiam efformare, velut testimonijs horum Sanctorum doctrinæ adfuentibus; & ostendere, totam doctrinam eorumdè contradictorum, collectiue attigisse, quod tamen singuli, & diuiniè non agnouerunt, vel quia singulis eius, quod impugnabatur ratio non quadrabat, vel quia in summam, id quod à singulis impugnabatur, & in tota collectione à cæteris firmissima ratione defendebatur, redigi posse non aduerterunt. Quid ergo obest singulis, Sancto Doctori consentire, cum in omnibus collectio contradicentium conspiceret? Cur magis affectant singuli in hoc, vel illo dogmate Augustiniano, atq; Thomistico impugnando occupari, prurigne nouitatis, vel libertate contradicendi, & supra Magistros sapiendi allecti, cum integra communitas eisdem testimonium perhibeat?

16. Si hæc non moueant, moueat auditorum profectus, quamdiu enim viderint hanc contradictionem Sanctis illatam, penduli, & hærentes erunt, nescientes cui credant, nam si illud iudicium formet, Sanctis, & eorum contradictoribus credendum, ad contrarias, & contradictorias sententias distrahentur. Si vero nemini, iam Academia in Theologica schola

inducta. Quid superest? vt Libertinitas paulatim induci possit, & per fragrosa præcipitia ruere necesse esset.

17. Sed detur campus in abstrusioribus, & perplexis quæstionibus, vt contradicatur sermonibus Sanctorum, an fortè dabitur in moralibus? Non esset certè expediens libera, & quandoque temeraria opinandi licentia. In disponendo vite statu, dicebat Lactantius in lib. 3. cap. 7. *formandisq; moribus, periculo maiori peccatur, quare maiorem diligentiam necesse est adhiberi, vt sciamus quomodo nos oporteat viuere; illic, id est, in Phisicis, de quibus diserebat, potest venia concedi, quia siue aliquid dicunt, nihil profunt, siue delirant, nihil nocent, vt cum disputatur de punctis, vacuo, infinito: Hic vero, in moralibus, nullus locus disidio, nullus errori locus est, Omnes vnum sentire oportet, ipsamq; Philosophiam moralem vno quasi ore percipere, quia si quid fuerit erratum, vita omnis euertitur: in illa, nempe Phisica, vt periculi minus ita plus difficultatis est, quod obscura rerum ratio cogit diuersa, & varia sentire; hic, vt periculi plus, ita minus difficultatis, quod ipse versus rerum, & quotidiana experimenta possunt docere quid sit verius, & melius. Cum ergo in moralibus, in infinitum sententias, & libros exercecere posse videamus, contraria, & diuersa edocentes, quos sequemur? quibus credemus, vt nos informandos tuto possimus committere? omnes apud se esse veritatem suadebunt, par omnium autoritas à sectatoribus existimabitur. Quibus autem, maximè Tyrones aures accommodabunt? si deligere possent quod melius, ad scholas non properarent, quando iam virgula censoria possent de sententijs iudicare. At quomodo possunt, qui nondum sapere didicerunt. Si verò discernere non possunt, facillimè à nouo Academico in ipso scholæ vestibulo pallio tyronem retrahente, atque docente, nemini*

Inter Doctores penduli, auditores manent.

Sequendi sunt antiquiores, ut securus in via salutis pergamus.

credendum, perplexi redderentur, vt nec veteribus credant, ex suasionē noua, nec nouo, cum nec certum afferre possit, vt seque lam mereatur. Superest igitur, vt ommissis contradictoribus, & litigatoribus, illis autem præbeamus, qui nos simplici, antiqua sapientia, informēt, & in vnum iter adducant. Præsto autem est auctoritas Sapientum, ad quorum sectanda vestigia, suadet eorum verus magisterium, priscæ ætatis morum reformatio. Ad idem inuitat altissima eorundem sapientia, ad subiiciendum se ipsam modestia stimulat. Securitas etiam allicit, vt tutius eos sequamur Magistros, quos ad subueniendum insipientiæ nostræ diuina prouidentia destinauit, qui uè ex vetustate, & consensione populorum, primas præoccuparunt, tantamque sibi reuerentiam, & auctoritatem compararunt, vt etiam si in vna re probabili, quæ à parte rei falsa esset speculatiuè, eis assentiremur in praxi, ex prudentiali iudicio nullum subesset periculum, cum rationabilis sit, rectæque rationi consentaneum probatis Doctōribus, omnium gentium testificationibus, credere, quàm nouis præceptoribus, tot diuersa, & improbabilia tradentibus, etiã si in hoc, vel illo non hallucinarentur (& de quo nec constat non hallucinari) assentiri. Præterque inuincibiliter, prudentialiter tamen operando, in vno, vel altero decipi, in necessarijs autem à regia via non aberrare, quam propter vnum, vel alterum opinantium placitum, de quo nec certi sumus, quod verum sit, & tamen tanquam certum apud suos venditatur, vel te vera certum sit nobis nescientibus, à recto, & trito tramite declinare, & exoticas opiniones amplecti, & peregrinas commendare,

Propter vnum vel alterum opinantem a regia minimè recedendum.

§. 3.

Tertia alia ratio assignatur, cur tales Principes doctrina Theologica Salmanticensis schola sibi adlegerit.

18. **T**ERTIA ratio. Pro fidei vero defensione merito Salmanticensis schola hos Principes Augustinum, & Thomam sibi Magistros adlegit, quia hi nihil magis curarunt, quam retinere vnitatem, explodere diuersitatem, se & antiquitatem, nouitatem vero repellere. Quod si fides vna est, Theologia quoque vnam esse debere fas erat, & Theologiæ Magistros amicos vnitatis, ac proinde vnitatis. Gentilitatis Academiæ proprium fuit passim sine vlllo iudicio, vt scribit Augustin. libro 18. de ciuitat. cap. 4. confuseque habere in gremio suo tot controuersias hominum disidentium non de agris, vel domibus. vel quacunque pecuniaria ratione. sed de his rebus, quibus aut miserè, aut beatè viuunt. Vbi & si alia qua vera dicebantur eadem licentia dicebantur, & falsa prorsus, vt non frustra talis ciuitas mysticum vocabulum Babylonis acceperit, Babylon quippe interpretatur confusio. Eandem in Hæreticis agnoscit confusionem Lutherus (qui librum, cui titulus de captiuitate Babylonis, etiam conscripsit) suis Symmisticis potius, non orthodoxiæ adaptandus) exponens enim Psalm. quintum, dixit. Sic regnum in se ipsum diuisum desolatur, neque vlli vnquam hæretici victi sunt vi, aut astu, sed mutua dissensione, neque aliter cum eis pugnat Christus, quam mixto inter eos spiritu vertiginis, & dissensionis, sicut inter Sichimitas. Iud. 9. & inter Babylonica turris operarios. Ne ergo Academiæ Christianæ, atque Catholicæ mutuis altercationibus scinderentur, & rursus Babyloniæ mœnia destituta iterum reedificarentur, dum petulantia ingenia in dies noua comminicerentur, improbabilia pro probabilibus venditando,

In doctrinis additis vnitatis retinenda, diuersitas explodenda, antiquitas sectanda, repellenda nouitas.

Oppugatio.

Respon-

etiam

etiam in fidei doctrina, & dogmate, sapienter à Salmanticensibus prouisum, ne vnitas Scholastica scinderetur.

*Oppugna-
tio.* 19. Quid ergo, inquit, licuit antiquæ scholæ Theologiæ habere Thomistas, Scotistas, Nominales, & modo alios nouos opinatores, quasi sit Theologiæ præfixus terminus, habere non licet? Liceret, semperq; licebit in ijs, quæ salua fide, & compage charitatis disputari possunt, inter se Theologos conflictari, vt egregiè Augustinus, & Nissenus demonstrant, sed ea tamen lege, vt veterum dissidiorum instauratores, nõ peiores scissuras faciant, nec vinum nouum nouarum opinionum mittat in vtres veteres, hoc est, antiquatos, & ex-
Responsio. plosos à schola Doctores; & suis veteribus deferatur honos, ne noua contra ceteros in dies adinueniatur, ne Theologia, quod deplorabat Nazian. in arguatricem facultatem desciscat, & ad omnia liberè opinandi materia ministretur. Laudabilis fuit quondam Scholasticorum, sed tamen Classicorum, ista partitio, atque dissensio, concordia discors potius appellanda, qui distinctas quoque cathedras in Academia promeruerunt. Mirificè effulgebat ista Academia, atque refulget, in vestitu deaurato circumamicta varietate, sed admirabili textura fabrefacto, nõ vides DD. earum moderatores cathedrarum consequenter loqui, è diuersis opinandi principijs, diuersas conclusiones opinabiles deducere, & diuersis semitis ad vnum compitum tendere, nec à veritate aberrare. At si daretur licentia noua, & peregrina superinducendi, & doctrinarum hircoceruum efformandi (hoc est, vt somniaretur doctrina Thomascotica, vel Scotothomastica, vel Duradoscotica) quis confusionem vitandam non deprehederet? facilius esset atomos Democriti, vel Anaxagoræ distinguere, quam (si formaretur) opinantium mixturam, opi-

nantium etiam adistente mente, cognoscere: tam chimericum esset è diuersis conceptionibus vniuocam quandam sapientiam efformare, quam belluam ex diuersis naturis compactam, qualem Naz. depinxit, introducere. Auem potius illam Æsopiceam formare possent, alienis plumis amictam, quæ in publicum, si exponeretur,

Mouebit cornicula risum,

Furtiuus nudata coloribus. an fortè, auis discolor Dei hære ditas inducetur?

20. Potuerunt quoque Principes suæ scholæ, sine periculo dissentire, nõ ea opinandi libertas, suis terminis contenta erat. At multi sunt, quibus Gregorij dictum adaptatur 5. moral. cap. 18. *Communem sententiam habere refugiunt, ne ceteris aequales existimentur, & quadam noua semper requirunt, quæ dum alij negant, apud imperitorum mentes, ipsi de scientia singularitate gloriantur.* Hinc in oculis suis, & sibi solis sapientes, & placentes, multi suæ mentis conceptas, velut idolam quoddam proponere possent, quod ne deforme appareret, sub colore liciti, pennicillo probabilitatis cerussatum, ad spectandum proponerent, opinionemq; improbabilem pro probabili venditarent; magna fidei, & Theologiæ sanæ iactura. Cui enim, quæ dici possunt, iam sint ab ingenio occupata meliori, ex Hiero. ad Cthesiph. ac proinde seruandum sit illud Poeticum, in *hylum ne ligna feras*, ex gloriolæ captandæ de titillatione exulcerabitur animus non ita amans, ad peregrina inducenda, ad libros vnicialibus litteris descriptos euulgandos, vt grandia docere videantur, & multa (vt in hoc quoq; antiquos se superasse gloriætur) nescientes, vt dixit Callimachus, non esse ex Codicum multitudine ingenij æstimationem ponderandam, vel ex librorum struc, sed ex breui stylo, & grata facundia: & commendare librorum molem, potius est onera commendasse, quam codices.

Ex opinantium mixtura qualis appareat fingitur sapientia.

Ex gloriolæ captandæ de titillatione exulceratur animus non ita amans.

*Noni Do-
ctores no-
uitatem a-
nantes, &
antiquita-
tem impu-
gnantes,
hæreticis
sunt offen-
diculum.*

21. Cauendum quoque voluerunt Salmanticensis Gentilium, & Hæreticorum offendiculum. nam, vt docet August. lib. de ouibus. Gentiles non habentes quid contra Catholicam religionem dicerent, *dissensionem Christianorum, Christianis obiecerunt.* Hæretici quoque Scholasticorū nomen infamāt, & parum scholæ deferendū volunt, ob diuersitatem placitorum Thomæ, Scoti, & c. ita Calui. 4. inst. c. 23. n. 14. Hoc est, dicebat Nazianz. orat. de pace. *Quod hæreticis securitatem affert, nec præter id quidquam habent, quod nobis impingant.* Verū (vteorum iniurias propulsemus, cum eodem Sancto) *Ipsi si vibices nobis obiecerant, ipsi vulneribus affecti; qui offendicula nostra exagitant, cum turpiter ipsi prolabantur, qui maculis nostris gaudent, cum ipsi in cæno volutentur; qui festucas nobis proferunt, que facile depelli, at que afflari ex oculis possunt, cum interim trabiū mole oppressi miserè caligent.* Quas calumnias non patietur Orthodoxia, si insuper superaditas vanas, contentiosas, indisciplinatas opiniones per orbem euagari (quod absit) deprehenderet. Quare hæc subsannandi materia, à Salmanticensi schola, ex determinatione, quam sequeretur doctrinæ præcisa est, *Ne musca morientes, & vnguento impurescentes, vt dicebat Naz. olei suauitatem perderent, etiam si illud non vitaret.*

Catholica religio est, velut castrorū acies ordinata.

22. Accedit, quod Catholica religio est velut castrorum acies ordinata, Deo militans bonam militiam, in qua melior vnitas inspicitur, quàm illius exercitus, de quo dixit ille:

Adhæsit galea galea, adhæsit viro vir.

Quare non est æquum multiplicari priuata rixas, ne acies dissoluatur, & periclitetur. vnde rectè Boët. 4. de consol. *Nosti ne igitur, omne, quod est, tamdiu manere, atque subsistere, quamdiu vnum sit, sed interire, at que dissolui pariter, quando vnum esse desierit.* Præclare Angelicus 2. 2. quæst. 39. art. 1. *Vnitas*

particularis ordinatur ad vnitatem Ecclesiæ, sicut compositio singulorum membrorum in corpore naturali ordinatur ad totius corporis vnitatem. Quare sicut vnitas æconomica vnitatem politicam custodit, sic Academiae vnitas vnitatem dogmatum fouet. Et quemadmodum ex domesticis pugnis, & ciuicis concertationibus, bellorum incendijs accensis, Prouinciæ, & Regna exarserunt, sic sufflante diabolo, domesticorum Dei monomachia in præiudicium Ciuitatis Dei, in funesta bella posset terminari, sicut tempore Gregorij Nazianzeni, factitatu est, vt patet ex oratione de moderat. in disput. seruanda. *Sic consistamus, dicebat Sanctus, quasi necessum esset, vt externis hostibus domitis, in nosmetipsos arma verteremus, multisque vulneribus confoderemur, ac funestium ritu, ne proprijs quidem carnibus parceremus, tantumque à miseria nostra sensu abissimus, vt maiorem ex hoc malo, quam alij ex pace, & concordia voluptatem capiamus, calamitatemq; lucro deputemus, oppressioneque nostra, & euersione cultum, obsequiumque Deo præstari existimemus, ac diuidamur, & incendamur, nō laudabili, ac præclara, sed flagitiosa diuisione, nec incendio illo purgante, sed funesto, & exitiali.* Non enim acutus ille, & penetrabilis sermo, hoc est, Christi gladius, pios ab impijs diuidit, nec ignis iacitur, & accenditur, materiam absumens, atq; exhauriens, sed contrario planè, ac prius modo scindimur, ac consumimur, & ostendens exitum priuatarum eiusmodi contentionū, subdit ad nostrum propositum probandum. *Hoc Ecclesiæ, qua vna est in multas partes profcindit atque disiunxit, non in vnum Paulum, aut Cepham, aut quempiam plantatorem, vel rigatorem, sed multos Paulos Cephas, & Apollines. & huiusmodi scissionis rationē reddens subiunxit.* *Quod, hæc omnia excitauit acrimonia sine ratione, & scientia præcepti, & effrenata, fideique nauis gubernaculo carens.* Quare ne in præceptis religio rueret, vel naufragaret in

Doctores diuisio, multorum Ecclesiæ nocet.

Ac-

*Vnde tur i
Doct
placi
uerfi*

*Viam
cludit
nouit
Doct
Salm
cenje*

*Pro m
reform
sione
Augu
Thom
drina
pleten
est.*

Vnde oria-
tur inter
Doctores
placitū di-
uersitas.

Academia Salmanticensi, & in vniuersis regionibus; meritò retinacula, & gubernacula pietatis statuta sunt ab eadem Academia, quia præcipitium, vel naufragium immineret, si relicta vnitare doctrinæ Theologicæ Principum, vnusquisque, quod sibi arridet, sequeretur, veteri licentia, sapientium Magistrorum totius orbis magistrerium aspernando.

23. Antiquitatis verò tenacissimi Salmanticensis, vt ex eorum tractatu apparet, nihil aliud curant, quam nouitatibus viam præcludere. Facile autem esset nouitates istas introducere, si impunè quælibet opinio veditata, vt probabilis suaderetur, quæ improbabilis, imò inaudita in scholis esset, V. G. si diceretur, quod B. Virgo sit matripater Iesu Christi, vel patrimater eiusdem (vt quidam scripsit) & inde daretur via, vt quis fingeret, quod pater in diuinis posset dici patrimater Verbi; solus enim pater in cælis præstitit, quod mater, & pater in generatione filiorum in terris, & similia portenta induci possent, quæ progressu temporis fidē labefactare possent.

§ IV.

Quarta ratio eiusmodi electionis Magistrorum eiusdem Academiae proponitur.

Pro morū
reforma-
tione SS.
August. &
Thoma do-
ctrina am-
plificanda
est.

24. Quarta ratio. Pro morum quoque reformatione, sequelam horum Doctorum August. & Thomæ, eadem Academia suis præscripsit, in dies enim mundus fit deterior, & nunc propemodum loquitur occasum sui, per illa satis nota tria sua prædicamenta, videlicet concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, superbiam vitæ, propriæ vtilitati consulens, Dei legibus non vult esse subiectus; vt proinde eos deleget, qui in transgressione, vel nullam culpam inesse suadeant, vel Dei leges extenuent, suosque velit esse præceptores: dissimulant namque prauæ, vitiosæque mentes, & vera esse nollent,

quæ diuinis legibus prohibentur, & à Doctoribus timoratis, quæ à carne, & sanguine extenuantur, culpabilia demonstrantur. Sed non mirum ex Laetantio lib. 7. cap. 1. Quia trahuntur à vitijs, & scienter malis suis sauent, quorum suauitate capiuntur. & virtutis viam deserunt, cuius acerbitate offenduntur, & subdit exëplificans per hæc tria prædicamenta. Qui auaritia oculorum concupiscentia designata, & inexplebili quadam fitti flagrant, quia non possunt venditis, aut elargitis, quæ amat, tenui cultu vitæ degere, aut quod peius est, aliena bona restituere, sine dubio malunt esse fictum, quod Scripturæ, Patres, S. Augustinus, quorum sententiæ in decretis tam abundè recententur, & S. Thomas, de restitutione docuerunt, quod Ratio red-

desiderijs suis renunciare coguntur. Item subdit, qui libidinum stimulus incitati (vt ait Poeta) in furias, ignemque rursus, utique incredibilia nos, id est, veros Magistros dicas Augustinum, & Thomam, asserre dicunt, quia vulnerant aures eorum præcepta continentia, quæ illos voluptatibus suis prohibent, quibus animam suam cum corpore adiudicauerunt. Vnde cupiunt nūdinationem probabilium opinionū, imò improbabilium illicitam licentiam. Qui verò ambitione inflati, aut amore potentia inflammati, omne studium suum ad honores acquirendos contulerūt, proportionatos sibi eligūt consultores, qui etiam audere audenda doceant, vt ne si Solem ipsum gestemus in manibus, vel cum S. Thoma gestemus in peccatore, Fidem accommodabunt ei doctrina, quæ illos iubet, omni potentia, & honore contempto, humiles viuere, atque ita humiles, vt & accipere iniuriam possint, & reserere nolint, si acceperint. Ij sunt homines, qui contra veritatem, clausis oculis quoquo modo latrant. Qui autem sani erunt, id est, non ita vitijs immersti, vt insanabiles non sint, & credent his, & libenter accedunt, & quacunq; dicimus aperta, & plana, & simplicia, & quod maxime opus est vera,

Ratio red-
ditur,
quare noui
Doctores
ab aliqui-
bus accla-
mantur.

Notent be-
ne docti &
indocti
Magistri
& disci-
puli.

& inexpugnabilia illis videbuntur. Et postea. *Esit, vt pauperes, & humiles Deo, & Sanctis eius credant facilius, qui magis sunt expediti, quam diuites, qui sunt impedimentis plurimis implicati, imo catenati, & compediti seruiunt domina cupiditati, &c. & multis, & ingentibus sarcinis onerati per viam mortis incedunt, qua latissima est, ex conscientia laxitate, quoniam late perditio dominatur. His acerba sunt, his venena, quae Deus ad iustitiam praecepit per doctores suos, qui Dei magisterio, & veritate Ecclesiam erudiunt. Quibus si repugnare audebunt, necesse est hostes se esse virtutis, iustitiaeque fateantur.*

25. Accedit, quod mundus iam non quaerit directores animarum, qui obiurgent, sed adultores potius, vt palpent, cumque timeant multi consultores dicere, quae displiciant, emolliunt, & condiunt nouis salamentis, quae placeant. *Propheta (dicebat Hierem.) prophetabant mendacium, & Sacerdotes applaudebant manibus, & populus meus dilexit talia. Inde libertas, & corruptela ex impunitate, impunitas ex mellito consilio eorum, qui non solum non corrigunt, sed laudant, atque sustollunt, & beatos predicant, iuxta id, quod scriptum est. Quoniam laudatur peccator in desideriis animae suae, &c. iniquus benedicatur. In c. 4. Osee etiam legimus, ait Hieronymus, fuisse pseudoprophetas in Israel, qui propter dona, pacem, quae eis data non erat, predicabant, & si quis munera non dedisset, quamuis Sanctus esset, iram Dei nunciaret esse venturam. Idem in 3. Michae. Erant quoque iuxta desideria populorum, tales ductores, & Doctores, qui dicebant in Esa. 5. Bonum malum, & malum bonum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras ponentes amarum in dulci, & in dulci amarum, iustificantes impios, & stateras dolosas, hinc ponentes mendacium spem suam, & mendacio protecti, se ipsos perdunt, & principatus. Quod si adhuc actaret inuentores improbabiliū opinionū, se esse*

Doctores sibi blandientes, mundus quarit, & inuenit.

Deucaliones orbis, & morum reparatores, videant, dum ad vitia erudiunt, vel voluptates defendunt, aut si virtutem assentant, contrario tamen vitio penas non minentur, quod magis virtutis naturam euacuant, & mores ciuitatum corrumpunt. Nam qui verè sunt (maximè Reipublicae, & orbis Patres, vt dicebat Plutar. lib. de educ. liberis) filios sobrietatem monent, assentatores ebrietatem, illi temperantiam, isti lasciuia illi parsimoniam, isti luxum, & impensas, illi labores appetendos, isti socordiam, & tandem, illi, tolerari difficilia, vt veros Sanctos decet, & quae auditores onerent: licet his nihil vnquam inuenitur suauius, vt dicebat Chrysostomus in Es. c. 5. isti vero pseudoprophetae in more, qui ad voluntatem meditata, & consultata reportent. *Liberet nos Deus, dicebat Origenes hom. 3. in cap. 13. de manu talium Magistrorum, qui vbiunque fuerint ad voluptates audientium, loquentes, scindunt, ac diuidunt Ecclesiam, quia plures sunt magis amatores voluptatis, quam Dei, & late viae, quae ducit in perditionem, quam augustae, quae ducit ad vitam. Non est hoc humanae potentiae, dirumpere puluillos sub cubito manus, & ceruicalia sub capite, hoc est, ex Origene, ab ijs confutas doctrinas, qui iuxta gratiam, & voluntatem audientium predicant, sed Dei virtutis opus, propterea promisit tandem ea dirupturum, dirumpam eos de brachijs vestris, & dirumpam ceruicalia vestra, id est, exponente Origene, Licet vos subuertatis animas per ceruicalia, & velamina, ego ista dirumpens liberabo populum, &c. Et scietis, quia ego Dominus, id est, ex eodem. Si fecero filere mendacia predicatorum, tunc scietis, quia ego Dominus. Interim Academia Salmanticensis prouidens, ne huiusmodi portenta exurgant in mundo, de SS. August. & Thomae probata, & Ecclesiastica horum Magistrorum doctrina defendenda, prouidit.*

*Distincti-
uum boni,
& prouidi
Doctores.*

*Cōsul-
tati in
do in S.
Aug. &
Thomae
doctrin*

*Apud
tiguos
diofa se
per suis
uitas.*

§. V.

Vltima ratio assignatur, cur eadem Academia Salmantina in horum DD. verba iuravit.

26. **Q**uinta ratio. Pro politia secularis, & Regnorum conseruatione. Pulchre certè non ignobilis auctor Eduardus Vestonius 2. theat. vitæ ciuili. 2. lib. cap. 13. n. 17. scripsit Dogmatis communitas fons est pacis, & concordia inter ciues, sicut è contrario nihil acrius ad tumultus ciendos inter eosdem, quam sententiarum, præsertim in diuinis, pugnae quadam discrepantia. At quomodo conspirabunt ciues in vnum dogma, si proprium vnicuique iudicium, omnia apud eos fabricetur? Quam enim sumus ab ingenio proni in varias opiniones, vel ipsi sensus nostri quotidie deprehendunt, atque experiuntur, adeo vt Philosophi non melius, quam horologia olim inter se conuenerint. Propterea etiam ipsa Gentilitas diuersè ab antiquis, & nouè opinandi in cultu licentiam permissam, vt fomitem seditionum cauendam curabat. Vnde Meccenas sic Augustum alloquebatur apud Dionem lib. 52. Diuinum illud numen omni modo, omni tempore ipse cole, & vt illi colant affice. Eos verd, qui in diuinis aliquid innoant, odio habe, & coerce, non Deorum solum causa (quos tamen, qui contemnit, nec aliud sanè quicquam magnificet) sed quia noua quadam numina hi tales introducentes, multos impellunt ad mutationem rerum, vnde coniurationes, seditiones, conciliabula, res profectò minus conducibiles principatui. Exempla tam sacra, quam prophana innumera suppetunt. Vnum Gregorium Nazianz. sui temporis calamitarum ocularem testem audiamus, qui de discordia nouè opinandi in materia religionis loquens, dixit, de moderat. in disput. seruanda, quod, *Ea membra lacerauit, atque distraxit, fraternam concordiam diuulfit, tranquillum vrbium statum perturbauit, multitudinem furore præcipitem egit, gentes ad bellum armauit, Reges in mutuum exitum concitauit:*

Sacerdotes cum plebe, & etiam ipsis plebem rursum non minus ipsam secum, quam cum Sacerdotibus commisit, parentes cum liberis, liberos cum parentibus, viros cum vxoribus, vxores cum viris. Hac omnia beneuolentia nomina permiscuit, atque confudit, seruos, & dominos, discipulos, & præceptores, senes, & iuuenes: conuulsaque, & proculcata pudoris lege, quo nullum maius adiuuentum ad virtutem excogitari potest, contumacia, arrogantiaque legem indixit, factique sumus non iam Tribus, & Tribus separatim, quod olim Israel obi:ctabatur, nec Israel, & Iuda, duo, inquam, illa vnius, eiusque per angustæ gentis segmenta, sed multo sceleratius per domos, & familias, sodalitiaque necessaria, ac veluti in se quisque diuisi sumus, vniuersus orbis terrarum, vniuersum hominum genus, ad quos Dei verbum, fideique doctrina peruagata est. Principum quoque multitudo in pestiferam licentiam recidit, atque ossa nostra super infernum dissipata sunt. Idem arg. profequitur Ludouicus IV. in sua bulla aurea.

26. Hinc S. Thomas lib. 1. de regim. princ. cap. vlt. principem instituens, dixit inter cætera, ad instituendam, & in officio retinendam multitudinem, necessarium esse, *Vt multitudo in vnitæte pacis constituatur, sicut enim homo nihil bene agere potest, nisi præsupposita suarum partium vnitæte: ita hominum multitudo, pacis vnitæte carens, dum impugnat seipsam, impeditur à bene agendo.* Porro ex Phil. Nihil magis vnanimis facit, quam religio. Nihil magis discordes facit, quam dissidia, & schismata. vnde, & ille. *scinditur incertum studia in contraria vulgus, multa que exinde seditionis excitentur incendia: quare operæpretium est tantorum malorum initia præcidere, id ipsum sentiendo, ne sint in nobis schismata, & tantam nouarum opinionum varietatem (ex Naz. ferm. 3. de pace) pacis perturbatiuam cõprimere.* Hoc agnoscens Theodosius, ex actis Concilij Ephesini, scissuras imperij reparare curabat, & discordiam dogmatum, tanti mali causam.

Nihil magis vnanimis facit quam religio, nihil magis discordes quàm dissidia.

*Cõsultur
paci iurã-
do in SS.
Aug. &
Thoma
doctrinã.*

*Apud an-
tiquos o-
diosa sem-
per fuit no-
uitas.*

causam exitisse disertè pronunciauit. *Contentio hæc, & discordia adeo nos conturbat, vt existimemus primam, præcipuamque omnium nostrarum calamitatum occasionem, vel hanc vni præbuisse.* Nunquam impijs deest animus horribiles in Republica Tragædias excitandi, & regnorum habenis potiri: propterea turbata volunt omnia, discordias excitari, velut maritimas tempestates, vbi ex ventorum contrarietate clamor nauticus intonat, fragor nauium concrepat, & aeris ipsius confundit vniuersa mugitus, vt nec virtuti tempus, nec cõsilio locus sit. Et sicut in nocturna pugna omnia miscentur, vt nec fociorum, nec hostium vlla sit agnitio, vlla discretio. Sic tenebris errorum, & inuentionum super terram circumfusis, turbæ congregantur, conspirationes attexuntur; rebelliones in Principes meditantur, iugum etiam Magistratuum abijcientes, qui iam pridem religionis iugum confregerunt. Vide Nazianz. in Apolog. Famigeratissima sunt seditiosorum exëpla. Eanius ille Deæ Syriæ (apud Florum lib. 1. cap. 9.) laxatis comis ad libertatem sexaginta millia armatorum, ad arma concitauit, vniuersam Siciliæ insulam, & Regnum, suæ fanaticæ dominationi, & tyrannidi subiugando. Quid Libertini, nostrorũ temporũ memoria, in Reges, Principes, Magistratus, Cimmerijs tenebris omnia obfuscantibus, & varijs doctrinarũ procellis mare turbantibus, non sunt machinati? illud funestius quando, Luthero seditionis semina iaciente, illudque Apostoli malè extorquendo, in Christo Iesu neque est seruus, neque liber, Muntcero eius discipulo impij exercitus ductore, centum millia rusticorum relicto vomere armauit, & aduersus Dominos nobiles, Principes, Magistratus, cõcitauit, vt pene orbis cum Imperio sit periclitatus. Calvinianos quoq; milites in coniuratione Ambianensi, in

*Libertini
veritatem
turbant.*

Regis, & Reginæ vitam conspirasse descripsit Raymundus lib. de Antichristo cap. 3. 28. Sed alia, inquires, Libettinorum, alia domesticorum filiorum Ecclesiæ ratio. Alia in controuersijs dogmatum, alia in opinionabilium discordijs, & contentionibus. Fateor. Illud quod curatur Salmanticensis, cauendum, ne ex libertate opinandi in vno, vel altero genere improbabilia meditando, ingenium luxuriet, & pietatis iura transfiliat, nisi amputetur curiositas, & nouella improbabilium sententiarum adinuentio, & super cæteros sapiendi ambitio, principatus in scholis affectatio (hæ enim solent esse hæresum semina) & intellectus retinaculis doctrinarum veterum detineatur, quibus submotis, velut Onager liber per campestria aberrat, in Libertinitatem desinens. Modicum certè est fermentum, sed totã massam corrumpit. Ab vna quoque scintilla augetur ignis, Oua aspidam ruperunt, & quod confortum est erupit in Regulum. Hæc scala malorum in libertatem terminata, & regnorum perniciem, vt petulans ingenium, nouitium aliquod ouum, scilicet falsam opinionẽ concipiat: in scholis pariat, foueatur eloquentia, verisimili ratione factus membra lineentur, potentum auxilio obstacula moueantur, rumpatur, demum, vt in lucẽ prodeat regulus, pessima scilicet hæresis, quæ nedum regna inficiat, & conturbet, sed inclinet, & pessundet. Arius è Platonicis conceptionibus, quas fouit, regulum illum produxit, qui totum etiam turbauit Imperium, vnaque scintilla fuit, & quia non statim oppressa, totum orbem eius flamma populata est. Sic & alia eruperunt hæresum monstra, de quibus Chrysostomus in cap. 1. ad Gal. *Si qui à diuinis præceptis resiliere conabantur, paulum quiddam secus, quã oportet tentabant, mox ab initio fuisset adhibita conueniens increpatio, nequaquam fuisset nata*

bas

Obiectio

*Curiosa
nouitas ad
impietate
viam ster-
nit.*

Respon-

*Nulla
res si
opinio
velan*

hac pestis, haudquaquam tanta tempestas Ecclesias occupasset.

Obiectio.

29. At ingeniorum tyrannidem dices, permissam diuersimodè opinandi libertatem, in ijs, quæ religionem non tangunt, adimere velle; nec ex ista timendæ imaginatæ seditiones. Non abnuo. Verum, vt dixit Chrylog. ser. 27. *In praeinctu belli semper vigilia sunt militum distributa; vt insidiis nihil liceat, nihil pateat dolis. Perniciosus est nimis repentinus hostis, nam aut inscios praue nit, aut incautos praoccupat, aut opprimit dormientes.*

Responsio.

Etiã pyratæ lumen accendunt, & nauigantes ad illam, putantes esse prorsus fidei stationem, captiuant, contra Christum, signa Christi portantes, grassantur hæretici, ex August. ep. 90. Nihil, dicebat ille Ethnicus sup. lib. 39. *in speciem fallacius, quam praua religio est, vbi Deorum numen pretenditur sceleribus.* Nulla hæresis sine opinionis velamine. Huiusmodi diaboli fraus est, dicit Chryost. supra, *haudquaquam nudos proponere laqueos, quibus venantur homines: etenim si dixissent, Galatarum seductores, Desessete à Christo, Galata vitæ assent, eos velut impostores, & corruptores: nunc vero sinentes eos in fide manere, & interim prætexentes Euangelij nomen, impune summaque audacia perfodiebant domum, videlicet ijs, quæ dixi, velut obtentis velamentis, per hæc nomina, videlicet Euangelij, celantibus parietum percussores.* Etiam alij à Pseudoapostolis decepti libertatem tanquam velamen prætexebant, quos Petrus Apost. 1. cap. 2. commonuit, dicens. *Quasi liberi, & non quasi velamen habentes malitia libertatem, sed quasi serui Dei.* Eodem libertatis velamine detectæ multæ hæreses, ad seditionem oculos dirigentes. Tales fuerunt Zelotæ tempore Iosephi, lib. 5. de bello Iudaico, qui sub prætextu communis boni, patriæ scilicet libertatis, Romanis tributa negarunt, à publicis ritibus sacrificiorum, & precibus, iuxta præscitum morem,

exclusis: ciues, & potentes trucidarunt, eorum bona diripientes, prætexentes cū Romanis, de tradenda Hierosolymitana Ciuitate. Sed hic finis fuit eius dementia, quod *Zelotarum in populum dominatio, quæ res nouas mouere tentarunt, auctor fuit Hierosolymitani excidij. 7. cap. 4. & 18.* Quæ sub similibus libertatis velamenti induci nõ possent ab impostoribus seditiones? quas, & si liberæ opinionones (extra religionis cancellos) inuenientes, non facerent, semina saltem possent ferere, & ova apponere, quæ postea callidi, vel excolerent, vel fouerent in destructionem Politicæ: nunquam enim desunt nouitatum auidi, principatum ambientes, discipulos congregandi gloriam captantes, hæc enim omnia Pseudoapostolos creant, ex Chryostomo.

30. Multi quoque in regna, & principatus insurgere non possunt, quia vel potentia voluntas, vel voluntati potentia deest, furore manifesto facturi, si vel apparentibus rationibus, & improbabilibus probabilitatibus suaderentur, vel vires illis succrescerent. Multorum dicebat Seneca ep. 42. *quia imbecillia sunt vitia latent, non minus ausura cum illis vires sua placuerint, quam illa, quæ iam felicitas aperuit.* Instrumenta illis explicanda nequitia desunt. Sicut tunc, serpens etiam pestifera tractatur, dum riget frigore, non desunt illi venena, sed torpent. Multorum crudelitas, & ambitio, & luxuria, vt paria pessimis audeat, fortuna fauore deficit, eadem velle eos cognosces, da posse quantum volunt; da velle talibus quantum possunt, & omnia regna turbabuntur. Etiam mare, dicebat Polybius 11. *Histor. natura sua innoxium est restituentibus, & firmum, si vero violenti flatus in illud irruerint, tale redditur ventibus, quales sunt venti, à quibus circumquaque impellitur, ita & multitudo talis reddetur ventibus, quales habet duces, & consiliarios.* Si ergo populi improbabilibus opinio-

Non cre-
scit ali-
quando
malitia,
quia vires
& poten-
tiam non
habet.

Nulla hæ-
resis sine
opinionis
velamine.

opinionibus velut ventis excitarentur, quas tempestates etiam in Politiam non commouerent?

31. Iterum dices has opinionum diuersitates exercitamenta esse ingeniorum, & vias inueniendæ veritatis. Benè, si ingenia eas leges seruent, quas Gregorius Nazianz. adhibet, cum de moderatione in disputatione seruanda scripsit. Cæterum, quæ à contentione, gloriola captanda, & huiusmodi dimanant fontibus, in vtriusque potestatis, & monarchiæ spiritualis, & temporalis perniciem machinari posset à versipelli: nam ex Chrysof. in psal. 119. sæpè obrento mansuetudinis, & probitatis velamine virus occultatur, vt non deprehendi possint insidiæ. Si autem, subdit, à fraudulentiis cauendum, multo magis à peruersis dogmatistis, qui & in virtute cadunt, & in vitium adducunt. Tales fuerunt Iuliani Imperatoris technæ, qui impietatem in corde retinens, exterius tamen quandoque prorumpebat, disputando in id, quod corde sentiebat, illud pro velamento assumens contentiones illas exercitij gratia assumptas, donec religioni vale dicens, Imperium pessundaret: id sic traditur à Nazianz. oratione 1. in Iul. Non iam amplius morbum penitus, quantum erat, celare poterat, neque omnino impietatis dolum in se ipso tantum philosophicè exercere valebat, sed tanquam ignis in materia delitescens, & si nondum flammam claram emittat, à scintillis tamen quibusdam micantibus, aut fumo è profundo emergente indicatur. Aut si maius, quem admodum fontes, qui per fistulas quasdam vi spiritus sub terra feruntur, postea nec spatium latum, neque exitum habens liberum, sæpius terram inflant, & infernè submurmurant, impetu quidem spiritus impulsæ, sed vi supernè cohibiti, & intercisi. Ita & ille plurimum impietatis, ob temporis gratiam, & institutionem Constantij Imperatoris abscondebatur. Nondum enim tutum erat palam impiè agere,

Alia obiectio.
Responsio.

Mansuetudinis & probitatis velamine, pluries virus occultatur ne deprehendantur insidia.

nonnunquam tamen mentis detegebat arcanum acutioribus, impietate, quam intellectu, præcipuè in sermonibus ad fratrem, plusquam benè haberet, pro Gentilibus contendens, nempe sub PRÆTEXTU, tanquam sermonem exerceret tenuem. Cæterum hæc potius contra veritatem errant EXERCITAMENTA, cum omnibus gauderet, quibus impij denotarentur mores. Ad hæc ergo omnia pericula præcauenda, Regnorum quoque perturbatiua, meritò Salmaticensis schola antemurale fidei, & politiæ, Augustinianam, & Thomisticam doctrinam proponendo, fabricauit.

32. Hæc omnia plurimum ponderare deberent Principes, & Reges populorum, eosque cautos reddere, vt si quietem Regnorum exoptent, nedum ad fidei, sed & Theologiæ vnitatem, eliminatis nouitatibus in religione, procurent Academias, & Vniuersitates fouendas, earundemque statuta pro illarum bono defendant, & sua auctoritate tueantur. Sapienter PAPA Cælestinus Theodosio iuniori scripsit. Maior vobis fidei debet esse causa, quam Regni, ampliusque pro pace Ecclesiarum Clementia V. debet esse sollicita, quam pro omnium securitate terrarum, subsequuntur enim prospera si primus, qui sunt Deo cariora, seruentur: pro vestri enim salute Imperij geritur, quisquid pro salute, vel sanctæ religionis robore laboratur. Cariora Deo sunt antiquitas, vniuersitas, consensus, quam nouitas, & cum paucitate dissensio. Cariores veteres Doctores, & Magistri, præsertim Augustinus, & Thomas modernis præceptoribus: Religionis robur sunt securitas doctrinæ, optimorum præceptorum prouisio, Academiarum protectio, earundemque iurium, & statutorum conseruatio: cumque debeant fideles Principes maximè æmulari charismata meliora, æquum est, vt quæ pro fide, & religione, sanaq; Theologiæ doctrina facta tecta conseruanda, ab Academia Salmanticensi

Consilium Regibus & Principibus proponitur.

Religio Regnorum potentia firmat.

Religio Turres fortissima.

ticensi statuta sunt, nulla ratione conuel-
lantur, & contradictores potentissimi Hi-
spaniarum Regis præsidio conquiescant.
Experientia compertum est, illibatam fi-
dei custodiam in Hispaniarum Regnis dua-
bus turribus fortissimis, nempe S.æti Tri-
bunali Inquisitionis, & Academiæ Theo-
logiæ, conseruari, illa ad compescendos
rebelles, ista ad instruendum, & docendû,
quomodo fides nutriatur, & aduersus im-
pios defendatur. *In qualibet Monarchia, di-
cebat S. Doctor 2. de regim. Princip. cap.
16. ab initio seculi tria se inuicem per ordinem
comitata sunt, diuinus cultus, sapientia scholasti-
ca, & secularis potentia: qua quidem tria se in-
uicem per ordinem consequuntur, & in Rege Sa-
lomone ex suis meritis conseruata sunt: quia per
diuinam reuerentiam, cum descendit in Hebron
locum orationis, assumptus in Regem consecutus
est sapientia, & ex utroque vltimus in regali
virtute, super Reges sui temporis excellentiam,
&c.* Cumulatè hæc omnia in Hispania-
rum Regnis se insecta sunt; diuinus cul-
tus ex fidei Catholiciæ professione; po-
tentia, quæ ad Antipodes se extendit; sa-
pientia ex Academiarum maximè Sal-
manticensis, institutione. Tamdiu ex
documentis Cælestini, potentia Regni
stabit, quousque cultus, & sapientia illi-
bata permanebit; imò secuta erit, nedum
ab errore, sed etiam seditione, quæ cum
religionis mutatione Principes mutat,
cuius inuolutionis materia, ex leuissimis
opiniunculis comparari posset, nam ex
paruis semitis latæ viæ efformantur, & al-
luuione paulatim terra consumitur.

33. Conseruatur quoque Regnum, ne-
dum religione, sed & cæteris virtutibus,
maximè Cardinalibus, quibus sublatis
Respublica corruit, at quæ doctrina luci-
dus, clarius, verius, virtutum earundem
notitiam, & vsum, cum oppositis vitijs ca-
uendis aperit, & manifestat, quàm doctri-

na Augustiniana, & Thomistica? Nonne
prudencia cum suis partibus perbellè à S.
Doctore autoritate Augustini fulcita, a-
ctiones singulares hominum dirigit, Oe-
conomiam informat, ciuili præscribit
modum, quæ omnia conseruandi Regni
sunt retinacula? nonne fortitudinis natu-
ram Thomas cum Augustino exprimit, vt
pro Regni conseruatione propriam vi-
tam exponere doceat, bello iniurias ab
hostibus illatas propulsare, iustique belli
causas examinans? Quis in tradenda do-
ctrina de temperantia ad reprimendam
Venerem, & ventrem Thoma cum Au-
gustino modestior? Quis in tradenda iu-
sticia cum suis speciebus, & partibus Tho-
ma cum Augustino iustior? veritatem pu-
ram annunciando, illud potiori iure pro-
nunciando, quàm Balaam. *Si dederit mihi
Balaac plenam domum suam argenti, & auri, nõ
potero immutare verbum Domini Dei mei, vt vel
plus, vel minus loquar. Num. 22.* Vnde tam in
materia commutativa, vel distributiva iu-
stitiæ, apertè, & clarè locuti sunt: non du-
plici statera, pondere, vel pondere vtentes;
non in eo, quod est, vel non est, probabi-
le, vel non probabile: manifestos, illicitos-
que contractus damnarunt, vsurarum pal-
liationes, testamentorum inuafores, offi-
ciorum venditiones, priuatorum commo-
dorum velamina, principatum extensio-
nem violentam, vectigalium iniustas ex-
actiones, & iustorum defraudationes. Non
in varias formas, vt Prothei mutati, tem-
pori, occasione, propriæ vtilitati, magna-
tibus inferuientes, & eodem ore calidum,
& frigidum perflantes, sed & veri discipu-
li illius, qui dixit [si hominibus placerem,
Christi seruus non essem] veritatem non
abscondentes.

34. Ex opposito vero, qui nouas, pere-
grinas improbableesque opiniones contra
istos Duces in Ecclesia inuherent, ma-

Religionis
Turres
fortissi-
ma.

filium
bus in
cipi-
t r.

Religio re-
gnorum
potentiam
firmat.

Virtutibus
regna, con-
seruantur.

In vera
doctrina,
vna state-
ra tantum
reperitur.

*Opiniones
contra SS.
Aug. &
Thomam
in materia
moralis
Republi-
cas & con-
scientias
confundit.*

gnam confusionem, nedum in consciencia, sed in Republica parere possent. Quæ maior confusio, si pro vera prudentia, prudentia carnis introducatur. pseudopolitia contra simplicitatem Christianam armetur, leges huius seculi cum rebus Apostolicis annectantur. Quæ fortitudo, si virorum robur eiraretur, & timiditas fœminea audax fieret, & temeraria? Temperantia quoque lædatur, si in ieiunijs habentæ laxentur, & modicæ delectationis veneræ licentia permittatur. Salua ne consistet iusticia, si illiciti contractus approbarentur, vsuræ iustificarentur, officiorum venditiones, si non procurarentur, suaderentur? Quid quæso cupient imprudentes, nisi prudentiæ colores emere à nundinatoribus opinionum. improbabilium, ad imprudentiam excusandam? Quid audaces, vel timidi, nisi de fortitudine commendari? Quid molles, & delicati, quàm ne carnem crucifigant cum vitijs, & concupiscentijs, non ieiunando, & desideria carnis, etiam in maximis perscipientes? Quid enim meretrix, vel impudica, nisi vt plurimum peccet? quam plausibiliter excepta fuisset sententia facundi illius scriptoris, qui nuper ausus est obtrudere, absque peccato mortali posse fideles in Quadragesima, & Vigilijs comedere lacticia, & ova, ni à sapientibus Doctoribus repressa fuisset? Quid vsurarium patroni, nisi vt vsuræ honestis pallijs amicerentur, alienis bonis grauati, nisi dilatorie licentias consulentium pro restitutione retardanda? Quid potentes nisi vt populos varijs, & delicatis modis expilent? Quid demum omnes peccantes, nisi vt reperiantur excusationes in peccatis, quæ texantur textoris radio consuentis, probabilitatis filo, & hæc sit vestis candida, & innocens, quam perferant ad Tribunal Christi, & cum probabili

opinionem apertè improbabili ad cœlos euolent? At quæ maior confusio improbabilibus introductis opiniunculis, quàm hic, vt prudens imprudens relinquatur, ibi imprudens prudentis titulo honestetur: hic fortis, timidus, & audax reputetur, ibi audax, vel timidus de fortitudine commendetur: hic gulæ, vel veneris ritillatio grauitè arguatur, ibi vel excusetur, vel extenuetur: hic mercator restitutioni obnoxius reputetur, ibi à restituendo penitus excusetur: hic officijs onustus impossibilibus alleuietur, ibi & alijs quoque oneretur: & demum iniuste possidenti absolutio denegatur, ibi cum dilatione temporis pœnitens suo arbitrio relinquatur, vt periculum sit, ne forensia solum tribunalia (si horum consulentium audirent exempla) iniustitias meditentur, sed & animarum iudices in tremendo conscientiarum tribunali, doctrinis peregrinis imbuti, probabilitates improbandas, & improbabiles tolerandas edoceant. Ipsa etiam malitia ex præscriptione, & consultatione vires acquireret, quando, vtrumque allegata iura, consentirent: (quod absit) peccatis, & inciperet esse licitum, quod publicum est: & iam in tonstrinis, officinis, quilibet cerdo, eodem colore consulentis vestitus, vanaque ratiuncula suffultus, iniustæ probabilitatis allegaret patronos, & sicut nouacula acuta, facerent dolos, & impleretur, quod scriptum est Psalm. 54. de inordinata, & confusa Republica. *Labor in medio eius, & iniustitia. & non defecit de plateis eius vsura, & dolus.* Quæ ergo mala, quæ Reipublicæ, & Regnorum detrimenta ex laxatis conscientiarum habenis, ex improbabilibus opinionibus non sequentur?

35. At, inquires, nullus est tam audax cō- *Obiectio.*
sulens, qui aliquo probabili fundamento non innitatur, possumus autem interdum
vnam.

Respon.

*Alia est
ratio pro
babilis
verò non
& inau-
ti.*

*Versimili-
bus diab-
lus homi-
nes deci-
pit.*

*Falsè autem
varia di-
meritula*

Responſio.

vnam opinionem probabilem ſequi, etiam relicta probabiliori. Quis neget? ſed videndum, & attendendum, ſi probabile ſit, quod nouum inauditum, contra Patres, & Scholaſticos veteres inducitur. Certè cum vitia manifeſta non ſint, nec poſſint vlla ratione defendi, aliquid probabile interdum poſſet, vel veriſimile inueniri, quod ſimile virtuti videatur, vt etiam ſcelus ex probabilitatis condimento imaginem, ſpeciemque iuſtitie, cæterarumque virtutum præſeferre videantur. Quæ tamen (vt dicebat Laſtantius libro 6. cap. 6.) non vtique virtutes, ſed virtutum ſunt euerſiones. Inprimis enim tollitur humana ſocietatis coniunctio, tollitur innocentia, tollitur alieni abſtinentia, tollitur denique ipſa iuſtitia, quæ diſſiduum generis humani ferre non poteſt. Et tunc magis in flammam erumpunt, in Regnorum, & publici boni perniciem, cum reperiuntur, qui præcepta quoque dant ad iniuſtitiam, ne ſtulticia, ac malitia diſciplina, & auctoritas deſit.

Veriſimilia diabolus hominibus decipit.

36. Sed quomodo dicit idem Laſtantius, diabolus eius via præcurſor, nempe iniuſtitie, & fraudis, &c. Cuius vis, & poteſtas omnia in fallendo eſt, vniuerſos in fraudem poſſet inducere, niſi veriſimilia hominibus oſtendat? Itaque illam perditionis, ac mortis viam multiplicem oſtendit, vel quod ſunt multa genera vitia, vel quod Diſciplinæ multi coluntur, vel multæ opinioniones, quibus conſcientia ſaluari poſſet. Huius dux, & prauaricator ſubdolus, vt videatur eſſe diſcrimen aliquod falſi, & veri, mali, & boni, alia, nempe via, & opinione, ducit luxurioſos, alia eos, qui frugi appellantur, alia imperitoſos, alia doctos, alia inertes, alia ſtrenuos, alia ſtultos, alia Philoſophos, &c. Et tamen ſubdit idem, Illa omnia itinera, quæ ſpeciem bonorum oſtendant, non ſunt alia via, ſed diuerticula, & ſemita, quæ videntur quidem ab illa communi dextera verſum ſeparari, ad eundem tamen, & ad vnum exitum, nempe mortis, ſub ipſo ſine

Falſe acie varia diuerticula.

ſine referuntur, & vniuerſos vno mucrone iugulat. Ecce quomodo videtur huiusmodi via recta, nouiſſimè tamen deducit ad mortem, propter multos tramites, & varietates opinionum, & veriſimiles apparentias veritatis. Via tamen veritatis vna eſt, ſimplex eſt ad vnum inuitans: anguſta eſt, quia non Dei legem legibus ſæculi copulat: ardua eſt, quæ prohibet impura, licet rideatur ab ea doctrina, quæ extenuat dura, ac proinde ſcrupuloſior iudicatur, quia plerumque negatiua, cum emolliens in affirmatione conſiſtat. Securior tamen eſt, quia anguſta via eſt, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui inueniunt eam. Quod vt veridico iſtud probemus exemplo, ponamus legentium oculis, quod vir Sanctiſſimus Fr. Henricus Suſonius noſtri Ordinis in tract. de Nouem rupibus cap. 22. vtiliſſimè ſcripſit, de quadam puella annos 14. nata, trahente poſt ſe à rupi altiſſima religioſum hominem, quem ſequebatur alius vir grauis ſæcularis, cum coniuge ſua, qui omnes à rupe cadentes, in diaboli rete inciderunt. Eius rei cauſa Sancto expoſita eſt, quod puella ad nobiles perueniens annos, videns mundi fallaciæ ſaſtum, & ſuperbiam, & vanagaudia, eadem velle habere, à parentibus expetiuit, quæ aliorum filia ſui ſimiles habebant. Atque parentes iſti, ſuam à primis ætatis initiis ad ſuam capeſſendam originem Deum educare debuiſſent. Sed eo neglecto, ad ſuum confeſſarium ſeſe contulerunt, eique rem ipſam expoſuerunt, eius conſilium petierunt. Quid ei permiſit eo ſine, vt in eorum, nempe diuitum amicitia permaneat: aitque illis ita nunc moris eſſe, atque idem etiam ipſorum progenitores ſeciſſe, affirmauit que non eſſe noxiam illam ſuperbiam. Hæc leuis puellæ culpa, directoris conſilio excuſata, tam ſeuere punita. Quid erit exiſtimandum, ſi in grauioribus laxarentur habentæ in quos laqueos non incident conſultores

Via veritatis vna & anguſta & ideo ſecurior.

ex impunitate criminis? quod dum palliatum magis iam crescit, dum extenuatur augetur, dum abfoluitur magis religatur, & dum venialia existimantur, velut mortalia non damnantur, peccata intra peccus inclusa medicinam non habent vnde sanentur, & in morem cancri serpens morbus insanabilis fit, vt vix religio reprimere possit, cū nolint morbo affecti veriores Magistros audire, & sub velamine probabilitatis se defendant: vt periculum sit, ne religioni non obtemperantes, relicto Deo, nec Principibus pareant, & regna turbentur, & inclinentur.

Maxima
vniuersi-
tatis Sal-
mantina
prudencia.

38. His ergo malis obuiadis merito Salmanticensis, maxima prudentia, abdicando noua, retinendo antiqua, occurrendum putarunt. Vt enim scripsit Plutarchus in moralibus, cicatrix admonet cauendum esse vulnus, ita memoria præteritorum malorum, reddit cautiore. Quod si aliqui his Sanctis Doctoribus, nolint falces submittere (quod absit) & synceritati doctrinæ detrahere audeant, sciant potius hæc nobis adiumento, quàm nocumento fore, lædentium detrimento. Magna enim, ait Hilari. 7. de Trinitate, vis est veritatis, qua cum per se intellegi possit, per ea ipsa, qua ei aduersantur elucet, & in natura immobilis manens, firmitatem naturæ suæ, dum attentatur, acquirit.

Magna est
vniuersi-
tatis.

39. Quibus ergo laudibus vos celebrem inuictos veritatis pugiles, ô Salmanticenses Doctores? Sal terræ appellabo, nedum ob præseruationem, à putredine, & corruptione erroris populos saliendo, sed ne reædificentur rebellium vrbes sal doctrinæ catholicæ ferendo. Lumen mundi dicam: At non decipiar, cum iam sit descripta Academia V. ciuitas Solis, Sale, Sole, dixit ille: at nil vtilius: At quid vtilius doctrina vestra, quæ ex deposito sano descendit, qua condiuntur discipuli, vt spiritaliter sapiant, & quod obscurum erat, lucidum, &

Salmanti-
censes Do-
ctores me-
rito lau-
dantur.

clarum appareat? Ciuitas, in monte tamen sublimis intelligentiæ reposita, quæ (vt verba Ruperti libro 4. in Matth. adaptem) ad hoc adificata est, ad hoc mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortissimè, vt omnes, qui inter aduersarios, inter Iudaos, Hæreticos pro fide agnizantur, recurrere sciant ad ciuitatem istam, vt in ea communiri, de ea sumptis armis, vt habeant, vnde animam, pro qua illis res est, defendere possint. Probatos trapezitas, & numularios depositi Apostolici nuncupabo, quorum (vt dicit Cassianus collat. 1. cap. 20.) summa peritia est, ac disciplina, quodnam sacrorum dogmatum, tam speculationem, quàm praxim concernentiū, probare, quodnam aurum purissimum sit, vt vulgo dicitur, obrizum, quod uè minus purgatione ignis excoctum, Aereo quoque, vilique denario; si preciosum numisma sub colore [seu indumento] auri fulgentis, inuitetur prudentissima discretione non falli, & non solum numismata tyrannorum vultus exprimentia sapienter agnoscere, sed etiam illa, quæ sunt veri quidam Regis in agmine, sed non legitime figurata, perita agnoscere: deinde ne quid illis à legitime ponderis diminutum sit, censura trutinæ diligenter inquirere. Merito doctrinæ SS. Augustini, & Thomæ aurum obrizum antiquitate, vniuersitate, cōsensione probatū, agnouistis: & ne pro auto deposito, auricalchum supponeretur, inuigilastis, vel ne auri purissimi doctrinæ purioris metallū vile, indumento vestitum, metalli pretiositate nos falleret prouidistis. Gratiæ incessantes agimus charitati, & prudentiæ vestræ rogantes (vt dicam cum Basilio ep. 77.) vt dilectionem erga nos syncerā custodistis, PATRVM QVE fidem infractam, ac sanam seruetis, & apud Dominum, tanquam veritatis amici deprehendimini. Crescatis in millia, digni quos posteritas imitetur, quæcunque alia Vniuersitas æmuletur, orbis demiretur: ijdemque Sancti Augustinus, & Thomas, orbis columnæ, meritum

Doctrina
SS. Augu-
stini &
Thomæ
aurum
obrizum.

cumu-

cumulum impetrent, pro quorum doctrina laborastis, & laboratis, imo pro deposito fidei Catholicæ illibate seruando, defudastis, & defudatis; mihi que ex vestra sapientia materiam huius scribendi operis

ministraſtis, cui finem impono, Neapoli, die 2. Maij 1628. S. Antonini celebritati consecrato, in nostro Conuentu Montis Dei.

AD SOLAM DEI GLORIAM, PRÆDICATORVM
STEMMA.

NOs vero, fratres dilecti, modici quidem momenti sumus, & humiles; semper tamen in eodem, per gratiam Dei, constantes, nunquam ad rerum innouationem consensimus.) *Basil. epist. 72.*

PERORATIO AD IESVM CHRISTVM
Dominum N.

MÆC. BONE IESV, pro depositi tui defensione, te adiuuante, dictavi. *Magna* (dicam cum Hilario 12. de Trinitate.) *mibi erga res tuas religio, ex gratia tua, magna mihi æmulatio, quod veneranda Patrum casities, Apostolicorum dogmatum testis, & cum ea depositi doctrina ab Apostolis consignata, in discrimen à nouitatum architectis adducatur. Conserua ergo (subdo cum eodem Hilario.) hanc fidei mee intemeratam confessionem, vt depositum illibatum (vt minimus catellus Gregis tui Dominici) seruem, & docendo, & scribendo, ne dum integrum semper consignem, sed etiam pro fidei. Cath. Rom. proprio cruore obsignem, propitius elargiri digneris. Resistentes corrige, & imprudentes, qui hoc, quod errant, volunt prudentiam æstimare. Et si quicquam dictando erratum est, vt dicebat tibi deuinctus Petrus Damianus opus, 5. in actib. Mediol. ad Petri Magisterium, Romanam scilicet Ecclesiam, libenter accedo, & retractationis opprobrium non verebor. Hac est enim officina fabrilis, cui nimirum tu, qui fabri dicebaris filius, praesides: ad cuius regulam omnis meritò moneta reducitur, ad cuius retractationis lineam, quicquid vsquam deprauiatum fuerit, reformatur.*

F I N I S.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Primus numerus caput, secundus Capitis numeros signat.

A.

Anima testimonium quam efficax, c. 9.1 & 2.
 Anonymi cuiusdam temeritas cōtra S. Th. doctrinam, c. 24. à nu. 12.
 Antiquitas dat dogmatibus reuerentiam, c. 4.1. ea vsus Apost. n. 3 commendata à Scripturis, Gentibus, Hereticis, c. 23. n. 7.
 Apostoli plenissimè instructi, c. 1.3. c. 15. 4. Quāta, & qualis eorundem sapientia, n. 13. Sunt ossa Ecclesie, c. 21. 9.
 Augustinus à Pelagianis impetitus, c. 24. n. 2. à S. Prospero defenditur, c. 18. 21. Eidem nedū Patres alij, Pontifices, sed etiam Nouatores testimonium perhibent, c. 24. n. 5. & 6.

B.

Berengarij heresis quando cœpit, c. 12. 90. In multis Concilijs damnata, c. 14. 41.
 S. Bernardi cura in custodia depositi, c. 18. nu. 1. Urgebat definitionis accelerationem contra Hereticos, n. 2. Eius modestia cum vigilantia coniuncta, c. 22. n. 72.

C.

Canis proprietates, & symbolum, c. 22. 2. Canes mystici, qui, n. 1.
 Caluinus regulas traditionis acceptat, c. 3. nu. 7. Falso vocatur Ecclesia reformator, 4. n. 8. & 9. Eiusdem testimonium de Romana Ecclesia, 13. 8. De eiusdem Ecclesia amplitudine, & dilataatione, c. 7. n. 1. Falso calumniatur Victor, c. 14. 5. & Ioannem XXII. n. 47. In alios Rom. Pontifices linguam maledicam exacuit, n. 15. Eiusdem strophæ eliduntur, ibid.
 Centuriatores antiquitatem nostrorum dogma-

tum monstrant, cap. 4. n. 10. S. Petrum impiè traducunt, cap. 14. Linum, n. 2. Anacleum, n. 4. Ex ipsorum Centurijs refutati, cap. 5. n. 9. Falso sugillant Ecclesiam, quod nonitates, & superstitiones inducat, c. 16. n. 1.
 Cardinales in decisionibus Fidei assistunt vt Consiliarij Pontif. c. 19. n. 20. Eorum consensus, & approbatio non necessario requiruntur in decisione questionum Fidei, ibidem.

CHRISTVS Dominus Apostolis Fidei depositum consignauit, c. 1. nu. 2. Fidei nostra author, cap. 15. 2. & 5. Super Petrum edificauit Ecclesiam, n. 7. Ecclesia primariū fundamentum semel positum, nu. 13. Assistit in Ecclesia, illam dirigens, & gubernans, cap. 17. 9. Per Pōtificum ministerium opera sua exequitur, ibidem. Eosdem mouet ad actiones hierarchicas, n. 9. Secundum mensuram eius, dona Ecclesia collata, num. 10. & 11. Superexcellenter Pontifici eius Vicario impertitur, ibidem. Pro Fide Romana Ecclesie rogauit, c. 13. num. 1. 2. & 3. Ipse est qui principaliter definit, c. 17. 9. Impetrauit nedum infallibilitatē definitionis, sed vt prudenter quoq; Summi Pontifices definirēt, c. 19. n. 16.

Concilium Apostolorum non ex immediatis reuelationibus definiuit, c. 10. nu. 2. Nicænum cur non meminit de Spiritu sancto, ca. 13. nu. 19. Concilia Rom. Pontificem interpellant, c. 18. 1. Irrita sine illius autoritate, c. 12. n. 24. 26. Non nouam Fidem cudunt, sed veterem consignant, & obsignant, c. 15. nu. 17. Absque Concilijs Rom. Pontif. potest definire, c. 19. n. 9. Concilij PP. habent vtrum etiā decisuum, sed cum subordinatione ad Pontificem, n. 20. Consiliatio in omni graui negotio requisita, c. 19. 11. Multo magis in causis Fidei, n. 12.

Consi-

Constitutiones Ecclesiasticae nullo modo violandae,
c. 12. n. 2. 4. & 25.

D.

Depositi notio à Forensibus mutuata, ad Fidei consignationem adaptata, c. 1. n. 1. Eius custodia sub depositi nomine ab Apostolo inculcata n. 5. 6. & 7. Sacri depositi definitio, n. 7. A suppositio distinguitur, ibid. Variis vijs, & insidijs sacrum depositum aggressus est Diabolus, apocrypha inducendo, veras Scripturas truncando, c. 1. n. 1. 2. 3. 4. Sacros codices comburendo, nu. 4. Carnis illecebris, 8. Virtutum specie, 10. praesertim pietatis, ibidem. Per saecularem ambitum, n. 18. Minis, & terroribus, n. 9. Sub specie defensionis, nu. 16. Libertate custoditum à Romanis Pontificibus, quod c. 12. inductione à S. Petro, vsque in presentem Summum Sacerdotem, & Pontificem demonstratur.

Diabolus Apostolicum Collegium ad Monachiam prouocauit, c. 13. n. 1. Urbem praecipere conatus, eo destinando Simonem Magum, c. 12. n. 4. Eius astus, & fallacia, c. 11. nu. 7. A contemptu Scholasticorum incipit, vt in Atheismum inducat, c. 21. n. 1. Exemplis notatu dignis, id probatur, & demonstratur, vt qui legit, intelligat, num. 2. Paulatim ad barathrum impellit, ex Chryso. c. 21. n. 1.

Dogmata sacra venari possumus à posterioribus ad primos Doctores ascendendo, c. 7. n. 2. Cū eorum initium reperiri nequit, à traditione descendunt, c. 3. n. 4. Eorundem initium satis excluditur, cum initium positiuè non monstratur, c. 3. n. 9. Nullo modo nouitia, c. 4. n. 9. & 10.

Doctores presentium quanta in Ecclesia auctoritas, c. 7. n. 2. 3. 4. Simul omnes errare nequeunt, 7. Quando eorum consensus haberi potest, n. 6. Nō discordes à PP. 8. & 9. In quo eorum auctoritas differat à PP. c. 8. n. 1. & 2. Moderni non sapientiores primis, nu. 4. & 5. Iisdem tamen sua debetur laus, n. 7.

S. DOMINICVS cum Episcopo Falcone adfuit

in Concil. Lateran. c. 12. nu. 107. Eius laudes, c. 22. n. 2. Septem consumpsit annos pro deposito certans, ibidem. Plusquam centum millia Haereticorum ad Fidem conuertit, n. 2.

Dominicani à sui ortu omnes ferme haereses profligarunt, vt Catharorum, Manichaorum, Patenorum, c. 22. 3. item Gyrald. Gulielmi de Sancto Amore, Flagellantium, Sagarelli, Beguinarum, Templariorum, Dulcini, ibi. Item: Michaelis de Casena, Okam. n. 3. 4. Ab iisdem puniti Petrus de Baldach, Petrus Bitirrensis, Berengarius de Montefalcone, n. 5. Conuincuntur ab iisdem Archiepiscopus Armacanus, Vuitcleph, Hus, n. 6. 7. Lulli errores ab iisdem detecti, n. 8. Adamita, Thaborita, Orebita, Iacobita effugati, n. 8. Basilea in Hus insurgunt, n. 8. In Concil. Florent. aduersus Gracos, n. 9. Pogliaci errores confutant, & Petri Oxomensis, n. 10. Noua haeresis Matina oppugnata ab iisdem, n. 11. In Lutherum insurgunt, n. 12. Aduersus Lutherica dogmata, & aliorum sectariorum Tridenti decertant, ibidem. Illuminatorum haeresis ab iisdem detecta, n. 13. Eadem repululans, à S. Doct. prius praedici videtur, n. 14. Ab iisdem Turres Inquisitionis Apostolica auctoritate erecta, & primo à S. Dominico, ibidem: n. 16. Diuersorum Regnorum, & Prouinciarum recensentur, à n. 17. vsque ad 32.

Martyrio multi coronati à Dominicis pro deposito tuendo, à 33. vsque ad 58.

Ab iisdem Haeretici profligati, à 34. vsque ad 42. Item puniti, à 39. vsque ad 57. Item ab anno 1404. vsque ad 1600. 30. millia strigum ab Inquisitoribus nostris amandata, num. 51.

E.

Ecclēsia Doctorum sensum magnificauit, c. 7. 5. Errare non potest, c. 10. n. 5. & 10. Noua dogmata non cudit, c. 15. n. 4. & seq. Sui sensum, & fidem ad Apostolos defert, ib. Tenacissime Traditiones Apostolicas seruat, n. 9. Quomodo crescat in sapientia, & doctrina, c. 15. n. 16. Veterem Fidem nouiter explicat, non nouam obtrudit, c. 15. i. 7. Fidei articulos nō mutat, c. 15. n. 16.

mutet attentia ad disciplinam pro qualitate temporum, c. 16. n. 1. c. 15. n. 18.

Euangelium D. Paulo reuelatum quoad nos D. Petri calculo indiguit, c. 10. num. 2.

Eunomius auctoritate PP. à Basilio pressus, tandem eos acceptauit, c. 20. n. 3.

F.

Fabella de Papa Ioanne femina exploditur, c. 14. nu. 34. Alia de Syluestro II. conficta à Bennone, reijcitur, c. 14. n. 39.

Fides nostra non pendet à populorum iudicio, c. 9.

6. & seq. Fidei maiorum debent populi, & minores acquiescere, c. 12. 142. Semper conseruata in Ecclesia, c. 13. n. 18. Non secundum nostras phantasias metienda, cap. 13. 17. Nec cum temporibus mutanda, c. 12. 31. Eadem numero nunc est, qua ab Apostolis predicata, c. 15. 4. 7. Non iterum serenda, sed excolenda, ibidem n. 11. Extraneum, & adscititium non admittit, num. 15. Illius consecraria agnita ab Apostolis, etsi non omnia ab Apostolicis, num. 15. 16.

G.

Gentiles impia scripta euulgarunt contra Christianam Religionem, c. 12. 16.

Gnosticorum fabula de secretiori doctrina, c. 1. n.

6. Propter eorum turpitudines, Christianorum nomen olim inuisum, c. 11. 9.

Gratia Dei opus est ad depositi illibatam custodiam, c. 1. n. 5.

Græcorum mos Synodos falsare, c. 14. n. 28.

Gregorij Nazianzeni magna in Ecclesia auctoritas, c. 20. 12.

H.

Hæresis proprium calumnia, c. 12. 1. Vix orta conuicta, c. 12. 2. Per extrema vagatur, c. 11. 12. Cantharidi assimilata, 13.

illa nascente, Doctores diuinitus prouisi, c. 12. n. 2. Semper de posteritate conuicta, cap. 4. n.

5. Prodit certo loco, nomine, & tempore, nu.

6. Fingit se habere Rom. Eccles. patrociniū, c. 14. 6. De plastro loquitur, n. 4.

Hæretici inconstantes, c. 14. 51. Politiam euertūt, c. 18. n. 23. Compto sermone venenum instillant, n. 24. Similes sunt syrenibus, mulierculis calamistratis, n. 24. Impediunt definitiones Ecclesiast. n. 26. 30. 32. Fures sunt. & Latrones, c. 1. nu. 4. Religioni addere satagunt, num. 7.

Honor non est, sed iniuria, tribuere Deo quod non competit, vel non facit, c. 11. n. 14.

I.

Imperatores, & Reges non debent docere, sed ediscere mysteria religionis, c. 9. n. 10. Nec suaderi permittant ab aulicis se ingerere in iudicio religionis, c. 11. nu. 16. Nec minis, nec fauoribus illis cesserunt Pontifices in materia religionis, c. 13. n. 12. c. 14. 24.

Imperij Græcorum ruina vnde orta, c. 9. n. 9.

Ingenia temeraria nulli cedunt, primatum affectant, à vetustioribus se erudiri effugiunt, cap. 8. nu. 6. Puritatem doctrinae Fidei fastidiunt, ibid. Doctores permittant, omnibus se erudiendo tradunt, se ipsis iudicibus videntes, eligendo quod sibi videtur, ibidem. Supra veterum doctrinam se extollunt, num. 8. Icaro assimilantur, c. 8. nu. 6. Vnius diei Patres, & Theologos creant, c. 8. n. 11.

Irreuerentia, & irreligiositas erga Patres, reprehensa, c. 8. n. 7. & 8.

L.

Laurentius Valla ab Inquisitoribus nostris in claustris S. Dominici de Neap. fustigatus, c. 22. n. 27. Idem in Historia turpiter lapsus, cap. 14. n. 18.

Laudibus diuinis mendacia, etsi officiosa, nunquam attexenda, c. 11. n. 14.

Liberius Papa spadonem Imperatoris, qui eum pecunia corrumpere tentabat, reiecit, cap. 13. num. 13.

- n. 13. Eius sanctitas, c. 14. n. 12. Arianos anathematizauit, c. 14. n. 12.
 Lutherus, à contemptu Theologorum gradatim processit vsque ad contemptum, & abnegationem Dei, cap. 21. n. 3. Eius heresis omnium heresum post ipsum secunda genitura, ca. 21. num. 5.
 Luxuria Hæreticorum turpissima, cap. 11. numer. 8.

M.

- M**arci Antonij de Dominis calumnia, quod Theologi à Patribus discordent, cap. 8. num. 1. Impie sugillat PP. Societatis, ibidem. Frustra gloriatur fuisse adscriptum ipsidem, non perseuerando in Religione, ibidem. Suam senectutem turpiter maculauit, ibid. Inscire separat veteres DD. à presenti Ecclesia magisterio, c. 7. num. 8. Falso scribit Ecclesiam Romanam condere nouos articulos Fidei, c. 15. num. 1. Mendaciter infamat Roman. Pont. quod discussiones questionum Fidei committat sanguinariis, & parricidis, c. 19. 12. Eius cadauer exhumatum, & combustum iussu D. N. PP. Urbani VIII. c. 12. n. 143.
 B. Maria Virgo ab Anticomarianis sacrilegè impetitur, c. 11. num. 12. Deam illam dixerunt Collyridiani, & de celo corpus habere, nu. 12. Non de osculo Ioachim, & Anna, vel de Spiritu sancto, aut in gloria concepta, vt quidam dixerunt, num. 13. Nunquam à Christo reprehensa, c. 16. n. 8.
 S. Martialis Lemouicensium Apostolus dici potest, ex auctoritate Ecclesie, c. 12. n. 93.
 Martyrum choro adscripti, qui codices sacros tradere noluerunt, & ob id occisi, cap. 11. numer. 5.
 Modernorum quorundam assertio, quod contra multorum, & grauiorum Patrum sententiam, & doctrinam, vt de lib. canonicis nonnullis, de origine anima, &c. sit diffinitum, c. 16. n. 8. & 9.

- Moderni cuiusdam nouus locus Theologicus, inuoluitur Atheologus, nimirum quod sensus seniorum vnius Prouincia, vel omnium, excedat octo, vel decem Patrum sententiam, refutatur, c. 20. 17. Irrisorie S. Thoma sententiam, nondum ab Ecclesia decisam, sugillat, & carpit, c. 24. n. 13.
 Muliebri genus lubricum, & erroneum, cap. 11. num. 13. Hamus multorum Hæreticorum, ibidem.

N.

- N**ouatores, nedum quos (aiunt) adiaphoros, sed etiam fundamentales articulos destruuunt, c. 4. num. 3. Nouitia, & portentosa eorum dogmata, c. 4. num. 9. Falso se iactant Apostolos, & reformatores orbis, ibid. Iudaizant, c. 14. 10. 45. Tempa expilarunt, num. 3.
 Nouitas falso obiecta Catholicis, c. 12. 1. Ab Hæreticis affectata, c. 8. num. 8. Ab Apostolo damnata, c. 4. 10. Simulat religionis profectum vt se intrudat, c. 8. 9. Illam intentantes, deprehenduntur Hæretici, cap. 15. 16. Non quacunq; nouitas, sed prophana damnatur, c. 18. 16. Dat testimonium vetustati nostre, c. 4. 9. & 10. Eam sectantes, in absurda incidunt, cap. 8. 8. & 9. Cum in PP. insurgit, in baratrum se precipitat, c. 21. n. 8.

O.

- O**piniones quadam peregrina, & noua à DD. multis nostri saculi consutata, c. 22. n. 69. 70.
 Origenista hæretici, c. 12. n. 14. Rome detecti, & profligati, 21. A Hieronymo consutati, ibid. Falsa pietate demoniis salutem promiserunt, c. 11. n. 10.
 Ordo seruandus in DD. qui seruabatur in arcamimisterio, ex Nazianz. 8. 5.
 Ophita hæretici, c. 12. 9.

P.

Papa non immutat verbum Dei, cap. 13. 13. non definit ad fauorem petentium, ibid. decreta fidei illibate custodit, cap. 12. 38. semel definita non retractat, num. 74. vigil, ne deposito quid addatur vel minuatur, 52. temere non definit, num. 74. non propria adinuentione decernit, 98. vestigijs Prædecessorum, & PP. inhaeret, c. 12. 45. diuinitus mouetur ad definiendum, c. 19. 16. medijs etiam inuitur, quibus definit, consulendo, & c. ibid. & nu. 8. nunquam accidet quod definit, & diligētijs, & media consulenda, omiserit, n. 16. Illi resistentes, Deo resistunt. vide Romana Ecclesia.

Patres nec syllabam depositi immutari patiuntur, c. 4. 8. eorum consensus index depositi, c. 6. n. 2. vnius vel plurium auctoritas, communi PP. choro non praualeat, c. 6. 6. post Apostolos ad docendum positi, c. 8. 1. quot sufficiant ad probandum fidei dogma, c. 20. per totum. eorundem elogia, c. 7. 4. temerarij qui se illis præferunt, c. 8. 8. eorum auctorem reuerenter suspiciunt Pontifices, & concilia, c. 16. 2. 3. Patres subsequentes Priorum testimoniū inuituntur, n. 4. & c. 20. 2. & seq. eos contemnentis anathematizantur, num. 5. eorum doctrina summarium iudicium, & breue compendium ad hæreses reuincendas, n. 7.

S. Petrus cum vulgi sententia referretur tacet, c. 9. n. 11. postea respondit cum propria exposceretur, ibidem. Eius fides in suis etiam successoribus inaccessibilis, c. 13. 1. 2. 3. & seq. eius fortitudo, & libertas in prædicat. verbi Dei, cap. 13. 10. inopie sugillatur à Centur. c. 14. 1. In sua sede, viuit, & determinat, c. 12. 73. Lingua eius clauis cali, c. 19. 6.

Politici principibus suadent excedere fines suos, vt se immisceant in materia religionis, c. 11. 16. Et ecclesiasticam libertatem ladant, 18. Eorum persecutio amarissima, ibid. suadent hæresum tolerantiam pacis prætextu, c. 13. 11.

Item procurant retardationem definitionum fidei varijs prætextibus, c. 18. n. 26. & seq. Tales technæ ab Ecclesia despectæ, ibid.

Populorum sensus, & consensus quando, & quomodo habeat vel non habeat auctoritatem, c. 9. num. 2. & 4. docendi non sequendi, num. 7. eorundem inconstantia in rebus religionis, 6. quale populorum iudicium, num. 5. hæresum, & seditionum quandoque fomentum, num. 9.

S. Paulus in Timotheo Ecclesiam, & eius Præpositos ad vigilem custodiam depositi adhortatur, c. 1. 5. & 7. Cur Euangelium cum Petro contulit, c. 2. 3. c. 18. 1. Cur etiam Angelis dixit anathema, c. 2. 2.

Q

Questiones fidei cur terminanda ex Bern. c. 18. num. 2. triplex à S. assignatur causa. Primo ex necessitate muneris Pontificalis, n. 2. Secundo ex parte Ecclesia, ne vigeant dissensiones, num. 8. & 9. ad tollendas ambiguitates, n. 10. Et alias rationes à nu. 12. vsque ad 20. Tertio ex parte mouentium quæstiones, maximè si sint potentes si sub specie pietatis peregrina doceant, vel si sapientes, & eloquentes, à n. 21. vsque ad 24.

Quæcunque dogmata sola Ecclesia auctoritate credita, de traditione descendunt, c. 3. 4.

Quartadecimani ab Ecclesia proscripti, c. 12. nu. 14. & c. 18. n. 33.

R.

Religio coniungitur cum sapientia, illa cultum, hac Fidem respicit, c. 16. num. 10. In controuersijs de aliquo mysterio, prius Fides, postea Religio consulenda, ibid. Nullo modo quod in schola Christianitatis proponitur, aduersatur ei, quod in templis colitur, & e contra, n. 12.

Romana Ecclesia ab omni hæresi illibata, c. 12. 68. Priui-

Priuegijs magnis à & donis Christo dotata, c. 17. num. 6. 12. De illa, admirabilis prouidentia, & diuina protectio, numer. 9. Quae à S. Petro accepit, custodit, nec nouum superinduci patitur, cap. 12. 22. Symbolo Fidei, non extraneum, vel contrarium addit, sed explanationem, cap. 13. num. 19. Sola eius auctoritas, in qua totius Ecclesiae sensus reuelet, sufficit ad haereses proscribendas, cap. 18. 8. Ad illam recurritur in controuersijs Fidei, c. 18. 11. & 16. Id praestant Concilia, cap. 18. numer. 4. Imperatores, num. 5. & 6. Patriarcha, num. 9. Patres, num. 19. Vide infra Sedes Apostolica.

S.

Scriptura apocrypha ab Hereticis inuecta, c. 11. 4. Sacra truncata, n. 3. & c. 21. 3. Sacrarum interpretatio à Patribus petenda, cap. 21. num. 1.

Sedes Apostolica non separatur ab Apostolico, & è contra Apostolicus nec ab Apostolica Sede se iungitur, cap. 19. num. 13. & 14. Potest absque Synodis, & absque Consistorio, non tamen absque consultatione definire, ibid. Omnes Sedis Apostolica Pontifices à S. Petro usque ad praesentem, Summam diligentiam in vigili custodia adhibuerunt, cap. 12. per totum. Nullus eorum vel in minimis ab Apostolico deposito deuiauit, c. 13. per totum.

Spiritus sancti iudicio sunt constitutiones Ecclesiae, cap. 12. num. 101. Cum Patre, & Filio simul conglorificandum vetusti Graecorum populi etiam scisci sunt, c. 9. n. 3.

T.

Theologorum Scholasticorum auctoritas quanta, & qualis, cap. 8. 1. 2. 3. Antiquis Scholasticis, moderni fasces submittere debent, num. 4.

S. Thoma Aquinatis auctoritas quanta sit in Ec-

clesia, cap. 23. numer. 9. 10. 11. 12. Celebris ob notas Vniuersitatis, Antiquitatis, Patrum consensionis, num. 6. 7. 9. Meruit Patrum intelligentiam, ex reuerentia sua erga Patres, ibid. Vniuersalis Doctor, num. 12. Vindicatus à Gulielmo de Sancto Amore, c. 24. num. 9. à Luthero, c. 24. n. 10. 11. à quodam nupero, Anonymo qui de multis erroribus S. Doctore inurere tentauit, nu. 13. & seq. Meritò ab Academia Salmanticensi, cum S. Augustino in eorum uerba iuratum, per totum, c. 25.

Traditiones ad depositum pertinent, cap. 2. num. 4. & 5. Regula cognoscendi traditiones, ibid. à num. 2. vsque ad 9.

V.

Veritas non est deserenda propter scandalum, in necessarijs ad salutem, cap. 18. num. 29. Vna est, & simplex, cap. 23. num. 2. Non est apud Hereticos, numer. 5. Supernatat mendacio, cap. 24. n. 16.

Visiones muliercularum Tertullianum inescarunt, & alios haereticos, cap. 10. num. 3. Quomodo uera à falsis à S. Monica discernebantur, numer. eod. Quam auctoritatem habeant, num. 9. & sequentibus.

Vetustas erroris quomodo differat à vetustate ueritatis, c. 23. n. 8.

Vniuersitates Louaniensis, Duacena, Salmantina de doctrina S. Thom. benemerita, cap. 25. num. 1. & 2. & seq.

X.

Xristus quartus propositiones haereticas, erroneas, & c. Petri Oxomensis auctoritate Apostolica damnat, c. 12. n. 132.

Z.

Zacharias Papa nouas quasdam benedictiones deposito non uult admisceri, cap. 12. num. 61.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

Zenonis Imperatoris Enoticon nunquam probatum, c. 12. n. 26.

Zosimus Papa ab Augustino defenditur, cap. 18.

numer. 31. Cur definitionem controuerfiarum de gratia, & libero arbitrio distulit, numer. 35.

F I N I S.

O Timothee, DEPOSITVM custodi: deuitans prophanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ.
S. Paulus 1. Tim. 6.

